VITÆ GERMANORUM MEDICORUM:

QVI

SECULO SUPERIORI, ET QUOD EXCURRIT, CLARUERUNT:

CONGESTÆ

&

Ad annum usque cIɔ Iɔc xx.

DEDUCTÆ

A

MELCHIORE ADAMO.

Cum indice triplici: personarum gemino, tertio rerum.

HAIDELBERGÆ,

Impensis heredum JONÆ ROSÆ,

Excudit Johannes Georgius Geyder. *Acad. Typogr.*

ANNO M. DC. XX.

AD

MAGNIFIC. NOBIL. ET

AMPLISSIMOS VIROS

PRÆFECTUM, CONSULES, SENATORES

INCLYTÆ REIPUB. VRA-TISLAVIENSIS.

VIRI MAGNIFICI, VIRI NOBIL.

&

AMPLISSIMI

ETsi vereri meritò poteram; ne ineptum sit audaculumve facinus, Viros pro Reipub. salute ad clavum excubantes ex improviso interpellare; & à publicis seriisque negociis ad jejunas chartas avocare: illustris tamen vestra in bonas literas voluntas, ac prolixus mansuetiorum Musarum amor, eum mihi addiderunt animum; ut, quod facio, intrepidè facere nullus dubitarim.

Quamobrem ne longius causando in publica peccem commoda; duobus meam compellationem capitibus includam: *primùmque* exponam, quæ me causæ huc invitarint: ut vitis istis Medicorum Germanorum concinnandis manum admoverim: *deinde* cur scripti id genus proferre in lucem; atque in vestro nomine publicè idem voluerim apparere. Illud ab omnibus, modò à Gratiis & Musis non prorsus alienis; hoc verò à V.trâ inprimis Magnif.tiâ & Amplitud. facto meo gratiam veniamve impetrabit; & favorem desideratum adiunget.

Ad genus itaque scripti huius ut accederem: vitasque Medicorum communis patriæ nostræ, ope & subsidio amicorum, conquirerem; conquisitasque cum literato orbe communicarem: persuasit mihi summa *artis medicæ præstantia*, & ab *antiquitate*, & ab *utilitate*, & à *iucunditate*, pari coniunctâ *necessitate*, profecta. Antiquissimam medendi peritiam si facio; & cum ipso mundo cepisse dico; nihil novi, nihilque absurdi dico. Ecquis enim subdubitet, nedum inficias eat, *Adamum* protoplastum, illum totius orbis terrarum monarcham, in Physico hoc & Medico mundi musæo constitutum, & jam tum post lapsum naturæ humanæ imbecillitatem, corporisque sui fragilitatem præsentiscentem, in rerum naturam contemplatione intrasse, ac intima penitùs perspexis-

ſpexiſſe? Quis *Noam*, Janum ethnicorum bifrontem; ut qui & prioris mundi amœnitatem admiratus, & alterius, cataclyſmo univerſali defœdati ac dilacerati, vaſtitatem ſit miſeratus; quis hunc phyſices ignarum, aut medendi imperitum fuiſſe ducat? præſertim quando poſt diluvium, non ex Pandoræ pyxide, ſed juſto DEI judicio, ceperunt

Νοῦσοι ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόματοι φοιτῶσι ———

vel ut *Flaccus* noſter ex figmento etiam poëtico,

——— macies & nova febrium
Terris incubuit cohors:
Semotique prius tarda neceſſitas
Lethi corripuit gradum.

Quis præterea *Abrahamum*, divinæ, ut Tertullianus vocat, familiaritatis virum, & reliquos *Patriarchas*, diviniſſimæ huius artis cognitione exuat? Quis populi Iſraelitici ſacerdotes & miniſtros, è poſteritate *Levi* deſpicatiſſimâ lectos dictosque, ſcientiæ medendi hoſpites, aut oſcitantes naturæ contemplatores atque inveſtigatores fuiſſe adſerat? niſi fortè ipſe aut cœleſtium imperitus monumentorum, aut communis ſenſus expers. Atq; hæc de populo DEI in primis mundi ætatibus.

Poſterioribus deinde ſeculis Græcorum ingenia DEUS ad medicinam conſtituen-

dam, adservandam, & propagandam, excitavit: in quibus eminuit ex Asclepiadum familiâ *Hippocrates*; atque explanator eius fidelis copiosusque Cl. *Galenus*, Pergami natus. Ac de *Hippocratis* quidem *Aphorismis & sententiis*, magnum illum Germaniæ *Phœnicem* dixisse accepimus: *videri sibi eas reliquias ac velut ἀποσπάσματα esse doctrinæ sanctorum Patrum; continuatâ tot seculorum serie quasi per manus traditas posteris: à quibus ad vicinas gentes dimanarint*. Nec enimverò aliter se res habet: *Hebrais* fontes & initia artium ac disciplinarum accepta fereda sunt: propagatio earum *AEgyptiis, Phœnicibus, Græcisq;* debetur: à *Græcis Romani*, & ab his *Germani* aliisque Europæi orbis populi, acceperunt.

Jam utilitatem & necessitatem medicæ artis quæ copia dicendi, quod genus orationis divinum percensere numerando possit? Nam cum cæteræ artes aut non omnium sint temporum, aut non omnium hominum, aut non omnium inter homines ordinum: medicina adolescentiam provehit: senectutem stabilit: civium & municipiorum valetudinem firmat: regum principumque morbis remedia suggerit: medici expetuntur domi: requiruntur foris: in aulis magnatum pernoctant: in villis rusticantur. Quamobrem sicut ipsâ vitâ homini, homini verò? imò cuncto animantium generi, nihil

nihil eſt carius, nihil jucundius, precioſius nihil; ita & arte illâ, quæ vitæ cuſtodem agit fideliſſimam; quæque valetudinem conſervat præſentem, recuperat amiſſam, præclarius homines, ſacrarum excipio ſcientiam rerum, habemus nihil: adeoque vita hæc *vita vitalis* non eſſet, absque valetudine firmâ eſſet. Verè enim ſapientiſſimus parœmiaſtes & gnomologus: *ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου, καὶ σῶμα ἔυρωστον, ἢ ὄλβος ἀμέτρητος. οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων ὑγείας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας. Κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν, ἢ ἀῤῥώστημα ἔμμονον.* Cuius ſententiæ & phaleuco ſuo, vulgi ſermone trito, ſubſcribit epigrammatographus:

Non eſt, vivere, ſed valere, vita.

Hanc medicinæ præſtantiam, utilitatem ac neceſſitatem agnoverunt omnes illi: qui medicos veros ſummis ſunt honoribus dignati: præmiis donisque Arabicis & Attalicis proſecuti: ordinemque totum decretis magnificentiſſimis honorarunt: & ſtipendia longè maxima propoſuerunt. Ex horũ numero fuit Perſarum ille rex potentiſſimus *Darius*: qui *Democedem* medicum Suſis baſilicis donavit ſplendidiſſimis, præter aureas compedes: & *ὁμοτράπεζον* ſuum, ſingularis honoris cauſa, eſſe voluit.

Ex horum numero *Coi*, *Theſſali*, *Argivi*, & maximè *Athenienſes* fuerunt: qui *Hippocra-*

tem Eleusiniis sacris, secundum ab Hercule solenniter initiarunt: coronam eidem auream in theatro publicè decreverunt: civem scripserunt: inprytanæo alimenta tum ipsi, tum posteris eius dederunt. Ex horum numero *Augustus* Cæsar, qui operâ *Antonii Musæ* gravissimo morbo liberatus, tum ipsi Antonio medico, tum universo medicorum ordini jus aureorum annulorum, & immunitatem multam concessit. Ex horum numero maiorum memoriâ fuit *Ludovicus* ille XI. Galliarum rex; qui *Iacobo Cocterio* archiatro suo menstruum *decem aureorum millia* numeravit stipendium. Ex horum denique numero reges & principes illi: qui *medicis*, & præsertim *archiatris*, *immunitatem munerum & onerum civilium ac publicorum indulserunt*: *voluntque, ut nec in iudicium deducantur, nec eximantur, nec exhibeantur, aut iniuriâ ullâ afficiantur: iisq́ privilegiis non solùm medicos ipsos: sed & eorũ coniuges ac liberos gaudere iusserunt*: & rectè iustèque iusserunt. Τὸ γὰρ ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει τοῖς χρωμένοις: h. e. *quanto enim est honoratior medendi ars, vitaq́ utilior; tanto convenit liberiores esse, qui eâ præditi sunt.*

Accedit ad laudes excellentissimæ artis & hæc: quòd summi reges principesque honestum sibi duxerunt, medicinam vel facere, vel scriptis illustrare. Ex sacris enim

notum

notum eſt: *Salomonem*, regem illum poſt homines natos ſapientiſſimum, ſermocinatum eſſe *de arboribus plantisve à cedro Libani ad hyſſopum usque, quæ è pariete prodit: de animalibus item iumentisve, de volatilibus, reptilibus & piſcibus*. Ex ethnicorum autem monumentis ſcimus; reges & heroës non paucos medicinam inventis ſuis excoluiſſe: è quibus fuerunt *Zamolxis* Thracum, *Mithridates* Ponti, *Sapor* Medorum reges: ut *Antoninos* Imperatores, *Achillem*, *Iaſonem*, & alios complures tacitos relinquamus. Hoc ſilentio prætereundum non eſt; ne noſtratibus quidem nos deſtitui exemplis Cæſarum ac principum: qui medicæ ſtudioſi rei fuerunt: quorum omnium loco unum ſufficiat laudaſſe, *Fridericum* illum Saxoniæ electorem, *Sapientis* cognomen meritum; Academiæ Wittembergenſis οἰκιστὴν munificentiſſimum. Is enim à *Martino Pollichio Mellerſtadio* & aliis, artis medicæ fontes, morborum cauſas, & remedia ſtudiosè didicit: multà etiam experimenta à *Maximiliano I.* Imperatore, aulæque eius medicis, accepit: quæ adhibita præſens multis ægris auxilium attuliſſe perhibentur. Nec verò ſine cauſa tanti tum ipſa medendi ratio, tum eiusdem profeſſores & cultores ſunt æſtimati. Quemadmodum enim vitam homini DEUS impertit: ita & valetudinis corporisq; curam eidem præcepit: & medicum egregiè

commendavit. Nam & Apoſtolus *honorem corpori habendum* eſſe monet : & gnomarum ſacrarum auctor graviter hæc ſcripta reliquit: Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τιμαῖς αὐτοῦ. καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ Κύριος. παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν. Ἐπιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσεται. Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς, hoc eſt, *Affice medicum ſuis honoribus convenientib. uſui ipſius; etenim ipſum creavit* DOMINUS. *Nam ab* ALTISSIMO *curatio eſt : cuius nomine etiam à rege percepturus eſt gloriam. Scientia medici exaltabit caput ipſius ; adeò ut coram magnatibus ſit admirationi.* DOMINUS *creavit è terra pharmaca: quapropter vir prudens non abhorrebit ab illis.*

Etſi autem rarior fuit omnibus ſeculis medicorum χαριέντων fœtus: adeò ut *Hieronymus Cardanus* affirmaſſe dicatur: *milleſimo quoque anno vix unum excellentem ac perfectum medicum exiſtere* : & ſuperbiusculè *ſeptimum ſe eorum* feciſſe : tamen, ſi æquos nacti fuerimus judices, rerumque integros æſtimatores; depræhendetur profectò, ſeculi ſuperioris decurſu, ad hodierna usque tempora, floruiſſe in Germaniâ noſtrâ medicos eiusmodi: in quibus doctrina cum induſtriâ, induſtria cum probitate, probitas cum felicitate certarit: quique

DEO

DEO freti, nilque, ut vomicæ quædam & carcinomata medica, qui non nisi panchresta sua crepant; & nescio quas panaceas venditant, suâ vel scientiâ vel successu inflati, illi soli omnia adscripserunt. qui est JEHOVA SANANS NOS. Nec tamen diffitemur hos inter ipsos alios aliis eminere clariùs; & in commune contulisse quippiam luculentius: prout in cœlo diversæ sunt magnitudinis & lucis stellæ.

Οὕτως οὐ πάντεσσι θεὸς χαρίεντα δίδωσι.

Talium ergo virorum dotes ac virtutes, & præclara in suavissimam patriam merita tot curis, laboribus, vigiliisq; indigenis & exteris, domesticis iuxta & longinquis probata, exigere quasi à me suo jure visa sunt & postulare: ut in publicum productis nuper THEOLOGIS, JCTIS & POLITICIS, præmissisq; ante lustrum PHILOSOPHIS, MEDICORUM quoq; Germanorũ vitas sparsim collectas submitterẽ; & coniunctè, si cui allubesceret, legendas, quin & imitandas patriæ virtutisq; amantibus exhiberem. Boni, spero, opto certè, laborem nostrum, in tenui versatũ, amicè probabunt: & sicubi lapsi sumus, erratis veniam benignè indulgebunt, memores humanissimi illius pronunciati: οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνειν δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς προαιρέσεως, h.e. *Viros bonos ne quis ex iis, quæ perficere potuerunt; sed ex deliberatâ animi voluntate æstimet.*

Vestræ

Veſtræ autem Magnif.ᶻ & Amplitud.ⁿⁱ, PRÆFECTE illuſtr. ducatus Vratislavienſis, CONSULESQ. & SENATORES inclyti, commendare vitas iſtas MEDICORUM GERMANORUM volui debuique, tum aliis, tum iſtis de cauſis. Primùm urbs ea, ad cuius gubernacula Vos, ſummi JEHOVÆ nutu, ſedetis, totius Sileſiæ, cui ortum ego & nutricationis præmia lubenter debeo, caput eſt, oculus eſt, gemma, imò corona eſt fulgidiſſima; quæ complectitur ſuo

Sardonychas, ſmaragdos, adamantas, Iaſpidas auro.

Quæ enim aliis urbibus ac rebuspub. ſingula ornatum addunt; & commendationem pariunt: ea VRATISLAVIA, ſingulari DEI beneficio, habet omnia; & habet præclara atque illuſtria: *Religionem* aures Chriſtianarum concionum in templis purè perſonantem: *Senatum* auguſtum ſaluti paciq; publicæ & privatæ in curiis, in tabulariis, in judiciis paternè providentem ac prudenter conſulentem: *Civitatem* omnium Ordinum frequentem, benè moratā, florentiſſimam: *Iuventutem* in Ephebeis, Gymnaſiis, ſcholisque literas humaniores cum pietatis & virtutis elementis primis ſtatim ab annis edoctam. Quid heic recenſeam commerciorū genera? quid opera publica & viſenda ædiū & baſilicarum ſacrarum, bibliothecarum, granariorum, noſodochiorum, orphanotrophio-

trophiorum, armamentariorum, aliorumq; ædificiorum? quid ædes civium magnificas, & elegantissimo platearum ordine distributas? quid præter vivos muros mœnia firmissima, turres, aggeres, fossas, & propugnacula? Justi hoc operis, non epistolæ, sit argumentum; & jam à non nemine feliciter pertractatum. Itaque quod de Atheniensium urbe Græci olim gloriati sunt: idem nos hodie de VRATISLAVIA verè perhibere possumus: esse ψυχὴν καὶ ἥλιον, καὶ ὀφθαλμὸν: &, quod præ illâ habet κειμήλιον proprium, auro contra non carum, esse veræ pietatis omnisq; honestatis οἰκητήριον. Ab huius ergo Reipub. eiusq; Gubernatorum splendore, auctoritatem scripto huic cōciliare, ac quasi lumen de lumine alieno, nec tamen alieno, mutuari & accendere volui:

Vt nihilominus vestris luceat cum mihi accenderim.

Prætereà cùm omnes artes, quibus hæc vita minus carere, quàm solis luce potest, eximio Vestro patrocinio prolixè complectamini; & juventutem à teneris optimis quibusq; ac saluberrimis disciplinarum præceptis morumq; studiis imbuendam curetis: viros omni eruditionis genere excellentissimos & jampridem fovistis, & etiamnum fovetis: medicos quoq; Vestra Respub. extulit: quorum in patriæ civiumq; salutem omnes curæ fuerunt defixæ; habetq; hodie adhuc,

quo-

quorum virtutem posteritas memoriâ gratâ prosequetur. E demortuorum numero vivunt & clarent CRATONES, MOIBANI, MONAVII, SCHOLTZII, alij. In vivis autem & cum famâ nominis sui, civiumque valetudinis commodo versantur, diuque, quod vovemus, versabuntur, quos honoris causa nominamus *Daniel Bucretius*, & *Casparus Dornavius*, Viri meâ laude nihil indigentes. Id quod, cum *medicis carere summis, habeatur malè instituta reipub. signum*, & Vestrę Reipub. emolumento, & præsidibus eius ornamento erit sempiterno.

Admittite ergo, Viri Magn. & Amplisſ.^mi intra mœnia, intra musęa Vestra hanc, quam cum debitâ animi submissione sisto, MEDICORUM GERMANORUM & elegantissimorum cohortem: Asclepiadasq; istos, qui à paganis deorum numero adscripti, diviniſque honoribus fuissent affecti, commendatos Vobis, gratosq; hospites habete: Viros inquam eiusmodi; quorum virtus & polita doctrina gloriæ erit honoriq; perpetuo tum Silesiæ quorundam nostræ, tum omnium Germaniæ universæ: exemplo etiam nostratibus; qui in se ut corporum cultusve, sic virtutum esse similtudinem, si frugi sunt, volent, velle certè debent. DEUM æternum Patrem Domini nostri JESU CHRISTI supplex oro: ut Vos, ut Rempub. Urbemque Vestram, hisce extremis ac turbulentissi-

ntissimis temporibus clementer protegat: o omni periculo hostiliq; impetu potenter efendat: Vosq; Vestrosq; cives, cum Silea totâ florentes quàm diutissimè, quàm feicissimè conservet.

Vale & flore patria dulcissima! valete, vivite, & florete patriæ Patres cum serenissimo Rege Pio, Felici, Pacifico! Vestrâ enim salute nostrûm omnium salus continetur. Scribebam prid. kal. Aprileis, anno à Messiâ exhibito CIↃ. IↃC. XX.

Vestr. Magnif.[a]

&

Amplitud.[nis]

observans

MELCHIOR ADAMUS,

IN

IN

VITAS

MEDICORUM GERMANORUM

à

MELCHIORE ADAMO

concinnatas

JULII GUILIELMI ZINCGREFII

J. U. D.

PHALEUCI.

ERgo omnes tibi, ADAME, demereri
Nostræ Teutoniæ ordines cupiscis?
Pridem PANSOPHIÆ Scholâ peractâ,
MYSTIsque Eloquij sacri expeditis;
CONSULTIS Themidosque publicatis:
Felici MEDICIS manu adlaboras
Jam postliminio dedisse lucem:
Ipsi quam sibi vix dedisse possunt.
Sic omnes tibi, ADAME, demereri
Nostræ Teutoniæ ordines canétis:
Ipsorum & Medicus clues Medentum.

IN

IN

EASDEM

JANI GEBHARDI
EPIGRAMMA.

)OEONIA *de gente semel qui censibus Orci*
Devotum vigili suscitat arte caput:
nc passim recinunt populosa ad compita laudes;
Et vulgi liquidis plausibus aura vehit.
uemcunq; ancipiti tetigit discrimine morbus
Tam doctâ speret posse redire manu.
les non paucos fœcunda Machaonas olim
Teutonidum patrio protulit ora sinu:
uos tamen infidi caligo profundior ævi,
Conata est sano pellere, Fama, tuo.
l nunc Phœbéis instinctibus acer ADAMUS,
It priscis dubios asseruisse locis.
gamet, Coüq; senis gaudete clientes!
Perpete vos fœlix luce recentat Honos.
tu, qui Medicos ex Lethes tellus ovato,
SERVATOR *Medicûm jure superbus ovas.*

INDEX MEDICORUM; QUORUM VITÆ HOC IN VOLUMINE DESCRIBUNTUR, juxta annorum emortualium ordinem.

Theo-

Ludo-

FINIS.

ELEN-

ELENCHUS
SECUNDUS
MEDICORUM GERMANORUM
QUORUM HEIC VITÆ HABENTUR, NOMINA IUXTA ALPHAbetum recensens.

Pagina

A

C.

E.

F.

G.

Geor-

H.

I.

L. Lau-

L.

M.

N.

O.

P. Paulus

P.

R.

S.

T.

V.

FINIS.

IN

VITAS

GERMANORUM

CARMEN

GEORGII ARBOGASTI.

DUM quam Philosophi, quam Theulogiæque periti,
Vixerunt vitam, quam Medicique probi;
Nec non quam quōdam civilia jura Professi,
Exacto nobis ordine, ADAME, refers:
Dignus es, ex solido quæ funditur ære columnâ;
Inscriptâque notis talibus aureolis:
PHILOSOPHI, MEDICI, JURIS, VERBIQUE PERITI,
DEBEMUS VITAM POSTHUMAM, ADAME, TIBI.

IN

IN

EASDEM

JACOBI CRUCII

EPIGRAMMA.

VITAM, quæ æterno vernet, profitentur honore;
Quorum in divinis stat pia cura libris.
...m hanc, sed vitij puram, sed pacis alumnam
Tractant, quos gemini fœdera iuris habent.
...m membrorum mentisque vigore beatam,
Monstrat sanantis turba ministra DEI.
...m, cui doctrina comes, cui provida Virtus
...audant; quos Sophies rarior urit amor.
...adriga hæc quando per te iam vivit, ADAME,
AEterna aeternùm te sibi Fama sacrat.

PLU-

Plutarch.

Τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν καὶ περιττὸν καὶ ἐπιτερπὲς, ὐδεμιᾶς ἐνδεέστερον ἔχει, θεωρικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ὑγίειαν ἐπιδίδωσιν.

Cic. l. 1. de Oratore.

Si nos, id quod maximè debet, nostra patria delectat; cuius rei tanta est vis, ac tanta natura: ut Ithacam illam, in asperrimis saxulis tanquam nidulũ affixam, sapientissimus vir immortalitati anteponeret: quo amore tandem inflammati esse debemus in eiusmodi patriam; quæ una in omnibus terris domus est virtutis, imperii, dignitatis?

Lucian. ἐγκωμ. πατρίδ.

Οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος.

VITÆ GERMANORUM MEDICORUM.

PETRUS RAICHSPALT alüs Achtzspalt.

Θ. 1320. d. 5. Iunij.

QUANQUAM non semper à vero prorsus abit Servii Tullii regis * pronunciatum: οὐ γὰρ ἂν γένοιτο φρόνημα εὐγενὲς ἐν ἀνδράσιν ἀπορουμένοις τῶν καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων; aut Satyrici illud in vulgus notum:

* Dionys. Halicarnass lib 4.

Paupertas

Iuvenal. lib. 1.

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi ——— ——— ———:

tamen nec hoc bucolicorum apud Græcos carminum celeberrimus auctor falsò scriptum reliquit:

Theocrit Idyll 22.

Ἁ πενία, Διόφαντε, μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει,
Αὕτα τῶ μόχθοιο διδάσκαλος ——— ———

Exemplum hujus, ut principium id ducat, uti rarum ita præclarum habemus in *Petro* Raichspalt/ quem alii Achtzspalt/ alii Aichspalt, nominant. Hic enim *Treveri* ad Mosellam celebri & * antiquissimâ Germaniæ urbe quippe mille & trecentis annis ante Romam, ut quidam tradunt, condita: parentibus vix modicis fortunis natus; reapse ostendit; ad benè vivendum multò aptiorem esse paupertatem, quàm largas & affluentes divitias. Puer ob indolem egregiam, quæ in optimo quoque maturè se prodit, literarum studiis addictus; atque à parentibus aliquantisper, ut poterant, sustentatus; cùm sumtibus ampliùs ferendis non essent, ludum literarium mutare coactus est. Ad exteros igitur digressus, adolescens literarum cupidus, ne à dulci Musarum commercio abstraheretur, victum ostiatim canendo quæsivit: donec eos in puerilibus disciplinis fecisset progressus; ut teneros civium liberos iisdem imbuere, & informare ad majora posset nosseque.

Treveris.

Indoles maturè proditur.

In philoſophorum deinde ſpatia, juxtà & medicorum hortos progreſſus; tanto eum ſucceſſu Muſis & Apollini litavit: ut medendi artis ſummis titulis atque inſignibus fuerit ornatus. Et quando *medicinæ finis eſt non theoria, ſed praxis*: ipſe quoque eam aggreſſus, morbis feliciter curatis magnum ſibi nomen acquiſivit. Quamobrem cùm in patriam eſſet reverſus; *Henricus* comes Lucelburgenſis, qui poſtea conjunctis Septemvirorum ſuffragiis Imperator eſt * electus, medicum hunc ut à curâ ſibi corporis eſſet, invitavit adſcivitque. Hanc ipſe provinciam ſingulari & fide & induſtriâ, (quæ in medico vel maximis requiruntur) ſubiit: principiſque ſui animum ita ſibi devinxit: ut eum in familiaritatem & ad conſilia quoque interiora admiſerit.

Finis medicinæ.
Raichſpalt archiater Henrici Lucelbergici.
* *Anno* 1308. *cal. Novemb.*

Accidit ſub id tempus; anno nempe Chriſti *milleſimo, treceteſimo quarto*, ut *Gerhardus* Moguntinus antiſtes è vitâ exiret. Hic vacante ſede Henricus comes ille ad *Clementem* V Pontificem, Pictavis tunc commorantem, miſit hunc, ut eſt in Trithemio, *magiſtrum Petrum, medicum ſuum experientiſſimum*: ut fratri ſuo *Balduino* Archiepiſcopalem dignitatem impetraret. Legationem iſtam fide & dexteritate ſingulari obiit; ac petionem ſui comitis ad Pontificem inſtanter urſit; verùm omnia fruſtrà. Pontifex enim cum alia, tum ætatem candidati cauſatus, qui adoleſcens vix dum *duodeviginti* annorum, ac proinde Archiepiſcopatui ſummo adminiſtrando minus idoneus eſſet: petitionem eam medico legato ἀλφρόνως abnuit.

Mittitur ad Pontificem.

Dum autem in aulâ Pontificiâ iſthæc agitantur; Pontifex in morbum incidit graviſſimum: adeò ut medici de vitâ ejus penè deſperarent. Itaque quorundam ſuaſu & Germanus hic accerſitur; utque ſua conferat conſilia & opem poſtulatur. Hic remediis ſalutaribus ita eſt uſus: ut tertio pòſt die Pontifex morbo ſe liberatum omni gauderet. Pro quo valetudinis reſtitutæ beneficio ut gratum ſe declararet: de conſenſu Cardinalium medicum hunc, quamvis ſeriò deprecantem & recuſantem, Archiepiſcopum Moguntinum creat. Dixit enim Pontifex, uti Bruſchius refert, *quia tam felix eſſet corporum curator, maximè convenire; ut & inſignis conſtituatur animarum paſtor, curator, & medicus*: præſertim cùm idem eſſet ut M. S. habet, *vir pius & devotus, fide plenus, induſtriâ ſolers, moribus inſignis, divinis in ſcripturis admodum exercitatus.*

Ex medico fit Archiepiſcop.

Datis igitur ad clerum literis cum pallio Moguntiam eum remiſit Pontifex. Eò ut primum venit, & clerus & univerſus populus, mandatis Apoſtolicis obedientes, cum reverentiâ ſuſceperunt: & in poſſeſſionem Eccleſiæ Moguntinæ pacificè admiſerunt.

Gessit Ecclesiasticam & politicam hanc dignitatem cum laude in annum usque *decimum quintum*, Christi verò *millesimum, trecentesimum*, ac *vicesimum*. *Obitus Raickspalti.*

Hoc enim, die Bonifacio sacro, hoc est, quinto Junii, mortalitatem exuit: estque in Metropolitano Moguntino sepultus, statura & epitaphio tali additis: *Epitaphium.*

Anno milleno, trecentenoque viceno,
Petrum petra tegit istum, qua Tartara fregit,
De Treveri natus Praesul fuit hic trabeatus,
Redditibus, domis & clenodiis sibi pronis
Ecclesiam ditat, res auget, crimina vitat.
Hic pius & largus, in consiliis fuit Argus,
Sceptra dat Henrico regni, postbac Ludovico
Fert pius, extremò Ioanni regna Bohemo.
Hic quinos menses annos deca tetra repenses,
Ques vigil hic rexit, quem Christus ad athera vexit.

Hoc autem epitaphio res ejus in Archiepiscopatu gestæ ut cumque perstringuntur. Principio ipse cum Balduino illo, tunc Trevirensi Archiepiscopo & Electore, effecit: ut *Henricus* comes Lucelburgicus, cujus antea medicus fuerat, ad Imperii Romani fastigium * eveheretur. Deinde Henrico in Italiâ * hostiâ * intoxicatâ sublato, in *Ludovicum* Bavarum, unà cum Trevirensi *Balduino*, *Ioanne* rege Boëmiæ, & *Volmaro* Brandeburgico, votum suum contulit: reliquis *Fredericum*, Austriæ ducem; eligentibus. Præterea *Ioannem*, Henrici illius Augusti filium, cui Wenceslai, Boëmiæ regis relicta filia, nupserat, peractis Spiræ nuptiis, magno procerum ac totius populi consensu, Boëmiæ regem, ex veteri Archiepiscoporum Moguntinorum jure, * Pragæ coronavit. Rediturо ad suos (ut & hoc addamus) novus rex tum alia, tum auream sellam, nobilissimis gemmis undique distinctam & insignitam donavit: quæ inter sacra donaria illius Ecclesiæ. *Res in Archiepiscopatu gesta.* * *Anno* 1308. * *Negat hoc Nic. Serarius l. 5. rerum Moguntiacorum. Factum anno* 1313. * *Anno* 1310. *Aurea sella mis dono data Archiepisc.*

Nic. Ser. l. 5. rerum Moguntiacarum, Chronicon. Melanchth. l. 5. Pantaleon: alij.

WERNERVS WOLFLINVS.

Floruit circa annum 1460.

BASILEENSIS Academia natalem suum celebravit anno *millesimo, quadringentesimo, sexagesimo*. Hujus primus rector fuit *Georgius ab Andlo*, Canonicus: primus autem inclytæ facultatis Medicæ decanus *Wernerus Wolflinus*. *Acad. Basil. initium. Primus eius rector.*

Rottenburgi ad Neccarum, anteà Landskron vel Landsfurt natus *Rottenburgi* ad Neccarum, Sueviæ oppido; quod anteaquam terræmotu & inundatione aquarum perdiretur, *Landsfortum* vel *Landskron* dictum volunt. Facta est illa diruti o anno *millesimo, ducentesimo, duodecimo.*

Legum in collegiis necessitas. *Wolflinus* tum, quâ erat prudentiâ, videns *collegium nullum consistere diu aut florere posse, nisi certis legum vinculis contineatur ac firmetur*: primas Medici ordinis leges ac statuta conscripsit, & publicè promulgavit. Præterea c[...] *Eas Med. præscribit Wolf.* medicinam faciendo singularem fidem, operamque [...] probavit.

Rector Acad. Basil. Wolflin. Cùm itaque feliciter se darent ejus in docendo & medendo principia: statim anno à fundatâ Academiâ tertio, in festo S. *Lucæ*, rectore ejusdem, collegarum ac [...] designatus. Commendabat [...] ipsum & in docendo [...] & in agendo mira dexteritas. Tandem ætate & [...] fatis [...] concessit, posteris ad nostram usque memoriam, non sine familiæ laude, relictis.

Henric. Pantaleon libr. 2. Prosopograph. Crusius in annalibus Sueviæ.

Claruit temporibus Friderici 3. A. 1480. circiter.

ANDREAS RICHILUS.

IN Germaniâ hic honestâ, uti historiarum monimenta perhibent, familiâ natus, ab adolescentiâ præclara ingenii sui edidit documenta. Medicas autem inprimis artes, & quæ ad has aditum aperit, Philosophiam amplexus: singularem sibi ex illis doctrinæ opinionē comparavit. Itaq; cùm anno *millesimo quadringentesimo, tricesimo primo, Basileæ* concilium frequens celebraretur *: venit eò & Richilus, tum ut cum viris doctis conferret, tum ut medicinam, sicubi opus, exerceret. Eo in conventu statim, sicut

Basileense concilium.
** Sub Sigismundo Imp. & Martino V. PP.*

Virtutem invitam blandè vestigat, & ultrò
Ambit honor; ——————

Claud. in consulat. Manlij.

ita eruditione suâ innotuit: ut à *Sigumundo* Augusto **Æneas Sylvius* jussus sit Doctoratus eum insignibusso cum in panegyri ornare.

** Qui ea in synodo. abbreviatorem egit literarum Apostolicarum.*

Fama Richili. Inde à multis expetitus, ut esset, qui valetudines eorum curaret: ab ipso Imperatore *Friderico* tertio fuit Archiater adscitus: idem medicus fuit illius *Æneæ*, cùm P P effet creatus, ac *Pius 2.* dictus: idem hujus successoris *Pauli* eiusdem. Nam cùm eruditione singulari, ut tum tempora erant, peritatis religiosæ studium conjunxit. Itaque eum omnes [...] Ger-

Germaniæ superioris principes, velut præsidium quoddam, & numen tutelare vitæ salutisque suæ coluerunt ac venerati sunt. *Fridericus* insuper Augustus eidem nobilitatis insignia & privilegia contulit; adeoque viris ornatissimis adjunxit. *Honos eidem habitus.*

Fratres ejus quoque equestris ordinis dignitatem sunt consecuti: atque eorum alter, cui nomen *Henrico Richilo*, Cæsaris Friderici, cùm Romam coronæ ibidem accipiendæ causâ,* proficisceretur, palatio fuit præfectus: alter verò *Ioannes*, Sigismundi Austriaci motibus informandis ac studiis regendis est adhibitus. Ambo fide præstantes, pacis bellique artibus clari, tantum apud principes suos decus sunt consecuti: ut moderatione inter secunda, prudentiâ inter ancipitia, constantiâ inter adversa par ipsis haberetur nemo. *Fratres eiusdem.* ** Anno 1452. nisi forte alterum iter Italicum intelligit religionis ergo susceptum 1469.*

Andreas item *Richilus* præter ea, quæ diximus, ob summam erga principes viros observantiam, & in medicando fidem, opibus magnis fuit auctus: utpote cui pro unius sæpe morbi feliciter dipulso periculo, *mille aurei* & amplius, sostri aut honorarii loco donati sint. Tanto in precio, illo ævo rudiori fuit nutrix illa rerum humanarum & unica salus Medicina. *Medicina honorata.*

Filios reliquit, etsi de obitu certi nihil dum investigavimus, duos *Georgium* & *Matthiam*: quorum ille juris civilis Pontificiique doctor fuit peritissimus: hic verò Imperatoriæ primùm aulæ illatus, ministerio cubiculi principis adhibitus, prima adolescentiæ rudimenta, in regiâ orbis terrarum ut maximâ, sic sanctissimâ, posuit. Postea *Viennæ* Austriæ literis ac medicinæ operam dedit: ibique summos in eâ honores omnium consensu est adeptus. Inde in Italiam progressus, Academiæ sub jurisdictione ducis *Galleacij Mariæ*, rector est creatus: quo nomine *Rodolphus Agricola*, tunc commodum etiam in Italiâ commorans, peculiari eum oratione laudavit: è quâ & hæc descripsimus. Est autem in Italiâ moris etiamnum hodie: ut peregrini creentur Academiarum rectores, juvenes famosi nempe & in re lautâ. *Filii Andreæ Richili.* *Mos in Italia rectores creandi.*

Rodolph. Agricola in orat panegyricâ in rectoratum Matthiæ Richili.

THEODORICVS MESCHEDE.

Claruit circa annum 1450.

THeodoricus *Meschede* in *Westphaliâ*, Germaniæ regione, siveà peregrinando, siveà pullo equino, insigni Saxonum vetusto, denominatâ, primum hujus cœli spiritum hausit. *Westphalia unde dicta.*

Godeschalkus Meschede. Jactis in patriâ primis studiorum fundamentis, cum fratre *Godeschalko*, Erphordiam Thuringiæ metropolin, studiosorum frequentiâ tunc florentem, augendæ eruditionis gratiâ, se contulit.

Theodoricus Gresmund de Meschede. Major natu erat Godeschalkus: is unà cum seculari philosophiâ Theologiæ studium amplexus, eò progressus est, ut, quod illo seculo magnum erat, Theologiæ Doctoris gradu fuerit Erphordiæ ornatus; ibidemque professor sacræ scientiæ publicus designatus. Quo in officio multos annos magna cum auctoritate vixit: varias etiam quæstiones disputatas, & sermones, & collationes scripsit.

Frater verò *Theodoricus Gresmund de Meschede*, ut *Trithemius* nominat, philosophicis & medicis deditus, in utrisque testimonium summum, seu doctoræ axioma est adeptus. Moguntiam inde profectus, larem ibi fixit; atque ingenii promptitudine, ac variâ eruditione omnibus fuit gratissimus.

Ingenium præcox. Filium habuit sibi cognominem, tantâ indole, ut vix pubertatem, & *decimum quintum* ætatis annum egressus, multos ætatis provectæ & claros eruditione & facundia superaret. Scripsit idem tum ad illum *Trithemium*, tum ad alios ejus seculi viros doctos penè infinitas epistolas, de diversis argumentis ornatissimas, variasque orationes, Ciceronianam facundiam redolentes: *Adeodatus Augustini.* adeò ut velut alter Adeodatus Augustini quondam, suo ingenio & scribendi argumentandique promtitudine ac solertiâ multis fuerit admirationi & stupori.

Parens, ut & patruus, adolescentuli hujus floruerunt, sub annum Christi *millesimum, quadringentesimum, septuagesimum, & octogesimum*, Friderico Augusto rerum potiente.

Pater Theodoricus medicus tractatum, *de conservandâ sanitate tempore pestis*, fertur composuisse: qui an in publicum emissus sit, necne; nusquam reperimus.

Hæc de Meschede *Trithemius de scriptoribus Ecclesiasticis. & ex eo Pantal. l 2. Prosop. Nic. Ser. l. 1. rerum Moguntiac. c. 40*

© 1513. d. 27 Decemb.

MARTINUS POLLICHIUS MELLERSTADIUS.

Mellerstadiũ. HUjus præstantissimi viri patria fuit *Mellerstadium*, oppidum Franconiæ. in physicis & medicis tantum brevi profecit, ut Lipsiæ artis medicæ doctor renunciatus sit. Ibidem deinde eam artem publicè docuit: ortâque, sub annum *millesimum quadringentesimum, nonagesimum quintum*, disputa-

tione

tione de morbo Gallico, qui recens illis temporibus contagione ex Africâ in Europam propagatus fuerat; esseтne ἐπιδήμιος an ἔνδημος? dissensio inter *Pollichium* & collegas exstitit, in quibus eminuit *Simon Pistorius*, natus in celebri familiâ oppidi Lipsici, unus & ipse ex summis ejus ætatis medicis.

Disputatio super morbo Gallico.

Simon Pistorius.

Hinc factum, ut *Pistorius* ad Electorem Brandeburgensem in vicinam Marchiam; *Pollichius* autem in aulam Friderici, Saxoniæ ducis Septemviri, evocaretur; qui fidem & artem ejus jam antè expertus erat. Nam cùm anno *millesimo, quadringentesimo, nonagesimo tertio*, peregrinationem religionis ergò, quæ tum erat temporum illorum superstitio, in Palæstinam cum avunculo, duce Bavariæ suscepisset *Fridericus Saxo*; comitem sibi Pollichium adjunxit. Hîc cùm in Insulâ Rhodo principes, post hausta liberiùs Cretensia vina, balneas ingressi essent, idque Pollichius rescisset; ipse non vocatus ingreditur, atque è balneis Fridericum suâ manu apprehensum educit, *Christophoro* paucis diebus pòst febri ardenti exstincto. Hujus beneficii recordatione Fridericus toto vitæ tempore Pollichium ardentiùs dilexit, & velut vitæ servatorem veneratus est.

Peregrinatio ad loca sancta, à Frid. Saxone suscepta.

Periculum in eâ.

Eo tempore cùm Elector Fridericus, de erigendâ in suo * territorio Academiâ, volente ita * *Maximiliano I. Augusto*, consilia agitaret: Pollichius inprimis negocium istud cum *Staupicio* urfit: cumque de loco disquireretur, aliis alium suadentibus; ut *Wittemberga*, oppidum Saxoniæ ad Albim, sedes scholæ eligeretur, pervicit. Amplexus id consilium princeps, impetratâ à P. P. non sine precio, bis *mille* nimirum *aureorum Hungaricorum*, potestate; *Wittembergam* DEO & Musis bonis auspiciis consecravit. Introducta est solenniter Academia anno *secundo supra sesquimillesimum*, *die decimâ octavâ Octobris*, quæ Lucæ sacra est in fastis Ecclesiasticis: & qua in perpetuam memoriam hyberni semestris Rector & Decanus creantur.

* *Anno* 1495.

* *Maximiliano I. Augusto, in comitiis ad urbem Vangionum, decretũ factum est, ut quisque Elect. in suâ ditione Academiam haberet.*

Acad. Wittemb. initium.

Primus ita & tunc novæ scholæ Rector creatus est iste ipse *Pollichius Mellerstadius*: primus idem in matriculam * inscriptus, atque ab hoc deinceps magistri & discipuli exceri: primus in eâ Academiâ Theologiæ Doctor renunciatus. Erat enim eâ ætate, cùm literæ primùm in lucem revocarentur, tantus impetus animorum ad studia, tantaque discendi cupiditas; ut exsatiari illa non posset.

Eius primus rector.

* *Primo illo semestri, sub huius Rectoratu, quadringenti & sedecim inscripti fuere.*

Quare viri ingenio præstantes hoc unicè agebant; ut in pluribus simul disciplinis excellerent; aliisque exemplum honestæ æmulationis relinquerent. Itaque Pollichius

Amor literarũ superiori seculo.

Trium facultatum Doctor Pollichius.

Primus Magister Wittemb. promotus.

philosophiæ, medicinæ, & Theologiæ (addunt aliqui & Jurisprudentiæ, *Doctor*, primus fuit lector, ut loquebantur, Theologicus in Academ. â Wittembergensi; primum etiam artium & philosophiæ magistrum, *Bernhardum Schillerum*, in medicinæ Doctorem promovit.

A Theologicâ deinde professione, de voluntate Saxoniæ Electoris, ad docendam artem medicam accessit: qua in statione quàm maximè ejus excelluit industria & fides.

Obitus Pollichii.

Præsagium de Luthero.

** Vide vitam Luth. in Th. Germ.*

Decessit hic vir, integritatis, gravitatis, prudentiæ laude celeberrimus, & eruditionis nomine Lux Mundi tunc vulgò appellatus, exeunte anno *millesimo quingentesimo, decimo tertio*, die *vicesimâ septimâ Decembris*, quadriennio antè, quam Lutherus Papatum oppugnare cepit. De quo Pollichius, cum eum docentem aut publicè disputantem audiret: sæpè id, quod evenit, ominari, & super mensam dicere * solitus fertur: Der Mönch wird all Doctores irre machen/ vnd eine new lehr auffbringen/ vnd die gantze Römische Kirche reformiren. Denn er legt sich auff der Propheten vnd Apostel schrifft/ vnd stehet auff Jesu Christi worte: das kan keiner mit Philosophey/ noch Sophisterey/ Scotisterey/ Albertisterey/ Thomisterey/ vnd dem gantzen Tartaret/ vmbstossen vnd widerfechten/ h. e. *Iste monachus in ordinem rediget omnes Doctores, & novam doctrinam, adeoq; reformationem Romanæ ecclesiæ excitabit. Nam ipse solu divinu testimoniu sacrarum literarum, nititur. quæ nullâ sophisticâ Scotistarum, nullâ subtilitate Thomistarum, Albertistarum, aut Tartareti revinci ac refelli queunt.*

Valent. Pollichii liberalitas in Academ. Wittemb.

Sicut autem vitam suam, labores, & operas universas Academiæ Wittembergensi impendit: ita post mortem facultatum ejus pars magna ad eandem rediit. Nam frater *Valentinus Pollichius*, ut grata Martini memoria retineretur, testamento facto, *mille aureos*, quorum pars maxima à fratre ei hæreditario jure obvenerat, Academiæ legavit: de quorum fructibus annuis subsidia ferantur adolescentibus ex Pollichiorum familiâ, aut aliis, stud orum causâ ibi versantibus. Quo pietatis & beneficentiæ exemplo plures alii ex eo ordine invitati, non exiguam suorum bonorum partem, atque de his usum fructum, scholasticis certis eâ in scholâ designarunt: itaque tum studia literarum egregiè adjuverunt, tum nomen suum memoriæ sempiternæ commendarunt.

D. David Chytræus in Saxonia: tomo 7. programm Wittemberg. & D. Andreas Schatus in oratione seculari, alij.

P A V-

PAVLVS RICIVS.

Floruit circa annum 1514.

VNus hic fuit de Judæorum genere, natus in Germaniâ; & a parentibus, uti solent, in avitâ linguâ ac ritibus à pueroſtreuaci formatus. Sed cum Deus genti illiam totam non abjecerit, & *obduratio ex part. Iſraëli evenerit*, etiam hic ubi adolevit, myſteriis prophetarum, Spiritus ſancti ductu, rectè intellectis, Judaismum reliquit, & ad Chriſtianam converſus fidem, Eccleſiæ ſacro baptismatis ſacramento publicè eſt initiatus.

**Rom. 11. v. 25.*
Ricius ex Iudæo Chriſtianus.

Dedit operam tum aliis diſciplinis humanioribus, tum inprimis ei, quæ de naturæ diſſerit obſcuritate, eamque investigat. Profectus in Italiam doctis ibi viris perplacuit: atque *Papiæ* philoſophiam publicè, non ſine nominis famâ, docuit. Itaque *Maximiliano I.* Auguſto commendatus, ab eodem in Medicorum ſuorū numerum fuit allectus: cui fidem & induſtriam ſuam conſtanter probavit.

Docet in Italiâ publicè.
Fit Cæſarius archiater.

Edidit non pauca, quibus & Judæorum refractariorum technas detexit, & rem literariam promovit. Scripſit enim:

Scripta ejus.

De ſexcentis & tredecim Moſaicæ ſanctionis ſeu pentateuchi dictis librum: cuius prior pars prohibentia; poſterior affirmantia præcepta continet: ſingulis brevi interpretatione ſubjuncta.

Philoſophiam, propheticam, ac *Thalmudiſticam* pro veritate Chriſtianâ tuendâ, cum juniori Hebræorum ſynagogâ, *diſputationem* mirabili ingenij acumine, in tres diviſam tractatus.

Excerpſit ad petitionem iuſſumve Maximiliani Cæſaris *farraginem ex Thalmudi codice.*

Confecit & *Iſagogen in Caballiſtarum doctrinam*, quam commendat Erasmus *alicubi, contra Stephani presbyteri, cabalæ obtrectatoris epiſtolam.

**lib. 13. epiſtol.*

Item de *novem doctrinarū ordinibus*, & *totius Peripatetici dogmatis nexu* compendium: quo exponuntur verba Galeni ab initio artis parvæ, quid doctrina, quid ordo, quæ ordinis neceſſitas & præſtantia, quotuplex in doctrinâ ordo. & *orationem reſolutivam* de triplici ordine doctrinæ.

Edidit *concluſiones*, quibus Ariſtotelem triplicem doctrinæ ordinem exercuiſſe, & totius eius dogmatis nexum diiudicare poteris.

Præterea *ſtatéram prudentum*, & libros quatuor *de cæleſti agriculturâ*; & quædam alia, quæ in bibliothecis indicantur.

Mores Ricii. Fuit vir eruditus, candidus, animo Gratiis & amicitiæ [illegible]to, eâq; moderatione, vero philosopho dignâ; ut patrocinatur [illegible]mico fortiter norit, & à conviciis in adversarium sibi temperare magis reputans quid se, quam illo, dignum.

De eo elogium Erasmi. *Erasmus* de Ricio hoc reliquit elogium, sub finem libri [illegible] epistolarum ad Ricardum Bartolinum: *Paulus Ricius [illegible] proximo colloquio rapuit: ut mira quadam me sitis habeat, cum homine sæpius ac familiarius conferendi sermonem. [illegible]ter Hebrææ linguæ peritiam, quantum ille tenet philosophiæ! quantum Theologiæ! tum quæ animi puritas, qui discendi ardor, qui docendi candor, quæ disputandi modestia! Mihi [illegible]nè vir ille primo statim gustu placuit olim Papiæ, cum illic philosophiam profiteretur. Nunc propiùs intuito magis etiam placet. Is demum verè mihi videtur Israelitam agere, suoque cognomini pulcrè respondere: cuius omnis voluntas, omnis cura, omne ocium ac negocium, in divinis est literis. Dignus est nimirum animus, cui ocium contingat quàm maximè honorificum.* Hactenus Erasmus.

Cætera habent *Pantal. l. 3. Prosopographia: Erasmus in epistolis: Gesnerus, alii.*

Floruit sub annum 1518.

HENRICVS STROMERVS.

IN Misnia *Aurbachii* loco honesto natus *Henricus Stromerus*, à puero ad literas bonas est adhibitus. Triviali e ludo Lipsiam profectus, eâ in Academiâ tum Philosophiæ tum Medicinæ præclaram navavit operam; ut omnium calculis in ordinem Medicorum fuerit solenniter relatus.

Stromer medicus & Senator Lipsiensis. Postea cùm medicinam exercere cepisset; fide & arte ita omnibus satisfecit; ut illustrissimo Saxonum duci *Georgio* innotuerit, multisque nominibus fuerit gratissimus. Cumque prudentiâ esset præditus singulari: Lipsiæ in senatum est cooptatus: quo in officio res sibi commissas magnâ dexteritate expedivit, suâque fidelitate reliquis exemplo fuit.

Amicus Erasmo. *Erasmus* equidem *Roterodamus* eruditionis & virtutis ergò charum habuit, multaque cum eo epistolis ultrò citròque missis communicavit: quæ exstant in *volumine epistolarum Erasmi edito.

**Libris 3. & 19. 20.*

Fatis tandem concessit Lipsiæ benè de Repub. meritus, vir exactissimi judicij, anno nobis nondum cognito. Coluit ami-

etiam cum sui seculi literatis principibus *Erasmo* inprimis, *Petro Mosellano*, cui nomen fuit vernaculè Peter Schade von der Mosel; quem ut non sine causâ amavit, ita non sine causâ mortem hominis acerbè tulit: & cum aliis compluribus.

Scripsit Stromerus saluberrimas *adversus pestilentiam observationes*: sunt eiusdem *decreta* aliquot *medica de ebrietate*, disputata Lipsiæ, anno *trigesimo primo*, respondente Joanne Pfeil, med cinæ studioso: item *de morte hominis*, *decreta medica*, *de senectute*. *Scripta.*

Extat eiusdem *sermo panegyricus*, *Petro Mosellano* dictus: item *algorithmus linealis*, Lipsiæ anno *millesimo. quingentesimo quinto* excusus.

Et hæc de Stromero ex *Pantal l. 3. Prosopograph. bibliotheca Gesneriana*, *Schenckiana*, *aliis*.

GVILIELMVS COPVS.

Floruit sub annum 1520.

GUILIELMUM COPUM Basilea Augusta Rauracorum protulit, illa ferax ingeniorum & nutrix optimorum. Jactis fundamentis earum literarum, quibus ætas prima imparti debet, *Lutetiam Parisiorum* profectus est: totumque se medicinæ studio addixit. In quo favente Minervâ ita feliciter progressus est: ut testimonium & ἀξίωμα Medicorum solenni Academiarum pompâ ei ibidem collatum sit.

Fama itaque in dies de ipso percrebescente; ipsi Christianissimo Regi *Francisco I.* innotuit, qui liberali stipendio accitum archiatrum eum sibi elegit, & honoribus multis præmiisque ob eruditionem ac virtutem singulariem affecit. *Franciscus I. Galliæ rex. Eius archiater Copus.*

Cùm ita rem literariam & medicam inprimis præclarè pronovisset, magnasque opes honestissimè acquisivisset, Lutetiæ diem suum obiit. Doctrinam eius tudi etiam dum illo seculo extantur conversi in Latinâ linguam inter medios bellorũ strepitus *Galeni commentarii* aliquot: felicitatem verò in medendo ipsum, quòd homo peregrinus regis illius valetudini fuerit præpositus.

Transtulit, ut dictum, inter *Galeni* scripta *libros sex de morborum differentiis*, librum unum *de symptomatum differ. & causis*, libros tres: qui omnes Latinis Galeni operibus variis in locis excusi sunt. Item *Pauli Æginetæ præcepta*, *Hippocratis prognostica*. *Scripta.*

Unde

P. Rami de Copo. Unde P. Ramus de viro hoc præstantissimo carmen cuiusmodi cuiusdam etiam præstantissimi viri, citat:

Vnica nobilium medicorum gloria Copus

Et addit. *Hippocratem, Galenum, Æginetam, testes industriæ suæ reliquit.*

Iovii de Copo elogium. *Paulus autem Iovius* hoc eum encomio ornavit. *Viget in... apud nos eruditi nominis authoritate Copus Basiliensis, ab ... doctrinâ, feliciq; artis industriâ medicus Francisco Galliæ regi, magnoperè repetita sæpe memoriâ desideratus.* Hæc ille.

Pantal. l. 3. prosopogr. Zuinger. in theatro, Gesner. in bibliotheca. P.Ram. orat. de Basilea. alii.

ERASMVS STELLA.

Flor. circa annum 1520.

Patria. ERASMUM STÜLER vel STELLAM LIBONOTHANUM, alij Cygnæum, Lipsicum alii faciunt: quid... huius sit, Misnensem fuisse extra omnem est controversiam. ...ciderunt eius studia in crepusculum literatum in German... exorientium. *Studia.* Suum igitur genium & ingenium secutus, ... Philosophiam ac Medicinam animum appulit: cumque stu... medico, in quo summos Doctoræ honores fuit adeptus, histo... riarũ coniunxit cognitionem. *Agit medicũ & consulem.* Deinde etiam de civium suorum voluntate, consulatum Reip. Cygnææ iniit: ut & valetudinem suorum medendo, & fortunas Remq; pub. prudenter consulendo, bonos defendendo, sontes puniendo custodierit con... ritve.

Scripta. Scripta eius potissimum sunt: *Antiquitates Borussiæ*, ex Frobeniana anno millesimo, quingentesimo, decimo octavo editæ. Post obitum eius anno tricesimo prodiit *libellus*, Gesnero vehementer commendatus, *de gemmis*, cui adiectus est ... Plinii de gemmis liber ex historia naturali. Sunt eiusdem *de populis & rebus priscis ora inter Salam & Albim Germaniæ flumina commentarii duo:* sed, ut opinio nostra fert, necdum publici iuris facti. *Fabricii in eum carmen.* Georgius Fabricius hoc in eum disticho lusit:

Quisq; suos laudat: tu laudas, Stella, Borussos:
Nec tua iudicio laus caret atq; fide.

Petrus Albinus in Chronic. Misniæ tit. 23. & 25.

GEOR-

GEORGIVS VVIRTH.

● 1524. d. Martii. ætat. 54.

Fuit familia Wirthiorum à multis jam annis retrò, cum aliorum in omni doctrinæ genere præstantium virorum, tum inprimis Medicorum celebrium sobole ac propage eruditâ nobilis ac celebrata: in quorum numero facilè primas tulit Georgius Wirth, bono communi editus Leoberga, Silesiæ oppido haud ignobili, anno à Christo nato, millesimo, quadringentesimo, septuagesimo. Primis studiorum tirociniis in patriâ factis, deinde ad Academias varias profectus, plurimis optimisque artibus animum suum imbuit. Familia Wirthiorum celebris. Et medicorum ferax. Georg. Wirth

Lipsiæ primùm anno millesimo, quingentesimo nono, Philosophiæ magister est renunciatus. Deinde Medicinæ, quæ naturalis philosophiæ quædam est propago, doctor creatus Bononiæ, anno decimo quinto seculi decimi quinti. Lipsiæ magister renunciatur. Et medicinæ doctor.

Cùm ex Italiâ per Carniam, quæ hodie Carinthia, in patriam cogitaret: præter spem & votum provinciæ illius Medicus designatus, artem ibi feliciter aliquantisper exercuit. Carnia, hodie Carinthia. In eâ medicinam facit Wirth.

Famâ de ipso percrebrescente, munus eidem Archiatri splendidissimum est demandatum in aulâ Ludovici, Bojemiæ & Pannoniæ regis: qui non ita *multò post infeliciter dimicans cum Solymanno Turcarum tyranno, & Christiani nominis hoste infensissimo, intra Albam Grecam, quæ veteribus Taururum putatur, & Mogatum, transiturus in fugâ vadum, miserabiliter periit, destitutus & prudentium virorum consiliis & fortium bellatorũ copiis; quin etiam, ut à quibusdam proditum est, circumventus fraude & insidiis suorum; de quo plura hoc loco dicere non est necesse. Fit archiater Ludovici regis. *Anno 1526. die 29. Augusti ætat 20. Alba Graca.

Ab eo autem rege & heroe optimo Wirthius sacerdotio donatus & Budissinæ Lusatiorum decanus, singularis meriti ergo, fuit creatus. Naturæ concessit feliciter Gorlicij sanguinis fluxu suffocatus, ut Ioannes Langius medicus, eius consobrinus *scribit: anno Christi vicesimo quarto supra millesimum quingentesimum die nono Martij, ætatis quinquagesimo quarto, vel Ẽtis ocij ui literarij symbolis, in omne ævum perduraturis. Ioannes Rivius sequenti elogio eundem descripsit: Sacerdotio donatus Wirthius. Moritur. *lib. 1. epist. 40. Elogium Wirthii à Rivio. Elster.

Magnus ut ingenio, sic clarus honore Magistri
Egregii primum iura locumq; capit.
Hic ubi Musarum sedem Philyreus Elster
Alluit, & rapidus Lipsidos arva premit.

Post

Post hinc digrediens, Italiamq; profectus ad oras,
Per medicas artes sedulus ire parat.
Felsina, quæ Felsina Doctorum meritâ ornaturmq; corona
hodie Bononia. Ad patrios iussit læta redire lares.
Hoc titulo fulgens agitare ingloriis artem
Noluit, regimi consilium ipse sibi.
Tum regi iuveni Ludoico sceptra Boëmo
Qui tenuit, præstò est, Pannoniaq; simul.
Ergò salutifera medicamina porrigit artus:
Et reliquus faustâ præstitit ille manu.

Petrus Wirth. Fratrem habuit *Petrum*, philosophiæ & Theologiæ doctorem, canon cum Uratislavien sem, beatæ Virginis collegam in Academiâ Lipsicâ: in quâ ipse & Decani atque, & rectoris Universitatis munere ac dignitate perfunctus est, summâ cum laude & commendatione omnium. Romæ postea mortuus, & in Campo sancto est sepultus: cuius posthuma adhuc exstat memoria in *commentariolo Psalmorum & Hymnorum* sacrorum, a se superioribus edito ac publicato. Ex eadem familiâ prodiit *Georgius Wirth Secundus*, Caroli V Augusti & Philippi filij, Hispaniarum regis, medicus: & *Michaël Wirth* qui per omnes honorum Academicorum gradus, ad summum fastigium dignitatis excellentis in philosophiâ & Jurisprudentia conscendit: nec solum Decanus, sed Rector quoq; inclytæ Academiæ Lipsicæ legitimis suffragiis creatus: Jus in eâ civile professus magnâ auditorum frequentiâ & utilitate: primo quidem institutionum Imperialium, ac deinde Codicis Justinianei Antecessor ordinarius: post etiam à Saxoniæ Electore Augusto, in judicio supremæ curiæ Septemviralis advocatus & senator; ac demum eiusdem principis voluntate & auctoritate, aulæ Saxoniæ Coburgicæ cancellarius ordinatus.

Georg. Wirth Secundus. Michael Wirth.

Suggesserunt hæc nobis *Nicolaus Reusnerus IC. Wirthiorum cognatus, præfatione ad Georg. Wirth. Secundum, & elogia doctorum virorum.*

☉ 1531.

IOANNES VVEINMANNVS.

Pantaleon notatus.

HIc *Francofurti*, ad Mœnum nean Viadrum ignoramus, anno, ut habet *Pantaleon*, qui tamen heic quàndoq; dormitat, *sexagesimo primo*, supra *millesimum, quadringentesimum*, natus; primis literarum, ut tunc tempora ferebant, rudimentis perceptis, publicas adiit in Germaniâ scholas. Postea desiderium maiorum profectuum in Italiam eum extrusit: in quâ adolescens ita versatus est, ut *Bononia*, quæ illa tempestate Academiarum erat celeberrima;

berrima; & *mater*, uti inscriptio numismatum habet, *studiorum*, unanimi Professorū consensu doctoris medici ἀξίωμα retu.erit. *Archiater*

Reversus in Germaniam à Marchione Brandeburgensi ac.i- *Brandeburgicus Weinmannus.*
tus, anno *octogesimo sexto*, supra *millesimum, quadringentesimum*, archiater ac valetudinis eius curator in au à Onolzbach.auā est designatus. Quo in officio non infimo medicinam multis annis feliciter factitavit: inq; Noricâ, cui adiacet ducatus ille, regione nomē sibi eximium cōparavit. Certabat enim in eo cum pietate eruditio, cum eruditione humanitas, fides atqs industria. Fuit eo nomine Marchioni *Georgio*, illi qui post Saxoniæ Electorem primus subscripsit confessioni Augustanæ, gratus ac charus. *Georgius Marchio Brandeburg.*

Ita cùm *quadraginta quinque* annos eo in loco magnâ laude floruisset; tandem ætatis suæ anno *septuagesimo*, salutis verò nostræ *trigesimoprimo*, post *millesimum, quingentesimum*, naturæ debitum persolvit *Onolzbachii*, ibidem in collegiatâ Ecclesiâ sepultus, cum monumenti inscriptione tali:

Clausit ut incurva bis septem lustra senecta
Ex vivis cedens, regna beata petit. *Weinmanni epitaphium.*

Henricus Pantaleon libro 3. Prosopographiæ.

MARTINVS HVNNVS. *Flor. circa ann. 1531.*

MARTINUM HUNNUM Saxonem fuisse accepimus, qui primis literarū rudimentis factis; totū ad Philosophiā se & Medicinam contulit. Erphordiæ sub annū *millesimū, quingentesimū vicesimū*, in sodalitio Eobanico suaviter vixit: ibidemque professorem egit. Sed collegio suo à collegis, quibus maximè confidebat, fuit deiectus nullo consilio, sed dolo, ut Eobanus *interpretatur. malo. *Docet Erphordiæ. Dimittitur. *lib. 4. epist.*

Discessit ergo in Carinthiā, Styriā, atq; inde in Italiā & *Patavii* subsistens aliquantisper suavissimè vixit cum *Ioanne Megobaccho* medico. Perlustravit tunc totā ferè Italiā: fuit Romæ, & Ferrariæ apud *Ioannem Menardum* Ferrariensem: qui sub id tempus sex novos epistolarum medicinalium libros evulgavit. *Venit in Italiam. Ioann. Menardus.*

Paravij sub annū Christi *millesimū, quingentesimū, tricesimum primū*. Doctoralib. in medicinâ ornatus insignibus, *Grotium* excendæ artis causa est reversus: ubi & antea eandem fecerat. *Venit Grotiū.*

Floruit amicitiā plurimorū eâ ætate doctorū virorū; inprimis *i* egregii *Sturciadæ, Eobani, Megobacchi, Stromeri, Erasmi* *Roterodami*, aliorū: & Eobanus quidē ad ipsum amicitiæ ergo, *Encomiū medicinæ*, in versus elegiacos de Erasmicâ oratione transsum, conscripsit: in *sylvis eiusdem inter alia est hoc in Hunnum epigramma: *Amici Hunni. *Cuius ad Hunnū epist. Encomium medic. *l. 3. sylvar. Epigramm. in Hunnū Eobā.*

Ut tibi debemus multò quàm solvere possim
Plura, nec officii est gratia parva tui:

Sic

Sic quia te meritu non possum vincere, debes
Ipse tibi victor constituisse modum
Nam nisi qua certas habuit victoria leges,
Quàm bona ante fuit, tam solet esse nocens
Vince tamen, quia sic nobis erat utile vinci,
Gaudentem vinci, vincere posse, leve est.
Hos tibi deferimus titulos, Martine, quod olim
Gloria non parvo constitit ista tibi
I nunc Antheos memora vicisse: poëtis
Quando decus victis Hercule maius habes!

Desumta hæc sunt *ex epistolis Ecbani Hessi, carminib eiusdem. aliis.*

☉ 1534. ætat. 48.

HENRICVS CORNELIVS AGRIPPA.

**Indicat ipse Agrippa l. 7. epist. 26.*

Familia Agrippæ nobilis.

Eruditio Agrippæ.

IN Ubiis COLONIÆ **Agrippinæ Henricus Cornelius Agrippa*, nobili familiâ à *Nettesheim*, anno Christi *millesimo, quadringentesimo, octogesimo sexto*, die *decima quarta* Septembris natus; cùm ab ineunte ætate in literis educatus esset, quadam ingenij felicitate, in omni artium ac disciplinarum genere ita versatus est, ut excelluerit. Itaque non solùm *iuris civilis*, sed etiam *medicinarum* doctor est salutatus; idque de voluntate potissimùm suorum, qui doctorem ipsum, quam doctum malebant, sicut & anteà *Equitis aurati* fuerat meritus, virtute bellicâ, dignitatem.

Peregrinationes & exercitia eius scholastica.

Docet publicè.

Nam etsi vulgò dici solet *nihil Marti cum Musis*: id tamen in ipso locum non habuit: qui omnem fermè ætatem apud exteros consumsit, in literis, militia, gentium, urbiumque variarum perlustratione. Sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, nonum*, *Dolæ Burgundiorum* in Gymnasio celebri, pulpito donatus, magnâ omnium cum admiratione, *Ioannis Capnionis librum de Verbo mirifico*, in honorem *D. Margarethæ*, Austriacorum Burgundionumque principis, auditorio publico exposuit, adolescens nondum annos natus tres supra viginti. In Italiâ quoque variis in locis, quibus substitit, specimina suæ doctrinæ deposuit: atque in Ticinensi quidem Gymnasio publicâ prælectione *dehortatoriam à gentili Theologia* habuit orationem & *Hermetum Trismegistum*, de potestate & sapientia DEI, anno *decimo quinto*, supra *millesimum, quingentesimum* explicuit: ut & alibi alia.

Bellica rudimenta.

Maximiliano præterea I. *Augusto* à prima ætate, avi, atavi, & tritavi sui, qui Austriacis semper

*addi-

addicti, exemplo adhæsit: cui & aliquandiu à secretis fuit. Deinde in Italicis castris *septennium illius stipendio militavit; & ut in oratione Papiæ *habita prodit, militum fuit præfectus. Denique variis legationibus functus; belli pacisque tempore variam est fortunam expertus.

*Docet id Agrippa lib. 6. ep. 18. & lib 7. ep 21.

*In bello Veneto, quod cepit 1508.

Mortuo *Maximiliano* sub diversis & principibus & civitatum magistratibus, per *Italiam*, *Hispaniam*, *Angliam*, *Galliam* egit: multaque egregia facinora designavit. Tandem laborum, tetrâ maxime exauctoratorum satur; ac quietis & ocij cupidus, ductâ uxore, virgine nobili, sedem in *Allobrogibus* fixit: ut procul negociis, sibi ac Musis viveret. Invitatus autem ab inclytâ *Mediomatricum* repub. munus syndici, advocati, & oratoris obivit: arduisque in negociis sæpè ablegatus, commoda illius diligenter procuravit: id quod vel *oratio ad senatum Lucenburgicum, pro Dominis Metensibus* dicta, attestatur.

*Anno 1515. coram Ioann. Gonzaga.

Ducit uxorem Agr.

Fit orator & advocatus reip. Metensis.

Posteà à publicis muneribus se subducens, medicinam cum multorum salute feliciter exercuit, tum in urbe *Gebennarum*, tum *Friburgi* Brisgoiæ, & alibi. Inde protractus in *Lugdunensem Galliam*, inter cætera munera, regiæ matris physicum aliquot annis egit. Verùm nec hîc diu per aulicas calumnias commorari potuit. Itaque primum à duce *Borbonia*, deinde etiam à *Mercurino* cancellario evocatus, in Burgundiacam aulam se contulit; ubi paulò pòst duobus illis mortuis, omnes felicitates ipsum defecerunt. Hinc *Mechliniam* cum familiâ concessit: sed cùm nec hic ab aulâ subsidium ullum haberet, in Germaniam se subduxit, fretus illustrissimi principis Electoris & Archiepiscopi Coloniensis, Domini sui, beneficentiâ; cùm esset Cæsaris *Caroli V. indiciarius* seu historiographus, & ab Archivis, à principe *Margarethâ* Cæsaris nomine constitutus.

Facit medicinam.

In aulã Burgund. se cõfert.

Inde Mechliniam.

Est à consiliis Cæsar.

Hæc in officio dum inter multiplices digladiationes ac difficultates versatur, vivis eximitur anno Christi *millesimo, quingentesimo, trigesimo quarto*, ætatis *duodequinquagesimo*, *Gratianopoli* in Delphinatu Galliæ, duûm uxorum maritus nobilium, & liberorum aliquot parens. Dissimulandum tamen hic non est, quod *Iovius* de eius obitu literis prodidit. Sic *igitur ille: *excessit è vita nondum senex apud Lugdunum, ignobili & tenebroso in diversorio, multis eum tanquam Necromantiæ suspicione infamem execrantibus: quòd cacodæmonem nigri canis specie circumduceret: ita ut cùm propinquâ morte ad pœnitentiam urgeretur, cani collare loreum magicis clavorum emblemata inscriptum notis exsolverit, in hac su-*

Moritur Agrippa.

De eius morte Iovii narratio.

*In elogiis doctorum virorum.

prema verba iratè prorumpens. Abi perdita bestia, quæ m[illegible] tum perdidisti.

Nec unquam familiaris ille canis, ac assiduus itinerum [illegible] omnium comes, & tum morientis domini desertor, [illegible] spectus est: cùm præcipiti fuga saltu in Ararim [illegible] nec enatasse ab his, qui vidisse asserebant, existimetur. H[illegible]

Contrarium Ioan. Wier.

*lib. 2. de præstig. dæmon. cap. 5.

Sed *Ioannes Wierus* archiater Clivensis, magni nom[illegible] medicus, merum id figmentum esse *confirmat: cuius [illegible] ipsa maioris fidei causâ placet adscribere, quæ [illegible] *Occasione huius libri Agrippæ ascripti, silentio involvi [illegible] ob veritatis prærogativam non patiar, quod in diversis a[illegible] scriptoribus legerim: diabolum formâ canis ad extremum A[illegible] halitum comitem ipsi fuisse, & postea nescio quibus modis [illegible] nuisse. Satis equidem hic mirari nequeo, tantæ existimatio[illegible] viros tam insulsè aliquando loqui, sentire, & scribere, ex inan[illegible] simo vulgi rumore Canem hunc nigrum, mediocris staturæ, [illegible] lico nomine Monsieur (quod dominum sonat) nuncupatum [illegible] ego si quis alius familiarissimè, quem nimirum non rarò, u[illegible] grippam sectarer, loro ex pilis concinnato alligatum duxi: ac ve[illegible] naturalis erat canis masculus, cui aliàs famellam ferè c[illegible] & reliquâ corporis constitutione similem, quam Gallicè Mad[illegible] selle (dominam) appellabat, me præsente adiunxit. C[illegible] autem huic falsæ opinioni dedisse opinor, partim quòd canem [illegible] pueriliter amaret (ut sunt quorundam hominum mores) o[illegible] laretur plerunque, aliquando & à latere hunc sibi admoveret in mensâ, quemadmodum & in eodem simul lecto sub [illegible] noctu pateretur, ubi coniugem Mechliniensem Bonnæ rep[illegible] set anno tricesimo quinto supra sesquimillesimum: velut & [illegible] Musæo, ubi inter supellectilem chartaceam, certè insignem, [illegible] petuus erat Agrippa, atque in eius mensâ, Agrippa, & mihi in studiis communi, inter utrumque semper iaceret hic canis: partim quod, licet in dicto hypocausto inter chartas continuò delitesceret meus herus, nec toto octiduo vix semel prodiret, quicquid tamen in diversis regionibus ageretur, ferè norat: quod alii imprudentiores, huic cani ut dæmoni, dum adessem, acceptum ferebant: sed reverà à doctissimis quibusque viris ad illum undequaque scribebatur quotidie. Anno supra dicto Bonnæ Lugdunum profectus, capitur à Rege Francisco, quòd liberis [illegible] non nihil in ipsius matrem aliàs scripsisset: sed quorundam intercessione liberatus Gratianopoli in Delphinatu post aliquot menses in domino obdormiit. Tum ego Lutetiæ Parisiorum agebam.* Hæc Wierus.

Canis Agrippæ.

Cur pro diabolo habitus.

1. causa.

Divortium Agrippæ.

2. causa.

Magiæ insimulatus Agrippa, & cur.

Hoc equidem inficias non imus; malè Agrippam & tum au[illegible] disse, & hodie audire à quibusdam ob libros *de occultâ philosophiâ, sive Magiâ:* quos admodum adolescens scribere agressus, prove-

provectiori ætate correxit, multisque capitibus auctos *Ioanni Trithemio* censendos obtulit: tandemque post censuras varias excusos, *Hermanno è comitibus Wide* Archiepiscopo Coloniensi & principi Electori, dedicavit. Clavem tamen totius negocij sibi amicisque *scribit reservasse: clavem autem esse intellectũ. *lib. 3. ep. 56.

Magiæ igitur blasphemæ ac hæreseos insimulatus & traductus passim: excusat se tum alibi, tum in *epistola ad Senatum Coloniensem*, ubi inter alia hæc: *offendit istos delicatos asinos, non philosophia, sed magiæ & Cabalæ, suspitiosum nomen. At si meminerunt; Picus Mirandulanus & Capnio Phorcensis iam convicerunt: nullas esse scientias, quæ nos de rebus cùm naturalibus, tum cœlestibus atque divinis, etiam de Christi divinitate magis certificent; quàm Magia & Cabala.* Et in præfatione illius abditioris magiæ ad lectorem hæc scribit: *Quod si quæ repereritis, quæ vobis non placeant; mittite illa, nec utimini. Nam & ego vobis illa non probo: sed narro. Fateor præterea, magiam ipsam multa supervacanea, & ad ostentationem curiosa docere prodigia: simul hæc ut vana relinquite. Item multa insuper Platonicorum cæterorumque gentilium Philosophorum placita secuti sumus, ubi instituto nostro scribendi suggerebant argumentum: ideò si alicubi erratum sit, sive quid liberiùs dictum: ignoscite adolescentiæ nostræ, qui minor quam adolescens hoc opus composui, ut possim me excusare & dicere: Dum eram parvulus, loquebar ut parvulus: factus autem vir evacuavi ea quæ erant parvuli: & in libro nostro de vanitate ac incertitudine scientiarum hunc librum magnâ ex parte retractavi.* Et in fine: *Quapropter iterum nunc quæso te, candide lector, ne de præsenti tempore editionis ista libri: sed veniam des curiosæ iuventuti, si quid forte sectis, quàm placeat in istis deprehendes.* Hactenus Agrippa. *Est ea lib. 7. epist 26. Purgat se Agripp.

Offendit etiam vehementer tum aliorum, tum ipsius Augusti Caroli V. animum *Declamatio illa*, ut ipsemet appellat, *Cynica, de incertitudine ac vanitate scientiarum & artium*; atque excellentiâ verbi D E I: & exitio erat proximus, ni *Laurentius Campegius*, & Leodiensium antistes, *Erhardus à Markâ* Cardinales, æquiori judicio illum ad meliorem sensum & mitiorem sententiam revocassent. In scripto enim suo, ut rectè *Erasmus, *vituperat malos & mala: laudat bonos & bona*: atque se Agrippa in hoc scripsisse *alicubi dicit: *partim ut segniora ingenia ad defendenda bonarum literarum studia excitaret: partim ut monachis concionatoribus arguendorum in omni exercitii genere vitiorum, non frigida suppeditaret argumenta.* *Declamatio de vanitate scientiarum. Defenditur Agrippa.* *lib 7. epist. Agr ep. 40. *l7. ep. 35.

Multæ ipsi & magnæ fuerunt contentiones cum monachis: quorum aliquibus modestis expostulationibus, aliis amarulentibus apologiis respondit: alios silentio præterit. De Legen- *Contentiones cum monachis.*

Mores Ricii. Fuit vir eruditus, candidus, animo Gratiis & a[illegible] nato, eâq; moderatione, vero philoſopho dignâ; ut patrocinari amico fortiter norit, & à convitiis in adverſarium ſibi temperare, magis reputans quid ſe, quàm illo, dignum.

De eo elogium Erasmi. *Erasmus* de Ricio hoc reliquit elogium, ſub finem libri primi epiſtolarum ad Ricardum Bartolinum: *Paulus Ricius sic me proximo colloquio rapuit: ut mira quadam me ſitu habeat, cum homine ſapiùs ac familiariùs conferendi ſermonem. Præter Hebrææ linguæ peritiam, quantum ille tenet philoſophiæ! quantum Theologiæ! tum quæ animi puritas, qui diſcendi ardor, qui docendi candor, quæ diſputandi modeſtia! Mihi ſanè vir ille primo ſtatim guſtu placuit olim Papiæ: cùm illic philoſophiam profiteretur. Nunc propiùs intuito magis etiam placet. Is demum verè mihi videtur Iſraelitam agere, ſuoque cognomini pulcrè reſpondere: cuius omnis voluntas, omnis cura, omne ocium ac negocium, in divinis eſt literis. Dignus est nimirum animus, cui ocium contingat quàm maximè honorificum.* Hactenus Eraſmus.

Cætera habent *Pantal. l. 3. Proſopographia: Erasmus in epiſtolis: Geſnerus, alii.*

Floruit ſub annum 1518.

HENRICUS STROMERUS.

IN Miſnia *Aurbachii* loco honeſto natus *Henricus Stromerus*, à puero ad literas bonas eſt adhibitus. Trivali è ludo Lipſiam profectus, eâ in Academiâ tum Philoſophiæ tum Medicinæ præclaram navavit operam; ut omnium calculis in ordinem Medicorum fuerit ſolenniter relatus.

Stromer medicus & Senator Lipſienſis. Poſtea cùm medicinam exercere cepiſſet; fide & arte ita omnibus ſatisfecit; ut illuſtriſſimo Saxonum duci *Georgio* innotuerit, multiſque nominibus fuerit gratiſſimus. Cumque prudentiâ eſſet præditus ſingulari: Lipſiæ in ſenatum eſt cooptatus: quo in officio res ſibi commiſſas magnâ dexteritate expedivit, ſuâque fidelitate reliquis exemplo fuit.

Amicus Erasmo. *Erasmus* equidem *Roterodamus* eruditionis & virtutis ergò charum habuit, multaque cum eo epiſtolis ultrò citròque miſſis communicavit: quæ exſtant in *volumine epiſtolarum Eraſmi edito. (*Libris 3. & 19. 20.)

Fatis tandem conceſſit Lipſiæ benè de Repub. meritus, vir exactiſſimi judicij, anno nobis nondum cognito. Coluit amicitiam

citiam cum sui seculi literatis principibus *Erasmo* inprimis, *Petro Mosellano*, cui nomen fuit vernaculè Peter Schade von der Mosel; quem ut non sine causâ amavit, ita non sine causâ mortem hominis acerbè tulit: & cum aliis compluribus.

Scripsit Stromerus salubertimas *adversus pestilentiam observationes*: sunt eiusdem *decreta* aliquot *medica de ebrietate*, disputata Lipsiæ, anno *trigesimo primo*, respondente Joanne Pfe.l, med cinæ studioso. item *de morte hominis*, *decreta medica*, *de senectute*. *Scripta.*

Extat eiusdem *sermo panegyricus*, *Petro Mosellano* dictus: item *algorithmus linealis*, Lipsiæ anno *millesimo, quingentesimo quinto* excusus.

Et hæc de Stromero ex *Pantal l. 3. Prosopograph. bibliotheca Gesneriana, Schenckiana, aliis.*

GVILIELMVS COPVS.

Floruit sub annum 1520.

Guilielmum Copum Basilea Augusta Rauracorum protulit, illa ferax ingeniorum & nutrix optimorum. Jactis fundamentis earum literarum, quibus ætas prima imparriri debet, *Lutetiam Parisiorum* profectus est: totumque se medicinæ studio addixit. In quo favente Minervâ ita feliciter progressus est: ut testimonium & ἀξίωμα Medicorum solenni Academiarum pompâ ei ibidem collatum sit.

Fama itaque in dies de ipso percrebescente; ipsi Christianissimo Regi *Francisco I.* innotuit, qui liberali stipendio accitum archiatrum eum sibi elegit, & honoribus multis præmiisque ob eruditionem ac virtutem singularem affecit. *Franciscus I. Galliæ rex. Eius archiater Copus.*

Cùm ita rem literariam & medicam inprimis præclarè promovisset, magnasque opes honestissimè acquisivisset, Lutetiæ diem suum obiit. Doctrinam eius rudi etiam dum illo seculo testantur conversi in Latinâ linguam inter medios bellorū strepitus *Galeni commentarii* aliquot: felicitatem verò in medendo ipsum, quòd homo peregrinus regis illius valetudini fuerit præpositus.

Transtulit, ut dictum, inter *Galeni* scripta *libros sex de morborum differentia*, librum unum *de symptomatum differ. & causis*, libros tres: qui omnes Latinis Galeni operibus variis in locis excusi sunt. Item *Pauli Æginetæ præcepta*, *Hippocratis prognostica*. *Scripta.*

Unde

GEORGIVS VVIRTH.

Fuit familia *Wirthiorum* à multis jam annis retrò, cum
alioum in omni doctrinæ genere præstantium virorum,
cum inprimis *Medicorum* celebrium sobole ac propage erudità
nobilis ac celebrata: in quorum numero facilè primas tulit
Georgius Wirth, bono communi editus *Leoberga*, Silesiæ op-
pido haud ignobili, anno à Christo nato, *millesimo*, *quadrin-*
gentesimo, *septuagesimo*. Primis studiorum tirociniis in patriâ
f[...]ctis, deinde ad Academias varias profectus, plurimis optimis-
que artibus animum suum imbuit.

Lipsiæ primùm anno *millesimo*, *quingentesimo nono*, Philoso-
phiæ magister est renunciatus. Deinde Medicinæ, quæ naturalis
philosophiæ quædam est propago, doctor creatus *Bononiæ*, anno
decimo quinto seculi decimi quinti.

Cùm ex Italiâ per *Carniam*, quæ hodie Carinthia, in
patriam cogitaret: præter spem & votum provinciæ illius
Medicus designatus, artem ibi feliciter aliquantisper exer-
cuit.

Famâ de ipso percrebrescente, munus eidem Archiatri splen-
dissimum fit demandatum in aulâ *Ludovici*, Bojemiæ & Pan-
noniæ regis: qui non ita *multò post infeliciter dimicans cum
Solymanno Turcarum tyranno, & Christiani nominis hoste
infensissimo, intra *Albam Græcam*, quæ veteribus *Taururum*
putatur, & *Mogatum*, transiturus in fugâ vadum, miserabiliter
periit, destitutus & prudentium virorum consiliis & fortium
bellatorum copiis: quin etiam, ut à quibusdam proditum est, cir-
cumventus fraude & insidiis suorum; de quo plura hoc loco di-
cere non est necesse.

Ab eo autem rege & heroe optimo Wirthius sacerdotio do-
natus & *Budissinæ* Lusatiorum decanus, singularis meriti ergo,
fuit creatus. Naturæ concessit feliciter Gorlicij sanguinis fluxu
suffocatus, ut *Ioannes Langius* medicus, eius consobrinus *scri-
bit: anno Christi *vicesimo quarto* supra millesimum quingente-
simum die *nono* Martij, ætatis *quinquagesimo quarto*, vel [...]tis ocij
sui literarij symbolis, in omne ævum perduraturis. *Ioannes Rivius*
sequenti elogio eundem descripsit:

Magnus ut ingenio, sic clarus honore Magistri
Egregii primum iura locumq; capit.
Hic ubi Musarum sedem Philyræus Elister
Alluit, & rapidus Lipsidos arva premit.

⊕ 1524. d. Martii ætat. 54

Familia Wirthiorum celebris.

Et medicorum ferax

Georg. Wirth

Lipsiæ magister renunciatur.

Et medicinæ doctor

Carnia, hodie Carinthia.

In eâ medicinam facit Wirth.

Fit archiater Ludovici regis.

* *Anno* 1526. *die* 29. *Augusti ætat* 20.

Alba Græca.

Sacerdotio donatus Wirthius.

Moritur.

* *lib. 1. epist. 40.*

Elogium Wirthii à Rivio.

Elister.

Post

berrimaȷ& *mater*, uti inſcriptio numiſmatum habet, *ſtud orum*, unanimi Profeſſorū conſenſu doctoris medici ἀξίωμα retulerit. Reverſus in Germaniam à Marchione Brandeburgenſi accitus, anno *octogeſimo ſexto*, ſupra *milleſimum, quadringenteſimum*, archiater ac valetudinis eius curator in aulâ Onoltzbachianâ eſt deſignatus. Quo in officio non infimo medicinam multis annis feliciter factitavit: inq; Noricâ, cui adiacet ducatus ille, regione nomē ſibi eximium cōparavit. Certabat enim in eo cum pietate eruditio, cum eruditione humanitas, fides atq; induſtria. Fuit eo nomine Marchioni *Georgio*, illi qui poſt Saxoniæ Electorem primus ſubſcripſit confeſſioni Auguſtanæ, gratus ac charus.

Archiater Brandeburgicus Weinmannus.

Georgius Marchio Brandeburg.

Ita cùm *quadraginta quinque* annos eo in loco magnâ laude floruiſſet; tandem ætatis ſuæ anno *ſeptuageſimo*, ſalutis verò noſtræ *trigeſimo primo*, poſt *milleſimum, quingenteſimum*, naturæ debitum perſolvit *Onolzbachii*, ibidem in collegiatâ Eccleſiâ ſepultus, cum monumenti inſcriptione tali:

Clauſit ut incurva bis ſeptem luſtra ſenecta
Ex vivis cedens, regna beata petit.

Weinmanni epitaphium.

Henricus Pantaleon libro 3. Proſopographiæ.

MARTINVS HVNNVS.

Flor. circa ann. 1531.

MARTINUM HUNNUM Saxonem fuiſſe accepimus, qui primis literarū rudimentis factis, totū ad Philoſophiā ſe & Medicinam contulit. Erphordiæ ſub annū *milleſimū, quingenteſimū viceſimū*, in ſodalitio Eobanico ſuaviter vixit: ibidemque profeſſorem egit. Sed collegio ſuo à collegis, quibus maximè confidebat, fuit deiectus nullo conſilio, ſed dolo, ut Eobanus *interpretatur. malo.

Docet Erphordiæ.

Dimittitur.

**lib. 4. epiſt.*

Diſceſſit ergo in Carinthiā, Styriā, atq; inde in Italiā: & *Patavii* ſubſiſtens aliquantiſper ſuaviſſimè vixit cum *Ioanne Megobaccho* medico. Perluſtravit tunc totā ferè Italiā: fuit Romæ, & Ferrariæ apud *Ioannem Menardum* Ferrarienſem: qui ſub id tempus ſex novos epiſtolarum medicinalium libros evulgavit.

Venit in Italiam.

Ioann. Menardus.

Paravij ſub annū Chriſti *milleſimū, quingenteſimū, triceſimum primū*. Doctoralib. in medicinâ ornatus inſignibus, *Grötium* exercendæ artis cauſa eſt reverſus: ubi & antea eandem fecerat.

Venit Grotiū.

Floruit amicitiâ plurimorū eâ ætate doctorū virorū; inprimis illi* egregii *Sturciadæ, Eobani, Megobacchi, Stromeri, Eraſmi* **Roterodami*, aliorū: & Eobanus quidē ad ipſum amicitiæ ergo, *Encomiū medicinæ*, in verſus elegiacos de Eraſmicâ oratione tranſlatum, conſcripſit: in *ſylvis eiusdem inter alia eſt hoc in Hunnum epigramma:

Amici Hunni.

**Cuius ad Hunnū epiſt.*

Encomium medic.

**l. 3. ſylvar.*

Epigramm. in Hunnū Eobā.

Vt tibi debemus multò quàm ſolvere poſſim
Plura, nec officii eſt gratia parva tui:

Sic quia te meritu non possum vincere [illegible]
Ipse tibi victor [illegible] modum
Nam nisi quæ certas habuit victoria leges,
Quàm bona [illegible] fuit, tam solet esse [illegible]
Vince tamen, quia sic nobis erat utile vinci.
Gaudentem vinci, vincere posse, leve est
Hos tibi deferimus titulos, Martine, quod olim
Gloria non parvo constitit ista tibi
*I nunc *Antheos memora vicisse: potius*
Quando decus victis Hercule maius habes!

Desumta hæc sunt *ex epistolis Eobani Hessi, carminib.* [illegible] *dem. aliis.*

1534. *ætat.* 48.

HENRICVS CORNELIVS AGRIPPA.

**Indicat ipse Agrippa l. 7. epist. 26.*

Familia Agrippæ nobilis.

Eruditio Agrippæ.

IN Ubiis COLONIÆ **Agrippina Henricus Cornelius Agrippa*, nobili familiâ a *Nettesheim*, anno Christi *millesimo, quadringentesimo, octogesimo sexto*, die *decimâ quartâ* Septembris natus; cùm ab ineunte ætate in literis educatus esset, quâ animi ingenij felicitate, in omni artium ac disciplinarum genere [illegible] versatus est, ut excelluerit. Itaque non solùm *iuris civilis*, sed etiam *medicinarum* doctor est salutatus; idque de voluntate potissimùm suorum, qui doctorem ipsum, quam doctum [illegible] bant, sicut & anteà *Equitis aurati* fuerat meritus, virtute bellicâ, dignitatem.

Peregrinationes & exercitia eius scholastica.

Docet publicè.

Nam etsi vulgò dici solet: *nihil Marti cum Musis*: id tamen in ipso locum non habuit: qui omnem fermè ætatem apud exteros consumsit, in literis, militia, gentium, urbiumque variarum perlustratione. Sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, nonum*, *Dolæ Burgundiorum* in Gymnasio celebri, pulpito donatus, magnâ omnium cum admiratine, *Ioannis Capnionis librum de Verbo mirifico*, in honorem *D. Margaretæ*, Austriacorum Burgundionumque principis, auditorio publico exposuit, adolescens nondum annos natus tres supra viginti. In Italiâ quoque variis in locis, quibus sublitit, specimina suæ doctrinæ deposuit: atque in Ticinensi quidem Gymnasio publicâ prælectione *dehortatoriam à gentili Theologiâ* habuit orationem: & *Hermetum Trismegistum*, de potestate & sapientiâ DEI, anno *decimo quinto*, supra *millesimum, quingentesimum* explicuit, ut & alibi alia.

Bellica rudimenta.

Maximiliano præterea I. *Augusto* à prima ætate, avi, atavi, & tritavi sui, qui Austriacis semper

*a

addicti, exemplo adhæsit: cui & aliquandiu à secretis fuit. Deinde in Italicis castris *septennium illius stipendio militavit; & ut in oratione Papiæ *habita prodit, militum fuit præfectus. Denique variis legationibus functus; belli pacisque tempore variam est fortunam expertus.

*Docet id Agrippa lib. 6. ep. 18. & lib 7. ep 21.

*In bello Veneto, quod cepit 1508.

Mortuo *Maximiliano* sub diversis & principibus & civitatum magistratibus, per *Italiam*, *Hispaniam*, *Angliam*, *Galliam* egit: multaque egregia facinora designavit. Tandem laborum, terrâ marique exantlatorum satur; ac quietis & otij cupidus, ductâ uxore, virgine nobili, sedem in *Allobrogibus* fixit: ut procul negocijs, sibi ac Musis viveret. Invitatus autem ab inclytâ *Mediomatricum* repub. munus syndici, advocati, & oratoris obivit: arduisque in negociis sæpè ablegatus, commoda illius diligenter procuravit: id quod vel *oratio ad senatum Lucenburgicum, pro Dominis Metensibus* dicta, attestatur.

*Anno 1515. coram Ioann. Gonzaga.

Ducit uxorem Agr.

Est orator & advocatus reip. Metensis.

Posteà à publicis muneribus se subducens, medicinam cum multorum salute feliciter exercuit, tum in urbe *Gebennarum*, tum *Friburgi* Brisgoiæ, & alibi. Inde protractus in *Lugdunensem Galliam*, inter cætera munera, regiæ matris physicum aliquot annis egit. Verùm nec hîc diu per aulicas calumnias commorari potuit. Itaque primum à duce *Borboniæ*, deinde etiam à *Mercurino* cancellario evocatus, in Burgundiacam aulam se contulit; ubi paulò pòst duobus illis mortuis, omnes feliciates ipsum defecerunt. Hinc *Mechliniam* cum familiâ concessit: sed cùm nec hîc ab aulâ subsidium ullum haberet, in Germaniam se subduxit, fretus illustrissimi princip.s Electoris & Archiepiscopi Coloniensis, Domini sui, beneficentiâ; cùm esset Cæsaris *Caroli V. indiciarius* seu historiographus, & ab Archivis, à principe *Margarethâ* Cæsaris nomine constitutus.

Facit medicinam.

In aulâ Burgund. se cõfert.

Inde Mechliniam.

Est à consilia Cæsar.

Hæc in officio dum inter multiplices digladiationes ac difficultates versatur, vivis eximitur anno Christi *millesimo, quingentesimo, trigesimo quarto*, ætatis *duodequinquagesimo*, *Gratianopoli* in Delphinatu Galliæ, duûm uxorum maritus [illegible] bilium, & liberorum aliquot parens. [illegible] est, quod *Iovius* de eius obitu literis prodidit [illegible] *igitur ille: *excessit è vita nondum senex apud Lugdunum, ignobili & tenebroso in diversorio, multis eum tanquam [illegible] suspicione infamem execrantibus: quòd cacodæmonem [illegible] circumduceret: ita ut cùm propinquâ morte ad pœnitentiam [illegible] cani collare loreum magicis clavorum emblematis inscriptum [illegible] exsolverit, in hac ju-*

Moritur Agrippa.

De eius morte Iovii narratio.

*[illegible] rum.

prema verba iratè prorumpens: Abi perdita bestia, quæ me totum perdidisti.

Nec unquam familiaris ille canis, ac assiduus itinerum omnium comes, & tum morientis domini desertor, postea conspectus est: cùm præcipiti fuga saltu in Ararim sese immersisse, nec enatasse ab his, qui vidisse asserebant, existimatur. Hæc ille.

Contrarium Ioan. Wier. **lib. 2. de præstig. dæmon. cap. 5.*

Sed *Ioannes Wierus* archiater Clivensis, magni nominis medicus, merum id figmentum esse *confirmat: cuius verba ipsa maioris fidei causâ placet adscribere, quæ hæc sunt: *Occasione huius libri Agrippæ ascripti, silentio involvi diutius ob veritatis prærogativam non patiar, quod in diversis aliquot scriptoribus legerim: diabolum formâ canis ad extremum Agrippæ halitum comitem ipsi fuisse, & postea nescio quibus modis evanuisse. Satis equidem hic mirari nequeo, tanta existimationis viros tam insulsè aliquando loqui, sentire, & scribere, ex inanissimo vulgi rumore.*

Canis Agrippæ.

Canem hunc nigrum, mediocris staturæ, Gallico nomine Monsieur (quod dominum sonat) nuncupatum, novi ego si quis alius familiarissimè, quem nimirum non rarò, ubi Agrippam sectarer, loro ex pilis concinnato alligatum duxi: ac verè naturalis erat canis masculus, cui aliàs famellam ferè colore & reliquâ corporis constitutione similem, quam Gallicè Madamoiselle (dominam) appellabat, me præsente adiunxit.

Cur pro diabolo habitus. 1. causa.

Causam autem huic falsæ opinioni dedisse opinor, partim quòd canem hunc pueriliter amaret (ut sunt quorundam hominum mores) oscularetur plerunque, aliquando & à latere hunc sibi admoveret in mensâ, quemadmodum & in eodem simul lecto sub lodice noctu pateretur, ubi coniugem Mechliniensem Bonnæ repudiasset anno tricesimo quinto supra sesquimillesimum: velut & in

Divortium Agrippæ.

Musæo, ubi inter supellectilem chartaceam, certè insignem, perpetuus erat Agrippa, atque in eius mensâ, Agrippa, & mihi in

2. causa.

studiis communi, inter utrumque semper iaceret hic canis: partim quod, licet in dicto hypocausto inter chartas continuò delitesceret et meus herus, nec toto octiduo vix semel prodiret; quicquid tamen in diversis regionibus ageretur, ferè norat: quod alii imprudentiores, huic cani ut dæmoni, dum adessem, acceptum ferebant: sed revera à doctissimis quibusque viris ad illum undequaque scribebatur quotidie. Anno supra dicto Bonnâ Lugdunum profectus, capitur à Rege Francisco, quòd liberiùs nonnihil in ipsius matrem aliàs scripsisset: sed quorundam intercessione liberatus Gratianopoli in Delphinatu post aliquot menses in domino obdormiit. Tum ego Lutetiæ Parisiorum agebam. Hæc Wierus.

Magia infimus latus Agrippæ, & cur.

Hoc equidem inficias non imus; malè Agrippam & tum audisse, & hodie audire à quibusdam ob libros *de occultâ philosophiâ, sive Magiâ:* quos admodum adolescens scribere aggressus,

prove-

provectiori ætate correxit, multisque capitibus auctos *Ioanni Trithemio* censendos obtulit: tandemque post censuras varias exculos, *Hermanno è comitibus Wide* Archiepiscopo Colonienſi & principi Electori, dedicavit. Clavem tamen totius negocij sibi amicisque *scribit reservasse: clavem autem esse intellectū. *lib. 3. ep. 56.

Magiæ igitur blasphemæ ac hæreseos insimulatus & traductus passim: excusat se tum alibi, tum in *epistola ad Senatum Coloniensem*, ubi inter alia hæc: *offendit istos delicatos asinos, non philosophia, sed magia & Cabala, suspitiosum nomen. At si meminerunt, Picus Mirandulanus & Capnio Phorcensis iam convicerunt: nullas esse scientias, quæ nos de rebus cùm naturalibus, tum cælestibus atque divinis, etiam de Christi divinitate magis certificent; quàm Magia & Cabala.* Et in præfatione illius abditioris magiæ ad lectorem hæc scribit: *Quod si qua reperieritis, quæ vobis non placeant; mittite illa, nec utimini. Nam & ego vobis illa non probo: sed narro. Fateor præterea, magiam ipsam multa supervacanea, & ad ostentationem curiosa docere prodigia: simul hæc ut vana relinquite. Item multa insuper Platonicorum cæterorumque gentilium Philosophorum placita secuti sumus, ubi instituto nostro scribendi suggerebant argumentum: ideò si alicubi erratum sit, sive quid liberiùs dictum: ignoscite adolescentiæ nostræ, qui minor quam adolescens hoc opus composui, ut possim me excusare & dicere: cum eram parvulus, loquebar ut parvulus: factus autem vir evacuavi ea quæ erant parvuli: & in libro nostro de vanitate & incertitudine scientiarum hunc librum magnâ ex parte retractavi.* Et in fine: *Quapropter iterum nunc quæso te, candide lector, ne de præsenti tempore editionis ista libres: sed veniam des curiosæ iuventuti, si quid forte secus, quàm placeat in istis deprehendes.* Hactenus Agrippa.

*Est ea lib. 7. epist 26.

Purgat se Agripp.

Offendit etiam vehementer tum aliorum, tum ipsius Augusti Caroli V. animum *Declamatio illa*, ut ipsemet appellat, C. 5, *de incertitudine ac vanitate scientiarum & artium*; atque excellentiâ verbi DEI: & exitio erat proximus, nî *Laurentius Campegius*, & Leodiensium antistes, *Erbardus à Markâ* Cardinales, æquiori judicio illum ad meliorem sensum & mitiorem sententiam revocassent. In scripto enim illo, ut rectè *Erasmus, *vituperat malos & mala: laudat bonos & bona*: atque Agrippa in hoc scripsisse *alicubi dicit: *partim ut segniora ingenia ad defendenda bonarum literarum studia excitaret: partim ut monachis concionatoribus arguendorum in omni exercitii genere vitiorum, non frigida suppeditaret argumenta.*

Declamatio de vanitate scientiarum.

Defenditur Agrippa.

*lib 7. epist. Agr ep. 40.

*l7. ep. 35.

Multæ ipsi & magnæ fuerunt contentiones cum monachis: quibus in aliquibus modestis expostulationibus, aliis amaris lenis apologiis respondit: alios silentio præterit. De Legen-

Contentiones cum monachis.

**Lib 7. ep. 36.* *Legenda Pontificiorum.*

dis Pontificiorum ita *sensit: *Verè pium ac Christianum est san[illegible] ctorum vitas dignis prosequi præconiis: sed mendacia [illegible] & incompertas genealogias communiscitur, hoc [illegible] opus est. At repertuntur nunc passim in istis re[illegible] martyrologiis, atque sanctorum, ut vocant, legend[illegible] giosa mendacia, & digna risu deliria, [illegible] mata, & gentium mythologiis non minus fabul[illegible] Iudæi, Turcæ, & pagani, an non putas rid[illegible]unt nos & [illegible] nem suam nostra multo meliorem putabunt, ut quæ [illegible] habeat fabularum?* Amicum etiam alibi monet: ut [illegible]

Astrologia quantum tribuend.

ciis Astrologicis plus tribuat; quam homini Christ[illegible] niat.

Amici Agrippæ.

Amicitiam coluit tum cum aliis, tum cum *Theodrico* [illegible] scopo Cytemensi, suffraganeo Coloniensi, cum [illegible] *Chapusio* Cæsaris apud Anglorum regem oratore, cum [illegible] *no Trithemio* tunc abbate Herbipolensi; cum *Erasmo* [illegible] *Roterodamo:* nec indignus aliquando habitus, cui a [illegible]

Honor. eid. habitus.

Pontifice, ab Imperatore, à multis prælatis ac reg[illegible] gratiæ haberentur: quem filium & amicum vocare [illegible] in mensa convivis adsideret: quem familiaribus episto[illegible] ac publicis literis venerarentur.

Ingenium Agrippæ. *l. 1. epist. 23.*

Ingenium quod attinet, fatetur epistola ad T[illegible] *ab ineunte ætate* sese *mirabilium effectuum, & mysteriis p[illegible]rum operationum curiosum fuisse exploratorem: atque Ma[illegible]m illam vetustam, sapientumque omnium disciplinam, ab err[illegible]bus impietatis vindicare & restituere annisum esse.* Hoc et a[illegible]

**lib. 1 epist. 10.* *Chymiæ studiosus Agripp.*

*alicubi videtur haud obscurè innuere, chrysopœiam se exer[illegible] se, cùm sociis fœdere sibi iunctis: ob quam sæpius apud principes libertatis ferè iacturam fecerit: & in carcerem [illegible] quandoque compactus fuerit. Satyricum etiam in eo i[illegible] nium & amici notarunt: & notatur hodiernâ die eiusmodi in vulgus noto dicterio:

In eum cavillum.

INTER DIVOS NULLOS NON CARPIT MOMUS:
INTER HEROAS MONSTRA QUÆQUE INSECTATUR HERCULES:
INTER DÆMONES REX EREBI PLUTO IRASCITUR OMNIBUS UMBRIS:
INTER PHILOS. RIDET OMNIA DEMOCRIT.
CONTRA DEFLET CUNCTA HERACLITUS:

NE-

NESCIT QUÆQUE PYRRHIAS, ET SCIRE SE PUTAT OMNIA ARISTOTELES:
CONTEMNIT CUNCTA DIOGENES:
NULLIS HIC PARCIT AGRIPPA: CONTEMNIT,
SCIT, NESCIT, FLET, RIDET, IRASCITUR, INSECTATUR, CARPIT OMNIA:
IPSE PHILOSOPHUS, DÆMON, HEROS, DEUS ET OMNIA.

Cæterum ſcripta *Cornelii Agrippæ* duabus partibus, Lugduni apud *Beringos* fratres, ſunt edita: quarum prior continet libros tres. *Scripta Agrippæ.*

De occultâ philoſophiâ Geomanticæ diſciplinæ lecturam, & quæ abaliis his addita: poſterior *declamationem*, qua docetur nusquam certi quicquam, niſi in DEI eloquiis latere.

Commentaria in artem brevem Raymundi Lullii.
Librum *de triplici ratione cognoſcendi Deum.*
Dehortationem *à Theologiâ gentili*.
Expoſtulationem *cum Ioanne Catilineto*:
Declamationem *de nobilitate & præcellentiâ ſexus feminei.*
Item *de ſacramento matrimonii*.
Aliam de *peccato originali*.
De *vitâ monaſticâ*
De *inventione reliquiarum B. Antonii Eremitæ.*
Regimen ſeu *antidota adverſus peſtem.*
Epiſtolarum libros ſeptem.
Orationes denique *decem*, & *hiſtoriolam de duplici coronatione Cæſaris Caroli V.* ad Bonon.

Libellus autem quartus *de occulta philoſophia* ſeu de *ceremoniis magicis*, Agrippæ falsò fuit, Wieri *judicio, attributus. *lib 5. de præſtig. dæmon. cap. 5.* Prodiit enim anno demum *vigeſimo ſeptimo* poſt obitum illius: nihil niſi ſcopas diſſolutas continet: de quo alij.

Deſumta hæc ſunt ex *ſcriptis ipſius Cornelii Agrippæ ſparſim: & doctor. viror. aliis.*

⊕ 1534.
d. 23. Nov.

OTHO BRVNFELSIVS.

Patria & pater
Brunsfelsia arx.
Patrem experitur tenaciorem.
Monasticen amplectitur.

PATRIAM *Otho Brunfelsius* nactus est *Moguntiam*, ad Rheni Mœnique confluentem. Pater ei fuit *Ioannes à Brunsfels* doliarius, vir probus & gravis. Brunsfelsia autem arx est *comitum* à *Solms*, non procul Moguntinâ civitate. In ea politioribus literis à puero imbutus; artiumque liberalium Magister, ut vocant, renunciatus; cum ad superiores disciplinas animum adiecisset, paterque tenacior ac cunctantior in suppeditandis sumtibus esset: (qui ut belli gerendi, ita & bonarum literarum addiscendarum nervi rectè dici possunt) collegio *Carthusianorum* extra pomeria civitatis Moguntinæ sese addixit; sanctius vitæ institutum procul dubio electurus, si ut tunc erant tempora, sanctius vidisset. Eo à proposito cum nec precibus nec minis patris posset avelli: pœnas potuit dedisse videri: dum in monastica vita semper valetudinarius vixit.

Deserit eand.

Annis deinde aliquot elapsis, illucescere Germaniæ cepit Dei misericordiâ, veritas Evangelica. Cuius radiis & ipse illustratus, in sinistro voto mutavit decretum: & monasterium cum traditionibus humanis, longùm valere iussit.

Ludo Argentorati præficitur.

Et jam ibi erat; ut concionando illud ipsum Evangelii verbum aliis proponere in animo haberet: nisi vocem sonoram morbo amisisset. Ibi dum dubitabundus aliquandiu hæret: cuinam vitæ generi sese addiceret: ab Argentoratensibus juventus ei bonis literis instituenda rectè est commissa.

Medicinam excolit.

Eo in officio subsecivas horas minimè perdidit: sed toto illo novennio, quo scholæ præfuit, Græcorum Arabumq; medicorum scripta diligentissimè evolvit: & ex iisdem non pænitendam ad artis illius scientiam accessionem fecit.

Doctor Med. renunciatur,
Bernam vocatur.

Itaque sub annum *millesimum, quingentesimum, trigesimum,* Basileæ doctoratus medici insignia est adeptus, testimonium eruditionis luculentissimum. Inde ab Argentoratensibus petiit magistratus Bernensis, cui medicus deerat; ut honorifico salario eum ad se dimitterent. Id ubi impetratum: artem suam ita feliciter apud *Bernates* exercuit: ut nescires, magistratui acceptior, an populo gratior esset.

Vbi moritur.

Sed, ut nihil in rebus humanis stabile, intra *sesquiannum*, ut scribunt, magno procerum, civium, & maximè suorum luctu fatis ibi concedit, die *vicesimo tertio* Novembris, anno salutis nostræ, *millesimo, quingentesimo, trigesimo quarto*. Morbus quo

quo laboravit insolens, & vix medicis tunc ipsis cognitus fuit: nisi quod linguam nigredo & adustio occuparat: unde id genus morbi vernaculè, die Breune/ à colere fortassis, appellatur. Ex hoc ergo tandem eum ingenti pectoris cruciatu exspiravit.

Sed ne sibi vixisse solùm videretur; posteritati scripta reliquit partim Theologica, partim Medic.. De illorum numero sunt:

Catechesis puerorum. *Scripta eius Theologica.*

Annotationes in quatuor Evangelia, & Acta Apostolorum.

Pandecta Veteris & Novi Instrumenti secundum locos communes.

Paranesis de disciplina & puerorum institutione.

Confutatio Sophistices & quæstionum curiosarum, ex veteribus Theologis.

De ratione decimarum propositiones.

De medicis autem inter alia hæc sunt:

Catalogus illustrium medicorum, sive de primis medicinæ scriptoribus. *Medica.*

Loci communes totius rei medicæ.

De usu pharmacorum, deque artificio suppressam alvum ciendi.

Iatrion medicamentorum simplicium, omnium morborum tam hominum quàm pecudum remedia continens libr. 4.

Onomasticon medicinæ perfectissimum, continens nomina stirpium, medicamentorum simplicium, aliarumq; rerum.

Herbarum vivæ icones ad naturæ imitationem expressæ.

Prognosticon ex divinis literis: ubi contra Astrologiam judiciariam differit.

De reformatione pharmacopoliorum.

Non paucos præterea aliorum auctorum libros correxit & restituit, ut *I. Hussi*, *Serapionis*, *Rasis*, *Averroes*, *Laurentii Phrysii*, aliorum: quibus laboribus uti benè de posteris est meritus: ita nomen sibi peperit præclarum.

Plura habet Gesnerus in bibliothecâ. Hoc nos addimus, orto dissidio inter Erasmum & Huttenum, hoc vita functo, Brunfelsium mortui defensionem suscepisse, scripto ad Spongiam Erasmi edito. *Defendit Huttenum.*

Exstat in eum & distichon eiusmodi:

Te nato, defuncta ferè Medicina revixit:
Pæonii vindex nominis unus eras.

Et tantum de Brunfelsio *ex ipsius scriptis*; *Pantal. lib. 3. Prosop. Gesneri bibliothecâ. aliis.*

Obiit 1535 d 24 Decemb.

EVRICIVS CORDVS.

Simelusa oppidum Hassiæ.

EVRICIUS CORDUS, alias *Henricus* vel *Ericus Vrbanus*, patria Hassiacus, natus in viculo, cui nomen *Simusa* vel *Simesus*: unde & Simusij, sive Simesusij cognomen aliquando adsumsit. Non longe abest viculus iste ab alio vico, in quo *Eobanus* natus: ut vicinia fuerit duorum in Hassia octarum patriæ. Parentes habuit rusticanos quidem, sed honestos, & mediocribus facultatibus; utpote *cujus

Versus sunt ipsius Cordi in epigr.

Plura prehendentem quàm centum jugera fundum
Fœcundos genitor solus aravit agros.

Cordus unde dictus. Cordus autem est nominatus, quia extremo partu matris suæ fuerat editus: ut ipse de se *prodidit.

lib 2. epigr.

Autumnale velut sero sub tempore cordum,
Vltimus effæta, sic ego natus eram.
Conveniens igitur Cordi cognomen habebo,
Dii faciant illo post mea fata vocer!

Euricius item. Et ultimus ipse fuit inter septem fratres ac quinq; sorores: quibus tamen omnib. supervixit. *Euricius* de Henrico fecerat Musa.

Cordus Bucolica sua prælegit. Ex aliis scholis Lipsiam venit sub annum decimum septimum, supra mille quingentos, tempore Camerarii: eoque tempore Bucolica sua, quæ studiosis volentibus audire privatim explicavit. Ibi eum Camerarius adolescens primùm vidit, apud suum magistrum *Georgium Heltum*: cumq; caperetur amœnitas sermonibus illius eruditis, & audiret poëtam nominari: egregiam rem esse suspicari poëticam cepit: atq; ex eo tum artem ipsam, tum artifices coluit ac magnifecit.

Aperit ludum Erphordiæ. Erphordiæ deinde ludum literarium aperuit Cordus: sua q; industria Academiam illam multis nominibus reddidit celebriorē.

Lib. epist. *Extat in epistolâ quadam Erasmi, anno *decimonono* datâ, encœleusma ad ipsum gravissimum, & elogium vitæ scholasticæ præclarum: quod operæ precium visum est adscribere. Sic igitur ad Cordum Erasmus: *quò alacrius verseris in isto munere, fac memineris, secundum principes & episcopos neminem magnificentius posse mereri de Repub. quàm ludi literarii magistrum si rudibus adhuc & in quemvis habitum sequacib. animis, mentem instillet Christo dignam, easq; literas, quæ semper optimo cuiq; placuerunt. Quod si me audies, plus operæ sumes in propagādis optimis disciplinis quàm in refellendis harum hostibus. Ad claram lucem vel sua sponte evanescunt tenebrarum portenta.*

Ludimagistri dignitas. Hactenus Erasmus. Vnde videmus Cordum etiam tum unū fuisse de numero amicorū Erasmi, cū nō nisi florentes in literis summū: ac constat ultimum esse

Amici Cordi. cō. uberrimi suavissimo *E-bani, Camerarii, Mutiani, Sturciada* & aliorum, qui tunc in Thuringiacâ illâ Academia efflorescebant.

Postea

Postea ad medicam artem se contulit, & anno *vicesimo primo* Italiam comite Sturciade petiit: ac Ferrariæ inter alios audivit *Nicolaum Leonicenum*, jam nonagenarium, atque *Ioannem Manardum*, medicos: vidit ibidem *Curtium Lancilotum*, Grammaticum insignem; sed hominem sordidum, deformem, abjectum, pauperrimum. Eruditionem itaque suam & vitæ integritatem morumque elegantiam, cum viris in Italia doctis luculenter probasset Cordus: summâ eum voluntate medici Ferrarienses suo ordini adscripserunt, titulos conferente illo *Nicolao Leoniceno*, viro in re medicâ summo. Inde * epigrammate quodam sic ad illum Cordus:

In Italiam abit Cordus.
Nicolaus Leonicenus.
I. Manardus.
Curtius Lancilotus.
Doctor medic. creatur Cord.
** Lib. 4. epigr.*

Accepi clarum titulum insignemq; tiaram;
Magnum id, at est maius te tribuisse decus.
Quâ nihil hæc medicâ videt ætas doctius arte;
A tanto laus est præmia ferre viro.

Reversus in patriam Erphordiæ docuit, ad annum usque *vicesimum septimum*, post millesimum quingentesimum: quo cùm Marpurgi tenuiora essent * scholæ, ut fit, initia, ipse inter primos primi rectoris *Ioannis Ferrarij* Montani Amelburgensis collegas est designatus, cum Hermanno Buschio, aliis. Post septennium Marpurgo, ubi invidia premebatur *Bremam* invitatus abiit; ibi quomodo habitus sit, ipse his * profitetur:

Docet Erphordiæ.
Inde Marpurg.
** A Philippo Hessorum principe anno 1526. aperta.*
Ioann. Ferrarius.
Bremam abit Cordus,
** Lib. 12. epigr.*

Excepit placido me pia Brema sinu.
Quæ non vile supra mihi pacta salaria donum,
Gratuitaque dedit commoda tecta domus.
Et quo non ego me dignor, veneratur honore,
Inter primates dans residere suos.

Eximitur ibidem rebus humanis, anno Christi *trigesimo quinto*, alii octavo, die *vicesimo quarto* Decembris, relictâ tum à se rum à liberis egregiâ doctrinæ laude; quæ esset immensa, si filio Valerio absolvere id, quod uterque instituerat, licuisset. In Euricium hi sunt *Iacobi Mycilli* versus ad Eobanum:

Ubi moritur.
In eum Micylli carmen.

Occidit Hesse solo tecum prognatus eodem,
At procul hinc alio Cordus humatus agro:
Ambas qui studio coniunxit Apollinis artes,
Idem seu medicus, sive poëta bonus.

Cum eo multis doctis singularis usus necessitudinis intercessit: neque eo quisquam fuit magis, vel potiùs vehementiùs studiosus veritatis, & qui peius odisset mendacia ac vanitatem. Erat autem natura asperior, & paulò impatientior: quæque dissimulare nihil ferè, quo offenderetur, ac ferre posset. Quod in causa fuit: ut in aliquorum interdum indignationem incurreret: à quibus potuisset sublevari: si favorem ipsorum ambisset, ac obsequio retinuisset. Declaratur id epigrammatis, quæ edidit: & alicubi ipse ita de sese;

Mores Cordi.

Blandiri nescis, ac verum, Corde, tacere:
Et mirare tuos displicuisse libros?

Cordi & Eobani versus extemporales.

Eobanum inprimis junxerat ipsi patria & studiorum similitudo poëticorum; quæ etiam ætate provectiori non dimisit. Cum ex Borussiâ aliquando reversus Eobanus, Cordum extemporaneo hoc disticho salutasset:

Salve, Corde, mei salve pars altera cordis,
O mecum patriæ fama futura meæ:

Euricius itidem αὐτοσχεδίως eidem binis versibus respondit:

O non vise mihi longis Eobane diebus;
Te tandem incolumi lætor adesse pede.

Scripta.

Scripta posteritati elucubravit inter alia hæc: primum *botanologicon* sive colloquium de herbis: quod unâ cum Valerii filii annotationibus in Dioscoridem est recusum.

Deinde *Nicandri Alexipharmaca* & *theriacen* Latinis versibus Heroicis expressit eleganter, utpote poëta industrius.

Exstat ejusdem *iudicium de herbis & medicamentis simplicibus de abusu Vroscopiæ* conclusiones, earundemque enarrationes adversus mendacissimos errones medicastros, qui imperitam plebeculam vanâ suâ medicatione, miserè bonis & vitâ spoliant, Latinè & Germanicè excusæ.

In ejusdem operis epistolâ dedicatoriâ novam stirpium historiam pollicetur, qua superioris ætatis medicorum errata detegantur. Exstant ejus & de *sudore Anglico, de calculo item ac peste* libelli. *Opera* denique ejus *poëtica* in unum corpus collecta, edita sunt ab Egenolphianis.

Astrologiæ quid tribuend.
Lib 11. epigr.

Quantum Astrologiæ divinatrici tribuerit; ex hoc ad Valerium filium epigrammate est videre:

Apta Mathematicas ubi mens adspirat ad artes,
Laxa tibi studiis frena remitto tuis.
Hoc tamen admonitu, præscriptis finibus ut te
Contineas, certum constituasq; modum.
Scire licet, vaga quo se volvant sidera motu;
Quem teneat terra qualibet ora situm.
Quæ numeri virtus, quæ vocum arcana potestas,
Et quodcunq; fluens linea duxit opus.
Sed fuge dementum mendax genus astrologorum,
Quæque docent vanis frivola scripta libris.
Hæc medicis adeò nihil ars habet utile rebus;
Vt constet multis sæpe nocere modis.
Illico delectat, fateor, dulcedine; verùm
Efficit expertes relligione viros.
Hinc quòd ei sanctâ divina oracula lege
Præcipiant nullam nos adhibere fidem.

Malo

Malo quòd indoctus, quàm quod sis impius: ergo
Disce ut doctorem confiteare Deum.

De Medicis, & eorum tunc temporis sorte, lusit idem hoc epigrammate: *Lib. 7. epigr. Medici tres facies.*

Tres medicus facies habet; unam, quando rogatur,
Angelicam: mox est, cum iuvat, ipse Deus:
Post ubi curato poscit sua præmia morbo:
Horridus apparet terribilisque Sathan.

Hæc de Cordo patre Camerarius in vitâ Eobani, Micyllus in elegiis, J. Georgius Schenck. in bibliis Jatricis, & in primis scripta istius Cordi.

IEREMIAS TRIVERVS BRACHELIVS.

Flor. circa an. 1540.

Eremias Triverus Brachelius, vir fuit multiplici præditus eruditione: qui *Lovanij* primarius rei medicæ professor, tantos eâ in scientiâ progressus fecit: ut nemo illum suâ ætate vicerit, paucissimi æquarint. Testantur id doctissimi in *Hippocratem*, *Galenum*, & *Cornelium Celsum* commentarii: *Paradoxa* ... em *variarum disceptationum* argumenta, à nostratibus Antverpiæ, & Lugduni à Gallis identidem excusa: Et quæ suo genio adinvenit, *disceptatio de missione sanguinis in pleuritide*, ...m commentatio de victu ab arthriticis vindicante: *disceptatio cum Aristotele & Galeno*, super naturâ partium solidarum, argumenta aliarum multarum disceptationum: quibus varia paradoxa, hactenus ambigua vel incognita, asseruntur *oratio* ... nique ad medicinæ studiosos *de duabus hodie sectis* ac ipsarum methodo. *Profess. medic. Lovanij. Scripta.*

Longâ tandem tabe, quam ferè vigiliæ immodicæ adferre ... ent, vir eruditus ante diem extinctus, majorem Pœoniæ arti ... amitatem attulisset: nisi & in libris & liberis cum omni po... itate quasi præsens loqueretur. Reliquit enim filium *Dionysium*, qui ab obitu patris alia evulgavit & evulgaturum se ...a * spem fecit. Supeteisse enim dicuntur commentarii pa... in Galeni libros de differentiis febrium, de morbis & symptomatis, de locis affectis, de febribus, de crisibus: & Plu... hi de sanitate tuendâ. *Obitus Triveri. Dionysius Triverus. * Præfat. in bibliothecam patris.*

Miræus in elogiis: Schenck. in bibliothecâ Iatricâ.

THEO-

⊖ 1541 d. 24 Septemb. ætat. 48.

THEOPHRASTVS PARA-CELSVS.

Chymistæ qui.

CHYMISTÆ vocantur, qui vi ignis corpora heter[illegible] solvere, homogenea coagulare norunt; philosop[illegible] turalis in mediam hominum vitam deducti non unius g[illegible] coloni.

*Chymia unde dicta & orta. Cal. Rhodig. l. 7. c. 11. Archimiā quasi ἀρχὴν χημείαν cognominavit. * In Osiride. Alchemia. Spagyrica à Paracelso dicta & cur.*

Ipsa ars quæ ignis beneficio naturalem actionem æmu[illegible], in quibusdam etiam superat, Chymia, ἀπὸ τῶν χυμῶν, i[illegible] e[illegible], à succis vel ἀπὸ τοῦ χύειν, quod fundere significat, à ple[illegible] appellatur: sed alii, ut Suidas, & Cedrenus χημείαν, [illegible] notatione, nominant: nisi fortè inde, quòd, quia Æ[illegible] sacra lingua à sacerdotibus Chemiam vocatam * scribi[illegible] P[illegible]chus: videri possit, artem istam jam inde ab *Hermete Tri[illegible]gisto*, sacerdotibus familiarem, ad perpetuam ortus sui me[illegible]riam, Chemiæ, quasi Ægyptiæ nomen traxisse: quam postea Arabes, ab Ægyptiis susceptam, excoluerunt, & unà cum [illegible]losophia Græcanica sensim Europæo orbi communicarunt, [illegible]riculo linguæ suæ familiari auctiorem *Alchemiam* appellant[illegible]. Hanc *Theophrastus Paracelsus*, vir in hoc genere ad mirac[illegible]m usque excellens, *Spagiricam* nuncupavit: non inepta, ut v[illegible]tur, originatione: quandoquidem ἐν τῷ σπᾶν καὶ ἀγείρειν, in extrahendo sive separando & congregando sive coagulando t[illegible]a occupatur.

Einsideln vicus Helvetiæ, Latinè Eremus.

Patriam habuit hic *Theophrastus Paracelsus*, sive ut aliis [illegible]gitatur, *Philippus Aurelius* vel *Aureolus Theophrastus Para[illegible]sus* dictus *Bombast ab Hohenheim*, Einsidelen / vicum Hel[illegible]tiorum, duobus *Tiguro* milliaribus distantem, natus an[illegible] Christi *millesimo, quadringentesimo, nonagesimo tertio*, ex fa[illegible]lia nobili Paracelsorum. Pater ejus fuit *Wilhelmus*, L[illegible]tiatus medicinæ, natus ex principe quodam, sed extra thoru[illegible]. Habitavit *triginta duos* annos *Villaci*: ubi & obiit anno *tri[illegible]simo quarto*, die nativitatis Mariæ. Est non nemo qui Theo[illegible]stum natum velit anno *millesimo, quadringentesimo, octoge[illegible]o tertio*, die *decimo* Novembris, ipso meridie, è duabus nob[illegible]bus familiis ab Hohenheim & Bombast. Patris auxilio pri-

Pater Theophrasti.

mùm, deinde propria industria doctissimos viros in *Germa[illegible]*, *Italiá*, *Galliá*, *Hispaniá*, aliisque Europæ regionibus, nactus est præceptores: quorum liberali doctrina, & potiss[illegible]pria inquisitione, ut qui esset ingenio acutissimo ac [illegible] tantum profecit: ut multi testati sint; in universa ph[illegible] tam ardua, tam arcana & abdita eruisse mortalium ne[illegible]

Quin

Quin etiam, alter velut Euclides aut Plato, ad ipsos usque Ægyptios atque Arabes transiit; ac discendi cupiditate aliquot annis apud illos permansit.

Peregrinationes ejusdem.

Peregrinando igitur ut præstantissima quæque didicit, & abstrusa multa cognovit: ita etiam multos hinc inde homines gravissimis desperatisque morbis liberavit, *leprâ, hydrope, podagrâ,* aliisque insanabilibus & contagiosis malis. Fama ergò de ipso longè lateque didita, amplo dominorum *Basiliensium* stipendio invitatus, duabus quotidiè horis tum *activa* tum *inspectiva,* & physices, & chirurgiæ libros, quorum & ipse auctor, summâ diligentia, magnoque auditorum fructu publicè est interpretatus: non tamen illos ex Hippocrate, aut Galeno, aut quibuslibet emendicando, sed quos summa rerum doctrinæ experientia atque labore adsecutus fuit. Docuit autem præter Academiarum morem, vernacula lingua: vel saltem mixtim, Latinis partim, partim Germanicis verbis: ut nimirum ab omnibus intelligeretur. Confirmat hoc inter alios P. Ramus; qui, *Theophrastum,* *inquit, *Paracelsum Basiliensis Academia medicina, linguâ Germanicâ professorem habuit: qui in intima natura viscera sic penitùs introierit: metallorum stirpiumque vires & facultates tam incredibili ingenii acumine exploraverit ac perviderit; ad morbos omnes vel desperatos, & opinione hominum insanabiles, percurandum: ut cum Theophrasto nata primùm medicina perfectaque videatur. Tanta Asclepiadi fama Romæ in populo militiæ studiis dedito contigit: ut totam veterem medicinam abrogaret, novamque sectam conderet: qua sæpè vino, aliàs abstinentia cibi vinique, fricatione corporis, ambulatione, gestatione, morbi omnes curarentur. Itaq; cùm eâ famâ excitos Mithridatis regis legatos & pollicitationes sprevisset; hominemq; è funere relatum servasset: universum propè hominum genus in sese convertit. Theophrastus nempe Germanicus, hic Asclepiades fuit: quem Amerbachius Bodensteinius Basilea suscitat: sicuti totâ Germaniâ plerique excellentes medici.* Hactenus Ramus.

Felicitas in medendo.

Basileam vocatur.

Ibi docet, sed vernaculè.

** Oratione de Basileâ.*

P. Rami de Theophrasto judic.

Asclepiad medici fama.

Cæterùm oratio, qua usus hic Theophrastus Latinè est, barbara fuit: & quali illo ævo docti etiam homines utebantur: qui rerum addicti studio, verborum curam non habebant: quod tunc temporis non solùm in Germania, sed etiam in Italia, cæterisque regionibus & scholis exteris fuit consuetum. Memoria autem Theophrastus adeò fuit felici: ut integra Galeni loca memoriter & expeditè recitarit. Itaque magna primùm cum admiratione, & numerosa dictatorum, etiam eorum, qui sapientiæ & eruditionis medica in arte eximiæ laude et celebres frequentia est professus: atque inter dictandum nonnumquandoque, fortè hominum indignatus negligentiam, solitus excandescere & vociferari.

Oratio Latina Theophr. qualis.

Cum

Cum autem in veterum & Philosophiâ & Medicinâ [illegible]ca desideraret, aliam viam cùm ad Philosophandum tum ad Medicinam discendam & factitandam ostendit; non ex hominum opinionibus, sed ab experientia, & natura rerum sumtam, cujus certæ dari demonstrationes possint. Principia rerum statuit hæc tria: *sulphur*, *salem*, ac *Mercurium*, sive liquorem, è quibus omnia corpora componantur; & in quæ tandem etiam resolvantur. Medicinam docuit quatuor fulcitam columnis, quarum prima sit *Philosophia*, sive *physica*, quæ est scientia terræ & aquæ, ac omnium, quæ inde gignuntur: secunda *astronomia*, quæ sit cognitio reliquorum duûm elementorum, & omnium cœlestium: tertia *alchymia*, quæ demonstrat omnium corporum compositiones & dissolutiones, laborando sedulò ad naturæ imitationem: ultima est *Virtus*, quæ ipsum medicum requirit pium in Deum, in homines justum, constantem, fidum, omnisque boni amantissimum.

Principia quæ statuerit Paracelsus.

Medicina quatuor columnis suffulta.

Erat sub idem tempus Basileæ quidam canonicus nobilis Cornelius à **Liechtenfels**, deploratæ valetudinis. Eum Theophrastus, pactus precium centum florenorum, quos ultrò offerens numeraturum se canonicus pollicebatur; tribus pilulis Laudani sui, medicamenti genere, quo in extrema tantum necessitate utebatur, saliva subacti, feliciter restituit. Canonicus tam brevi spacio, & quidem re, ut videbatur, exili sanatus, pactis stare noluit: dignus certè, qui longioribus morbi cruciatibus ac doloribus torqueretur. In jus igitur Theophrastus ambulat: ubi cùm solita & à magistratu ordinata solutio decerneretur: Theophrastus tam vile precium suæ arti statui ægrè ferens, importunius in prætorem est invectus: ita ut læsi magistratus pœnam metueretur. A quibusdam igitur magnæ authoritatis viris, qui honori ipsius studebant, monitus Theophrastus ut se subduceret: in Alsatiam descendit, relictis Joanni Oporino, quo quasi promo condo utebatur, vasis chymicis. Postea extra patriam versatus, & ad varios adhibitus morbos, inter vivos esse desiit; anno Christi millesimo, quingentesimo quadragesimo primo, die vicesimo quarto Septembris, *Iuvaviæ*, quod hodie est Salisburgum, in alpibus Noricis, ætatis suæ duodequinquagesimo inchoato, ibidem sepultus in Nosocomio ad S. Sebastianum, ubi ad templi murum erectum spectatur, lapidi insculptum ejusmodi epitaphium:

Occasio quæ Basileam reliquit.

In Alsatiam venit Paracel.

Moritur.

Iuvavia, hodie Saltzburg.

Epitaphium Paracelsi.

CONDITUR HIC PHILIPPUS THEOPHRASTUS, INSIGNIS MEDICINÆ DOCTOR QUI DIRA ILLA VULNERA, LEPRAM, PODAGRAM, HYDROPISIM,

PISIM, ALIAQUE INSANABILIA CORPORIS CONTAGIA MIRIFICA ARTE SUSTULIT, AC BONA SUA IN PAUPERES DISTRIBUENDA COLLOCANDAQUE * EROGAVIT. ANNO M. D. XLI. DIE XXIIII. SEPTEMBRIS, VITAM CUM MORTE MUTAVIT. LAUS * DEO: PAX VIVIS: REQUIES ÆTERNA SEPULTIS.

Alij honoravit vel ordinavit.

**Alii:* Aurea pax vivis.

Christophorus Manlius Gorlicensis hoc epigramma in Theophrasti scripsit effigiem:

Epigramma in eum Manlii.

Stemmate nobilium genitus PARACELSUS *avorum,*
Quà vetus Helvetiâ claret Eremus humo:
Sic oculos, sic ora tulit, cum plurima longum
Discendi studio per loca fecit iter.
Lustra novem & medium vixit: lustro ante LUTHERUM,
Postque tuos lustro functus, ERASME, *rogos.*
Astra qVater senâ SepteMbrls LVCe sVbIVIt:
Ossa SaLIsbVrgæ nVnC CineresqVe IaCent.

Scripsit Theophrastus Latinè, Germanicè, & aliis linguis, ut *Scripta Paracelsi.* *Valentinus de Rhetiis*, & *Adamus Bodenstein*, discipuli ejus tradunt, libros *ducentos* & *triginta* in Philosophiâ, & *quadraginta* *Philosophica.* sex in Medicinâ: *duodecim* de Repub. emendavit: & *septem* in *Medica.* Mathesi, & *tria* opera simul uno libro, qui Theophrastia nun- *Politica.* cupatur. *Sexaginta sex* libros de occultioribus & abstrusis: quorum primum opus de *Archidoxis* dictum, in quo declarat ex- *Archidoxa.* tractiones & separationes virentum ab invalido. Secundum *Parasarchum* dictum, in quo de summo bono tractat in æter- *Parasarchum.* nitate. Tertium *Carboantes*, in quo transmutationes declarat *Carboantes.* formâ & esse.

Circumferuntur & alii ejus libri, sed clanculum: & servan- *Theolog. scripta Paracels.* alicubi multa illius Theologica scripta & commentaria in plures sacros libros, tum etiam quædam dogmatica. *Adamus Bodenstein discip.* *Adamus* autem ille *Bodensteinius* non pauca de Germanico *Paracelsi.* Latinam linguam convertit, fidus & primus interpres: qui d paulo magistro annosior ætatis hebdomate septimâ mo- *Cyperinus* Basileæ, de trigesimo primo Martii, anno septuagesimo *Haenus, alii* mo supra millesimum quingentesimum D. *Cyperinus Haënus* in I- *Flenus.* am & Gallicam linguam Theophrastica scripta trans- *Bebeus Ramdus.* : *Bebeus Ramdius* autem omnes libros medicos

Paracelsi

Paracelsi Græcè convertit. Opus vero Chirurgicum Th[illegible] stus ipse edidit. & Ferdinando Imperatori dedicav[illegible] simo sexto. Id Adamus a Bodenstein revidit, & Max[illegible] II. inscripsit, anno sexagesimo quarto.

Varia variorũ de Paracelso iudicia.

Multi huic Paracelso multum tribuerunt: ejusque in[illegible] industriæ: quæ tanta fuit, ut non modo celeriter sa[illegible] missam corporibus, sed etiam metallis imperfectis sua[illegible] ctionem reddiderit, plumbumq; & Mercurium [illegible] solem, ut ipsi loquuntur, converterit.

Gellij Zemei de Paracelso elogium.

Gellius qui[illegible] gium de ipso hoc reliquit: *apud Germanos [illegible] adolescens exstitit, cui parem orbis non fert. qui [illegible] in [illegible] medica, & [illegible] arte [illegible] & iustitia [illegible] quod cred[illegible] aut natura [illegible] rale, aut maior S. S. gratia in eo, aut [illegible] istentia. Nam inhumanum hoc est per[illegible] pendit saltem: doctiorem me legisse memor [illegible]*

Iosephi Quercetani de eodẽ iudicium.

[illegible] tem Quercetani medici summi, tale de Th[illegible] cium. *Hoc quidem concedo,* * inquit, *quorund[illegible] ac etiam interdum improborum culpâ & im[illegible] pessimè audiant Chymici: sed damnari propter [illegible] tam tanta quantam hanc esse scio & defendo, pr[illegible] test nec debet. Tot enim illa nobis Dei Opt. Max. opera pa[illegible] tot pandit naturæ arcana: tot antehac ignotas pharmacorum [illegible] parationes, herbarum deniq; animantium, mineralium, a[illegible] mnium penè rerum abditos, & in ipso naturæ sinu rec[illegible] usus depromit: ut in humanum genus ingrati [illegible] illam volunt. Ad Paracelsum verò quod attinet, equidem [illegible] nequaquam propo[illegible] ipsius Theologiæ patrocinium su[illegible] que ipsi in omnibus assentiari unquam cogitavi, tanq[illegible] eius verba iurassem: sed præter id testimonium quo Eras[illegible] lum quibusdam epistolis ornavit, ausim ego dicere & tueri mul[illegible] illum penè divinitus in re medica docere, & quæ nunquam [illegible] admirari & prædicare grata posteritas possit: de quibus dab[illegible] alias, ut spero, dicendi locus.* Ac iterum: *neque [illegible] putes Theophrastum tot remediorum inauditorum [illegible] solum fuisse inventorem: quorum notitiam ip[illegible] in [illegible] fatetur, se habuisse ex colloquio diversorum do[illegible] Philosophorum, tum medicorum, Ægyptiorum & Arab[illegible] sertim: apud quos ille discendi causa per aliquot annos etia[illegible] ptivus remansit: ex quibus tot pulcra remediorum sp[illegible] reportavit: quæ quidem omnia sunt deprompta pari[illegible] ar[illegible] tium, herbarum, fructuum, florum & seminum ex[illegible] olei, & laxantium omnium essentiæ [illegible] cuet gutta, quam tot & drachma & uncia.* [illegible] vero Guintherij Andernaci Medici in Germania clari [illegible]

** Libro de ortu & causis metallorum.*

Chymia præstantia.

Erasmi de Paracelso mentio in epistolis.

Paracelsus an primus invenerit sua medicamenta.

Ioann. Guintherij de Paracelso iudicium.

[illegible]

dictum est hoc: Tandem ars chemica, difficilimis quibusque morbis idonea accessit: quam olim diu obscuratam; Paracelsus Eremita nostra tempestate rursus illustrare augereque cepit: non autem primus invenit: quod discipuli ipsius existimant. Si enim Zosimi, Blamidæ, Olympiodori, Hebes Mesves, aliorumque monumenta legerint, eam ante multas ætates etiam apud exteros populos in usu fuisse intelligent: id, quod Galenus quoque in commentario ad Pisonem testatur, ubi ipsi medicamentorum per ignem paratorum usum ostendit commendatque. Sed tamen hæc laudis Paracelso meritò tribuitur, quod eandem artem hoc nostro seculo primus in medium usum revocarit ampliaritque. Per hanc enim aquæ liquores, & salia non solum ex herbis, lignis, radicibus: sed etiam ex succis concretis, terræ fossilibus, unionibus, corallis, lapidibus preciosis, aliisque id genus solidis corporibus extrahuntur: nec non sublimes quoque spiritus, facultates, & quinta essentia ex iisdem eliciuntur, atque in pessimorum morborum, qui aliis non cedunt remediis curationibus, ante illos verè totius corporis sutandi gratia exhibentur. Atque hæc Andernacus.

Chymici antiqui.

Inter cæteras Theophrasti medicinas celebratur *Laudanum* ejus; quam aliqui lapidem philosophorum fuisse existimant: alii opium: sed utraque opinio est falsa. Fuit enim Laudanum Theophrasti medicina laudatissima, quæ ex rebus, quas orbis habet, præstantissimis, quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in leprâ. Fuit tam præsens, tam salutaris, tam mirabilis medicina, & verè panacæa, ut de eâ illud dici potuerit, quod Philo apud Galenum de theriacâ prædicavit:

Laudanum Paracelsi.

In theriacam carmen.

Παντα ὅσα σπλάγχνοισιν ἐνίσταται ἄλγεα, παύει,
ἐ...ρμα ...; ...ας ἤτε παθῶν ὀδύνας

ùm *Albertus Basa* Poloniæ regis medicus, ex Italiâ redux, vertisset ad Paracelsum, qui tum temporis ad S. Viti urbem ebat: cum eo ad ægrotum accessit; quem supervicturum ucis horis affirmabant omnes, ex casu virtutis & pulsus deſtu, laborante etiam pectore. Ibi Theophrastus idem affirabat fore, secundum *Humoristarum* artem medicam: sed ilè restitui posse ex verâ arte, quam Deus in naturâ occultait: atque ægrum illum in crastinum ad prandium invit. Producto igitur quodam destillato trium guttarum, n vino illi exhibuit, illicoque hominem, ita restituit: ut nocte prorsus convaluerit, & sequenti die comparuerit in pitio Theophrasti, sanus & bene valens, cum summâ oium admiratione.

Efficacia laudani Paracelſ.

n Bavariâ nobilis quidam familiæ præcipuæ, hydrope laavit. Ad eum Baronis cujusdam cui nobilis ille charissimus,

Hydropicus curatus.

rogatu Theophrastus invisit: suoque medicamento, & De[illegible] ctum hydropicum liberavit: adeò ut aquæ intercutis qua[illegible] vus in conclavi deflueret. Supervixit ille nobilis hoc [illegible] beratus decem adhuc annis. Illud dolendum est, q[illegible] conficiendi illius Laudani nemini aperuit: sed tanquam [illegible] late mysterium secretò semper habuit: & ne quidem mo[illegible] ulli mortalium manifestare voluit. Quidam tamen puta[illegible] scriptionem eius non omnes latere: & esse, atque fuisse non [illegible] cos, qui Paracelsi scripta intellexerint & intelligant. De [illegible] numero fuerint *Adamus* ille *Bodensteinius*, *Gerhardus Dor*[illegible] *Michael Toxites*, *Osvvaldus Grollius*, *Ioannes Huserus*, a[illegible] id prætereà de Paracelso novi medici; referente * *Sturmio*, a[illegible] firmant; illum cujusvis herbæ, etiam inauditæ atque inv[illegible], potuisse vires & facultates prædicere: si adspiceret antea [illegible] visam, etiamsi non attrectaret, antea non tractatam; aut si n[illegible] masticaret, anteà non gustatam. Porrò contra *Theophrasti* [illegible] vam medicinam quatuor tomos edidit clarissimus idem[illegible] doctissimus medicus *Thomas Erastus*: quibus demonstrat e[illegible] velli à Theophrasto veterum medicorum decreta, & fundam[illegible] ta, & artis principia: ac medicinam novam tradi, term[illegible] tiam novis confictis, phrasibus & vocabulis, quibus res i[illegible] volvatur; pauci ut sint, qui ea explicare possint, quæ ib[illegible] ænigmatum involucris traduntur. Largitur autem Che[illegible] ipsum non leviter solùm & perfunctoriè attigisse; sed pr[illegible] studiosè coluisse: ac si quid in eo laudabile, hoc fuisse, qu[illegible] pharmacorum quorundam præparationes docuit.

Paracelsus laudanum secretò habet.

Paracelsi discipuli.

** Lib. 2. epist. classicar. ad Dasypodium.*

Paracelsi ἀγχίνοια.

Paracelsi adversarii.

Huic opposuit admonitionem *Gerardus Dorneus* med[illegible], qua hortatur illum ad scripta Paracelsi diligentiùs exami[illegible] & animo quàm antea minus perturbato: quo quidem a[illegible] vertat; utrum intellexerit ea, quæ tam atroci invect[illegible] testatus sit. *Ioannes Crato*, affirmat Paracelsum non prim[illegible] invenisse sua remedia: sed in libro quodam ante ducentos tu[illegible] annos scripto à monacho reperisse.

Iacob. Isaac. Hollandus.

Alii dicunt *Iacobum Isaacum Hollandum* linguâ vernac[illegible] doctissimè & modestissimè de mineralibus, animalibus, & vegetantibus scripsisse: cujus doctrinam Paracelsus ampl[illegible] etsi nullâ scriptoris mentione factâ. Ne longum faciam, [illegible] pocratis Galenique adseclæ hanc in sententiam hodieque eu[illegible] Paracelsum talia reliquisse scripta, tantâ obscuritate involuta, ut quid velit, aut dicat, vix sit hac nostra ætate, qui verè i[illegible] telligat; tametsi innumeri ferè reperiuntur, qui sub nom[illegible] medicinæ Theophrasteæ, quàm & hominum & metallor[illegible] corpora curare jactant, infinitos homines decipiant, & e[illegible] munctos argento, ac magnificis aureisque promissis in[illegible] tos, ut lupos hiantes, destituant.

Abusus doctrina Paracelsica.

Alii scripta ejus vendiderunt, cum conditione, ne revenderent: alii suppilarunt: alii nothos libros pro veris venditarunt. Ipse autem Paracelsus acriter admodum exagitat Galeni sectatores, tantumque non pro titivillitio habet; adeò ut *alicubi in hæc verba prorumpat: *Hoc sit vobis dictum, stultissimus pilus occipitis mei (erat enim recalvaster) plus scit: quàm vos & omnes vestri scriptores: & calceorum meorum annuli sunt doctiores, quàm vester Galenus & Avicenna: & barba mea plus experta est, quàm omnes vestra Academia: qum & horam ipsam sentiam, quando sues vos in luto trahent:* atque alibi sæpiùs officinas pharmaceuticas vocat *colluviem insculorum*. Atque ut ferè semper magnas virtutes magna vitia comitantur; & si Platoni fidem habemus, μεγάλας κακίας, ὥσπερ καὶ ἀρετάς, αἱ μεγάλαι φύσεις ἐκφέρουσι, summisque ingeniis una ambitio insidiatur: idem & huic Theophrasto, qui chymicorum remediorum partim communicatione, partim inventione, de re medicâ præclariùs, quàm multi veterum, meritus est, accidit. Nam in hoc plus satis sibi indulsit: quòd passim veteres reprehendit & exsibilat omnes, ne Hippocrate quidem, Galeno, & Aristotele exceptis. Iis enim loco mos; tot seculorum consensu, tum in Philosophiâ, tum in medicinâ principibus, se primum ex luce naturæ, non mentis humanæ, philosophum; se medicorum primum Monarcham ...ctitavit.

Paracelsi de Galenicis verba.

** In Paragrano.*

Pharmacopolia Paracelso quid.

Magni viri magna vitia.

Quin & dicere solitus fuit: *mirari se Lutheri & Zuvinglij scripta tanto applausu excipi*; so es doch eitel Bachanten werck sey. Wann er aufiange zu schreiben/ so wolle er sie ...d den Bapst erst recht in die schul führen. Cùm Basileæ doceret, de incantationibus quoque & exorcismis morborum magicis, agere cepit. Eam rem ægrè ferentibus viris doctis atque piis, hæc in verba prorupit. wil Gott nit helffen/so helffe ...r Teuffel / imitatione nimirum Maronianæ Junonis:

Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo.

...mitiùs interpretantur, ac si id locutus esset μιμητικῶς, ...gi nempe personâ In scriptis equidem suis passim adserit: ...istiano homini, citra pietatis injuriam, dæmonis tanquam ...mus, ope, operâ, consilio uti, divinitus permissum. Sed hæc, ...miles scoriæ, à puro metallo separandæ, & secundùm A...oli præscriptum; *probanda sunt omnia: bona tantum retinen-*... Domi, quod Oporinus amanuensis ejus sæpè narravit, nun...m nisi potus ad explicanda sua accessit; atq; in medio con...ad columnam πτυφωμένος adsistens, apprehenso manib. ...lo ensis, cujus κοίλωμα hospitium præbuit, ut ajunt spiritui ...iari, imaginationes aut concepta sua protulit. Alii illud, ... in capulo habuit, ab ipso *Azoth* appellatum, medicinam

Azoth Paracelsi.

fuisse præstantissimam, aut lapidem philosophicum putant. Idem Oporinus affirmavit, sæpè eum vino madidum nudo stricto gladio per dimidium horæ ferè cum larvis depugnantem, non absque metu & periculo ipsius, qui accubabat, amanuensis, solitum: inde hunc ad dictata excipienda excitasse, quæ tam expeditè recitarit; ut dæmonum instinctu ea suggeri dubium non fuerit. Sed Oporino hac in re quantum tribuendum sit, candidus lector judicet.

Oporini de Paracelso relationibus quid tribuendum.

Quantum principio Theophrastei ingenii noverit, & quantum epistolæ cujusdam eum pœnituerit: clam aliis non est. Unum hoc eidem Theophrasto non ab uno objicitur & proditur, quod breviter referemus. In Alsatia prope Colmariam aliquando ad rusticum, extremè laborantem, vocatus vesperi, propter compotationem cum rusticis ceptam, in matutinum usque venire distulit. Ingressus ædes illius mane severo vultu, *ecquid sumsisset cibi aut potus* interrogavit. Qui adstabant, *corpore Domini excepto, nihil* responderunt. Tum Theophrastus: *Ergo*, inquit, *si alium medicum quæsivit, meâ operâ opus non habet*: seque properè foras proripuit. Quod si ex animo ita sensit, quis non impietatem blasphemam detestetur? Sin autem excusatione hac uti voluit, ne prioris fœlicitatis famam, jam morituri exitu corrumperet, ac remedia sua infamaret: non magis prudens & urbanus fuisse videtur, quàm ille, qui mortem metuenti ægro; κάτθανε καὶ πάτροκλος, respondit, ὅσπερ σεο πολλὸν ἀρείων. Quidam cum hoc grano salis interpretantur: ac si dixisset: *Hem! si iam sacerdotem ad se vocat æger, sentit utique se non supervicturum; ac proinde medicus frustra arcessitur.* Denique & vitæ brevitas à nonnemine ipsi exprobratur: ut qui de vitâ longâ scripserit, atque aliis eam pollicitus sit. Verùm hi tales curiosi sciant, principiò certum cuivis à Deo præscriptum esse vitæ curriculum, & ut cœlestes ajunt literæ, certos Deum unicuique circumdedisse fines, quos transilire nefas sit. Accedunt huc, frequentissimæ ejus peregrinationes, quibus à teneris adsueverat, ubi victus ratio sæpè mutanda fuit: ut de largiore, quo gavisus videtur, potu nihil dicamus. Ad extremum subjicere libet exempla duarum epistolarum, quarum alteram Paracelsus ad Erasmum, alteram hic ad Paracelsum scripsit: cum minus in vulgus eæ notæ sint. Sunt autem ejusmodi:

Vitæ brevitas Paracelso exprobrata.

Epistola Paracelsi ad Erasm.

Theologorum patrono eximio D. Erasmo Roterodamo doctissimo, suoque optimo Theophrastus Paracelsus.

QVÆ mihi sagax Musa & Asteos tribuit medica, candidè apud me cla-

me clamans: ſimilium iudiciorum manifeſtus ſum auctor. Regio hepatis pharmacis non indiget, nec aliæ duæ ſpecies indigent laxativis. Medicamen eſt magiſtrale arcanum potius ex reconfortativâ, ſpecificâ & melleis abſterſivis, id eſt conſolidativis. In defectum hepatis eſſentia eſt ſecunda, quæ de pinguedine renum, medicamina regalia ſunt peritæ laudis. Scio corpuſculum Meſuaticas tuum non poſſe ſufferre coloquintidas, nec aliquid turbidatum, ſeu minimum de pharmaco: ſcio me aptiorem, & in arte mea peritiorem, & ſcio, quæ corpuſculo tuo valeant in vitam longam, quietam, & ſanam: non indiges vacationibus. Tertius morbus eſt (ut apertius loquar) quadam materia ſeu ulcerata putrefactio, ſeu natũ phlegma, vel accidentale colligatum, vel ſi fex urinæ, vel tartarum vaſis, vel mucillago de reliquiis è ſpermate, vel ſi humor nutriens viſcoſus, vel bituminoſus: pinguedo reſoluta, vel quicquid huiuſmodi ſit, quando de potentiâ ſalis (in quo coagulandi vis eſt) coagulabitur, quemadmodum in ſilice, in berillo potius ſimilis eſt hæc generatio. Hæc non in te nata perſpexi Sed quicquid iudicavi, de minerâ fruſticulatâ marmoreâ exiſtente in renibus ipſis, iudicium feci, ſub nomine rerum coagulatarum.

Si optime Eraſme, mea praxis ſpecifica tuæ excellentiæ placuerit, curo ego ut habeas & medicum & medicinam. Vale.

THEOPHRASTUS.

Reſponſoria Eraſmi.

Rei medicæ peritiſſimo doctori
Theophraſto Heremitæ,
Eraſmus Roterodamus S. Reſponſoria Eraſmi.

ON eſt abſurdum, Medico, per quem Deus nobis ſuppeditat ſalutẽ
poris, animæ perpetuam optare ſalutem. Demiror unde me tam
itus noris ſemel duntaxat viſum. Ænigmata tua non ex arte
dicâ, quam nunquam didici, ſed ex miſero ſenſu veriſſima eſſe
oſco. In regione hepatis iam olim ſenſi dolores, nec divinare po-
, quis eſſet mali fons. Renum pinguedines ante complures annos
otio conſpexi. Tertium quid ſit non ſatis intelligo: tamen vide-
eſſe probabile mihi, id moleſtare ut dixi. Hiſce diebus aliquot,
medicari vacat, nec ægrotare, nec mori, tot ſtu[illegible]rum labori-
obruor: ſi quid tamen eſt, quod citra ſolutione[illegible]orporis mihi
t lenire malum, rogo ut communices. Quòd ſi diſtraheris, pau-
nis verbis ea quæ pluſquam Laconicè notaſti, fuſius explices, a-
præſcrêbas remedia, quæ dum vacabit, queam ſumere. Non
m pollicerí præmium arti tuæ ſtudioq́; par: certè gratum animũ
eor. Frobenium ab inferis revocaſti, hoc eſt, dimidium mei: ſi
uoq; reſtitueris, in ſingulis utraq; reſtitues. Vtinam ſit ea for-

 tuna,

GISBERTUS LONGOLIUS.

O. 1543. mense Maio. ætat. 36.

VLTRAIECTI antiquo & munito Hollandiæ oppido, *Gubertus Longolius* natus est, sub annum Christi *millesimum, quingentesimum septimum*. Primis literarum rudimentis in patriâ feliciter perceptis, in Italiam sese contulit: ibique cum linguarum studio Philosophiæ ac Medicinæ cognitionem prudenter sanè conjunxit. Linguæ enim claves sunt; quæ aditum aperiunt ad omnia omnium adyta scientiarum. *Linguarum studium.*

Promerente ergò id ipsius & doctrinâ eruditâ & virtute, summis in arte medicâ honoribus ab Italis ornatus est. Verè enim *disertissimus ille Romuli nepotum: *ut levitatis est, inanem aucupari rumorem, & omnes umbras etiam falsæ gloriæ consectari: sic est animi lucem splendoremque fugientis, iustam gloriam, qui est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare.* *Doctor medic. renunciatur Longol.* **Cic. in L. Pisonem.*

In patriam reversus apud Daventrienses ludum literarium aliquantisper magnâ cum laude rexit: atque in juventute bonis literis ac moribus formandâ occupatus fuit: quo [illegible]dem cordatorum omnium calculo nihil laboriosius, nihil Reipub. fructuosius, nihil DEO est gratius ac gloriosius. *Daventriæ ludo præest Longol.*

Exinde *Coloniam Agrippinam*: sive evocatus, sive loci genio invitatus, venit: suoque loco literas cùm Græcas tum Latinas collegâ J. Cæsario non sine applausu docuit: simulque medicinam exercendo, fidem & industriam omnibus, qui operâ usi, probavit. *Inde Coloniam venit.* *I. Cæsar. pervenit ad ann. 91. ætat.*

[illegible]i cùm paulò antè operam suam Academiæ Rostochiensi [illegible]risisset: reversus Coloniam ut supellectilem librariam ave[here], morbo lethali correptus, Eucharistiâ secundum Christi institutionem, sub utraque, ut loquuntur, specie, usus est. [Ob] eam causa cùm defuncto sepulturæ locus in cæmiteriis urbis Coloniæ negaretur: exuviæ corporis ab amicis Bonnam [vect]æ, & pio Ecclesiæ ritu, anno *millesimo, quingentesimo, [quadr]agesimo tertio*, die *trigesimo* Maii, conditæ sunt, tali cum [epitap]hio: *Vbi moritur.* *Mortuo sepultura denegatur.* *Bonnam avehitur.* *Epitaphium eid. posit.*

Hoc tegitur saxo Guberti corpus inane,
Longoliæ gentis qui fuit alter honos.
Dicentem Ausonii vivè Cicerone probasses:
Tantus in eloquii flumine splendor erat.

Et quâ doctrinæ fontes tenet Attica lingua,
Sic ipsi tanquam patria nota fuit.
Naturæ varios didicit motusque vicesque;
Et qua fœta homini munera, terra parit.
Calluit & medicam dextrèque exercuit artem,
Ægrotis solitus ferre frequenter opem.
Pestis Agrippinâ cum grassaretur in urbe;
Eripuit sævæ corpora multa neci.
Id meritum grati cives meminere, feruntque,
Ac artem laudant, officiumque viri.
Dotibus his tantis castos adiungere mores,
Et studuit verâ mente timere DEUM.
Huic tamen exstincto, quidam qui templa gubernant,
Iura sepulturæ sancta locumq; negant.
Non aliquo talem meruit quia crimine pœnam;
Sed quod vera DEI iussa professus erat.
Sola novi fuit hac iratis causa furoris;
Non Evangelij lumina ferre queunt.
Huc igitur Bonnam corpus venerabile Rhenus
Detulit, adversis officiosus aquis.
Et funus magno gemitu cùm duceret isthinc,
Dicitur à lacrymis intumuisse suis.
Sed mens chara DEO, quod spe votisque petivit;
Nunc fruitur vultu, maxime Christe, tuo.

Amici. Usus est amicitiâ virorum suâ ætate doctrinæ laude insignium permultorum: gratusque fuit Melanchthoni, cùm apud *Hermannum* Archiepiscopum Coloniensem, rem Ecclesiasticam in meliorem formam redigendi cupidum, ageret anno quadragesimo secundo. *Scripta.* Inter alia *in Ovidij Metamorphoses annotationes* scripsit, atque *Rhetoricam ad Herennium.*

Plautum item & *Laurentij Vallæ* elegantias *scholiis* illustravit.

Plutarchi etiam quædam de Græco in Latinum vertit: multaque ejusmodi elucubratus fertur; quibus rem literariam provehere annisus est.

Henric. Pantaleon l. 3. Prosopograph. Chytræus l. 16. Saxon. alij.

⊕ 1544. IOANNES PFEIL.

IOANNEM * PFEILIUM *Dresdæ in Misniâ* natum accepimus; qui à teneris unguiculis ad physicam & artem medicam animum adjungens, Lipsiensi in Academiâ sub præceptoribus

* *Philo fuit eruditus dictus.*

ceptoribus clarissimis, inter quos & *Stromerus*, egregium in-dustriæ specimen dedit. Exinde in Italiam progressus variis in Gymnasiis per annos compluſculos medicinæ operam navavit: & *Florentiæ* quidem maioris divitisque Nosocomii curæ sti-pendio certo medicus fuit præfectus. In patriam reverso Li-psiam ibidem medicinæ docendæ, & exercendæ provincia est demandata. Non multò pòst in aulam Saxonicam accitus, ut *Mauritii* principis illustrissimi corporis curam ageret, tamdiu eam egit, donec anno quadragesimo quarto, supra sesquimil-lesimum Lipsiæ calculi doloribus confectus è vita discessit: se-pultus ibidem ad D. Joannis cum tali epitaphio, auctore Geor-gio Fabricio:

Stromerus preceptor Pfeilii.

Florentino Nosocomio præficitur Pfeil.

Lipsiæ medicinam docet.

Evocatur in aulam Saxonicam.

Moritur calculi doloribus.

Postquam iubar solis reliquit Pfeilius:
Apollo luget: flent boni, Musæ silent:
Viget in animis hominum viri virtus; domo
Mens innocentiæ fructum ætheriâ capit.

Fuit vir magnæ auctoritate, & plurimo rerum usu; utpote à philosophiâ, arte medicâ atque Astrologorum scientiâ præcla rè instructus, linguarumque Latinæ & Græcæ insigniter do-ctus, nec poëseos rudis. Inprimis autem industrius fuit, & anatomes inter alia dona egregiè peritus, & causarum in mor-bis quibuscunque cognoscendarum desiderio, ut si quisquam [illegible]l.us flagrans.

Virtus & eruditio eius.

Lipsiæ dum vixit, oblatus est ei civis, qui diuturno & intole-rabili capitis dolore adeò fuit vexatus, ut quietē capere nunquam posset. Adhibitis ergo omnibus, quibus opus esse in tali casu [illegible]orat, & suo etiam sumtu nonnullis cōparatis: operam tamen omnem lusit. Æger ergo acerbissimis doloribus superatus, vi-tam cum morte commutavit. Hic Pfeilius bonâ defuncti amicorum veniâ caput dissecuit: inque cerebro lapidem repe-rit, magnitudine & formâ mori (cuius esu æger morbum se contraxisse dixerat) colore cinerico: quem deinceps multis [illegible]o singulari miraculo ostendit.

Lapis in cerebro repertus.

Discipuli & auditores huius inter cæteros fuerunt præcipui, præstantes viri, *D. Vdalricus Stendlerius* physicus Lubacen-[illegible]; *D. Ioannes Sprembergius*, physicus medicus reip. Uratis-lauiensis; *D. Matthias Cornax*, Cæs. Majest. medicus Vien-[illegible]; *D. Wolffgangus Meurerus*, philosophiæ & medicinæ professor in Academiâ Lipsensi; *D. Ioan. Kentman* medicus Dresdensis, aliiq; complures tunc artium & philosophiæ ma-gistri.

Discipuli Pfeilii.

Magni Melanchthonis hoc de ipso fuit judicium: *Peperit Misnia duos in hoc genere doctrinæ* (Mathemarum) *excel-[illegible]es, Petrum Apianum, & Ioannem Pfeil, quem nominant [illegible]ci Philonem: quia propter amplissimam eruditionem confe-*

Iudicium Melanchth. de eo.

runt eum ad veterem Philonem, de quo dictum fuit: ἢ φίλων πλατωνίζει, ἢ πλάτων φιλωνίζει: id ad hunc nostrum non minus congruit, quam ad illum. Etsi enim non est meum de summis viris iudicare: tamen existimo eum excelluisse eruditione in tota Philosophia omnibus quorum eruditio hoc seculo celebratur.

Tantum de hoc m dico D. Joan. Kentman in lib. de calculis, Petrus Albinus in Chron. Misniæ, alij.

☉ 1544. d 25 Sept. ætat 29 curr.

VALERIUS CORDUS.

Simesusium patria Cordi. ILLUSTRATOR hic Dioscoridis, & felicissimus indagator herbarum antea ignotarum, nascitur *Simesusii* in Hassia, anno *decimo quinto*, supra *millesimum*, *quingentesimum*, die *decimâ octavâ* Februarij, horâ *quartâ* pomeridianâ. Patrem habuit *Euricium*: virum ingenio doctrinâq; excellentem, medicum & poëtam insignem, de quo paulò antè. Hic ut & naturæ lex dictat, & præceptum divinum flagitat, filium à teneris tum artibus bonis, tum moribus probis imbuendum curavit: &, quod apud Ægyptios solenne fuit, ut in eâ, quam ipse profitebatur, arte, omnis etiam filij cura atque industria elaboraret, voluit.

Euricius Cordus pater.

Ægyptiorum mos.

Absolutis itaq; primæ adolescentiæ studiis, Academias Germaniæ celebriores accessit; & *Wittembergæ* quidem, sub annum *millesimum: quingentesimum, undetrigesimum*, Melanchthonem *Nicandri alexipharmaca* explicantem, inter alios *Ioanne Cratone* commilitone, audivit.

Cordus Melanch. audit.

In rei autem medicæ investigatione fuit totus: & non solùm studium; sed *ardorem* quendam amoris, *sine* quo, ut Cicero inquit, *nihil quicquam egregii unquam adsequimur*, præ se tulit. Et cùm *studium*, ut idem ait, *perveniendi aliquò nihil prosit; nisi illud, quòd eò, quò tendas ferat deducatque cognoris*: laboriosas sæpè peregrinationes unius simplicis medicamenti investigandi causâ suscepit. Perscrutatus est tum omnia loca metallica, præcipuè *Misnia* & *Saxonia*: herbasque mirifico studio inquisivit, nihil non molestiarum perferens: ut in exactam modò earum cognitionem perveniret. Itaque & inter varias oberrationes & profectiones; ut quæ bona essent meliora redderet: perpetuò veterum descriptiones attentè consideravit; easque, tanquam ungues suos, notas sibi fecit. *Dioscoridem* in scholâ Wittembergensi *ter* prælegit: ac postremò quidem in gratiam amicorum, ante iter Italicum. Pervagatus deinde Thuringiam atque vicina loca, mutavit de illis, quæ

Medicina dat operam.

Peregrinatur simplicium causa.

Explicat Dioscoridem.

exce-

excepta antea fuerunt: adeòq; *novos in Dioscoridem commentarios* confecit.

Anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo secundo*, in Italiam est profectus, adiunctis sibi tum aliis, tum juvene optimo & doctissimo *Hieronymo Schreibero* Norico: cuius diligentiæ magnam partem curationum & consultationum *Montani*, quę exstant, rei medicæ studiosi debent, in cuius, postea Parisiis anno quadragesimo septimo exstincti, cysto fellis insignis calculus, ut αὐτόπται confirmarunt, fuit repertus. Hoc ergo comite Italiam ingressus, diligentiæ industriæ, & singularis studij omnia, quæ terra mareque habet, investigandi plurimos testes & admiratores reliquit: qui attestati sunt; ex rebus penitus perspectis, & ab omni arbitrio seiunctis, Cordum ea pronunciasse, quibus apud Italos, viros doctos, magnam scientiæ opinionem sit consecutus.

Proficiscitur in Italiam. *Hieronymus Schreiber comes Cordi.* *Calculus in felle: Kentmanus in hepate eius tos lapides repertos scribit.*

Non totum biennium *Patavii* & in vicinis locis vixerat: quando cum *Cornelio Sittardo Coloniensi*, medicinæ & simplicium admodum studioso, *Nicolao Fridevvald Borusso*, ac famulo quodam, iter Romam versus ingressus est: non tamen rectâ, sed per ea loca, quæ simplicium feracia, vel apud Plinium legerat Cordus, vel ex aliis audierat: & circa *Florentiam* totum illum tractum convallium percurrit. Inde *Pisas* petit, *Lucam, portum Liburnum*, ac in summis, ut tempus tunc erat, caloribus, arduos montes, litora, & loca radiis solaribus plurimum exposita perrepetat: inspiciendo & inquirendo herbis, & alia; quibus doctrinæ suæ copias augeri posse arbitrabatur.

Cornel. Sittardus. *Cordus Romam abit.* *In itinere herbas investigat.*

Vesperi in diversoria ex defatigatione herbarij nostri delati, quicquid esculentorum aut poculentorum inveniunt, avidè arripiunt. Itaque famulus primùm, postea & reliqui febri corripiuntur, ac Cordus quidem gravissimâ, cuius occasio hæc fuit. Senis dum in diversorio è stabulo equum suum educit; alterius cuiusdam peregrini equus calce eum percussit, paulò infra femur: & quamvis nihil fractum, nec vulnus propter ocreas factum; dolorem tamen Cordus sensit, primumque contra aliorum comitum admonitiones, neglexit.

Febri corripitur. *Eius morbi occasio.*

Fortè eodem die per loca declivia, pluviis madefacta, iter erat faciendum. Ibi cùm periculum esset ab equorum lapsu, pedites illud vix confecerunt. Itaque Cordus pedem ictu læsum accendit, & febrem nactus est: quæ primâ statim accessione ita corpus debilitavit: vix ut Romam, bidui aut tridui itinere distantem, partim equo, partim mulâ poterit deportari. Quarto vel quinto die

STANTISSIMO, DOCTORUM OMNIUM ADMIRATIONEM MERITO; QUI NATURÆ OBSCURITATEM ET HERBARUM VIRES ADOLESCENS SENIBUS EXPLICAVIT: CUM EXPLERI COGNOSCENDI CUPIDITATE NON POSSET, PERLUSTRATA GERMANIA ITALIAM ADIIT, VENETIIS IN HONORE HABITUS, ET ROMAM VIX INGRESSUS, *SUBITO MORBO INTER AMICORUM LACRYMAS, NON RECUPERABILI STUDIORUM IACTURA, *OPTIMA ÆTATE EXTINGUITUR, (*ANNO ÆTATIS SUÆ XXIX. HOMINI OPTIME MERITO SOCII GERMANI PIETATIS ERGO POS.) ANNO M. D. XLIV. VII. KALEND. OCTOBRIS.

** Alii, crudelissimâ febre.*

**Alii florente avo.*

**Quidam hæc inclusa ( ) non habent.*

Ingenio superest Cordus, mens ipsa recepta est
Cœlo; quod terra est, maxima Roma tenet.

Est & hoc in eius obitum epigramma.

Noscere Pæonias herbas, viresq; medendi,
Iam natura homini facta noverca negat.
Invidiosa Macri rapuit monimenta vetustas:
Nunc etiam Cordum mors violenta tulit.
Hunc exstinctum igitur, vita florentibus annis,
Tam procul à patriâ, crimen Apollo tuum est.
Lilia sic violæq; cadunt: absynthia florent.
Quanta eheu rebus damna parata bonis!
Italia huic tumulum, tribuit Germania vitam:
Quî poterat nasci clarius atq; mori?

Obiit magno cum luctu & dolore etiam Italorum, qui aderant, magnumque eum hominem fore, si supervixisset; intellexerant, medico & chirurgo omnia tentantibus, qui Cordum eruditionis nomine amabant, & in simplicibus ac metallicis quædam ex eo se cognituros sperabant.

Cordi fama & honor.

Gravis-

Luctus ex eius obitu.

Gravissimum autem sui desiderium popularibus ac viris doctis in Germaniâ reliquit: inter quos ut notum charumque fuit Melanchthon: sed magis deploravit mortem ipsius propter erepta Reipub. commoda, & interceptos fructus, qui potuissent ab illo, si vita contigisset diuturnior, percipi viderentur. Testatus id est tum aliâs, tum ad Ioachimum *Camerarium: *Non dubito te, de Valerii Cordi interitu cogitantem & de virtute adolescentis, & de matre, & de amicitiâ, quæ tibi cum patre fuit, valdè consternatum esse. Me verò quo dicam exerceri fato hoc anno; quo tot accepi vulnera; ut sæpe gemens illud Homericum cogitem;*

**In epist. p. 490.*

**Adeò mihi malum malo excipitur semper.*

——— *ὡς μοὶ δέχεται κακὸν ἐκ κακῦ αἰεί!

Sed commonefieri me divinitùs agnosco, ac Filium Dei, dominum nostrum Iesum Christum oro: ut & mihi & aliis, ipsum invocantibus, ærumnas mitiget. Qui cum dixerit: ὐκ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μυ: non sinet nos deleri à furentibus & grassantibus spiritibus homicidis, Dei hostibus. Toto hoc anno, quoties aliquid obscuri de plantis aut animantibus legi: venit in mentem Cordi; quem reversum aliquando sciscitaturum me, solebam dicere: Nunc illæ spes extinctæ sunt: & res literaria magno detrimento affecta est.* Hæc ibi Melanchthon: nos ad Cordum redimus.

Diligentia & industria Cordi.

Itali senes adolescentem Germanum audiunt.

Hic ergo toto vitæ, sanè brevis, curriculo, multa naturæ arcana eruit: cognitionem herbarum, metallorum, piscium, monstratis veterum descriptionibus, illustravit & auxit: atque plurimos homo adolescens & Germanus Italos senes, eâ tamen virtute prædítos, ut multi de se ἡβάσκω potius, quam γηράσκω πολλὰ διδασκόμενος, dicere potuerint, erudivit.

Mores Cordi.

Ingenium felix.

Moribus fuit moderatis temperatisque, & ad omnem vitæ consuetudinem aptis. Ingenij tamâ vi præditus; ut ubicunque id intenderet, non natus ad hoc, quod agebat, sed à Deo factus videretur. Præcipuè autem possessionem artium, sibi quasi hereditario à patre poëta & medico eximio, relictam, augendam atque amplificandam putabat. In poëticis rariusculè sese exercebat: verum laudabile carmen scribebat.

In Hypocrit. p. 790.

Scaligeri de eo, ut opinor, hoc est judicium: *Cordi ingenium varium, nec vulgare: cæterum tantum sibi placens, quantum aliis hærere velit. Eius itaq; laudatio, vel vituperatio aliorum est.*

Et memoria.

Accessit ad optimam institutionem ingenium acre, cui nihil arduum, nihil inaccessum esset: & ad industriam incredibilem fidissima custos memoria: quâ ita excelluit, ut integras descriptiones singularum rerum, ac diversorum auctorum, secum ubique animo circumferret ac exprimeret, ubi opus esset.

Perlu-

Perlustravit omnem ferè Germaniam, ac vicinas Septentrionales regiones: intravit horrentes saltus: superavit editissima montium juga: demisit se in profundissimos specus: ut certius omnia cognosceret; nec aliorum narrationibus, ut sæpè accidit, deciperetur. Et cùm bona pars medicamentorum exoticis constet: ne illa parum cognita haberet; convertit se ab Aquilone ad alteram mundi plagam: ubi novus hospes omnibus doctis gratus: in medio, uti dictum, studiorum cursu, cum summo rei medicæ detrimento, sublatus est. *Peregrinationes, & indago naturæ.*

Quantum enim ab hoc ingenio sperandum fuerit: apparet ex iis, quæ amicorum cura ad nos pervenerunt. *Scripta.*

Liber *de ratione componendorum pharmacorum* omnium, quæ in usu saltem sunt, à morte auctoris, iussu Senatus Noribergici, ut præfatio editionis priscæ præ se fert, est editus: & non solùm à medicis approbatus ac pharmacopæis commendatus: sed etiam crebrò in Germania, & extra eam, cum singulari auctoris laude, recusus: utpote quo absolutius aut emendatius in hoc genere nihil hactenus divulgatum sit. *Dispensatorium.*

Eiusdem Cordi scripta alia, præsertim botamica, quæcunque colligere potuit, ut in publicum ederentur, curavit *Conradus Gesnerus*: ut sunt *Commentarii in Dioscoridem*, longè aliter conscripti: quàm priùs erant editi. *historia stirpium libri* *quatuor posthumi, cum iconibus & brevissimis annotationibus: *Sylva*, quæ rerum *fossilium* in Germaniâ, *metallorum, lapidum*, & *stirpium* aliquot rararum notitiam brevissimè persequitur: liber de *artificiosis extractionibus*. **Accessit quintus.*

Aquatiliū icones, quas in Italiâ pingi Cordus affabrè curarat, Gesnerus ad se *transmissas profitetur. Latet etiamnum *liber sextus historia stirpium* autographus: estque in eius obitum elegia ad D *Hieronymum Schreiberum*, *Casparu Crucigeri* C. F. eius modi: **In epistolis pag. 13.*

Nuncia de Cordi miserande funere verba
Perlegi, gelidas imbre rigante genas.
Hei quantum licuit fatis, quantumq; deabus,
Pendula qua rigido pollice fila meiunt!
Illas non animi vis ingeniosa moratur:
Singua nec eloquio luxuriante potens.
Non precium ipsa sui virtus, non temporis assi,
Qua iacet hoc avo penè sepulta, fides.
Non pietas, cali qua pramia pulcra meretur:
Non movet in superos ambitiosus amor.
Nec movet ingenuas didicisse fideliter artes;
Nec movet Aoniis invigilasse choris.

Deniq;

Deniq; Pæonias animo penetrasse per artes;
Non avidi flectit iura severa dei.
Occidit indignâ sic Hessus morte peremtus:
Inde tuum sine te nomen, Erasme, viget
Neve alios memorem, quorum me turba fatigat:
Sic tuus occubuit te sine, Corde, pater.
Credibile est illum pueros flevisse senesq;:
Quo validus medico virq; puerq; fuit.
Nec tamen umbriferi fauces explentur Averni;
Et queritur, factum funeris esse parum.
Iam superes onerans placidis Germania votis,
Plena fuit reditus speq; & amore tui.
Te quoq; iam Pallas vulgo secreverat antè,
E medio rapiens serta Helicone tibi:
Ille Dioscoridem te dixerat, ille Galenum,
Pieriam supra notus erasq; chelyn.
In medio cursu rerum, mediiq; paratu,
Raptus ad ætherias diceris isse domos
Dumq; tuum plorat, iuvenis doctissime, casum
Roma, Deo reddis pectora corpus humo.
Per mare sic rutilas pinus lotura cohortes,
Ante diem rapido fulmine meta cadit.
Florida magnifici sic in spem nata triumphi,
Ante diem laurus falce resecta cadit.
Ergo dolet functum meritò Germania Cordum,
A quo grande fuit quondam habitura decus.
Phœbéo radians olim sublimis honore,
Ornasset patriam, viveret ille, suam.
Quæ subitò raptum mærens velut unica natum,
Volvitur indigno pulverulenta situ.
Sed quia diis aliter visum, mala tanta feramus,
Leniter, & timidâ voce rogemus opem.
Ille quidem Christi felix amplectitur ulnas;
At nos ærumnis obvia turba sumus.
Ille quatit pedibus Stygiæ fera monstra paludis:
Circuit, ut rapido nos voret ore, Sathan
Ille procul scelerum sordes labemq; reliquit:
Nos sumus in vitium cerea turba nimis.
Iustitiæ ille tulit redimitam flore coronam:
Sæpe premit nostrum dira procella caput.
Si libet hoc igitur tumulo breve carmen habeto,
Possit ut à doctâ posteritate legi:
" Cordus in hac tegitur juvenis celeberrimus urna,
" Natus ad ingenuas Pieridumq; moras:

Pæoniis

Pæoniis voluit cui vitam reddere succis "
Phœbus: nî medicam mors repulisset opem. "
Nectareo Charites sparserunt flumine membra, "
Unde sitim in vivis sæpe levabat agens. "
Jam penitus vires herbarum novit & artes: "
De quibus hic ratio, cur dubitaret, erat. "
Vinceret ingeniis Germania, vicit ut armis: "
Si Cordo similem rursus adepta foret, "
Has pias Aonius lacrymas è fontibus hausit,
Qui teritur lacrymis egrediturq́, dolor.
Accipe non iusto properatum tempore carmen,
Quale nec extremos convenit ante rogos.
Velle sed in magnis, licet hic manus ultima desit,
Interdum meriti pondus & instar habet.
Quòd petis, ut populi scriptum poliamus ad ora:
Non ita se facilem præstat Apollo mihi.
Non ideò debet committere carbasa Ponto,
Si qua per exiguas cymba natavit aquas.
Nec ratio est eadem, magnas volitare per urbes,
Et tua te solo iudice scripta legi.
Tu magis hoc socio debes iuvenilibus annis,
Cui longè uberius culta Thalia fuit.
Et mihi si qua fuit, (quod nescio) vena poëta,
Ignavo periit squalida penè situ.
Quod superest addo placidam de more salutem,
Et reduci eveniant mollia fata precor.

Vale, prid. nonas Ianuarias, anno 1545.

Tantum de hoc Cordo ex *scriptis* ipsius *Cordi*, & *epistolis illis præfixis à D. Conrado Gesnero, Ioanne Cratone:* item *ex epistolâ Hieron. Schreiberi ad D. Wolfgangum Lipsensem, aliis.*

GEORGIVS STVRCIVS vel STVRCIADES.

⊕ 1547. d. ...

GEORGIUS STURCIUS, Camerario dictus *Sturciades*, Eobano ut & Euricio Cordo, *Opercus* in quibusdam epistolis & carminibus: natus est in Misniâ, & quantum coniecturâ ex epistolâ quadam Eobani consequi possumus, in *monte Annæo*, oppido argentifodinis noto. Hic cùm ingenio polleret, atq; in re esset auctâ & lautâ, feliciter ad studia literarum incubuit: atq; anno Christi *millesimo, quingentesimo, vicesimo primo* Erphordiæ cum *Ioachimo Camerario*, & aliis competitoribus ab *Eobano Hesso* artium optimarum magister est renunciatus.

Mons Anna, patria Sturcii.

Creatur magister Sturc.

Abit in Italiã. Posteà in Italiam rediit abducto secum *Euricio Cordo*, qui a[illegible] jutus à Sturciade auctoritate publicâ ibidem medicinæ in[illegible] bus fuit ornatus. *Sedem figit Erphordiæ.* Ex Italiâ reversus, sedem & domicilium [illegible] *Erphordiæ*, ædibus quas socer Eobani incoluerat coemtis [illegible] que & medicinam faciendo & alios docendo operam mu[illegible] *Ubi & docet.* navavit utilem. Magistratum item scholasticum, quem rec[illegible] ratum vocamus, cum laude gessit: atque studiorum [illegible] ciret diligenter allaboravit. Fuit enim eo tempore & scholæ & *Status Reip. & Acad. Erphord.* Reipub. Erphordianæ varia facies: ac videbantur Musæ in ex[illegible] lium, atque omnia pessum itura: adeò ut Euricius Cordus, q[illegible] sub id tempus ibidem agebat, alicubi ita ad Joannem D[illegible] scribat: *Schola nostra concidit tanta scholasticorum hic est [illegible]; ut in nulla castris sit maior militum.*

Inde abit Sturcius. Anno igitur *vicesimo quinto* Sturciades cum [illegible] â ab[illegible] fensus civilibus discordiis, ac publicis tumultibus, [illegible] etiam scholæ semper in deterius vergentibus, [illegible] inde in valles Joachimicas: ubi magnis impensis My[illegible] ol[illegible] *instituit in plurimorum hominum usum. R[illegible] **A. 1526 P. Albin primò Physicum egisse ibi vult post abiisse 15-7. succedente Agricola.* phordiam, ibique decessit morte non quidem præmatura, [illegible] reipub. intempestivâ & luctuosâ, anno non modò ipsi, [illegible] Germaniæ toti fatali, *quadragesimo septimo*: cùm in co[illegible] mnium solus suâ diligentiâ, studio, industriâ & ecclesiastic[illegible] rem & scholasticam sustinuisset, unâ cum *Ioanne Lango* Theologo, in familiâ Augustinianâ. *Redit Erphord. ubi moritur. Ioan. Lang. Theologus.*

Scripta. Scriptorum quod ad posteritatem reliquerit, nihil dum inaudiimus, præter *χάρματα febrium*, Erphordiæ anno *vicesimo quarto* excusa: quæ à *I. Georgio Schenckio* in bibliothecâ medicâ recensentur.

Virtutes Sturcii. Fuit autem Sturciades medicus omni laude dignus, candidissimis moribus, fautor ac promotor literarum eximius. Ipse [illegible] *Liberalitas in Eobanum.* Eobani rem tenuem & inopiam, cum *triginta* aliquando *florenis* Erphordiæ cogeretur anno integro se cum uxore, famulâ & tribus liberis sustentare, sua copia liberaliter sublevavit: imò solus ferè Sturciades Eobanum Erphordiæ, cum multis adversis conflictatum, retinuit, ad annum usque vicesimum sextum. Idem cùm animadverteret Eobanum gaudere & excitari bono vino ad fundendum carmen: eo liberaliter communicato, illum invitavit ut psalmos eo carminis genere, quo etiamnũ exstant, è fontibus Latinè verteret. Quoties enim psalmum unum à se redditum & illustratum versibus attulit: vino colloquioque suavi & aliis humanitatis officiis à Sturcio est exceptus. Medicus itaque fuit ea memoria celeberrimus; cui Deus obtulit larga, quod fatis est, manu: unde & Eobanus alicubi ad ipsum:

Divitiis flores, &, quæ fecisse beatum
Virtutes possunt, quaslibet unus habes.

Amic-

Amicitia eius ævi virorum præstantissimorum est usus, *Melanch-* *Amici Stur-*
thonis, Mutiani, Cordi, Eobani, & inprimis *Camerarii*, quê ita est *cii.*
complexus: ut à natura ipsa eos copulari appareret. Adfuit *Lu-* *Curat Luther.*
thero anno *trigesimo septimo*, in gravi periculosoque morbo, cùm
de eius vita penè desperaretur. Idem, cùm anno *quadragesimo*
Melanchthon ad conventũ Haganoæ ad Rhenũ indictum profe
ctutus, in itinere *Vimariæ* in gravissimũ incidisset morbum; Er- *& Melancht.*
phordia Sturcius evocatus, quem ille & diligebat & magnifacie
bat, studio, fide, & industria, secundũ Deũ, valetudini eũ restituit.

Exstat in epistolis Eobani *elegia propemtica ad Sturcium **In epistolis*
seu Opercum, scripta tum, cum in Italiam cum Euricio Cordo *Eobani.*
abiisset, qua narratiunculam hanc claudimus. Sic igitur Eo-
banus;

Gratulor incolumem tibi vitam, dulcis Operce,
Hoc tibi tam longè vivere dulce queror.
Præcipuè necdum portum tenuisse petitum,
Et tua adhuc dubio currere vela mari.
Hoc ego fortunâ timui variante futurum,
Quo ruere in præceps tempore cuncta vides.
Quo bello Europam varioq; ardere tumultu,
Præcipuè loca, quæ tunc aditurus eras.
Ipsum penè rapi quo tempore conspicis orbem
In studia, heu aliquem vix habitura modum.
Non tamen illa animi virtus generosa fefellit,
Quæ tibi fortunâ contigit uberior
Laudo animum, rebus natum melioribus, & te
Audentem ætheriâ credere stirpe satum.
Incauti tamen est, in aperta pericula ferri,
Qualibus ii superant secula prisca dies.
Iam tibi tranquillam sedem fortuna locabat;
Iam poteras patriis rebus honore frui.
Nec tibi divitiæ, virtutum præmia, deerant:
Larga tibi iustas copia fudit opes.
Cum varius multas vidisti moribus urbes,
Inq; tuo sedit Pallas amata sinu.
Inclyta te dignas Erphordia præbuit ædes,
Nempe loco patriæ iam fuit illa tibi.
Ambibas titulos maioraq; præmia famæ:
Res est pulcra quidem, dignaq; laude vehi.
Cur tamen hanc per tot terrarum emensa petebas
Millia, cùm posses emeruisse domi?
Nostra tot eximias Germania possidet urbes,
Quæ superent ipsas Palladis arte scholas.
Nescio quam placuit meliorem invisere gentem,
Dii rogo fortunent hoc tibi propositum!

Vt citò de Veneto solvat tum littore puppis,
Vt redeas tutò, dum tibi fortè licet.
Et tecum solita Cordum pietate reducas,
Consortem patrii nominis atq; lyra
Hunc mihi pracipuè mu.a vencrare salute,
Et memorem chara coniugis esse tu e.
Vivite delicia nostra, v s ille reducat
Qui solus pura virgine natus homo est!

Elogium à Dressero. Matthæus Dresserus hoc eum ornavit elogio verissimo: S[illegible] (inquit) *professionem egregiè exornavit D Sturcius: cuius [illegible] tanquam commune hospitium omnibus doctis patuit [illegible] tus in illo viro amor renascentis literatura Graca & Latina [illegible] mniumq; aliarum artium: ut nihil pratermitteret quod ad [illegible] gendam, ornandamq; rem literariam pertinere videretur*

Et à Mich. Bartho. [illegible] chaël deniq; Barthus eius in descriptione Annæber[illegible] minib. meminit: unde colligas eum & in Galliis, & in Hisp[illegible] & in Italiâ vixisse: *Sturciaden* ———

Annaberga suum meritò inclyta iactat alumnum.
Arte Machaoniâ fuit u tibi notus Hiera,
Et tibi Arar, Betisq; tibi, tibi maximè Tyrus:
Et nunc Hesse tuo versu celebratus in orbe:
Vivit post cineres etiam, post invida fata.

Tantum de hoc Sturcio: ex vitâ Eobani & Melanchth. à Camerar. descripta: Matthæi Dresseri orat. de vitâ Hierony[illegible] Wolfii: Eobani epistolis, aliis.

O 1548. d. 9. Maii. ætat. 54. curr.

AVGVSTINVS SCHVRFIVS.

Familia Schurfiorum. SCHURFIORUM familiam antiquam esse in Helvetiâ, tum aliis testimoniis planum est; tum inter alia docet etiam hoc, quod in synodo Constantiensi anno *millesimo, quadringentesimo decimo quarto*, celebratâ, mentio fit cuiusdam D. Schurfii, [illegible] inter delectos Germanicæ nationis ad præcipuas illo tempore deliberationes adhibitus fuit. Ex eâ familiâ prodiit *Augustinus Schurfius*, natus patre medico in oppido *S Galli* Helvetiorum. Huius nomen, & fratris *Hieronymi*, Iurisconsulti, celebre fuit superiori seculo efflorescentibus bonis literis, in Saxoniâ, & aliis regionibus.

Patria.

Doctor medicinæ renunciatur. Doctor medicinę hic Schurfius renunciatus est Wittebergæ, anno salutis humanæ supra *sesquimillesimum, vigesimo primo*, Decano *Petro de Burchardis* Ingolstadiensi, uno è primis in Academiâ Wirtembergensi professoribus: cuius commentaria ex[illegible] in parvam tabellam Hippocratis, quæ sexti Epidemiorum [illegible]

Petrus de Burchardis.

est, brevia illa quidem, sed erudita, & rerum pondere ampla. Inscripta sunt Friderico Electori anno Christi millesimo quingentesimo octavo. Philippus Melanchthon, qui recens tum eam in Academiam ad docendas Græcas literas accesserat, tum soluta oratione in vestibulo ea lectori commendavit, tum carmine Phalæcio egregio.

Schurfius ad docendam eâdem in scholâ medicinam vocatus, singularem diligentiam & industriam in juvando studio medico demonstravit; tum inprimis in Anatomicis promovendis. Ea .n. artificiosa corporum humanorum dissecandorum ratio, medicinæ ad modum necessaria & utilis, diu in omnib fere Germaniç scholis neglecta iacuerat. Galenica enim nimis latè fusa ac dispersa erant, & ad bestiarum corpora magis accômodata. *Mundini* verò, quæ in manibus tunc erant, scripta, & in ea *Iacobi Carpi* & *Alexandri Achillini*, Bononiensium annotata, temporis iniuriâ manca erant & obscura; alicubi & à veritate aliena. In illis igitur tenebris destitutus necessariis adminiculis Schurfius; manum operi tamen admovit; & anno vicesimo sexto seculi decimi quinti mense Julio, anatomen capitis humani publicam instituit; cum per temporis incommoditatem ulterius progredi non liceret; eamq; cum spectantium omnium studio & approbatione absolvit. Nec dubium est, quin commodioribus aliis temporibus plura in hoc genere dederit. *Docet Wittemberga Schurfius. Anatomiæ studiosus.*

Ex scholâ status medicâ prodierunt viri doctrinâ & honoribus aucti non pauci: *Georgius Sturziades*, cui, ut modò dictum, sub tempus illud renascentis literaturæ amicitia præcipua fuit cum *Eobano Hesso*, *Ioachimo Camerario*, *Euricio Cordo*, *Antonio Nigro*, omnibus viris eximiis: *Ioannes Magenbuchius*, cuius compositiones quædam medicæ, & antidota usu comprobata habentur passim in officinis Pharmacopæorum Germaniæ: *Ianus Cornarius*, cuius interpretationes & scripta exstant, de quibus in vitâ eius: *Henricus* item *Stackmannus*, medicinæ Wittembergæ professor: *Conradus Pirckheimerus*, agnatus **Bilibaldi* illius, viri celeberrimi: & alij. *Discipuli eius. Magobachius. *De quo in Iel. German.*

Non multa autem edidit Schurfius: sed multis annis medicinam in celeberrimâ illâ Academiâ docuit; & exercuit magno cum fructu discentium. Exstat *disputatio* eius *de peste*: scripsit & libellum, utilem omnibus studiosis, continentem *primas materias*; *quæ in doctrinâ medicâ traduntur*: qui liber publicè in Academiâ Wittembergensi discentibus fuit dictatus & explicatus. *Scripta Schurfii.*

Initio anni supra *sesquimillesimum quadragesimi octavi*, cùm *Mauritius* Saxoniæ Elector, Heros ille magnanimus, collapsa penè bello Smalcaldico doctrinarum studia Wittembergæ instaurasset; medicis item stipendia maiora decrevisset:

Obitus eiusd. Schutfius mense Majo piè & placidè ex hac vitâ decessit, completo ætatis anno *quinquagesimo tertio*, & quatuor insuper mensibus: in quo ipso longè inferior fuit fratre *Hieronymo*, qui *sexagesimum tertium* ætatis annum superavit. Fuit *vere vir multis aliis præstantior unus* cuius felicem medicationem experti sunt multi.

Hierõ. Schurf. frat. de eo in IC. Germ.

Virtutes. Luxerunt & aliæ in ipso virtutes, agnitio & timor Dei, iustitia in omni officio, prudentia in gubernatione domesticâ & publicâ. Mirifica itidem eius fuit in docendo dexteritas, ut de eo dici verè potuerit, quod *Plato* de *Lysiâ*: *philosophiam ipsius naturæ insitam fuisse.*

Platon. de Lysia. dict.

Hæc de Schurffio nostro ex *orat secular Acad. Wittemb.* & *tom. 1. programm. Wittembergicorum.*

1550 d. 23. Febr.

ALBANUS THORINUS.

Vitodurum. PRODIIT *Albanus Thorinus* ex *Vitoduro* Helvetiæ oppido, vernaculè Wintterthür dicto, natus sub annum *undenonagesimum*, post *millesimum, quadringentesimum*. Jactis literarum & artium in patriâ fundamentis Basileensem in Academiam venit: ibique Philosophiæ, iuxtà & Græcæ Latinæque linguæ plurimum operæ dedit. eosque fecit progressus: ut eruditionis testimonio publico, quod Magisterij vocamus, de unanimi ordinis Philosophici calculo, fuerit ornatus. Posteà exercendi ingenij viriumq; periclitandarum causâ aliquantisper *scholæ Petrinæ* ibidem præfuit; & juventutem prima artium humaniorum rudimenta fideliter docuit.

Docet Basileæ in ludo Petrino.

Confert se in Galliam. Verùm cùm ad altiora animus generosus adspiraret: visum est faciendum, quoquo modo posset; ut in Galliam profectus, ad Medicinæ, artis communi vitæ utilissimæ & maximè necessariæ, studium omnem suam industriam conferret. Id quod tanto fecit cum successu: ut summis divinæ illius scientiæ insignibus, doctoris axiomate, meritò donatus in patriam fuerit reversus. Quamobrem virtute & erudita doctrinâ promeruit: ut à Superioribus Academiæ Basiliensis in numerum Professorum medicinæ fuerit allectus. Quam ipse Spartam pro virili ornavit; tum Galeni atq; Hippocratis dogmata publicè explicando; tum medicinam & in urbe & in vicinâ feliciter faciundo.

Inde reversus cooptatur in numerum pro Medic. Basil.

Moritur. Inter istos officij labores continuos morbo longiore correptus, tandem mortalitatem exuit, anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo nono*, ut vult Pantaleon, ut alij *quinquagesimo*, die *vicesimo tertio* Februarij, ibidem nempe Basileæ sepultus.

In lu-

In lucem edidit *Soranum Ephesium, Oribasium, Plinium, Apuleium & Antonium Musam* de betonicâ. Idem *P. Æginetæ* libros primus è Græco Latinos fecit, cum annotationibus; per quas translationis suæ rationem reddit: idq; in epistolâ apologeticâ ad *I. Guinterium Andernacũ* multis argumentis probat. Interpretatus est & *Philareti* librum *de pulsibus* & *Theophili de urinis*. Item *Polybi* illustris medici, Hippocratis quondam discipuli, opuscula Græca, cum Hippocratis operibus impressa. *C. Apitii de re culinariâ* libros *decem*, partim suo Marte, partim ad vetustum exemplar castigatos, edidit. *Scripta eius.*

Dioclis Caristii de tuendâ sanitate, ad Antigonum regem libellum aureum, & *Agapeti diaconi, de officio regis* ad Iustinianum Cæsarem libellum, è Græco convertit. *Ioannis Damasceni* medici de exquisitâ febrium curatione compendiosum *diegema*, & *aphorismos* eiusdem, ex barbarâ translatione elegantiore paraphrasi illustravit. Interpretatus est & *Epiphanii episcopi Cypri* de prophetarum vitâ & interitu commentarium: item *Chrysoloræ* epitomen Grammaticces; & libros *Alexandri Tralliani*. Paulò ante mortem Latinitate donavit *Philothei* medici commentarios aphorismos Hippocratis.

Hæc de Thorino *Henricus Panthaleon lib. 3. Prosopogr. Gesnerus & Schenck. in bibliothecis.*

IOACHIMVS VADIANVS.

☉. 1551. d 6. April. ætat. 66.

ANNO Christi *sexcentesimo tricesimo*, ex Hiberniâ, vel ut alij, Scotiâ, in Germaniã venit quidam *Gallus* nomine. Is in *eremo Alemanicâ* cellã, sanctimoniæ ergò, inhabitavit: ubi postmodũ à discipulis suis claustrũ conditũ, deq; ipsius nomine appellatũ fuit. Tandem ibidẽ ex humilib. casis initium sumsit oppidum *Sangallense*, in quo familiâ honestissimâ & non uno seculo de repub. Sangallensi benè meritâ, natus est *Ioachimus* von Watt, *Vadianus* posteà dictus, anno Christi, *millesimo, quadringentesimo, octogesimo quarto*, die *vigesimo nono* Novemb. patente *Leonhardo*, senatorii ordinis, prudenti solertique viro; matre *Magdalenâ*, ex non obscuro *Talmannorum* genere prognata: cuius frater fuit *Antonius Talmannus*, Iuris utriusque Doctor. *Origo cœnobii S. Galli.* *Et oppidi.* *Familia von Watt.* *Natalis Vadiani.* *Antonius Talmannus.*

Parens cùm esset artiũ ac disciplinarũ liberalium amantissimus: filium hunc, ut primum fari cepit, literarum studiis mancipavit. Habuit eâ tempestate Sãgallum ludi literarij præceptorẽ *Simonẽ* quendam, immodicè severitatis virum; sed non indoctũ. Hoc magistro Vadianus prima didicit literarum elementa; præceptorumq; Grammaticorũ jecit fundamẽta. Accessit prætereà dome- *Praeceptor Vadiani severior.*

ſticæ diſciplinæ, quæ in formandis puerorum moribus plurimum momenti habet, accurata inſtitutio: & in utrique parente religioſiſſimæ ac honeſtiſſimæ vitæ exemplum. Puer itaque ingenuus, quæ erat indolis eius felicitas, indies maiora ſumebat eruditionis incrementa: atque ſeipſum ſuperare & ad graviora adſpirare videbatur.

Quamobrem parens cùm non ſine voluptate videret in ſuo ſtudiorum initia, bene ſe dare: ac de indole eius nihil vulgare ſibi polliceretur: *Viennam Auſtriæ*, eo tempore celeberrimam bonarum artium, & omnis humanitatis altricem, adoleſcentem miſit. Ibi præceptoribus uſus eſt viris in omni doctrinarum genere clariſſimis *Matthia Quado, Georgio Tanſtetero Collimitio* Mathematico, *Ioanne Camerte* Theologo, aliis. Sed quando id ætatis adoleſcentes parentum, ut putant, jugo liberati, ſpe impunitatis nihil non ſibi licere perſuaſum habent: Vadianus, corpore vegeto, præva indole, & animi robore excelſo, ad pugnam laceſſitus, nemini unquam ceſſit: & præclaræ ingenij corporisque dotes omnem occaſionem ipſi ſecurioris ac diſſolutioris vitæ & certaminum ac periculorum incautè & temerè adeundorum præbuerunt.

Mittitur Viennam Vadian.

Ibi eius præceptores qui.

Adoleſcenturit Vadianus.

Sed Deus, qui caput egregium gravioribus deſtinarat, maturè eum in viam reduxit. Erat id temporis Viennæ vir quidam gravis & honeſtus à negociationibus *Koblers*, civis Sangallenſis & mercatoris: cui à Vadiani parentibus pecuniæ ad ſtudia neceſſariæ numerandæ cura erat commiſſa; morumque ſimul & vitæ inſpectio. Is ubi temerarios ac gladiatorios adoleſcenturientis auſus inaudivit; & fortè armatum in publico deprehendit: acriter eum de periculis ſubmonuit: & ſi quid animi ipſi eſſet, domi Helvetium ageret; ſumtuum magnitudinem apud animum perpenderet; ſtudiorumque rationem à patre fideliter præſcriptam ſequeretur, nec ſpem de ſe conceptam turpiter falleret; graviter ac ſeriò hortatus eſt. Commotus oratione eâ adoleſcens, ad ſe, & ſtudia ſua rediit; totumque in literas ſe abdidit; ſæpè pro cervicali *volumine Virgilii* prægrandi uſus; quod in bibliothecâ Sangallenſi inter libros Vadiani etiamnum adſervatur.

Corripitur & corrigitur.

Volumen Virgilii cervical Vadiani.

Poſtea ne perpetuo ſumtu parentibus oneri eſſet, & ut ſpecimen aliquod profectuum ederet; *Villacum* Carinthiæ oppidum conceſſit: ibique à magiſtratu liberaliter ſuſceptus ludi moderatorem egit. Inde manſuetioribus Muſis & eruditi conſortij deſiderio invitatus Viennam reverſus eſt, non infelici auſpicio. Nam qua erat diligentiâ, animi ardore, præſtantiaque ingenij, brevi eruditio eius publicis diſputationibus lucubratio-

Agit ludimagiſtrū Villaci.

Redit Viennā.

brationibus, solutâ ligatâque oratione passim eruditorum cho ro ita innotuit: ut *Angelo Cosso Bononiensi*, viro Græce Latine que apprimè docto, vitâ functo, in bonarum literarum publicâ professione successor fuerit datus.

Succedit ibi Angelo Cosso.

Æqualibus itaque suavis in eorum consortium admissus, quibus haud ita pridem præceptoribus fuerat usus: & in his *Georgio Collimitio*, sibi longè amicissimo: jucundam iniit & literariam amicitiam cum *Iacobo Spigelio*, *Ioanne Cuspiniano*, *Ioanne Reuchlino*, *I. Dantisco*, *Richardo Bartelino*, *Nicolao Leoniceno Vincentino*, *Calio Calcagnino Ferrariensi*, *Petreio Aperbachio*, *Rodolpho Agricola*, & *Vrbano Regio Rhetis*, & aliis. Porrò cum ibi Musas omnes haberet propitias: & doctrinæ ejus in publicum prodiissent monumenta: à Cæsare *Maximiliano* laureâ donatus est *Linzii*, Austriæ ad Danubium oppido, quarto Idus Martias, anno *millesimo quingentesimo decimo quarto*. Scripsit ergo poëta *carmen de laudibus Friderici Patris & filii Maximiliani*: *Eclogam* cui *Fausti* titulus: *elegiam* de Vadianorum insignibus a *Sigismundo* Augusto donatis, ad *Melchiorem* fratrem, optimæ spei juvenem: quem Romæ, nondum *vigesimum* annum ætatis egressum

Amici eius Viennæ.

Laurea donatur à Maxim. I. August.

Poëmata Vadiani.

Insignia Vad.

Melchior frat. I. Vadiani

Abstulit atra dies & funere mersit acerbo.

Scripta est etiam tum *Ode* in laudem resurrectionis Dominicæ: & publicè Viennæ dictata: & *elegia*, qua certamen suum cum morte describit.

Cæterum ad lauream accessit & oratoria dignitas: ut & *pöeta* suavis, & *orator* eloquens habitus sit. Memoriâ dignum est: quod in * conventu Cæsaris, & trium regum, Vadiano, homini Helvetico, salutandi munus fuit demandatum: qui orationem coram Sigismundo, Poloniæ rege, nomine Universitatis magno cum applausu dixit: nominisque decus, & rectoratus summum obtinuit.

Facundia Vadiani.

** Anno 1515.*

Perorat nomine Acad coram rege Polon.

Cumque videret *Geographiam* philosophiæ partem non postremam, multis locis obscuratam, plurimis depravatam: plurimum in eam laboris ac temporis impendit. Editi igitur sunt ab eo cum *epitome* Geographiæ, *commentarij in Pomponium Melam*, de orbis situ, cum epistola ad *Rodolphum Agricolam* Rhetum.

Geographiæ præstantia: eã excolit Vadianus

Eius scripta Geograph.

Eo de scripto ita Jovius: *Quis Vadiano ex sancto Gallo Helveticorum insigni pago, nova atque vetusta Cosmographiæ curiosus, gratias non agat? quum libellum Pomponij Melæ perutilis commentatione ex brevi & obscuro magnum illustremque reddiderit.* Geographiæ etiam gratiâ non piguit eum iter facere per *Pannoniam*, *Sarmatiam Europæam*, *Germaniam*: *Venetias* perlustravit: sinum *Tergestinum* navigavit: *Alpium* in Helvetiâ *iuga* perreptavit; observatis ubique de quibus satis certi antea non erat.

Iovii de eis iudic

Peregrinatur Geographiæ causa.

Ad medicinā se confert. *Redit in patriam.* *Ubi sedem figit.* *Uxorem ducit.*

Cum autem jam ætas certum vitæ genus ut eligeret, suaderet: & si antea in legum etiam studio non infeliciter erat versatus, sic tamen instituto se ad medicinam contulit: & anno *decimo octavo*, supra *millesimum, quingentesimum, quinto* Idus Novembris medicinæ Doctor cum M. *Ioanne Aicher*, solenniter est renunciatus. Tandem ipso *decennio* Viennensi in Academia exacto, memor quid patriæ, quæ ipsi ortum, familiæ hospitium aliquot seculis præbuerat, deberet, in eam rediit. Eò simul ac venit, Senatus cum eo in singulos annos stipendio pactus est: quò ipsius operâ, sicubi usus foret; uti posset. Vadianus provinciam eam, licet laborum ac molestiarum plenissimam, Dei fretus auxilio, suscepit: & amplissimis aliarum Rerumpub. conditionibus prætulit. Anno sequenti, *decimo* scilicet *nono*, uxorem duxit *Martham Grebeliam* Tigurinam: simulq; commentarios in Melam recognovit; obiter explicatis iis, in quibus cum D. *Ioanne Camerte* ei non admodum convenerat.

Theologia cum literis efflorescit. *Cum Theol. medicinæ studium coniungit Vadian.* *Acta Apostolorū enarrat.*

Efflorescentibus autem eo tempore passim in Germaniâ bonis literis ac linguarum studiis: Theologiæ quoq; studium ad sacrarum literarum præscriptum cepit instaurari. Vadianus igitur veritatis amore ductus, & Lucæ Evangelistæ exemplum secutus; cum medicinâ Theologiæ studium conjunxit: adeoque tum ex assiduâ scripturæ sacræ lectione, tum ex colloquiis cum Ecclesiæ patriæ ministris, errore agnito à Pontificiis ad Evangelicos accessit. Et ut pastores in doctrinâ, & corrigendis Ecclesiæ ritibus, formam haberent, quam sequerentur, absolutam; & institutionem ab ipsis fontibus haustam; *acta Apostolorum* publicè ministris enarranda suscepit Vadianus. Quo tempore *epitomen* illam *trium terræ partium* dictavit: ut lucem afferret locis illis, quorum tam D. Lucas in actis, quàm alii Evangelistæ & Apostoli passim meminere.

Medicum & senatorem patriæ agit. *Martini Buceri de Vadiano.*

Cæterum cùm non solùm medicum patriæ; sed etiam senatorem ageret. quantâ potuit diligentiâ in Senatu religionis causam suscepit: atque disertè eruditeque controversiarum fontib. explicatis, perfecit: ut Senatus majori ex parte non solùm de negocio religionis rectè sentiret: sed & ab omnibus receptam Evangelii doctrinam cuperet. De quo Vadiani facto ita alicubi *Martinus Bucerus: Vadianus* (inquit) *vir eruditione & pietate, tum civili prudentiâ ac singulari animi constantiâ planè admirandus, rarumq; ornamentum patriæ suæ oppidi S. Galli, ubi primi ordinis senatorem egit, plurimumq; ad id contulit: ut cives jam rejectâ omni superstitione & idololatriâ, quàm simplicissimè se ad Christū converterint, Missâ penitùs missa, submotis idolis, & omni eo, quod aut gloriam Christi, aut proximorum commoda, quovis modo remoratur. Hac verò & ausi sunt, & in eis perseverant; non sine intentatione periculi, idq; tam à sociis, quàm ab exteris: sed cui se credi-*

credi-

crediderunt, immotos in suo verbo servat Christus. Hac solet esse felicitas eorum, quibus divina benignitas, & fidos verbi ministros, & pios dederit magistratus. Hæc ille: Certavit autem pro orthodoxâ religione acriter disputando Tiguri *Hulderic Zuvinglius:* Bernæ Helvetiorum *Berchtoldus Hallerus*, fortes & eruditi viri: quorum disputationibus non solùm interfuit Vadianus: sed magnâ quoque cum auctoritate præfuit.

Hulderic. Zuinglius. Berchtold. Haller.

Spectatâ itaque multis modis viri sapientiâ, conjunctâ animo in rempub. propenso; consul civitatis Sangallensis creatus est anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo sexto*. Erant illa tempora in magnâ trepidatione, & ob receptam Evangelii doctrinam, & mutatos Ecclesiæ ritus. Accesserunt anabaptismi sectatores, inquietum hominum genus: qui contentionibus Ecclesiam illam mirificè turbarunt; & inauditâ vesaniâ plurimū negocii magistratui atque optimo consuli exhibuerunt: quorum intemperiem nec auctoritate, quâ pollebat, nec dito supplicio, quod jus suadebat; sed maximè rationib. & scripturarū testimōniis fortiter repressit. Eo in certamine se primū didicisse affirmavit, q d hæresis esset: quāvis vox ipsa ex veteri historiâ illi nō fuerit incognita.

Consul Sang. Vadianus. Anabaptistæ in Helvetiâ. A Vadiano repressi.

Vix defervuerat Anabaptistarum rabies; quando flagrare cœpit infaustum illud *Eucharisticum*, de modo præsentiæ corporis & sanguinis Christi dissidium. Ibi Vadianus, concordiæ sarciendæ causâ, conscripsit *Aphorismorum libros sex*, de consideratione Eucharistiæ, de sententiis videlicet super hac re controversis: de sacramentis antiquis & novis: deq; verbo, symbolis, & rebus: Item de uno veri corporis Dominici esu: de transsubstantiationis dogmate, & veritate corporis humani: præterea qualis fuerit ritus cœnæ veteribus: rursus per quos, quomodo, & quib. temporib. in ceremoniarū accessione auctus atq; immutatus sit. Deinde flagitante D. *Henrico Bullingero* scripsit epistolam, quâ hanc explicat quæstionē: *An Christi corpus, propter coniunctionē cum Verbo inseparabilem, alienas à corpore conditiones sibi sumat.* Postea rogante *Ioanne Zuickio*, Constantiensis ecclesiæ pastore, in certamen descendit cum *Casparo Schvvenckfeldio*, equite Silesio: *qui Christum in gloriam receptum, amplius creaturam esse negabat.* Scripsit ergo epistolam ad Zuickium; in qua post explicatas in Christo naturas diversas, & personam ex diversis unam, Jesum Servatorem uostrum, vel in gloriâ veram esse creatur.. m tum oraculis scripturarum, tum interpretum orthodoxorum auctoritate docetur & demonstratur. Accessit *antilogia* ad Schwenckfeldii argumenta, in libellum, qui ab eo Summarium inscriptus est, collecta. Scripta est ad eundem J Zuickium, pro veritate carnis triumphantis Christi, ἀνακεφαλαίωσις sive recapitulatio. Interea verò consulatū administravit magnâ cum laude: utpote vir ad gerendū magistratū natus, plenus majestate. Nā præter animi bona, corporis

Certamen Eucharisticum. In eo Vadianus quid præstiterit. Aggreditur & Schvvenckfeldium Vadianus.

corporis quoq; habitu incessit ad authoritate quadam venerandus.

Prosopographia Vadiani. Capite erat rotundo: vertice per frontem calvo: pilis circa tempora crispantibus nigerrimisque: fronte liberali: colore subfusco: reliquo corpore torosus & præpinguis: cunctis ita dispositis: ut masculam quandam præ se ferret gravitatem.

Extremus actus vitæ Vadiani. Postremò cùm jam tempus adesset, quo virum curis & laboribus defatigatum evocare ad quietem sempiternam volebat Deus: ipseque lento morbo corpus magis magisque consumi sentiret: vocatis in ædes suas, *vicesimo octavo* Januarii, Reipub. & Ecclesiæ ministris, consulibus, ac proconsulibus, rationem fidei suæ diserta confessione declaravit: & Ecclesiam pastorem vigilantiæ summâ diligentiâ commendavit. Deinde ad viros consulares conversus, Rempub. ut haberent sibi commendatam adhortatus est: suamque in ejus administratione operam æqui bonique facerent, rogavit. Libellum tandem, qui catalogus erat librorum suorum omnium tradens consuli: *En, inquit, optimi viri, thesaurum meum libros in omni literarum genere præstantissimos: quorum iam omnium rempub. Sangallensem heredem scribo; hac lege tamen; ut Senatus eorundem in publicam civium utilitatem adservandorum curam suscipiat.*

Bibliothecam legat patriæ.

Resignatis igitur & legatis, quæ prudenter instituerat: tandem curis liber, totus ad pias meditationes & scripturarum consolationes se convertit. Ibi si quis locus, consolatione plenus proferebatur, mox conjunctis manibus & oculis in cœlum sublatis, gratias egit Deo Patri, pro sua in nos beneficentia in Christo exhibita & malè illum habebat, quod non ejusmodi sententias omnes memoria retinuisset. Inter cætera prælegi sibi

Consolationes eius in morbo. voluit *capita concionis: quam sub cœnam Christus habuit aditurus mortem:* prætereа *capita quadam epistolæ ad Hebræos.* De sanitatis restitutione parum erat solicitus: neglectis statim à principio rebus terrenis. Præsenserat enim vir medicinæ peritus, id genus morbi cum morte esse conjunctum: nec tamen opem medicam respuit. Tandem cum viribus prorsus sentiret se destitui, accepto Novi Testamenti libello, ad adstantem pastorem J. Keslerum: *En tibi, Keslere,* inquit, *Testamentum hoc, quo in orbe toto nihil mihi carius, in perpetuam amicitiæ nostræ memoriam.* Paulò post voce deficiente, cum nutu & manu suam in Christum Jesum fiduciam innuisset, in domino obdor-

Obitus Vadiani. mivit anno *millesimo quingentesimo quinquagesimo primo*, die Aprilis sexto, qui fuit dies Lunæ post Dominicam Quasimodogeniti, intra horam *duodecimam & primam meridianam*, ætatis *sexagesimo sexto*, mense *quarto*, die *sexto*: postquam consulatum octavum in patria gessisset: & scriptis doctissimis utilem Reipub. literariæ operam navasset. Sepultus est ad parentes & proavos suos magno cum patriæ luctu.

Sena-

Senatus autem Vadiani voluntatis memor, ad adservandos libros & pro publicâ bibliothecâ adornanda locum assignavit, affixa in solennem auctoris memoriam tabella cum inscriptione hac:

JOACHIMUS VADIANUS POETA, ORATOR, MEDICUS, GEOGRAPHIÆ VINDEX, SACRARUM INPRIMIS AC IN OMNI DOCTRINARUM STUDIO, UT IMMORTALIA EIUS TESTANTUR INGENII MONUMENTA, VIR CLARISS. CIVITATIS HUIUS SANGALLENSIS UT SUMMA PRUDENTIA, ITA PARI QUOQUE HUMANITATE CONSUL VIGILANTISSIMUS: QUI CUM UNIUS CHRISTI GLORIÆ PATRIÆQUE SALUTIS STUDIOSISSIMUS ESSET, CUI NE MORITURUS * QUIDEM SE DEFUTURUM DECLARARET, PRIMUS LIBRORUM SUORUM OMNIUM PRO PUB. CONSTITUENDA BIBLIOTHECA REMP. SANGALLENSEM HÆREDEM SCRIPSIT. SENATUS IGITUR PRUDENTIA, FIDE ET EXIMIA IN PIA STUDIA LIBERALITATE PULCERRIMO HUIC ORNAMENTO CONSERVANDO, AT COTTIDIE MAGIS AC MAGIS ILLUSTRIUM VIRORUM SCRIPTIS LOCUPLETANDO, HIC LOCUS DICATUS EST. PROINDE VESTRUM ERIT, OPTIMI CIVES, AD INSTITUTUM ET EXEMPLUM TESTATORIS VESTRA STUDIA COMPONERE: IISQUE BONIS GRATO ANIMO FRUI: IN

Epigraphe bibliotheca S. Galli.

* *Alij* mortuus.

QUI-

QUIBUS TAM FELICITER VIR HIC ORNATISSIMUS VERSATUS EST. MORTUUS VIII. ID. APRILIS, ANNO M. D. LI. ÆTATIS SUÆ LXVI. CONSUL VIII.

Virtutes & mores Vadian.

Ratio eius consultandi.

Amans patriæ Vad.

Fuit vir humanitate, doctrinâ & prudentia ſingulari: ut ejus exemplo quoque confirmari poſſit: *philoſophos & literatos hominibus Reipub. adminiſtratione minimè eſſe interdicendum.* In ſenatu meliora proferenti liberè acceſſit, ex ſingulorum conſiliis, quæ probatiora videbantur, pro ſuâ induſtriâ unam continuam ſententiam contexens. Conſilia & ſententias voluit adeò liberas: ut ſi quando videret, alios ex ſuâ auctoritate pendere, haud ſemel conteſtatus ſit: illum bonum virum non eſſe: qui favoris gratia eam ſequeretur ſententiam; quam tamen animo non probaret. Reipub. item patriæ cauſa, quam un[...] amabat, ex fide tabularum congeſſit varia: quæ adorna[...] tuenda, retinendaque patriæ jura, libertatem & privilegia [...]cerent. Quamobrem non ſolum in rerum difficilimarum conſultationibus ejus conſilio & opera uſæ ſunt Respub. civitatum Helveticarum: ſed in diſceptationibus etiam graviſſimis, ad ipſius unius ſemel iterumque judicium ſumma cauſæ eſt delata.

Comitas eiusdem. Converſatio.

Interdum, ſi quando vacabat à prandio, ad horam uſque *tertiam* plerunque, reſpirandi & animi gratia ad viros honeſtos acceſſit: interdum etiam ad promiſcuam civium multitudinem conſervandæ publicæ tranquillitatis cauſa. Cùm enim eſſet ingenio feſtivo, moribus & cultu perhumanus: nemo non illius conſuetudine delectabatur. Reliquas declinantis diei horas patriæ Chriſtianæque Reipub. curis impertiebat: à

Ratio eius in medicinâ faciendâ.

quibus maximam partem medicina & cura valetudinis civium ſibi poſtulabat. In qua facienda ſummam fidem omnibus ſummis, mediis, infimis probavit: neque vel minimam crumenæ complendæ ſuſpicionem, unquam ſubiit.

Scripta Vadiani perfecta.

Scripta ejus pleraque omnia recenſuimus, & in bibliothecis recenſentur: hæc tamen præterite ſilentio nolumus. In gratiam enim ſuorum civium, ut rerum domeſticarum haberent memoriam à D. Gallo ad ſua uſque tempora, vernacula *patria* totiusque *Turgaviæ* contexuit *hiſtoriam*. Reliquit itidem vernaculè abſolutiſſimum librum, quo proponuntur & explicantur, quæ ad reformandam monaſticen, ſive in generali, ſive in nationali concilio diſcutienda requiruntur.

Præ-

Præterea *explicationem capitis decimi symboli Apostolici:* Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, sanctorum communionem, in decem homilias digestam. *Epistolas D. Hieronymi* tres: *Bernhardi sermones duos* translatos, & alia complurima.

Affectum etiam habuit *librum Æquivocorum nominum*, Christianam ad religionem pertinentium; quæ una voce & appellatione res omninò diversas & pugnantes, nostra maximè ætate, complectuntur. E quorum numero primis lineamentis absoluti loci quidam, ut: *Imperfecta.*

Ecclesia,
Ecclesia Apostolica,
Ecclesia Romana,
Evangelium,
Hierarchia,
Magistratus,
Potestas Ecclesiastica,

& quæ talia: cæterorum tantùm fit nomenclatura.

Librum etiam composuit *de quatuor ætatibus Christianismi:* auream & argenteam absolvit; reliquæ desiderantur. *Farraginem* denique *de collegiis & monasteriis Germaniæ veteribus*, ex Synodorum decretis & monumentis tum Francicis tum Alemannicis conscripsit, duosque in libros digessit. Est relicta & *epistola* longiuscula, *de peste* quæstionem explicans: *an liceat homini Christiano pestem fugere*, & ex conferta hominum multitudine sese ad tempus subducere? Elegia item elegans & absoluta, quæ inscribitur *Otomarus*, morientis querimonia & votum, cum adjecta ejusdem exegesi. *Quatuor ætates Christianismi.*

In obitum viri optimi tum alii tum *Iosua Keslerus* Sangallensis hæc epigrammata scripsit: *Epicedia Vadiano scripta.*

Ἐνθάδε Ἰωαχεὶμ Βαδιανοῦ ὀστέα κεῖται,
Ὃς πολύτεχνος ἀνὴρ, καὶ σοφὸς ἀρχὸς ἔην.
Ῥήτωρ θ' ἠδ' ἱστης, θνητῶν πολυμηνῦς ἰατήρ·
Σώματι καὶ ψυχῇ φάρμακα θεῖα φέρων.
Ἀλλ' οὐ σκυθρωπὰς χεῖρας θανάτοιο βαρείας
Μήτ' ἔργῳ φεύγειν ἴσθενε, μήτε λόγῳ.
Σῶμα γὰρ ἡ θνητὸν γῆ παμφάγος ἔνθα καλύπτει.
Οὐράνιον ζάθεος νοῦς κατέχει δὲ βίον.

Ejusdem Latinum est tale.

Iustitiæ fautor sacræ, verique patronus,
Consiliis prudens, integritate gravis

Virtutis

Virtutis cultor, variâ & præclarus in arte,
Cosmographus, medicus, Rhetor & historicus.
Relligionis amans veræ, patriæque salutis
Vindex: Helvetiæ gloria magna plagæ.
Doctorum lux & decus immortale virorum,
Hac atrâ situs est in Vadianus humo.
Cuius terra capit quamvis mortalia membra,
Et redit in cinerem corpus, ut antè fuit:
Mens tamen in cœlis æterna gaudia vitæ
Percipit; & nomen semper in orbe manet.

Επιτάφιον *eiusdem.*

CLaVDItVr háC terrâ ſapIens VaDIanVs & aLget:
QVI CeLebrIs patrIæ LVX erat atqVe pater.

Hæc de Vadiano *Ioannes Keslerus minist. Sangall. in eius vita M.S: Crus. in annal. Gesner in bibliothecâ, alii.*

⊙ 1552. d. 12. Novemb. ætat. 51.

IODOCVS WILLICHIVS.

Duo Academ. Francofurd, ad Oderam lumina Willich. & Marsil.
Willichii professio.
Marsilii item,
Qui nihil suorum editum vult
Praest eccles. Marchic.

DIU vixerunt in Academiâ Marchicâ duo viri ſapientiâ, doctrinâ multiplici, eloquentiâ, auctoritate, & virtute præſtantes; *Iodocus Willichius* Boruſſus, & *Caſpar Marſilius* Sileſius. Hi cùm eſſent tectarum artium & diſciplinarum ſtudioſiſſimi: & ſacras literas ſummo complecterentur amore: ita quidem linguas docuerunt; & auctores bonos enarrarunt: ut tamen præcipua eſſet eorum cura veræ religionis. *Willichius* enim etſi auctores *Græcos* potiſſimùm enarrabat: & multum temporis in *Philoſophorum* ac *medicorum* lectionibus transmittebat: *Marſilius* autem in *Latinorum* auctorum explicationem ſedulò incumbebat: ſubinde tamen per intervalla ad lectiunculas ſacras reverſi ſunt. Et reliquit *Willichius* quidem pietatis ſuæ egregia monumenta; uti mox dicemus: *Marſilius* autem nihil eorum, quæ ſcripſerat, voluit eſſe publici juris: quamvis habuerit multa, quæ non invitus cum ſtudioſis literarum communicavit, plena eruditionis & mirificè ornata. Idem poſtremos ætatis ſuæ annos fermè *viginti*, regendis & docendis eccleſiis, quæ ſunt in novâ Marchiâ, impendit. Qua in functione ante ipſum Willichium, paulò ſenior, *Corbuſii Luſatiorum*, vitam ſuam feliciter finivit. Sed nos Willichii curriculum perſequemur.

Natus is eſt anno Chriſti *milleſimo, quingenteſimo primo*, circa ferias Pentecoſtes, *Reſellii* in Boruſſiâ, ſub epiſcopatu

armiensi, qui & *Heylspergensis*. Fuit autem annus ille ferax medicorum: ut qui in Italia *Hieronymum Cardanum*: in Germaniâ præter hunc & *Iacobum Milichium*, *Vitum Ortel*. *Winsemium*, *Leonhardum Fuchsium* protulerit. *σύγχρονοι Willichij.*

Willichius cum in primâ ætate vix *quatuordecim* puer annorū, parentes amisisset: in Marchiam Brandeburgensem, ubi Academia est Francofurti, se contulit: venitque eò anno *decimo sexto* seculi *decimi quinti*. Ibi anno sequenti primum in Philosophia gradum adeptus: dein & magister renunciatus *Bucolica Virgilij* enarrare cepit: atque commentarios in ea edidit. *Puer amittit patrem.* *Venit Francofurt. ad Viadr.* *Enarrat Bucol. Virg.*

Erphordiæ etiam aliquando docuisse, ipse prodit: dum dicit, *effudisse ibi se nonnullas praeceptiones de pronunciandi ratione: quibus adolescentes commonefaceret: ne quid in dicendo peccarent.* *Docet etiam Erphord.*

Francofurti tandem anno *vicesimo quarto*, in ordinem Philosophorum allectus interque professores cooptatus: *Rector* Academiæ, nec non *Græcarum* literarum *professor* est designatus: cui Spartæ cum laude & gratia feliciter aliquot annis præfuit: & ab anno *trigesimo secundo* ad extremum usque diem Academiam illam longè celebriorem reddidit. *Philos. profess. Francof. designatur. 1524.*

Uxorem deinde anno *quinquagesimo primo* duxit *Reginam*, virginem honestissimam, *Hieronymi Iusti* consulis quondam Francofurtani filiam. Quo eodem anno in ipsis nuptiarum solennitatibus, de voluntate jussuve *Ioachimi* Electoris Brandeburgici, cui ipse admodum charus, insignia Doctoræ medicæ, promotore *Christiano Schrachio*, sunt collata. Anno sequenti in collegium Medicum adscitus: ac professor doctrinæ ejus liberali stipendio est conductus. Ea in functione totum penè *Hippocratem* summâ fide est interpretatus: eundemque scholiis doctissimis illustravit. *Ducit uxorem 1541.* *Doct. Medic. creatur 1541.* *Eiusd. profess. declaratur.*

Ex hac vita in æternam beatitatem migrat egregium hoc Academiæ Francofurtanæ ornamentum, in arce *Libusianâ*: quò se ob contagium pestiferæ luis vitandum, suasu episcopi Libusiani *Ioannis* ab *Honenberg*, contulerat. Correptus enim sub horam *decimam* inter obambulandum apoplexiâ fortissimâ, accedente paralysi linguæ & omnium membrorum, horâ *quartâ* sub vesperam exspiravit, die *duodecimo* Novembris, anno Christi *quinquagesimo secundo*, ætatis suæ *quinquagesimo primo*. Corpus ejus inde die *decimo quarto* Novembris *Francofurtum* revectum; & Christiano ritu in summo templo D. virginis Mariæ terræ illatum est. Reliquit præter filios *Iodocum*, *Theodorum*, & *Beatum*, ac filias duas, uxorem illam gravidam in summo mærore & luctu. *Pestem declinans Libusiis moritur.* *Ioann ab Honenberg.* *Francofurti sepelitur.* *Liberi eius.*

Georgius Fabricius virum optimè de literis meritum, hoc epigrammate epitaphio ornavit: *Epitaphium à Fabr.*

Gloria Willichius patria celeberrima terra,
Conditur ad ripam flave Viadre tuam.
Ad quam janandi docuit feliciter artem.
Omnigenaque prius floruit in studiis
Hic Asclepiadis veteres aequavit honores,
Ingenio excellens, eloquioque bonus
Famam habet in terris claram, sed Christe, tibi uni
Credenti in coeli vita perennis erit.

Fuit & hic philosophiae ac Medicinae doctor celeberrimus; qui eruditionem suam scriptis editis luculenter probavit. Sunt autem ingenii ejus monumenta partim *Philosophica*, partim *Medica*, partim *Theologica*.

Scripta ejus.

Philosophica. *Philosophica* sunt haec potissimum: *Erotematum Dialectices* libri tres, exemplorum ratione ac copia diligenter evoluti, & ab ipso *Melanchthone* eo nomine commendati.

Arithmetica libri tres.

Prosodia; & *de pronunciatione Rhetoricâ.*

Orthographiae institutiones.

De *verborum copia commentarius.*

Annotationes in Virgilii Bucolica, & Georgica, sive dia... Georgicorum. in quae & scholia submisit

Chronologia in Æneida Virgilii: ubi de consilio & scopo Æneidos Virgilianae, de navigatione, de variis appellationibus Italiae apud Virgilium.

Commentarius in artem poëticam Horatii.

De *methodo omnium artium*, cui paradoxa adjuncta.

De *formando studio tractat.*

Isagoge in Aristotelis, Alberti Magni, & Pontani meteora

Commentaria in Cornelium Tacitum: quibus ... *zythi* Germanici, contra multos scriptores ... *Suecini*, ... plerosque: *Suevi fluminis*, contra omnes Geographos

Experimenta Virgilii explicata: accessit *commentarius de Verborum copia.*

Medica. *Medica* sunt haec: *commentarius Anatomicus*: in quo ... partium corporis humani diligens enumeratio: accessit ... *de locustis.*

Ars magirica seu *culinaria, de cibis, ferculis, ... & potibus diversis parandis, & eorum facultatibus*: libet medicis, philologis & sanitatis tuendae studiosis apprime utilis.

Commentatus perhibetur & *in Hippocratis* aliquot *libellos*: de quibus b.bl...

De genitura libellus ab eodem translatus: annotationibus illustratus: cum *observationibus in Lactantium de opificio DEI.*

Theologica *Willichii* scripta hæc sunt: *explicatio Catecheseos Christianæ*: ubi eius effigies: & sub ea hoc distichon: *Theologica.*

Hæc te WILLICHII *faciem pictura* JODOCI;
Ingenii dotes edita scripta docent.

Commentarius in Aggæum prophetam.

Ecphrasis in Ionam.

Commentaria in utramque ad Timoth. epist. & ferè in omnes Paulinas.

Post obitum eius edita sunt *Erotemata in Rhetoricen ad Alexandrum*; quæ vulgo Aristoteli adscribitur; Latine in Academia Francofurdiana dicendi studiosis proposita. *Posthuma eius.*

Eiusdem *liber unus Erotematum* Rhetoricorum: cui accessit *libellus & quæstiones de pronunciatione Rhetorica*, nunquam antè excusa.

Et tantum de hoc ornamento Academiæ Marchicæ *ex M Laubani collect. M. S. ipsius Willichii scriptu: Christoph. ri Corneri præfat in Psalt. & bibliothecis.*

HIERONYMUS TRAGUS vulgò Bock *dictus.*

☉ 1554. d 21. Febr. ætat 56.

HIERONYMUS TRAGUS vernaculè Bock *Heidespachii pago Brettæ*, Philippi Melanchthonis patriæ vicino, natus fuit, sub annum *millesimum quadringentesimum nonagesimum octavum*: parentibus haud magna re ut ille ait, sed minimè malis. Puer cum facie eluceret indoles & ingenij & ad maxima nati vis & divinitas: cognatorū ope literis est adhibit*. Cùm verò præter cæteros & docilitatem & industriam magistris probaret: avidèq; artium præcepta, & nullo quasi negotio arriperet; facilè eorum in se amorem derivavit: & de se expectationem apud omnes magnā excitavit. Apparebat enim iam tum in illā ingenij teneritate quasi in herbis, quantæ olim doctrinæ & virtutis fruges essent futuræ. Cùm itaq; adolevisset & à parentibus ad studia institutus ... Monachorū impelleretur: qui id genus vitæ multitudinis judicio, quietum & minus laboriosum iudicarent: ad eam vivendi rationem motem... deduci nullo modo potuit. Non ut contra parentes contenderet: sed ut ductui naturæ, seu potius instinctui & afflatui cœlesti, qui ipsum ad studia inflammatum raperet, alteramq; illam vitæ rationē solitariam parum ipsi accommodatam dictaret; morem gereret. Maluit itaq; abiecto numulorum viatico instructus ad exteras regiones publicasque scholas se conferre; quam adversante & repugnante natura, id, quod datum sibi non esset, sequi. *Indoles Tragi.* *Abhorret à monastica.*

Philosophiæ dat operam.

In Academiis ad Philosophiam se applicavit: maximè eam partem, quæ in rerum naturæ perspicientia cognitione versatur, excoluit. Incidit hæc ejus adolescentia in id tempus, quo omnes humaniores artes reviviscere & rest[illegible] religio etiam purior caput exerere, & è tenebris in lucem [illegible] singulari beneficio cœpere.

Et Theologiæ.

Cum verò & ipse existimaret; sua ut hominis Christiani interesse, veram de Deo ejusdemque voluntate ac animi [illegible] salute doctrinam cognoscere: tanto his rebus incubuit studio, ut nisi iis penitùs cognitis, vitam acerbam putaret. Certè [illegible] prætermisit, quantum eniti potuit, quin privatâ lectione & publicâ doctissimorum Theologorum explicatione capita [illegible] doxæ religionis benè cognita haberet, & animo imbiberet. Comparatâ deinde in publicis scholis tantâ eruditionis supellectile, quantam sibi satis esse ad docendum alios arbitrabatur: maximè quia grave ipsi erat, diutius alienis opibus, & quasi [illegible] mulatu se sustentare: huic suæ tenuitati consulere, domum concedere; & de munere aliquo dispicere, commodum visum est.

Redit ad suos.

Itaque in patriam reversus, cum nihil ibi vacaret: vicinas regiones obiit, fretus eruditionis conscientia, & consolatione *quamvis terram alere artes*.

Biponti ludo præest.

Fortè & Bipontum venit, tum ducis *Ludovici* Palatini R[illegible] sedem: quo in loco quæ vacabat, ludimagistri provinciam, suffragante Principe, obtinuit, eique continentibus novem annis præfuit. Nec verò initium jam requiescendi, ac languori desidiæque dedendi se, sed animum ad præclara studia referendum datum sibi esse judicavit.

Quare non solum omnem negligentiæ offensionem vitavit atque effugit: sed & quicquid otii & subsecivi temporis fuit, id omne ad Theologiæ & Medicinæ studia, quibus à primis annis delectabatur, excolenda contulit.

Uxorem ducit.

Conjugem Biponti duxit, id quod ipse suis ephimeridibus his verbis consignavit. *Anno Dn. 1523 die Ianuarii 14. Hie[illegible] Bockius de Heidesbach, utrumq; parentibus Henrico & Margaretha orbatus contraxi matrimonium cum Evâ Henrici Victoris, civis Bipontani & Margarethæ eiusdem coniugis filia: celebratæ nuptiæ 25. die Ianuarii, quæ erat conversionis D. Pauli octoginta hospitibus invitatis & præsentibus.* Hæc ipse. In conjugio hoc triginta & unum annos vixit, suscepitque *liberos decem: filios* quinque, *filias* totidem: qui tamen omnes, filio uno & filiâ exceptis, [illegible] obitu mortem parentum prævertêrunt: superstite tandem etiam ipsi marito conjuge.

Charus & principi & civibus suis.

Novennio eo quod Biponti, ut diximus, egit, non tam civibus quàm duci *Ludovico* diligentiam & fidem probavit: illis liberos instituendo, huic varii generis plantis hortum instruendo. Facilè

eò [illegible]

indicatum, quàm charus Principi illi fuerit, quod is infantem sibi ex sacro fonte suscipere, testem initiationis agere, & patris vicem gerere non recusavit. Idque accidit anno supra *sesquimillesimum trigesimo primo*, primo die mensis Novembris.

Anno post tertia die Decembris præd.ctus princeps Palatinus, apud quem multum jam gratiâ valebat: à quo etiam plus plusque indies diligebatur, correptus phthisi, de vitâ decedit. Hoc illi casu vehementer perturbato, & maximâ spe dejecto atque aliò cogitanti: ecce nō importuna conditio nullo humano consilio, sed divina providentia defertur. Præter spem enim *Hornbacum in D. Fabiani* collegium liberali stipendio à nobili viro *Ioanne Cündtheuser*, S. Pirminii antistite & vocatur & adlegitur. Ea sodalitas jam à superstitionum pravarumq; opinionum commentis; quæ aliquot retrò seculis Dei ecclesiam, ceu cardui & paliuri agrum, pervaserant atque oppleverant, erat vindicata. Cooptatus in eum ordinem duas personas sustinuit & *ministri Dei & Naturæ*, id est, & concionatoris & medici: atque in utriusque functione id consecutus est, ut utrum Theologiæ facultate, an Medicinæ excelleret, dubium faceret, utroque certè modo civib. salutaris erat. Hanc sedem & locum cœli clementia salubritate commodum, amœnitate jucundum, ubertate agrorum fertilem, pascuis & sylvis copiosum, feris abundantem, montibus tiguum, piscibus affluentem, sibi tranquillitatis ac quietis plenum, ac ad finem vitæ stabilem promiserat. Verù in eam cogitationē ipsius & spem aliquanto pòst, communium temporum casus & religionis inclinatio fefellerunt. Cùm enim, informatâ generatim in omnes pios doctores proscriptione, turbulentissimæ tempestates orirentur: & exitialium errorum ac superstitionum æstus in ecclesias redundarent: cedere, licet non sine summo detrimento, & exulare, quàm de verb. Dei integritate vel latum unguem discedere maluit. In his angustiis cùm versaretur, & quo se verteret, nesciret; certè extrema fortuna staret: ut Deus suis semper providet: *Philippus comes Nassoviensis*, cui jam antè in morbo periculoso adfuerat, & pristinæ sanitati restituerat, ipsum ultrò ad se *Sarapontum* benignissimè invitat, animum & hospitium liberalissimè aperit: & pro certo benevolentiæ indicio ac pignore, domo, civitate, immunitate donat.

Ludovicus Com. Palat. Bipont. moritur 1532.

In Hornbacense collegiũ cooptatus Tragus.

Ibi agit ministrum Dei & Naturæ.

Ager Hornbacensis.

Sarapontum invitatur.

Quàm conditionem cœlitùs oblatam non sibi aspernandam arbitratus, Sarapontū sua deportari curat: in sua se studia abdit: suam plantarum sylvam locupletat: ornat, & excolit: biennioq; ibi commoratur. Beneficia, quibus intereà à Comite affectus, quæ & magna & multa erant, honorificis ipse prædicat verbis, in fine præfationis *historiæ suæ herbarum*: quam absolutam eidem hospes gratus inscripsit ac dedicavit. Tempestas ea & procellæ, quæ miseram veritatis Evangelicæ professioni oppressionem &

Historiam herbarum edit.

calamitatem illaturæ videbantur, cùm essent dissipatæ, aut [illegible] illas oras prætervectæ: nihil ille magis in votis atq; animo habebit, quàm à veteri suo grege ac pastoritiâ custod[illegible] diurius minimè abesse. Norat .n. quantū discessu suo desiderij bonis o[illegible] reliquisset, qui si licuisset, exulē humeris suis vel Romā [illegible] sent. Itaq; *Hornbacū* ad interclusam pristinæ vitæ con[illegible] singulari civium congratulatione ac lætitia revertit: atq; in [illegible] curriculo ad extremū usq; vitæ spiritum perseveravit. A pue[illegible] naturâ fuit sagaci & ingenio acri: memoriam incredibili [illegible] tia corroboravit: summâ temperātiâ custodivit. Valetu[illegible] e [illegible] ribus annis usus est commodâ: posterioribus, ob con[illegible] corporis laborem & animi contentionē, afflictâ & in tab[illegible] clivi. Hinc factum, ut non tam libenter, quàm necessariò [illegible] omittendæ fuerint voluptates: studia delectationis rel[illegible] quenda: ludi, joci, convivia deserenda. Quæ ei diligens cautio & c[illegible] dia vitā, in annos *sedecim* produxit & propagavit. Comis omn[illegible] erat & festivus, ita ut nihil esset, ab humanitate eius, acerb[illegible] are [illegible] diosâ disiunctius. Testis tota civitas, cui gratis nullo quæstu c[illegible] lij sui faciebat copiam. Divitias animo despiciebat & pro ni[illegible] putabat, parvo si quispiam alias, contentus. Nihil privato latentius, nihil honorib. inanius, nihil fortunæ & corporis bonis magis momentaneum, nihil virtute ac scientiâ prius [illegible] Quod si paucorum annorum accessione scholam ibi aper[illegible] adolescentes pietate, doctrinâ, moribus; liberaliter ac mag[illegible] profectu institui cernere licuisset: lætitiam percepisset summam.

Redit Hornbacum.

Bona animi & corporis in Trago.

Sedecim annis phthisi laborat.

Obitus Tragi.

Obiit *Hornbaci*, cùm iam per annos plures consu[illegible]tione [illegible] se aluisset: & tabe esset exhaustus, anno ætatis suæ circiter *quinquagesimo sexto*. Sepultus in templo *D. Fabiani*, quod hod[illegible] di[illegible] rutum. Epitaphium eius saxo è ruderibus eruto inscriptum huiusmodi fuit:

Epitaphium.

ANNO DOM. M. D. LIV. XXI. FEBR. HIERONYMUS TRAGOS, ANIMÆ CORPORISQUE QUONDAM MEDICUS, ET CANONICUS HUJUS ÆDIS, IN DOMINO JESU OBDORMIVIT: CUJUS ANIMA IN CONSORTIO BEATORUM QUIESCIT. AMEN.

Scripta.

Scripta quæ foràs dedit, quæq; nobis saltem videre contigit, hæc sunt:

Dissertationes ferè quinquaginta *de herbarum Nomenclaturis* ad

d Othonem Brunfelsium Doctorem medicum Latinè scriptæ.

Ratio valetudinis tuendæ, qua & ex morbis præsentibus evadere, & imminentibus obviam ire facilè possimus, conversa à Diocle Carystio Græco in sermonem vernaculum, ac dedicata Illustrissimo Principi *Wolffgango* Rheni Palatino.

Cella penaria, ex quâ, quę sanis & ægris ad victum curationemq; corporis necessaria depromere licet, cum idoneâ ciborum potionumq; sive alimentorum sive medicamentorũ dispensatione; scripta Germanicè & eidem principi Rheni Palatino *Wolfgango* consecrata.

Herbarius trib. libris Germanico idiomate *explicatus*, in quo omnium, quæ in Germaniâ nascuntur, & quorum copiâ authori facta est, herbarũ, fruticum, arborum descriptiones, nomina, discriminationes, vires, usus, continentur. Opus hoc insigne est, & immortalitate judicio multorum dignum, enucleatum plurib. annis, summa diligentia exactum & elaboratũ. In eo stirpes ad vivum pro genuina & nativa facie delineatæ, nec ullæ earum notæ prætéritæ, aut natura verba æmulante aut verbis naturam. In delineandis herbarum, stirpium, & arborum imaginibus, opera cuiusdam adolescentuli, ut ipse *scribit, usus est, *Danielis Kandels*, filij civis Argentoratẽsis. Hic enim Argentorato Hornbacũ, curante *Wendelino Rihelo* typographo, evocatus, herbas, frutices, vepres, arbores, omnis generis, ut simplicissimè, ita verissimè, calami ductu depinxit: pictoriam non ab artifice, sed naturæ suæ felicitate edoctus. Ordine aũt Tragus usus est non illo vulgari & trito alphabetico, sed novo & suo. Prout .n. herbæ congeneres sunt, & aliæ alias attingunt cognatione, aut similitudine sibi respondent: ita alias proximè alias collocavit. Nomina non sine maximo labore variarum linguarum conquisivit, aut etiam ipse imposuit. Vires & experimenta explorata ad communem usum & posteritatis memoriam prodidit. In minus benè compertis aut suspectis assertionem approbationemq; vitavit. Sed de hoc herbariũ commentario, audiamus clarissimũ virum gravissimũ testẽ D. *Gesnerum*, qui de eo ita: *Hieronymus*, inquit, *Tragus German*⁹ *Germanicũ herbariũ edidit, tam doctè & diligenter scriptũ, ut quod descriptiones attinet, nemo in hac parte diligẽtius in hũc diem scripserit.* Et paulò post: *Ego sanè non parũ huius viri diligentiæ & doctrinæ debere me libenter fateor. Inhumanũ enim est errata solũ taxare ut pleriq; faciunt: pro bonis aũt & utilib. dictis inventisve (quæ certè plurima in Hieronymi Tragi scriptis sunt) nullum laudis vel gratitudinis testimonium edere.* Hæc ille.

Diligentiæ sanè eius argumenta cum varia sunt, tum vel hoc illustre: quod ipse *confirmat: *toto quadriennio, cùm singulari desiderio semen filicis investigaret, summo mane noctis D. Ioannis Baptistæ, substratis circa filices pannis, id papaveris*

Herbarium Tragi.

**Præfat. ad Comitẽ Phil.*

Daniel Kädel. pictor αὐτοδίδακτος.

Methodo quali usus eo in opere Tragus.

De eo Gesneri iudicium.

Sedulitatis exemplum

**l. 1 stirp. p. 186.*

feminis instar consecutum esse, absque ullis periculis magnis, sine ulla superstitionis notâ: quam pleriq; nimis impiè con[...] Multi tamen multa eo in scripto desiderant: ut ipse *Ge[...]* in epistolis; & *Guilandinus*; qui operam laudandam, non [...] dicit. Henricus Fabricius, medicinæ D. hoc virum bene [...]tum epigrammate ornavit:

Epigramma in Tragum Fabricij.

TRAGUS
loquitur.

Cùm Tragus æthereas infans sum natus in auras,
Cultorum legit me medicina suum.
Herbarum primis indagine ductus ab annis,
Germano petii pleraq; tesqua solo.
Vt nasci vidi stirpes, ita quasque notavi;
Estque fides oculis non nisi facta meis.
Vera mihi debent non pauca nomina plantæ:
Indicio multi[...] sua nata meo est
Quo docui plures Hornbaci sacra per annos;
Conditus in templo sum, Fabiane; tuo.

Vrtica Tragi signum. In sigillo, ut & hoc addamus, usus est *urticæ* imagine: tum quòd à suis idem majoribus accepisset: tum quod usum id genus herbæ, vile atque protritum, in cibis medicamen[...]que præstet maximum: adeo ut fidem adstruat illi diver[...]: *Nihil parvum, nihil contemnendum.* Eâdem de causâ, urticæ effigies primo loco in illo herbario posita etiamnum visitur.

Et hæc de Trago, *Henricus Fabricius Med. D. & olim Gymnasii Hornbacensis rector, in oratione parentali: Tragus ipse in præfat. herbary, & alii.*

Clar. sub ann. 1554.

IOANNES ECHTIVS.

IOannes *Echtius* patriâ fuit Belga: qui primis bonarum artium elementis domi perceptis, varias ad Academias accessit. ac *Witemberga* inprimis operæ studiique precium fecit. Inde in Italiam profectus; celeberrimos quosq; in iis locis philosophos juxtà & medicos audivit: tantumque profecit, ut doctoralia insignia, consentientibus Professorum votis, consecutus sit.

Abit in Ital. Echtius. Vbi medicinæ doctor salutatur.

In Germaniā reversus, *Coloniæ Agrippinæ* medicinam exercere cepit: idq; felicitate tantâ; ut latè virtus ejus dimanarit. Conscripsit cum *Huberto Fabro, Bernardo Cronenburgio*, & *Theodoro Burckmanno*, medicis, Senatus Coloniensis jussu *dispensatorium pro pharmacopæis* suis. Plura quæ scripserit, non reperimus.

Redit ad suos. Coloniæ domicilium locat. Colleg. eius ibi.

Exactam

Exactam simplicium cognitionem dudum collapsam ad Dioscoridis ac Galeni doctrinam restituere in integrum conatus e apparato ad id horto spacioso, quem exoticis elegantibus-que herbis sumtuose Coloniæ instruxit. Hoc enim animo fuit, nihil, ut quod ad absolutam medicinæ perfectionē faceret, prætermitteret. Quamobrem quotannis magno labore atq; ære, ex Italiâ, Galliâ, Angliâ, & universâ Germaniâ semina peregrina conquisivit: ut quod ambiguum, aut ignotum antè fuerat, vivâ ab omnibus facie cognosceretur. Cum collegis coniunctissimè vixit: inter quos Cronenburgius facilè princeps, cum quo ingenuè, quod paucissimi faciunt, honorem & opera artis solitus fuit communicare. Rei herbariæ studiosus Echt.

Corporis temperaturâ fuit æquabili: sed qui ex levissimâ ca[...]dì odorati occasione, in gravem cerebri affectum, venerit: & quod mirandum ex rosæ rubræ olfactu, continuò in sternutationem fuerit provocatus. Causam Cronenburgius *adsignat proprio ipsius cerebri temperamento calido, sensusque odoris radicati, & subtilibus quibusdam ab amaritudine, ac caliditate, rosæ inditis partibus, cui adstrictio quædam coniuncta. Odore offenditur. *Lib. 10. de medicam. composit.

Tantum de Echtio Pantaleon lib. 3. Prosopogr. Bernardus Cronenburgius in opere de compofit. medicamentorum.

GEMMA FRISIVS.

⊖ 1555. d. 25. Maii. ætat. 47.

GEMMA, à patriâ Frisius vulgò dictus, Doccomii honestis parentibus natus sub annum octavum seculi decimi quinti, & ob bella, quæ tum inter factiosos in Frisiâ fervebant, Grüningam ad amicos missus, ab iisdem ibi educatus est. Ubi cùm adolescens feliciter in literis profecisset; Lovanium ad studia graviora capessenda ablegatus, collegio Gruninganorum nomen dedit, ob nuncij commoditatem; quo uti posset ad necessaria à Gruninganis petenda. Nam cùm Frisia & Gruninga longiùs Lovanio distent: nec proinde in diem studiosi à suis parentibus habere, quibus ad victum & studia opus, possint; collegia nationum cum Universitatis consensu constituerunt: quæ singula peculiarem nuncium sustentent, statis temporibus ex patriâ commeatum, & pecuniam, & cætera necessaria apportantem. Gemma igitur, cùm parentibus admodum adhuc puer orbatus esset; non Frisiæ occidentali, sed Gruningano Collegio se adiunxit: & Gruningensis est habitus, quanquam Doccomianus esset. Frisius unde dictus. Gruningam missus. Inde Lovanium. Collegia nationum Lovanii.

Mathesi & medicinæ studet. *Docet Lovanii publicè.* *Et privatim Mathemata.*

Operam autem dedit Lovanii tum Mathematicis artibus, tum medicinæ. In illis quantum valuerit scripta publicè edita hodieque testantur. In medicina doctoratum consecutus & professionem publicam, inter præcipuos eius Academiæ medicos habitus fuit. In Theoria acutus; in praxi felix: Mathematicas artes privatim in ædibus suis docere solebat; ubi plures multi eum docentem studiosè, cùm singularis in eo docendi dexteritas ac gratia esset, audiverunt.

Cornelius Gemma filius.

Uxorem duxit *Lovanii*, ex qua filium suscepit *Cornelium Gemmam*: itidem medicum & mathematicum; & qui paternam gloriam solertiâ propriâ ac doctissimis scriptis editis si non superavit, certè æquavit.

Pater carus Carolo Aug. *Qui mathefeos peritus.*

Fuit idem Gemma in summâ gratiâ apud *Carolum V.* maximè ob Astronomiam & Geometriam, in quibus & Imperator ipse non infeliciter versatus erat: adeò quidem, ut Gemmam erroris admonuerit in mappa mundi; quam post a, errore sublato, illi Gemma dedicavit. Ob easdem artes Mathematicas Gemmæ domus à multis magnatibus aulicis celebrabatur; qui & ipsum sæpe *Bruxellas*, evocabant, non ingratâ ipsi operâ præstitâ. In ipsam quoque Cæsaris aulam sæpè evocatus,

Gemma in aulam August. evocatus.

cum se modestè excusaret: *otium* sibi *gratiâ Principum potius* esse insigni exemplo docuit.

Ieremias Triverius, amicus Gemmæ. *Par impar medicor. Lovaniensium.* *Medico ægroto nihil infelicius.* **Ovid 1. de rem.* *Et fateor, medicus turpiter æger eram.*

Erat idem Lovanij ob morum comitatem gratus omnibus ὁμοτέχνοις suis medicis, inter quos unum præcipue familiarem habebat *D. Hieremiam Triverium*. Staturâ autem erat mediocri, membris gracilibus: & facie pallidâ. Quo factum, ut cum Triverio, qui procerior multò, facieque rubicundâ & corpore obeso erat; sæpiùs in publico conspectus, falsi cuiusdam urbanitatem effugere non potuerit: qui Hieremiam & Gemmam *Lovaniensium medicorum par impar* tacetè appellavit. Triverius iste Lovanij tum alia Medicorum scripta, tum Aphorismos Hippocratis publicè explicans: frequenter dicere solitus fuit; *nihil infelicius esse ægrotante medico*, propterea quòd omnibus in promptu esset illud; *Medice curate *ipsum*: id quod illi tunc impossibile factu esset, judicio per morbum turbato. Ideoq; Gemmam sibi medicum, si quando ægrotaret, præstipulatus erat; & Gemma vicissim illum sibi. Itaque cùm evenisset, ut morbo pestilenti correptus, Hieremias Gemmam accerseret, Gemma ut venit, Hieremiam hortatus est, strenuè præcederet: nullâ aliâ re opus esse, quàm fideli comite, se non longo intervallo eâdem viâ subsecuturum. Uterque igitur brevi temporis spacio, una cum aliis multis viris egregiis *peste absumtus est* anno *millesimo, quingentesimo, duodesexagesimo* Neuter medicamentis uti voluit adversus fatalem necessitatem, quam præsentem esse intelligeret.

Obitus Triverii & Gemmæ

Quan-

Quanquam non *nemo *calculi malo* obiisse scribat, idq; anno *quinquasimo quinto*, die *vicesimo quinto* Maij ætatis *quadragesimo septimo*. Visitur etiamnum hodie effigies eius tumulo appensa *Lovanii* in æde sodalium Dominicanorum, his versibus adiunctis: *Aubert. Miræus in eleg.* *Epigram. in Gemmam.*

Vt simulat solem radiantis gemma pyropi;
Sic Gemmam artifici picta tabella manu.
Hæc vultum dedit, ipse animi monumenta perennis:
Ne quid in exstincto non superesse putes.

Exstat in eundem & hoc *Ioannis Secundi*, poëtæ iucundi, epigramma:

Gemma, cui secti patuerunt invia mundi.
Et quicquid longâ vidit vertigine Phœbus;
Cui nubes superare vagas sedesq; repostas
Mente datum sanctâ est, & avito currere cœlo,
Fatalesq; rotas tereti suspendere ligno:
Immortale feres nomen, dum gemma feretur
In digitis, fulvoq; decens radiabit in auro,
Phœbeiq; terent iteranda volumina currus.

Scripta reliquit *Gemma* nulla in medicinis, in Mathematicis autem complura quæ sunt: *Scripta Gemmæ.*

Methodus Arithmeticæ, sæpiùs variis in typographiis recusa, & plurimis in scholis iuventuti proposita: in eam annotationes & additiones: scripsit *Iacobus Pelitarius*.

De *locorum describendorum ratione*, deque *distantiis eorum inveniendis*.

De usu annuli Astronomici libelli, cum *Petri Apiani* cosmographiâ impressi.

Charta sive, ut vulgus vocat, *mappa*, qua continetur *generalis* totius *orbis descriptio*, partim ex veteribus, partim ex recentioribus collecta; & *Carolo V.* Augusto dedicata.

Eiusdem libellus de *principiis Astronomiæ & cosmographiæ*, deque *usu globi Cosmographici* ab eodem editi, & de *orbis divisione*, & *Insulis rebusq; nuper inventis*.

Demonstrationes Geometricæ de *usu radii Astronomici*, seu regulæ Hipparchi, Antuerpiæ excusæ.

De *Astrolabio Catholico* liber, quo latissimè patentis instrumenti multiplex usus explicatur, & quidquid usquam rerum Mathematicarum tradi possit, continetur.

Hæc de Gemma Fris. *Suffridus Petr. in scriptoribus Frisiæ: Miræus in elogiis Belgicis, alii.*

ANTO-

1555. d. 5. Iunii ætat. ...

ANTONIVS NIGER.

Patria Nigri. *Educatio.*

PATRIAM *Antonius Niger*, sive *Nigrinus* sive *Melas* (his enim nominibus alicubi se ipse indigitat) nactus est Silesiorum caput *Vratislaviam*, urbem & copiosam, & ingeniis liberalissimis affluentem. Ut primum ex pueris excessit, artibus omnibus, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet, imbutus est, multisque ingenij gloriâ antecelluit.

Petit grad. magist. Erphordiæ. Fert repulsam *Alibi impetrat.*

Exinde ad publicas Germaniæ scholas progressus, non pœnitendos in literis fecit progressus. Anno itaque *millesimo quingentesimo, vicesimoprimo*, cum *Camerario* & aliis *Erphordiæ* honorem Magisterij petivit. Sed quò minus voti compos ibi fieret: obstitit ei tum malevolentia quorundam jejuna; tum gloria ipsius maxima & quòd avidior artium & studiorum humanitatis, inque iisdem colendis liberior fuisset. Aliam igitur ingressus viam, illos petitores antevertit: & quod alij nequirant, splendidiùs, quàm ipsi conferre potuissent, est consecutus.

Venit in Italiam.

Tandem patriâ relictâ doctrinarum amore, sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, trigesimum sextum*, varie antè iactatus, in Italiam pervenit: medicosq; ibi eâ tempestate celeberrimos audivit.

Reversus docet Marpurgi Inde commigrat Brunsuigam. *Anno 1553.*

Reversus in Germaniam, primùm artem, quam didicerat *Marpurgi* Cattorum in Academiâ præcipui nominis, publicè docuit. Inde *Brunsuigam* evocatus abiit; eius urbis medicus physicus stipendio liberali conductus.

Exercuit itaque eo loco medicam artem, cum laude suâ & salute civium: *viditque cum dolore ingenti diuturnum, & penè Peloponnesiacum, ut ipse ad Camerarium scribit, bellum quo urbs illa, in qua versabatur, miserrimè fuit divexata.

Obitus Nigri.

Rebus humanis eximitur Brunsuigæ, anno à Messia exhibito, *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto*, die *quinto* Junij.

Amici.

Amicis usus est cum aliis, tum inprimis *Melanchthone*, *Camerario*, *Sinapio*, *Eobano Hesso*: quorum in Germaniâ imò Europâ, memoriam oblivio delebit nulla.

Scripta.

Editum est eius *de tuendâ valetudine consilium*: & servantur ipsius *consilia medica*, ut fertur, apud *Casparum Schwenckfeld.* medicum. Prodiit ipso auctore & tractatus *de erroribus atq; abusibus, propter quos medicina infamata* hodièque jacet. Edidit & *Psalmos Davidis* aliquot, Græcis versibus redditos: auxit etiam & in meliorem ordinem redegit Mezleri Grammaticam quæ cum eius præfatione edita.

Tantum

Tantum de hoc Nigro *Camerarius in epistolis: & vita Eobani Hessi: Schenckius in bibliotheca.*

IOANNES MEGOBACCHVS.

⊕ 1555. d. 17. Iulii.

IOannem Megobacchum Spangenbergensem natum coniicimus, sub annum à mundi Messiâ exhibito, *millesimum, quadringentesimum, octogesimum septimum.* Hic eùm Logicarum artium fundamenta, ut tempora illa ferebant, sic satis jecisset, Wittembergam profectus, audivit inter alios eâ tempestate celeberrimos viros *Augustinum Schurfium & Melanchthonem.* *Wittembergæ discit.*

Vixit & *Erphordiæ* in suavissimo sodalitio Eobani: quocum per omnem deinde vitam amicitiam coluit arctissimam. *Item Erphordiæ.*

Ex Germaniâ in Italiam sub annum millesimum, quingentesimum tricesimum venit: atque *Patavii* medicis eâ ætate præstantissimis operam dedit. *Abit in Italiā.*

. Reversus in patriam cum titulis & insignibus medicis, docuit aliquandiu *Marpurgi* Cattorum: pòst fuit à curâ valetudinis illustriss. principi *Philippo*. Hassiæ Landgravio; illi, qui anno *quadragesimo septimo* captivus à Carolo V. detentus, ac *quinquagesimo secundo* cum *Ioanne Friderico* Saxone, è quinquennali custodiâ *liberatus est. *Docet Marpurgi.* *Fit archiater Landgravii.*

*⊕ 1567. d 31. Martii.

Ex vita mortali ad immortalem demigrat archiater hic fideliss. atque eruditorum amantissimus, *Cassellis*, (quod Stereontium Ptolemæi esse volunt) anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto*, die *decimo septimo* Julij. *Obitus Megobacchi Stereontium.*

Exstant eius *compositiones quædam medicæ, & antidota* usu comprobata; quæ in multis Germaniç pharmacopolarum officinis frequentantur. *Scripta.*

Ex epistolis Eobani, & aliis.

GEORGIVS AGRICOLA.

⊕ 1555. d 21. Nov. ætat. 61.

PATRIAM nactus est *Georgius Agricola Glaucham*, oppidum in Misenorum vel Hermundurorum regione, argenti ac metallorum ferace; adeò ut *Henrico* duci Misniæ solæ Friburgenses venæ tantam argenti copiam largitæ sint, quanta tum, ut annales loquuntur, sufficeisset emtuio Boëmiæ regnum. *Glaucha oppidum Misniæ.* *Ferax metalli Misnia.*

Ibi

Agricola natalis.

Ibi ergò Agricola primum huius cæli aërem hausit, anno ab exhibito Messiâ *millesimo quadringentesimo, nonagesimo quarto, die vicesimâ quartâ* Martij, inter horam *quartam & quintam* vespertinam.

In Italiam proficiscitur. Nicol. Anco. Ioan. Nævius.

Cùm fundamenta bonarum literarum in Germaniâ feliciter posuisset: & anno Christi *decimo octavo* Cygneæ ludum Græcum aperuisset: ac post Lipsiam profectus Petr. Mosellani, qui eo tempore columna habebatur Universitatis, Lector fuisset: abiit in Italiam, ubi inter alios audivit *Nicolaum Anconem*, & *Ioannem Nævium*; quorum alter in medicinâ, quam docent Arabas secuti, diligenter fuit versatus; alter tum eruditis Latinis & Græcis literis, tum maximè veteri illâ medicinâ eruditus. Ex Italiâ in patriam reverso, nihil fuit potiùs, quàm ut se ad Sudetos conferret montes, totius Europæ fertilissimos argenti. Ad quos ut venit: statim cepit ardere studio rei metallicæ cognoscendæ: quod pleraque opinione multò maiora invenisset.

Redit in patriam. Rei metallicæ indagator Agricola.

Facit medicinam in valle Ioachimicâ.

Anno pòst, cùm viri amicissimi, quorum autoritas multùm apud ipsum valebat, ei suasissent, in *valle Ioachimicâ* suscepit officium & munus medendi. Tunc verò quicquid temporis ei vacuum fuit à curandis ægrotis, à valetudine sustentandâ, à curâ rei domesticæ: id totum consumsit partim in percontandis hominibus, artis metallicæ peritis, partim in legendis scriptoribus Græcis & Latinis, quos aliquid de metallis putabat memoriæ prodidisse. Sed cùm videret exstare perpauca, plura abolita: ipse animum induxit scribere *de rebus subterraneis*; quæ vel legisset, vel ex peritis artis metallicæ didicisset, vel ipse vidisset in fodinis & officinis.

Migrat Chemnitium.

Ex valle Joachimicâ *Chemnitium* Hermundurorum commigravit: ubi se studio Physicæ & medicinæ totum dedidit: conatusque est subterranea è tenebris, quibus obruta iacuerunt, eruere, & in lucem proferre. Quod ut eò felicius præstaret,

Mauritius Saxo Agricolæ Mæcenas.

Mauricius Saxoniæ dux dedit ei immunitatem ædium, & vacationem publici muneris: ac *Georgii Commerstadii* Iureconsulti suatu annuum eidem stipendium decrevit. Fecit ipse non parvos de suo in eam rem sumtus, & rei familiaris iacturam non exiguam. Dum enim toto animo in ea studia incubuit: abiecit curam rerum privatarum: quas honestis rationibus multum potuisset augere: si vel divitias, vel opes, vel honores maioris æstimasset, quàm cognitionem rerum occultarum, contemplationemq; naturæ.

Scientia opibus prælata.

Scripta Agricolæ:

Scripsit ergò *de ortu & causis subterraneorum*,
De *naturâ eorum, quæ effluunt ex terrâ*,
De *naturâ fossilium*.
De *medicatis fontibus*.

De subterraneis animantibus.

De *veteribus & novis metallis.*

De *re metallicâ* libros duodecim: ubi non solùm omnia ad metallicam spectantia luculentè describuntur, sed & per effigies suis locis insertas, additis Latinis Germanicisq; nominibus, ita ob oculos ponuntur; ut clariùs tradi non possint.

De *precio metallorum & monetis.*

De *mensuris & ponderibus externis.*

De *restituendis ponderibus & mensuris.*

De *Romanorum & Græcorum mensuris & ponderibus.*

De *mensuris quibus intervalla metimur.*

De *animantibus subterraneis.*

Sunt eius & *de peste* libri, & *de traditionibus Apostolicis*: sed an editi in lucem sint, necne, dubitamus.

Equidem monumentis êditis & præclarè ipse de re literariâ est meritus; & nomen suum immortalitati consecravit. Litem ei movit *Andreas Alciatus*, super disquisitione *de mensuris & ponderibus*: cui Agricola brevi defensione respondit. *Andr. Alciat. cum Agricola disputatio.*

Amicis præcipuè usus est *Wolffgango Meurero*, metallica à puero docto, quæ Aldeburgum patria eius gignit: *Georgio* item *Fabricio*, antiquitatis omnis studioso: *Valerio Cordo*, Romæ immaturâ, sed beata morte extincto, *Erasmo Roterodamo*, cuius exstat ad ipsam epistola, *Ioanne Dryandro*, *Paulo Ebero*, *Cornelio Sittardo*, *Casparo Cornero*, & aliis viris doctis. *Amici Agricola.*

In bello Germanico, cùm Mauricius & Augustus fratres, Cæsaris exercitum per Bohemiam sequerentur: Agricola, uxore prægnante cum dulcissimis liberis domi relictâ, fortunis etiam omnibus posthabitis, cum iusiurandum, quo eis erat devinctus, nullo modo negligendum putaret, in exercitu eorum penè senex militavit. *Agit medicũ castrensem.*

De obitu & doctrinâ eius hoc elogium *reliquit *Iacobus August. Thuanus*, vir cl. his verbis: *His* (qui tum mortui narrabantur) *annumerabo Georgium Agricolam, qui de re metallicâ, fossilibus, & subterraneis animantibus ita accuratè hoc seculo scripsit: ut omnes antiquos in eo genere longè superaverit: & exactâ non solùm eorum, quæ à veteribus prodita sunt explicatione; sed à multarum rerum, quas veniens ætas indagavit, vestigatione, eam historiæ naturalis partem illustraverit, additâ post Guilielmum Budæum Leonardum Portium & Andream Alciatum, ponderibus, mensuris, ac preciis metallorum & monetarum diligentissimâ tractatione ac tandem anno millesimo quingentesimo, quinquagesimo quinto, Chênitii Hermundurũ, haut longè à maximè famosis hoc ævo Saxonum Viro rũ agenti fodinis. ubi multa ipse coràm priscis incognita propriis oculis exploravit & observavit ultimum vitæ diem clausit XI. Kal. Decẽb. cùm annnm ætatis LXI. ageret.* Hæc ille.

**lib. 16. hist. Thuani de Agricolâ elogium.*

Obitus Agricola.

Id

**Lib. 2 epist.*

Id *Matthiolus* ad *Caspar. Navium* med. *queritur, hu[illegible] præclarum probumque senem in patriâ tantum terræ non i[illegible]nisse, quo suum operiretur cadaver, quod cur factum sit, [illegible]trus Albinus indicat. Fuerat ætate ad senium vergente A[illegible] co[illegible]la valdè vehemens & pertinax in propugnandâ Roma[illegible] Ec[illegible]sia, eiusque dogmatibus: qui tamen initio tum al[illegible] In-dulgentiarum nundinationes improbarat: ut versicu[illegible] ipso Zuiccaviæ anno *decimo nono* compositi & publicè a[illegible] testantur:

Pontificiæ reli-gioni addictus.

In nundina-tiones Indul-gentiarum.

Si nos iniecto salvabit cistula nummo;
Heu nimium infelix tu mihi pauper eris!
Si nos, Christe, tuâ servatos morte beasti:
Iam nihil infelix tu mihi pauper eris!

Sed postea quorundam Theologorum incautis scriptio[illegible]us vitâque Lutheranorum aliquorum sceleratâ offensus, inprim[illegible] εἰκονομαχίᾳ ac seditione rusticanâ: reformatam religionem c[illegible]pit odisse, quam antea multis in capitibus erat amplexus. qu[illegible] abduxit eum & hoc, quòd naturâ sua pompam Ecclesiastica[illegible] & ceremonias magni faceret; & splendori externo ferè nimiu[illegible] deditus esset.

In Pontificiâ igitur religione permanens, è vita discessit Chē-nitij, anno mēse, & die ut indicavimus: cadaver autem in *Zeus fuit translatum, ibique in templo Cathedrali sepultum, cum dies *quinq;* Chemnicij inhumatum jacuisset, sub pastore Tetel-hachio.

**Zitium.*

Epigram. Fa-bric. in Agric.

Exstat in Agricolam hunc *Georgi Fabricii* epigramma eius-modi sub lemmate: Doctrinæ admirabilis,

Agricola è terris thesauros eruit omnes:
Queq; forent usu, quo preciove, docet.
Debuit in terris vir tantus vivere; quo non
Ingenium maius patria nostra tulit.
Urbe iacet Citio, vitreus quam tangit Elister:
Fama viri terris intumulata manet.

Lusit in libros eiusdem idem Fabricius ita:

Et in eius libr.

Viderat Agricola, Phœbo monstrante, libellos
Iupiter: & tales edidit ore sonos:
Ex ipso hic terra thesauros eruet Orco:
Et fratris pandet tertia regna mei.

Bodini de A-gric. iudiciū.

**In meth. p. 161.*

Joannis Bodini de hoc judicium omittere nolumus; quod *eius-modi est: *Metallicam disciplinam ita tractavit Georgius Agri[illegible]o-la homo Germanus: ut Aristoteles ac Plinius in eo genere nihil in-tellexisse videantur.*

Et hæc de nostro Agricola *ex ipsiusmet scriptis: P. Albi[illegible] Chron. Misn. Mel. Laubani M.S. collectan. Gesn. bibliotheca, a[illegible].*

ANDRE-

ANDREAS GRUNDLERUS. ☉ 1555.

SVinfurti, Franciæ orientalis oppido, *Andreas Grundlerus*, loco honesto natus,& à puero ad literas humaniores adhibitus; ita in iis versatus est: ut & Græcæ & Latinæ linguæ, præter cæteras artes, cognitionem non vulgarem sibi compararit. *Studet linguis.*

Postea in philosophorum spacia & Academiarum umbracula progressus, physicis penitissimum, quò naturâ ferebatur, & medendi arti sese dedidit. Quo in studiorum genere, ut ad finem perveniret optatum; in Italiam abiit, ac *Ferrariæ* lauream medicam cum applausu docentium est adeptus. *Et medicinæ. Doctor medicus renunciatur.*

Ibi in notitiam & familiaritatem venit virginis cuiusdam *Olympiæ Fulviæ Moratæ*, *Fulvii Peregrini Morati*, *Mantuani*, hominis docti, natæ, Latinè Græcéque supra ætatem & sexum eruditæ. Hanc virtutem & doctrinam ingenij excellentis admiratus, ubi in matrimonium duxit; cum eâ & fratre eius Æmilio, puero octenni in patriam revertitur. inque ipsas belli intestini flammas incidit. Occupavit enim tunc id oppidum miles *Alberti Marchionis*: qui cum videret diu illud servari contra hostem non posse; triduo pòst diripuit, & noctu clam discessit. Successerunt Norinbergenses, & episcopi, Henricique Brunsuicensis exercitus: qui etiam compilatum incenderunt. Factum id anno quinquagesimo quarto, supra millesi. quingentesi. *Ducit uxorem Olympiam, fœm. eruditã. Redit in patriam. Et in belli flammas. Suinfurtum direptum ac incensum.*

Bonis igitur omnibus exutus Grundlerus, & cum suâ solum vertere coactus, bis in fugâ ab hoste captus, & toties ab eodem liberatus, auxilio DEI, ac precibus Olympiæ fuit. Tandem palabundi *Haidelbergam* perveniunt: ibique Grundlerus clementi voluntate *Friderici II.* Electoris Palatini, in collegium Haidelbergensis Academiæ publicè artem medicam profitentium, fuit cooptatus. Spartam ergo nactus illustrem, dum eam studio & industriâ suâ pro virili ornare conatur: suavissima coniux febri corripitur, & vivis immatura morte eximitur, anno Christi *millesimo*, *quingentesimo*, *quinquagesimo*, *quinto*, die *vicesimo sexto* Octobris, cum *undetrigesimum ætatis* annum nondum complesset. *Exul Haidelbergam venit. Ibi professor medic. designatur. Olympia moritur.*

Composuit in eam viduus Grundlerus cantionem patheticam & suavem: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum*. eamq; subsecutus est una cum Æmilio brevi intervallo: cùm in coniugio vixisset non *quinquennium*. *Quam sequitur ipse maritus.*

seminu instar consecutum esse, absque ullu periculo magicis, sine ulla superstitionis notâ: quam plerią, nimis impiè consectantur. Multi tamen multa eo in scripto desiderant: ut ipse *Gesnerus* in epistolis; & *Guilandinus*; qui operam laudandam, non opus, dicit. Henricus Fabricius, medicinæ D. hoc vitum benè meritum epigrammate ornavit:

Epigramma in Tragum Fabricij.

TRAGUS

loquitur.

Cùm Tragus ætherias infans sum natus in auras,
Cultorum legit me medicina suum.
Herbarum primis indagine ductus ab annis,
Germano petii pleraq; tesqua solo.
Vt nasci vidi stirpes, ita quasque notavi;
Estque fides oculis non nisi facta meis.
Vera mihi debent non pauca nomina plantæ:
Indicio multis [illegible] sua nota meo est.
Quo docui plures Hornbaci sacra per annos;
Conditus in templo sum, Fabiane; tuo.

Vrtica Tragi signum.

In sigillo, ut & hoc addamus, usus est *urtica* imagine: tum quòd à suis idem majoribus accepisset: tum quòd usum id genus herbæ, vile atque protritum, in cibis medicamentisque præstet maximum: adeo ut fidem adstruat illi diverbio: *Nihil parvum, nihil contemnendum.* Eâdem de causâ, urticæ effigies primo loco in illo herbario posita etiamnum visitur.

Et hæc de Trago, *Henricus Fabricius Med D. & olim Gymnasii Hornbacensis rector, in oratione parentali: Tragus ipse in præfat. herbarij. & alii.*

Clar sub ann. 1554.

IOANNES ECHTIVS.

IOannes *Echtius* patriâ fuit Belga: qui primis bonarum artium elementis domi perceptis, varias ad Academias accessit. ac *Wittemberga* inprimis operæ studiique precium fecit. Inde in Italiam profectus; celeberrimos quosq; in iis locis philosophos juxtà & medicos audivit: tantumque profecit, ut doctoralia insignia, consentientibus Professorum votis, consecutus sit.

Abit in Ital. Echthius. Vbi medicinæ doctor salutatur,

In Germaniã reversus, *Coloniæ Agrippinæ* medicinam exercere cepit: idq; felicitate tantâ: ut latè virtus ejus dimanarit. Conscripsit cum *Huberto Fabro, Bernardo Cronenburgio*, & *Theodoro Burckmanno*, medicis, Senatus Coloniensis jussu *dispensatorium pro pharmacopæis* suis. Plura quæ scripserit, non reperimus.

Redit ad suos. Coloniæ domicilium locat. Colleg. eius ibi.

Exactam

Exactam simplicium cognitionem dudum collapsam ad *Dioscoridis* ac *Galeni* doctrinam restituere in integrum conatus est: apparato ad id horto spacioso, quem exoticis elegantibusque herbis sumtuose Coloniæ instruxit. Hoc enim animo fuit nihil, ut quod ad absolutam medicinæ perfectionē faceret, prætermitteret. Quamobrem quotannis magno labore atq; ære, ex *Italiâ, Galliâ, Angliâ*, & universâ *Germaniâ* semina peregrina conquisivit: ut quod ambiguum, aut ignotum antè fuerat, viva ab omnibus facie cognosceretur. Cum collegis coniunctissimè vixit: inter quos *Cronenburgius* facilè princeps, cum quo ingenuè, quod paucissimi faciunt, honorem & opera artis solitus fuit communicare.

Rei herbariæ studiosus Echt.

Corporis temperaturâ fuit æquabili: sed qui ex levissimâ calidi odorati occasione, in gravem cerebri affectum, venerit: & quod mirandum ex rosæ rubræ olfactu, continuò in sternutationem fuerit provocatus. Causam *Cronenburgius* *ad[illegible]gnat proprio ipsius *cerebri temperamento calido*, sensusque odoris raritati, & subtilibus quibusdam ab amaritudine, ac candidate, rosæ inditis partibus, cui adstrictio quædam coniuncta.

Odore offenditur.

**Lib. 10. de medicam. composit.*

Tantum de Echtio *Pantaleon lib. 3. Prosopogr. Bernardus Cronenburgius in opere de composit. medicamentorum.*

GEMMA FRISIVS.

⊖ 1555. d 25. Maii. ætat. 47.

GEMMA, à patriâ *Frisius* vulgò dictus, *Doccomii* honestis parentibus natus sub annum octavum seculi decimi quinti, & ob bella, quæ tum inter factiosos in *Frisiâ* fervebant, *Gruningam* ad amicos missus, ab iisdem ibi educatus est. Ubi cùm adolescens feliciter in literis profecisset; *Lovanium* ad studia graviora capessenda ablegatus, collegio Gruninganorum nomen dedit, ob nuncij commoditatem; quo uti posset ad necessaria à Gruninganis petenda. Nam cùm Frisia & Gruninga longiùs Lovanio distent: nec proinde in diem studiosi à suis parentibus habere, quibus ad victum & studia opus, possint; collegia nationum cum Universitatis consensu constituerunt: quæ singula peculiarem nuncium sustentent, statis temporibus ex patriâ commeatum, & pecuniam, & cætera necessaria apportantem. Gemma igitur, cùm parentibus admodum adhuc puer orbatus esset; non Frisiæ occidentali, sed Gruningano Collegio se adiunxit: & Gruningensis est habitus, quanquam Doccomianus esset.

Frisius unde dictus.

Gruningam missus.

Inde Lovanium.

Collegia nationum Lovanii.

Mathesi & medicinæ studet. *Docet Lovanii publicè.* *Et privatim Mathemata.*

Operam autem dedit Lovanii tum Mathematicis artibus tum medicinæ. In illis quantum valuerit scripta publice edita hodieque testantur. In medicina doctoratum consecutus & professionem publicam, inter præcipuos eius Academiæ medicos habitus fuit. In Theoriâ acutus; in praxi felix. Mathematicas artes privatim in ædibus suis docere solebat; ubi permulti eum docentem studiosè, cùm singularis in eo docendi dexteritas ac gratia esset, audiverunt.

Cornelius Gemma filius.

Uxorem duxit *Lovanii*, ex qua filium suscepit *Cornelium Gemmam*: itidem medicum & mathematicum; & qui patris gloriam solertiâ propriâ ac doctissimis scriptis editis si non superavit, certè æquavit.

Pater carus Carolo Aug. *Qui matheseos peritus.* *Gemma in aulam August. evocatus.*

Fuit idem Gemma in summâ gratiâ apud *Carolum V.* maximè ob Astronomiam & Geometriam, in quibus & Imperator ipse non infeliciter versatus erat: adeò quidem, ut Gemmam erroris admonuerit in mappa mundi; quam postea, errore sublato, illi Gemma dedicavit. Ob easdem artes Mathematicas Gemmæ domus à multis magnatibus aulicis celebrabatur; qui & ipsum sæpe *Bruxellas*, evocabant, non ingrati pro operâ præstitâ. In ipsam quoque Cæsaris aulam sæpè evocatus, cum se modestè excusaret: *otium* sibi *gratiâ Principum potius* esse insigni exemplo docuit.

Ieremias Triverius. amicus Gemmæ. *Par impar medicor. Lovaniensium.* *Medico ægroto nihil infelicius.* **Ovid. 1. de rem. Et fateor, medicus turpiter æger eram.* *Obitus Triverii & Gemmæ.*

Erat idem Lovanij ob morum comitatem gratus omnibus ὁμοτέχνοις suis medicis, inter quos unum præcipue familiarem habebat *D. Hieremiam Triverium*. Staturâ autem erat mediocri, membris gracilibus: & facie pallidâ. Quo factum, ut cum Triverio, qui procerior multò, facieque rubicundâ & corpore obeso erat; sæpiùs in publico conspectus, salsi cuiusdam urbanitatem effugere non potuerit: qui Hieremiam & Gemmam *Lovaniensium medicorum par impar* facetè appellavit. Triverius iste Lovanij tum alia Medicorum scripta, tum Aphorismos Hippocratis publicè explicans: frequenter dicere solitus fuit; *nihil infelicius esse ægrotante medico*, propterea quòd omnibus in promptu esset illud; *Medice, cura te *ipsum:* id quod illi tunc impossibile factu esset, judicio per morbum turbato. Ideoq; Gemmam sibi medicum, si quando ægrotaret, præstipulatus erat; & Gemma vicissim illum sibi. Itaque cùm evenisset, ut morbo pestilenti correptus, Hieremias Gemmam accerseret, Gemma ut venit, Hieremiam hortatus est, strenuè præcederet: nullâ aliâ re opus esse, quàm fideli comite, se non longo intervallo eâdem viâ subsecuturum. Uterque igitur brevi temporis spacio, unà cum aliis multis viris egregiis *peste absumtus est* anno *millesimo*, *quingentesimo*, *duodesexagesimo*. Neuter medicamentis uti voluit adversus fatalem necessitatem, quam præsentem esse intelligeret.

Quan-

Quanquam non *nemo *calculi malo* obiisse scribat, idq; anno *quinquagesimo quinto*, die *vicesimo quinto* Maij ætatis *quadragesimo septimo*. Visitur etiamnum hodie effigies eius tumulo appensa *Lovanii* in æde sodalium Dominicanorum, his versibus adiunctis: *Aubert. Miræus in eleg.* *Epigram. in Gemmam.*

Vt simulat solem radiantis gemma pyropi;
Sic Gemmam artifici picta tabella manu.
Hæc vultum dedit, ipse animi monumenta perennis:
Ne quid in exstincto non superesse putes.

Exstat in eundem & hoc *Ioannis Secundi*, poëtæ iucundi, epigramma:

Gemma, cui secti patuerunt invia mundi.
Et quicquid longâ vidit vertigine Phœbus;
Cui nubes superare vagas sedesq; repostas
Mente datum sanctâ est, & avito currere cœlo,
Fatalesq; rotas tereti suspendere ligno:
Immortale feres nomen, dum gemma feretur
In digitis, fulvoq; decens radiabit in auro,
Phœbesq; terent iteranda volumina currus.

Scripta reliquit *Gemma* nulla in medicinis, in Mathematicis autem complura quæ sunt: *Scripta Gemmæ.*

Methodus Arithmeticæ, sæpiùs variis in typographiis recusa, & plurimis in scholis iuventuti proposita: in eam annotationes & additiones: scripsit *Iacobus Pelitarius.*

De *locorum describendorum ratione*, deque *distantiis eorum inveniendis.*

De usu annuli Astronomici libelli, cum *Petri Apiani* cosmographiâ impressi.

Charta sive, ut vulgus vocat, *mappa*, qua continetur *generalis* totius *orbis descriptio*, partim ex veteribus, partim ex recentioribus collecta; & *Carolo V.* Augusto dedicata.

Eiusdem libellus de *principiis Astronomiæ & cosmographiæ*, deque *usu globi Cosmographici* ab eodem editi, & de *orbis divisione*, & *Insulis rebusq; nuper inventis.*

Demonstrationes Geometricæ de *usu radii Astronomici*, seu regulæ Hipparchi, Antuerpiæ excusæ.

De *Astrolabio Catholico* liber, quo latissimè patentis instrumenti multiplex usus explicatur, & quidquid usquam rerum Mathematicarum tradi possit, continetur.

Hæc de Gemma Fris. *Suffridus Petr. in scriptoribus Frisiæ: Miræus in elogiis Belgicis, alii.*

ANTO-

⊕ 1555. d. 5. Iunii aetat. ...

ANTONIVS NIGER.

Patria Nigri. *Educatio.*

PATRIAM *Antonius Niger*, sive *Nigrinus* sive *Melas* (his enim nominibus alicubi se ipse indigitat) nactus est Silesiorum caput *Vratulaviam*, urbem & copiosam, & ingenijs liberalissimis affluentem. Ut primum ex pueris excessit, artibus omnibus, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, imbutus est, multisque ingenij gloriâ antecelluit.

Petit grad. magistr. Erphord. *Fert repulsam* *Alibi impetrat.*

Exinde ad publicas Germaniae scholas progressus, non segnes nitendos in literis fecit progressus. Anno itaque *millesimo quingentesimo, vicesimoprimo*, cum *Camerario* & aliis *Erphordia* honorem Magisterij petivit. Sed quò minus voti compos ibi fieret: obstitit ei tum malevolentia quorundam jejuna; tum gloria ipsius maxima & quòd avidior artium & studiorum humanitatis, inque iisdem colendis liberior fuisset. Aliam igitur ingressus viam, illos petitores antevertit: & quod alij negarant, splendidiùs, quàm ipsi conferre potuissent, est consecutus.

Venit in Italiam.

Tandem patriâ relictâ doctrinarum amore, sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, trigesimum sextum*, variè antè iactatus, in Italiam pervenit: medicosq; ibi eâ tempestate celeberrimos audivit.

Reversus docet Marpurg *Inde commigrat Brunsuigam.*

Reversus in Germaniam, primùm artem, quam didicerat *Marpurgi* Cattorum in Academiâ praecipui nominis, publicè docuit. Inde *Brunsuigam* evocatus abiit; eius urbis medicus physicus stipendio liberali conductus.

**Anno 1553.*

Exercuit itaque eo loco medicam artem, cum laude suâ & salute civium: *viditque cum dolore ingenti diuturnum, & penè Peloponnesiacum, ut ipse ad Camerarium scribit, bellum: quo urbs illa, in qua versabatur, miserimè fuit divexata.

Obitus Nigri.

Rebus humanis eximitur Brunsuigae, anno à Messia exhibito, *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto*, die *quinto* Junij.

Amici.

Amicis usus est cum aliis, tum inprimis *Melanchthone*, *Camerario*, *Sinapio*, *Eobano Hesso*: quorum in Germaniâ imò Europâ, memoriam oblivio delebit nulla.

Scripta.

Editum est eius *de tuendâ valetudine consilium*: & servantur ipsius *consilia medica*, ut fertur, apud *Casparum Schwenckfeld.* medicum. Prodiit ipso auctore & tractatus *de erroribus atq; abusibus*, *propter quos medicina infamata* hodièque jacet. Edidit & *Psalmos Davidis* aliquot, Graecis versibus redditos: auxit etiam & in meliorem ordinem redegit Mezleri Grammaticam: quae cum eius praefatione edita.

Tandem

Tantum de hoc Nigro *Camerarius in epistolis: & vita Eobani Hessi: Schenckius in bibliothecâ.*

IOANNES MEGOBACCHVS.

⊕ 1555. d. 17. Iulii.

IOannem Megobacchum Spangenbergensem natum coniicimus, sub annum à mundi Messiâ exhibito, *millesimum, quadringentesimum, centesimum septimum*. Hic cùm Logicarum artium fundamenta, ut tempora illa ferebant, sic satis jecisset Wittembergam profectus, audivit inter alios eâ tempestate celeberrimos viros *Augustinum Schurfium & Melanchthonem*. *Wittemberga discit.*

Vixit & *Erphordiæ* in suavissimo sodalitio Eobani: quocum per omnem deinde vitam amicitiam coluit arctissimam. *Item Erphordiæ.*

Ex Germaniâ in Italiam sub annum millesimum, quingentesimum tricesimum venit: atque *Patavii* medicis eâ ætate præstantissimis operam dedit. *Abit in Italiã.*

. Reversus in patriam cum titulis & insignibus medicis, docuit aliquandiu *Marpurgi* Cattorum: pôst fuit à curâ valetudinis illustriss. principi *Philippo*, Hassiæ Landgravio; illi, qui anno *quadragesimo septimo* captivus à Carolo V. detentus, ac *quinquagesimo secundo* cum *Ioanne Friderico* Saxone, è quinquennali custodiâ *liberatus est. *Docet Marpurgi. Fit archiater Landgravii.*

⊖ 1567. d 31. Martii.

Ex vita mortali ad immortalem demigrat archiater hic fidelissi. atque eruditorum amantissimus, *Cassellis*, (quod Stereontium Ptolemæi esse volunt) anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto*, die *decimo septimo* Julij. *Obitus Megobacchi Stereontium.*

Exstant eius *compositiones quædam medicæ, & antidota* usu comprobata; quæ in multis Germaniæ pharmacopolarum officinis frequentantur. *Scripta.*

Ex epistolis Eobani, & aliis.

GEORGIVS AGRICOLA.

⊕ 1555. d 21. Nov. *ætat.* 61.

PATRIAM nactus est *Georgius Agricola Glaucham*, oppidum in Misenorum vel Hermundurorum regione, argenti ac metallorum ferace; adeò ut *Henrico* duci Misniæ solæ Friburgenses venæ tantam argenti copiam largitæ sint, quanta tum, ut annales loquuntur, sufficeisset emtuio Boëmiæ regnum. *Glaucha oppidum Misniæ. Ferax metalli Misnia.*

Ibi

De subterraneis animantibus.

De veteribus & novis metallis.

De *re metallica* libros duodecim: ubi non solùm omnia ad metallicam spectantia luculentè describuntur, sed & per effigies suis locis insertas, additis Latinis Germanicisque nominibus, ita ob oculos ponuntur, ut clariùs tradi non possint.

D *precio metallorum & monetis.*

De *mensuris & ponderibus externis.*

De *restituendis ponderibus & mensuris.*

De *Romanorum & Græcorum mensuris & ponderibus.*

De *mensuris quibus intervalla metimur.*

De *animantibus subterraneis.*

Sunt eius & *de peste* libri, & *de traditionibus Apostolicis*: sed an editi in lucem sint, necne, dubitamus.

Equidem monumentis éditis & præclarè ipse de re literariâ est meritus; & nomen suum immortalitati consecravit. Litem ei movit *Andreas Alciatus*, super disquisitione *de mensuris & ponderibus*: cui Agricola brevi defensione respondit. *Andr. Alciat. cum Agricola disputatio.*

Amicis præcipuè usus est *Wolffgango Meurero*, metallicâ à puero docto, quæ Aldeburgum patria eius gignit: *Georgio* item *Fabricio*, antiquitatis omnis studioso: *Valerio Cordo*, Romæ immaturâ, sed beata morte extincto, *Erasmo Roterodamo*, cuius exstat ad ipsum epistola, *Ioanne Dryandro, Paulo Ebero, Cornelio Sittardo, Caspare Cornero*, & aliis viris doctis. *Amici Agricolæ.*

In bello Germanico, cùm Mauricius & Augustus fratres, Cæsaris exercitum per Bohemiam sequerentur: Agricola, uxore prægnante cum dulcissimis liberis domi relictâ, fortunis etiam omnibus posthabitis, cum iusiurandum, quo eis erat devinctus, nullo modo negligendum putaret, in exercitu eorum penè senex militavit. *Agit medicũ castrensem.*

De obitu & doctrinâ eius hoc elogium *reliquit *Iacobus August. Thuanus*, vir cl. his verbis: *His* (qui tum mortui narrabantur) *annumerabo Georgium Agricolam, qui de re metallicâ, fossilibus, & subterraneis animantibus ita accuratè hoc seculo scripsit: ut omnes antiquos in eo genere longè superaverit: & exactâ non solum eorum, quæ à veteribus prodita sunt explicatione; sed à multarum rerum, quas veniens ætas indagavit, vestigatione, eam historiæ naturalis partem illustraverit, additâ post Guilielmum Budæum Leonardum Portium & Andream Alciatum, ponderibus, mensuris, ac preciis metallorum & monetarum diligentissimâ tractatione ac tandem anno millesimo quingentesimo, quinquagesimo quinto, Chemnitii Hermundurorũ, haut longè à maximè famosis hoc ævo Saxonum Vl virorũ agentifodinis ubi multa ipse coram priscis incognita propriis oculis exploravit & observavit ultimum vitæ diem clausit xi. Kal. Decẽb. cùm annum ætatis LXI. ageret.* Hæc ille. **lib. 16. hist. Thuani de Agricolâ elogium. Obitus Agricolæ.*

Lib. 2 epist. Id *Matthiolus* ad *Caspar. Navium* med. *queritur, hunc præclarum probumque senem in patriâ tantum terræ non invenisse, quo suum operiretur cadaver, quod cur factum sit, Petrus Albinus indicat. Fuerat ætate ad senium vergente Agricola valdè vehemens & pertinax in propugnandâ Romanâ Ecclesia, eiusque dogmatibus: qui tamen initio tum aliatum Indulgentiarum nundinationes improbarat: ut versicu... ipso Zuiccaviæ anno decimo nono compositi & publice a... testantur:

Pontificiæ religioni addictus.

In nundinationes Indulgentiarum.

Si nos iniecto salvabit cistula nummo;
Heu nimium infelix tu mihi pauper eris!
Si nos, Christe, tuâ servatos morte beasti:
Iam nihil infelix tu mihi pauper eris!

Sed postea quorundam Theologorum incautis scriptionibus, vitâque Lutheranorum aliquorum sceleratâ offensus, inprimis εἰκονομαχίᾳ ac seditione rusticanâ: reformatam religionem cepit odisse, quam antea multis in capitibus erat amplexus: quò abduxit eum & hoc, quòd naturâ sua pompam Ecclesiasticam & ceremonias magni faceret; & splendori externo ferè nimium deditus esset.

In Pontificiâ igitur religione permanens, è vita discessit Chemnitij, anno mēse, & die ut indicavimus: cadaver autem in *Zeitam fuit translatum, ibique in templo Cathedrali sepultum, cum dies quinq; Chemnicij inhumatum jacuisset, sub pastore Tetelbachio.

**Zitium.*

Exstat in Agricolam hunc *Georgi Fabricii* epigramma eiusmodi sub lemmate: Doctrinæ admirabilis,

Epigram. Fabric. in Agric.

Agricola è terris thesauros eruit omnes:
Quoq; forent usu, quo preciove, docet.
Debuit in terris vir tantus vivere; quo non
Ingenium maius patria nostra tulit.
Vrbe tabet Citio, vitreus quam tangit Elister:
Fama viri terris intumulata manet.

Lusit in libros eiusdem idem Fabricius ita:

Et in eius libr.

Viderat Agricolæ, Phœbo monstrante, libellos
Iupiter: & tales edidit ore sonos:
Ex ipso hic terræ thesauros eruet Orco:
Et fratris pandet tertia regna mei.

Joannis Bodini de hoc judicium omittere nolumus; quod *eiusmodi est: *Metallicam disciplinam ita tractavit Georgius Agricola homo Germanus: ut Aristoteles ac Plinius in eo genere nihil intellexisse videantur.*

Bodini de Agric. iudicium.
**In meth. p. 161.*

Et hæc de nostro Agricola *ex ipsiusmet scriptis: P. Albini Chron. Misn. Mel. Laubani M.S. collectan. Gesn. bibliotheca, aliis.*

ANDREÆ

ANDREAS GRUNDLERUS. 1555.

SVinfurti, Franciæ orientalis oppido, *Andreas Gründlerus*, loco honesto natus, & à puero ad literas humaniores adhibitus; ita in iis versatus est: ut & Græcæ & Latinæ linguæ, præter cæteras artes, cognitionem non vulgarem sibi compararit. *Studet linguis.*

Postea in philosophorum spatia & Academiarum umbraculla progressus, physicis potissimum, quò naturâ ferebatur, & medendi arti sese dedidit. Quo in studiorum genere, ut ad finem perveniret optatum; in Italiam abiit, ac *Ferrariæ* lauream medicam cum applausu docentium est adeptus. *Et medicinæ. Doctor medicus renunciatur.*

Ibi in notitiam & familiaritatem venit virginis cuiusdam *Olympiæ Fulviæ Moratæ*, *Fulvii Peregrini Morati*, *Mantuani*, hominis docti, natæ, Latinè Græcèque supra ætatem & sexum eruditæ. Hanc virtutem & doctrinam ingenij excellentis admiratus, ubi in matrimonium duxit; cum eâ & fratre eius Æmilio, puero octenni in patriam revertitur. inque ipsas belli flammas incidit. Occupavit enim tunc id oppidum miles *Alberti Marchionis*: qui cum videret diu illud servari contra hostem non posse; triduo pòst diripuit, & noctu clam discessit. Successerunt Norinbergenses, & episcopi, Henricique Brunsuicensis exercitus: qui etiam compilatum incenderunt. Factum id anno quinquagesimo quarto, supra millesi. quingentes. *Ducit uxorem Olympiam, fœm. eruditā. Redit in patriam. Et in belli flammas. Suinfurtum direptum ac incensum.*

Bonis igitur omnibus exutus Gründlerus, & cum suâ solum vertere coactus, bis in fugâ ab hoste captus, & toties ab eodem liberatus, auxilio Dei, ac precibus Olympiæ fuit. Tandem palabundi *Haidelbergam* perveniunt: ibique Gründlerus clementi voluntate *Friderici II.* Electoris Palatini, in collegium Haidelbergensis Academiæ publicè artem medicam profitentium, fuit cooptatus. Spartam ergo nactus illustrem, dum eam studio & industriâ sua pro virili ornare conatur: suavissima coniux febri corripitur, & vivis immatura morte eximitur, anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo, quinto*, die *vicesimo sexto* Octobris, cum *undetrigesimum* ætatis annum nondum complesset. *Exul Haidelbergam venit. Ibi professor medic. designatur. Olympia moritur.*

Composuit in eam viduus Gründlerus cantionem patheticam & suavem: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum*. eamque subsecutus est una cum Æmilio brevi intervallo: cùm in coniugio vixisset non *quinquennium*. *Quam sequitur ipse maritus.*

F

Sepulti ſunt & coniuncti tumulis, qui fuerant coniuncti thalamis Haidelbergæ, in cœmiterio Petrino: ubi epitaphia ipſis poſita duo: quorum tamen alterum, mariti nempe, hodie nuſpiam locorum comparet. Habent autem ita:

Epitaphium Olympiæ.

DEO IMM. S.

Et virtuti ac memoriæ Olympiæ Moratæ, Fulvij Morati Ferrarienſis philoſophi filiæ, Andreæ Gründleri medici coniugis, lectiſſimæ fœminæ: cuius ingenium ac ſingularis utriusq; linguæ cognitio, in moribus autem probitas ſummumq; pietatis ſtudium, ſuprà cõmunem modũ ſemper exiſtimata ſunt. Quod de eius vitâ hominum judicium, beata mors, ſanctiſſimè ac pacatiſſimè ab eâ obita, divino quoq; confirmavit teſtimonio. Obiit mutato ſolo anno ſalut. D. LV. ſupra milleſ. ſuæ ætat. XXIX. hîc cum marito & Æmilio fratre ſepulta, Gulielmus Raſcalonus

M. D. B B. M M. P P.

D. O. M. TRINO ET UNI. S.

Et Andreæ Gründleri.

Andreæ Gründlero Sueviſordiano, magnæ peritiæ viro, Medico & Philoſopho: qui ſimulatque ſchola, in quâ vixit, dum ab exilio profiteri artem cæperat, peſtis metu hîc diſſiparetur, ſolvi à corpore exoptavit, proque voto ſolutus eſt, non tædio

ſolo

solo amissæ incomparabilis exempli sociæ, ac coniugis Minervæ suæ (erat enim in omni fortunâ homo modestissimus) sed ut ex densâ hac rerum cœlestium ignoratione, in lucem traductus, aberrationibus DEUM non amplius offenderet: hîc in spem resurrectionis quiescenti, sodalis sodali, medicus medico Gulielmus Rascalonus posuit.

August. Thuan. in hist. Crus. in annalib. Suevicis: Monumenta Haidelbergens. Vide si lubet, in vitis Philosophor. Germanor. vitam Olympiæ Fulviæ Moratæ uxoris eius.

HENRICUS MUNZINGERUS.

Fl. circa ann. 1556.

BASILEA verè multarum Germaniæ urbium regina, patria *Muntzingero* obvenit, anno Christi *millesimo, quingentesimo, vicesimosecundo.* Prima literarum fundamenta sub *Xysto Betuleio*, felici juventutis informatore, posuit: & cum religio Basileæ mutaretur, de magistratus consilio aliquot cives liberi in Dominicanorum cœnobium recepti sunt, inter quos & Müntzingerus; qui literis bonis, & pietate tum hic doctâ [illegible] buti aliquando Ecclesiæ ac scholis patriæ usui esse possent. Ibi ergo ipsum *decennium* egit, institutione diligenti & fructuosa usus *Simonis Sulzeri*, & post eum *Sebastiani Lepusculi*, utriusque viri docti ac pii.

Xystus Betuleius. In cœnobium Dominicanorum recipitur Müntzinger. Simon Sulzer. Sebast. Lepusc.

Posteà, cùm ætate & eruditione, accrescente quoque judicio, animum ad medicinæ studium applicuit, inque philosophicis & medicis, quas duas inter disciplinas jucunda est conspiratio, plurimum profecit. Inde anno *quadragesimo quarto*, supra *millesimum quingentesimum*: philosophiæ in patriâ magister est salutatus, & ad tempus in scholâ Petrina juventuti erudiendæ præfectus.

Müntzing. med. & Phil. Magister Philos. creatur. Ludo præfi.

Quo in officio etsi nihil reliquum fecit: tamen cum juvenilis animus ad altiora contenderet, amicorum literis DD. Fuggeris Mæcenatibus studiorum liberalissimis, fuit commendatus.

Fuggeri Mæcenates literarum.

In Galliam abit Müntzin. Et Italiam. Vbi doct. renũciatur, & medic exercet. Redit ad suos. Augustam. Vbi medicum agit. Inter nobiles cooptatur. Ab Eistetensi antistite vocatur.

Eorum igitur sumtibus in Galliam missus, *tres* ibidem *annos* consumsit discendo. Inde in Italiam progressus *Pisis* in publico rum ordinem relatus est: ac postea sesquiannum *Florentiæ* medicinam factitavit.

In Germaniam reversus, Augustam ad Fuggatos Mæcenates se contulit: ibique aliquot annis civibus ita re medicâ profuit. Ob quæ in Remp. Augustam merita anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto à Carolo* Augusto inter curiæ suæ nobiles fuit cooptatus. Octennium quasi cũ in Augustæ, cunctis benefaciendo, nemini nocendo, exegisset, anno *quinquagesimo nono*, ab *Eistetensi* episcopo evocatur, atque honesto ac liberali stipendio, qui suæ ditionis medicum ageret, conducitur.

Ibi quamdiu vixerit, quando viam omnis carnis ingressus sit, & nunquid posteritati elucubrarit: nondum invenimus. Vixisse eum adhuc anno *sexagesimo quinto* supra *millesimum, quingentesimum*, *Henricus Pantaleon* auctor est: sibique cum præteriret, ob communia olim studia, omnia humanitatis officia exhibuisse, & itineris rationem per Franconiam ostendisse, confirmat.

Pantal. lib. 3. Prosopograph.

Flor. circa annum 1557.

REINERVS SOLENANDER.

REinerus Solenander *Buderica* natus est circa annum *vicesimum quintum*, supra *millesimum, quingentesimum*: cumq; ingenio esset felici animum ad literarum studium adiunxit. *Lovanii*q; tyro *trienniũ* exegit. Mox, ut *altæ mentes in perpetuo sunt motu*, in *Italiam* profectus, primum *Bononiæ* & *Pisis*, cum *Romæ* & *Neapoli* septennium integrum & amplius consumsit, & Philosophiæ perinde, ut medicinæ, operam navavit. Deinde annis aliquot in celebribus *Galliarum* Academiis, inter celeberrimos viros studia sua est prosecutus.

Lovanii discit literas. In Italiam abit. Exinde in Galliam.

Redit ad suos. Testimonio suorum profectuum de more Academiatum, neutiquam improbando, accepto; in Germaniam rediit; ac medicinam apud ægrotos, qui operam suã opẽve expetebant, exercere cepit. Adspiravit eius praxi, non Apollo ille, sed Deus ipse Jehova adeò: ut non solũ ab infimis ac medioximis; verum etiam à summis atq; principibus fuerit cultus, & in honore habitus. Quamobrem à *Gulielmo* Cliviæ regulo evocatus, principi illa cura corporis fideliter fuit.

Feliciter medicinam exercet. ArchiaterClivensium reguli.

Scripta. Scripsit in medicinâ varia, quæ à bibliothecarum congestoribus peti possunt; de quibus eminere videntur *consilium medicinalium*

nalium sectiones, tractatus de causa caloris fontium medicatorum & temperatione Plurium meminit ipse; & scripta habuisse fertur, an perfecta foras dederit, quantum nobis constat, passim dubitatur.

Dum multos annos in Italiâ partim didicit, partim docuit & fecit medicinam: observavit penè innumeros adolescentes medicinæ studiosos: quibus satis fuit salutasse solum Italiam, & receptas (iubet ita vocare) varias collegisse, statimque ad suos pro medicis rediisse. Quod ipse non potuit non vehementer improbare. Si enim res receptorum multitudine & varietate ageretur: pharmacopola quivis, quemvis medicum facilè vinceret. *Ex receptarũ congestione nõ fit medicus.*

Monet igitur juventutem studiosam, ut melius & in rempublicam, & in se consulat: *morbum* exactè *cognoscat: remedii* ad curationem adhibendi *vires & naturam* diligenter perspectam habeat. Huc enim totius medicinæ cognitionem tendere. *Recta medendi ratio.*

Pantal. lib. 2. de Prosopogr. I. Georg. Schenk in biblioth. Solenander in præfat. consiliorum suorum.

IANVS CORNARIVS.

☉ 1558. d 16. Martii ætat. 58.

AD limites Misniæ, qui ad Elistrum, oppidum est ducum Saxoniæ *Cygnea*, vel à conditore, vel ut quorundam fert opinio, ab insignibus, quibus olores tres ostentantur, denominatum. Id patriam nactus Joannes vel Janus Hagnpol/ vel Hagenbut/ quod cognomen vernaculum à præceptore, vel *Laurentio Vrsalio* patriæ consule, & postea socero eius in *Cornarii* fuit *mutatum: quam aptè, alii judicent; natus est seculo *decimo quinto*, post Messiam in carne exhibitum ineunte. *Cygnea oppidum, unde dict.* *Ioan Hagenbut Cornarius dictus, alias Hagnpol.*

Primum studiorum tyrocinium in patriâ fecit: & puer domi paternæ satis negligenter, quod ad victum, educatus, mox à patre admodum adolescens in externas scholas missus, ad adolescentiæ ferè usque finem, corpore non adeò firmo fuit: sed quod facilè afficeretur, ob victus iusti negligentiam, imò ut rectiùs dicamus, partim ignorantiam, partim inopiam. Adolescens *viginti* natus annos, ex *Petri Mosellani*, viri & eruditi & suaveloquenti facundia ornari, auditoribus, eos in literis utriusque linguæ fecit progressus: ut non modò Grammatica doceret: sed etiam poëtas & oratores Græcos publicè enarraret. **Ipse Cornar. comment. l 6. p 445.* *Educatur negligentius.* *Audit Mosellanum.* *Docet publicè adolescens.*

Anno *vicesimo primo*, Wittembergæ Magister est renunciatus: mox anno *vicesimo tertio* Licentiatus medicinæ. Nam cùm non ita tardè intelligere cepisset; *sanitate vitam nihil melius*

habere: circa annum ætatis *decimum octavum*, animum ad medicinæ, quam & conservandæ sanitatis, & amissæ recuperandæ, sive curandorum morborum artem esse audierat, studia adiecit; non admodum probantibus id parentibus & amicis, qui sacris & pietatis religioni addictum malebant. Et si et iis obsecundandum, & mandato etiam divino, ducebat: magis tamen literarum & linguarum studio inhærens, per aliquot annos progressus fecit eos; ut si omninò sacris initiatus esset, non planè ad id ineptus videretur. Medicinam etiam interea neutiquam neglexit: sed professores publicos diligenter audivit, non velut artis adsecla primùm sed velut explorator, & in ætas ferebat, velut arbiter. Prælegebatur autem tunc in Lycæis *Avicenna*, qui princeps totius artis habebatur; *Rasis* deinde, præcipuum nonus ipsius ad *Almansorem* liber, in quo absolutura curandorum omnium morborum ratio proponi ferebatur, *Albucasis Avenzoar, Mesues, Arabes*, & alii ex citra ædium nomina. ... bantur interim alii ab aliis facere ... medicinæ, sive ... scriptores recentiores, *Bertrucius, Gatinaria Guainerius, Valescus* & aliorum ... cibilis ... sed inter præcipuos producebatur *Arculanus* quem alii *Herculanum* vocant. Græcorum autem medicorum ratio habebatur nulla: nec nati multi sciebantur, nec nominibus suis justis satis noti erant principes: cùm vulgò *Hippocras* & *Galienus* à plerisque omnibus appellarentur.

Scripta etiam illorum nec Græca nec Latina exstabant: nisi quòd translationes quædam corruptissimæ pariter ac barbarissimæ ex *Galeno*, à paucis magni thesauri loco possiderentur: & æquè vitiati *Hippocratis*, exiguâ mole libelli haberentur, alter *Aphorismorum*, alter *Prognosticon*: qui interdum etiam in scholis, ubi magni illi principes locum ultrò cessissent, prælegebantur.

Quanquam itaque non judicio suo ita confideret: ut, quid de illius seculi medicinâ sentiret, publicè proferret; & esset quædam in ipso reverentia quoque docentium pro cathedra, qualiacunque didicissent, tamen commilitones sæpius intellexerunt ex eo, nec auctorum illud, nec professorum genus, videri satis sanum; quod ea tempestate scholas medicas occupasset: idque assequi sibi videbatur ex linguarum studio, tum in Germaniâ assiduè florescente. Cùm enim auctores illos ad unum omnes barbarissimos viderit ut quod dicere aut docere vellent non quàm perspicuè satis exponerent; non dubitabat Græcos medicos longè meliora literis mandasse, à quibus Arabes & barbarissimi sua hausissent: & vehementer dolebat, nihil eorum scriptorum ad suam extare ætatem.

Quamvis

Quamvis autem toto pectore à scholarum doctoribus abhorreret, & barbaros illos aversaretur: tamen nomine arti dato, eò progressus est: ut medicinam aliquot annis exercuerit ultra citraque Oceanum magnum, apud *Livones, Rutenos*, & in principum *Megalopyrgicorum* ducatu atque aulâ, utens quidem barbaris illis magistris, meliorum subsidio destitutus: sed sperans quotidiè futurum, ut aliquando incideret in optimos illos auctores Græcos, suâ linguâ loquentes. *Exercet medicinam apud exteros.*

Eâ de causâ cùm per *Belgas* ad *Anglos*, & rursus ab his per *Gallias* peregrinatus *Italiam* petere constituisset: ut *Basiléam* venit; commodùm repente illos, quos penitùs interiisse creditum erat, medicos Græcos, *Hippocratem*, *Galenum*, *Paulum Æginetam*, *Dioscoridem*, in *Aldinâ* Venetiis officinâ excusos, & ad *Ioann. Frobenium* paulò ante mortem transmissos. Hos auctores cùm *Hieronymus Frobenius* heres, ei utendos dedisset, familiariter excepto & in amicitiam recepto; Italiam visendi desiderium in eo fermè restinxit, eumque annum ipsum Basiléæ detinuit. *Peregrinatur. Incidit in Græcos medicos Basiléæ.*

Non defuerunt, qui medicinæ causâ & salarium eidem & supellectilem aliam necessariam, abundè offerrent: venitque in familiaritatem tunc non solùm Erasmi; sed & qui ad Erasmum salutandi causâ, ex Italiâ, Galliâ, aliisque regionibus, docti homines confluebant; ut professores Basileenses omittamus. *Ibi gratus degit.*

Ex illo porrò tempore, reiectis & neglectis medicis illis barbaris; quos *novennium* ipsum secutus erat: totum se ad Græcam medicinam contulit, Græcisque se totum addixit: quos secutus ad eorum imitationem medicinam exercuit in Germaniâ. Ac principio quidem *Northusana* urbis Imperialis medicus physicus fuit: inde ad *Francofurtenses ad Mœnum* accersitus, publico reipub. illius salario medicum physicum egit: ubi eum anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo*, æstatis inauditus Germaniæ æstus ac febris arripuit: quam summâ cum difficultate vix tandem à se depulit. Patriæ etiam suæ aliquot annis operam medicinâ faciendâ navavit: atque tempore belli Germanici, cum præsidium *Zuiecaviæ*, ut & aliis Saxoniæ oppidis, impositum esset, multum in studiis impedimenti, & in re familiari detrimenti sensit: quin cùm supra *quingentos* operâ suâ curasset: nemo tamen abeuntium, & loculos benè onustos asportantium, sese gratum adversus medicum fidelem ostendit. Docuit itidem artem suam publicè in *Marpurgensi* ac *Ienensi* Academiis, non sine laude suâ & auditorum fructu. *Græcorum medicinam sequitur. Eam variis in locis exercet. Northusa. Francofurti. Zuuicaviæ. Docet eandem publicè.*

in dubium vocat obscuratque, ac seipsum accusandum coram universo Musarum theatro proponit. Cuperem eiusmodi acerbas, & à Christianorum linguâ calamoque, legibus interdictas, simul ac ingenuis animis odiosas contentiones, nunquam ceptas, aut nunc tandem charitatis amore sublatas & consopitas. Quorsum enim attinet, ob res nemini hoc tempore probè notas, aut quarum usus iam apud nos intercidit aboleuitque, tam Tragicas turbas concitare? Ecquid enim magni est sive duæ, sive tres res illæ sint? cùm id palàm constet, affinia esse nomina, ac res parum admodum habere discriminis: præterea nihil omninò noxæ, quacunque quis ex tribus (si maximè haberemus) utatur, humanis corporibus accidere: quando similes retinere vires, ipse Dioscorides testatur: Hæc ille.

Id, uti dictum, Cornarius unicè, nec ineptè opinor, optavit: ut medicæ per Europam scholæ, excusso Arabum jugo, de Græcis fontibus auditoribus propinarent: & ut ad Græcorum medicorum præscriptum, reformarentur pharmacopolia, in quibus multa essent inania, superflua, corrupta, exoleta: improbavit tot syruporum ac julepiorum, barbaris nominibus appellatorum, inutilem copiam: tot aquarum, per fornacis vim, de simplicibus medicamentis extortarum, rudem indigestamque molem: cùm Hippocrati *ptisana*, cum familiaribus naturæ humanæ potionibus vino, aquâ, aquâ mulsâ, aceto mulso suffecerit, velut justus exercitus ad omnes morbos acutos expugnandos. Exotica etiam rejecit; ac domesticis nos contentos medicamentis esse jussit. Opes velut studiorum impedimenta, non anxiè quæsivit: & eas quoque quæ contingere potuissent, magno animo contempsit. Est non nemo, * qui bis eum Doctoris medici titulo ornatum affirmet: de quo nihil certi habemus. *Petrus Nigidius* philologus mortuum hoc elogio ornavit:

Quæ in medicina desideravit Cornarius.

Hippocratis medicamenta quæ.

* 1. *Wittemb.* 2 *Bononiæ vel Valentiæ, ut Petr. Albin Elogium Cornarij.*

Vixit & in nostro Cornarius ille Lycéo,
Pæonio notus; Pierioque choro.
Plurima conscripsit proprio benè condita Marte,
Græcorum multos transtulit ille libros.
Hippocraten Latio donavit iure, Galenum
Pergameum Latiâ vestiit ipse togâ.
Transtulit & acres multos pariterque profanos
Auctores, sed eos quis numerare queat?
Hunc meritò luget Zuiccavia morte peremtum
Patria; flet Charitum Pieridumque chorus.
Quem non detinuit celebris Noribujia quondam:
Nobile nec Mœni ceperat emporium:
Quem non Hassiaci Nympha tenuere Lycéi:
Musarum studiis inclyta Iena tegit.

Epigr. in Cornar. Est in Cornarium & *Ioannis Stigelii* acrostichis eiusmodi:

I *ngenio si quis sibi nomen & arte paravit:*
A *nte alios clarum tu quoq; nomen habes.*
N *amq; simul Graio facundus & ore Latino,*
V *ir medica prestans viribus artis eras*
S *untq; procul varias via qua munitur in artes*
C *onsita subsidio commoda multa tuo.*
O *rba ferè genio densisq; abstrusa tenebris,*
R *estituis studio scripta vetusta tuo:*
N *on hoc Coe senex, magni dux docte Galeni:*
A *cceptum non hoc Græcia tota negas.*
R *ingere livor iners: tamen huic sua præmia debet*
I *ngenuus meriti non pereuntis amor.*
V *ive DEO. studia ista suo qui numine iuvit:*
S *perantem in Christi transtulit ille sinum.*

Georgius autem Fabricius tali eum epigrammate celebravit: sub lemmate; *Sedulitatis erudite*

Ætas quotquot nostra tulit; quot secla priora
Prestantes scriptis, artibus, ore, viros:
Iano Cornario plura & meliora nequivit
E Graiis nemo fontibus hausta dare.
Dicere vera negas tumulum: celerando recede;
Tumba te inexpertum ne vocet ipsa virum.

Et hæc de Cornario sufficiant, *excerpta sparsim ex ipsius operibus: P. Albini chron. Misnia: collect. M. S. Laubani: Gesn. bibliotheca: aliis.*

☉ 1558. d. 10. Sept. ætat. 93.

HIERONYMVS VVILDENBERGIVS.

Goldberga oppidum. GOLDBERGA Silesiæ oppidum, olim aurifodinis, unde & ei nomen, hodie Gymnasio celebre, *Hieronymum Wildenbergium* protulit, sub annum Christi *millesimum, quadringentesimum, sexagesimum quintum*. Qui cùm à teneris operam artium humaniorum, physices ac medicinæ studiis, prout tempora illa ferebant, gnaviter dedisset: nomen inter eius ævi eruditos non postremum tulit: maximamq; vitæ sat longę partem, extra patriam exegit.

Extra patriã vivit Wildembergus.

Revisit ad suos. Anno *millesimo, quingentesimo tertio*, è Borussiâ ad suos cives revisit: iisque auctor & suasor fuit scholæ aperiundæ: cuius consilium populares secuti omnem & opem & operam alacriter contulerunt. Ei ludo cum ipse *oblennium* magno cum

Auctor ludi in patria.
Cuipraest.

cum labore, felici successu, & præclara nominis sui famâ præfuisset: in Borussiam rediit; ac *Thorunii* medici Physici munus cum laude obiit: ibique mortalitatem exuit anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo octavo*, prid. calend. Octob. Goldbergæ in templo Parochiali, me mortæ eius tale monumentum honorarium positum visitur:

In Borussiam redit.
Physicus Thorunii.
Vbi moritur.
Cenotaphium eius.

CLARISSIMO VIRO D. HIERONYMO WILDENBERGIO GOLDBERGEN. THEOLOGO, PHILOSOPHO, ET MEDICO EXIMIO: PHYSICO THORONEN. FELICISS. ANNIS XLIII. QUI ET IBIDEM PIE DECESSIT, NATUS ANNOS XCIII. PRID. CAL. OCT. ANNO DOMINI M. D. LVIII. FILIUS ET GENERI GRATI BENIGNO PATRI F.F. ANNO M. D. LXVI.

Tradidit ingenuas hic Wildenbergius artes,
Edidit & scriptis optima quæq; suis.
Goldbergaq; scholam fecit, Colmaq; celebrem:
Nunc est cælestis pars quotacunq; scholæ.
Ad quam nos etiam doctor summusq; Magister,
Quamprimùm misero Christus ab orbe vocet.

Scripsit *epitomen Philosophiæ rationalis & moralis: scholia in Aristotelis* octo *Physicorum*: item *in libros de cœlo: de meteoris*: & *de animâ*, Basileæ in officinâ Oporini.

Tantum de hoc viro benè de multis merito eruimus è *schedis amicorum* & *lib.* 3. *Prosopogr. Pantal.* plura addituri, si plura oblata literis fuissent

Scripta.

IACO-

♁ 1559 d 10 Novemb. atat. ann. 59.

IACOBVS MILICHIVS.

FRIBERGÆ Brisgoiæ natus est *Iacobus Milichius*, honestissimis parentibus, die *vicesimâ quartâ* Januarii, Ebero *vicesimo primo* Februarii semisse post primam ante diluculum, anno à nato Christo, *millesimo, quingentesimo, primo*: quo tempore *Saturnus, Iupiter, Venus* & *Mercurius*, nascentem exceperunt triquetris & sextilibus radiis, ex dodecatemoriis *Geminorum, Aquarij*, & *Arietis*. Quorum cùm vim esse peculiarem & mirificam, in formandis excellentibus ingeniis, longo usu deprehensum sit; inde, quod præcipuos, quos habuit orbis terrarum viros doctos, tali aliquo siderum positu, in lucem editos esse observatum est: consentaneum est ad eam ingenii magnitudinem ac præstantiam, quæ in eo fuit, harum stellarum lumen plurimum contulisse, adfulsione convenienti in naturam, quam à parentibus accepit optimam, opportunè impressum.

Thema natalicium Milichij.

Pater Milichij. Pater præcipuum ejus urbis magistratum gessit; qui postea in filium, Jacobi fratrem, quasi hæreditario jure translatus est; & antecelluit opinione sapientiæ, laude justitiæ atque integritatis, & autoritate. Is cum in filio Jacobo perspexisset indolem idoneam ad literas, & discendi cupidam; studiis eum destinavit: & erudiendum primum curavit in Academiâ patriâ, quæ tunc præ cæteris claruit, adducta scilicet in admirationē ac celebritatem ab iis viris, quos Germania illo tempore habuit summos. Ibi *Erasmo Roterodamo, Vlrico Zasio, Conrado Heresbachio, Henrico Glareano, Nicolao Gerbelio, Bedroto, Philippo Egentino*, & plurimis aliis, familiaris & charus fuit. De Erasmi privatâ ac domesticâ consuetudine, ac sermonibus; multa narrare fuit solitus cum magnâ voluptate: quomodo diurnas operas partiri; & ut maturino tempore rebus seriis vacare commodius posset, veterum more, tardius prandere: Inde vel amicis sese dedere, vel obambulare; & inter obambulandum, vel colloquiis suavibus se invitare ad hilaritatem atque oblectare, vel ea recitare solitus sit: quæ ex ore ejus excepta, postea *Familiarium colloquiorum* titulo prodierunt. Cùm censuras referret, quas Erasmus in efflorescentia sub id tempus ingenia Germaniæ suo more, & pro eâ, qua valuit autoritate liberius agere consueverat; ajebat illum de Philippo Melanchthone adolescente adfirmasse: *Quod in quamcunque artem nervos ingenii intensurus esset, in ea omnes*

Viri docti in Academ. Friburgensi.

De Erasmi domesticâ consuetudine.

Erasmi colloquia unde nata.

Iudic Erasmi de Melancnth.

omnes summos artifices esset superaturus. Hac voce Erasmi ajebat, incensum fuisse ingenii cupiditate Philippi visendi.

Postea cùm Erasmus *Friburgâ* discessisset *Basileam*: ipse de patris sententiâ se contulit in Academiam *Viennensem*, in qua magis, quam alibi tunc floruerunt eruditionis Philosophiæ studia; cum reliquæ scholæ adhuc occupatæ essent magna ex parte barbarico cœno doctrinæ scholasticæ. Mathematicas artes Academia Viennensis diligentia præcipuâ excoluit atque illustravit; & prima solaque reliquæ Germaniæ impertivit, autoribus *Georgio Purbachio* & *Ioanne de monte regio*. Inde cùm postea ceu coloniæ mathematicæ deductæ essent in Academias cæteras: paulatim alibi quoque propagatæ sunt. In Wittembergensem Academiam primi disciplinas illas invexerunt *Volmarius* & *Milichius*: quas cum adolescentes cupidissimè amplecterentur, & urgerent, & persequerentur certatim magno & alacri studio, invitati scilicet certitudine doctrinæ, & evidenti utilitate, & præcipuè exemplo atque autoritate *Philippi Melanchthonis*, qui propter caussas gravissimas ex tollere eas veris laudibus, & ab adolescentibus severe exigere solebat; brevi tempore ita creverunt in illa Academia: ut cæteras his facilè superarit & obscurarit: & laudem illustratæ Mathesecos aliis præreptam suam fecerit.

Milichius ergo inter præcipuos fuit, qui studia Mathematica in Wittembergensi Academiâ excitarunt. Habuit autem præceptorem, & in his & in arte medica *Georgium Collimitium Tanstetterum*, insignem doctrinâ virum, & artis medicæ cognitione usuque celeberrimum. In Græcâ linguâ *Rethei merum*, & familiaris fuit inter cæteros *Casparo Ursino Velio* Poëtæ excellenti, *Philippo Gundelio*, *Wolffgango Lazio*. *Viennâ* discedens venit *Wittembergam* anno Christi, *millesimo, quingentesimo, vicesimo quarto*, invitatus potissimum studio veræ doctrinæ de Deo & philosophiæ purioris; quæ repurgari tunc & instaurari cœperant, & fama nominis Philippi. Ubi quod unicè expetiverat, cùm sese insinuasset in familiaritatem *Philippi Melanchthonis* & *Simonis Grynæi*; quem eadem reviviscentis omnis doctrinæ politioris fama eò pellexerat; in eam venit apud utrumque opinionem & admirationem, propter ingenij & judicij rectitudinem, animi candorem, doctrinæ pro eâ ætate varietatem, discendi ardens & inexplebile studium; ut ad extremum vitæ usque utrique fuerit charissimus.

Nam magni eum fecit Melanchthon: multoties in gravissimis consiliis eius, & dulcissimis ac pietatis atque sapientiæ plenis sermonibus magnâ cum suavitate acquievit; multoties de rebus

Confert se in Acad. Viennensem.

Acad. Viennensis mathemat. excolit.

Volmarius & Milichius Wittenb. primi Mathem.

Præceptores Milichii.

Georg. Collimitius Tanstetter.

Venit Wittembergam Milich. 1524.

Charus Melanchthoni & Grynæo.

rebus & controversiis maximis judicium eius & sententiam re-quisiviti multoties denique apud eum animi ægritudines effuderat ac deposuit, cum mirifico allevationis sensu.

Cooptatus in numerum Professorum Wittemberg.

Enarrat librū 2. Plinii.

Cùm ergò & ingenij & integritatis ac diligentiæ specimen præbuisset eximium: & spes esset usui eum atque ornamento fore publicis studiis: tribuit ei Academia Wittembergensis munus publicè docendi. In quo quàm fideliter & utiliter servierit scholæ, & quantum navaverit atque effecerit ad posteritatem, testatur *enarratio secundi libri Plinii*, in quâ ex doctrinæ Ptolemaicæ & Aristotelicæ fontibus modi ac Labyrinthi Astronomici & Physici plerique, ita sunt explicati & illustrati; ut difficultas, quæ visa fuit rudiori seculo inesse maxima, evicta atque discussa omnis videatur. Neq; exstat magis perspicua enarratio. Ut enim natura ingenua & recta erat ita & perspicuitatem maximè amabat, iuxta illud Euripideum: ἐσθλὸν τὸ σαφές. Et sycophantiam ac sophisticen vehementer oderat: quæ in eo rectitudo naturæ caussa erat, ut cum *Vito Amerbachio*, qui tum ibidem Physicen doceb[a]t, minus ei convenire[t]; quod ab eâ p[er]-nosarum disputationum subtilitate & perplexitate abhorreret, cui alter studebat maximè.

Minus ei cum Vito Amerbachio convenit.

Postquam autem ingenij & doctrinæ commendatione inclaruisset, venit in notitiam cum aliorum præstantium virorum, quibus illud eruditum & florens Germaniæ seculum abundavit; tum verò & *Eobani Hessi* & *Ioachimi Camerarii*. Inter Camerarium & Milichium studiorum, opinionum, ac voluntatum similitudine cōtracta amicitia, in eam coaluit ætate necessitudinem: ut qui Camerarium impensiùs coluerit atque observaverit Milichio, & vicissim, qui Milichium complexus sit suavius Camerario, fuerit nemo.

Eoban. Hessus & Ioach. Camerar. amici Milichii.

Erat enim in Milichio præter liberalem cognitionem omnium Philosophiæ partium, & artem Medicam, excellens prudentia: quam cum natura valeret plurimum, auxerat atque instruxerat multa & assidua lectione historiarum veterum ac recentium; in quibus cognoscendis tantum operæ ac temporis posuit: ut quem illi hac in parte præferas, si Melanchthonem excipias & Camerarium, vix sis habiturus. Quicquid enim exstat probatorum historicorum; id non tantum semel inspexerat, aut obiter percurrerat; sed ut erat assiduus & acer, iterata lectione sæpius evolverat, ac planè exhauserat. Peperit ei civilis prudentia non minorem, quam ars medica existimationem; quæ in admirationem eum adduxit apud illustrissimos principes Anhaltinos: quibus in adversâ valetudine medicando, in rebus dubiis aut difficilibus sapienter consulendo, plus sæpè profuit quàm multi alij:

Milich histor studiosus.

Idem & medicus & iurisperitus.

Anhalt princip. med.

De

De *Durero Melanchthon* dicere solebat: *Picturam, qua antecelluit citra controversiam omnibus suis ætatis artificibus, fuisse in eo minimam*: tanti fecit prudentiam eius, & iudicij gravitatem in aliis rebus. In Milichio prudentia ne artem medicam, an verò hæc illam vicerit; non minus difficile foret decernere. *Melanchthonis de Durero iudicium.*

Etsi erat enim

Vir medicus multis aliis præstantior unus:

tamen præeminebant in eo ornamenta pietatis, prudentiæ, & aliarum virtutum. Docuit verò & artem medicam multos in Wittembergensi Academia magno cùm fructu, & eandem feliciter exercuit. Qua in re magna illi debetur gratia, non eò tantùm, quòd doctrinam fideliter tradidit; sed multò magis, quòd primus artem revocavit, atque reduxit ad fontes Græcos: è quibus Arabum rivuli sunt deducti; & auditores adsuefecit: ut se duce atque interprete doctrinam potius ex limpidis fontibus autorum suâ linguâ loquentium, quàm ex interpretum turbidis lacunis haurirent. *Revocat artē medicam ad fontes Milichius.* Erat in autoritate legum tuendâ & totâ gubernatione scholasticâ severus: in executione eorum, quæ ex usu ac dignitate publicâ gravi judicio constituta muniunt statum præsentem, usque ad pertinaciam durus, memor veteris dicti, quod semper in ore habebat: τὸ εὖ κείμενον μὴ κινητέον. *Severus in gubernatione.*

Denique in omnibus civilibus officiis, honestus, iustus, ac gravis. Idque nec arte adscitum, nec astutâ simulatione fucatum: sed γνήσιον prorsus erat, & ex verò constantique proficiscebatur judicio, quod & in vultu natura effinxerat: in quo elucebat ἀξιωματικὸν quiddam ad moderatam gravitatem honestissimâ specie compositum: & ipse ostendebat omnium virtutum exemplis in sermone, in gestu, atque incessu: in quibus aspectum nihil inerat aut defotme, nihil inhumanum aut insuave, nihil aculeatum aut mordax: nulla torvitas: sed eximia gravitas admirabili temperata comitate, & ingenuus candor, livoris omnis atque invidentiæ expers: ut intuenti aut cogitanti eum, illud *Menandri* in mentem veniat: ὡς ἡδὺ χρηστότης σοφίᾳ κεκραμένη: *quam pulchra res est bonitatis & sapientiæ temperamentum.* *Virtutes eius ac mores.*

Fuit privata eius vita exemplū illustre omniū virtutū bono pioq; patrisfamilias convenientium. *Vita item privata.* Deum rectè invocabat in agnitione & fiduciâ Mediatoris Jesu Christi. In coniugio castissimè vixit: Familiam insigni regebat severitate Erat φιλόστοργος admodum, & sobolem, quam Dei beneficio procrearat numerosam, non tantum rectè instituendam curabat per alios; sed ipse quoque assiduè exercebat, nec defugiebat laborem quotidianæ inspectionis atque explorationis studiorum ac morum in suos.

Cum-

Cumque laxitate disciplinæ & dissolutione vitæ adolescentiæ vehementer offenderetur, ne vel se absente sui negligentius vel occasione licentiæ degenerarent, vel pravi sodalitij consuetudine inficerentur: malebat carere eo quæstu, quem si voluisset consectari, percipere potuisset uberrimum. Illo ergo malebat carere, quàm committere: ut suâ culpâ liberi corrumperentur, quod futurum metuebat, si aut crebro abesset, aut plures & alienos suis adhiberet. Quæ fuit causa præcipua, ut solitudinem quietam, sed infructuosam in sua domo, frequentiæ quæstuosæ prætulerit.

Denique familia eius erat nihil aliud, quàm Ecclesia parva, quam ipse gubernabat ut Antistes, partitis operis cum soc à conjuge, matrona honestissima & gravissima: & verè præstabat hoc quod jubet Paulus, inquiens: ταῦτα λογίζεσθε, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά. ὅσα δίκαια, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα. Cum autem cupiditas cognoscendi fontes doctrinæ cœlestis præcipuè in scholam Wittembergensem eum invitasset: nihil prius habebat, nec antiquius studio sacrarum literarum. Legebat itaque assiduè & diligenter Prophetica & Apostolica scripta; & his addebat probatorum autorum commentarios veteres & recentes. Doctrinam verò ita perceperat; ut omnium controversiarum momenta & fundamenta rectè & integrè intelligeret.

Studium religionis in Milichio.

Cupiditas eius discendi

Tantò autem flagrabat amore discendi: ut neq; cùm valeret incommodius, neque cum ætas ingravesceret, sibi parceret. Et reprehendentibus hanc nimiam assiduitatem; obijciebat versum *Solonis*: γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος. Temporis tam parcus erat dispensator; ut nemo cum domi suæ reperit, nisi aut legentem, aut commentantem aliquid, aut quod rarum erat, cum amico aliquo taxillis ludentem, quo ludi genere præcipuè, & præsertim à prandio delectabatur. Imò ne quidem intempestivas lucubrationes à cœnâ & antè somnum moderabatur. Cui rei & insomnia tribuenda, quæ laboravit (tenuem enim admodum brevem habebat somnum) & causa morbi, quo extinctus est. Non dubium est enim, nimias & assiduas atque intempestivas animi intentiones, adflixisse in eo cerebri & ventriculi vires, cùm esset alioqui corpore succulento & pleno. Ea sese πλεονεξία tandem in ἀποπληξίαν exoneravit, cerebro obruto atque oppleto: quod sibi mortis genus aliquantò antè ex indicijs non obscuris ipse prædixerat. Nam & vertigines crebriores sentiebat; quibus antea tentari non erat solitus, & tantas quidem; ut aliquando non sine periculo ex alto per præceps in terram decideret; & cum æstate ante obitum proxim â graviter decubuisset, & inde ubi â evacuatione corporis mediocriter restitutus esset, subinde ... malum

Solonis dictũ.

Apoplexia corripitur.

malum sibi videbatur ominari. Decessit autem ex hâc vita, *quinta die*, postquam apoplexia correptus esset, repetitis subinde non dubiis signis animi in motus ardentis veris Spiritus sancti motibus, *die decimo* Novembris, anno Christi, *millesimo, quingentesimo, undesexagesimo*. *Obitus ea.*

Sepultus est Wittembergæ; ubi in tumulo ejus hæc leguntur: *Monumentũ Milichii.*

ANNO M. D. LIX. DIE X. NOVEMB. DECESSIT VIR CLARISS. JACOBUS MILICHIUS DOCTOR ARTIS MEDICÆ, ERUDITIONE ET VIRTUTE EXCELLENS: CUJUS LABORES STUDIIS DOCTRINARUM PROFUERUNT, UT ET SCRIPTA EJUS OSTENDUNT.

Paulò ante mortem, cum apud Melanchthonem multa de Ecclesiâ piè & graviter locutus esset, addiderat de morte: *etsi sit iter durum; tamen cum sciat homines non casu nasci ad tantas calamitates, sed restare aliam vitam meliorem; se expetere illius vitæ sapientiam, ubi Deum coram, & causas mirabilium operum in naturâ cernat, & ducente Filio Dei, spe fruendæ illius sapientiæ se minus ab illo itinere abhorrere.* *Sermo Milichii de morte.*

Sunt ab eo habitæ *orationes* aliquot, de argumentis potissimum medicis: quæ exstant in tomis declamationum Melanchthonianarũ: fit & mentio in epistolis Cratonis *practica medica* Milichij: sed ea lucem quantum scimus non vidit. *Scripta eiusd.*

Ioannes Maior Ioachimus, Theol D. & poëta, amicum & collegam demortuum hoc epitaphio epigrammate honoravit:

Νῦν ὑάκινθε λάλει, τὰ σὰ γράμματα, καὶ πλέον αἰ αἰ,
Et sonet in foliis scripta querela tuis.
Invida Milichium rapuerunt fata Iacobum,
Qui sibi, quiq; aliis vivere dignus erat.
Cui pater ipse suas artes donavit Apollo:
Natura & gremio nutriit alma suo.
Ille vias cœli, cœloq; errantia norat
Sidera, quæq; habeant illa vel illa vices.
Adde potestates herbarum usumq; medendi:
Scriptaq; solerti tot monumenta manu.
Hîc herbæ vestras debuisset promere vires:
Quando alios vestrâ sæpè levavit ope.

Dum tamen herba solo, dum stabunt sidera cœlo:
Candida Milichii fama superstes erit.
Multum illi flores, multum illi & sidera debent:
Totus in illorum cognitione fuit:
Sed nova cùm tellus quondam nova germina fundet;
Et nova cum cœlum provehet astra novum:
Tum novus, exuviis decoratâ carne resumtis
Milichius, priscâ dum videt artis opus:
Multa super flores & cali signa loquetur;
Abramo faciens mutua verba patri.
Nunc ver perpetuum felici spiret in urnâ:
Floreat ut pictis semper amana rosis.

Insigne Milichii. De sagittario autem, qui fuit insigne Milichio, *Theodorus Plateanus Cygneus* eiusmodi lusit epigramma:

Vt celeres torquet, nervo impellente, sagittas
Magnanimi prastans robore dextra viri:
Vtq; volant illa feriuntq; adversa feroces
Sive petant hostes, seu fera monstra feras:
Sic etiam, impellente Deo, per cuncta feruntur
Heroes meritis & pietate graves.
Illorum res nulla potest inhibere labores:
Quicquid agunt; fato prosperiore cadit.
Ergo sagitta datur meritò virtutibus auctis.
Alta petit virtus: alta sagitta petit.

Et hæc de Milichio, quæ desumsimus ex *tom. 5. declamationum Philippi Melanchthonis oratione habitâ à M. Eusebio Menio: ex scriptis Wittemberga prepositis: Laubani collectaneis s elogiis doctorum virorum, alius.*

IOANNES STRAVBIVS.

⊖ 1560. d. 22. Iul. ætat. 73. curr.

IN Rhetiâ inferiore, non procul à Vindelicorum limitibus, situm est oppidum Imperij *Isena*. Ad hoc natus fuit honestis parentibus *Ioannes Straubius*, poliater Wittembergensis. Vixit in terris Saxonicis annos aut pluˆs *quinquaginta*. & honestè ac graviter vixit. Excelluit doctrinâ, judicij dexteritate, & pietate. Cumque propter maturitatem ætatis & prudentiam ab omnibus magni fieret: in eius oppidi gubernatione operam ordini Senatorio navavit præclaram. Ad hæc, industriâ & felicitate in medicando, de plurimis optimè meritum esse, constat. Fuit enim in ipso non solùm artis, quam profitebatur, solida cognitio; sed singularis fides, adsiduitas, & morum integritas: quas virtutes non tantùm urbs & schola Wittemberga

Isena, oppidũ. Straub poliat. Wittembergicus. Eius virtutes & doctrina. In senatum cooptatus.

tembergensis, sed vicinia tota novit. Et quantum *Alexander Macedo* credidit suo medico, à quo intrepidus in morbo periculoso pharmacum accepit, quanquam fides medici accusata esset: tantum huic Straubio tutò credi potuit. Nunquam vel operæ pepercit ulli in adeundis & considerandis ægrotis; vel defatigatus fuit assiduitate operarum. *Alexander Magnus medico credit.*

Extinctus est Wittembergæ, anno eo, quo & *Philippus Melanchthon*, mensis Julij die *vicesimo secundo*, marasmo senij, qui est μαρασμὸς τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ: cum paulatim deficientibus viribus, & corpore lento occultoq; calore tabescente, tandem aliquot diebus ante mortem corripuisset eum, ἐκ σωτηρίων πνοὴ, defluxio alvi largior. Superato .n. insigni climactere anni *septuagesimi secūdi*, tertium annum ad sextum usq; mensem produxit. *Obitus Straubii.* *Ætas.*

Pietatem aūt animi cùm antea totius vitæ curriculo probavit omnib. vitæ integritate ac honestate: tum verò in extremo actu constanter ostēdit. Crebrò repetiit fidei confessionē, & assidua invocatione sese Filio DEI cōmendavit; gratias agens, quòd ipsū suo sanguine redemtum veræ Ecclesiæ adiunxisset, additis dictis, quib. niteretur, & ex *Psalmo repetitâ precatione: *Ne proiicias me in senectute meâ, & cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Cùm produceretur morbus, sæpè erumpebat in has voces: *Domine fac finem & ex hac ærumnosâ vita transfer me ad lætitiā æternā, in quā fruar tua luce pleniore. te radios immensæ lucis tuæ corā purissimos & perfectissimos spargente; cuius in hac vitā gustum percepi.* Filiis itidem tam testamento quàm vivâ voce, aliquoties cum animi quadam commotione, commendavit doctrinam Evangelicarum Ecclesiarum, præcepitq; timorem Dei, precum studium, & erga ministerium observantiam. *Extremus eius actus.* *Psal. 71. v. 18.*

Atque hæc de Straubio ex *tomo 4 programm. Wittembergic.*

LEVINVS LEMNIVS.

Floruit circa annum 1560.

ZIRIZÆA Selandiæ, sive *Mattiacorū*, ut *Tacitus vocat, civitas Imperialis, à conditore nomen sortita est, sub annū Christi *octingentesimum, undequinquagesimū*. Tunc .n. imperante *Lothario* in formam oppidi primùm redacta, & murorum ambitu munita, ex parvis initiis in eum est splendorem *adducta; ut nullâ clarissimarum civitatum hodie sit inferior. Ferax eadem est non solùm negociatorum prudentum ac divitum: sed ingeniorum etiam præclarorum, & virorum eruditorum. Inter hos non postremas suo jure sibi vendicat *Levinus Lemnius*, in lucem hanc editus anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinto*. *Ziriæa. Mattiaci.* *De moribus Germanorum.* *Lemnius de occult natura mirac l. 4. c. 2.*

Primis literarum fundamentis feliciter in patriâ positis; ad varias sese Academias contulit, magnâque cum assiduitate &

industriâ philosophiæ juxtà & elegantiori medicinæ operam dedit. Itaque insignibus Doctoræ & testimonio eruditionis ornatus, in patriam rediit: & non sine genio adspirante medicinam apud suos Mattiacos exercuit.

Elatâ uxore, sacris ipse initiatus, Canonicorum in patriâ collegio adscriptus, ibidemq; senex defunctus est.

Epigramma in Levinum Lemnium.

In eum exstat hoc *Beierlinchi* epigramma:

Ne magis Hyblæo lateat sub melle venenum:
Præstitit id medicâ Lemnius arte potens.
Ille tibi vires, species, causasq; latentes
Herbarum, ingenio dexteriore notat.
Ergo Dioscoridi quantum das Græcia, tantum
Debes Lavino Belgica grata tuo.

Guilielmus Levini Lēnii F.
Ericus 14. Sueciæ rex.
**Ioanne Finlandiæ duce, Erici ipsius fratre. Factum id anno 1568.*

Fuit excellenti medicus ingenio, formâque egregiâ: ut vel adspectu suo & eloquentiâ ægros recrearet. Filium legitimo thoro sustulit *Guilielmum*, paterni & æris & artis hæredem: qui *Erico XIV.* Suecorum regi, à consiliis valetudinis fuit. Hoc rege ab *alio regnum affectante, in vincula conjecto, *Guilielmus* fidus domino medicus, unâ fortunis vitâque exuitur.

Parens in studiis acquievit; scripsitque eleganti stylo varia, omnium artium candidatis apprimè utilia: *explanationem similitudinum, quæ ex fructibus herbisq; in sacris bibliis desumuntur.*

Scripta Levini Lemnii.

Edidit etiam duos libros *de habitu & constitutione corporis* quam Græci κρᾶσιν vocant, trivialesq; complexionem. Item *de occultis naturæ miraculis, ac variis rerum documentis* libros quatuor, multiplici eruditione refertos: quibus accessit *de vitâ cum animi & corporis incolumitate rectè instituendâ* liber unus.

Astrologia.

Sunt eiusdem libri tres: primus *de Astrologiâ*; quo obiter indicat, quid illa veri, quid ficti falsique habeat, & quatenus arti habenda sit fides: secundus *de præfixo statutoq; vitæ termino:* tertius *de honesto animi & corporis oblectamento, & qua exercitatio homini libero conveniat potissimum: simulq; de frugalitate victusq; temperantiâ, & vitæ rusticæ dignitate.* Horum plerique ob reconditam doctrinam: quâ scatent, & jucundam elegantiam, in Italicam & Gallicam translati sunt: sicut *Iacobus Horstius D*, eorundem Germanicus est scholiastes ac interpres.

Iac Horstius.

Hæc de Lemnio ex *scriptis ipsius Lemnii, & Auberti Miræi elogiis Belgicis, bibliothecis, aliis.*

IACO-

IACOBVS BORDINGVS.

☉ 1560. d. 1. Septemb. ætat. 50. curr.

ANTVERPIÆ, urbe totius Brabantiæ florentissimâ & opulentissimâ, *Iacobus Bordingus* natus est, anno Servatoris nostri *millesimo, quingentesimo, undecimo*, die *undecimâ* Julij, circiter *octavam* pomeridianam. Parentes habuit *Nicolaum Bordingum*, & *Adrianam Adriana*, cives illius urbis nulli integritate vitæ secundos. Hi cùm facultates haberent tantas, partim hæreditate, partim mercaturâ honestâ comparatas: ut filio sumtus ad studia necessarios sic satis suppeditare possent; præsertim cùm in filio adhuc puero non obscura indolis egregiæ indicia animadverterent: bonis ipsum literis, ut per ætatem potuit, maturè ac diligenter imbuendum curarunt. Annum itaque agens *nonum* in disciplinam traditus est scholæ Antuerpiensis moderatori *M. Nicolao Buscoducensi* homini non doctrinâ modò, verùm etiam pietate singulari prædito. Nam ob puræ religionis doctrinam & confessionem Bruxellæ in carcerem non ita multò pòst conjectus est: è quo tamen, Dei beneficio, liberatus dicitur. Ab hoc cum prima primarum artium rudimenta feliciter percepisset, ac certiora jam indolis ingeniique signa dedisset, in quibus veluti herbis quibusdam minimè fallacibus, fructus olim capiendi apparerent; missus est *Lovanium*, urbem tum temporis doctis hominibus celebrem: ubi cum in castrensi pædagogio Logica & Physica degustasset, ad linguarum postea studium applicuit animum: quod intelligeret fine earum notitiâ ad veram Philosophiam non perveniri. *Nihil enim aliquò perveniendi prosunt studia, nisi quis ea prius, quæ eò, quò intendit, ferunt deducuntque cognorit.* Eiusmodi cum linguas esse juvenis philosophiæ cognoscendæ amore accensus, rectè animadverteret, cepit in eas seriò diligenterque incumbere. Erant id temporis Lovanij *Conradus Goclenius* Westphalus, & *Nicolaus Cleonardus*: quorum ille eloquentiæ studiis eâ in Academiâ cæteris antecelluit omnibus, hic verò Græcam & Hebraicam linguam tum docendo tum scribendo illustravit. Edidit namque in lucem utriusque linguæ elementa, quæ ob brevitatem & facilitatem passim in scholis magno cum juventutis fructu docentur.

Parentes.

Nic. Buscoducensis præceptor Bordingi.

Lovanium mittitur.

Linguarum studium.

Conr. Goclen.
Nic. Clenard.

Erat etiam ibidem *Rutgerus Rescius*, qui Græcas literas fideliter ac diligenter profitebatur. Hosce viros Bordingus publicè prælegentes audiens, tantum brevi profecit in singulis: ut

Rutgerus Rescius.

cua ætate alij in hisce discendis incipiunt laborare: eâ ipse ætate in iisdem excelleret.

Bording. Lutetiam missus. Quamobrem patet ita feliciter à primis inde annis institutũ ætatem subitò in linguarum studiis progressum, misit *Lutetiam*, ut ibi ad linguarum cognitionem gravius quoddam doctrinæ genus adiungeret; ad quod naturæ propensione maximè duceretur. *Non omnia possumus omnes.* Quemadmodum enim non ubivis loci herba quæq; feliciter provenit; ita etiam non cuiusq; ingenium doctrinæ cuiuslibet capax esse potest. Pater itaq;, homo in filio erudiendo prudens, cum ipsum investigatione rerum capi animadverteret, naturæ eum & studiis suis obsequi passus, ad Lyceum, ut diximus, Lutetianum ipsum misit *annos* iam natum *octodecim*: ut ea ætate medicinæ fundamenta iaceret, quæ capax maximè omniũ esset. *Ioann. Copus. Iacob. Silvius.* Erant eo tempore Lutetiæ Philosophi duo præstantes *Ioannes Copus* & *Iacobus Silvius*, quos utrosq; diligentissimè audivit: illum quidem Aristotelis philosophiam, hunc aũt medicinæ artẽ fideliter doctèq; tradentem. *Lutetia urbs qualis.* Quanquam autem urbs sit Lutetia Galliæ totius longè maxima, & omnium rerũ, quæ ad delicias & luxum spectant, copiâ affluens; in qua homo, cui res suppetit, vitiis, ad quæ adolescentia proclivis esse solet, tanquam vinculis & compedibus quibusdam facilè irretiatur; Bordingus tamen adeò illis non est captus, ut, non dicam, in uno tantum aliquo sese effuderit: sed in omnibus pariter sese continuerit. *Bordingi in studiis adsiduitas.* Nam statim ubi Lutetiam venisset: doctissimorum Philosophorum auditor assiduus, non prima tantum Medicæ artis degustavit rudimenta; sed multas etiam res in naturæ obscuritate abditas feliciter potuit eruere. *Omittenda sunt enim omnibus omnia cupiditatum lenocinia, qui ex Minervæ castris laudem cupiunt aliquam reportare.*

Eget aris. Cùm autem Philosophiæ amore planè ardentem, studiorum nervi destituerent, quod à parentibus ad ipsum missæ pecuniæ a viarum latronibus interceptæ fuissent; patuerunt illi domus doctorum hominum, qui re, consiliis, operâ suâ ipsum adiuverunt. *Docet Græca & Hebraica publicè.* Nam cum à Græcæ & Hebraicæ linguæ cognitione haud vulgari instructus esset; ac eam ceu viaticũ quoddã Lovanio secum asportavisset: instigãte *Ioanne Sturmio*, ac cæteris quibusdã hortantibus, qui studiis iisdem delectabãtur, Græcas & Hebraicas literas publicè magna cum laude professus est *Parisiis in Lexoviensi collegio*, cui *Ioannes Tartesius* præfuit. *Unde inclarescit.* Ex quo professionis genere, cum iam nomen eius magnis viris innotuisset, multi liberos ipsi suos erudiendos tradiderunt; à quibus institutionis & diligentiæ suæ fructum, tam est uberem consecutus: ut mater patre mortuo, nullos ipsi ab eo tempore studiorum sumtus suppeditare necesse habuerit.

Per singulas itaq; philosophiæ partes cum velut apicula quæ dam

dam laboriosa pervolitasset, & medicinæ etiam studiis biennium propemodum totū tribuisset: cœpit de viâ quadam secum diligenter cogitare, qua posset horū studiorū cursum feliciter conficere. E vivis iam excesserat pater ipsius Nicolaus: quare ne matrem sumtibus in studia faciendis gravaret: in clientelam & fidē *episcopi Mimatensis de Roschefault* sese contulit, quo eius liberalitate adiutus, id quod semel instituerat, ad exitum optatum perduceret. In huius viri clientelam semel susceptus, ita se dedit in eius consuetudinem: ut prorsus una viveret, nec *biennium* ferè totum ab eo discederet, imò etiam sermones sæpè & familiariter cum ipso communicaret de gravissimis rebus. Nam cum Episcopus ex Divi Pauli ad Romanos epistola *de salvatione gentium* locum obscurum proponeret, & Bordingus rogatus sententiam, eruditè illū explicans, totam justificationis nostræ rationem ostenderet, admiratus episcopus quibusnā ex libris homo juvenis, & qui in Philosophiæ studiis tantummodò versatus esse videretur, tam reconditarum rerum doctrinam hausisset; rogavit, num *Wittembergensiū libros unquam legisset?* Bordingus itaq; *Philippi Melanchthonis* in illam epistolam cōmentariū è sinu depromsit; ac eius sententiam cum sua convenire ostendit. Episcopus, tametsi Philippi laudaret doctrinam, ac sibi in loci illius explicane sątis factum esse fateretur; autor tamen fuit Bordingo, eius ut generis libros occultos servaret, ne tum se, tum alios secum in vitæ discrimen adduceret, eo præsertim tempore quo *Ioannes Baptista Centenarius* Pontificis legatus, illis in locis ageret. Quanto autem amore, & quantis benevolentiæ officiis Episcopus Mimatensis Bordingum sit prosecutus, non literæ tantùm scriptæ; sed res etiam ipsa declarat. Nam missus ab ipso est in urbem Galliæ medicinæ studiis florentissimam, quam *Montempessulanum* appellāt, ubi ipse Bordingus quibusdam in literis affirmat, se impensis Episcopi Mimatensis vixisse, & *Ioannem Scironium, Dionysium Fontanum, Antonium Saportam*, homines medendi arte clarissimos diligenter audivisse.

Mæcenas Bordingi episcopus Mimatensis.

Colloquiū de salvatione gentium.

Montempessulanum mittitur Bording.

Sed posteaquam, tum ob excellentem ingenij vim, tum ob præclararum artium fundamenta ante probè iacta, celeriter ac multum in eo doctrinæ genere profecisset; Italiæ amore accēsus, ut illorum etiam ingeniorum & motum gustum aliquē haberet, cœpit de profectione in Italiam cum amicis consilia agitare. *Carpentoracte* itaq; primū in itinere deflectēs, cùm ibidē aliquandiu subsisteret, propterea quod cives ibi haberet quosdam sui amātes, & veteri sibi necessitudine coniunctos: ecce repentè *Iacobus Sadoletus* cardinalis & Carpentoractensis Episcopus, vir citra oēm controversiam eloquentissimus, famâ Româ, ubi tūc agebat ad sese de Bordingo, & eius singulari doctrinâ allatâ, scholæ Carpentoractensi ipsum præficiendum, liberali stipēdio curavit.

In Italiam cogitat.

Venit Carpentoracte.

Iac. Sadoleti consilio ludo ibi præficitur.

Quanti autem doctissimi in Italia viri ipsius Bordingi, vix *annos viginti sex* nati, ingenium, doctrinam & virtutem fecerint: ac quantis ipsum benevolentiæ studiis complexi sint; binæ ostendunt literæ: quarum altera à *Paulo Sadoleto* ad ipsum *Bordingum*, altera à *Iacobo Sadoleto* ad *Romulum Amasæum* de ipso sunt scriptæ, quas quidem, cum & elegantes sint, & testimonium doctrinæ ac virtutis gravissimum ipsi Bordingo haud tacitè tribuant, non alienum erit hoc loco recitare.

Pauli Sadoleti ad Bordingum litera. *Gratissima* (inquit ille in suis) *mi Bordinge, fuerunt literæ tuæ, vel quod à docto viro, ac in liberalibus studiis non mediocriter versato, vel quod à studiosissimo nostri homine videbantur scriptæ. Ita enim ego & Sadoletus patruus meus nati, ita instituti sumus, ut cum proborum virorum erga nos studiis, & benevolentiâ maximè capiamur, tum virtuti atque industriæ, quocunque in homine ea eluceat, plurimum tribuamus. Quare cum utrunque in te esset, & optimarum literarum doctrina, & animus ad nos amandum propensus: nequaquam vereri debuisti, quin tuæ literæ per se nobis futuræ essent gratæ. Quanquam Centenarii nostri, castissimi & modestissimi hominis testimonium de te valet apud nos, sicuti quidem debet, plurimum: verum id magis iucundum nobis accedit, quàm tibi necessarium fuit. Tuæ enim literæ satis per se loquebantur, te studio & benevolentia nostra, ac boni cuiusque iudicio esse dignissimum. Itaque valde lætati sumus, pro eo quantum civitatis nostræ Carpentoractis dignitatem atque amplitudinem cupimus, talem cives eos doctorem nactos esse, qui, quæ literæ, quæque artes ingenuo ac liberali homine maximè conveniant, earum artium atque literarum cognitionem tradere possit iuventuti. Multi enim anni sunt, cum in eo plurimum patruus elaborat, ut sit Carpentoracti aliquis, qui liberos in Latinis & Græcis literis instituere; & eorum animos ad præclararum rerum scientiam, quæ illis potissimùm literis continetur, fingere atque formare sit idoneus.* Et aliquantò post iisdem in literis: *Nostram consuetudinem, quam te tantopere appetiisse, scribis, facilè quidem tu talis vir adeptus esses, si nos istic offendisses: nec dubito, quantum familiaritate tuâ delectare nos potueris, cum unis tuis literis amicus planè nobis sis factus. Sed quando in his locis necessitate potius quadam, quam voluntate aut iudicio nostro distinemur: nos enim (quod te scire arbitror) certo nobis animi iudicio perpetuum istic domicilium vitæ constitueramus, quod institutum nequaquam cum ullâ quamvis ampla dignitate commutassemus, si nobis tantummodo animi nostri sensus habenda ratio fuisset: verùm ita Deo de nobis statuenti parendum fuit. Sed quando absentia nostra is tibi benevolentiæ nostræ fructus eripitur, qui ex vultu & sermone familiari percipi solet, ita tibi cætera amicitiæ officia præstabimus, ut non solum tu, sed omnes*

etiam

etiam cives nostri te nobis familiarissimum atque amicissimum factum esse intelligant: nec dubito, quin tibi vel opera, vel gratia, vel testimonio nostro prodesse aliquando possimus. Tuum erit, quod iudicium de te facimus, & quam erga te benevolentiam suscepimus, eam virtute, industria, fide, atque innocentia tueri. Romæ, prid Id. Decemb. 1537. Hæc Ille ad Bordingum de ipso, ex quibus fit evidentissimũ, juventutis Carpentoractensis formandæ causa profectionem eius in Italiam eo tempore Sadoleti consilio ac voluntate fuisse impeditam. Neque etiam dubium est, muneri huic ita Bordingum præfuisse; ut ingenium eius, doctrinâ, virtus, ac vitę totius integritas summis Italiæ viris anteà comprobata, in omnium etiam tum civium, tum juventutis sibi concreditæ oculos incurrerit, maximè cum ipse dicere solitus sit, eos, *qui alios dicendi funguntur munere, non doctrina tantum, sed etiam vita innocentia, ac morum integritate suis debere esse conspicuos*, ne idem ipsis accidere videretur, quod lyris, quę pulcrè quidem & eleganter sonant aliis, se verò ipsas minimè audiunt. Putabat enim vir optimus & longo rerum usu jam didicerat, juventutem ad virtutis studium alacrius invitari, & ea in se vitia corrigi facilius pati: àquibus præceptores suos omninò alienos esse perspiceret.

Qui aliis præsunt, exemplo præeant.

At enim tot laboribus quotidiè in eâ scholâ rectè gubernandâ, ac juventute Græcis Latinisque literis instituendâ exercitatus, cùm jam civium omnium benevolentiam laborum assiduitate, modestia, comitate, humanitate ac cæteris virtutibus omnibus sibi adiunxisset; cœpit de vitæ totius sociâ quoque sibi adiungenda cogitare. Duxit itaque annum natus *vicesimum septimum* uxorem, vi genere *Franciscam Nigronam, Terminigroni*, civis & patricii Genuensis, & *Iohannæ de Roschelle Avenionensis*, filiam. Nuptiali convivio in domo *Ioannis Iuliani* jurisconsulti, qui sororem Franciscæ duxerat, apparato, interfuerunt viri doctrinâ & virtute præstantissimi, inprimis autem *Paulus Sadoletus* cum totâ Sadoleti Cardinalis ac patrui sui familiâ, *Paulus Sacratus, Petrus Bachetus* jurisconsultus & poëta insignis, qui sponso scripsit epithalamium, *Stephanus Nigronus* uxoris Franciscæ patruus, *Gabriel Isuardus* & *Antonius Dalmatius*: quos tantum nominandos duxi, quod existimem tantorum virorum præsentiam declaratam ad viri huius laudem pertinere.

Ducit uxorem Bordingus.

Hanc itaque Franciscam, novem liberorum superstitum & ad virtutem omnem optimè educatorum multitudine felicem, posteaquam Carpentoracti duxisset, non ita multò post suos visendi causâ *Antuerpiam* celerrimè contendit. Rebus suis ad arbitrium Antuerpiæ confectis, ad uxorem Carpento-

Excurrit in patriam.

Reversus Bononiam contendit.

Iac. Sadoleti litera de Bordingo.

racti apud patruum relictam eadem celeritate reversus, statim sese Bononiam contulit: ut Doctoris medicinæ insignibus, doctissimorum ibidem hominum suffragiis, ornaretur. Usum apparet eam ad rem commodius conficiendam *Iacobi Sadoleti* consilio & operâ. Is enim ipsum *Romulo Amasæo* literis suis, quarum antea memini, diligenter commendans: *Venienti* (inquit) *isthuc Iacobo Bordingo, qui schola Carpentoractensi triennium præfuit, optimo viro & Græcis Latinisque literis eruditissimo, non potui nihil ad te literarum dare, tum ut commendarem tibi hominem, quem medius fidius ego singulari benevolentiâ complector, tum etiam ut tu agnosceres memoriam me tui cum summâ item benevolentiâ retinere. Is ea de causa Bononiam proficiscitur, ut quoniam dedit aliquot annos medicinæ operam, id studiis & laboris in ista urbe perficiat, doctorumque hominum iudicio statuatur dignus, qui ipse quoque possit eam civibus suis artem & scientiam profiteri, quod illum magna cum ingenii & doctrinæ laude adepturum esse confido. Nunc etsi non dubito, mi Romule, quin quem à me diligi & probari intelligis, eum sis tuis studiis atque officiis omnibus prosecuturus; tamen sic volo te existimare, vix quenquam inveniri posse, in quo tua mihi officia accidere possint gratiora, quàm in Bordingo, cui omnibus de causis meritò amicissimus sum. cupioq; eum, quàm maximè & celebrari & ornari. Quod tu præter cæteros egregiè mihi præstare potes, qui præes Bononiensi iuventuti, & elegantibus ingeniis dominaris, in eâ urbe natus, è qua eruditio & optimarum artium disciplina in has transalpinas nationes dimanasse videtur. Porrò autem hæc sunt, quæ te posco. Primum ut diligas hominem ipse, & carum habeas: deinde ut eidem doctos isthic viros concilies, reddasq; eum & meo & tuo testimonio omnibus notum. Postremò, ut cum publicè iudicium de dignitate Bordingi per doctorum collegium fiet; tu cum tuis omnibus vestro eum comitatu frequentiaque honestetis. Quanquam summa postulatorum meorum hæc est, te uti ita geras adversus Bordingum, amore, studio, diligentia; ut intelligat meam hanc sibi commendationem apud te plurimum profuisse: egoque in hoc homine experiar, id quod iampridem scio, me abs te non solum diligi, sed etiam vehementer amari. Vale mi Romule. Carpentoracti 4 calend. Octob. Anno 1540.* Hæc ille.

Matthæus Curtius.

Quibus verò benevolentiæ studiis à præcipuis Academiæ Bononiensis viris, sapientiæ & doctrinæ laude præstantib. sit Bordingus affectus, altera quâdam ad *Scipionem Blanchinum* scriptâ epistolâ, idem Cardinalis copiosè cõmemorat. Scribit enim *Matthæum Curtium*, apud Bononienses Medicum insignem & doctissimum Romulum, totam simul Campegiorum domũ in Bordingo suum ipsi animũ & amorem patefecisse, ipsi verò Bianchino,

chino, à Bordingo multa multorum erga se se officia commemorante, summę erga se humanitatis & præstantis testimonium datum esse, quippe qui coactu ipsius apud ipsum diversatus, & domo ipsius tanquam suâ comiter jucundèq; sit usus. Pro quibus officiis gratias agit Blanchino idem Cardinalis, & quanquã omnium doctorum virorum & fautor sit & observator; illa tamen sibi in Bordingo tributa esse lubens agnoscit.

Amplissimum itaq; jam virtutis & doctrinæ testimonium communi doctorum omnium judicio *Bononiæ* consecutus, statim *Carpentoracte* revertitur, annum agens *nonum & vigesimũ*, ubi cum ob veræ religionis amorem absque uxoris, & propriæ vitæ discrimine diutius agere non posset, ac spes sese nonnulla ostenderet in patriâ vivendi aliquantò & tutius & liberius: *Antuerpiam* commigravit; ut civibus illic suis artem, quam in Galliâ & Italiâ didicisset, profiteretur. *Quinquẽnium* ibidem mansit propemodum totum, & partim medicinâ faciendâ, partim chirurgiæ præceptis tradendis sese exercuit. Anatomiæ namque, & illorum præceptorum, quæ aliquot Methodi libris à Galeno sunt tradita, usum ita ostendit diligenter; ut auditores ipsius non parum se operâ & diligentiâ ipsius profecisse agnoverint. Licuisset homini decem annos in Galliâ & Italiâ versato, magnâ mercede in emporio totius ferè Europæ opulentissimo & celeberrimo medicinam facere; licuisset apud amicos, affines & sanguine coniunctos vitam honestam & suavem vivere, opes prætereà non mediocres sibi in tanto opulentorum civium numero arte suâ comparare: sed quorsum attinet, vel universum mundum lucrari, & animæ detrimentum facere? terrena patria perfrui & de cœlesti amittenda in periculum venire? & propinquorum consuetudini esse affixum, & ab æterni Dei & angelorum ipsius societate exterminari? Quæ singula Bordingus cum cogitaret; vero est simile cogitationem illam haud sanè parum ipsius animum distraxisse. Habebat enim eo tempore non uxorem modò; sed etiam liberos munus Antuerpiæ gerebat publicum: quod temerè deserendum non fuit ob uxorem & liberos; qui in eo, arte industriaque ipsius sustentabantur.

Antuerpiam commigrat Bording.

Ibi & facit & docet medicinam.

Terrena non praeferenda cœlestibus.

Grave rursum erat homini Christiano ac piè instituto; tot quotidiè impiis cultibus interesse; ac iis sese fœdè contaminare: confessionem aut perpetuò dissimulare: aut se suosque omnes in manifestum periculum coniicere: quorum illud recta conscientia sustinere nequit; hoc verò carnis refugit imbecillitas.

In hac itaq; lucta carnis & spiritus, dum ipse Bordingus, ut de Ænea Virgilius;

Ani-

Animum nunc huc celerem nunc dividit illuc:
In partesq; rapit varias, perq; omnia verſat:
Ardet abire fugâ, dulcesq; relinquere terras.

Neque enim putavit homini, qui donum cœleſte illuminatus ſemel guſtaſſet; licere in eo cœtu agere hominum; in quo idolum Baal pro verò Deo coleretur. Cuius ipſum ſententiæ fuiſſe, ipſe in duabus oſtendit epiſtolis, altera quidem ad *Æpinum* Theologum, alterâ verò ad *Ioannem Sturmium* Philol & orat ſcripta.

Epiſt. Bord ad Æpin. & Sturmium.

Non ignoras, (inquit ad Æpinum) *quàm miſerè hic affligatur Eccleſia noſtra quamque grave ſit homini Chriſtiano pièq; inſtituto tot* εἰδωλομανίαις, *quæ hic fiunt quotidie, intereſſe, ac propè etiam ſuffragari. Nam ut integrum Deo cultum præſtemus nullo idololatriæ genere nos inquinantes, quamdiu in his locis ſumus, non video quâ ratione fieri poſſit. Eo enim redacti ſumus ut confeſſio noſtra aliquâ ex parte diſſimulanda ſit perpetuo, vel capitis periculum ſubeundum. Quorum alterum eiusmodi eſt, ut recta conſcientia ſuſtinere non poſſit: alterum refugit carnis, quam plurimam adhuc circumferimus, infirmitas. Vnum igitur illud reliquum eſſe putamus: ut relictâ Babylone, aliò migremus, ubi pura ſit ac ſincera Eccleſia. Nam quod Abrahæ præceptum eſt:* Exi de terra tuâ, de cognatione tuâ: *id ad omnes etiamnum pertinere arbitramur, qui intelligũt, quo cultu ſit afficiendus Deus, ad apertè autem confitendum fortes ſatis non ſunt. Quanquam etiam aperta confeſſionis genus quoddam eſſe videtur, patriam, cognationes, & opes relinquere, abire in terram, quam dominus oſtendit. His ego cauſis impulſus decreveram iam dudum, relictâ hac meâ patriâ, ad vos commigrare.* Hæc ille ad *Æpinum*. Ad *Sturmium* in eandem ſententiam ſcribit multa.

Commigrat Hamburgum.

Hoc igitur inſtituto eum eſſet Bordingus, Antuerpiâ diſceſſit, ac ſedem ſuam *Hamburgum* tranſtulit.

Quâ quidem in urbe à ſenatu ſtipendium liberale conſecutus, id primum pietatis dedit ſpecimen, quòd cum illis ſtatim conſuetudinem contraxit, quos religionis cultu atque ſcientiâ antecellere intelligeret. Quo autem erga eos animo fuerit hinc coniecturam facias, quod in teſtamento à ſe facto, *Bochelio* cuidam Hamburgi commoranti pecuniam aliquam ceu inſtitutionis in pietate Chriſtianâ δίδακτρον legaverit. Hamburgi ſenatui cum iam annos propemodum quinque ſerviiſſet, acceſſitus eſt ab *Henrico* Megapolenſi principe, ut ipſe eius operâ tum in aulâ tum in Academiâ *Roſtochienſi* uteretur. Vixit ibidem *ſeptennium*, ac medicinæ ſtudia eâ in Academiâ non mediocriter ingenio, doctrinâ, diſputationibus, ac cæteris laboribus ſcholaſticis fideliter præſtandis illuſtravit, interdum & principi ſuo operam navavit.

Inde Roſtochiũ vocatur.

Anno

Anno deinde *milleſimo. quingenteſimo, quinquageſimo ſexto*, cum rex Daniæ *Chriſtianus* & Academia Hafnienſis altero medico carerent, ſtipendio regis & ſcholæ eò eſt invitatus. Ubi vitæ, quod fuit reliquum ita tranſegit; ut apud ſereniſſimum regem, & ampliſſimos eius regni proceres in magnâ eſſet gratiâ, utriſque ſuam erga ipſum munificentiam ſæpè declarantibus: in ſcholâ verò magna eius in docendo dexteritas, in diſputatione acumen, in conſiliis prudentia, in controverſiis componendis æquitas, in convictu & vitæ conſuetudine modeſtia, comitas & facilitas, ita ubiq; perſpecta ſunt: ut nulla vitæ eius pars fuerit, quæ honeſti ac boni viri officio careret.

Hinc in Academiam Hafnienſem.

Hoc in munere dum ſummâ cum laude ſua & commodo aliorum verſatur: morbo corripitur; in quo pietatis ac patientiæ ſpecimina edidit præclara. Poſtquam enim naturæ ne robur an morbi magnitudo ſuperatura eſſet, dubitaret: mentem ſtatim ad ſanctiſſimarum rerum cogitationem convertens, uſus eſt communione corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Qua ceremoniâ ritè peracta, de teſtamento faciendo, cœpit cogitare. *Poſteaquam*, inquit, *iam Deo Patri ſum reconciliatus per Filium & de reconciliatione confirmatus certo ſymbolo: tempus monet, quo deinceps de uxore de liberis, ac re tota familiari, ex amicorum conſilio & ſententia aliquid certi conſtituam.*

Morbo corripitur.

In eo patientia Bordingi.

Eam itaque ad rem viros quoſdam delegit, quos ſperabat officium uxori & liberis præſtandum, minimè neglecturos. Rebus ita omnibus ad moriendum prudenter & piè comparatis, cordis quædam compreſſio, & lateris punctiones ſubſecutæ ſunt, quibus tametſi triduo toto graviſſimè torqueretur: animo fuit tamen præſente, neque de ſua conſtantiâ quicquam remiſit. Summa animi fiducia ſententias conſolatorias recitavit, ſeque ipſe iisdem in doloris magnitudine conſolatus eſt: Uxorem & liberos eo die, quo obiit horâ circiter octavâ matutinâ ad lectum accerſivit, & orationem primùm ad aſtantes habuit, qua ipſos officiorum omnium à ſua morte præſtandorum, amanter ac paternè admonuit. Deinde patriarchæ Jacobi exemplum ſecutus, manu impoſitâ, felicia quæque ſingulis precatus eſt. Poſtremo uxorem amplexus, ac eidem fauſta eadem precatus eſt. Poſtea cunctos dimiſit, & ſeſe ad quietem compoſuit; ac ſi tum nihil reliquum eſſe putaret, quod uxori & liberis à ſe præſtari poſſit, & tempus veniſſet, quo Deus ipſum ex huius mortalis vitæ ærumnis ad felicitatem eſſet vocaturus ſempiternam. Et quanquam communis illæ generis humani hoſtis diabolus, variis ſoleat telis, homines etiam piiſſimos quoſque, inprimis in agone aggrediatur de ſpe divinæ gratiæ ac vitæ æternæ miſeros deturbet: tamen Bordingus ea

Condit teſtamentum.

omnia clypeo verbi divini munitus, fortiter excepit, elisit, hostemq; prostravit.

Ea nocte quæ diem mortis præcessit, hora prima *symbolum Apostolicum*, uti rhythmis est Germanicis inclusum; incoavit: sed cum præ morbi magnitudine vox langueſceret, ab adstantibus recitari voluit, eoque finito, *caput Esaiæ quinquagesimum tertium*, de Christo redemtore nostro, item *Ioannis caput tertium*, de regeneratione & justificatione hominis legi diligenter & attentè audivit. Postea similibus sententiis cum ipsum alij consolati essent, manu porrecta omnibus egit gratias: & oculorum vultusq; totius indiciis minimè obscuris significavit: ipsi officium id gratissimum fuisse, seq; non parum in illo extremo actu esse recreatum. Inter hæc igitur suspiria & gemitus, vitam hanc, si vita nominanda est, cum morte, vel potius mortem cum vita optima verèq; vitali commutavit, die *quinto* Septembris, anno Christi *millesimo, quingentesimo, sexagesimo* ætatis suæ *quinquagesimo* currente.

Obitus Bordingi.

Virtutes ac mores.

Excelluit utriusq; generis virtutibus, non tantum illis, quæ iis prodesse magis videntur, quibus insunt, quàm aliis: sed & iis, quæ ad alios sese diffundunt & communi societati prosunt.

Prudentia fuit in ipso singularis, ad consilium inveniendum acumen, ad capiendum solertiam quandam, semper & sagacitatem attulit. Fuit in eo usus rerum multarum, & cum multa partim vidisset, partim audivisset, ac veluti Ulysses quidam πολύτροπος hominum multorum urbes perlustravisset, moresque eorum cognovisset: potuit ex præteritis de futuris solertem facere conjecturam, de præsentibus verò prudenter judicare.

Vigilantia & diligentia.

Non ad multam lucem stertebat: sed summo quotidie mane surgens aliquid aut commentabatur, aut elucubrabat, quod publicè auditoribus suis proponeret. *Sobrie* & *temperanter* quotidiè cum domi suæ, tum alienæ vivebat. Justitiæ, ex qua una viri boni appellantur, quæque fundamentum est perpetuæ commendationis & famæ, in tota vita fuit observantissimus. Obfuit enim nemini, sed profuit multis: iniuria affecit neminem, sed ab iniuria multos vindicavit. In schola magistratu summo gerendo commodorum prorsus suorum oblitus, omnes actiones suas ad communem utilitatem retulit; ac totum scholæ corpus ita curavit; non ut partes tantummodo quasdam tueri, quasdam deserere; sed ut omnes potius æquitate eadem continere videretur. *Fidem* justitiæ omnis fundamentum in omnibus tum dictis tum factis constanter servavit: nihil homini turpius esse ducens, quàm prolixè multa polliceri verbis, re autem ipsa vel nihil vel sanè parum præstate. Ab *assentationis* vitio erat alienissimus. Non arridebat ad omnia: de quo *Gnatho* ille *Terentianus* gloriatur:

Iustitia.

Fides.

Gnathonica adulatio.

Hic

His ultrò arrideo, & eorum ingenia admiror simul,
Quicquid dicunt, laudo: id rursus si negant, laudo id quoque;
Negat quis, nego: ait, aio: postremo imperavi egomet mihi.
Omnia assentari: is quaestus nunc est multo uberrimus.

Hoc genus hominum Plutarchus autor gravissimus chamaeleonti affirmat esse simillimum. Nam ut ille colorum omnium exprimit similitudinem praeterquam albi; ita assentatores cum similes sese praestare nequeunt in his, quae digna sunt studio, nihil planè in turpibus inimitatum relinquunt. *Veritatis* fuit amator & cultor, si quis alius. Veras enim de rebus divinis & humanis notitias amplexus est, & à sophistica plurimum abhorruit. Calumniatoribus & delatoribus aures ne patefaceret, diligenter cavit. Nam quicunque ut Menander ait,

Chamaeleon animal.

Διαβολαῖσι πείθεται ταχὺ
Ἤτοι πονηρὸς αὐτὸς ἐστὶ τοὺς τρόπους,
Ἢ παντάπασι παιδαρίου γνώμην ἔχει.

Beneficentiam verò eius experti sunt multi, quibus operam in medendo suam libenter, & sine sostro praestitit. *Humanitatem*, comitatem & affabilitatem erga omnes declaravit tantam: ut quamvis ingenio, doctrina virtute & autoritate multis esset superior: submissius se tamen illis omnibus gereret. In scholae certè administratione hae ipsius virtutes maximè fuerunt perspicuae: in qua quantum ipsi erat concessum potestatis; tantum quoque humanitatis cum severitate quadam temperata coniunxit; ut hic honos non superbiae visus sit & libidini; sed bonitati ac moderationi materiam dedisse. Quemadmodum in magistratu suo rebusque seriis cum humanitate summa severitatem in omni administratione necessariam coniunxit: ita in conviviis hilaritatem quandam, & urbanitatem honestam virtutibus iisdem aspersit. Symphoniacos & peritè suaviterque canentes libenter audiebat: & cum Musicen rectè calleret, ipse unà saepè cantabat; satius & honestius esse arbitratus, suavi cantu se ac caeteros convivas recreare, quam poculorum magnitudine bibendoque palmam quaerere, quod hodie faciunt multi: qui immanibus poculis ita se mutuò poscunt: ut tandem nec manus nec pedes suum faciant officium.

Musices amor.

Amicitias cum multis contraxit; & easdem omnes piè inviolatèque conservavit. Neque enim veteres pro consequentium novitate fastidivit: neque iis est usus ut floribus: qui tam diu solent esse grati; quamdiu sunt recentes; sed quos

Amici.

quos ſemel conglutinarat, easdam etiam ſumma fide & religione coluit. *Decet enim ut inimicitias mortales; ita amicitias immortales eſſe.* Teſtes fidei eius & ἀντιφιλήσεως fuerunt multæ tum ab ipſo Bordingo ad doctos in Germaniam, Galliam & Italiam; tum horum inde viciſſim ad ipſum miſſæ literæ; ex quibus facilè cognoſcere eſt: veram & minimè fucatam inter Bordingum & ipſos amicitiam extitiſſe; cùm (ut è literis apparet) inter abſentes ipſos, & maximo locorum intervallo diſiunctos conſenſus ſemper fuerit honeſtorum conſiliorum & voluntatum; quo nullum vinculum poteſt eſſe aut arctius, aut certius. *Eſt* enim *vera amicitia animorum quædam coniunctio, virtute ac morum ſtudiorumq́ ſimilitudine comparata, quæ ubicunq́ quis ſit, præſto tamen eſt, ac nullius loci intercapedine dirimitur.*

Amicitia vera quæ.

Scripta poſthuma.

Ab obitu eius lucem viderunt hæc: *Phyſiologia, Hygieine, Pathologia*, prout has medicinæ partes in Roſtochienſi & Hafnienſi Academiis publicè enarravit: eiusdem *Enarrationes in ſex libros Galeni de tuendâ ſanitate*: quibus acceſſerunt auctoris *Conſilia* quædam *illuſtriſſimis principibus præſcripta.*

Tantum de Bordingo ſuggeſſerunt *Ioann. Spithovius in oratione de vitâ & morte huius Bordingi: I. Schenck in bibliothecâ medicâ: alii.*

☉ 1560. d. 7. Nov. ætat 32.

PETRVS LOTICHIVS SECVNDVS.

Solitariæ.

SOlitariis, oppido ad Druſi montem ſito, in Hanovicâ ditione, natus eſt *Petrus Lotichius Secundus*, anno Chriſti *millesimo, quingenteſimo, duodetriceſimo*, die Novembris *ſecundâ.* Parentes habuit honeſtos, ac

Divitiæ quorum meſſis & arbor erant.

**l. 2. eleg. 8.*

Qualis ſiderum horâ natali fuerit poſitus, unde judicium facere de vitæ curriculo Mathematici aſſolent; *deſcribit ipſe elegiâ de ſuo natali hiſce verſibus:

Cingite Pierides viridi mea tempora myrto;
Aut maris ornatas rore ligate comas.
Lapſaq́ ſub terras (nam vos meminiſtis) & orta,
Tempore natalis ſigna referte mei.
Flava pruinoſas aurora fugaverat umbras,
Enixa eſt utero cum pia mater onus.
Scorpius Eoo ducebat ab orbe recentes,
Purpureum ſcandens æthera, Solis equos.

Et

Et matutinos Cyllenius ante iugales
Vsile carpebat, Pleiade natus, iter.
Hos comes, è pelagi surgens natalibus undis,
Alma capistratas Cypris agebat aves.
Post hanc Phyllirides, iaculis armatus, & arcu,
Et celi Ægoceros qui iacet ante fores.
Et puer Iliades, & amantes flumina pisces,
E quibus hic Borea proximus, ille Noto.
Fulva sequebatur, Phryxum, Phryxiq; sororem,
Per mare qua nitido vellere gessit, ovis.
Torva laboriferi gradiens per cornua Tauri;
Falcifer occiduo stabat in orbe senex.
Hinc cum fratre pio, felix concordia, Pollux
Ibat, ubi sedes mors habet atra suas.
Iuppiter Herculei lustrabat terga Leonis;
Iuppiter in medio latus honore polo.
Savaq; ne rigidus tentaret pradia Mavors:
Vltimus, & duro carcere clausus, erat.
Sic vaga per celum Diis astra volantibus ibant:
Dulcia qua vita munera luce tuli.

Secundi nomen sibi adscivit discriminis causâ; cùm patruum *Petrus Lotichii patruus.*
haberet cognominem, Solitariensis monasterij antistitem,
patruum inquam cognatione; animo revera patrem. Hic enim
ubi puerum mirifica virtutis indole præditum perspexit: alendum & in literis enutriendum suscepit: ac primum *Iacobo Micyllo*, ludi apud Francofurtenses tunc moderatori, eum commendavit: cuius industriam, doctrinam, & fidem Lotichius in eleg. â funebri deprædicat; ubi inter alia hæc sunt: *Micyllus preceptor Lotichii.*

Ergo quod Aonii secretas fontis ad undas,
Plena puer Phœbo pocula dante, bibi:
Longiùs & cultos Sophia digressus in hortos,
Florida de lauro serta virente tuli:
Me fateor debere tibi: cinerisq; rependam
Omnia, qua pietas suadet amorq;, tuo.

Usus est etiam præceptore adolescens *Ioanne Pedioneo Rheto*, poëtices & oratoriæ Ingolstadij postea professore Francofurto de patrui consilio Marpurgensem in Academiam se contulit; vixitq; apud *Ioannem Hildenbrandum* JCtũ, contubernalem nactus *Ioannem Hagium Francum* medicinæ posteà doctorem, & fidelissimum per omnem vitam amicum. *Ioann. Pedioneus.* *Marpurgum mittitur Lotichius.* *Ioann. Hagi⁹.*

Hic cum animum doctrina & Philosophiæ cognitione eleganti expolüsset, patruo sic volente, in Saxoniam ad audiendos principes eius ævi viros *Melanchthonem* & *Camerarium* abiit. *Abit in Saxoniam.*
Verùm cùm paulò pòst à Principibus ad saga itum esset: & Germania bello arderet: scholis dissipatis Lotichius cum aliis

Dat nomen militia. tribulibus, *Melchiore* Zobelo, *I. Alto*, *Acontio*, *Varo*, [illegible] nomen dedit, atque in castris *Ioannis Friderici* Electo[ris] Saxoniæ laborem militarem perpessus fuit: id quod hæc *carm[ina] eius innuunt:

**lib. 1. eleg. 11.*

Nec mihi sit damno, quod me lacrymosa coëgit
Prælia deserto Mars Helic[o]ne sequi.
Non ego suppoſui tectis insontibus ignes:
Facta nec iniusta est dextera cæde nocens.
Et licet ad magnos victoria flexerit hostes:
Arma tamen causa pro meliore tuli.

Redit cum libris in gratiā. Ab armis deinde ad libros reversus, aliquantisper *Erphordiæ* egit: inde *Wittembergam* ad Melanchthonem rediit: cumque eo coniunctissimè vixit; ipsoque sic volente, philosophicorum honorum ornatus est insignibus. Hîc cùm à pat[re] domum revocaretur: Joachimus Camerarius, studiis doctrinâque adolescentis delectatus, *Danieli Stibaro* equiti Franco nobilissimo, & literatorum Mæcenati summo abeuntem commendavit. *Commendatur D. Stibaro.* Cùmque *facilis sit commendatio bonorum*, ipse brevis consuetudinis usu hoc consecutus est: ut Stibarus deductum illum ad se gauderet, omnique modo ornandum statueret. *A quo suscipitur.* Itaque propinquis suis, in quorum spem sumtus non parvos impendit, Lotichium præfecit præceptorem ac magistrum: & in Galliam tanquam ad mercatum bonarum artium cum illis ablegavit. *Nobilibus præficitur.* *In Galliam cum illis mittitur.* Ibi cùm partim *Lutetiæ* Parisiorum, partim *Agathopoli*, quæ hodie est Monspessulanus, partim in aliis Galliæ celebrioribus oppidis quadriennium exegisset: per Allobrogum fines & Helvetiam reversus in patriā est cum suis, anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto*. *Agathopolis* *Inde redit.* Quantis, autem & quot periculis, in peregrinatione ista literariâ cum suo comitatu expositus fuerit: *alibi exposuimus verbosiùs, ex narratione de vita Lotichii ab Joanne Hagio contextâ.

**In Vitis Philosoph. Germ.*

Proficiscitur in Italiam Cæterùm Lotichius domum reversus, ut colophonem studio medico adderet: in Italiam, sumtus suppeditante eodem Stibaro, profectus comite J. Hagio, Patavij primùm substitit: ac inde Venetias, in sinu Adriatico urbem principem, crebrò excurrit. *Patavii subsistit.* Audiit Patavij medicos magnâ cum voluptate, viros doctissimos; & *Robertellum* historias ac Aristotelem interpretantem. Inde *ipse ad Georgium Sabinum:

**lib. 3. eleg. 4.*

Forsan & hac inter nostri tibi mutua cura est:
Quidq; sedens Veneto littore, quæris, agam?
Scilicet hic obitus rerum contemplor & ortus,
Et quibus è causis, ordine cuncta fluant.
Et disco, quicquid medicos mare gignit ad usus,
Quicquid & omnifero terra benigna sinu.

Sapè iuvat solem gelidâ vitare sub umbra:
Multaq; de plantis arboribusq; loqui.
At me præcipue felix delectat Hyacus
Et platanus, manibus consita Bembe tuis.
Nam platanum Bembus, patriæ non immemor olim
Transtulit è campis Sicelis Enna tuis *Bembi platanus.*
Sapè levi remo Venetas lustrare paludes;
Sapè libet totos ducere rure dies:
Solariq; æstus in gramine, sicubi forsan
Laurus odoratas explicat alta comas.

Gliscente autem sub id tempus pestis contagio: ipse Bononiam, studiorum iam olim matrem, se contulit. Quo loco possumus dicere, quod apud Poëtam Dido de adventu Æneæ queritur: *Paduâ abit Bononiam Lotich.*

Felix, heu nimiùm felix, si littora tantum
Nunquam Dardaniæ tetigissent nostra carinæ!

ita felix fuisset, Deo volente, hic noster, si Bononiam nunquam venisset. Nam cum ibi nobili quodam Bavaro, canonico Monacensi, contubernali uteretur: cepit canonicus amare foris, quod domi habebat. Id hospita animadvertens, *Vbi casus eum tristis penè jugulat.*

Medea animo ægra, amore sævo saucia,

permolestè tulit; iuvenisq; amorem delenimento, seu amatorio poculo, sibi conciliare est aggressa, idq; hoc modo. Apposuit aliquando duob. illis iuscula, ac de more gentis singulis singula. Ibi cum Lotichio pinguius nobili [illegible], sed intoxicatũ propinatum esset: ille qui à pinguibus natura abhorreret, suum jus cum altero commutat. Verùm simul ac sorbere cepit: vim veneni sensit: defectione animi cōcidit. Mox furibũdus arma rapit: stricto gladio cōtubernalẽ invadit. Post paululũ ad se reversus, hausto oleo olivarũ partẽ veneni vomitu rejecit. Inde febri malignâ corripit: quæ cũ abiisset, & capillus & ungues deciderũt: animoq; ac corporis habitu mutat9 apparuit. Ac remanserũt mali reliquiæ, dũ vixit. Nam quotannis sub auctumnum recruduit vis mortiferi veneni, cum quadã deliratione & febri. Vigilandũ itaq; est semper peregrinãtibus, præsertim illis locis, ubi multæ insidiæ bonis.

Eodem circiter tempore, quemadmodum nulla calamitas est sola, amisit Lotichius *Danielem Stibarum*, Mæcenatem suum: cuius immaturum obitum, cùm quinquagenario maior non fuerit, ut lacrymis deflevit calidis; ita virtutes & merita eiusdem *elegia elegãti celebravit: quam ominoso hoc disticho clausit: *D. Stibari obitus.* ** Est lib. 3. eleg. 7.*

Sit tranquilla tibi requies, spesq; inscia luctus:
Iamq; vale: manes subsequar ipse tuos.

Haud longo etiam intervallo pòst vitâ functi sunt duo illius Stibari fratris filij, *Henricus & Martinus*: quorum in Galliis Lotichius fuerat ephorus.

In Germaniā redit Lotich. Cæterùm casu tanto monitus iter Italicum abrupit; ac Doctoris medici titulo, de amicorum potius, quàm suo consilio, ornatus, præproperè in Germaniam redit. Hîc cùm & à præsule Würceburgico, & Sturmero unicè expeteretur: illustrissimus princeps Elector *Otho Henricus*, Haidelbergam, ut ibi artem medendi doceret exerceretque, honorificè eum invitavit. *Vocatur Haidelbergam.* Lotichius & principis autoritate & loci celebritate motus, annuit; eòque venit anno *millesimo, quingentesimo, duodesexagesimo*. *Quò venit.* Vixit eâ in Academiâ, dum vixit, principibus commendatus, collegis jucundus, civibus Academicis utilis. Interea etiam *Marpurgum*, Cattorum Academiam inclytam, fuit evocatus: sed primâ in provincia substitit, Deoq; & sibi, & Musis cælebs vixit.

Sed ut *plerunq; naturæ excellentes fato à perfectione prohibentur*, & iuxtà Larini *Tragici pronunciatum, **Senec. Thyest.*

Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat:

idem in hoc nostro heu nimis citò est completum. Morbo enim illo de more redeunte, febri ardente consumtus, placidè ultimum vitæ diem clausit Haidelbergæ, anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo*, die *septimo* Novembris: *Moritur Lotich.* cùm annum ætatis *trigesimum secundum* attigisset; & Melanchthoni eodem anno non multis antè mensibus defuncto, elegiâ πανθρηνικῇ scriptâ, *parentasset. **lib. 4. eleg. 4.* Elatus est, funus procurante *I. Posthio*, humeris octo artium bonarum Magistris; & ad D. Petri sepultus sine monumento, quo non opus habuit.

Scripta Lotichii. Poëmata triennio post auctoris mortem à *Ioach. Camerario* collecta & publicata sunt; fidem apud posteritatem factura, quid ab illo exspectari debuerit; si longiorem ei vitam Deus annuisset. In medicis nihil, quod sciamus, editum ab ipso est, præter theses Haidelbergæ in medicorum acroaterio discussas, ut de concoctione, respondente Rascalono, & aliis.

Obitum viri ut doctissimi, ita memoriâ sempiternâ dignissimi, lacrymis funeralibus & carminibus epitaphiis deplorarunt viri eius ætatis clarissimi, quæ elegiis Lotichianis adiuncta. Nobis unum saltem de illis adscribere visum est *D. Georgii Cracovii* JC. quo curriculum eius perstrinxit: estq; huiusmodi epitaphium: *Epitaphium eiusd.*

Ossa sub hoc tumulo sacri sunt condita vatis
Lotichii: tener at spiritus astra colit.
Occubuitq; novem decus immortale sororum,
Maxima Pegasidum fama sepulta iacet.
Proh! quantum ingenium, dulcedo quantaq; morum
Sedit in illius pectore, nata DEO.

Dolli-

Doctrina studiis teneris excultus ab annis,
Ingenii fructus mox dedit ipse sui.
Ad ter quinq; suos nondum pervenerat annos;
Cùm tibi discipulus, docte Micylle, fuit.
Tunc tamen argutos norat conscribere versus,
Quales Naso tener, tuq; Tibulle, canis.
Post vigor ingenii crevit crescentibus annis,
Nec contenta suo pondere Musa fuit.
Italia primas illi tribuêre poëtæ,
Illi visa utinam non ea terra foret!
Cessit Flaminius, concessit Cottaq; palmam:
Castalion multò visus es inferior.
Hanc præter laudem fausto quoq; sidere Doctor
Ille Machaoniâ claruit arte potens.
Amplius haud talem natura effœta poëtam
Proferet: ad finem nam ruit illa suum.
Ergo qui transis, tam docto mollia vati
Optes fata; brevi machina celsa cadet.

Moribus fuit candidis, modestis, jucundis; affabilis omnibus: in amicitiâ constans: diligentiâ singulari; ut qui à teneris circa lectulum libros habuerit, etiam de nocte commentandi causâ: fortitudine bellicâ & philosophicâ insignis: iræ tamen tenacior. Et quemadmodum ipse mordaci carmine perstrinxit neminem, ita & à nemine est læsus: vixitq; secundùm symbolum suum: *Mores.*

SIMPLICITER SINE STREPITV. *Symbolum.*

Hæc de Lotichio perhibent *I. Hagius Med. D. in narrat. de vitâ Lotichii: item poëmata ipsius Lotichii: Iacob. August. Thuanus l. 27. historiar.* Plura de eo qui desiderat, adeat vitas Philosophorum Germanorum.

LAVRENTIVS GRYLLVS. ✝ 1561.

L*Aurentium Gryllum*, non Plutarchiani illius nominis, *Landshutti* in Bavariâ natum accepimus. Hic cum à puero summè omnium doctrinarum fuisset studiosus: φιλοπονίας suæ fructus percepit uberrimos. Nam & in Philosophicis & medicis literis eos fecit progressus: ut testimonium eruditionis summum cum applausu Asclepiadarum retulerit.

Verùm cùm rerum naturaliũ amore flagraret: & non solùm ex frequenti bonorum auctorũ lectione: sed etiam ex αὐτοψίᾳ

Peregrinatio literaria. ipsâ cognitionem solidam desideraret: peregrinatione literaria suscep[ta] totam ferè Europam peragravit: thermas, fodinas, aromatum emporia invisit; observatu digna observavit: c[...]que singulorum diligenter perpendit. Demum *Ingolstadium* Bavariæ urbem primariam, Academia celebrem, reversus [...] n[ume]rum publicè literas bonas docentium est cooptatus. Qua in

Ingolstadii docet.

Obitus Grylli professione dum studio curaq; omni versatur: atq; tam [...] thedrâ docendo, quam privatim commentando rem [...] pro virili juvare conatur: rebus terrenis eripitur anno [...] *mo, quingentesimo, sexagesimo primo.* constituto ante [...]

Liberalitas. t[es]tibus propriis, stipendio liberali pro tenuioris fortunæ [stu]dioso.

Scripta. Scripta eius in bibliothecis hæc recensentur: Liber *de sapore dulci & amaro*: item *de componendis medicamentis*. de ther[...] Commentaria in *Dioscoridem* inchoavit, sed morte præventus, non absolvit. Adeò *nulla non eruditorum mors est immatura.*

Pantal l 3. Prosop. Gesner. in bibliothecâ.

⊕ 1561.

IOANNES SINAPIUS.

Sinapius & Grundler. populares. FUIT *Ioannes Sinapius* Andreæ Grundleri medici, de quo supra, popularis, *Suinfurti* Franconiæ oppido natus: nec solùm patria, sed etiam studiorum communione eidem iunctus: quod amicitiæ vinculum habetur arctissimum.

In Ital abit Sinap In Germaniâ à puero optimas artes ac disciplinas impensè coluit: postea in Italiam profectus non uno in loco per annos complures substitit: gratus ubique charusque viris eâ ætate doctissimis. Ac *Ferrariæ* quidem dum commoratus est,

Docet filiam princ Ferrar *Herculis Estensis* Ferrariensium principis filiam *Annam*, bonis

Cuius cōdiscipula Olympia. instituit literis: quæ condiscipulam tum habuit *Olympiam Fulviam* Moratam, rari sanè exempli virginem; de qua alibi di[ctum].

Agnoscit ipsa eum præceptorem epistola quadam, ubi ita: παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος φωνῆς στοιχεῖα, καὶ τὴν [ψυ]χὴν παρέλαβον; *à te primum Græcæ linguæ elementa & initium accepi.*

Vocatus Tubing. abnuit. Sub annum *millesimum, quingentesimum, tricesimum* [sex]*tum* à Tubingensibus revocatus, cùm ita res eius ferrent, abnuit. Hæc de re ita *Camerarius ad Antonium N[...]

**Lib. 4 epist. pag. 366.* *Sinapius ad nos vocatus cessat, ut audio. Fortassis Italicam [opu]lentiam cum nostrâ paupertate commutare non vult, & [...] fecit.*

Tandem

Tandem à præsule *Wirceburgico*, eodemq; Franconiæ duce invitatus, in patriam rediit: eiq; à curâ corporis ac valetudinis esse cepit. Ibi cùm anno *quinquagesimo octavo*, die *decimo quinto* Aprilis, *Melchior Zobelius* episcopus, ad ipsum pontem Wirceburgicum, sicariâ manu appetitus, globoq; traiectus esset: ipse morienti supremum pietatis officium præstitit: humi iacenti pallium substravit: commemoratione meriti Christi solatus est: utq; interfectoribus suis ignosceret, hortatus. Annuit sublatis ad cælum oculis princeps: & mox inter humiles arbusculas sub dio in nudo solo exspiravit. Eodem in officio archiatri & apud successorem Zobeli, *Fridericum à Winsperg*, permansit Sinapius: eiq; fidē & industriam suam ad vitæ usq; exitum cōstanter probavit. *Fit archiat. Wirceburg.* *Melch. Zobel. episc. Wirceburg. globo traiectus.* *Ei adest Sinapius.* *Frid. à Winsperg episc.*

Fatis concessit Wirceburgi anno *sexagesimo primo*, supra *millesimum, quingentesimum*: ubi ad tumulum eius hi versus leguntur. *Wirceburg. Moritur Sinap.* *Eius monum.*

Hem vester ille concidit Sinapius;
Lugete Musæ! quem tulit Suinfordia
Mater parenti consuli: Vos inclytæ
Duxistis alti sub iugum montis deæ:
Vbi Latinas Atticasq; literas
Felix puer cum lacte primo disceret.
Maiora Phœbus huic repexte contulit:
Artem medendi, industrium ut iuvenem decet.
Hac ille carus regibus multis fuit:
Primùm Renatæ Franciæ ad ripam Padi:
Deinde magno præsuli Zobellio,
Aliisq; multis: atq; cùm prudentiâ
Præstaret, eloquentiaq; viribus:
Quintus loquentem comprobavit Carolus.
Nil ergò mirum, si modò Sinapius
Vivit: nec eius unquam abolebitur decus.
Mens sancta cælo continetur, anxiè
Diem resuscitationis expetens;
Christo iubente quando spiritus suum
Corpus reducet: atq; vivent mortui.
Vale viator: & memor Sinapii,
Cui bruma vitam, bruma funus attulit:
Vivumq; trade mortuumq; te DEO.

Fuit ipse magno vir ingenio, doctrinâque præstanti: & in ætate etiam ingravescente, suavitate morum & orationis singulari. *Virtutes.*

Amicitiâ usus est doctorum illius ætatis tam Germanorum quàm Italorum: præcipuè illius *Camerarii, Gründleri, Sturmeri.* *Amici.*

Filiam unicam habuit; quæ *Christophoro Elephanto* J C. Cæsarij consilij adsessori nuptui data: quâ de re ita ad eum *Gener.*

*lib. 4 epist. pag 361.. *Camerarius: *Audivimus te filiam tuam in matrimonium collocasse cl. V. N N eam coniunctionem opto feliciter vobis evenire. Tibi quidem gratulor; quòd gener obtigerit talis cuius tibi affinitas inprimis iucunda futura esse videatur.*

Scripta. Vertit quædam *Luciani*; quæ typis expressa extant: scripsit *patriæ suæ urbis Suinfurtensis historiam*: Cosmographico operi a *Sebast. Münstero* insertam. Edidit etiam *orationem adversus eorum ignaviam; qui literas humaniores negligunt*. Epistolæ denique eius aliquot Olympianis insertæ leguntur.

Tantum de Sinapio ex *opusculis Olympiæ Fulviæ: Schardio* 3 *rerum Germanicarum: Camerarii epistolis: aliis.*

Θ 1562. d 9 Maii. ætat 35. m. 2 d 16.

IOANNES MOIBANVS.

Ioann. Hessus pastor Vratulaviensis. DECRETO Senatus & reipub. Uratislaviensis accersitus ad docendum Evangelium fuerat, anno Christi *millesimo, quingentesimo, vicesimo tertio*, *Ioannes Hessus* Norimbergensis, vir sacrarum literarum cognitione celebris & doctrinæ laude; quam sapientiâ singulari, eloquentia admirabili, humanitate, diligentiâ in officio, & beneficâ voluntate in omnes tuebatur. Ambrosius Moibanus. Hic auctoritate suâ perfecit: ut *Ambrosius Moibanus*, qui tum optimas artes *Wittembergæ* ad *Albim* profitebatur, sibi adiungeretur tanquam παραστάτης καὶ συνεργὸς in corrigendis & populo extorquendis veteribus erroribus. De utroq; in vitis Theol. Germanor. Hoc gerente, sacræ Theologiæ Doctore, & pastore ecclesiæ D[illegible], natus est Uratislaviæ, ortus est *Ioannes Moibanus*, & editus in lucem matre præstantissimâ feminâ *Anna*, ex antiquâ & laudabili *Bonicorum* familiâ, Bonicorum familia anno Jesu Christi *millesimo, quingentesimo, vicesimo septimo*, die **vicesimo septimo* Februarii: *Alii vicesimo primo. cùm in horoscopo esset *vicesima tertia* pars dodecatemorii virginis, Schema genethliacum I. Moibani. sole occidente in *duodecimâ parte* Piscium, cum Venere, præcedente hos *Mercurio*, ac in eo loco constituto, quem sideralis scientiæ periti ἀκαθὴν τυχὴν appellant, in *Saturni* dodecatemorio atque trigono *Iovis*, cuius is οἰκοδεσπότης est: cùm Jupiter summum cæli culmen in Geminis teneret. Qui σχηματισμὸς ut δύναμιν λογικὴν ad omnia summa significavit: ita τῶν φυτῶν status iniquior, & συνοικέω[illegible] Lunæ cum Marte in Scorpio, vitalem atq; naturalem vim plurimum læsit.

Andreas Wingler & In primâ pueritiâ Hebraicas literas à patre didicit: in schola autem à *M. Andreâ Winglero*, ludimoderatore veteri atque

optimo, & M. *Balthasare Neandro*, dexterrimo juventutis in formatore, in Latinis literis & primarum artium studiis magnâ & accuratâ diligentiâ fuit eruditus. Domi quoque præclaros habuit magistros, primùm quidem *Antonium Carchesium*, virum in Græcis & Latinis literis summum, judicio politissimo præditum, Musis atque Gratiis inprimis amicum, & ob juris scientiam eximiam in Cæsareorum consiliariorum numerum allectum: deinde *Ieremiam Venetum*, virum doctissimum & Reip. Uratislaviensis singulare ornamentum. Hi eum in Græcis & poëtica exercuerunt: *Venetus* etiam in Musicâ & Arithmeticâ ita instituit: ut per omnem ætatem informationis vis emicuerit. Cùm verò ad γραφικὴν singulares naturæ haberet impetus; non solùm studiosè imitatus est bonitatem manus *Boni Resleri*: verùm etiam imaginem atque picturas exprimere est conatus. In eo quantum, nullo unquam magistro usus, naturæ vi atque incitatione profecerit, quàm præclarè suavitatem Lucæ in colorib. miscendis & distribuendis, umbrarum atque eminentiæ rationem Italorum fuerit imitatus; effigies præstantissimorum hominum, quas ille pictas reliquit, testantur. *Ioannes* quidem *Crato* adeò eius picturâ fuit delectatus, ut aliquot eius specimina singularis κειμηλίῳ loco adservarit.

Ex patriæ scholâ Witembergam missus, cùm supra *quinquennium*, summum virum & omnibus bonis carissimum, *Philippum Melanchthonē*, audivisset: honorem illum, qui bonarum artium Magistris tribui solet, quem nunquam affectarat, sibi delatum recepit. Inde auctore & hortatore Melanchthone Noribergam abiit: ubi *D Genderi* liberos privatim erudiit, ac multos versus Græcè & Latinè scripsit: quâ in exercitatione si diutius fuisset versatus: haud dubiè ad eum poëtices gradum in utraque linguâ pervenisset: quem non nisi summa ingenia, Musico impetu incitata, industriâ studii singularis adsequuntur. Erat illo tempore amplissimæ Reipub. Noribergensis medicus *D. Cornelius Sittardus* Coloniensis, vir in bonis literis præclarè versatus, & amator præstantium ingeniorum maximus, qui plurimum re herbariâ delectabatur. Cuius in cognitionem cùm & Moibanus pervenire cuperet: coniunctissimè cum Sittardo vivebat: & studiosè descriptiones herbarum ex Græcis auctoribus, inprimis *Dioscoride* conquisitas, ita sibi notas reddebat; ut memoriter recitare posset. Vires etiam investigabat diligenter, & omni animi contentione adhibita, cùm in universâ philosophiâ præclarè esset versatus, ad rem medicam ferebatur. Id cùm *Crato* in Germaniam reversus, & liberalitate atque benevolentiâ summâ *I. Baptistæ Heinceliu* retentus, cognovisset: currentem, ut dicitur, incitavit; & quæ ipsi ad artem medicam discendam rectissima videretur ratio, summa fide præscri

Balth. Neander præceptores Moibani.

Antonius Carchesius.

Ierem. Venetus.

Bonus Rosler.

Moiban picturæ studiosus.

Witembergam mittitur.

Norinbergæ agit pædagog.

Cornelius Sittardus medicus.

Cum eo Moibanus conversatur.

I. Crato ὁδηγὸς Moibani.

psit. Cumque cuperet, ut initio optimos quosque præceptores audiret; & ut in animis nostris nescio quæ est præsagitio, subvereri ei in mentem veniret, ne Montano, qui medicæ doctrinæ illo seculo facilè princeps erat, idem, quod multis præstantibus viris contigit, anno climacterico eius accideret: omnem operam dedit; ut in Italiam quam maturrimè proficisceretur: atque cùm promisso teneretur; ut biennium adhuc Norinbergæ subsisteret; quo pacto bonâ cum gratiâ se exsolveret, omnes vias est persecutus.

Ioan Baptista Heincelius Mæcenas stu diosorum. Ablegatur in Italiam Moib. Ioannis itaque Baptistæ Heincelii, literatorum omnium fautoris maximi, gratiâ atque auctoritate est perfectum; ut Moibanus studiis filiorum D. Manlichii præfectus, cum illis in Italiam ablegaretur. Vixit igitur omni mente, cura, & cogitatione studiis artis medicæ deditus Patavii atque Bononiæ ferè quadriennium; ac non modò præcipuos doctores audivit; verùm cùm propter Græcæ & Latinæ linguæ peritiam hoc illi in proclivi esset: diligenter veterum scripta evolvit, & de præcipuis doctrinæ partibus sententias doctissimorum virorum cognovit. Erat etiam in eo tanta ingenii agilitas, & memoriæ bonitas: ut facilè quæ legeret vel audiret, observare posset. *Vbi discit Italicam & Græcam communem linguam.* Proinde magna celeritate Italicam atque Græcam linguam, quâ vulgò utuntur: ita addidicit: ut cum Italis & Græcis, de quibus vellet rebus, sermones cederet. Cumque in poeticâ, musicâ, & picturâ singularem in modum excelleret, & scientiæ suæ documenta dedisset: in præstantium virorum, & præcipuorum artificum notitiam pervenit. Ac cùm aliis plurimùm, sibi perexiguum tribueret: ita eorum benevolentiam conciliavit: ut facilè ab iis discere, & de eorum præstantiâ sua meliora facere posset. Sed à philosophis & medicis ratò discedebat: qui quantum illius ingenio tribuerint, vel ex eo apparet; quod *Maynetus profess. Bonon.* Maynetus, eximius philosophiæ & medicinæ professor Bononiæ, librum suum περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν, versibus Moibani commendatum in publicum exire voluit. Scripsit ibidem aliquid de usu & abusu sensuum, eruditè atque piè, quod libro proponeretur: sed an divulgatum fuerit typis, necdum constat.

Ut autem in rebus humanis nihil est ex omni beatum parte, *Nibil ex omni parte beatum.* & quemadmodum in Diphili versibus dicitur,

> Ὥσπερ κυβίζουσ' ἡμῖν ἐνίοθ' ἡ τύχη,
> Ἓν ἀγαθὸν ἐπιχέασα, τρί' ἐπαντλεῖ κακά.

I. Baptista Montanus moritur ita & ille in bonis rebus duo maxima accepit incommoda. Nam cùm primùm in Italiam venit; in morbum incidit Ioan Baptista Montanus, propter quem ut tanquam dogmatice

ticæ medicinæ restitutorem audiret, præcipuè Italiam appetiverat: qui deinceps magno cum detrimento studiosorum purioris philosophiæ & medicinæ, rebus humanis est *exemtus. Tertio pòst anno, qui à nato Christo numerabatur *millesimus, quingentesimus, quinquagesimus quartus*, pater illius *Ambrosius*, peracto laudabili huius vitæ curriculo, plenus consolationis ac spei æternæ vitæ, *Vratulaviæ* *obiit. Ut igitur solicitudini matris subveniret; insequenti anno in Germaniam rediit; & de consilio Heincelii ac Manlichii, ad quorum tanquam parentum voluntatem conformare se studebat, cùm de loco, in quo artem, quam rectè didicerat, deliberasset, in patriam venit. Sed cùm videret, omnia esse difficilia, atque mediocritatem & tranquillitatem rebus omnibus anteferret, locumque expeteret, in quo veterum scripta, sine quibus neminem neque doctum neque prudentem medicum fieri posse intelligebat, in ocio evolvere posset: *Ambergam* Nariscorum se contulit; & Reipub. operam suam dedit. Cæterum cùm amici Augustam eum pertrahere cuperent: uxoriâ re eum pellicere conati sunt. Oblatâ igitur lectissimâ puellâ, honesto loco natâ, cùm *bona natura nihil solitarium amet*, semperque tanquam ad adminiculum aliquod annitatur, minimè repugnavit: eamque sibi facilè passus est

A. 1551. d. 6. Maii æt. 63.

Ambrosius Moibanus moritur.

d. 16. Ianuar. 1554. vide Vit. Theol. Germanor.

Redit ad suos Moiban.

Ambergam petit.

Ducit uxorē.

Connubio iungi stabili propriamq; dicari.

Sed neq; sic statim Augustæ remansit; verùm suam *Estheram* secum Ambergam deduxit. Instantibus verò amicis ut rediret; & stipendio publica auctoritate decreto: anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo octavo*, quo D. J. Baptista Heincelius consulatus dignitatem fuit adeptus, Augustam commigravit.

Augustam cōmigrat.

In hac inclyta Repub. cum summâ laude integritatis, candoris, modestiæ, sobrietatis, φιλοστοργίας, ac quod caput est, pietatis, ad extremum usque spiritum vixit. Initio cùm nondum in hominum cognitione versaretur, neque se, more perverso & pervulgato medicorum, *in quibus doctrina parum, iactantiæ multū est*, ostentare atq; ingerere posset aut vellet: ne Senatui ac Reip. in vitâ ociosâ videretur dedecori, convertendos sibi è bibliothecâ publicâ duos libros *Dioscoridis Anazarbæi ad Andromachum*, de facilè parabilibus medicamentis sumsit. In quibus etsi nihil præter empirica videret, eaq; scriptione admodum depravatâ, & in dogmatico aliquo auctore operam sumere mallet: tamen cum nil quicquā argumenti medici reperiret in illâ bibliothecâ melius, atq; horum coll'atione *Dioscoridis libros*, quos περὶ ὕλης ἰατρικῆς scripsit, plurimum lucis accipere posse animadverteret: conversionis laborem defugere noluit.

Latet primò.

Perversi medici

Vertit Dioscor. euporista.

Postca

Postea verò cùm optimi & sapientissimi homines p... rent, eum in universâ philosophiâ & veterum cogniti... versatum: ut vix ulli scientiâ artis inferior videretur, u... tem & exercitatione, si vita suppeteret, facilè plerosque a... superaturum: illius consilio in dubiâ vel adversâ valetudi... sunt. Fide autem summâ, solicitâ atque accurata consi...tia, diligente cura, munus suum obiit: æqualibus nunqu... præposuit; nec seniorum est consilia aspernatus. Quan... ne iis quidem rebus, quibus senex in Comœdia sine i... laudem inveniri, & amicos parati censet; malevolentiæ mor... culas effugere ille potuit. Usq; adeò verum est, quod vere... poëta quispiam scripsit:

Inclarescit Moiban.

Invidia virtutis comes.

Ἀεὶ τὰ σεμνὰ πάντα κέκτηται φθόνον.

Sed hoc quoque laudem ipsius augere atque illustriorem re... reducimus. Irritabilis quidem & ipse erat, & commoveba... ardentiùs: verùm placabilem se facilè præbebat: quam a...tatem ac mollitiem naturæ sapientissimus Cicero bonitatis esse ... firmat.

Florebant eo tempore in repub. illa vetè Augusta multi d...ctrina & virtute præstantissimi viri, *Heincelii*, *Hervvar...*, *Manlichii*, *Gassarus*, *Wolfius*, alii; studiaque Mathemat... eo loco vehementiùs, quàm alibi excolebantur. Excitatus ... tur Moibanus illorum studio, & inprimis *Pauli Heincelii*, v... excellentis ingenii, & ad omnes liberales atque magnas do... nas nati ac apti, nec non *Cypriani Leovicii*, cuius valetudini a...flictæ atque jacenti in quodam animi cursu prædicabili, ad... dum profuit: quod intelligeret medicinæ studia coniunctio... harum ornari & adiuvari: ita in illis artibus brevi profecit, ... & diem emortualem non tantùm coniugi suæ; sed & sibi ip... prædixerit. Scripsit enim in quadam ad J. Cratonem epist...la, se vitæ illius, propter directionem, ut loquuntur, Horoscopi, ad oppositum gradum Martis, qui in octava cæli part... erat anæreta, metuere: & hoc quoque addidit: suum Horoscopum, qui, ut coniugis, locus erat ἄφιλκὸς, ad ἀναιρ... videlicet oppositum Saturni devolutum. Verùm se nondum extra omne esse periculum: cùm effectiones Saturni, propt... tarditatem motus, sint diuturniores. Addidit & hoc: ... *scire nos in divinâ benignitate esse, vivere, & spirare; atque huic suos suaque omnia committere; nec ignorare, quis sit au...r vitæ, quis dux, qui ex hoc miseriarum pelago in æternum qu... & beatitudinis portum nos securè traducat. Non posse tamen n... ἐνεργείας superiorum causarum admirari, & FATALI quasi PICTVRÆ IN CÆLESTI TABVLA aliq... tribuere.*

Præstantes viri in rep. August.

Paulus Heincelius

Cyprian. Leovitius.

Mathesi deditus Moiban.

Fatalis pictura in cælesti tabulâ.

Amittit uxorem Moiban.

Exiguo tempore pòst coniux eius *Esthera*, cùm diffi... partu ...

tu enixa esset filiolum grandem ac validum, quarto à partu die, ac quinquennio & mensibus septem, quibus eam in matrimonio habuerat, quinquies pepererat, naturæ debitum persolvit. Ipse animum à luctus acerbitate abducere conatus; pressit tamen altum, ut ille ait, *mente dolorem; & igniculum desiderij optatissimæ suique observantissimæ coniugis acriùs inflammavit. Itaque exhaustis & absumtis viribus cordis, paulò pòst exeunte Aprili, duplici τεταρταιοφυεῖ laborare cepit. Nec multis diebus febris hæc eum habuit. Nam *vigesimo octavo post obitum coniugis die, cùm Luna ad eundem ferè gradum, quem moriente coniuge tenebat, *nona* die Maij accessisset: cùm vixisset annos *triginta quinque*, menses *duos*, dies *sedecim*, ex hac mortali vita, in æternam beatamque magna alacritate, commendans se Filio DEI Servatori nostro unico, propter cuius meritum sibi æterni Patris gratiam reconciliatam, & crimina condonata esse, consolatione divini Spiritus, confidebat, excedens migravit, anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo secundo*. Pridie quàm animam DEO reddidit; hæc verba animo hilari protulit: *ita se divinæ voluntati subiectum esse; ut si optio detur, nihil aliud optare velit, quàm ut ex hac vitâ in sempiternam & cælestem migrare mox liceat.*

*corde.

*alii 38.

Moibani obitus.

Vox suprema.

Moriens versionem *Dioscoridis* εὐπορίστων commendavit *Achilli P. Gassaro*; ac, ut *Gesnero*, de quo præclarè existimabat, absolvendum & perpoliendum librum mitteret, petivit. Id quod uterque fideliter præstitit. Diligenter etiam loca quædam *Galeni* & *Hippocratis* emendavit: sed edita illa, quantum scimus, non sunt. In Dioscoridis εὐπορίστων librum, mille modis depravatum, integritati restituit, collatis descriptionibus veterum medicamentorum: atque in isto labore usui inprimis ei fuit manuscriptus codex Oribasii: quem magnificus *D. I. Iacobus Fuggerus* liberalissimè ex celebri sua bibliotheca concesserat. Prodiit etiam ex eius musæo *alexipharmacon* præstantissimum, ut laudatur: quod ipse acceptum à cl. v. *I. Cratone* cum Gesnero, Tigurinorum physico & poliatro communicarat. Exstat id antidotum in Germanico libello, cui titulus Gifftlager; cura *Wilhelmi Triphyllodacni* edito, anno *sexagesimo septimo*.

Scripta.

Librum affectum commendat Gesnero.

I. Iac. Fugger.

Alexipharm. Moibani.

Habuit Moibanus etiam in manibus *vitæ Bellisarii conversionem* de Græco vulgari; & alia complura, quæ affecta reliquit.

Celebrarunt eum carminibus epitaphiis tum alij, tum *Ioachimus Camerarius*, magnus eius amicus, eiusmodi:

Camerarii in eius obitum.

Νῦν ἄρα τις ζωῆς βελτίης αἰῶνι πίθοιτο,
Πουλυχρονίων ἐτέων ἐλπίδι βοσκόμενος,

Ἄλλοι

Ἀλλά τ' ἀγαλλόμενος γηραφιλέως νεότητος
Ἀρτιμελεῖ ὑγιοῦς σώματος ἠνορέῃ.
Τοῖς τ' ἀρετῆς ἀσκῶν ἐπιτηδείοισι περίφημος
Καὶ μεγαλωνύμου γαυριόων σοφίῃ
Πρὸς τὰ παρόντα βλέπων· ἀπὸ σοῦ Μοιβᾶνε θανόντος
Ἀπρόπτῳ γηρῆς συντυχίῃσι μόρου.
Ἡλικίης ἔτι θαλλούσης ἔυρωστος ἐν ἀκμῇ
Ὅσ' οἴχου μέσυτον καββιότοιο δρόμον.
Ἔν τε λόγοις ὀλίγων καὶ Μούσαις δεύτερος ἄλλων,
Τῆς δ' ἀρετῆς πολλῶν ἀγλαΐῃ πρότερος.
Καὶ πιστὸς Φοίβου θεράπων, ἰητροῖς θ' ὑγιείης
Μακροβίου τέχνῃ προὔξεινος εὐπάλαμος.
Αἲ αἶ, καὶ σύγε πρόσθ' ἀλόχου τηλώμενος ἐσθλῆς
Πένθει καὶ νούσῳ κάτθανες ὀλλύμενος.
Ἄθλιον ἀτλήτοις ὀδύνῃσι πεπαρμένος ἦτορ
Καὶ λάβροις δακρύων ῥεύμασι τηκόμενος.
Καὶ γὰρ ὅταν τεκνωσαμένη τὰ λεχώϊα μαίῃ
Σκεύασεν, ὡς τέτρατον μητέρα γινομένη,
Δὴ τότε τὸν πόματον δρόμον ἤνυσεν ἤδε, βίοιο
Καὶ σύναμ' ὠδίνων ἐκπεφυγυῖα πόνους.
Καὶ σὺ δὲ τὴν γαμετὴν κλαίων σὺν παιδ' ἐπέπαυσο
Ζῶν θ' ἅμα συλλέκτρου μοῦνος ἐν ἀμμορίῃ.
Ἀλλ' ἐντεῦθεν ὑμᾶς ἔβλαψ' ἀποδημίη οὐδὲν
Ἐκτόδ' ὁμῶς ζωῆς τῆς δὲ λαχόντε τέλος.
Νυνί γε σὺν χριστῷ ψυχῶν σφετέρων διαγουσῶν·
Αἰὲν ἐν ἀῤῥήκτου συζυγίαις ἀγάπης.
Οἱ δὲ φίλοι θρήνων, τὸ, τε συγγενὲς, ὡς ἐπέοικε,
Ἐκτίνουσιν ὑμῖν πρᾶγος ὀφειλόμενον.
Πάντες ὀδύρονται δὲ τὸ τῆς σῆς χρυσομαθείης
Σβεσθὲν ἅμα ζωῆς φωτὶ, διδασκαλικόν.
Σωσικρέτους τέχνης τ' ἀνθρωποφύλακτον ὄνησιν
Ἄστυ τε καὶ χώρη γειτνιόωσα ποθεῖ.
Αἰάζω κἀγὼ τοῖόν τ' ὀλέσας ἐφ' ἑταῖρον,
Ναϊάδων παρ' ὕδωρ ἐνθάδ' ἑλισσελάδων.
Ἀλλὰ σὺ, καὶ γὰρ πότμον ἀνεπλήσω σὸν, χαῖρε
Κλήρου μοῖραν ἔχων ὄλβιος αἰθερίου.
Χαῖρ' ἀγαπηθητὸς ἐὼν χριστοῖο πάρεδρος,
Οὐκέθ' ἁμαρτωλῷ σαρκὶ πιεζόμενος.
Χαῖρ' ἡμεῖς δ' ἡμῶν πειρησόμεθ' εὖ δ' ὅσα λοιπὰ
Ἤματ' ὁμοιοτρόποις ἐλπίσι συντελέειν.

Et Hieron. Wolfii.

Hieronymus autem *Wolfius*, medicum, astrologum, poëtam virum optimum; Græcè Latinèq; doctissimum, hoc epigrammate deflevit:

Sic neq; Musarum cultus, nec Apollinis artes,
Nec labor ingenuus, fata maligna movent?

Si moveant, non te, Moibane, virentibus annis
In medio stadii mors rapuisset atrox.
Te neq; Romani, neq; Graii carminis usus,
Te non Vranie, non Hygiéa iuvat?
Te non, quæ cunctas sapientia continet artes,
Eripit à letho, culta subinde tibi?
Vana Dioscoridis reparandi cura facessit:
Herba tuum potuit pellere nulla malum.
Scilicet Orpheio traiectus pectora luctu,
Coniugis insequeris pregredientis iter.
Eurydicemq; tuam repetis: sed portitor Orci
Te simul Elysiâ valle manere iubet.
Ergo manes fida consortis amore potitus,
Nec placet obscurum, quod relegatur, iter.
Et felix iam sorte tuâ mortalia temnis,
Possessor vitæ Floridiorum operum.
Et tamen in terris volitat tua fama superstes:
Filioliq; manent; mentis imago tuæ.
Pectoris atq; utinam nova quæ monumenta parabas,
Quæ gravis Vranie, quæ Panacea probent;
Edita te vivo superent! sed Gesner amicus
Non sinet hæc turpi scripta perire situ.
Ille manus medicas sollers adhibere paratus,
Has, Moibane, tibi conferet inferias.
Te Cameraria Musa nitentibus inseret astris:
Manibus illa tuis aurea serta parat.

Suggessit nobis hæc de *Moibano*, *Ioannes Crato* in *epistola* ad *Conradum Gesnerum*, *Ped. Dioscoridis* εὐπορίστοις *præmissâ*: qua memoriam viri doctissimi, popularis & ὁμοτέχνου amici ad posteros transmittere voluit.

MATTAEVS HEVSLERVS. ⊙ 1565.

M*Atthæum Heuslerum* magnus ille *Ioachimus Camerarius* dignitate & doctrinâ clarissimum virum perhibet, medicum eximium, sibique collegam, fratris loco dilectum. A puero summo ille ardore animi in ea studia incubuit: quæ bonarum artium & humanitatis nomẽ habent. Ad hæc non quasi evolans ad salutaris artis hominũ in terris vitæ professionem, super nominis dignitate & honoris titulo, tanquam arbore avicula consedit: sed multis vigiliis & sudoribus longo difficiliq; & arduo itinere, ad illam altitudinem nitendo pervenit: ut cum medicinæ

Non tam insignia scientia, quàm ipsa scientia expetenda.

cinæ totius esset peritissimus; in una tamen parte illius, ... à secandis corporibus animantium, ἀνατομικὴν appellant, ... perpaucos similes, superiores tunc quidem notos in Germania nullos habuisse videretur. Itaque decessione hinc plus damni ingens fecisse Academiam Lipsiacam docti & boni senserunt ... cum dolore sunt confessi. Decessit autem anno Christi, ... ctè coniicimus, *millesimo, quingentesimo, sexagesimo tertio*. Funusque eius celebri conventu est cohonestatum.

Anatomia peritus Heusler.

Obitus.

Ioachimus Camerarius in oratione, quam Lipsiæ in declaratione Magistrorum anno sexagesimo tertio, die quinto cal. Februarii habuit.

Floruit circa annum 1563.

IOANNES KENTMANNUS.

Dresda.

DRESDÆ Misniæ oppido, & sede Electorali Ducum Saxoniæ, & quæ illi adiuncta, equili sumtuosissimo, atque armamentario instructissimo, nobili, in lucem editus *Ioannes Kentmannus*, anno, ut ipse *prodidit, *millesimo, quingentesimo, decimo octavo*, Aprilis die *vigesimoprimo*, in patriis scholis prima eruditæ doctrinæ posuit fundamenta; ac naturæ inprimis considerationi sese dedidit. Ex Germania in Italiam profectus, *Padua* per biennium præceptoribus usus est viris clarissimis iuxta & medicis præstantissimis *Ioanne Baptista, D. Francazano, D Bellocato, D. Lando, D. Frizemelica*, aliis. Ab eruditionis itaque copia non mediocri instructus, cùm ad suos rediisset, respub. Torgensis physicum medicum eum elegit, & salario honesto conduxit.

*Prefat. in lib. de calculis.

Praeceptores Kentmanni in Italiâ.

Torga physicum agit.

Cùm autem sanis hominibus quasi pabulum quoddam sit, diligens contemplatio naturæ: ipse in metallicorum cognitione ocium tempusque contrivit non exiguum: atque in ea tantum quidem assiduitate, & explorandi studio profecit: ut quamplurimas fossilium species noverit: eorumque thesaurum multis impensis collegerit, paucis comparabilem. Habuit domi suæ fossilium arcam variis pluteis distinctam, in qua fuere *terræ, succi nativi, efflorescentes, pingues: lapides ex animalibus, fluores, silices, gemmæ, marmora, saxa, ligna in saxa corporata, arena, aurum, argentum vivum, æs seu cuprum, Cadmia metallica, plumbago, pyrites, plumbum nigrum, cinereum, candidum, stibi, ferrum, stomoma, marina varia*. In eam hoc est Georgii Fabricii Chemnicensis, populares & amici ipsius, epigramma:

Naturæ contemplatio.

Kentmannus naturæ indagator.

Thesaurus rerum metallicarum Kentmanni.

In eum epigramma G. Fabricii.

Quicquid

Quicquid terra sinu, ventisq́; recondidit imis;
Thesauros orbis hac brevis arca tegit.
Laus magna est, tacitas natura inquirere vires,
Maior in hoc ipsum munere nosse Deum.

Revera enim naturæ cognitio mentes humanas ad Dei ipsius cognitionem deducit: & est pædagogia quædam ad confirmandas honestas opiniones de æternis sapientiâ, quâ apte rerum omnium formas cogitavit: de potentiâ, qua eas tam à pulcritudine fecit atque produxit: de bonitate denique, qua omnia conservat, & ad certos hominum usus destinat. Dedit autem Kentmannus eâ in re mutuam cum clarissimo viro D. *Gesnero*, nostrate Plinio, operam, cui omnia sua prolixè obtulit.

Natura consideratio Deum monstrat.

C. Gesnerus Kentmanni amicus.

Huius igitur amici sui intimi consilio & operâ lucem viderunt *nomenclatura rerum fossilium*, quæ in Misniâ præcipuè, & in aliis quoque regionibus inveniuntur: prætereà *calculorum, qui in corpore ac membris hominum innascuntur, genera duodecim*, depicta descriptaque cum historiis: item Germanica lingua librum edidit *de pestis præcautione & curatione*.

Scripta Kentmanni edita.

Superesse etiam dicuntur in bibliothecâ Gesnerianâ doctissimi huius medici *observationes historica plantarum rariorum cum iconibus vivis: Nomenclatura* item *sexcentarum herbarum*, quas illustrissimi principi suo Kentmannus eruditè depictas in unum volumen congessit.

Necdū edita.

Finem vivendi fecit vir optimus & doctissimus anno Christi . . . . In eâ, ut hoc addamus, fuit opinione; *nullam acerbiorem homini mortem accidere posse eâ, quam calculi inferunt tormenta*: ubi quis membris omnibus salvis, viribusque integris, violento impetu angitur: ut [illegible] animam indignè exhalet: id quod *Friderico* *tertio Saxoniæ electori evenit, in cuius vesicâ lapis grandis fuit repertus.

Acerbior [illegible] homini [illegible]

** K[illegible] ann. [illegible] c. 8.*

Tantum de hoc medico *ex præfationibus & scriptis Kentmanni ipsius: item bibliothecis.*

ANDREAS VESALIVS.

⊕ 1564. d. 15 Octob. ætat. 50.

FAMILIA Vesaliorum originem ex Cliviæ civitate *Vesalia*, quæ olim *Phasula* vel *Fesula*, à celebri colonia Phæsulanâ in Italiâ, ducere scribitur: & tot continuâ serie medicos tulisse: ut artem in eâ dicere possis diu cultam; quò perfecta tandem prodiret. *Ioannes* enim *Vesalius* medicus fuit *Mariæ*; quæ unica domus Burgundicæ heres *Maximiliano* I. Cæsari nu-

Familia Vesaliorum.

Vesalia urbs.

Ioann. Vesalius.

pta. Hic Joannes ætate ad senium inclinante *Lovanium* [illegible]bitur concessisse: ac ibi medicinam in ocio literato pro[illegible].

Petr. Vesal. medic. — *Petrus* deinde *Vesalius* medicus itidem fuit præclarus. [illegible] brationes eius à matre huius, de quo agimus, servat[illegible]

Everard. Vesal. avus. — *Everardus* præterea *Vesalius* medicus commen[illegible] *Rhasis* libros, & in quatuor priores *Aphorismorum Hi*[illegible] sectiones: ac plura eius Mathematicæ scientiæ monum[illegible] habuisse Vesalius noster * affirmat. *Andreas* de[illegible]

** Epist. de radice Chyna* — *Andreas Vesal. pater.* — huius nostri pater *Carolo* V. Augusto fuit à pharmaceis: a[illegible] exhibitis Imperatori tabulis anatomicis filio huic suo a[illegible] ad aulam patefecit.

Andr. Ves. F. — Lucem autem in istâ familiâ Asclepiadea primùm ad[illegible] hic Vesalius F. Andr. anatomicorum in Germaniâ & ex[illegible]

Eius natalis. — ** Aly tertio.* — ** Aly prid. cal. Maij.* — princeps, anno reparatæ per Christum salutis, *millesimo quingentesimo*, *decimo* * *quarto* calend. * Januarii, vel ut alii *ultimo* Decembris dodrante post horam *quintam* matutinam; *Bruxel*[illegible] nobili Brabantiæ urbe.

A teneris liberaliter institutus, & *Lovanii* castrensi in Gymnasio Peripateticâ philosophiâ imbutus, physicis potissimum [illegible] est delectari.

Indoles ad anatomiam propensa. — Præterea puer etiamnum mures, talpas, [illegible] interdum etiam canes atque feles dissecare, & intestina [illegible] avebat. magno omine eius, quæ in eo postea eluxit, anato[illegible] peritiæ: quam ipse jam intermortuam in lucem revocavit. N[illegible]turæ itaque genio obsecutus ad medicinæ sese artem sic appli[illegible]cuit: ut in anatomicis parem vix ullum, ex omni antiquitate, superiorem certè neminem (*Iacobo Silvio Ambiano* pro *Gale*[illegible] honore nequicquam certante) repererit.

Profitetur anatomiam. — Anatomen igitur *Basileæ*, *Patavii*, & in omnibus penè Italiæ Academiis, publicè exhibuit. Anno ætatis vicesimo octavo

Opus de fabricâ corporis humani. — scripsit *opus* admirandum, *de humani corporis fabricâ*: quo singula ejus membra sic figuris expressit: ut oculis etiam subjicere videatur. Editis illis commentariis judicio elegantium medicorum & antiquorum gloriam adæquavit, & recentioribus palmam præripuit. Basileæ etiam scripsit *paraphrasin in nonum librum Razis ad Almansorem* regem, de affectuum singularum corporis partium curatione. Item *epistolam, qua docet venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali secandam*, anno Christi *trigesimo nono* supra *sesquimillesimum*. Aliam etiam *epistolam, qua rationem docet propinandi radicis Chynæ decocti*: in qua anatomica multa tractantur: etsi titulus ea non promittat.

Archiat. Cæs. & regis Hispã. Vesalius. — Ob istam nominis celebritatem artisque præstantiam à *Carolo* V. Imperatorum maximo, & ejus filio *Philippo* II. regum potentissimo, medicus adscitus, valetudinis cu[illegible]

fu[illegible]

ſummâ fide diligentiâque curam geſſit. Antequam Baſileâ diſcederet anno *quadrageſimo ſecundo* ſupra *milleſ. quingenteſ. corporis humani ſceleton*, artificioſè à ſe paratum, artis & induſtriæ ſuæ ſpecimen, adeoque hoſpitale munus, Academiæ reliquit: quod etiamnum in Medicorum auditorio ibi viſitur cum epigraphe ejusmodi: *Sceleton humani corporis Veſalii μνημόσυνον Baſiléa.*

ANDR. VESALIUS

BRUXELLEN.

CAROLI V. AUG. ARCHIATRUS

LAUDATISS. ANATOMICARUM

ADMINISTR. COMM.

IN HAC URBE REGIA

PUBLICATURUS

VIRILE QUOD CERNIS SCELETON

ARTIS ET INDUSTRIÆ SUÆ

SPECIMEN

ANNO CHRISTIANO

M. D XLVI.

EXHIBUIT EREXITQUE.

SEXTO POST LUSTRO

FELIX PLATERUS

ARCHIATRUS

ET MEDICÆ SCHOLÆ ANTECESSOR

CONATU NE MAIORE, AN

MEL. SUCCESSU

PRÆCEPTORIS HOSPITALE MUNUS

MARITARIT, FÆCUNDARIT,

ET EXORNARIT,

QUISQUIS ERIS SPECTATOR

GRATIOSUS ET ERUDIT.

JUDICATO.

Felicitas ejus in medendo. In aulâ autem Augustâ summâ cum felicitate artem suam exercuit, & plures extremè laborantes, atque [illegible] ut poëtæ loquuntur, propinquos restituit. Quòd si morbus vim naturam superare videretur: ipse quid futurum esset, statim prædixit: & sæpè mortis horam ex signis definivit, nec fefellit est: quod in *Maximiliano*, comite *Burensi*, anno *quadragesimo octavo* supra *millesimum, quingentesimum* evenisse perhibetur. Cùm enim hic ex Angliâ legatus rediisset: Bruxelas ægritudine laborans se recepit. Ibi *Vesalius*, quâ fuit judicii raritate; mortis horam ægroto, ac penè momentum prædixit. *Buranus* jam desperatâ salute, convivium magno apparatu instrui jussit: & omni gazâ ac supellectile argenteâ expositâ amicos vocavit, Quibuscum, mensæ adsidens, dona liberalitate summâ distribuisse atque extremum vale, nihil commoto animo dixisse; inde lecto impositus, horâ & momento à Vesalio prædictis, expiravit.

Maximilian. Egmond. Bura comes.

Thuan. l. 5. pag. 110.

Neque hic prætereire silentio debemus: quod in eadem illâ aulâ accidit.

Vulnus in capite periculosissimum sanatũ. Habebat *Philippus* rex Hispaniarum filium *Carolum*, Caroli V. nepotem. Hic ex quartanâ aërem mutare jussus, & in arce quadam nobilem puellam corollas nectentem conspicatus, dum ludendi causâ ad illam accurrit: virgo, in cubiculum fugit; pessulumque ostio obdit. Adolescentulus eo magis irritatus, in cubiculum præceps per gradus effractâ violenter januâ, delabitur; gravissimumque in capite vulnus accepit. Vocati chirurgi vulnus obligant; & consolidatum nimis citò, saniei effluxum negligunt. Itaque caput totum, tuberis instar, intumuit; & apoplectico similis puer aliquandiu jacuit.

Contemtus Vesalius. Tum demum rex, ut morituro extremum adesset filio, accersitus, Vesalium secum adducit: quem Hispani *in sectione tantùm corporis versatum, veri medici appellatione indignum* esse calumniabãtur. Is in deplorato unicam spem in sectione pericranij sitam affirmans, data sibi potestate à rege, tuber decussatim aperuit; & pus fœtidissimum sensim evacuavit. Redit igitur ad se puer, tanquam è profundo somno excitatus, ac vitæ restitutæ beneficium Germano medico se debere affirmavit.

In Palæstinam proficiscitur. Aulicæ tandem vitæ pertæsus, visendæque Palæstinæ studio atque religione ductus, nec non naturæ mysteriorum cognoscendorum in regionibus longinquis amore flagrans; unà cum *Malatestâ Ariminensi*, terrestrium copiarum Senatus Veneti duce, Cyprum indeque Hierosolymam adiit. Pòst magno illo *Gabriele Fallopio*, Patavij vivis erepto, à Senatu Veneto in demortui locum, honorificis oblatis stipendiis evocatus, dum Italiam versus, mense Aprili, adnavigat, tempestate in de-

Malatesta Ariminensis.

Patavium invitatur Vesalius.

in desertum Zazynthi insulæ angulum eiicitur: ibique morbo correptus, & ope omni destitutus, in miserrimo tuguriolo, inter barbaros & agrestes homines, è vita discessit. Ab aurifabro, qui fortè paulò pòst illuc appulit, agnitus, & ne esca feris fieret; vili funere est conditus ad D. Mariæ, cum hac epigraphe:

In Zazyntho miserè moritur.

Sepultura eius & epitaphiũ.

ANDREÆ VESALII BRUXELLENSIS TUMULUS, QUI OBIIT IDIBUS OCTOBRIS, ANNO cIↃ IↃ LXIV. ÆTATIS VERO SUÆ *LVIII. CUM REDIISSET HIEROSOLYMIS.

*Verius L.

Est in eum & hoc *Benedicti Ariæ Montani*, V. CL. tetrastichon:

In eund. epigramma B. Ariæ Montani.

Corporis humani qui membra minuta secaret,
Vesalio nullus doctior enituit.
Hic medicis auxit, pictoribus auxit & artem:
Dum subit internas, quæ latuére, vias.

Cæterum itineris illius Palæstini aliam causam aperuit *Hubertus Languetus*, vir elogio graviss. à **Thuano* ornatus: epistolâ ad *Caspar Peucerum*, medicum clariss. in qua ita: *Fama est, Vesalium esse mortuum. Audivisti procul dubio, eum profectum esse Hierosolymam. Causa istius peregrinationis est mirabilis: ut ad nos ex Hispaniâ est perscriptum. Commissus fuit curæ eius quidam vir nobilis in Hispania: quem cùm obiisse existimaret: nec satis percepisse causam morbi sibi videretur: petiit à propinquis defuncti, ut sibi liceret cadaver dissecare. Concessum est ei, quod petebat: cumque pectus aperuisset: reperit cor adhuc palpitans. Cognati mortui non contenti eum accusare facta cædis; accusant etiam impietatis apud Inquisitionem; existimantes, se ibi severiorem ultionem consecuturos. Cùm constaret de cæde; nec facilè excusaretur error tam periti medici: voluit omninò Inquisitio de eo sumere supplicium: *vixque potuit rex suâ autoritate, vel potiùs suis precibus eum periculo tanto eripere. Tandem concessus est regi & toti aulæ, pro eo deprecanti, eâ conditione: ut ad expiandum illud scelus proficisceretur Hierosolymam; & ad montem Sinai Data Lutetiæ cal Ian* 1565. Hæc Languetus.

Vera causa peregrinationis Vesalii.

*Lib. 74. *hist. sub ann.* 1581.

Huberti Langueti epist.

* *Alii neque.*

Quantâ autem in æstimatione etiam apud exteros fuerit Vesalius: vel hinc fremente invidiâ patet. *Gabriel* enim *Fallopius* Mutinensis, chirurgiæ professor Patavinus in docendo *μεθοδικώτατος*; in medendo felicissimus; in secando expeditissimus, more inde etiam à Vesalio introducto, professionem & administrationem anatomicam simul obiit. E tabulis autem sive

Gabriel. Fallopius.

schematismis, quos ad hocipsum concinnarat, docebat. Is quidem Vesalij nunquam sine præfatione honoris mentionem fecit, *parentem & restitutorem rei anatomicæ, divinum* quinetiam *hominem* appellans, *è cuius fontibus suos cæteri rivulos deduxissent*. Et ne ab affectu profectum putes, dissentit etiam ab eo in multis magni momenti, sed philosophicâ modestiâ: id quod ex scripto eo, quo παράδοξα sua tuetur, intelligere licet.

Elogium Vesalio tributum.

Calumniis appetit: & vide al Epist. ad lect. operibus suis præfixa.*

Calumniis autem æmulorum fuisse traductum Ioannes Argenterius hic *indicat: *An non etiam Vesalius à Cæsaris aula ob ... jam iis ... propemodum est exclusus, quòd adversus Galenum scripsisset? Quid non moliuntur adhuc in illum Galeni sectatores, quem tristi facto amarorum odio prosequi oporteret: si modò ... magis quàm hominum præjudicatæ opinioni addicti essent, ... spectarent quæ, quantam utilitatem ex divino eo opere quod de anatome conscripsit, non solùm arti nostræ, sed & mortalibus omnibus attulerit.*

Scripta Vesalii.

Præter illos VII libros *de corporis humani fabrica*, scripsit *Paraphrasin in nonum librum Rhasis ad Almansorem.*

Epistolam item, *qua docet, venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali secandam.*

Epistolam aliam, *rationem propinandi radicis Chinæ decoctum:* in qua plurima anatomica pertractantur.

Emendavit etiam *translationem Anatomicorum aliquot Galeni librorum.*

Chirurgiam eius *magnam, recognitam & emendatam* edidit in lucem Prosper Borgarutius.

Atque hæc de Vesalio, Gymnasij Patavini *lumine*, Anatomiæ *illustratore* consummatissimo, *Caroli V. archiatro* & physico: præcipuo *ex Aug. Thuani hist lib 35. Zvvingeri theatro: Ioan. Schenk in observat. de capite humano: collectan. M. S. Laubani, vitis medicor. illustr. Petri Castellani, aliis.*

⊖ 1564. d. 8. Nov. ætat. 78.

MELCHIOR FENDIUS.

MELCHIOR FENDIUS natus est anno *octogesimo sexto* supra *millesimum, quadringentesimum*, in urbe Rhetorum, cui, quod Noricorum agros attingit, situs nomen dedit *Norlinga*. Quod equidem nomen argumento est, antiquissimam eam urbem esse; & tunc habitatam, cùm Rheti & Norici ad Danubij ripas sederunt. Alij à Cl. Tiberio Nerone conditam existimant, & quasi Nerolingam dictam.

Norlinga unde dicta.

In

In Fendio cùm vigeret flagrantissimum politæ doctrinæ studium non modò medicinam, sed eius etiam adiutrices disciplinas philosophicas, avidè percepit. Lipsiam venit anno Christi supra *sesquimillesimum quarto*, adolescens annorum *octodecim*: ubi in familiam & consuetudinem receptus est medici, illo seculo excellentissimi ac celeberrimi, *Simonis Pistorii*. Huius institutione plurimum se profecisse in doctrinâ Physicâ & Medicâ, ipse ad alios grato animo sæpiùs confirmavit; ac insignem illius viri eruditionem, pari cum humanitate coniunctam, quoties in sermones eiusmodi itum est, mirificè deprædicavit. Nono anno pòst *Wittembergam* commigravit: cùm fama illius scholæ paulatim inclaresceret. Ibi anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo tertio*, die Julij *tertio*, promotore *Iacobo Milichio*, insignibus Doctorum medicinæ ornatus est.

Venit Lipsiam Fendius.

Simon Pistorius.

Wittembergam migrat Fendius.

Vbi medicinæ Doctor renunciatur.

Etsi autem abfuit interdum ab Academiâ illâ; & scholas aliquot oppidanas alibi, ut *Torgæ*, & apud Variscos in oppido *Plauensi*, feliciter in illo efflorescentium studiorum seculo constituit & rexit: tamē Wittembergæ docuit, annos non pauciores quàm *quadraginta*. Enarravit initio *Aristotelicos* libros, magna cum laude & admiratione.

Regit scholas triviales.

Docet Wittembergæ philos.

Et medicinā.

Postea in collegium Medicorum cooptatus, omnibus eam fidem, industriam, & adsiduitatem præstitit: à quâ vir bonus, & pietatis atque virtutis amans meritò commendatur. Atq; ut est πᾶς ἀνὴρ χρηστὸς κοινὸν ἀγαθὸν, ϗ ἀγαθὸν κοινωνικὸς: ita & ipse libenter ac facilè admittebat quosvis; & præstabat fidelem operam, quibus poterat, cupidissimè.

Magistratum scholasticum, quem Rectoratum vocamus, ibidem sæpiùs gessit: consiliis adhibitus suo loco sententiam sapienter dixit: adeòq; privatim & publicè studia discentum pro suâ virili iuvit ac promovit. Sed postrema ætatis pars illi gravior accidit: quod multis ante obitū annis, ex cerebri siccitate & spiritnū defectu, interdiu lucis & oculorum usum, noctu somni beneficiū amiserat: ut mirati alij sæpè sint; quæ res eum inter omnia præsidia humana servarit tam diu: cùm sit alimentum senili in corpore somnus præcipuum, & ipse alioquin cibi esset paucissimi. Exegit autem omne illud tempus, quo domi usurâ lucis privat⁹ delituit & decubuit, audiendis concionibus & lectionibus sacris, & precationibus pro Ecclesiâ, pro repub. pro salute & tranquillitate scholæ Wittembergicæ, cuius erat amantissimus.

Senectus ei gravis

Cùm aūt corpus marasmo senili paulatim cōsumeretur & tabesieret; malū etiam asthmate, pulmonis adsiduo catarrhorum crudorum defluxu obstructi, augeretur; tandē eo suffocatus est: cùm, reliquis virib⁹ omnib. collapsis, multò antè δυνάμεις ζωτικὴ pulsuum judicio, quod in exhausto & extremè emaciato corpore mirum fuit, penè usq; ad halitum extremum, æquabilitatem

Morbus extremus.

moderatam conservasset. Valedixit itaque Ac[illegible] te[illegible] mundanis anno supra *millesimum*, *quingente*[illegible] *xagesimo quarto*, die *octavo* Novembris. cùm [illegible] g[illegible] colendo, & de plurimis in genere humano, [illegible] dicâ, aliisque honestis officiis, benè merendo, [illegible] *septuagesimum octavum* usq; produxisset.

[illegible] Fend.

Legatum in pios usus.

Moriens testamento reliquit apud Academiam [illegible] g[illegible] annuas quasdam pensiones, erogandas in [illegible] quas postea gener ipsius *Ioannes Hermannus* [illegible] ibidem tunc medicinæ professor, de suo red[illegible] am[illegible]. Sicut autem apud Latinum poëtam par illud coniug[illegible] ne alter alterius mortem videat:

Ovid. 8. Metam.

—— —— quoniam concordes egimus annos,
Auferat hora duos eadem; nec coniugis unquam
Busta mea videam, nec sim tumulandus ab illa:

Uxor.

Ita & coniux Fendii, matrona honestissima *Anna*, cùm ad annu[illegible] ferè *octogesimum* pervenisset: tertio à mariti obitu ve[illegible] te[illegible] secuta est *eum, annis in coniugio tranquillo exactis ferè *quadraginta*. Viderat cum marito superstes o[illegible] torum funera, & unius filiæ Agnes, quæ anno *sexagesimo ter*[illegible] die *vicesimo octavo* Octobr. piè obiit; & ex hac nep[illegible] *Iacobi Hermanni*, qui obiit mense Aprili anno *sexagesimo q*[illegible] *to* seculi *decimi quinti*.

[illegible] 6. [illegible] d 6. [illegible]l. Febr. [illegible]ri.

Et tantum de Fendio, *ex tomo 6. programmatum* Witem[illegible] *gensium*, *& orat. seculari habitâ anno sexcentesimo secundo*.

1565. *HVBERTVS FABER.*

HVberto Fabro patria obvenit inferior Germania, ubi circa annum *millesimum*, *quingentesimum*, *decimum quintum* honesto loco natus; cum prima linguarum & artium fundamenta feliciter iecisset, amore doctrinæ & literarum inflammatus ad exteros sese contulit: variisque in Academiis specimina suæ doctrinæ deposuit. Coniungere autem ipsi visum est, sicuti *coniungenda* sunt, *Philosophiæ & Medicinæ studia* [illegible] in quibus tantos etiam fecit progressus: ut Doctoris nomen adeptus, & medicorum ordini fuerit adscriptus.

Docet Parisiis.

Fama itaque de eo percrebrescente in medicorum Parisiensium collegium est cooptatus; ibique literas meliores exp[illegible] iussus. Quâ in functione cum aliquantisper, nec sine [illegible] industriæ ac doctrinæ, versatus esset: *Coloniam* rediit, i[illegible] publicè medicinam docuit; & apud ægros feliciter exerc[illegible]

Item Coloniæ Agripp.

S[illegible]

Suâ itaque tum eruditione, tum in rebus agendis dexteritate, animos sibi civium mirificè devinxit; & doctorum ac bonorum amicitiâ floruit.

Collegas habuit *Bernardum Cronenbergium*, *Ioannem Echtium*, *Theodorum Birckmannum*: cum quibus, ut paulò antè diximus, de communi consilio jussuque illius Reipub. Senatus, *Dispensatorium usuale* pro pharmacopœis Coloniensibus, congessit, anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quarto*. Plura quæ scripserit aut ediderit, nondum reperimus, quemadmodum de die annoque emortuali nihil dum certi inaudivimus.

Collegæ ibi eius.

Dispensatorii Colonien.

H. Pantal. l. 3. Prosopograph. D. Schenck in bibliothecâ iatricâ: alii.

VVOLFGANGVS LAZIVS.

⊕ 1565. *d.* . . . . *ætat.* 61. *vel* 51. *rectius.*

WOLFGANGUS LAZIUS *Viennæ* Austriæ anno à Christi nativitate, *millesimo, quingentesimo quarto*, seu, ut Eberus *decimo quarto*, die *vicesimo primo* Octobr. min. 24. post tertiam matutinam natus est. Pater ei fuit *Simo* poliater & medicinæ doctor: qui filium humanioribus artibus à puero imbuendum curavit. Postea medicas amplexus artes, doctoratus insignia ibidem consentientibus professorum calculis est adeptus. Philologicis autem & philosophicis potissimum deditus, non postremas in iis tulit. *Viennam* enim patriam suam adeoque totam Austriam fidelissimè illustravit: scriptores rerum Græcarum, Romanarum, & Germanicarum eruit; explicavitque familiæ Austriacæ genealogiam: Pannoniæ Chorographiam; variaq; historiarum monimenta consignavit.

Simo Lazius pater ⊕ 1533.

Philol & philosoph. deditus Lazius F.

Ob quæ præclara in rempublicam Christianam merita & egregia animi dona, *Ferdinandus* Augustus non solùm in consiliariorum numerū adlegit: sed etiam equestri ordini adscripsit: amplissimisq; honoribus affecit.

Honores Lazio F. habiti.

Exemtus est rebus humanis *Viennæ* in patriâ suâ anno *sexagesimo quinto*, post *millesimum, quingentesimum*, non ut plerique perperam, decennio antè; ætatis suæ *quinquagesimo primo*.

Obitus eius.

Fuit & hic nostratium medicorum decus egregium, *philologus*, *historicus*, *Romanarum* & *Germanicarum* rerum *scriptor* celebris; *antiquitatis indagator* fidelis: *professor* in Academiâ patriâ primùm *artium* liberalium: deinde *medicinæ* per annos *novendecim* continuos. Quo in officio, magistratus etiam summi munere functus, ea versatus est dexteritate ac fide: qua ma-

Eruditio item, & officia.

Georg. Tansteteri de Lazio vaticin.

jorem in viro bono desiderare nemo queat. *Georgius* [illegible] mathematicus, is qui Maximiliano I. Imperatori [illegible] tis annis antè prædixit; de hoc etiam Lazio vaticinat[illegible] *eum maximum futurum philosophum, medicum & v*[illegible] *artium peritum:* in quo quàm verus fuerit vates, r[illegible] pta loquuntur.

Scripta Lazii.

Edita .n. ab ipso sunt varia, partim *historica*, partim *phil*[illegible] *ca:* ut; *commentariorum reipub Romanæ in exteris provin*[illegible] *bello acquisitis, constituta* libri duodecim. Hoc in ope[illegible] tur limitum omnium restitutiones, prætoria, magistratu[illegible] nia tam militaria, quàm civilia à summis ad infima, m[illegible] genera universa, legiones quotquot Romanis unquam f[illegible] cohortes, equitatus, classes, navalia, stativa, coloniæ; mu[illegible] ornamenta, signaq; pace & bello expressa, vestimenta om[illegible] neris & arma; ritus deniq; cuncti, ludi, & sacra: opus quo[illegible] tius historiæ fundamenta, nodos, admirandumque ac [illegible] quoddam velut alveare complectitur.

Chorographia Pannoniæ.

Decades duæ *de variarum gentium immigrationibus in Il*[illegible] *ci occidentalis tractum:* in quo hodie Austriacæ inferiores [illegible] vinciæ sitæ.

Libri aliquot *de rebus fortiter ac feliciter gestis à Ferdina*[illegible] *Romanorum rege, in Vngariâ, Boëmiâ, & Saxoniâ*: in quo [illegible] simul etiam maiorum eius successiones continentur

Alvtarium antiquitatis.

Idem cum D. Lucretio conscripsit explicationem in *A*[illegible] *rium antiquitatis*, id est, imagines & numismata antiqua, stu[illegible] *Ferdinandi* Romanorum regis collecta.

Sunt eiusdem Lazij libri duodecim *de aliquot gentium* [illegible] *gratione, sedibus fixis, reliquiis linguarumq; initiis ac immut*[illegible] *nibus.*

In *genealogiam Austriacam commentariorum* libri duo.

Declamatio, *de artis medicæ præstantia & dignitate*, in re[illegible] ciatione *Ludovici Marpegii* habita.

Ab eodem scriptum *de communione*, item in *Caroli M* [illegible] ratoris Romani, aliorumq; incerti nominis fragmenta *de v*[illegible] *Ecclesiæ ritibus ac ceremoniis* sunt edita.

Commentarius eiusdem *rerum Græcarum*, item *tabu*[illegible] *ratorum* in ære exstantium, adhibita numismatum interpreta-tione.

Regni Vngariæ archilogia libri, de quibus *primus* tantum ex stat, qui continet *descriptionem Vngariæ, montium, val*[illegible]

Libri tres *coniurationis Smalkaldensis* constantes ex [illegible] tis & admissariis.

Pictura sive Mappa, in qua delineatum est bellum g[illegible] Imperatore Carolo V. adversus Smalkaldenses.

[illegible]

Liber solennitatum trium coronationum D. *Maximiliani secundi*.

Coronidis loco duo lubet addere carmina; quibus Lazium hunc nostrates ornarunt. Primum est *Georgii Logi* equitis Silesij eiusmodi:

Carmina in Lazium.

Pannonia tepido tellus pradives ab Austro,
Austria cui nomen nobilis aura dedit:
Tot regum fecunda parens: tot qua dedit orbi,
Et dominos porrò tempus in omne dabit:
Fecunda ingeniis quamvis tot corda virorum
Docta dedit, quorum nomina clara vigent:
Hanc tamen ante alios tam pulcrè illustrat & ornat
Lazius Austriaci fama decusq; soli.
Ipse suas artes docuit quem magnus Apollo:
Et gemina hinc cinxit frondis honore comam.
Namq; idem medicâ ante alios excellit in arte:
Et canit Aonio carmina digna choro.
Quin mundi caliq; vias, & sidera novit:
Terrarum & pulcra dividit arte plagas.
Idem & res gestas facundo detonat ore:
Illustrat patria dum monimenta sua
Subq; oculis illam tabulâ tibi ponit in arctâ:
Absens prasentem ut cernere ritè queas.
Nomine quo multum patria hac sua debet alumno:
Quem non ingratum degeneremq; tulit.
Debebunt reges illi, Germania & ingens:
Res gestas quorum & nomina prisca canit.

Alterum est *Ioannis Sylvestri*, in quo per prosopopœiam

VIENNA LOQUITUR.

Vrbes egregias inter & inclytas,
Sublimi ferio sidera vertice:
Viennaq; feror nomine nunc, priùs
Quum certum Fabiana
Nomen castra darent mihi.
Gaudebam titulo, nec minus alteri
Felici auspicio scilicet indito:
Quod successus idem comprobat optimus
Rerum. Nam placuit mox,
Vt Vindobona dicerer.
Me cives alii mœnibus arduis
Ornant: ingenii dotibus ast meus,
Quas nulla poterunt diruere hinc vices
Rerum, dulcis alumnus
Doctor Lazius optimus.

Ergo

Ergo quem genui, quem gremio tuli:
Lucem cui tribui, quem simul extuli;
Vt scriptu peperit perpetuam sibi
Vitam: sic mihi vivens
Vienna dedit hanc sua.

Habentur de hoc eodem Lazio, quædam in vitis *Philosophorum Germanorum*. quæ, si quis vult, videat.

Hæc desumta sunt ex *lib. 3. Prosopograph. Pantaleonis; Gesneri bibliotheca: elogiis doctorum virorum*; aliis.

1565. d. 2 Iunii. ætat. 80.

IOANNES LANGIUS.

Leoberga.

SILESIÆ civitas est *Leoberga*, non modò antiquitate & ædificiorum structurâ: sed & Repub. prudenter constitutâ, proventu denique præstantium in omnibus artibus & disciplinis ingeniorum copioso, neutiquam obscura. Eâ civitate

Langii patria.

ortus ex familia medicorum complurium ferace *Ioannes Langius*, anno *octogesimo quinto* supra *millesimum, quadringentesimum*, post patriæ scholam, ad uberiorem ingenij cultum capiendum *Lipsiam* fuit ablegatus. Hac in Academia multos annos & discendo & publicè privatimque docendo utiliter exegit,

Lipsiam mittitur.

Magister philosophiæ renunciatur.

philosophiæ & artium liberalium Magister, anno *decimo quinto* supra *sesquimillesimum*, à *Petro Wirthio* consobrino, creatus. Præter professionem ibi publicam, qua *Procli sphæram*, & reliqua Cosmographiæ rudimenta, frequenti discipulorum consessu est interpretatus; aliarum quoque functionum scholasticarum munia, ut rectoratum anno *decimo octavo* seculi *decimi quinti*, laudabiliter sustinuit, ea fide & diligentia: ut omnibus

Docet ibi publicè.

carus & acceptus esset. Ibidem præter alios habuit tunc [illegible] duum auditorem, magnum illum *Ioachimum Camerarium*, qui doctoris sui, in explicando præsertim *Plinio*, quem delicias suas appellare erat solitus, industriam & solertiam sæpissimè [illegible] lectione prædicavit; ut non parum se opera illius fuisse adiutum publicè testaretur.

Eius auditor I. Camerar.

Plinius delicia Langii.

Sed cùm Langius, maiorum suorum exemplo, Philosophiæ cognitioni Medicinæ studium maturè adiunxisset: in Italiam abiit, augendæ in eo genere doctrinæ causa, ac *Bononiæ* [illegible] mis medicis carus, *Pisis* Hetturiæ demum ab eodem [illegible] summum Docturæ gradum est consecutus. Audivit in Italia medicos excellentes plerosque, tum summi nominis eo [illegible] virum *Nicolaum Leonicenum*; Dioscoridis illustratorem [illegible]

In Italiam abit Langius.

Vbi doctor medic. renunciatur.

Nic. Leonicen.

anotum

annum ætatis attigit *nonagesimum sextum*, cùm ampliùs *sexaginta* annos *Ferrariæ* docuisset. Hic dixit, *se viridi vegetáque usi senectâ, quia castam iuventutem virili ætati tradidisset*: edidítque opusculum, in quo *omnibus ægris salutem & vitam restitui conciliarique posse* docuit. Bononiæ autem operam dedit *Ludovico de Leonibus*, medico, & *Petro Æginetæ*, ex Ægina Græcorum in Peloponneso insula nato: quo præceptore in Græca lingua est usus. Prælegit tunc lepidissimas Aristophanis comœdias; ac Langium hunc nostrum & Leonem Pontificem linguę illius rudimenta docuit. Diebus item canicularibus aliquando, cùm Musarum ferias inerti ocio perdere nollet: comitibus aliis Germanis, medicinæ commilitonibus, celebriora Italiæ literarum Gymnasia perlustravit: & quam curandi morbos, docendique medicinam methodum unumquodque observaret, exploravit.

Ætas eius longiss. & cur.
Salus omnibus potest reddi ægris.
Ludovic. de Leonibus.
Petr Æginetа.
Leo P. P. condiscip. Langii.
Peragrat Italiam.

In patriam reversus, Palatiique Rhenani Septemviralis archiatrus factus, *Haidelbergæ* medicinam cum laude fecit multis annis: fuitque summis & maximis principibus, ac sacri Romani Imperii Electoribus **quatuor* à cura corporis fidelissimè, feliciſſimèque. Illustrissimum principem Fridericum II. *triginta septem* annis ampliùs comitatus, varia peregrinationis discrimina adiit. Cum eo enim non semel *Hispanias*, *Italiam*, *Galliam*, & ferè *maiorem Europæ partem* peragravit, cum temporis & studiorum, ut ipse scribit, non levi iactura. Bis etiam cum illo copiarum Romani Imperij duce contra *Solimannum*, immanem ex professo Alemannorum hostem, in castris meruit: ac sæpè exitiales ab ipso, uti & aliis Palatini stemmatis ducibus, morbos, quibus domi forisque affligebantur, DEI ope depulit. In *Hispaniensi illo itinere, ut ὡς ἐν παρέργῳ hoc addamus, cùm regnum *Granati* in ardenti caniculæ æstu peragraret, mane usus est pane in generoso vino macerato: unde con[illegible] [illegible] robore: cùm æstum tum labores, nulla ferè urgen[illegible] vel fame, ferre potuit.

Reversus fit archiater Palat Elect.
**Ludovico.*
Friderico II.
Othoni Henr.
Friderico III.
Alii quinq. ponunt nō rectè.
Peregrinatur cum suo principe.
Agit medicū castrensem.
**Lang. lib. 2. epist. 28.*
Inediam quomodo tulerit.

[illegible]bus humanis *Frid. II.* electore exemto *cùm *Otho Henr.* pa[illegible]cessisset; Langium, quamvis ærumnosis curandorum [illegible] laboribus effætum, ac febrili calore ex mærore defuncti sui principis languidum, sua sponte in ministrum adoptavit; & in senatum eorum, qui ei à consiliis, legit: omnique laborum, quos per ætatem viribus exhaustus, ferre vel obire non posset, immunitate, ac quasi emeritum rude donavit. Hunc principem erysipelaris zoster à lumbis ad genua usque circumdatum, ac febre continua ad delirium usque *æstuantem, incisa utriusque pedis saphena, adhibitis quoque, quæ febrim restinguerent, DEI auxilio, à morte vindicavit.

**A. 1556. d. 26. Febr. ætat 74.*
Fit medic. & consiliar. Oth. Henrici.
Quem erysipilate laborantem curat.
**lib. 1. ep. 32.*

In

Item alios peste correptos. lib.1. ep 18. **lib 3. epist. 5. & 2.*

In pestiferâ quoque lue, per Palatinatum grassante, [illegible] de quibus jam conclamatum erat, methodo suâ curavit [illegible] mosq; aliis morbis gravissime laborantes feliciter [illegible] arte adhibitâ levavit & liberavit: interque eos *[illegible] *tubonensem* apostemate in peritonæo [illegible] tem generosi stemmatis & indolis, deiu[illegible] dom[illegible] to, novem orgiarum dimensione alto lapsum supra [illegible] dibus stratum; uxorem illustris & generosi comitis [illegible] *Westerburg* à puerperio convulsis palmæ & sinistri brachii [illegible] sione vexatam; aliosq; ἀνὰ τὴν πόλιν propinquos, [illegible] ope, ad sanitatem reduxit.

Cumq; ita & patriam celebriorem multò reddidisset: & [illegible] minis famam ac gloriam sibi conciliasset immortalem, [illegible] τρὸς φιλόσοφος, & alter quasi Podalirius, ætatis [illegible]

Moritur exactè octogenarius.

anno completo, è vivis excessit *Haidelbergæ*, anno *sexage*[illegible] *quinto* seculi *decimi quinti*, die *vigesimo primo* Junii [illegible] æde sancti Spiritus sepultus.

Heres eius Georg. Wirth.

Fuit præsentibus carus: posteris etiam admirandus. He[illegible] non modò opum & fortunarum amplissimarum; sed etiam [illegible] ctrinæ ac virtutis habuit *Georgium Wirth*, philosophiæ & medicinæ doctorem, olim *Caroli V. & Philippi II.* regis Hispaniarum Medicum, cognatum suum: cuius Langius a[illegible] filius.

Amita 110. ann.

Amitam habuit, ut ipse scribit centũ & decem [illegible]

Statura. *Mores.* *lib.1 epist. 27.*

Corpore fuit benè compacto, sed obesiore moribus [illegible] & gravis; in colloquiis comis ac iucundus. Invitatus [illegible] do ad mensam à suo principe cum aliis consiliariis, cùm secundæ mensæ bellaria apposita essent; ipse griphum de more antiquorum dissolvendum proposuit hoc Theognidis distichon:

Griphus Theognidis.

> Ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάττιος οἴκαδε νεκρός,
> Τεθνηκὼς ζωῷ φθεγγόμενος στόματι. h. c.
> *Iam enim me vocavit marinus domum defunctus,*
> *Mortuus vivo loquens ore.*

Quod de conchis instar umbilici orbicularibus, vel marinæ cochleæ aut limacis testâ, quâ veteres pro salpinge seu tubâ [illegible] tur, poëta αἰνιγματώδως protulit. Et cùm *Ioannes Caroca*[illegible] griphum explicare non posset: Langius in eius cyathum vini [illegible] iniecit. Id cæteri convivæ videntes, ipsum vel ut plusculum appotum, vel ut inter principes parum civilem, torvè adspexerunt.

Pœna nescientis griphum solvere.

Tum Langius: nil à se temerè factum; sed se veterum consuetudinem secutum, apud quos [illegible] fuisset [illegible] ut [illegible] griphum propositum dissolvere non potuisset poculum [illegible] ginis humore mixtum uno exhaurire spiritu cogeretur [illegible] hanc se illi pœnam statuisse. Casei præterea eduliis maxim[illegible] delectatus, adeò ut nulla abierit dies, quâ non mensa eius [illegible]

fra

ſeis fuerit onerata: utq; caſeum à calumniâ medicorum & noxæ infamiâ vendicaret; primam inter fercula ἀπεράστω laudem his verſiculis ei *tribuit: *Amans caſei Langius.* *lib. 2. ep. 30. *Epigramma in lac & caſeum.*

Caſeus exoſus medicis, qui munera lactis,
Fatuíq; ignorant qualis & unde cibus.
De maſſa lactis mihi ſunt ientacula frugi:
Sobria poſt cœnam caſeus eſca mihi.
De maſſâ lactis mihi fercula mille parantur,
Quamvis nec rutilo ſplendeat igne focus.
In ſua militibus Martis qui caſtra ſequuntur
Hoc nullus poterit promtior eſſe cibus.
Nautis vel lividi qui ſulcant æquora Ponti
Orynis aſparagis caſeus eſca venit.
Grataq; de noſtris inter bellaria menſis
Fercula, quæ nullo ſunt operata foco.

Improbavit & ſævius graviter *invectus eſt in *aſtrologorum* noſtri temporis *ephemerides*: quibus illi, ut imperitus aliquis calceolarius, ex unâ formâ omnibus calceamenta conficit, ex eâdem anni conſtellatione hominibus, etiam ſub diverſiſſimo cœli themate natis, quâ die ſecare venam, corpus pharmaco purgare, cucurbitulis aut hirudinibus ſanguinem emungere, infantes ablactare, mercari, peregrè proficiſci, novas induere veſtes, caput & barbam radere, reſecare ungues, fauſtum vel infauſtum ſit, indiſcriminatim omnibus præſcribunt. Taceo, quòd bella, principum mortes, annonæ caritatem, & neſcio quid non, perfrictâ fronte prædicere non erubeſcunt. Probavit autem huiusmodi ephimerides; quæ ſiderum ortus & occaſus, ac tempeſtates, eclipſes, diesque myſteriorum faſtos & nefaſtos indicarent. *lib 1 ep. 36. *Aſtrologorum ephemerides improbat.* *Ephemerides probata quales.*

*Oderat item vehementer *duos impeſtorum ordines*: quorum primi *Vromantes* dicuntur, ex lotio divinatores, qui ex ſolo urinæ judicio de ſubſtantiâ & causâ ægritudinis, ob vile pretium, quo nec triobolare ſcortum proſtat, audaciſſimè divinare quidvis non erubeſcunt: qui ſunt in Repub. *agrorum pernicies, rei medicæ calamitas, & Libitinæ præſides*. Alij ſunt & dicuntur *receptarii*; qui à pharmacopæis & Chymiſtis tot Receptorum, ut vocant, coëmunt aut colligunt faſciculos; ut iis plauſtra onerare poſſint. Hi, neglectâ morborum per cauſas naturales cognitione & dignotione, experimenta ſola conſectantur: & ut *Plinius* verè, *diſcunt periculis noſtris, atque per experimenta impunè mortes agunt.* *lib. 2. ep. 23. *Vromantes falſi.* *Receptarii medici.* *lib. 29. c. 1.

Chirurgorum quoq; *vulgus imperitum* idem ſæpiùs eſt deteſtatus: qui omnium bonarum artium ignari, nec articulorum humani corporis fabricam, nec naturalē inſtaurati membri ſitū doloris expertem, aut ligaturas aptas vel ſuturas noverunt: ac miſe- *Chirurgi imperiti.* lib. 3. c. 6.

miseros cum crudeli membrorum divulsione ita vexant ægrotos, ut nullus carnifex nebulonem torturæ subiectum acerbius puniat: quia spasmo aut convulsione, aut phlegmone accedente, patientem deserere coacti, ridendo illius mollitiem causantur. Iidem perinde peccant & errant cum pernicie infinitorum hominum, in cæca cranij fractura, in curanda vulneris alicuius phlegmone, in lingua causone adusta, & aliis. In votis igitur unice habuit; ut Medicina in integrum restitueretur, exclusis omnibus *impostoribus, agyrtis, circulatoribus, monachis apostatis, perfidis & Christiano nomini infestis Iudæis, indoctis parochiarum sacrificulis, chymistis carboniperdis, vetulis fatidicis*, & id genus aliis, quorum culpâ divina scientia apud quosdam malè audit.

Pestes medicinæ.

Mortem viri eximii & medici verè πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων luxerunt, & epicediis deplorarunt ex eruditorum choro permulti; inter quos & *Mart. Prætorius*, cuius carmen hisce clauditur:

Epigramma in Lang.

Quantum inter reliquos argentea lilia flores
Aureolas tollunt, vere tepente, comas:
Tantum Pæonios caput extulit inter alumnos,
Summus Apollineæ Langius artis honor.

Scripta Langii.

Reliquit monumenta ingenii sui egregia, referta eruditione & rerum scitu dignissimarum explicatione varia & rara: inter quæ principem locum tenet *epistolarum medicinalium opus miscellaneum*, in senecta ab ipso scriptum: cuius lectio non solùm medicinæ; sed omnis etiam naturalis historiæ studiosis plurimum emolumenti sit allatura.

*ἀνέκδοτα.

Scripsit præterea *generalem ac compendiariam curandæ p[illegible] methodum*, amicorum precibus compulsus.

Habuit domi quoque *duodecim Roman mensium fastos* in antiquis monumentis Romæ repertos, unà cum *Cl. Ptolemæi* de *inerrantium stellarum ephemeridibus & significationibus, a Nicolao Leoniceno* Latinitate donatos.

Fuerunt ab ipso etiam *consilia medica* collecta; quorum in epistolis *meminit: sed an lucem ea viderint, ambigimus. Videndæ igitur bibliothecæ,

*lib. 1. ep 3. sub finem.

Hæc de hoc Langio *ex Nicolai Reusneri præfatione epistolarum medicinalium operi præfixa, & ex epistolis ipsius Langii sparsim: Gesneri bibliotheca, aliis.*

BVRCAR-

BURCARDUS MITHOBIUS.

⊖ 1565. d. 16. Aug. ætat. . . .

HAMBURGUM, urbem Saxoniæ liberam, *Mithobius* patriam habuit: ubi à teneris ad literas adhibitus, felices admodum in iis fecit progressus. Postea ad medicinam animum applicuit: inque eâ ἀξίωμα summum est cum *Nuzeno* consecutus. Docuit deinde eam artem publicè in Academiâ Marpurgensi. Post in aulam Hassiæ Landgravij evocatus, fidem & industriã in medendo omnibus luculenter probavit. Ex aulâ Hassiacâ *Mundam*, ducatus Brunsuicensis oppidum ad *Visurgis & Fuldæ* confluentem, medicinæ faciendæ causâ, commigravit: ubi etiam inter vivos esse desiit anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quinto*, die *decimâ sextâ* Augusti. Huiusmodi eius curriculum P. Nigidius, in descriptione professorum Marpurgensium hoc epigrammate delineavit:

Docet medic. Marpurgi.
Fit archiat. Landgr.
Mundam emigrat.
P. Nigidii de Mithobio carmen.

Burcardus celebris doctor Mithobius, olim
Gymnasii nostri splendida fama fuit.
Post accersitus nitidam pervenit ad aulam;
Cepit ubi vitam degere deinde suam.
Hic medica multos à morbis arte levavit:
Quis cum iudicio pharmaca tuta dedit.
Hassiaco fuit acceptus quandoq; leoni;
Ipsius quoties aula petisset opem.
Moribus hic placidis, cunctisq; affabilis ultrò;
Sincera studuit mente iuvare bonos.
Nuzenum coluit, ceu iunctum sanguine fratrem;
Illi Theseo fœdere iunctus erat.
Hi duo doctorum titulos meruére decoros:
Quos & ceperunt, præmia pulcra, simul.
Mundæ exspiravit, Fuldæ quà flumina Verra
Immiscens gelidam spectat utrumq; plagam.
Hectora praclaram soboiem post fata reliquit;
Insignem medicum, dives Hanofra, tuum.

Scripsit *stereometriam*, artem docentem certas dimensiones corporum ratione mathematicâ, ac virgâ stereometricâ, cum dimenso æquatorioq; desuper affabrè confectis. Exstat eiusdem *compositio annuli astronomici*. Item libellus Germanicus, *de quodam fonte in Spigelberg*, maximarum virtutum.

Scripta Mithobii.

Tantum de Mithobio *ex elogiis doctorum virorum: Petri Nigidii catal. prof. Marpurg. Gesneri bliotheca, aliis.*

☉ 1565. d. 13. Decēb. ætat. 49.

CONRADVS GE[illegible] NERVS.

Tigurum patria Gesneri. *Parentes.*

NATUS est *Conradus Gesnerus* T[illegible], ce[illegible] Helvetiæ prim[illegible]ar a urbe, an[illegible]o [illegible] *gentesimum, decimo* [s]*exto* Pa[illegible] mater *Barbara Friccia*, patv[illegible]s [illegible] nestæ famæ; qui liberos co[illegible] [illegible]uo [illegible] & educavere. Ab his puer a[illegible], [illegible] lam frequentare iussus, p[illegible] [illegible]que linguæ Grammatic[illegible] [illegible] c[illegible]t, *Thoma* [illegible]*atner*[illegible] *Bibliandro*, *Osvva*[l]*do Myconio & Petro Da*[illegible]*o*, vi[illegible] mis præceptor[i]bus: qui tum q[illegible]dem sch[illegible] Ti[illegible] re; postea veto propter singulares virtutes, & exc[illegible] ditionem [illegible] cum apud Helvetios, tum alibi ma[i]ores h[illegible] epti sunt. Nam *Bibliander* apud Tigurinos mu[illegible]is a[illegible] g[illegible]lari eruditione, & diligentia sacras literas interp[illegible] *Myconius* verò Basileensi ecclesiæ posteà cùm lau[illegible] & eiusdem civitatis scholam *Platnerus* mag[n]â fi[d]e ac [illegible] tione est moderatus. *Dasypodius* verò in celeber[illegible] gentoratensi aliquandiu magnâ cùm laude Græcas [illegible] cuit.

Præceptores egregii. *Theod Bibliander.* *V vitas Theol Germanor.* *Osvvald Myconius.* *Thom. Platner.* *Petrus Dasypodius.*

Apparuit in Gesnero adhuc pueto præclara ind[illegible] tenera adhuc ætate ingenij vis & præstantia insi[g]nis [illegible] cùm pater, qui plures liberos, opes nullas habeba[t], [illegible] d[illegible]is dicare non posset, delectatus præclara eius in[illegible] *Iacobus Ammianus*, Latinæ linguæ & oratoriæ in [illegible] gurinâ professor, eum ad se recepit domum suam; & [illegible] triennium liberaliter fovit, atque familiariter institu[illegible] tempore audivit ipsum *Ammianum & Rodolfum Co*[illegible] Græcæ linguæ doctorem; qui tum *Quintiliani* orato[illegible] tutiones & *Plutarchi* vitas interpretabatur; & se in Dia[illegible] oratoriis præceptis, inq; Græcæ linguæ studio, quo p[illegible] afficiebatur, diligenter exercuit. Secutum est pau[illegible] p[illegible] Helvetiorum bellum; ac altero prælio, quòd non lon[g]e [illegible] gio, in monte vicino commissum fuit, pater illius cæ[s]us est, c[illegible] ipse *quindecim* tantùm annos natus esset.

Indoles Gesneri. *I. Iacob. Ammianus Gesneri patronus.* *Rodolph. Collinius.* *Bellum civile Helvet.* *In eo Gesneri pater cæsus 1531.*

Mortem patris excepit morbus gravissimus aquæ i[illegible] tis, quo aliquandiu affectus fuit: sanitate autem vix r[illegible] peratâ, cum mater vidua, quæ præter ipsum p[l]ures libero[illegible] bebat, si[illegible]us studiorum suppeditare illi non posset, patr[illegible] p[illegible]

Hydrope laborat Gesner.

certà bello nuper afflictâ, desperaret domi se Mæcenatem adipisci posse; *Argentoratum* descendit. & ibi aliquot mensibus optimo viro *Wolffgango Fabricio Capitoni* inservivit; apud quem in Hebræa lingua, cuius rudimenta domi hauserat, mediocriter profecit. *Argentoratū abit.* *Inservit Capitoni.*

Inde in patriam reversus, publico stipendio auctus est, & in Galliam missus unà cum *Ioanne Frisio*, quem primum studiorum societate sibi coniunctum, posteà semper fratris loco habuit. Bituriges ergò profectus, per annum pædagogum illic egit: quo tempore alios docendo multum etiam ipse profecit. Nullum enim vacuum tempus sibi elabi patiebatur, quo non Latinis & Græcis auctoribus legendis occuparetur. *Mittitur in Galliam cum I. Frisio.* *Venit Bituriges.*

Annum Biturigibus cùm exegisset; mox se *Lutetiam Parisiorum* contulit, urbis illius & Academiæ celebritate commotus. Quo in loco etsi magna doctissimorum hominum, qui publicè bonas literas docebant, copia erat, & illi in audiendis iis diligentia & assiduitas non deerat; tamen ipse, sicut apud amicos sæpe posteà conquerebatur, & scriptum etiam reliquit, tantos quantos oportebat in studiis fructus illic non percepit: propterea quòd adolescens adhuc inopia quadam consilij, nullum certum genus studiorum sequeretur. Captus enim studiorum amœnitate, magna quadam vi ingenij per omnia autorum genera pervolitabat; Græcos, Latinos, poëtas, oratores, historicos, medicos, philologos, fortè quòd iuvenili audacia, omnia simul animo complecti se posse credebat: tum etiam ut vicissitudine varietateque lectionis animum demulceret: quare etiam necesse erat in tanta varietate, multa ipsum transilire, & paucos admodum libros integros perlegere. Fuit itaque hoc præter inopiam alterum solidæ eruditionis impedimentum, incerta studiorum fluctuatio & scopi ignorantia; in quo tamen ingenij simul vis quædam divina & naturæ bonitas apparet, quod ex tot impedimentis eluctatus, solidam ipse & præclaram eruditionem adeptus est nihilominus; quàm illi, quibus omnia à pueris ex voto obvenêre. Est hoc quoque ingenui animi præclarum exemplum, quod ipsum non puduit iuveniles errores, cùm apud amicos, tum etiam in publicis scriptis agnoscere & fateri; ac suo exemplo adolescentes admonere, quomodo tectiùs studia sua instituere debeant. *Inde Lutetiā.* *Vagatur in studiis.*

Ex Gallia deinde *Argentoratum* rediit; quòd illic haberet amicos viros bonos & homines doctos: quorum ope sperabat se in tanta frequentia studiosorum posse locum aliquem nancisci, publicè aut privatim docendi; verum à senatu scho- *Redit Argent.*

Georg. Tanſteteri de Lazio vaticin. iorem in viro bono deſiderare nemo queat. *Georgius Tanſteterus* mathematicus, is qui Maximiliano I. Imperatori mortem ... tis annis antè prædixit; de hoc etiam Lazio vaticinatus fortè, *eum maximum futurum philoſophum, medicum & variarum artium peritum:* in quo quàm verus fuerit vates, res ipſa & ſcripta loquuntur.

Scripta Lazii. Edita .n. ab ipſo ſunt varia, partim *hiſtorica*, partim *philologica*: ut; *commentariorum reipub Romanæ in exteris provinciis, bello acquiſitis, conſtitutæ* libri duodecim. Hoc in opere traduntur limitum omnium reſtitutiones, prætoria, magiſtratus, munia tam militaria, quàm civilia à ſummis ad infima, militumque genera univerſa, legiones quotquot Romanis unquam fuerunt, cohortes, equitatus, claſſes, navalia, ſtativa, coloniæ, municipia, ornamenta, ſignaq; pace & bello expreſſa, veſtimenta omnis generis & arma & ritus deniq; cuncti, ludi, & ſacra: opus quod totius hiſtoriæ fundamenta, nodos, admirandumque ac ingens quoddam velut alveare complectitur.

Chorographia Pannoniæ.

Decades duæ *de variarum gentium immigrationibus in Illyrici occidentalis tractum:* in quo hodie Auſtriacæ inferiores provinciæ ſitæ.

Libri aliquot *de rebus fortiter ac feliciter geſtis à Ferdinando Romanorum rege, in Vngariâ, Boëmiâ, & Saxoniâ:* in quo opere ſimul etiam maiorum eius ſucceſſiones continentur.

Alvearium antiquitatis. Idem cum D. Lucretio conſcripſit explicationem in *Alvearium antiquitatis*, id eſt, imagines & numiſmata antiqua, ſtudio *Ferdinandi* Romanorum regis collecta.

Sunt eiusdem Lazij libri duodecim *de aliquot gentium migratione, ſedibus fixis, reliquiis linguarumq; initiis ac immutationibus.*

In *genealogiam Auſtriacam commentariorum* libri duo.

Declamatio, *de artis medicæ præſtantia & dignitate*, in renunciatione *Ludovici Marpegii* habita.

Ab eodem ſcriptum *de communione*, item in *Caroli M.* Imperatoris Romani, aliorumq; incerti nominis fragmenta *de veteris Eccleſiæ ritibus ac ceremoniis* ſunt edita.

Commentarius eiusdem *rerum Græcarum*, item *tabulæ imperatorum* in ære exſtantium, adhibita numismatum interpretatione.

Regni Vngariæ archilogia libri, de quibus *primus* tantum exſtat, qui continet *deſcriptionem Vngariæ, montium, vallium.*

Libri tres *coniurationis Smalkaldenſis* conſtantes ex fragmentis & admiſſariis.

Pictura ſive Mappa, in qua delineatum eſt bellum geſtum ab Imperatore Carolo V. adverſus Smalkaldenſes.

Liber

Liber solennitatum trium coronationum *D. Maximiliani secundi*.

Coronidis loco duo lubet addere carmina; quibus Lazium hunc nostrates ornarunt. Primum est *Georgii Logi* equitis Silesij eiusmodi:

Carmina in Lazium.

Pannonia tepido tellus prædives ab Austro,
Austria cui nomen nobilis aura dedit:
Tot regum fecunda parens: tot quæ dedit orbi,
Et dominos porrò tempus in omne dabit:
Fecunda ingeniis quamvis tot corda virorum
Docta dedit, quorum nomina clara vigent:
Hanc tamen ante alios tam pulcrè illustrat & ornat
Lazius Austriaci fama decusq; soli.
Ipse suas artes docuit quem magnus Apollo:
Et gemina hinc cinxit frondis honore comam.
Namq; idem medicâ ante alios excellit in arte:
Et canit Aonio carmina digna choro.
Quin mundi cæliq; vias, & sidera novit:
Terrarum & pulcra dividit arte plagas.
Idem & res gestas facundo detonat ore:
Illustrat patriæ dum monimenta suæ
Subq; oculis illam tabulâ tibi ponit in arctâ:
Absens præsentem ut cernere ritè queas.
Nomine quo multum patria hæc sua debet alumno:
Quem non ingratum degeneremq; tulit.
Debebunt reges illi, Germania & ingens:
Res gestas quorum & nomina prisca canit.

Alterum est *Ioannis Sylvestri*, in quo per prosopopœiam

VIENNA LOQUITUR.

Vrbes egregias inter & inclytas,
Sublimi ferio sidera vertice:
Viennaq; feror nomine nunc, priùs
Quum certum Fabiana
Nomen castra darent mihi.
Gaudebam titulo, nec minus alteri
Felici auspicio scilicet indito:
Quod successus idem comprobat optimus
Rerum. Nam placuit mox,
Vt Vindobona dicerer.
Me cives alii mœnibus arduis
Ornant: ingenii dotibus ast meus,
Quas nulla poterunt diruere hinc vices
Rerum, dulcis alumnus
Doctor Lazius optimus.

Ergo

Ergo quem genui, quem gremio tuli:
Lucem cui tribui, quem simul extuli;
Vt scriptis peperit perpetuam sibi
Vitam: sic mihi vivens
Vienna dedit hanc sua.

Habentur de hoc eodem Lazio, quædam in vitis *Philosophorum Germanorum*: quæ, si quis vult, videat.

Hæc desumta sunt ex *lib. 3. Prosopograph. Pantaleonis. Gesneri bibliotheca: elogiis doctorum virorum; aliis,*

Ⓓ 1565. d. 2 Iunii. ætat. 80.

IOANNES LANGIUS.

Leoberga. SILESIÆ civitas est *Leoberga*, non modò antiquitate & ædificiorum structurâ: sed & Repub. prudenter constituta, proventu denique præstantium in omnibus artibus & disciplinis ingeniorum copioso, neutiquam obscura. *Langii patria.* Eâ civitate ortus ex familia medicorum complurium ferace *Ioannes Langius*, anno *octogesimo quinto* supra *millesimum, quadringentesimum*, post patriæ scholam, ad uberiorem ingenii cultum capiendum *Lipsiam* fuit ablegatus. *Lipsiam mittitur.* Hac in Academia multos annos & discendo & publicè privatimque docendo utiliter exercitus, philosophiæ & artium liberalium Magister, anno *decimo quarto* supra *sesquimillesimum*, *à Petro Wirthio* consobrino, creatus. *Magister philosophiæ renunciatur.* Præter professionem ibi publicam, qua *Procli sphæram*, & reliqua Cosmographiæ rudimenta, frequenti discipulorum consessu est interpretatus; aliarum quoque functionum scholasticarum munia, ut rectoratum anno *decimo octavo* seculi *decimi quinti*, laudabiliter sustinuit, ea fide & diligentia: ut omnibus carus & acceptus esset. *Docet ibi publicè.* Ibidem præter alios habuit tunc assiduum auditorem, magnum illum *Ioachimum Camerarium*: *Eius auditor I. Camerar.* qui doctoris sui, in explicando præsertim *Plinio*, quem delicias suas appellare erat solitus, industriam & solertiam sæpissimè pro lectione prædicavit; ut non parum se opera illius fuisse adiutum publicè testaretur. *Plinius delicia Langii.*

In Italiam abit Langius. Sed cùm Langius, maiorum suorum exemplo, Philosophiæ cognitioni Medicinæ studium maturè adiunxisset: in Italiam abiit, augendæ in eo genere doctrinæ causa, ac *Bononiæ* claris[illegible] mis medicis carus, *Pisis* Hetruriæ demum ab eodem ordine summum Doctoratus gradum est consecutus. *Vbi doctor medic. renunciatur.* Audivit in Italia medicos excellentes plerosque, tum summi nominis eo seculo virum *Nicolaum Leonicenum*; Dioscoridis illustratorem [illegible] *Nic. Leonicen.* at[illegible]

annum ætatis attigit *nonagesimum sextum*, cùm ampliùs *sexaginta* annos *Ferrariæ* docuisset. Hic dixit, *se viridi vegetâque uti senectâ, quia castam iuventutem virili ætati tradidisset*: edidítque opusculum, in quo *omnibus ægris salutem & vitam restitui conciliarique posse* docuit. Bononiæ autem operam dedit *Ludovico de Leonibus*; medico, & *Petro Æginetæ*, ex Ægina Græcorum in Peloponneso insula nato: quo præceptore in Græca lingua est usus. Prælegit tunc lepidissimas Aristophanis comœdias; ac Langium hunc nostrum & Leonem Pontificem linguæ illius rudimenta docuit. Diebus item canicularibus aliquando, cùm Musarum ferias inerti ocio perdere nollet: comitibus aliis Germanis, medicinæ commilitonibus, celebriora Italiæ literarum Gymnasia perlustravit: & quam curandi morbos, docendíque medicinam methodum unumquodque observaret, exploravit.

Ætas eius longiss. & cur.
Salus omnibus potest reddi ægris.
Ludovic. de Leonibus.
Petr. Æginetæ.
Leo P. P. condiscip. Langii.
Peragrat Italiam.

In patriam reversus, Palatiique Rhenani Septemviralis archiatrus factus, *Haidelbergæ* medicinam cum laude fecit multis annis: fuitque summis & maximis principibus, ac sacri Romani Imperii Electoribus **quatuor* à cura corporis fidelissimè, felicissimèque. Illustrissimum principem Fridericum II. *triginta septem* annis ampliùs comitatus, varia peregrinationis discrimina adiit. Cum eo enim non semel *Hispanias*, *Italiam*, *Galliam*, & ferè *maiorem Europæ partem* peragravit, cum temporis & studiorum, ut ipse scribit, non levi iactura. Bis etiam cum illo copiarum Romani Imperij duce contra *Solimannum*, immanem ex professo Alemannorum hostem, in castris meruit: ac sæpè exitiales ab ipso, uti & aliis Palatini stemmatis ducibus, morbos, quibus domi forisque affligebantur, DEI ope depulit. In *Hispaniensi illo itinere, ut ὡς ἐν παρέργῳ hoc addamus, cùm regnum *Granatæ* in ardenti caniculæ æstu peragraret, mane usus est pane in generoso vino macerato: unde con[illegible] virium robore: cùm æstum tum labores, nulla ferè urgenr[illegible]e fame, ferre potuit.

Reversus fit archiater Palat. Elect.
**Ludovico. Friderico II. Othoni Henr. Friderico III.*
Alii quinque ponunt nõ rectè.
Peregrinatur cum suo principe.
Agit medicũ castrensem.
**Lang. lib. 2. epist. 28.*
Inediam quomodo tulerit.

[illegible]s humanis *Frid. II.* electore exemto *cùm *Otho Henr.* pa[illegible]cessisset; Langium, quamvis ærumnosis curandorum æ[illegible] laboribus effœtum, ac febrili calore ex mærore defuncti sui principis languidum, sua sponte in ministrum adoptavit; & in senatum eorum, qui ei à consiliis, legit: omnique laborum, quos per ætatem viribus exhaustus, ferre vel obire non posset, immunitate, ac quasi emeritum rude donavit. Hunc principem erysipelatis zostere à lumbis ad genua usque circumdatum, ac febre continua ad delirium usque *æstuantem, incisa utriusque pedis saphena, adhibitis quoque, quæ febrim restinguerent, DEI auxilio, à morte vindicavit.

**A. 1556. d. 26. Febr. ætat 74.*
Fit medic. & consiliar. Oth. Henrici.
Quem erysipelate laborantem curat.
**lib. 1. ep. 32.*

In

*Item alios peste correptos. lib. 1. ep 18. *lib 3. epist. 5. & 2.* In pestiferâ quoque lue, per Palatinatum grassante, [illegible] de quibus jam conclamatum erat, me hodo suâ curavit [illegible] mosq; aliis morbis gravissimè laborantes scitè [illegible] arte adhibita levavit & liberavit: interque eos *[illegible] *tubonensem* apostemate in peritonæo lab[illegible] tem generosi stemmatis & indolis, de su[illegible] o domi[illegible] to, novem orgiarum dimensione alto lapsum [illegible] dibus stratum; uxorem illustris & generosi co[illegible] *Westerburg* à puerpe[illegible] co[illegible] palm[illegible] & [illegible] brachii [illegible] sione vexatam, aliosq; [illegible] propinquos, [illegible] ope, ad sanitatem reduxit.

Moritur exactè octogenarius. Cumq; ita & patriam celebriorem multò reddidisset & nominis famam ac gloriam sibi conciliasset immortalem, [illegible] φιλόσοφος, & alter quasi Podalirius, ætatis [illegible] anno completo, è vivis excessit *Haidellergæ*, anno *sexagesimo quinto seculi decimi quinti*, die *vigesimo primo* Junii [illegible] æde sancti Spiritus sepultus.

Heres eius Georg. Wirth. Fuit præsentibus carus: posteris etiam admirandus. Heredem non modò opum & fortunarum amplissimarum; sed [illegible] ctrinæ ac virtutis habuit *Georgium Wirth*, philosophiæ & medicinæ doctorem, olim *Caroli V. & Philippi II.* regis Hispaniarum Medicum, cognatum suum: cuius Langius a[illegible] filius. Amitam habuit, ut ipse scribit centū & decem a[illegible].

Amita 110. ann.

Statura. Corpore fuit benè compacto, sed obesiore [illegible]

Mores. & gravis; in colloquiis comis ac iucundus. Invitatus a[illegible]

lib. 1 epist. 27. do ad mensam à suo principe cum aliis consiliariis, cùm [illegible] dæ mensæ bellaria apposita essent; ipse griphum de more antiquorum dissolvendum proposuit hoc Theognidis distichon:

Griphus Theognidis.

Ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάττιος οἴκαδε νεκρός,
Τεθνηκὼς ζωῷ φθεγγόμενος στόματι. h. e

Iam enim me vocavit marinus domum defunctus,
Mortuus vivo loquens ore.

Quod de conchis instar umbilici orbicularibus, vel marinæ cochleæ aut limacis testâ, quâ veteres pro salpinge seu tubâ [illegible] tur, poëta αἰνιγματώδως protulit. Et cùm *Ioannes Carocalla* griphum explicare non posset: Langius in eius cyathum vini salem iniecit. Id cæteri convivæ videntes, ipsum vel ut pluscùlum appotum, vel ut inter principes parum civilem, torvè adspexe-

Pæna nescientis griphum solvere. runt. Tum Langius: nil à se temerè factum; sed se veterum consuetudinem secutum, apud quos moris fuisset: ut qui griphum propositum dissolvere non potuisset, poculum salsuginis humore mixtum uno exhaurire spiritu cogeretur. Et hanc se illi pænam statuisse. Casei prætereà edulii maximè fuit delectatus, adeò ut nulla abietit dies, quâ non mensa eius ca-

sea

ſcis fuerit onerata: utq; caſeum à calumniâ medicorum & noxæ infamiâ vendicaret; primam inter fercula δείπνου laudem his verſiculis ei *tribuit:

Amans caſei Langius.
**lib 2. ep.30.*
Epigramma in lac & caſeum.

Caſeus exoſus medicis, qui munera lactis,
Fatuq; ignorant qualis & unde cibus.
De maſſa lactis mihi ſunt ientacula frugi:
Sobria poſt cœnam caſeus eſca mihi.
De maſſâ lactis mihi fercula mille parantur,
Quamvis nec rutilo ſplendeat igne focus.
In piis militibus Martis qui caſtra ſequuntur
Hoc nullus poterit promtior eſſe cibus.
Nautis velivolis qui ſulcant æquora Ponti
Ocyus aſparagis caſeus eſca venit.
Grataq; de noſtris inter bellaria menſis
Fercula, quæ nullo ſunt operata foco.

Improbavit & ſæpiùs graviter *invectus eſt in *aſtrologorum* noſtri temporis *ephemerides*: quibus illi, ut imperitus aliquis calceolarius, ex unâ formâ omnibus caleeamenta conficit, ex eâdem anni conſtellatione hominibus, etiam ſub diverſiſſimo cæli themate natis, quâ die ſecare venam, corpus pharmaco purgare, cucurbitulis aut hirudinibus ſanguinem emungere, infantes ablactare, mercari, peregrè proficiſci, novas induere veſtes, caput & barbam radere, reſecare ungues, fauſtum vel infauſtum ſit, indiſcriminatim omnibus præſcribunt. Taceo, quòd bella, principum mortes, annonæ caritatem, & neſcio quid non, perfrictâ fronte prædicere non erubeſcunt. Probavit autem huiusmodi ephimerides; quæ ſiderum ortus & occaſus, ac tempeſtates, eclipſes, dieſque n yſteriorum faſtos & nefaſtos indicarent.

**lib 1 ep.36.*
Aſtrologorum ephemerides improbat.
Ephemerides probata quales.

*Oderat item vehementer *duos impoſtorum ordines*: quorum primi *Vromantes* dicuntur, ex lotio divinatores, qui ex ſolo urinæ judicio de ſubſtantiâ & causâ ægritudinis, ob vile precium, quo nec triobolare ſcortum proſtat, audaciſſimè divinare quidvis non erubeſcunt: qui ſunt in Repub. *agrorum pernicies, rei medica calamitas, & Libitina præſides*. Alij ſunt & dicuntur *receptarii*; qui à pharmacopæis & Chymiſtis tot Receptorum, ut vocant, coëmunt aut colligunt faſciculos; ut iis plauſtra onerare poſſint. Hi, neglectâ morborum per cauſas naturales cognitione & dignotione, experimenta ſola conſectantur: & ut *Plinius verè, *diſcunt periculis noſtris, atque per experimenta impunè mortes agunt.*

**lib. 2. ep.23.*
Vromantes falſi.
Receptarii medici.
**lib. 29. c. 1.*

Chirurgorum quoq; *vulgus imperitum* idem ſæpiùs eſt deteſtatus: qui omnium bonarum artium ignari, nec articulorum humani corporis fabricam, nec naturalē inſtaurati membri ſitū doloris expertem, aut ligaturas aptas vel ſuturas noverunt: ac miſe-

Chirurgi imperiti.
lib. 3. c. 6.

BVRCARDVS MITHOBIVS.

⊖ 1565. d. 16. Aug. ætat. . . .

HAMBURGUM, urbem Saxoniæ liberam, *Mithobius* patriam habuit: ubi à teneris ad literas adhibitus, felices admodum in iis fecit progressus. Postea ad medicinam animum applicuit: inque eâ ἀξίωμα summum est eum *Nuzeno* consecutus. Docuit deinde eam artem publicè in Academiâ Marpurgensi. Post in aulam Hassiæ Landgravij evocatus, fidem & industriã in medendo omnibus luculenter probavit. Ex aulâ Hassiacâ *Mundam*, ducatus Brunsuicensis oppidum ad *Visurgis & Fuldæ* confluentem, medicinæ faciendæ causâ, commigravit: ubi etiam inter vivos esse desiit anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quinto*, die *decimâ sextâ* Augusti. Huiusmodi eius curriculum P. Nigidius, in descriptione professorum Marpurgensium hoc epigrammate delineavit:

Docet medic. Marpurgi. Fit archiat. Landgr. Mundam emigrat. P. Nigidii de Mithobio carmen.

Burcardus celebris doctor Mithobius, olim
Gymnasii nostri splendida fama fuit.
Pòst accersitus nitidam pervenit ad aulam;
Cepit ubi vitam degere deinde suam.
Hic medica multos à morbis arte levavit:
Quis cum iudicio pharmaca tuta dedit.
Hassiaco fuit acceptus quandoq; leoni;
Ipsius quoties aula petisset opem
Moribus hic placidis, cunctisq; affabilis ultrò;
Sincerâ studuit mente iuvare bonos.
Nuzenum coluit, ceu iunctum sanguine fratrem;
Illi Theseo fœdere iunctus erat.
Hi duo doctorum titulos meruere decoros:
Quos & ceperunt, præmia pulcra, simul.
Munda exspiravit, Fulda quà flumina Verra
Immiscens gelidam spectat utrinq; plagam.
Hectora praclaram soboiem post fata reliquit;
Insignem medicum, dives Hanofra, tuum.

Scripsit *stereometriam*, artem docentem certas dimensiones corporum ratione mathematicâ, ac virgâ stereometricâ, cum dimenso æquatorioq; desuper affabrè confectis. Exstat eiusdem *compositio annuli astronomici*. Item libellus Germanicus, *de quodam fonte in Spigelberg*, maximarum virtutum.

Scripta Mithobii.

Tantum de Mithobio *ex elogiis doctorum virorum: Petri Nigidii catal. prof. Marpurg. Gesneri bibliotheca, aliis.*

✝ 1565. d. 13. Decēb. ætat. 49.

CONRADVS GESNERVS.

Tigurum patria Gesneri. Parentes.

NATUS est *Conradus Gesnerus* Tig[illegible], ce[illegible] Helvetiæ prim ar â urbe, anno [illegible] *mil*[illegible] *quadragentesimum, decimo sexto.* Pater ei f[illegible] *Gesner*[illegible], [illegible] mater *Barbara Friccia*, parvis ambo [illegible] de[illegible] honestæ famæ; qui liberos com[illegible] [illegible] &educavere. Ab his puer a[illegible] modum, pro[illegible] [illegible] lam frequentare iussus, prima rudimenta [illegible] [illegible] que linguæ Grammaticen didicit, *Thoma* [illegible]*nero*, *T*[illegible]*ro*

Præceptores egregii.

Bibliandro, *Osvvaldo Myconio & Petro Da*[illegible]*podio*, v[illegible] mis præceptoribus: qui tum quidem scholæ Tigu[illegible] te; postea vero propter singulares virtutes, & exce[illegible] ditionem, cum apud Helvetios, tum alibi maiores ho[illegible] epti sunt. Nam *Bibliander* apud Tigurinos multis annis [illegible] g[illegible]lari eruditione, & diligentia sacras literas interpreta[illegible]s e[illegible]. *Myconius* verò Basileensi ecclesiæ posteà cùm laude p[illegible] & eiusdem civitatis scholam *Platnerus* magnâ fi[illegible] ac e[illegible] tione est moderatus. *Dasypodius* verò in celeber[illegible]ma sch[illegible]la Argentoratensi aliquandiu magnâ cùm laude Græcas literas docuit.

Theod Bibliander. V vitus Theol German[illegible]. Osvvald Myconius. Thom. Platner. Petrus Dasypodius.

Indoles Gesneri.

Apparuit in Gesnero adhuc puero præclara indoles; & in tenera adhuc ætate ingenij vis & præstantia insignis: v[illegible] cùm pater, qui plures liberos, opes nullas habebat, i[illegible] diis dicare non posset, delectatus præclara eius indole *Io*[illegible] *Iacobus Ammianus*, Latinæ linguæ & oratoriæ in sc[illegible] Tigurinâ professor, eum ad se recepit domum suam; & per trieunium liberaliter fovit, atque familiariter instituit. Eo tempore audivit ipsum *Ammianum & Rodolfum Collinum* Græcæ linguæ doctorem, qui tum *Quintiliani* orator[illegible] as [illegible] tutiones & *Plutarchi* vitas interpretabatur; & se in Dialectic[illegible] & oratoriis præceptis, inq; Græcæ linguæ studio, quo pl[illegible] afficiebatur, diligenter exercuit. Secutum est paulò post civile Helvetiorum bellum; ac altero prælio, quòd non longè à Tugio, in monte vicino commissum fuit, pater illius cæsus est, cùm ipse *quindecim* tantùm annos natus esset.

I. Iacob. Ammianus Gesneri patronus. Rodolph. Collinus.

Bellum civile Helvet. In eo Gesneri pater cæsus 1531.

Mortem patris excepit morbus gravissimus aquæ intercutis, quo aliquandiu affectus fuit: sanitate autem vix recuperatâ, cum mater vidua, quæ præter ipsum plures liberos habebat, si[illegible] us studiorum suppeditare illi non posset, patriâ pr[illegible]

Hydrope laborat Gesner.

terrâ

certè bello nuper afflicta, desperaret domi se Mæcenatem adipisci posse; *Argentoratum* descendit: & ibi aliquot mensibus optimo viro *Wolffgango Fabricio Capitoni* inservivit; apud quem in Hebræa lingua, cuius rudimenta domi hauserat, mediocriter profecit.

Argentoratū abit.

Inservit Capitoni.

Inde in patriam reversus, publico stipendio auctus est, & in Galliam missus una cum *Ioanne Frisio*, quem primum studiorum societate sibi coniunctum, posteà semper fratris loco habuit. Biturigas ergò profectus, per annum pædagogum illic egit: quo tempore alios docendo multum etiam ipse profecit. Nullum enim vacuum tempus sibi elabi patiebatur; quo non Latinis & Græcis auctoribus legendis occuparetur.

Mittitur in Galliam cum I. Frisio.

Venit Biturigas.

Annum Biturigibus cùm exegisset; mox se *Lutetiam Parisiorum* contulit; urbis illius & Academiæ celebritate commotus. Quo in loco etsi magna doctissimorum hominum, qui publicè bonas literas docebant, copia erat, & illi in audiendis his diligentia & assiduitas non deerat; tamen ipse, sicut apud amicos sæpe posteà conquerebatur, & scriptum etiam reliquit, tantos quantos oportebat in studiis fructus illic non percepit: propterea quòd adolescens adhuc inopia quadam consilij, nullum certum genus studiorum sequebatur. Captus enim studiorum amœnitate, magna quadam vi ingenij per omnia autorum genera pervolitabat; Græcos, Latinos, poëtas, oratores, historicos, medicos, philologos, forte quòd iuvenili audacia, omnia simul animo complecti se posse credebat: tum etiam ut vicissitudine varietateque lectionis animum demulceret: quare etiam necesse erat in tanta varietate, multa ipsum transilire, & paucos admodum libros integros perlegere. Fuit itaque hoc præter inopiam alterum solidæ eruditionis impedimentum, incerta studiorum fluctuatio & scopi ignorantia; in quo tamen ingenij simul vis quædam divina & naturæ bonitas apparet, quod ex tot impedimentis eluctatus, solidam ipse & præclaram eruditionem adeptus est nihilominus; quàm illi, quibus omnia à pueris ex voto obvenére. Est hoc quoque ingenui animi præclarum exemplum, quod ipsum non puduit iuveniles errores, cùm apud amicos, tum etiam in publicis scriptis agnoscere & fateri: ac suo exemplo adolescentes admonere, quomodo rectiùs studia sua instituere debeant.

Inde Lutetiā.

Vagatur in studiis.

Ex Gallia deinde *Argentoratum* rediit; quòd illic haberet amicos viros bonos & homines doctos: quorum ope sperabat se in tanta frequentia studiosorum posse locum aliquem nancisci, publicè aut privatim docendi; verum à senatu scho-

Redit Argent.

lastico in patriam revocatus paruit; & paulò post [illegible] consilio, uxorem intempestivius duxit, non [illegible] annos natus. In scholam itaq; detrusus [illegible] matices aliquandiu docuit [illegible] otium erat, medicinæ libris operam dabat. [illegible] ad medicinæ studium quasi rapiebatur.

Ducit uxorem maturiùs.

1536.

Docet in ludo.

Ad medicinam fertur.

Scimus enim in singulis pene artibus excellentes [illegible] sci; & ingenia tum maximè valere, cum ad [illegible] tur, ad quas naturâ propendent. Accedebat [illegible] turæ inclinationem puerilis institutio. Avunculum [illegible] buit *Ioannem Fricium* sacerdotem, rei herbariæ [illegible] hunc nepotem suum, quem ob ingenium [illegible], à pueris in herbarum cognitione instruxit & [illegible] tem *à teneris discimus; illis deinde maximè per omnem [illegible] ficimur*. Itaque non mirum est Gesnerum tan[illegible] in plantarum cognitionem incubuisse; cum [illegible] dederit.

Ioan. Fricius avunculus Gesneri.

Tum igitur cùm in scholam quasi in pistrinum [illegible] trusus esset, non intermittebat medicinæ [illegible]. [illegible] pòst ab hac molestia liberatus, eodem quo [illegible] pendio Basiléam missus est; quo studium rei medicæ [illegible] continuaret. Ibi cum operam medicinæ daret, [illegible] sese in Græcæ linguæ studio diligentissimè exercuit; [illegible] videret medicos & Philosophos præcipuos, qui Græcè [illegible] psissent, absque huius linguæ cognitione, ex interpretum etiam doctissimorum translationibus, non ubique [illegible] ligi posse.

Mittitur Basiléam.

Quare ut eodem tempore & unâ eademque operâ, cum [illegible] diis, tum sumtibus rei domesticæ consuleret: qui uxore [illegible] necessariò augebantur; *Lexicon Græcolatinum* auxit, ingenti accessione illi additâ ex *Phavorini Camertis* Græcolexico ocupletissimo; quòd tum primum in lucem prodierat. Sed hic optimi viri labor & primus studiorum eius partus, magnâ ex parte periit. Nam typographus, ut plerique huius ordinis homines, potiùs lucro suo quàm commodo rei literariæ studens; maximam partem accessionis omisit, fortè ut aliquid novæ accessioni & editioni secundæ reservaret: aut nescio quo alio consilio. Nam paulò post hanc editionem typographus mortem obiit, & simul Gesneri labor periit: qui suum exemplar recuperare deinde nunquam potuit.

Auget Lexicon Græcolatinū.

Eo tempore, cùm annum unum Basileæ mansisset, oblata est illi conditio Græcas literas profitendi *Lausannæ* ad [illegible] Lemannum: quo loco senatus Reipub. Bernensis scholam [illegible] instituebat, liberalia stipendia professoribus offerens. [illegible] schola vixit *triennium*, charus & acceptus clarissimis viris [illegible]

Vocatur Lausannam ad Græca docēda.

Petro Viretio & Beato Comiti ministris Ecclesiæ, *Himberto* professore Hebreæ linguæ, & *Ioanni Ribitto*, qui ipsi in professione Græcæ linguæ successit: quorum amicitiam non modò tum præsens, sed postea quoque absens, ad obitum usque gratâ memoriâ studiosè conservavit & coluit. Hoc triennio plus quàm antehac otij nactus: etsi Græcam linguam profiteretur; tamen in ea se hactenus ita exercuerat, ut hæc professio nullum illius studiis impedimentum afferret: tum igitur se diligentius in medicina exercuit, & præter domestica studia libellos quosdam medicos in lucem edidit: partim à se conscriptos, partim è Græco translatos, partim in epitomen redactos. Illic enim scripsit *catalogum plantarum*, in quo earum nomina secundum ordinem alphabeti proposuit, Latinè primùm, additis è regione *Græcis*, *Germanicis & Gallicis* atque etiam vulgaribus pharmacopolarum nominibus. In hoc catalogo secutus est doctissimos homines, *Ioannem Ruellium*, *Leonhardum Fuchsium*, *Hieronymum Tragum*, quorum libri de plantis publicè exstant: ita tamen, ut ubi illi visum est, ingenuè sententiam suam protulerit, quamvis vel ab aliquo horum, vel ab omnibus sibi dissentiendum esset: quin etiam ipse multa ab ipsis antè non observata animadvertit, & literis mandavit.

Ibi eius collegæ qui.

Edit libell. medicos.

Catalogus plantarum.

Congessit prætereà brevem *historiam plantarum* enchiridij formâ, descriptionibus plantarum desumtis ex Dioscoride: & si quæ fortè ab illo omissæ essent, ex Theophrasto, Plinio, & recentioribus Græcis: facultatibus ex Paulo Ægineta, & nonnunquam ex ipso Galeno aut Aëtio quàm brevissimè adscriptis. Conscripsit etiam eodem tempore ex Dioscoride & Mesuæo *apparatum & delectum simplicium* medicaminum alphabeti ordine, cui adiecit *universalia Pauli Æginetæ præcepta*, de medicamentorum secundum genera compositione. *Compendium* quoq; scripsit *in Galeni libros de compositione medicamentorum* secundùm genera & in eiusdem libros de compositione medicamentorum secundùm locos affectos à capite ad calcem: collectis universalibus præceptis, & superfluè dictis & particularib. pletisq; compositionibus remotis. Edidit quoq; eo tempore alios prætereà libellos, quos hoc loco non necesse est commemorare, quando nō tantum publicè extant, sed insuper ab ipso, tùm in Bibliothecâ, tum epistolâ ad *Gulielmum Turnerum* de libris à se editis, ordine omnes commemorantur; de quibus scriptis judicium penes lectores esto.

Historia plantarum.

Apparatus & delectus simplicium.

Postquam triennium in his studiis Lausannæ commoratus fuisset, ut cognitionem rei medicæ, quàm hactenus tantùm ferè domestico & privato studio sibi comparaverat, augeret & con-

Proficiscitur in Galliam. firmaret, profectus est *Montem p[illegible]lanum*, q[illegible] *lim* [illegible] *Monspessum* nom[illegible], u[illegible] to a Gall[illegible]â c[illegible]ebr[illegible]am. Se[illegible] ma[illegible] neminem ex doctioribus medicis reperiret, qui [illegible] tem reciperet. Existimabat en[illegible] & qui[illegible] ex[illegible] insigni alicuius medici consuetudine, p[illegible] doct[illegible] suum; quàm ex eiusdem vel quotidianis pub[illegible] p[illegible] bus. Ex Galliâ ergo in Helvetiam reversus, *Ba[illegible]* *Redit ad suos Basileæ, post fit* & ibi cùm aliquanto tempore au[illegible] c[illegible] li[illegible] medicos, ac inter cæteros præcipue *Alba[illegible]* *& Sebastianum Singelerum*, habitus pro [illegible] *Vbi D. ?. medicinæ renunciatur* bus, insignibus medicis ab illis donatus, paulò p[illegible] redit.

In patria docet & artem exercet. Ex illo deinceps tempore Tiguri medicinam fec[illegible], & [illegible] sophiam publico stipendio docuit, annis *viginti quatuor* qu[illegible] tempore omni vita illius dedita fuit pri[illegible] b[illegible] tium & literarum studiis, plena deinde omnis o[illegible] tatis. Medicus autem cùm esset professione, in [illegible] dem Philosophiâ se exercuit: sed tamen præcipuè [illegible] *Auctores quos explicuerit.* quæ medicæ professioni maximè cognata sunt. D[illegible] cen & Ethicen annis, ut diximus, quatuor & viginti: ac [illegible] nunquam, ut se auditoribus accommodaret, c[illegible] illa quæ extant doctissimorum hominum, & [illegible]os ho[illegible] causa nomino, *Melanchthonis*, *Scheckii*, *Velcur[illegible]*, *V[illegible] denbergii*, *Barbari*, *& Sebastiani Foxii*, in Schola ex[illegible] præcipua tamen diligentia *Aristotelis Ethica ad Nicomach[illegible]* *& Physicos* eius libros quamplurimos ea lingua, qua [illegible] scripti sunt, interpretatus est. Etsi autem prælectiones e[illegible] busdam fortè non conferendæ videbuntur cum doct[illegible] hominum laboribus: qui in celeberrimis Academiis [illegible] auditorum frequenti â Aristotelem interpretantur, & [illegible] suam ætatem omnem in illo conterunt: idipsum ta[illegible] facilè concesserit; fieri non potuisse, quin Philosophiæ & re[illegible] naturæ cognitionem homo Græcæ linguæ perinde ut v[illegible] peritus, & summo ingenio præditus, diuturno docendi & [illegible] di exercitio multum auxerit.

Diligentia Gesneri in quibus elaborarit. Accessit ad hæc infinitum studium & summa diligentia [illegible] in omnibus naturæ partibus pernoscendis usus est, præcip[illegible] tamen ea magno studio observavit: quæ de *metallis, plantis & animalibus* tradita sunt. Statuebat enim certiorem de istis [illegible] tiam haberi posse, quàm de meteoris & aliis quibu[illegible] nimium subtilibus & argutis, ac procul à sensu rem[illegible] vel eiusmodi: ut firmam eorum cognitionem nec ratione nec sensu satis sperare liceat: & præterea vid[illegible]at ve[illegible] diocrem saltem istarum rerum contemplationem non [illegible]

ad

ad medicinam & ad alias artes, sed ad vitam commodè degendam, utilem admodum esse & propemodum necessariam. Est autem hoc magni & ingenui animi, in studiis non tantùm probabilia & verisimilia sectari; sed in singulis, quatenus fieri potest, & res ipsa patitur, firmis rationibus latentem, & abditam rei veritatem investigare: & ea quæ inveneris in publicum proferre: quando nobis commune commodum vel maximè spectandum est.

Primum autem in lucem edidit *animalium historiam*; quòd illi magis necessarium hoc videbatur: quod de plantis, tum multi eruditè & utiliter scripsissent, & etiamnum scriberent: & de metallis doctissimè utilissimèque *Georgius Agricola*, vir omni laude dignus, libros in publicum edidisset: de animalibus verò perpauci illo seculo, & tantùm ex parte scripsissent. Et quia ad hoc opus absolvendum, necessaria illi erat *lectio* eorum; qui de animantibus scripserunt; & *peregrinationes*: ut varia ipse variis in locis observare posset: in utroque elaboravit. Nam omnis generis auctores *ducentos quinquaginta* Græcos, Latinos, Barbaros, obscuros, veteres & recentiores; qui vel ex professo vel ex parte aliquid de animalibus scripserunt, legit: inter se contulit; & ex iis memoratu digna magno judicio excerpsit. *Historia animalium Gesneri cur edita.* *Ad eam necessaria.* *1. Lectio auctorum.*

Peregrinationes verò etsi non multas, aliquas tamen huius operis & plantarum cognitionis causâ suscepit. Adiit enim *Italiæ* nonnulla loca, & *Venetiis* mensem unum mansit, piscium inspiciendorum & depingendorum gratiâ. Adiit etiam quædam *Germaniæ* loca: & cum *Argenteratum* descendisset, ut secundo Rheno in Oceanum navigaret, & pisces Oceani atque alia præclara observaret; exorto tum infelici bello, quo tota ferè Germania conflagravit, amicis monentibus, peregrinationem institutam omisit: & domum rediit. Ne autem & hanc peregrinationem alio tempore repeteret; & longinquiores etiam susciperet: cùm valetudo non satis firma, tum maximè sumtuum magnitudo ipsum impediit; quod neque Mæcenatem haberet; neque fortunæ eius, vix mediocres, his ferendis essent. *2. Peregrinationes.*

Incensus autem naturalium rerum studio, à quibusvis doctis, indoctis, civibus, peregrinis, venatoribus, piscatoribus au cupibus, pastoribus, & omni hominum genere multa subinde interrogando collegit. Deinde in diversis *Europæ* regionibus amicos complures sibi comparavit: qui benignè, candidè, ac liberaliter, multas animantium omne genus effigies ad vivum repræsentatas; quarundam etiam nomina in diversis linguis & historias illi communicarunt. Horum nomina ab ipso pleraque commemorantur ante initia librorum: & sunt fortè nonnulli, *Subsidia Gesneri ad historiam animalium.*

quorum [illegible] nulla facta est mentio, quod commun [illegible] demū absoluto & edito, [illegible] ubi alia ratione se gratum est [illegible], si [illegible] curaret. Cum vero eodem tempore [illegible]

De historia aquatiliū libri.

tur, editi essent *de aquatilium natura* libri [illegible] mis viris *Gulielmo Rondeletio*, *Petro Bellonio* [illegible] *to Salviano* Romæ: [illegible] ipsa *Rondeletii* [illegible] a suo [illegible] ipsorum nominibus additis. Nolumus hic c[illegible] liberaliter unicuique suam laudem tribuat: qu[illegible] quædam ipsorum emendet: quam [illegible] ro illorum, aut ab utroque non unquam d[illegible] ex ipso opere eius cognosci possunt: hoc tantum [illegible] *de[illegible]tium & Bellonium*, cùm inter ipsos forte æmulati[illegible] exorta esset, ut fieri solet: ambos tamen [illegible] amicissimos fuisse & illi multa eum ad animalium [illegible] tarum historiam perficiendam & ornandam, libera[illegible] ditasse.

[illegible]tarum [illegible] Ges. [illegible]ore [illegible]

In nullâ autem naturæ rerum parte diligentiùs est [illegible] nulli plus temporis & operæ impendit: quam *plantarum* c[illegible] tioni. Etenim adolescens aut potiùs puer, à patruo a[illegible] dium, ut diximus adsuefactus fuit. quod deinde se[illegible] Nam & *Lausannæ* cùm esset, sæpe herbarum gratia [illegible] *[illegible]lia* pererrabat, & *Basileæ* non minori studio ad Rhe[illegible] passim etiam per latè patentes campos, & in vicinis mo[illegible] plantas investigare solebat. *Tiguri* autem postquam ha[illegible] re cœpit: non tantùm in agros & montes, urbi vicino[illegible] rum noscendarum causâ, exire consueverat: sed quota[illegible] rè aliquam peregrinationem in alias Helvetiæ partes e[illegible] rei gratia suscipiebat. Itaque magnam partem Alpiu[illegible] carum & Helveticarum, plantarum causa perlustravit [illegible] etiam cum Venetias profectus esset: ut mediterranei [illegible] ces in urbe celebertima cognosceret: non minori cura & [illegible] in illo itinere plantas, quam in ipsa urbe pisces, & ob[illegible] & depingendas curavit. Eademque diligentia in peregr[illegible] nibus Gallicis usus est. Observabat autem non tantùm [illegible] à veteribus, *Dioscoride*, *Plinio*, & *Theophrasto* descripta[illegible] à recentioribus *Ruellio*, *Fuchsio*, *Trago*; sed naturæ ipsi[illegible] tator, omnes antè sibi non visas plantas colligebat; d[illegible] bat: in hortulo suo plantabat. Diligenter præterea pri[illegible] l tate: plantarum & temperamenta investigabat: & [illegible] usum quasvis plantas gustabat: alligabat corpori; & [illegible] ratio ibus earum vires experiebatur. Nec vero suo [illegible] judicio utebatur; sed libentissimè aliorum sententias a[illegible] bat: nec medicorum tantùm; sed vulgarium quoque h[illegible] rum.

Tiig.

Neque enim pudebat eum à rusticis, & sæpe etiam à mulierculis, vulgaria nomina plantarum discere & usum herbarum in medendo; quam ipsi aut experti essent, aut a majoribus suis accepissent. Habent enim sæpenumero homines rustici varia experimenta, à majoribus quasi per manus tradita: quibus sæpè feliciter admodum utuntur. Hæc ille neque aspernabatur fastu quodam; quo sæpè homines alioqui eruditi, sed inflati, etiam optima spernunt; neque statim quibusvis fidem habebat: sed singula ratione & methodo exactâ diligenter examinabat. Conferebat autem magno cum judicio plantas quas nôrat eum veterum descriptionibus congruere: atque ut hoc rectiùs facere posset, prius veterum descriptiones *Theophrasti*, *Dioscoridis*, *Plinii* diligentissimè inter se contulit: ex qua collatione, multa in Plinio castigavit: multa malè ab illo ex Dioscoride translata esse ostendit: eodemque modò non pauca in Dioscoride & Theophrasto, eorumque interpretibus, corrupta aut malè translata emendavit. Tantam ejus diligentiam cum agnovissent complures homines doctissimi; ut qui ejus judicio multum tribuerent; certatim ad eum mittere semina varia, & plantas quàm plurimas, cùm recentes tum siccas: idque ex *Italiâ*, ex *Galliâ*, ex *Germaniâ* & *Angliâ* usque. Itaque cùm propria diligentia, tum amicorum studio collegit plures, quàm *quingentas plantas*: quarum descriptiones apud nullum veterum exstant. Jamque se operi accinxerat: ut quæ *triginta* ferè *annis* maximo studio & labore penè infinito collegerat, in publicum ederet: cum fati vi suis ereptus, præclarum opus absolvere & expolire non potuit. Attamen ne tanti ejus labores perirent: quæcunque de plantis collegit & annotavit; ea omnia cum decumberet: testamento legavit claro medico *Casparo Wolphio*: eique operis editionem commisit; ac quantumvis æger, & admodum infirmus: diligenter tamen & accuratè methodum, quam servare instituerat, exposuit. Antequam verò in morbum incideret, figuræ plantarum quàm plurimæ ligno insculptæ fuerunt: in quibus depingendis ipse frequens pictori aderat: & curabat sedulò: primum, ut certa servaretur in omnibus proportio; deinde ut pictor non artem suam ostentaret; sed naturam imitaretur, & ad illam quàm proximè accederet; & in foliis fibras, in floribus lineolas, non quas ipsi collibuisset; sed quas natura in his finxisset, quàm exactissimè repræsentaret.

Discere à plebeis non est dedecus.

Legat Wolphio opus affectum.

Plantarum pictura accurata.

Cœperat apud Tigurinos anno *sexagesimo quarto* grassari pestis; quæ cives multos, & inter cæteros eruditione clarissimum virum *Theodorum Biblianderum* civitati illi abstulit. Eo igitur tempore jam tum sibi mortem præsagire Gesnerus cœpit: cùm in somnis se à serpente morderi visus esset. Hunc morsum

Pestis Tiguri. 1564. *Eâ sublatus Bibliander.* *Somnium Gesneri.*

pestem esse, cum à somno evigilasset, [...] suam somnium literis mandavit.

Ab eo, etsi dudum ante humana omnia me[...] tamen certius sibi ex[...]tum vitæ im[...] quotidiè ad beatam felicemque [...]

Præsagia mortem. Exstant in literis ad amicos com[plures] hujus mo[...] præsagitiones, testimonium pectoris pleni pietatis, [...] unam alteramque hoc loco inserere placet. Su[...] anni quo obiit æstate *quinto* calendas Septemb[ris] ad exc[...]

Epistola ad I. Cratonem. tissimum Cæsaris medicum *Ioannem Cratonem*, [...] quadam hæc verba posuit: *Ad Oceanum stirpium mearum [...] bus aliis omnibus relictis, iam iam accedam: in qua [...] & laboribus fractus velutique effœtus, vel ipso in [...] paulo pòst ad meliorem vitam transiturus videor: & D[eo gra]tias ago, qui mihi animum transeundi emigrandi[que] promtum & alacrem dedit; quem ut Spiritu suo confirmet [...] geat, oro.* Scripsit deinde rursus hæc ad eundem vige[...] bris: *Opus historiæ stirpium ex libris ducentis & sexaginta [...] cinnandæ subivi: nec pœnitet me adhuc laboris, qu[...] mensi. Quod si Deus me ad meliorem vitam prius av[oc]ar[...] erit, quam perfecero: sic quoque gratias illi agam.* P[...]

Ad Occonem * Cl. v. *Adolphum Occonem* Adolphi F. paulò antè ob[...] pistolam Græcam accuratè elaboratam scripsit: in qua [...] alia hæc quoque leguntur:

** Est lib. 2. ep. Ges. p. 56 b.*

Ἀληθῆς ὄντως φιλοσοφία, ἡ σοφία μᾶλλον ὡς καὶ α[...] ἢ τὸ πλῆθος νοοῦσα, εἴτε τοῖς ἄλλοις τὸ τῶν ἑκάστων. καὶ τὸ [...] ἡμᾶς μάλιστα, τὸν θάνατον λέγω, ὅπως ὥστε καὶ ζῶντας [...] πρὸ πολλοῦ παρασκευάζειν ἡμᾶς. τὴν διάνοιαν συ[...] τοῦ σώματος ἰδίᾳ, καὶ τοῦ ἐνταῦθα κόσμου χωρίζοντας, [...] φύσεως, ἢ τῆς ὑπὲρ αὐτὴν προνοίας μᾶλλον, ἐπειγούσης [...] τε καὶ ἀσπασίως ἕπεσθαι. διὰ τὴν μακαρίαν καὶ [...] πίστιν τε καὶ ἐλπίδα: ἣ καὶ νυκτός τε καὶ ἡμέρας πα[...] τὸν κτίστην ἁπάντων, ἡμῶν δὲ καὶ πατέρα τὸν οὐράνιον [...] διατελεῖ: καθ' ἣν καὶ ταῦτα τὰ ἐπύλλια αὐτοσχεδιά[ζει]ν μ[...] ἐπῆλθεν.

Εὐδαίμων μὲν πρῶτα ὁ [...] πάντα νοήσας,
Εἶτα δ' ὅ γ' ἐλπίζων, τὸ τέλειον ὅστις ἔχει.
Τρισμάκαρ ὁ τρίτατος· πρῶτ[...] δὲ γ' ἐπαμφο[...]
Οὐ γὰρ ἄνευ πίστιος ἐλπ[ίδ]ος ἐστὶ μάκαρ.
Πλείονα δ' ἐννοίαν δειλαιότερος πέλει ἔνθεν,
Αἰεὶ ἄπιστος ἐών, ἐλπίδος αἰὲν ἄνευ.
Ἐλπὶς δ' ἥ γ' ἀγαθὴ γηροτρόφος ἐστὶ γλυκεῖα,
Καὶ φυγάδας βόσκει [...] ἐλπὶς ἐν[...]
Κἂν θανάτου δ' ἀκμῇ κραδίην μόνη ἐλπὶς ἀγάλλει
Ἀνδρῶν εὐσεβίων οὐρανόφοιτον ἄκος.

Νηπενθὴς τ' ἄλυπόν τε, κακῶν [illegible] ἁπάντων,
Πνεύματος ἐξ ἁγίου [illegible] ἐπαρ[illegible]ον
Θαῤῥῶ μὲν φίλ' Ἀδελφέ· μετ' οὐ πο[illegible]υ [illegible] ἀγαμαι ἀδελφοῖς
Ἐν χριστῷ μούνοις ἐλπίδος ἐστι [illegible].

Ex his igitur facilè apparet, quàm piè ille jamdudum beatam migrationem meditatus fuerit: & quàm certò divina quadam animi vi mortem suam multò antè prævidenit. Etenim cum hyeme pestis vim grassantem apud Tigurinos evasisset: & eadem recrudescens, sequenti autumno iterum clementius ageret, subito media ferè hyeme inopinata vi morbi oppressus, & sicut vaticinatus fuerat, è medio cursu laborum ereptus, in felicem & sempiternam quietem translatus est.

Carbunculus illi primo * exortus est, in latere sinistro, cordi directè imminens. Etsi autem loco periculoso natus esset: minus tamen periculi videbatur: quòd nullum dolorem caperius, nullam febrim, nullum aliud symptoma sentiret. *Peste corripitur Gesner.* ** Die nonâ Decemb.*

Quin etiam vires ejus morbo nihil ferè dijectæ fuere. Nunquam enim decubuit: nisi quando se, ita uti vestitus erat, in grabarum paululum reclinaret. Veruntamen quia pleraque quos morbus hic invadebat, moriebantur; quantumvis ab initio non magna vis morbi esse videretur: ipse quoque sibi moriendum esse statuens, amicis convocatis, testamentum condidit: & cum quædam uxori, quædam nepotibus ex sorore legasset: hæredem ex asse fecit sororem: quam tum solam habebat superstitem. Ne autem labores ipsius perirent; bibliothecam suam omnem, *Casparo Wolphio* medico, justo precio vendidit: & illis diebus quibus ægrotabat, multa cum eo & de plantarum historiâ, & de aliis suis laboribus, quos illi commendabat, locutus est: multa etiam tunc literis mandavit: ne qua post obitum vel in re familiari, vel in lucubrationibus suis, confusio oriretur. Verè itaque de eo nobilissimus historicus: *Incredibili iuvandæ rei literariæ studio ad ultimum usque vitæ spiritum flagravit: cùm hac pestiferâ correptus iam viribus linquentibus ad ordinandam non rem domesticam; sed supellectilem librariam è lecto surgeret: ut quæ vivus publicare non potuerat, post mortem eius ad reipub. utilitatem edi possent.* *Heredes Gesn.* *Vendit bibliothecam.* *Iac. Thuan. l. 36.*

Cùm ecclesiæ ministri frequenter illum accederent: libenter illorum consolationes audiebat: & cum illis de beata spe in Christo propositâ ex sacris literis colloquebatur. Pridiè verò antequam ex hac vitâ excederet, cùm multa de rebus domesticis, cum *Henrico Bullingero*, quem summè amabat, collocutus fuisset: tandem præclaram fidei suæ confessionem

illo præ-

illo præsente c[illegible] & gravi oratione pro[illegible] esse in hac fide [illegible]ori.

Quintus jam erat dies, ex quo æ[illegible] dici non prorsus omnem spem a[illegible] vita ejus solliciti essent; ipse verò sibi m[illegible]tur. Itaque cum amici quidam noctu [illegible] tanti: gratias illis egit, seque eorum o[illegible] opus [illegible] Sic qui in vitâ mul[illegible] commodis, [illegible] morbum quidem [illegible] cu[illegible], præterquam [illegible] stum esse, patiebatur. Deductus autem in [illegible] semper solitus erat quiescere; ancillâ unicâ præsente [illegible] dent[illegible] ad Deum precibus, sese ad quietem com[illegible] Verum circa horam noctis *undecimam*, cum anima [illegible] vim morbi naturam superasse, vocatâ uxore, vo[illegible] suum musæum, in quo pridiè sibi lectum sterni jusserat [illegible] paulo post ill[illegible] in manibus uxoris, inter pias preces, [illegible]

Obitus Gesner. *decimâ tertiâ* Decembris exspiravit. Doluit mor[illegible] tota. Itaque magnâ frequentiâ funus ejus postero die o[illegible]

Funus. ordinum homines deduxerunt; & eum in summi templ[illegible] lio sepeliverunt, juxta *Ioannis Frisii* sepulcrum; qui [illegible] anno ipsum præcesserat: ut post obitum eorum co[illegible]tur corpora: quorum animi semper fuissent conjun[illegible] In ejus verò locum, Tigurini senatus decreto, subrog[illegible]

Successores. Cl. medici *Georgius Cellarius* & *Caspar Wolphius*. M[illegible]

Parentatio ei habita. laudavit oratione funebri *Iosias Simlerus*, & elegantissi[illegible] mine *Theodorus Beza*: quo inter alia naturam eum tan[illegible]

Epitaphium à Beza. fidum suorum sacrorum antistitem plorare dicit, mut[illegible] inceps futuram, nisi ipse mortuus loquatur. Carmen i[illegible] hoc est:

Te cælo mutante solum, Gesnere, volucres
Quæcunque pennis aëra permeant,
Replevere modis omnia tristibus,
Migrantem amicum extrema supra sydera,
Omnes cum gemitu gravi insequuta.
Te cælo mutante solum, Gesnere, feroces
Gemunt in antris belluæ,
Et stabuli pecudes oblitæ,
Sibilis colubri te feri gemunt lugubribus,
Imaque quotquot sub cavernis
Occulta terrarum colunt:
Et flaccidum plantæ virentes,
Et pallidum flores nitentes:
Et flaccidum arbores comantes.
Regna te per humida
Et belluosus qua ferit undique

Regna

Reboantia littora Pontus,
Planctu sonoro defiet Amphytrite.
Et liquidis sub aquis pisces natantes mutitant.
Natura te omnis denique ut suorum fidum antistitem
Plorat sacrorum, muta
Futura deinceps, ni loquaris mortuus.
Hac inter tibi turbatus, Gesnere, parentat
Beza tuus, vati vates, & amicus amico,
His incompositis in numeris numeris.

Fuit in Gesnero magnum linguarum studium: non tantum ut plurimas intelligeret: sed ut gustum etiam illarum haberet: quarum solidæ intelligentiæ non studebat. Extat hujus studii publicum testimonium, *Mithridates*, sive, *de differentiis linguarum*, tum veterum, tum quæ hodie apud diversas nationes toto orbe terrarum in usu sunt. Etenim cum multa ipse observasset in variis linguis: & prætetea plurima haberet ab amicis observata: voluit ea in publicum edere: ut alii etiam, ipsius exemplo invitati, diligentiùs observarent illas linguas: quæ nunc in præcipuo usu sunt; & annotarent, quæ inter se cognatæ sint: & quomodo conveniant, quæ item plurimum, & quibusnam in rebus distent. Est autem hujus rei inquisitio, cum utilis tum liberalis & ingenuo homine admodum digna. Nam cum solus homo rationis juxta orationisque sit particeps; orationis ac linguarum differentias nosse, erudito ac Philosopho homine studium est dignum & aptum. *Linguarum studium.* *Mithridates Gesneri.*

Etsi autem in tantâ linguarum infinitate fieri non potest: ut unus homo omnium linguarum cognitionem consequatur: laude tamen dignum est, nosse quam plurimas; & illas præcipuè, quibus res cognitu necessariæ literis mandatæ continentur: quales sunt *Hebræa*, *Græca* & *Latina*; quas ille omnes optimè noverat, & prætetea, *italica* & *Gallica* linguæ mediocrem usum habebat. *Linguarum studium infinitum.*

Germanicam autem, cum illi vernacula esset, amore patriæ illustrare plurimum studuit. Itaque multa nomina quadrupedum, avium, piscium, ingeniosè excogitavit: ut nostri rerum ipsis hactenus ignotarum saltem nomina aliqua haberent. Præterea cum à quodam generoso ac nobili viro, & Germanicarum antiquitatum studioso, accepisset libellum propriorum nominum Germanicorum virorum & mulierum (quibus usa est Germania antequam sanctorum nomina ex linguis peregrinis reciperet) quorum hic aliquot millia ex vetustis monumentis & archivis principum virorum collegerat: & secundum terminationes disposuerat: admodum hac ejus diligentiâ delectatus, statuerat hunc libellum in publicum edere. Verùm ut & ipse aliquid hac in re patriæ conferret; propriorum nominum vim & *Studium excolendæ linguæ Germanicæ.* *Liber nominũ proprior. German.*

signi-

significationem annotavit. Itaque amicis, qui [illegible] studiosi illum frequenter accedebant, [illegible] Germanorum propria nomina recitabat & [illegible] fere certâ aliqua ex causâ imposita esse, sicut [illegible] ribus, & apud Græcos præcipue. Ex [illegible] bore, meliteram cœp[illegible] *origines Germanicorum v[illegible]* *Hebræâ, Græ[illegible] & Latinâ* lingua: sed morte præventus, [illegible] cœperat, absolvere non potuit.

Origenes Germanicorum vocabulorum.

Græcæ linguæ studium.

Ut autem amore patriæ Germanicam linguam exc[illegible] natus est; ita quoque propter [illegible] amorem plurimum [illegible] pendit operæ Græcæ linguæ [illegible] præstantissimi [illegible] Medici omnes ferè Græci fuerunt: quorum scripta, etsi [illegible] omnia in Latinam translata sunt; tamen non modò sua [illegible], verùm etiam puriùs ex ipso fonte hauriuntur. Quan[illegible] optimi interpretes sæpenumero solent dormitare, errare [illegible] nonnunquam. & multa à Philosophis, qui suum qu[illegible] nus docendi habent, breviter & acutè disseruntur, quæ [illegible] verbis vix longa circumscriptione explicari possunt. Qu[illegible] mo consilio ab ipsâ adolescentiâ multum operæ G[illegible] impendit. quantum in eo profecerit, doctorum esto j[illegible]

Versiones non respondent fontibus.

Felicitas Gesneri in medendo.

Quamvis autem nollet medicinam quæstus causâ fa[illegible], [illegible] ætatis partem maximam domesticis lucubrationibus con[illegible] rit: tamen in medicinâ non parum potuit. Nam & hydrop[illegible] liquot graves, apoplexias non paucas, epilepsias plurimas & a[illegible] ingentes morbos curavit in iis, qui & maturè accersere & [illegible] temperare voluerunt. Senes asthmaticos quosdam jam [illegible] animam exhalantes, revocavit. Arteriarum in temporib. [illegible] nem, uteri clysteres in gravissimis mulierum morbis, ab [illegible] cratis usque seculo repetiit: & iis non semel feliciter usus e[illegible] media quoque alia preciosa & singularia plurima habuit, quæ [illegible] tim ab amicis accepit, partim ipse ut fuit eruditione & exp[illegible] tia nulli secundus invenit: quibus non infeliciter sæpe usus e[illegible] Quantum verò illi medici doctissimi tribuerint, malumus ex [illegible] plorum scriptis cognosci. Certè prudentissimi viri, qui offi[illegible] *Frobeniana* Basileæ præfuerunt, cùm Galeni opera in pub[illegible] ederent, hunc unum editioni præesse voluerunt, quod exi[illegible] rent & ejus judicium esse exactissimum; & nominis gloriam [illegible] autoritatem esse maximam: quæ operi non vulgarem comme[illegible] dationem afferre poliet.

Iudicium Gesneri de religione.

Quod ad reliquam vitam & mores eius attinet: primum [illegible] stimabat *omnem de religione doctrinam ex sacris literis pete[illegible]* ideò eas libenter & sæpe legebat: plurimùm etiam *Apollinarij* [illegible] ca paraphrasi delectabatur. Deinde cùm magna soleat esse [illegible] rum autoritas: qui quondam melioribus ecclesiæ tempo[illegible] ruerunt: si quid haberet ocii, libenter in horum lectione c[illegible]

[illegible]

mebat præstantium Græcorum, quorum plerosque legit: quosdam etiam in Latinam linguam transtulit. Tanto autem studio sacras literas legit, ut de gravissimis controversiis religionis optime judicare posset. [illegible], sententiam suam dissimulabat: sed palam testabatur, se universam doctrinam Helveticarum ecclesiarum, ut sacris literis & veteribus patribus consentientem, amplecti & ex animo probare. Præterea cum superioribus annis gravis *controversia de sacrá Trinitate* exorta esset, & agitata in Ecclesiis Poloniæ. habe- ret autem amicos ex illo regno doctos & nobiles viros: sæpè illis suam sententiam coram exposuit, & discedentibus scriptam dedit: ac eos ad constantem veræ doctrinæ professionem cohortatus est: atq; gravissimis rationibus & scripturarum firmis testimoniis Antitrinitariorum errores damnavit. Coluit quidem multorum amicitiam; qui diversam de religione sententiam sequerentur: in nullius tamē gratiam, suam de religione persuasionem non modò mutavit; sed ne dissimulavit quidem. Audiebat autem conciones sacras, non tantùm festis diebus: sed quotiescunque *Bullingerus*, quem ille præ cæteris observabat, concionaretur (quod præter diem dominicum bis ille in septimana solebat facere) assiduè intererat, plerunq; secum *Hebræum codicē* afferens; si ille librum aliquē veteris testamenti interpretaretur. Quamvis enim medicus esset professione; tamen existimabat & rectè, cognitionē veræ religionis nihilominus ad se pertinere; & ad omnes, qui modò omnib. commune nomen Christiani hominis tueri velint. Statuebat enim hunc esse præcipuū fructum studiorum suorum, qui ex illis ad usum ecclesiæ redundaret. Ideoq; in animalium historiâ multū laboris impendit Hebræis nominib. interpretandis; & ferè omnia illa loca scripturarū, in quibus animalium mentio fit, accuratè interpretatus est: ut ex sua professione aliquid studiosis sacratum literarum commodi afferret.

Controversiā de Trinitate.

Amor concionum.

Nomina animalium Hebræa à Gesn. exposita.

Respondebat autem vita ejus & mores veræ religionis professioni. Summa enim fuit in illo humanitas, simplicitas, integritas: nulla ostentatio, luxus nullus, libidinis ne vestigium quidē apparebat: pudoris tantam & verecundiæ habebat rationē; ut obscœnum aliquid non modò ipse dicere, vel ab aliis audire; sed ne legere quidem sustineret; quod satis testatur *Martialis* ab ipso *castratus*. Adeò autē boni mores illi curæ fuêre: ut sæpè cum gravissimis theologis consultarit: qua nam tandem ratione collapsa ecclesiæ disciplina restitui possit. Dolebat.n. illi, ut bonis omnibus doctrina religionis à tam multis erroribus repurgata, in morum & vitæ reformatione adeò tardos progressus fieri.

Virtutes & mores Gesneri.

Martialis castratus.

Amicitias bonorum & doctorū hominum studiosè sibi comparavit: & summâ fide atq; constantia coluit. Indicant hoc non tantum inscriptiones quamplurimæ, in quib. beneficia amicorū celebrat; & se gratum exhibet: sed multa officia, cum privatim, tum

Amicitiæ quo modo coluerit.

tum publicè amicis exhibita. Quorundam enim [illegible] ipsis nondum absolutos post [illegible] scripta inemendata recognovit: plurima [illegible] vit: præfationes ad libri, aut aliquid [illegible] xit: multis etiam dedit Græca exempla [illegible] & in lucem ederent: aliis alias [illegible] exercendi [illegible] Mirificè enim amabat eos, qui vel [illegible] ris fecissent: & alii sui & diligentes [illegible] essent [illegible] natus juvabat: & ingenia, qu[illegible] poterat [illegible] bat. Certè ut [illegible] amus, [illegible] operum *Cordi* [illegible] amicos fidem, & in illis ornandis diligentiam testatur. [illegible] enim cum adhuc in vivis ageret non noverat: ne[illegible] ulla [illegible] tiæ consuetudo inter ipsos fuit: eum tamen propter communia studia amavit: & ea diligentiâ opera ejus conquisivit, [illegible] publicum edidit: ut in propriis maiore uti non potuerit. [illegible] moribus amicos sibi comparavit complurimos & domi [illegible] triâ, & apud exteras quoque nationes. Domi enim acceptus & gratus fuit Senatui: charus bonis omnibus: vulgus [illegible] de literis judicare nescit, fortè non ita magni illum fecit; ex[illegible] tamen, qui ipsum familiariùs noverant, eum non tam propter eruditionem, quàm propter morum integritatem ama[illegible] Medici reliqui Tigurinæ urbis ipsum ut patrem amarunt & venerati sunt: quos ipse vicissim filiorum more est complexus, & quacunque re poterat; juvit atque ornavit. Ecclesiæ autem ministri cum illo fraterno amore conjuncti fuerunt: [illegible] quicunque voluit, ejus operâ paratâ & gratuitâ semper usus est. Neque in patriâ tantùm, sed in exteris regionibus Theologos, medicos, pharmacopœos quamplurimos habuit arctissimâ [illegible] ciriâ sibi conjunctos, non tantum *Germanos*, sed *Anglos* [illegible], & *Gallos*, & *Italos*, & *Polonos*.

Opera Cordi à Gesn. edita.

Charus domi

Acceptus foris.

Hospitalitas. Patebat porrò ejus domus semper omnibus peregrinis, præcipuè literatis hominibus; quorum plures ad illum quotidie confluebant, alii ut ipsum viderent & noscerent; alii ut aliqua rarum & spectatu dignum apud ipsum viderent. Erat enim domus ejus hujusmodi rebus referta: habebat omnium ferè peregrinorum *animalium* vel cadavera, vel effigies coloribus ad vivum expressas: *plantas* autem plurimas & nostris regionibus antè ignotas, alebat in suis hortulis, plures siccatas in suis thecis reconditas habebat: collegit quoque *gemmarum*, *metallorum*, & rerum fossilium non contemnendum thesaurum. Hæc autem universa non sibi tantum recondita servabat: sed quicunque rerum naturæ studiosi illum accederent, his libentissimè [illegible] demonstrabat; & eruditè ac suaviter de eorum naturâ & viribus disserebat. Etenim cum natura liberalis ac munificus esset, auro autem & opibus amplis non abundaret, ea quæ [illegible]

Cimelia Gesn.

Liberalitas.

mentis erant, quæ ex eruditionis variæ & experientiæ thesauris depromebantur, libentissimè elargiebatur. Nam cũ à præstãtissimis Germaniæ, Galliæ, Italiæ medicis multa haberet in arte medicâ secreta, ut vocant: multa etiam suo Marte invenisset: usúq; felici comprobasset: quæ si sordidus fuisset ac avarus, ut pleriq; nostro seculo, sibi servare potuisset: ac rem suam fam liarem inde augere: illa tamen omnia, ut fuit publicæ utilitatis studiosissimus, partim in communem omnium usum vulgare, partim amicis petentibus communicare, nunquam est dedignatus. Etenim huic ejus ingenuæ munificentiæ studiosi medicinæ acceptum ferunt *Evonymi* thesaurum: in quo permulta præclara & recondita in lucem edidit: & nisi morte præventus fuisset, alteram partem additurus erat, in quam non minùs multa & rariora remedia congessit. Præterea clarissimi, doctissimique medici, *Ioannes Crato* medicus Cæsareus, *Adolphus Occo* Adolphi F. *Achilles P. Gassarus* Augustani, & *Ioannes Funccius* Memmingensis, & alii plures hujus rei testes fide dignissimi esse possunt: qui & exquisita remedia illi miserunt, & vicissim ejus benevolentiam in eodem studio sæpenumero experti sunt. *Thesaurus Evonymi.*

Ob has igitur præclaras & excellentes virtutes cum singulari eruditione conjunctas, doctissimi quique viri ejus amicitiam expetiverunt: nec dubitarunt præstantissimi regum & principum medici ipsum præceptorem vocare, & elogiis compluribus ornare. Neque hic judicium gravissimum Ferdinandi Augusti, quod non multò ante obitum de Gesnero sapientissimum fecit, absque piaculo omittere possumus. Commendabant Gesnerum Cæsari singulari studio *D. Iulius Alexandrinus & D. Ioann. Crato* summi philosophi & excellentissimi illius medici: atque illi tum imagines familiæ & privilegia, quibus lucubrationes ejus autoritate Cæsarea communirentur à sapientissimo Imperatore impetrarunt; perferente hoc ad Imperatorem viro amplissimo D. *Marco Singkmosero* Imperat. Secretario & consiliario Cæsareo. Ibi tum sapientissimus Imperator *Ioannem Cratonem*, multis adstantibus, & præsertim D. *Iulio Alexandrino*, & D. *Steph. Laureo Amorfortio*, & D. *Ioanne Navio*, Elect. Saxon. archiatro, qui unà cum superioribus valetudinis Cæsaris curam gerebat, interrogavit num de facie Gesnerum nosset? Negabat ille aliter ac ex literis, & certorum hominum sermonibus cognitum, cui Cæsar, *Credas*, inquit (verba sunt Imperatoris) *Gesner*⁹ *est tota probitas.* *Iudicium Cæs. Ferdinandi de Gesnero.* *Marcus Singkmoser.*

Cæterùm *Varro* hic & *Plinius* Germaniæ statuerat omnem animalium historiam sex libris complecti, quorum quatuor sunt editi. *Primus* de *animalibus quadrupedibus viviparis*, *secundus* de quadrupedib. *oviparis*, *tertius* de avibus, *quartus* de piscibus, & aquatilibus: his additurus erat *quintum* de serpentibus & *sextum* de insectis. Collegit autem horum quoq; librorum ma- *Argumentum historiæ animalium.*

teriam copiosam, & picturas ad vivum factas multas [illegible] opus tamen ipsum neque absolvit, neq, [illegible] gessit: partim quia typographus [illegible] aliud tempus differebat, partim [illegible] nibus occupatus esset. Ac [illegible] *animalium*; attamen nō tantum a[illegible] & genera, & singulorum species & [illegible] gulorū & partes, deinde loca in quib. ve[illegible] ea, ac mores & ingenia, & quæ sunt [illegible] vetū præterea explicat usum; quē homines ex [illegible] percipiunt: quorū alia venatione ca[illegible], & [illegible] & spectaculis, aut domantur aut cicurantur a[illegible] hominū usibus inserviunt: quo loco in[illegible] quibus ad usum eorū homini opus est: alia lucrum [illegible] runt ipsis partibus, quarum varius usus est, vender[illegible] terea in cibum admittuntur: quæ nam autem illa sint, qu[illegible] mentum ex singulis corpori accedat, quomodo singula [illegible] da & cōdienda sint, diligēter exponit. Adhæc *remedia* ex [illegible] libus homini utilia studiosè omnia ex variis medicorū [illegible] gessit, & simul quoq; remedia addidit de morsibus vel [illegible] nimalium in homine curandis. Postremò plurima, quæ a[illegible] lologiam pertinent, ex optimis utriusq; linguæ autor[illegible] c[illegible]. Quare in his libris continentur commentarii locup[l]et[illegible] & castigationes plurimæ in veterum ac recentiorum locos [illegible] finitos, quando una quadrupedum viviparorum histo[r]ia ex [illegible] ctoribus ferè ducentis quinquaginta collecta est.

Ordo historiæ animalium.

Secutus autem est in animalium historia *ordinem Al[illegible]cum*. Videbatur enim ille ordo commodior ad inquiren[illegible] ut & Lexicorum ordo, harum rerum imperitioribu[s]. Na[illegible] cem semper quærendi causâ adire molestū est. Etsi au[illegible] hic est *Grammaticus*, qui à philosophis reprehenditur: defen[illegible] tamen potest exemplo veterum quorundū doctissimorū hom[i]num, atq; ut alter ordo sit præstantior, hic tamen est ple[illegible] lior. Quin etiam aliquoties de hoc admonitus, respondeba[t], [illegible]

Ordo Grammaticus.

mnem suam tractationē ferè Grammaticam magis esse, qu[illegible] losophicam, seq; non philosophis, qui paucissimi sint. sed Gramm[illegible] & philosophiæ tyronibus, quorū maximus est numerus, hæc [illegible] disse. Addebat etiam se ideo ordinem Alphabeticū [illegible] quod omnia, quæ apud quosvis autores hujus argumē[ti], ex[illegible] colligere statuisset, apud quos cum multa sint dubia & ince[illegible] ut ad quod genus referas non constet, literarum hic o[illegible] commodior est visus. Interea tamē non ita huic o[illegible] fuit, quin sæpè quæ cognata sunt conjunxerit, velu[illegible] rias species, *Bubalum, Bisontem, Bonasum, Tar[illegible]*, [illegible] plura præterea boum ferorum & sylvestrium g[illegible]a: [illegible]

c[illegible]

cipitrum species *Æsalona, Buteona, Tinnunculum, Cymindidem, Falcones*. & inter aquatilia *Cancrorum, Concharum, Galeorum*, species quamplurimas. Præterea icones animalium eum separatim ederet: cum nomenclaturis per classes secundum genera & species omnia digessit. In singulorum autem historiis totam tractationem per *octo capita*, octo prioribus Alphabeti Latini literis majusculis insignita, partitus est. *Ordo in descriptione singulorum animalium*

Primum continet *nomina* diversarum gentium, *Hebraica* fere primū & Hebraicis finitima (ut Arabica, Chaldaica, Saracenica) deinde *Persica, Græca, Latina, Italica, Hispanica, Gallica, Germanica, Anglica, Illyrica*: vel omnia uti habere potuit, vel aliqua saltem: sæpè etiam vocabulis destitutus, nova finxit tum in vernaculâ linguâ, tum in Latinâ aut Græcâ. *1. nomina.*

Secundo capite docet, quibus in regionibus animalia quæque reperiantur, & quomodo secundùm illas differant: & si species ejus animalis diversæ reperiuntur, aut aliæ quædam differentiæ, illas etiam explicat. Præcipuè verò corpus describit, & primum corporis magnitudinem, deinde partes singulas, simplices primū externas internasque solidas & liquidas, ut sunt in quadrupedibus pellis, pili, & qui accidit eis color, sanguis, adeps, medulla, ossa, venæ, nervi. Deinde compositas à capite ad pedes, ut caput, cornua, cerebrum, oculos, aures, nasum, os, linguam, dentes, pectus, dorsum, cor, pulmones, ventriculum, hepar, fel, lienem, intestina, genitalia, crura, pedes, ungues, & ungulas. In illis etiam animalibus, quæ ab hominib. aluntur, ut pecora, jumenta, canes, electionis notas in hoc capite inseruit. *Tertio* capite comprehendit *naturales* corporis actiones, quæ vel ad vitæ conservationem, vel speciei propagationem pertinent: singulatim verò hic describitur animantis cujusque vox, sensus, cibus, potus, somnus, somnia, excrementa alvi, vesicæ, genitalium sudor, menses, lac: loci item in quibus versantur, ut montes, sylvæ, paludes, loci frigidi, calidi. Actiones corporis, quod ad motum & quietem, ingressus, cursus, volatus, serptio, natatio; cubatio: sanitas & ejus signa & conservatio, præcipuè circa pecora & ea quæ ab homine aluntur animalia. Libido, coitus, conceptus, gestatio & prægnantium cura, abortus, partus, fœtarum cura, fœtus ejusque educatio. Ætas & ejus dignotio, vitæ spacium, morbi eorumque causæ, signa, præcautiones, remedia. *2. Locus & regio.* *3. actiones naturales.*

Capite *quarto* de *animi affectibus*, motibus & ingeniis agitur: quæ singulorū animi bona aut virtutes, quæ mala aut vitia sint, tum inter se, tum erga fœtus suos, erga hominem sympathiæ & antipathiæ, hoc est, naturales quædam concordiæ & dissensiones singulorū, primum ad alias animantes, deinde ad res inanimatas. *4. Affectus animi.*

Caput *quintum* est de *usu* ex animalibus percipiendo, extra cibū tamen, ac remedia. De venatione animaliū, & quomodo *5. Usus extra cibum.*

capiantur: quomodo domentur & cicurentur & nutriantur, & sanitatis tuendæ præcepta: & in pecoribus, quæ ad pastum gregum, & stabula pertineant. De instrumentis, quibus ad [illegible] horum homini præstandum opus est, ut in bove, de aratro, in equo de re curuli. Exhibitio eorum in ludis & spectaculis, pr[illegible] & pecunia, quæ ex ipsis eorumve partibus vendendis [illegible] habentur [illegible] diversi hominibus utiles ex singulis partibus, ut p[illegible] ad [illegible] stes, cornuum aut ungularum suffitus, ad fugandos [illegible] excrementorum ad stercorandam terram, prognostica [illegible] statum, & alia si quæ ex ipsis habentur commoda.

6. *Alimentū.* *Sexto* capite tractatur *de alimento* ex animalibus, tum [illegible] tum per singulas partes: simpliciter primum quæ in [illegible] admittantur, aut non, deinde medicè & quàm salubriter [illegible] & quale alimentum ex singulis corpori accedat, & si [illegible] hujusmodi medici scriptum reliquerunt: postremo de [illegible] & condimentis singulorum.

7. *Remedia.* *Septimum* caput remedia ex animalibus homini u[illegible] a comprehendit, idque eo ordine, primum ex integris animalibus, deinde ipsorum partibus, tum simplicibus, tum compositis. Et quoniam sæpè ab una parte multa variaque medicamenta sumuntur, in morbis certum sequitur ordinem: ut prius communes morbi, deinde particulares à capite ad pedes progressu facto commemorentur. Sæpè etiam superstitiosa quædam ab ipso ponuntur, non quod hæc ullo modo probaret, qui potius in his rejiciendis [illegible] modũ excedere visus est: sed quoniam omnia, quæ habere [illegible], congerere statuerat, hæc omittere noluit, præsertim cùm nonnulla sint ejusmodi; ut non omnibus et a[illegible] dis superstitiosa videantur. Post remedia autem ex animalibus de mo[illegible], vel ictibus animalium in homine curandis tra[illegible] & methodum medendi primùm in genere præscribit, deinde per singula medicamenta, diligentissimè apud auctores observata.

8 *Caput philologicum & Grammaticū, cum subdivisio.* [illegible] *stremum* caput totum *Philologicum & Grammaticum* est, ex variâ & multiplici lectione confectum, quod in plures partes ab ipso subdividitur.

Prima habet *nomina* Latina & Græca, quæ *minùs u[illegible]* sunt, ut poëtis, aut alicui dialecto peculiaria, aut etiam ficta & ridicula, & nominum *etymologias*: ac propria animalium nomina. Item *epitheta* primùm Latina, deinde Græca, & metaphoricum nominum usum, ac derivata Latina & Græca separatim. Agit etiam in hac parte, de imaginibus animalium pictis, sculptis, fusis, aut aliter expressis. Præterea de lapidibus, plantis, animalibus aliis quæ nomen à præsenti animali deducunt: & postremo loco, ponuntur nomina propria hominum, regionum, oppidorũ, fluviorum, aliorũ, quæ vel ab animalis nomine sumta sunt, aut saltem illi ita similia sunt, ut inde [illegible] deri possint.

Sex

Sex deinde ſequentes partes, ejuſdem argumenti ſunt cum ſex proximis à primo capitibus, niſi quod hic Grammatica ſolùm, philologica & poëtica attinguntur: quamvis de medicamentis, quæ ſeptimo capite traduntur, hic rarò aliquid inveniatur.

Poſtremâ parte philologicæ tractationis, Hiſtoriæ & fabulæ narrantur, deinde quæ ad divinationem pertinent, prodigia, oſtenta, portenta, monſtra, omina, auſpicia, auguria: & quæ ad religionem, veluti animalium quorundam ſepulturæ, quæ quibus diis ſacra ſint, quæ ſacrificentur: præterea *proverbia* hoc loco commemorantur, tum quædam ab Eraſmo non animadverſa; tum ab ipſo quidem annotata; ſed hic quædam prolixiùs, quædam breviùs expoſita, quædam caſtigata; quibus etiam alia proverbia adduntur, ex vulgaribus linguis, aut ſacris literis deſumta: præterea *ſimilitudines, emblemata, apologi*.

Quæ prætereà in utilitatem poſteritatis elucubrarit, ipſe in epiſtola quadam ad *Guilielmum Turnerum* Theologum & Medicum in Angliâ, exponit; quorum Elenchus hic eſt:

Lexicon Græco Latinum, ex Phavorini Camertis Lexico Græco auctum. *Elenchus ſcriptorum Geſn.*

Medicaminum ſucciduorum (quæ antiballomena Græci vocant) Galeno adſcriptorum tabula Latinitate donata, adjectis etiam Græcis multo caſtigatioribus & annotationibus in quosdam locos.

Enchiridion plantarum hiſtoriæ.

De ſimplicibus medicamentis libellus.

Compendium ex Actuarii Zachariæ libris de differentiis urinarum.

Univerſalis doctrina Cl. *Galeni Pergameni* de compoſitione pharmacorum ſecundùm locos affectos à capite ad calcem.

Symbola Galeni experimentorum ex libris ejus collecta, & aliorum quorundam.

Apparatus & delectus ſimplicium medicamentorum ex *Dioſcoride* & *Meſuæo* præcipuè alphabeti ordine.

Univerſalia *Pauli Æginetæ* præcepta de medicamentorum ſecundum genera compoſitione: & ejuſdem argumenti omnia: quæ in Galeni libris de compoſitione medicam. κατὰ γένη præcepta extant, multis ſuperfluè dictis & peculiaribus plerisque compoſitionibus, remotis.

Catalogus plantarum nomina Latinè, Græcè, Germanicè & Gallicè è regione proponens ſecundum ordinem alphabeti Latinis præeuntibus, unà cum vulgaribus pharmacopolarum nomenclaturis.

De Syllogiſmis compendium autoris incerti.

Moralis interpretatio errorum Vlyſſis Homerici autoris incerti.

Commentatio *Porphyrii* philoſophi *de Nympharum antro* in

decimo tertio libro Odyssex Homericx.

Apologia quædam *pro Homero & arte poetica* [illegible] aliquot enarrationes ex commentariis *Procli Lycii* [illegible] philosophi Platonici in libris Platonis de republica.

Porphyrii philosophi, *quæstiones Homericæ*

De *lacte & operibus* lactariis libellus, philo[illegible] pa[illegible] [illegible]dicus, cum epistola ad *Iacobum Aviennum* G[illegible] [illegible] montium admiratione.

Ioannis Stobæi collectanea sive loci communes CX[illegible] omni genere autorum vetustissimorum Græcorum.

Heraclidis Pontici allegoriæ in Homeri fabulas de [illegible] sermo Dionis de Homero Latinè factus.

Michaëlis Ephesii Scholia in Aristotelis libello[illegible], [illegible] *ventute & senectute, vita & morte.* De *longitudine & bre*[illegible] *vitæ.* De *divinatione per somnum*

M. V. *Martialis* poëtæ *epigrammata* (ad linguæ Latinæ [illegible]piam & varias rerum nomenclaturas utilissima) ab omni ve[illegible]rum obscænitate, in adolescentium præcipuè scholarumq; u[illegible], expurgata.

Ambrosii *Calepini Dictionarium* linguæ Latinæ.

Nomina propria ex quibus maxima pars Venetæ accessio[illegible] constabat, seorsim à Latinis vocabulis in peculiare alp[illegible] digesta.

Lexicon Græco Latinum.

Antonii Tilesii Itali Consentini opuscula aliquot partim [illegible] prius diversis in locis; partim nusquam prius edita.

Bibliothecæ universalis, sive *Catalogus omnium scriptorum* locupletissimus in tribus linguis Latina, Græca, & Hebræa, extantium & non extantium veterum & recentiorum usque a[illegible]num Domini M. D. LXV. doctorum & indoctorum, excusorum & in Bibliothecis latentium.

Sententiarum sive *capitum Theologicorum* præcipuè ex sacris & profanis libris Græcis collectorum digestorumque in Locos communes per *Antonium & Maximum* monachos, Tomi tres.

Maximi verò 71. Tomo uno comprehensi.

Abbæ Maximi philosophi confessoris & martyris aphorismorum seu capitum de perfecta charitate & aliis virtutibus Christianis centuriæ 4.

Theophili sexti Antiochensis episcopi, de Deo & fide Christianorum contra gentes institutionum, libri tres ad Autolycum.

Tatiani Assyrii Justini martyris discipuli oratio contra Græcos. Et rursus eadem omnia in Latinum sermonem c[illegible]

Enumeratio medicamentorum purgantium, vomito[illegible]rum & alvum bonam facientium ordine alphabetico excusa.

Naturalis scientiæ totius *compendium* ex Aristotelicis aliisque

libris

libris ab *Hermolao Barbaro* patricio Veneto confectum, & in Italia mendosissimè impressum, quoad ejus potuit repurgavit.

Pandectarum sive partitionum universalium qui secundus tomus Bibliothecæ, libri novendecim. Pandectarum hoc est secundi tomi Bibliothecæ liber XXI. sive ultimus.

Cl. *Galeni* librorum editioni Latinæ in officinâ Frobenianâ distinctio & argumenta adjecta.

Historia animalium liber *primus*, qui est de quadrupedibus viviparis cum figuris ad vivum expressis.

Thesaurus Euonymi Philiatri de remediis secretis (vocat autem secreta in quibus pars purior & tenuior ab impuriore crassioreque secernitur arte)

Veterum aliquot theologorum Græcorum *orthodoxorum libri Græci* & iidem Latinitate donati è regione.

In *Hieronymi Tragi* de stirpibus commentarios præfatio.

De *thermis & fontibus* medicatis Helvetiæ & Germaniæ libri duo.

Tabula collectionum, quibus per singulos anni menses quæ stirpes in singulis per Germaniam flores fructusque proferant, ordine recensentur.

Icones animalium quadrupedum viviparorum & oviparorum; quæ primo & secundo historiæ animalium libris describuntur, cum nomenclaturis singulorum *Latinis, Italicis, Gallicis* & *Germanicis* per certos ordines digesta.

Historia quadrupedum oviparorum liber id est, *secundus* de animalibus cum appendice ad quadrupedes viviparas.

Historia avium liber (qui est tertius de animalibus) cum figuris.

Icones avium omnium, quæ in avium historiâ describuntur, cum nomenclaturis singularum in linguis diversis Europæ.

De *medicinæ chirurgicæ præstantia* & antiquitate scriptum & enumeratio alphabetica errorum illustriū, qui rem chirurgicam vel scriptis vel artis usu excoluerunt.

De *raris & admirandis herbis*, quæ sive quod noctu luceant, sive alias ob causas, *Lunariæ* nominantur, commentariolus.

Descriptio montis Fracti sive *Pilati* vulgò dicti juxta Lucernam in Helvetiâ.

Epitome Bibliothecæ tomi primi.

Mithridates sive de differentiis linguarum tum veterum, tum quæ hodie apud diversas nationes in toto orbe terrarum in usu sunt observationes.

Libelli tres medicinales: Unus de sanitate tuenda; *alter* contra luxum conviviorum: *Tertius* contra notas astrologicas Ephemeridum de secandis venis.

Cl. *Æliani Prænestini Pontificis* & Sophistæ, qui Romæ sub Imperatore

peratore Antonino Pio *Megigl[illegible]* aut Mel[illegible] nis suavitate cognominatus n[illegible]numenta [illegible] quæ [illegible] Græcè Latineque è regione cu[illegible]a & opera G[illegible]
De *piscibus & aquatilibus* o[illegible]bus libell[illegible]
P. *Ovidii* Nasonis emendatum, & scholiis [illegible] *tilium animantium enumeratio* juxta *P[illegible]* [illegible] plicata serie literarum. 3. E[illegible]undem *nomencla[illegible]* longè copiosissimus. Et alia quædam ad piscium [illegible] pertinentia.

De *stirpium* aliquot *nominibus* vetustis ac novis.

M. *Antonini Imperatoris* Roman[illegible] & Philoso[illegible] vita sua libr. XII, unà cum *Marti[illegible] Neapolitani* libro [illegible] *vitá* & felicitate.

Historiæ animalium liber quartus, qui est de piscibus & aquatilibus cum iconibus.

Hannonis Carthaginensium ducis *Navigatio*, qua[illegible] Lybicæ oræ partem ultra Herculis columnas lust[illegible]avit, e G[illegible] sermone in Latinum conversa adjectis etiam scholi[illegible]

Icones animalium *aquatilium* in mari & dulcib[illegible] aquis d[illegible]tium plusquam DCC. cum nomenclaturis sing[illegible] Græcis, Italicis, Hispanicis, Gallicis aliisque [illegible]

Xenocratis de alimento ex aquatilibus libellus Græc[illegible] perâ editus idemque Latinus ex interpretatione [illegible] cum scholiis.

Historia & interpretatio prodigii, quo cœlum ard[illegible] per plurimas Germaniæ regiones ineunte anno [illegible] 61[illegible] die [illegible] natali Dominico deq; aliis quibusdam prodigiis veter[illegible]

Dictionarium Germanicolatinum, *Iosua Pictorius* c[illegible]

Valerii Cordi Simesusii annotationes in Pedacii Di[illegible] nazarbei de medica materia libros 5 longè aliæ qua[illegible] evulgatæ.

Eiusdem historiæ stirpium libri quatuor, tunc prim[illegible]m [illegible] cem editi, adjectis etiam stirpium iconibus. E[illegible]dem [illegible] qua rerum fossilium in Germania plurimarum, meta[illegible] pidum & stirpium aliquot rariorum notitiam brevissime [illegible]quitur.

Ejusdem de *artificiosis extractionibus* liber.

Ejusdem *compositiones medicinales* aliquot non vulgato.

His accedunt

Descriptiones & icones quædam *plantarum* & de *hortu[illegible] nis* liber tum recens conscriptus.

Prolegomena in opera Galeni, Latina.

Cassii *Iatrosophistæ* naturales & medicinales quæ[illegible] circa hominis naturam & morbos aliquot cum Gesneri in[illegible]pretatione Latina.

Sie

Santis Ardoyni Pisaurensis medici de venenis libri octo.

Aristotelis libellus de virtutibus translatus.

Enchiridion rei medicæ triplicis. Illius *primum* quæ signa ex pulsibus & urinis diiudicat. *Deinde* Therapeuticæ de omni morborum genere curando singulatim. *Tertiò* Diæteticæ vel de ratione victus, præsertim in febribus. Hoc volumine continentur.

De *pulsibus libellus ex Galeni libris* collectus ac veluti in formulam redactus; authore quidem incerto, sed diligentissimo doctissimoque.

De *iudiciis urinarum* tractatus ex probatissimis collectus autoribus, & in tabulæ formam confectus, adiectis etiam causis, quæ hanc vel illam urinam reddant, *Io. Vasseo Meldensi* authore.

Morborum internorum propè omnium *curatio*, brevi methodo comprehensa, ex Galeno præcipuè & *Marco Gattinaria*, per Iac. Sylvium medicum selecta.

De *ratione victus in febribus* secundùm Hippocratem, in genere & singulatim libri tres authore *Brudo Lusitano medico*.

Præfatio Conradi Gesneri ad *Achillem P. Gassarum* medicum.

C. Gesneri, *de animâ* liber sententiosa brevitate, veluti per tabulas & aphorismos ut plurimum conscriptus, philosophiæ & medicinæ studiosis accommodatus.

De omni *rerum fossilium genere, gemmis, lapidibus, metallis*, & huiusmodi libri aliquot plerique tunc primùm editi.

Io Kentmanni Dresdensis medici *Nomenclatura* rerum *fossilium*, quæ in Misnia præcipuè, & aliis quoque regionibus inveniuntur. Eiusdem, *calculorum*, qui in corpore ac membris hominum innascuntur, genera duodecim depicta descriptaque cum historiis.

De *metallicis rebus ac nominibus, observationes* variæ ex schedis *Georgii Fabricii.*

Severini Gœbelii medici *de Succino* libri duo prior Theologicus, posterior physicus ac medicus: cum corollario C. Gesneri.

Valerii Cordi de halosantho seu spermate ceti liber, cum corollario C. Gesneri.

S. Epiphanii Episcopi Cypri, de duodecim gemmis, quæ erant in veste Aaronis, liber Græcus & Latinus cum corollario Conr. Gesneri.

Fr. Ruei medici Insulani, *de gemmis* aliquot; iis præsertim, quarum Joannes in Apocalypsi meminit, & aliis, quarum usus

hodie apud omnes percrebuit, libri duo: Theologis non minus utiles quàm philosophis.

C. Gesneri, *de rerum fossilium*, lapidum & gemmarum maximè, *figuris & similitudinibus* liber. non solùm medicis, sed omnibus rerum naturæ & Philologiæ studiosis, utilis & iucundus.

Εὐπόριστα Ped. Dioscoridis Anazarbai ad Andromachum, hoc est, *de curationibus morborum per medicamenta paratu facilia* libri II. Græcè & Latinè, & partim à *Ioanne Moibano* medico Augustano, partim verò post huius mortem à Conrado Gesnero in linguam Latinam conversi: adiectis ab utroque interprete symphoniis Galeni aliorumque Græcorum medicorum.

Libri non editi Gesneri. Scripsit præterea quæ nondum sunt edita: *Scholia in Orpheum* de gemmis.

De scriptoribus Germanicis librum.

Thesauri *de Remediis secretis*, partem secundam.

Oppiani omnia in Latinam linguam transtulit.

Iod. Willichii de arte Magirica librum emendavit: & præfationem addidit.

Emendavit etiam *Plinii* naturalem historiam: *Theophrastum de historiâ & causis plantarum*: *Dioscoriden de materia medicâ*; & quædam alia, quæ si vixisset, edi curaturus erat.

Affecta eiusdem. Affecta reliquit multa, & perfecta ferè quædam. Ipse in epistola illa ad Turnerum horum meminit, *Historia stirpium* denuo adornatæ cum picturis plurimis: translationis [illegible] *Xenophontei* de venatione: libri quinti stirpium descriptionum a Valerio Cordo in Italia confecti. *Oppiani* de aucupio paraphraseos: *Moschionis* Græci medici de affectibus mulierbribus [illegible]. *Procopii Gazæi* in Octateuchum, id est priores octo veteris Testamenti libros commentariorum Græcorum: de canibus *I. Caii Angli* medici & philosophi summi libelli. Congessit materiam copiosam, & picturas ad vivum serpentium & insectorum historiæ. Tabulas in plerosque & copiosas confecit. Congeriem novam observationum de lapidibus, gemmis & omni fossilium genere. Maximum numerum remediorum secundum genera & locos digestorum in schedis reposuit. In *Aristotelis* quosdam libros *physici argumenti* paraphrases aut scholia in aliis Græcè, in alios Latinè ex Græcorum interpretum commentariis concinnavit. *Admirandas Aristotelis narrationes* emendavit, & meliori ordine digessit Græcè. *Latina* quædam & *Græca* etiam *epigrammata & Idyllia* conscripsit. *Germanicorum nominum priorum virorum & mulierum*, quibus usa est Germania [illegible] quam sanctorum nomina ex linguis peregrinis recepta [illegible] quot *millia* secundum terminationem disposita habuit [illegible] Germa[illegible]

manicorum vocabulorum quamplurimorum, ex *Hebraicâ, Græcâ & Latinâ* linguâ, origines dicit ibi se tum meditari: & alia quædam, si Deus concessisset. Ex his tamen, ut & aliis, post auctoris obitum quædam excusa & recusa sunt: quæ in Bibliothecis recensentur.

Luxerunt tanti viri obitum quotquot ubique vixerunt tum eruditâ doctrinâ insignes: idq; epicediis, & epitaphiis carminibus multis testati publicè sunt, interque eos *Theodorus Zuingerus* hoc epitaphium honorarium præceptori benè merito posuit: *Epitaphium à Th. Zuingero.*

CONRADO GESNERO TIGURINO, PHILOLOGO ET POLYHISTORI EXIMIO
GERMANIÆ LUMINI,
HELVETIÆ DECORI,
EDITIS IN OMNI LIT. GENERE
PRÆSERTIM VERO IN MED.
ET NAT. PHILOSOPH. LUCUB.
CLARISSIMO
DUM DE ALIORUM UTIL. PROMOVENDA
MAGIS, QUAM DE PROPRIA
SALUTE TUENDA
COGITAT,
ECCLESIÆ, SCHOLÆ, REIPUB.
BONORUM DENIQUE OMNIUM
CUM INCREDIBILI LUCTU
BLANDISS. EADEMQUE ATROCISS.
PESTIL. ABSUMTO
THEODORUS ZVINGERUS BAS.
PRÆCEPTORI B. M. P.
M. D. LXV.

Ingenio vivens naturam vicerat omnem:
Naturâ victus conditur hoc tumulo.
PLINIUS *hic situs est* GERMANUS, *perge viator:*
Gesneri toto nomen in orbe volat.

Est in eum & *Felicis Trubij* Tigurini epigramma eiusmodi:

GESNERUS LOQUITUR.

Cùm nossem terras; nossem genus omne ferarum:
Ætheriumq; genus; squamigerumq; genus:
Plantarum seriem cùm vellem ponere certam.
Mors operi intentum repperit atra meo.
Et, Gesnere, tibi, dixit, spectanda supersunt
Nunc tandem rutili sidera celsa poli.
Linque igitur terras, & corpora linque caduca:
Cum CHRISTO in cælis vivere posse datur.

Georgius autem *Fabricius* tale in eum scripsit carmen sub lemmate: *Studii indefessi:*

Invidiâ mater Gesnerus morte peremtus,
In patriâ magnâ laude quiescit humo.
Hunc flevit Natura parens: flevere quot effert
Terra herbas; pisces flumina; sylva feras.
Dignus erat meritis; qui tempore viveret omni:
In terris omnes sed rapit æqua dies.

Historiam aquatilium (ne vel hoc omittamus) *Ferdinando* Augusto inscripsit: quæ operis dedicatio tam grata Imperatori accidit: ut Gesnerum in comitiis Augustanis & suo alloquio dignatus, & eiusmodi insignibus remuneratus sit. Exprimuntur in iis *Leo, Aquila, Delphinus & Basiliscus*: principes nimirum in omni animalium genere. Delphino autem Cæsar coronam imposuit: quod is rex sit Aquatilium: quorum historia nomini Aug. inscripta. Obiit denique Gesnerus ipse quidem ἄπαις; sed ex *Andreâ Gesnero* patruo, senatorij ordinis viro, sene venerandâ canicie, reliquit liberos, nepotes, pronepotes, ultra *centum, triginta quinq;*.

Insignia Gesneri.

Ἄπαις ipse; sed in patruo πολύτεκνος.

Desumta hæc & collecta sunt ex *Iosia Simleri orat. de vita C. Gesneri: H. Pantal. l. 3. Prosopographia; August. Thuani historia, aliis.*

1566 d. 10. Maii. ætat. 65.

LEONHARDUS FUCHSIUS.

WEMBDINGA, quod Rhetiæ est oppidum, pulcerrimo loco situm, in ditione ducum Bavariæ, natus est *Leonhardus Fuchsius*, anno salutis humanæ, *millesimo, quingentesimo primo*. Patrem habuit *Ioannem*, ex patre consulari cognomine prognatum: matrem verò *Annam*, è *Dentenorum*, consulari itidem familiâ, oriundam. Uterque parens fuit virtutis

Wembdinga oppidum.

Parentes Fuchsii.

tatis, pietatis ac religionis amans; inprimis mater, probatis moribus & prudentiâ ſupra ſexum fuit commendata. Et quoniam *ſimiles ſui filios parentes boni volunt*: filium etiam ipſi à teneris ad optima quæque inſtitui cupiebant. Verè enim Philoſophus; οὐ μικρὸν διαφέρει, τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι· ἀλλὰ πάμπολυ μᾶλλον δ᾽ ἐ τὸ πᾶν: *non parum refert hoc aut illo modo ſtatim à pueris aſſueſieri: ſed plurimum: imò verò in hoc ſita eſt omnis vis*. Itaque cùm primum infantiæ anni præteriiſſent: & adventare pueritia inciperet: mater honeſtiſſima mulier, ad literarum magiſtros filium deduxit. Pater enim mortuus eſt, cum annum filius ageret *quintum*. Primum autem ſtudiorum rudimentum in patria fecit: illis temporibus quibus inauſpicati admodum labores fuerunt diſcentium. Cùm enim illi, qui ætatem puerilem informabant, in docendo rationem fœdam, varietate vagam, obſcuritate difficilem ſequerentur: fiebat, ut pueritia, docta, erudita, & eleganti inſtitutione careret. In illâ tamen conturbata docendi ratione, regularumque & præceptionum multitudine vaſta; eiusmodi ingenij acumen in puero elucebat: ut magnam de ſe ſpem præberet omnibus.

Educationis vis.

l.2. Nicom. c.1.

Inſtitutio prima difficilior.

Paulò pòſt literarum ſtudia aliquo modo à barbaris magiſtris & informatione fœda, vindicari cæperunt. Itaque cum literarum ludus **Hailbrunnenſis* præ cæteris celebraretur: eique præeſſet vir bonus, bonarum artium magiſter, *Conradus* nomine: ad pleniorem ingenij cultum, cura matris ac propinquorum, anno ætatis *decimo* miſſus eſt *Hailbrunnam*, civitatem Imperij. Habebatur is magiſter, pro illorum temporum conditione, doctus: & certè eius integritatem, & in docendâ juventute aſſiduitatem & fidem, multi prædicabant. Hic in cæteris auctoribus, quos explicabat, *Terentii*, optimi Latini linguæ auctoris, comœdias, & *Horatii odas* in ſcholâ ſuâ eſt interpretatus. Eo in loco ita ſe geſſit Fuchſius: ut & magiſter ingenium eius laudaret, & alij mirarentur.

**Alii Heilsbrunn.*

Mittitur Hailbrunnã 1511.

Ibi quos auct. audierit.

Annum verſatus in ſchola Hailbrunnenſi, *Erphordiam* Thuringiæ metropolin ampliſſimam eſt miſſus: atque in ludo, qui à *D. Mariâ virgine* nomen habebat, quod literarum ſtudia in eo florerent, dicendi artes & varia poëtarum genera, magnâ diligentiâ & fructu audivit. Sub hac diſciplinâ cum *annum & ſex menſes* manſiſſet: ita ingenium ſuum & diligentiam omnibus approbavit: ut dignum iudicarent, qui ad præſtantiores magiſtros mitteretur. In hoc enim primò ſtudiorum curſu, initio ſtatim egregia quædam indoles in eo apparuit: acumen in percipiendo præclarum: ardor in diſcendo talis: ut omnibus ſingularis & eximiæ virtutis & doctrinæ ſpem afferret.

Exinde Erphordiã 1513.

Vbi primum in ludo triviali.

In pu-

Mox in Academia studiis vacat.

Baccalaureus creatur.

In publicam itaque eiusdem ciuitatis scholam, Acad[illegible] vocamus, se contul[illegible] in qua ex quo tempore tantum [illegible] pietate profecit ut *Baccalaureus* (quo [illegible] mine [illegible] Academiis appellantur) creatus ea[illegible] de se opinionem ex[illegible] aliis quoque docendis idoneum esse.

In patriâ ludum aperit.

Quare in patriam post [illegible] annũ reversus: de c[illegible] corum & cog[illegible] ludum aperuit. Quod [illegible] us F[illegible] demãdabatur: ut stu[illegible] suis patriæ serviret: sibi verò [illegible] pararet. Ac cer[illegible] magna fide, di[illegible] [illegible] tate, [illegible] fructu, in patria officio suo annum cum dimidio est [illegible]

Ingolstadium proficiscitur 1519.

Cæterum cũ [illegible] studium discendi ardens, & [illegible] subinde animũ eius extimularet: & ad maiores d[illegible] contendendũ sibi iudicaret (ad maiora .n. nat[illegible] fuis[illegible] docuit) *Ingolstadium*, ad ampliorem ingenij cu tum ca[illegible] est profectus, anno salutis humanæ supra *mil[illegible]um, q[illegible] tesimum, decimo nono*: quo anno *Carolus* Au[illegible] [illegible] Hispaniarũ Rex, Romanorum imperator est electus, an[illegible]os *[illegible] ginti* natus: mensis Junij die *vigesimo octavo*: quo die, u[illegible] Alexander magnus è vitâ discessit Babylone, anno ætatis *[illegible] gesimo secundo*, ante Christum natum, *trecentesimo, vig[illegible] tio*. Illo tempore totũ se artiũ & Philosophiæ studiis a[illegible]

Ioan. Capnio.

florerent tunc Ingolstadij præ cæteris *Ioan. Capnio*: [illegible] vir bonus, pius, & trium principalium linguarũ, *Latinæ Gr[illegible]* *Hebraicæ* peritissimus esset: à monachis & horũ prop[illegible]

Iac. Ceporin⁹.

gravissimè vexabatur: itemq; *Iacob. Ceporinus*, tribus et[illegible] guis vir eximiè doct⁹. Hos præ cæteris audiebat, observaba[illegible] lebat: tum quod magnũ horũ nomẽ in viris doctis esse [illegible] intelligeret, eos rectè de literarũ studiis judicare. *Sæpe* [illegible] turbatã & fœdã multorũ docedi via dicere: errores lon[illegible] diffusos exponere & jugulare: ruinã divini cultus demo[illegible] temporũ moruũq; vitia indicare: sæpe optare & monere, [illegible] scholæ & ecclesiæ rectè constituerentur & emendarentur. H[illegible]m consilio & autoritate permotus: ad Latinam linguã & Philosophiæ

Græcam linguam discit Fuchs.

studia literas Græcas, Fabium & Ciceronem imitatus, adiun[illegible] Volunt enim præstantissimi authores, utriusq; linguæ cogni[illegible] nem esse coniungendam. In his omnibus [illegible]

Salutatur philosoph. Magister.

sus fecit: ut magistri liberalium artium titulũ atq; [illegible] adeptus. Factum hoc *decimo septimo* die Januarij, [illegible] humanæ supra *millesimum, quingentesimu, vigesi[illegible] o pri[illegible]* [illegible] Lincij *Ferdinandus* Austriæ princeps, *Lud[illegible]* [illegible] rorem, *Annam* duxit in matrimonium [illegible] rum Imperator Belgradum (olim Tau[illegible] ca vocatur) Ungariæ propugnacu[illegible] cepit.

Hisce temporibus clarissimus [illegible] therus, excitatus concionibus Pontificiorum [illegible]

cum ſcribere incepiſſet: religio ad veritatem eſt revocata. Fuchſius, quoniam optimum & ſalutare ſtudiorum atq; doctrinæ genus id eſſe judicabat; quod ſuam induſtriam & progreſſus ad religionem & pietatem aggregare: Lutheri etiam libros legere voluit. Ex his cum cognoviſſet: *non quibus libet hominum doctrinis habendam eſſe fidem. ſed omnia expendi oportere*: præterque eam doctrinam, quæ ſit à Prophetis & Apoſtolis relicta, non eſſe recipiendam aliam: Pontificum præſtigias animum advertere, & odiſſe, & maturè amore veritatis & refloreſcentis doctrinæ flagrare cœpit: cuius rei poſtea documenta dedit præclara.

Factus ergo bonarũ artium magiſter, medendi arti perdiſcendæ operam dedit, cuius Doctoribus & Profeſſoribus diligentem aſſiduumq; auditorem atq; diſcipulum ſe præbuit: ita tamen, ut Græcarum literarũ ſtudia, à quibus medicinam originẽ deſumſiſſe non ignorabat, coleret ſemper & amplecteretur. In hoc ſtudio tantum brevi tempore conſecutus eſt: ut & hanc linguam optimè calleret: & ne interpretes ſequeretur, ſcriptores Græcos ipſe legeret; ut ſuâ linguâ ipſos loquẽtes quaſi audiret. Hac diligentiâ, hoc inſtituto, atq; aſſiduitate, magnã doctrinæ paucis annis ſibi copiam comparavit: quã quotidiano labore, exercitatione atque conſtantia ita auxit: ut ſolenni more honores, quos Doctorios vocant, anno ſeculi *decimi quinti, vigeſimo quarto*, calendis Martij, ſit conſecutus. Atq; ita brevi, per omnes ſcholaſticorum honorum gradus adſcendendo, omnibus eſt ornatus: & ita ornatus; ut non inane nomen haberet; ſed doctrinam præclaram, eruditionem excellentẽ laborioſiſſimo literarum ſtudio comparatã.

Medicina ſtudio ſe dedit.

Et lingua Græca.

Renunciatur doctor medic. 1524.

Porrò cũ magni ingenij excellẽtisq; animi ſit, ſtudia ſua ad utilitates publicas, & ſalutẽ hominum referre: Fuchſius, ut & ipſe multos juvaret, *Monacũ*, Bavaricæ ditionis oppidũ, cõmigravit: ubi maximâ cũ dexteritate, & multorũ ſalute, artẽ medendi factitavit. Hoc tẽpore de uxore ducẽdâ, quæ rei familiaris curã gereret, deliberare cœpit. Etſi .n. ita inde ab adoleſcẽtulo vixiſſet: ut liber ab omni cupiditate & libidine ſemper eſſet viſus: nec de eius temperantiâ & continentia boni viri dubitarent: tamen cum vitam cœlibem gravibus de cauſis improbaret: amicorum conſilio primam uxorem *Annam Fridpergeram* duxit: puellam virginem honeſtiſſimam, natam honeſto loco, benè educatam, cum qua in matrimonio caſtiſſimo annis multis coniunctiſſimè vixit: & útriusq; ſexus liberos ſuſcepit *decem*, filios *quatuor*, & *ſex* filias.

Monacum migrat.

Ducit uxorẽ.

Paulò pòſt Monaco relicto, turſus *Ingolſtadium* ſe contulit: & quia cupidiſſimus literarũ erat: & quia eius opera ad docendam medẽdi artẽ expetebatur. Venit Ingolſtadiũ anno ſalutis noſtræ 1526. die 23. mẽſis Maij. Hoc ſuſcepto munere cũ *bienniũ* Ingolſtadij docuiſſet ſumma cũ fide ac diligentia: ab illuſtriſſ. principe *Georgio* Marchione, ad exercẽdã medicinã, honorifico ſalario

Redit Ingolſtadium 1526.

Ibi docet medicinam.

Qnoltz-

Onolzbachiū evocatur 1528.

Onolzbachium accersitus fuit: anno *millesimo, quing[illegible]* *vigesimo octavo*. die *decimo octavo* Maij. Usus est [illegible] eius opera & consilio, motus famâ viri, & re ipsa confi[illegible], is, de quo dicimus, Marchio. In curando enim eam [illegible] [illegible]tiam & industriam adhibuit semper: ut Deo fortunante [illegible] plurimos. Non possumus silentio hoc loco præterire, [illegible] memorabile videtur: ex quo eius in curando industria appare-bit.

Eius in curādo industria.

Novum genus morbi in Germaniā Anno 1529.

Anno salutis humanæ supra *millesimum, quingentesimum, vigesimo nono*, quo Turci Viennam Austriæ obsederant: no-vum genus morbi Germaniam invasit. Homines enim sudore pestifero affecti, intra *vigesimam quartam* horam, aut ex hac vitâ demigrabant: aut, si virus exsudassent, valetudinem pri-stinam paulatim recuperabant. Ea grassante lue, quia reme[illegible] multis erat incognitum, multa perierunt millia. Tum medicus hic noster, Dei æterni propitio favore, pro sua solertia, vitam multorum conservavit. Ex quo non tantum favorem & a[illegible] rem multorum; sed laudem quoque & admirationem à præ-stantissimis eâ in facultate viris est adeptus. Morbus ille vulgo dicebatur *sudor Anglicus*. Nam *Henrici* septimi, Britanniæ *Regis tempore, eadem lues Insulam illam invaserat, atque inde in alias sese diffuderat regiones. Ita autem eo in loco me-dicinam exercebat: ut literarum studia intermitteret nunquam. Cùm .n. laboribus suis non solùm principi, & præsentibus pro-desse vellet: verùm etiam alios juvare cuperet: medicinam scri-ptis multis in lucem emissis, tunc illustrare cœpit. Exstant eius lucubrationes utilissimæ, *annis illis quinque*, quibus Onolz-bachii cum Marchione fuit, ab eo scriptæ; quæ valdè proban-tur doctis. Sunt autem hæc, dum Onoltzbachii fuit, ab eo scri-pta:

Sudor Anglic⁹. Vide Erasm. l. 26, ep. 56

**An. 1496.*

Onoltzbachii quæ scripserit.

Compendiaria ac succincta admodum in medendi artem εἰσα-γωγὴ sive introductio.

Liber sextus *epidemiorum Hippocratis* è Græco in Latinum translatus, cum commentariis luculentissimis.

Apologia adversus *Hieremiam Triverium Brachelium*, medi-cum Lovaniensem; qua monstratur, quod in viscerum inflam-mationibus; pleuritide præsertim, sanguis è directo laborantis lateris mitti debeat.

Paradoxa medica.

Paradoxorum Medicinæ libri tres, in quibus multa à nemi-ne hactenus prodita, Arabum ætatisq; nostræ Medicorum er-rata confutantur: & obiter *Sebastiano Montuo* medico R[illegible]vonensi respondetur.

Leonh. Eccius IC. de quo in vitis Germ. ICtorum.

Sub idem tempus gubernatio Academiæ Ingolstadiensis cl. Jureconsulto *Leonhardo Eccio à Guilelmo* Bavariæ duce, com-missa fuit. Is, quod *Fuchsium* medicinæ peritissimum jam an-tè cognovisset, effecit: ut iterum ad docendam medicinam vo-

ca-

aretur. Factum hoc est anno supra *millesimum, quingentesimum, trigesimo tertio* Sed eò cùm venisset; quòd missarum nundinationes improbaret:& Evangelij doctrinam sanam,quam ex Evangelicorum scriptis didicerat, & in qua *Onolzbachii* constanter sua ... maxima constantia profiteretur: cœnam integram vel,ut loquuntur,sub utraq; specie , omnibus communicandam judicaret: docendi munere fungi non potuit. Etsi enim illis, qui Ingolstadij tum erant,hominis excellens eruditio cognita,isque ea institutus disciplina erat:ut bonorū animos jam antè sibi conciliasset: habuit tamen propè omnes, quòd humana potentiā & pontific â tyrannide niterentur & magnoperè confiderent , importunos præter Leonhardum Eccium Jureconsultum,qui eum defendebat: tum quia viri doctrinam norat: tum quia iniustissimam causam inimicitiarū, vel potius odij, esse animadverteret. Nihil .n aliud ipsos ad malevolentiam provocarat: quàm quòd firmus & immotus in doctrina Evangelij pura defendenda persisteret : eos summo studio & diligentia ad eandem hortaretur : ad correctionem vitæ morumq; commoveret. Saluberrimum consilium hoc fuit. Sed plus apud eos superstitio & cupiditas ad odium valuit:quàm ad amorem & observantiam, tanti viri eruditio & doctrina Itaque cum turbulentis consiliis oppugnare optimum virum non cessarent : & seditiosis clamoribus rem agerent: Fuchsius mendacio atque adulationi , libertatem & veritatem magno etiam suo periculo antepofuit. Eodem ergo anno , quo redierat iterum discessit Augusti mensis die nono. Prima namque viri boni laus est , vel mortem pro religione , si necessitas postulet, oppetere : proxima , excedere iis locis , in quibus fine impietate consistere non licet , & emendatio vitiosæ disciplinæ atque doctrinæ præfractè recusatur

Revocatur Ingolstadiū 1533.

Vbi per religionem ei docere non integrum.

Discedit Ingolstadio.

Ingolstadio cùm discessisset , Onoltzbachium iterum à Marchione vocatus , se contulit. Unde quod oppido pestilentiæ malum esset infestum , mox *Culmbachium*, cum *Friderico* Marchione seniore , patre Georgij , reliquaque Marchionum familia,cum suis se conferre coactus fuit . Ibi ultra annum commoratus, rediit Onoltzbachium , anno supra *millesimum, quingentesimum, trigesimo quarto* : quo rex Persarum,quem Sophum vocant, duplici clade Turcos in oriente affecit.

Redit Onoltzbachium.

Sub hoc ipsum ferè tempus illustrissimus princeps *Vlricus* dux Wirtembergicus , recuperata ditione sua , Papisticam superstitionem repudiare & abolere , & ecclesias iuxta verbi divini præscriptum constituere cæpit. Ac quoniam cognoverat, veram religionem miris subinde artibus & machinis adversariorum oppugnari : qua sapientia fuit , facilè vidit: nisi ditioni suæ præcaveret ; paulatim defuturos non Theo-

Vlricus dux Wirtemberg.

logos modò, sed Jureconsultos, Medicos, cæterarumque disciplinarum Professores, quæ hominum genera semper nec[essa]ria sunt Rebuspub. Itaque ut aliquod esset remedium contra mala, quæ impendere videbantur: accersitis viris doct[i]ssimis, & conductis honestis stipendiis Academiam Tubingen[se]m, ornavit.

Ab eo Tubingam vocatur Fuchsius. Gratus principibus.

Ibi tum cum Fuchsii virtus & doctrina excellens pu[bli]câ famâ commendaretur: optimus princeps eius [quoque] o[pe]ram liberali salario conduxit: & suæ Academiæ a[dduxit]: semper eum benignissimè complexus; ut & patris vestigiis filius princeps *Christophorus*, insistens: qui propter [e]ruditionem, multarum rerum experientiam, judicandi prudentiam, vehementer dilexit magniq; fecit: neq; solum in primis medicis habuit; sed eius etiam salarium adauxit.

Cùm *Tubingam* venisset Fuchsius, Augusti die *decimo tertio*: anno salutis nostræ *millesimo, quingentesimo, trigesimo quinto*, & munus suum in scholâ suscepisset: celeriter consecutus est multorum admirationem: cepitque Academia illa frequentari ita, ut cùm maximè.

Docet Tubingæ annis triginta quinq;.

Eo igitur loco dum & medicinam docendo & faciendo, atque magistratum Academicum prudenter subeundo, ingenium & naturam suam in *annum sexagesimum quintum* usq; studiosè ac vehementer exercet: tandem valetudo eius infirmior & natura imbecillior esse cepit.

In morbum incidit supremum.

Quapropter ubi in morbum gravissimum & periculosissimum incidit: facilè is naturæ vim, vigiliis, curis & laboribus anteactæ vitæ exhaustam, superavit. Ac licet amici initio benè sperarent: ipse tamen certis ex argumentis morbum eum finem vitæ caducæ, sibi allaturum p[rae]sagiebat. Nec tamen propterea mortis ei metus iniectus est ullus; quin potiùs pro innatâ religiosâ fortitudine, æquissimo se animo ex

Laborat insomnia.

hac vitâ discessurum, intrepidè affirmabat. Toto autem morbi tempore, vigiliarum somnique nec die, nec nocte dilucida tempora habere potuit: fuitque ei insomnia permolesta. Nám quotiescunque somnus eum amplecti cepit: levissimè excitabatur: & quoties excitabatur; se & spiritum suum Deo co[nserva]tori, cum seriâ numinis invocatione, commendabat. Sermones supremi responderunt superiori vitæ; pleni nempe fidei, pie-

Patientia eius in morbo, ac constantia.

tatis & constantiæ. Memorabile hoc in ipso fuit: quòd quoties de DEO, de *vitâ æternâ*, de *religione*, cum amicis, officii causâ invisentibus, etiam in gravissimo morbo contulit: sensa animi ita perspicuè, purè pièq; explicuit, nullo ut morbo teneri videretur.

Obitus.

Invalescente igitur in dies invaletudine; tandem anno salutis *sexagesimo sexto*, supra *millesimum, quingentesimum, decimo* Maij, intra *septimam & octavam* antemeridianam, miserias huius vitæ cùm beatitate sempiternâ commutavit, in amplexu uxoris & *filiorum, cum invocatione eius, cui vitam omnem vixerat.

** Quorũ unus Frid. Phil & Med. D. Reip. Vlmensis med.*

Corpus

Corpus postridie ad *eandem est datum sepulturam; ad quam ipse priorem coniugem dederat. Metellus dixisse fertur: *improbè facere, proprium esse sceleratorum hominum: rectè agere si absit periculũ, aut utilitas etiam invitet, cõmune bonis cum malis: laudabiliter autem facere, quando cum facto honesto periculum, aut incommodum coniungitur, peculiare esse bonis & fortibus viris.* *In camiterio suburbano. *Metelli dictũ.*

Hæc eadem laus verè Fuchsio tribui potest: qui non solùm in pace & reip. tranquillitate; sed etiam in sævissimis tempestatibus, pietatis veræ fuit studiosissimus, eamque palàm animosè est professus, & acerrimè propugnavit. Nam cùm liber ille, mercenariâ quorundam operâ consutus, vulgò *Interim* dictus; quòd præscriberet, quid interim dum concilij decreta publicarentur, servandũ esset illis, qui doctrinã & ritus falsos emendassent, urgeretur passim minimè clemẽter, multiq; piæsertim ecclesiatũ ministri, miserè ac variè affligerentur: ipse, ut antea *Ingolstadii*, nullius periculi metu adduci potuit, ut de veritatis cælestis ac sacræ doctrinæ studio vel tantillũ remitteret. *Gravitas* neo fuit tanta: ut nihil in verbis aut dictis eius leve, nihil ineptum, deprehenderetur. *Temperantiâ* idem constanti corporis robur & valetudinem integram, ultra annum *sexagesimum* sibi conservavit: eademq; duce corporis eximiam formam exornavit. Fuit enim, quod philosophi in bonis numerant, egregia & liberali corporis specie, ad dignitatem staturâ compositâ, cum aptâ atq; venustâ membrorum conformatione. Vox viro & philosopho digna, gravis, clara, plena. Motus corporis & incessus, neque languens, neque concitatus, neque insolens: sed planè talis, in quo ineptiarum nihil inesset. *Pietas Fuchsii.* *Interim liber.* *Gravitas Fuchsii.* *Temperantia.* *Prosopographia Fuchsii.*

In docendi munere fuit eius sedulitas, fides & diligentia singularis. Duabus autem maximè rebus, in docendo necessariis, veram consequebatur laudem, *methodo, & sermonis perspicuitate.* Itaque non tam ordine & modo, quem servabat, optimo: quàm orationis elegantiâ animos auditorum aures que ita conciliabat: ut cum fastidio ipsum audiret nemo. *Anatomen* eádem in scholâ docuit & exercuit dexteritate summâ. Partes enim corporis humani, partiumque singularum actiones & figuras ostendebat: omnium ossium & cartilaginum naturam, musculos, venas, arterias, nervos, & reliqua indicabat: oculisque subiiciendo, quasi contrario ordine, quàm quo factum est corpus resolvebat. Magni ergo faciebat elegantem medicum & anatomes illustratorem *Andream Vesalium*; quòd ante illa tempora nemo exquisitiùs aut maiore industriâ partes humani corporis, & singularum actiones, situs, figuras, annotasset, atque ob oculos proposuisset. Vesalius contra non modò Fuchsium diligebat; sed etiam, ut annis superiorem, colebat & observabat: id quod vel ex hac narratiunculâ patet. *Sedulitas & dexteritas in docendo.* *Anatome à Fuchsio docta.* *Andreas Vesalius.*

Fuchsii cum Vesalio colloq. Quando in præsidiis ducatus *Wirtembergici* Hispani essent, inviſebant docti eorum lectiones Fuchsii publicas: & ... ratione eiusdem utebantur fideli. Accidit ergò ut quodam die carperet Fuchsius nescio quid in anatomicis Vesalij, auscultante peregrino quopiam. Lectione finitâ, is ad Fuchsium accedens: *cur me*, inquit comiter, *reprehendis ba... ? qua ... læsi unquam*? Tum Fuchsius: *esne tu Vesalius*? *Vides ... Vesalium*, inquit alter. Hîc inter eos gratulatio, amica ... curio, & ad convivium invitatio. Sed ad institutum ... mus. Cùm tantâ fide & induſtriâ docendi munere ... cofungeretur Fuchsius; sæpe ei occasiones oblatæ sunt ... bus ad quæstum & opes via patefiebat: ipſe tamen nihil ... ab officio avocari ſe paſſus fuit. In ætate etiam ad senium vergente, cùm Senatus permiſſu ſuperſedere docendi ... poſſet: munus ſuum nunquam deſeruit: quin cùm ... aliquot menſibus, per valetudinis infirmitatem, à publicis abſtineret: domi ſuæ, qui audire volebant, in arte ſuâ inſtituebat & excolebat. Alias in bibliothecâ, & inter amicos ſuos, libros ... co, ſemper verſabatur: ac vetus illud tenendum putabat: *ut temporis quàm maximam haberet rationem*.

Negligit opes Fuchs.

Neque ſolum in bibliothecâ & inter libros tantus erat: ſed & in publicis negociis induſtria admirabili & gravitate ſpectata. Hac de cauſa gubernatio Tubingenſis Academiæ ſemeſtris, et commiſſa fuit ſæpiùs. Quod munus quoties ſuſcepit, ita geſſit: ut graviſſimi ac ſapientiſſimi magiſtratus auctoritatem tueretur. Cives Academicos, ut filios, paterno ſolebat amore complecti: iniuriâ affectos, ſublevare: bonos laudare: negligentes excitare: officium facientibus præſidio & auxilio eſſe: contumaces, cuiuscunque tandem ordinis, territare minis, & cer... certe pœnis: adeoque omnes æquiſſimâ juris moderatione in officio continere. Hanc ob prudentiam & gravitatem, eius collegij, quod ab illuſtriſſimo principe *Vlrico* inſtitutum, à filio liberaliter locupletatum eſt; ut in eo egregiæ indolis adoleſcentes educentur, qui eccleſiis aliquando præſint, ... rationes Fuchſio præ aliis ſunt commiſſæ. Ob eandem virtutem atque induſtriam, ſcholæ Senatus & illius *Contubernii*, quod ab auctore *Martinianum* dicitur, adminiſtrationem eidem commiſit: cui ita præfuit; ut in ordinem redegerit omnes.

Magiſtratum scholaſt. gerit.

Collegio alumnorum principis præficitur.

Idem Martinianum regit.

Virtutis itaque & doctrinæ fama non ſolùm in Germaniâ noſtrâ ſummis viris ac principibus innotuit; ſed etiam exteris & longinquis. Nam à Tuſcorum duce *Coſmo Medice*, annuo *sexcentorum coronatorum* ſtipendio invitatus fuit: ut in Piſanâ ſcholâ medicinam publicè doceret. *Carolus* etiam V. Auguſtus tantam huius viri doctrinam teſtimonio ſuo dignam judicavit: & inſi-

Coſmus Medices expetit Fuchſium.

Nobilitate donatur Fuchſ.

insignia atque nobilitatis ornamenta, non petenti, sed recusanti etiam, contulit. Fuit præterea charus & gratus doctissimis quibusq; suæ ætatis viris; & erit etiam imposterum, dum literæ erunt. *Amici eius.*

Inter infinitas & quotidianas vigilias, lucubrationes & occupationes, valetudine usus est ita commodâ; ut ante gravissimum morbum, quo exstinctum diximus, nullum ferè corporis dolorem unquam senserit. Et hanc ad rem plurimum contulit uxoris *Fridpergeræ* diligentia ac solicitudo: quæ mores suos ad mariti ingenium egregiè norat accommodare. Erepta autem optima femina est ipsi iam seni, anno Christi *sexagesimo tertio*, supra *millesimum, quingentesimum*, mense Febr. *Valetudo.* *Obitus uxoris Fuchsii.*

Postea, ita ferentibus rei suæ familiaris rationibus, accedentibus & amicorum suasionibus, sequenti anno alteram duxit uxorem, honestam matronam, viduam pastoris in Salinis Suevicis. *Ducit aliam.*

Cùm autem omne bonum sit κοινωνικὸν, bonique viri, prodesse quibus possit: nihil præclarius existimavit Fuchsius, quàm omne studium atque ingenium suum ad illam artem conferre: quæ omnibus salutaris, & usui mortalium maximè necessaria. Quare, ut antea *Onoltzbachii*, ita & *Tubingæ*, edidit in lucem scripta plurima: quæ cum de vitâ hominum præclarè meritum declarant. Sunt autem, Tubingæ dum egit, ab eo foras data hæc: *Hippocratis epidemiorum liber sextus*, recognitus & auctus plurimis in locis. *Scripta edita, dum Tubingæ docet.*

Apologiæ tres: quarum *prima* adversus *Guilielmum Puteanum* docet, aloen aperire ora venarum: *altera* adversus *Sebastianum Montuum*, nonnulla paradoxorum capita defendit: *tertia* in internis inflammationibus, pleuritide præsertim, è directo partis affectæ sanguinem mittendum esse ostendit.

Explicationum *difficilium aliquot quæstionum* & hodie controversarum: *libri quatuor* aucti & locupletati.

Medicinæ methodus seu ratio compendiaria perveniendi ad veram solidamq; medicinam, mirificè ad Galeni libros rectè intelligendos, utilis: Item *de* usitata huius temporis *componendorum miscendorumq; medicamentorum ratione* libri tres: iis qui praxin medicam exercent, maximè necessarij.

Annotationes in libros Galeni de tuenda valetudine.

De *sanandis totius humani corporis eiusdemq; partium tam internis quàm externis malis*, libri quinq; accuratâ diligentiâ conscripti.

De historiâ stirpium commentarii insignes, adiectis earundem vivis plus quàm *quingentis imaginibus*, nunquam anteà ad naturæ imitationem artificiosius effictis: accessit succincta vocum *Commentarii de historiâ stirpium.*

difficilium & obscurarum, passim in hoc opere occurrentium, explicatio, idq; Latinâ iuxta & populari lingua.

Apologia adversus *Gualtherum Ryffium*.

Hippocratis aphorumorum sectiones septem è Græco in Latinum conversæ, & luculentissimis iisdemque brevissimis commentariis explicatæ, adiectis annotationibus, in quibus quotquot sunt in Galeni commentariis difficiles loci, enodantur.

Apologia adversus Cornarium

De *curandi ratione* libri octo, causarum signorumque catalogum breviter continentes.

Nicolai Myrepsi Alexandrini medicamentorum opus in sectiones *quadraginta octo* digestum, è Græco in Latinum conversum, luculentissimis annotationibus illustratum.

Galeni aliquot opera Latinitate donata, & commentariis exposita & illustrata: utpote de *inequali temperie* lib. 1. de *differentiis & causis morborum & symptomatum* libri sex: de *iudiciis* libri tres: de *curatione per sanguinis missionem* liber unus: de *temperamentis* libri tres: de *differentiis febrium* libri duo: de *laborantium locorum notitia* libri sex: *tabula sex in Galeni libros* de morborum causis & symptomatibus.

Tabula in librum de curandi ratione per sanguinis missionem.

Tabula aliquot *universa medicina summam & divisionem compendio complectentes*.

De *compositione medicamentorum* libri quatuor, aucti & diligenter recogniti, adiecto *dispensatorio*, ut vocant, qui liber antea desiderabatur.

Libri quatuor *de fabricâ humani corporis*.

Institutionum medicinæ, ad *Hippocratis*, *Galeni*, aliorumq; veterum scripta rectè intelligenda, mirè utiles libri quinque: qui aucti & summâ curâ ac diligentiâ recogniti iterum prodierunt.

Libellus, *num morbifica aliqua, de Galeni sententiâ, sit causa continens.*

Relicta à Fuchsio scripta. Post obitum in bibliothecâ eius reperti sunt libri hi: *Commentarii* illi, hactenus à multis avidè exspectati, *de stirpium historiâ*, in tomos tres, incredibili curâ digesti, ætate extremâ, à sene propriâ manu scripti & confecti: stirpium iconas continentes amplius mille quingentas: Item *paradoxorum* libri tres, correcti & aucti: commentarij in aliquot libros Galeni de simpl. medic. facultatibus: Libellus, quòd *iecur sit sanguificandi primarium instrumentum*: *Commentarii in libros Galeni* de medendi ratione XIV. *Commentarii in sextum Epidemiorū*: Libri etiam de medendi ratione aucti & emendati: *Annotationes in libros Galeni* de compos. medicamentorum localium, & id genus alia: quæ ex bibliothecis petantur.

Exstat

Exstat in Fuchsium & libros eius *Ioannis Lauterbachii* epigramma eiusmodi : *Epigrammata in Fuchsium.*

Quale Dioscorides, medicâ praclarus, in arte,
Herbarum nomen cognitione tulit:
Tale suâ meruit, maius quoque, Fuchsius arte:
Herbarum, nullo, cognitione minor.
Herbarum propriis naturam viribus ille
Vt tantùm nudè prodidit, absque typis:
Sic tribus, hic omnes veruque coloribus, herbas
Exprimit, ingenio dexteriore, tomis.
Arte Dioscorides quod Graiis: Fuchsius istud
Non modò Germanis, omni at in orbe loco.
Ne sit opus terras vita penetrare periclo;
Ne iuga, vel valles, vel nemorosa loca:
Absque labore tomis herbas cognosce: fovere
Augustas medica qui cupis artis opes.
Dux bonus herbarum species viresq; manifestat.
Haud errat, docto qui duce tentat iter.

Est & *Ioannis Bartholomai* Suidnic. tale in ipsum distichon :

Tu licet ingenio sis clarus & arte medendi:
Par tamen est meritis gloria nulla tuis.

Tantum de Fuchsio ex *Georgii Lebleri oratione parentali: Crusii annalibus Suevicis: elogiis doctorum virorum,: & bibliothecis.*

OSVVALDVS BERVS. ☉ 1568.

O *Svvaldum* hunc *Berum* natum colligimus sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, octogesimum secundum.* Literis à puero imbutus, publicisque in Gymnasiis versatus; tantam sibi eruditionis politæ, ac inprimis medicæ artis supellectilem comparavit: ut *Argentorati* primùm *Carmelitana schola* gubernacula ipsi commendata sint; sub annum Christi *undetricesimum*, supra *millesimum, quingentesimum* Ibi dum Spartam, ut dicitur suam ornare conatur: contraxit in volumen, quicquid præcipuum offendit in auctoribus de juventute instituenda. Est enim fidi præceptoris sedulò id meditari, non solùm quàm studiosos & eruditos; sed quàm pios etiam & morigeros Reipub. adolescentes civesq; fingat. *Ludo Carmelitano præficitur Argentorati.* *Fidi magistri officium.*

Argentorato Basilèam venit; ac medicina facienda nomē præclarum sibi acquisivit. *Venit Basiléam.*

Ibidem rebus humanis eximitur anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo octavo*, ætatis suæ *octogesimo quinto*; Memoriæ eius locatum est monumentum tale. *Vbi senex moritur.* *Eius monumentum.*

HEUS VIATOR,
TRISTIS SPIRITUS ET MENTEM
CONSUMIT ET OSSA.
OSWALDUS EGO BERUS FUI,
NON COUS ILLE
SENEX;
SED URBIS HUIUS
HIPPOCRTES.
VIXI LÆTUS, LÆTUS
OBIVI,
ET DOMINO VIGILANS
DOMINO TANDEM
OBDORMIVI,
QUID ULTRA?
MORTALITATIS EXUVIO
POST VXC. ÆT. AN.
HEIC
DEPOSITO
CUM CHRISTO LÆTUS
RESURGAM
A. C. S. cIↃ. IↃ. LXVII.

Scripta. Scripsit *commentaria in Apocalypsin* Joannis: librum *de veteri & novitio DEO: de veteri & novâ fide*, vernaculâ linguâ: *Catechesin puerorum, in fide, in literis, & in moribus, ex Cicerone, Quintiliano, Plutarcho, Angelo Politiano, Rod. Agricolâ, Erasmo, Melanchthone*, atque aliis; tomis digestam quatuor: & alia.

Tantum de hoc Bero *ex monumentis Basiliens. & Gesnero.*

Floruit circa annum 1569.

GREGORIVS PICTORIVS.

Villinga unde appellata. VILLINGA sive à villâ, è qua oppidi faciẽ accepit sub *Bertholdo IV*, duce Zeringẽsi, sive à quodã *Willingo*, qui prim' ibi monetam percussit, cuiusq; pistillũ in hodiernũ usq; diem ibi adser-

adservari dicitur, nomen nacta, sitaque est in valle Danubii ad sylvam Hercyniam. Hoc in oppido cum seculo à Christi nativitate *decimo quinto* vitam auspicatus est *Georgius Pictorius*: qui primò literarum fundamentis feliciter jactis, *Friburgum Brisgoia* se contulit. Ubi cùm philosophiæ & artibus liberalibus magnâ diligentiâ operam impendisset: ne sapientiam inclusam pectore solùm teneret; sed aliis etiam enunciaret, ludo apud Friburgenses literario operam suam addixit, ut bonis artibus pueritiam inficeret. Eo in officio cum assiduo labore & fide erga cœtum sibi creditum omnibus satis fecisset: non parvam à civibus laudem & gratiam, quod tamen nunc rarum, pro labore retulit. *Patria Pictor.* *Friburgi agit Pictor.* *Ludo praeſt.*

Verùm cùm in pulvere illo & pedore ætatem exigere animus ei non esset: quicquid subsecivi suffurari potuit temporis: id omne medicis evolvendis impertivit. Pertinaci itaque studio & labore improbo, qui omnia vincit, tantum in medicinâ profecit: ut insignibus Doctoralibus Friburgensi in Academiâ fuerit decoratus, inque medicorum ordinem solenniter adscriptus. *Ad medicinam se confert.* *Doctor medic. renunciatur.*

Medicina autem, quemadmodum aliæ artes, non ideo discitur, ut eam duntaxat sciamus: sed ut exerceamus & ad usum transferamus. Id cum Pictorius probè intelligeret, anno quadragesimo supra millesſ. quingentesſ. à regia curiâ *Ensishemij* superioris Alsatiæ ad medicinam factitandam invitatus, vocationem, uti debuit, secutus, non solùm scientiâ, sed etiam fidelitate & benevolentia summis imisque perhibetur satisfecisse. *Medicina cur discatur.* *Ensishemii medicinam facit.*

Cumque variæ esset lectionis & posteritatem quoque cogitaret: rem medicam scriptis editis non parum juvit. Scripsit enim de *herbarum naturis*, de *variis morborum remediis*, de *thermarum virtutibus*, de *rebus*, ut vocant, *non naturalibus*. Illustravit *Æmylium Macrum* vulgatem: item *Martobaeum*, de gemmis & lapidibus, quibus accedit carmen de lapide molari: *Marsilium Ficinum* de studiosorum valetudine tuendâ: *Plinii* librum septimum: *Antonii Gazii* rationem evacuandi. Edidit & *Pantopolion* contra opiniones philosophorum, quis verus Deus, unde gentiles dii. Tandem foras dedit *opera nova: in quibus mirifica, iocos salesque, poëtica, historica & medica*, libris quinque complexus est. Plura inveniuntur in bibliothecis. *Scripta Pictor.*

Hæc de Pictorio *Pantal. l. 3. Prosopogr. Gesner. & Schenck in bibliothecis*

Floruit circa annum 1570.

IOANNES VVIERVS.

GERMANIA est universa in superiorem & inferiorem distributa: quæ *Belgium & Gallia Belgica* appellatur. In hac natū accepimus *Ioan. Wierum* Latino cognomine verò *Piscinarium*, quo apud exteros notior fuit, domo honestissima, patre *Theodoro*, matre *Agnete*, sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, decimum quintum*, in oppido circa *Mosam* ad Brabantiæ limites sito, *Gravia* nuncupato. A puero a literis [illegible] bitus statim indolis egregiæ documenta dedit præclara. Pervenit deinde in *Henrici Cornelii Agrippæ* notitiam; cuius aliquandiu se usum esse institutione fatetur: cùm & *præceptorem & herum suum venerandum* *vocet. Apud hunc scribit legisse se partem librorum *stenographiæ Trithemii* scriptum, clanculum & spirituum nominibus, eamque inscio illo exscripsisse. Quid verò de eiusmodi senserit, *ibidem indicat: *præstigias, nequitiæ [illegible] tant, non miracula: quæ non DEI adsistentia, sed permissione ob hominum incredulitatem, & dæmonum pactione sortiuntur effectum.*

Ioann. Wier Piscinarius dictus.

Gravia oppidum

H. Cornel. Agrippa præceptor Wieri.

**Wier. l. 3. de præstig dæm. c 22 & 38.*

Stenographia Trithemii.

**Lib. 2. de præstig cap 6.*

Quemadmodum autem omnes, quotquot in literis excelluerunt, multa tulerunt & fecerunt: ita & ipse literis imbutus primis earum jactis fundamentis, publica ad Lycéa sese contulit, illud poëtæ cogitans:

—— *tentanda via est, quam me quoque possim*
Tollere humo, victorque virûm volitare per ora.

Lutetiam venit Wierus. Inde Aureliam.

E Germania itaque egressus *Lutetiam* Parisiorum venit, ac medicis potissimùm operam dedit. Lutetiâ *Aureliam* accessit, ubi *Natalis Ramardi*, medici regij filios duos, *Natalem* apud S. Lazarum in suburbiis Priorem, & *Ioannem* cum *Ioanne Verreto* nepote, instituendos suscepit. eosque paulò post Parisios reduxit. Eo autem *tempore Aureliam venit, quo tragœdia accidit, cum Prætoris Aurelienlis uxore defunctâ & monachis mendicantibus: quam *Sleidanus* describit. Generis igitur humani, ubi à DEO discesseris, artem conservatricem, medicinam dico amplexus, & ab iis quæ sunt τοῦ εἶδους egregiè instructus, magnis itineribus eo in studio progressus est: celeriterq; ad metam, insignibus doctoralibus non precariò obtentis, pervenit.

**Anno 1534.*

In Africam proficiscitur.

**lib. 2. c. 15.*

Et in Cretam.

Peregrinatione deinde susceptâ, in *Africam* traiecit, ubi quæ viderit circulatorum & Theraphim genera, ipse recenset in *commentariis de præstigiis dæmonum*. Pervenit & in *Cretam* insulam: ubi hoc se, quod ferè fidem superet, vidisse

disse narrat. Rusticus in quodam tumultu sagittâ circa dorsum impactâ, vulneratus fuit. evulsâ sagittâ ferrum in thorace est relictum. Chirurgus vulnus sanat, frustra quæsitâ cuspide. Post biennium iuxta alvum ea excidit semiexesa. Hæc ipse.

Domum ad suos reversum, ut virtus latere nescit, illustrissimus princeps *Guilielmus* Cliviæ dux, ad se eum *invitavit: ut à curâ corporis ac valetudinis sibi esset. Id officium cum *viginti* vel *triginta* quasi annis fideliter obiisset: non suo solum principi acceptus gratusque; sed & compluribus aliis comitibus ac magnatibus à medicinis, verèque κοινὸν ἀγαθὸν fuit.

Fit archiater princip. Clivensis.
* *Anno 1550.*

Accidit ipso tunc in aulâ Clivensi agente, quod silentio involvendum minimè videtur. *Vnnæ* in comitatu Marchiæ, fuit puella quædam *duodecim* annorum *Barbara*, à lethali decubitu nihil cibi aut potus adsumsisse credita. Eam cum Wierus vidisset toto corpore benè habitam & agilem; sed ventre collapso: metam impostura esse, ingenuè testatus est. Tandem impetrat ut examini suo in ædibus, quas Cliviæ habebat, principis decreto committeretur. Hic puellæ clam observatæ statim detecta fuit versutia & dolus: dum ubi ubi potuit, clanculum esculenta & poculenta surripuit. Tametsi verò pœnam & parentes virgunculæ & ipsa puella cum sorore, antea ciborum subministratrice, meriti essent: tamen Wiero deprecante princeps illis ignovit, senatu Unnensi seriò reprehenso; qui sibi tam stupidè à puellâ passus esset imponi. Hæc fuit comœdiæ illius catastrophe, paulò lætior illâ, quæ *Eslingensem virginem mansit.

Puella sine cibo & potu vivere credita. Sed falsò.

* *De qua Crusius l. 11 part 3. c. 20. annal.*

Tandem fatis concessit vir benè de Repub. literaria, quin & de sagarum genere meritus. Nam apud ducem illum dum versatur, non sine suspiriis aliquoties vidit multos Christiani vulgi, præsertim vetulas, ob veneficij suspicionem in carceres compingi: quæstionibus [illegible] ; flammis exuri. Id ei ansam præbuit; ut laudatum multis scripserit *opus de veneficiis & sagis*: in quo quantum in Theologiâ, in Jurisprudentiâ, Medicinâ, Philosophiâ profecerit; re ipsâ declarat; argumenta ex illarum disciplinarum fontibus desumta adferendo. Etsi autem eo scripto operam non lusit, cum ex magnatibus non pauci eo nomine gratias ipsi egerint: quippe qui prudentiores cautioresque eo scripto facti essent: non defuerunt tamen; qui in eo & reprehenderent non pauca; & in certamen provocarent. Inter hos fuit *Paulus Scalichius, Ioannes Campanus, Leo Suavius*: nec *Ioanni Brentio* usquequaque satisfecisse videtur.

Opus de veneficiis & sagis.

Adversarii Wieri.

Floruit

Amici. Floruit amicitiâ virorum eâ tempestate magnorum. 35 Galliâ familiariter usus est multis non obscuri nominis viris, potissimum medicis, *Gerardo Fabro Cadurcano*, *Vitali Bellanbao*, *Ioachimo* quodam ex Provinciâ oriundo, *Michaele Villanovo*, & aliis. In patriâ verò *Ioanne Echtio*, *Bernhardo Crambergio*, *Huberto Fabro* medicis Coloniensibus, aliisque permultis in Germaniâ & extra eam doctrinæ laude claris viris.

Valetudo. Corpore fuit satis compacto viribusq; integris adeò, ut ipse commemoret*: dies aliquando quatuor illæsè absq; omni cibo & potu sanum vixisse: imò longiùs ferre jejunium potuisset, nisi quid gravius sibi ex continuis vigiliis fuisset veritus.

** lib. de commentit. ieiuniis.*

Fratres habuit duos *Arnoldum & Matthiam*: cum quibus domi paternæ hoc se observasse* scribit admodum puerum, non sine ingenti terrore. In tabulato (sub quo fortè dormiebant) asservabatur magna lupuli copia, unde quæstum pater faciebat. Quoties igitur venturi essent emtores: lares narrat fuisse auditos: atque saccorum per scalas devolutorum strepitum imitatos, omine semper fausto & veraci. Audit enim diabolus mercatores, aliquò mercium causâ profecturos, de illis anteà inter se colloquentes: videt iter ingredientes. Itaque apud eos, ad quos illi tendunt, suâ antè agitat ludibria; ut pronunciasse futura videatur.

** lib. de præstig. c. 14.*

Lares futurorum præscii.

Scripta Wieri. Præter illos de *præstigiis Dæmonum, incantationibus ac veneficiis* libros sex, sæpe recusos & recognitos; scripsit & *medicas observationes raras: de quartanâ: de pestilentiali anginâ, pleuritide, peripneumoniâ; de hydropis curatione; nec non meatuum naturalium clausorum.*

Sunt etiam *epistolæ* ejus *medicinales* aliquot librorum:

De *scorbuto sive scorbuticâ passione:*

De *ira morbo, philosophicè, medicè, theologicè curando.*

De *quibusdam incognitis, & à nemine hactenus descriptis morbis.*

Atque hæc de Wiero *ex ipsius scriptis, Gesneri bibliotheca; aliis.*

☉ 1571. ætat. 65.

IOANNES HVBERVS.

BASILEÆ *Ioannes Huberus* primum huius cœli spiritum hausit sub annum Christi *septimum*, supra *millesimum quingentesimum*. Patrem habuit *Martinum*, qui bello Helvetico Basileam commigravit; jusque civitatis à magistratu Reipub. illius impetravit. Puer in ludo patrio prima elementa didicit: post *Selestadium* à suis missus, ac *Ioanni Sapido*, viro litera-

I. Sapidus præceptor Huberi.

tertiaffimo, in disciplinam est traditus. Ab hoc Basileam reversus, *Henricum Glareanum* audivit; atque artibus & linguis operam praeclaram navavit. *Henr. Glareanus item.*

Anno deinde *vigesimo quinto* augendae eruditionis causa. Lutetiam, caput regni Galliae profectus tantâ cum assiduitate & industriâ in literis versatus est: ut testimonium philosophicorum profectuum publicè à scholâ illâ celeberrimâ retulerit. *Lutetiam abit Huberus.* 1 5 2 3.

Cum laude *Lutetiâ* digressus ad alias Galliae Academias sese contulit: ibique studia sua solitâ diligentia ursit: inprimis *in Montepessulano* & *Tolosa*: ubi etiam ob doctrinam eruditam & linguae Graecae peritiam Academiae rector est designatus. *Ibi Magister renunciatur. Tolosae rector designatur.*

Exactis in Galliâ *undecim* annis, in patriam insignibus Doctoralibus ornatus rediit: medicinam factitare cepit; idque tanto cum successu: ut non civibus suis solùm, sed & nobilibus, & comitibus, & principibus esset gratus charusque. Erat enim in eo mira morum suavitas; candor rarus; & facilitas cum gravitate mixta. Itaque cum laetis laetè; cum jocantibus jocosè; cum seriis seriò vixit: adeoque fuit verè homo omnium, ut dicitur, horarum. *Redit in patriam.* *Mores.*

Hieronymo deinde *Gemusao* rebus humanis exemto, in ejus locum anno *quadragesimo* quarto* ipse fuit surrogatus professor physicus ordinarius. Quo in loco dum Spartam suam pro virili suâ ornat, non solùm pro cathedrâ disciplinam physicam perspicuè aliis tradendo; sed etiam magistratu tum suae facultatis, tum totius Academiae graviter derungendo: paulò pòst & in collegium medicorum est cooptatus; *Galeni*que & *Hippocratis*; & si qui praeterea sunt melioris notae medici veteres, scripta enarrare jussus. Ubi iterum nihil laboris industriaeve in se est desiderari passus: quae inprimis auditorio probavit tum, cum ad *Razis* librum nonum practicum pervenit. Ibi enim & veram medendi rationem singulari fide proposuit: & ordine omnibus morbis sua experimenta adjecit: & methodicè disposuit. *Succedit Gemusao.* ** Alii 45. ut Pantal.* *Fit professor medicus.*

Egressus autem clymactericum magnum, senibus, ut vult A. Gellius, plerumque periculosum, dum nobilis viri licet ingrati, valetudinem majoris quàm propriam facit; & ex critico sudore exurgens gelidissimo aëri sese exponit, chordapso repentè correptus, *septimâ* die in piis precibus, etiam alienatâ mente constanter recitatis, exspiravit; anno salutis *septuagesimo primo*, suae aetatis *sexagesimo quinto*. Ad D. *Martini* est sepultus cum tali elogio: *Chordapso moritur.* *Epitaphium ejus.*

Hoic urbis Æsculapius,
Scholaeque gloria Rauracae,
Medicique Idea conditur.
Nec dii pereunt, neq; Ideae:

Nec

Nec tu putato mortuum:
Quem virtus, eruditio,
Perenne fama celebrat:
Quem Christus æternum beat.
Abi, & bonis cum vivere
Discito, cum piis mori.

Henric. Pantal. l. 3. prosopographiæ: Theodorus Zuingerus in theatro, alij.

⊖ 1572. d. 28 Iunij ætat. 53.

IOANNES GOROPIUS.

Hilvaribeca. HILVARIBECÆ, nobili Campaniæ Brabantinæ municipio, natus *Goropius*, anno *millesimo, quingentesimo, undevicesimo*, die Jovis in vigiliâ D. Joannis, matre Medici, des ut fausta omina naro essent JOANNIS nomen accepit. *Becani* autem *Becanus unde Goropius dict⁹.* à patriâ perpetuò ei adhæsit. A cunabulis penè in literis erudi- *Idem linguarum peritus.* tus, deinde inter philosophos enutritus, exactam *Hebraicæ, Græcæ, Latinæ* aliarumq; linguarum scientiam est consecutus. Æta- *Peregrinatur.* te grandior ad exquisitiorem ingenii cultum, *Italiam*, *Hispaniam*, *Galliam*, aliasq; provincias peragravit.

Archiater regius. Fuit deinde à curâ valetudinis duabus *Caroli V.* Augusti sororibus, *Leonoræ*, Galliæ, & *Mariæ* Pannoniæ reginis: insigni ob id, quoad viveret, summâ pecuniæ annuæ in testamento donatus. Postea in patriam redux multis annis *Antuerpiæ* medi- *Antuerpiæ medic. exercet.* cinam fecit. Tandem cæteris sese abdicans functionibus, to- *Evocatur à Philippo Hisp.* tum Philologiæ contemplationi se dedidit: quanquam a *Philippo II.* potentissimo Hispaniarum rege, ad valetudinis suæ curam ingenti pollicitatione, ac regali torquis aurei munere, procurante *Benedicto Ariâ*, invitaretur. Summa etiam in gratia *Groesbechii* Cardinalis, & Eburonum principis fuit, multisq; ab eo donis honestatus.

Traiectum Mosæ à Medinensi regulo evocatus, cùm podagrâ tentatus, Mosæ flumini pedes artis suæ oblitus, intulisset; lethalem in morbum incidit; fatoque functus est die *vicesimo octavo* *Moritur.* Junij, anno *septuagesimo secundo*, ætatis *quinquagesimo tertio*, relictâ uxore perhonestâ & prædivite, & liberis. Moriens domum, uxorem, liberos & libros, nondum editos *Torrentio* com- *Levinus Torrentius.* mendavit: qui postea Plantino Architypographo reg o eius *Hieroglyphica* cum adiunctis publicanda dedit; & marmoreum hoc illi monumentum *Traiecti* ad Mosam in æde primariâ D. Servatio sacrâ, ponendum curavit;

D. O.

D. O. M.
JOANNI GOROPIO BECANO
DIVINARUM ATQUE HUMANARUM RERUM BONARUMQUE ARTIUM PERITISS. KATARINA DE CORDIS UXOR, ET FILIOLÆ DUÆ CONIUGI AC PARENTI DULCISS. CUM LACRYMIS POSS. PROCURANTIBUS LÆVINO TORRENTIO ET CASPARO SARCHIO, QUIBUS ILLE RES SUAS MORIENS COMMENDAVIT.

Vixit annos LIII.

Obiit IV. cal. Jul. M. D. LXXII.

Fuit vir divino ingenio, qualem vix singulæ ætates ferant, seu Philosophiam seu Philologiam (in utrâque enim ad miraculum usque excelluit) tractaret: ut seculi sui *Varro* nominari merito potuerit. In dicendo fuit paulò calidior; & in disputationibus acerrimum se defensorem suorum præstabat. Novo docendi genere demonstrare conatus est: vetustissimam illam Philosophiã, quam olim ante natas in Græcia Athenas, tum alij multi, tum *Linus, Orpheus, Thamyras*, in Thraciâ docuêre, ab ipso *Noacho* eiusq; filiis, *Iapeto* prætertim, profectam esse, ac gentibus, ad quas Deo duce delati fuerint, traditam: eamque cum *Mose* ac sacrosanctâ eius historiâ, solâ eo nomine dignâ, optimè convenire. In qua investigatione dum scriptorum genus omne evolvit: poëtas maximè, qui penè soli, si Platonem cum paucis excipias, ultimæ antiquitatis reliquias nobis conservarunt; novis semper suppeditantibus argumentis, quod de Philosophiâ dictum est, ad Theologiam transtulit; ostenditque priscam illam poësin sive Musicam, quæ tota divina esse veteribus credebatur, à Catholica religione, si fabularum involucra demas, verbis figurisq; aliquid, re ipsa parum, aut nihil discrepare.

Eruditio Goropii. *Acer in disputando.* *Philosophia à patriarchis profecta.* *Eadē sacris literis consentanea.* *Poëtæ antiquitatis custodes.*

Præterea *paradoxum illud persuadere conatus est: *patriam linguam* hodieque cum Germanis, si pronunciationem & dialectum excipias, Belgis communem, *Cimbricam* ipse vocat, *omnium esse antiquissimam*; adeoque ante diluvium primis paren-

Vide Iust. Lipsi cent. 3. ad Belgas. 44. ep. *Belgica lingua omnium antiquissima.*

parentibus in usu fuisse; idque tam ingenuosè passim redditis etymis demonstrat; ut velit nolit in ejus sententiam pedibus ire lector penè cogatur. Plurimarum enim vocum cùm vix ulla ab aliis reddi possit ratio; Goropius nihil eis significantius esse docuit; quàm si à Belgicis fontibus derivari eas patiamur. Et putat *Torrentius*, si æquum nactus sit arbitrum, ea, quæ de omni antiquitate, quæ de notatione verborum, ut rei scilicet proprietas atque natura ex vi nominis eliciatur, alii scripserunt *Varrones, Verrii Flacci, Sexti Pompeii, Annii Viterbienses:* si cum Goropii conferantur, colorem mox suum, tanquam e- mentitum perditura, comparatione melioris. Unum verò quod Critici desiderant, gravius, tantoque ingenio dignius ar- gumentum tractandum sumsisset: omne sanè punctum tulisset utile dulci admiscens, nec æqualium cuiquam concessisset. Sed nescio quo vitio hanc in partem ut plurimum ab eruditis pecce- tur: dum vel humile nimis argumentum deligunt; ut qui quar- tanam, calvitium & ejusmodi laudarunt; aut majus, quam humeri ferre possint, immemores illius Horatiani.

Sumite materiam vestris, qui scribitis aequam
Viribus, & versate diu quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

Scripta Goropii. Edidit ipse Goropius *Origines Antuerpianas*, quas luden *Becesellana* appellavit, futurum videns, quod evenit; ut opus multis tanquam ridiculum, contemneretur. Post obitum eju curante *Levino Torrentio* Antuerpiæ à Plantino nitidissimè ex cusa sunt hæc:

Hermathena,
Hieroglyphica;
Vertumnus;
Gallica;
Francica,
Hispanica.

Et tantum de Goropio *ex scriptis eius, & Aub. Miraei elogiis*

---

ob. 1572. d. 1 Iulij ætat. 75.

IACOBVS CVRIO.

IACOBUS CURIO *Hofemianus* natus est sub annum *mi lesimum, quadringentesimum, nonagesimum septimum.* H abegregiâ linguarum atque artium humaniorum cognitior instructus, ad Naturæ se contemplationem, & inprimis med cinæ studium contulit: ac profectuum suorum testimoniu publicum Ingolstadii solenniter fuit consecutus.

In

Inde *venit *Haidelbergam*; ubi Superiorum iussu, eandem disciplinam post Mathemata, cum laude suâ & fructu aliorum pro cathedrâ publicè docuit, constans Hippocraticæ medicinæ adsertor & adsectator. Improbavit unicè illos, qui hodieque in scholis apparantur medici; ad disceptandum multò, quàm ad medendum, paratiores.

**A. 1559. d. 3. Ianuar. Docet Haidelbergæ.*

Ad meliorem ipse vitam abit anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo secundo*, ipsis calendis Julij, ætatis egressus *septuagesimum quintum*: sepultusque in sacello Academiæ ad D. Petri, cum tali epigraphe:

Vbi & moritur.

Epitaphium.

Hoc saxum tegit ossa Curionis,
Qui vir candidus, eruditione
Instructus variâ, decus Lycæi
Nostri præcipuum, professus artes
Eudoxi Podalyriique, multos
Felici docuit labore. donec
Extrema id fieri vetaret ætas,
Post quintum decimum peracta lustrum.
Æternùm benè sit tibi Iacobe,
Hos ipsos rediture mox in artus!
Nobis intereà bonos tuique
Det multos similes DEVS, caterva
Quò nos exagitet minor malorum.

Obiit anno Domini M. D. LXXII. die 1. Iulii.

Edidit *Hermotini* nomine inscriptum *Dialogum*, in quo primùm de umbratico illo medicinæ agitur genere, quod in scholis ad disputandum, non ad medendum, comparatum videri potest. Deinde & de illo recens ex chymicis furnis nato eductoque altero: ubi præter rectam animorum institutionem, de *aurifactrice Chymiâ* aliquid quoque attingitur: & de ipso naturæ rerum ingeniosissimo scrutatore *Theophrasto Hohenhemio* lectori narrantur cognitu quædam nec inutilia, nec iniucunda. Accessit & *querela Medicinæ dogmaticæ*, conscripta à *Petro Reidano* Daventriensi.

Scripta.

Est & *Curionis* huius *Chronicon* à condito orbe ad annum usque Domini, *millesimum, quingentesimum, quinquagesimum octavum*. Gener eidem fuit *Bertholdus Redlich*, publicus Theodosiani codicis in Academiâ Haidelbergensi professor.

Berthold Redlich. IC.

Hæc de Curione *ex script. ipsius: monument. Haidelberg. Gesneri bibliotheca, aliis.*

⊕ 1573. NICOLAVS BIESIVS.

**Complectitur enim ambitu tria milliaria Germanica* GANDAVI, una de *maximis in Europa urbibus, hi natus anno *decimo sexto*, seculi *decimi quinti*, a. d. 6. cal Aprilis: simul ac per ætatem licuit, tanta animi contentione o ptimis disciplinis insudavit: ut æqualibus omnibus longè ante *Medicinæ doct. renunciatur.* celluerit. Ad medicinæ deinde studium cùm animum appulit set: tantos in eo fecit progressus; ut insignibus eruditionis solen ni Academiarum more fuerit ornatus: atque in medicorum or dinem merito suo adscriptus.

In Hispaniam proficiscitur. Ex patria in Hispaniam profectus, *Valentiæ* Editanorum, cœ li longè amœnissimi, ducibus *Calabriæ* adhæsit: ad quos & h bitam pro studiis literarum orationem evulgavit: ut & *de dicen arte* libros duos.

Redit in patriam. Ad suos reversus postliminio, tanquam Ulysses alter, in Ic noclastarum tempestatem incidit. *Lovanii* deinde publicè doc *Docet Lovanii.* di munus suscepit; & medicinæ scientiam tum voce tum script pro virili adiuvit. In turbis illis periculosissimis oratoris Acad mici munus ad Albanum fideliter obivit. Post à *Maximilian* II. Augusto, tuendæ valetudinis ergò accitus, ipsi liberisque ei *Vocatur in aulam Aug.* gratus charusque fuit. Obiit in aula Cæsaris apoplexia percu sus, vir longiore vita dignissimus anno *millesimo, quingentesim* *Vbi moritur.* *septuagesimo tertio.*

Scripta Biesl. Philosophicis maximè deditus de *Vniversitate* cùm pros tum carmine libros duos, de *natura* libros quinque, *de repub.* l bros quatuor, quibus universa de moribus Philosophia contin tur, foras dedit.

I. Baptista Agnesius. *Valentiæ* familiariter usus *Ioanne Baptista Agnesio* Theolog & poëta, versibus cum eo *ἀμοιβαίως* lusit & certavit. A sectaru varietate ut populares revocaret, de *Opinionum varietate* libe lum edidit.

In medicis autem hæc sunt divulgata: *commentarii in arte medicam* Galeni: item *theoricæ medicinæ* libri sex: quibus omn huius artis præcepta explicantur.

Imperfectum opus. Pollicitus fuit & *medicinam practicam* per singulas corpo partes, & singula morborum atque symptomatum genera i tractatam: ut præter remediorum inventionem & diligentian pleraque ex naturalis scientiæ intimæ fontibus proferret; qu hactenus non essent explicata.

Perhibet hæc de Biesio *Miræus in elogiis Belgicis*: *Bibliothe medica D. Schenckii.*

MICH

MICHAEL TOXITES.

Flor. circa ann. 1573.

MIchaël Toxites Rhætus, Dillingæ pueritiam in literis apud virum non tam nobilitate & virtute, quàm bonitate & humanitate clarissimum *Ioannem à Stadion*, præfectum urbis egit. Post adolescentiam ingressus, cum publicas accedere scholas statuisset: *Christophorus à Stadion*, Augustanus antistes, propositum honestum sua liberalitate adiuvit.

Ioan. à Stadion. *Christoph. à Stadion.*

In Italiam profectus à Cardinale *Othone*, qui opera eius aliquando usus est, prolixè acceptus, metam studiorum optatam attigit. Reversus ad suos à Rep. *Haganoensi* poliater est constitutus. In comitiis Spirensibus anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo nono* celebratis, cum Panegyricum in electionem *Othonis* Cardinalis scripsisset: perfecit ille, ut à Carolo V. Imperatore, laurea poetica coronaretur, & comitis Palatini dignitate ornaretur.

In Italiam abit Toxites. *Fit poliater Haganoensis.* *Creatur poëta & com. Palat.*

Etsi autem, ut ipse alicubi fatetur, *Paracelsum* inprimis probavit & secutus est: tamen neque Galenum, neque medicos Galenicos vitiis proscidit: optavitque, ut aliquando citra præiudicium, inter duas sectas concordia iniretur, ac dissidia prorsus tollerentur. In medicina facienda fuit felix; adeò quidem, ut epilepsia, calculo, aliisque morbis, vulgo pro incurabilibus habitis, liberarit non paucos.

Quos in medicinâ probarit. *Curat morbos insanabiles.*

Publicavit *onomasticâ* duo, primum *philosophicum* medicum synonymum, ex variis vulgaribusque linguis: *alterum Theophrasti Paracelsi*, hoc est, earum vocum, quarum in scriptis eius usus, explicationem. Est eiusdem *spongia flibri*, adversus *Luca Stenglini*, medici Augustani adspergines. Retulit idem inter primos in lucem Paracelsi scripta aliquot: ut *Archidoxa*, *archidoxin magicam*, alia.

Scripta.

Exstat in Toxiten hunc, medicum & poëtam, *Ioann. Posthii* epigramma eiusmodi:

Epigramma Posthii in Toxiten.

Clarus erat iaculis, medicinâ ac carmine Phœbus:
Hæc tria Toxiten iussit habere suum.
Aonia adsensere Deæ: mox una sororum,
Hic, ait, à Phœbo patre secundus erit.

Desumta hæc sunt *ex præfatione Toxitæ in paragr. Paracelsi: I. Posthii parergis, & bibliothecis.*

☉ 1573. *HERMANNUS CRUSERIUS.*

CAMPIS in Belgio natus *Hermannus Cruserius*, Græcisque potissimùm literis delectatus, in iis non postremas tulit. Inde ad Philosophiæ & Medicinæ artem se contulit: quam in te ut suos inter familiam duceret, magno illi adjumento Græcæ literæ fuêre: quæ cum omni studiosorum ordini, tum medicis maximè necessariæ iudicantur: quod à Græcis ea potissimùm ars fluxerit: exulentque nunc à scholis Arabum somnia atque deliramenta. Quare *Guilielmo* Clivorum regulo gratus, & à consiliis, dum filiam eius Borussiæ *principi despousam audux t; in reditu ad suos, anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo tertio*, immaturâ morte extinguitur.

Græca linguæ necessitas.

Obit in itinere Cruser.

** Alberto Friderico.*

Amici ejus funus prosecuti sunt: & in his non nemo eiusmodi ep.g ammate:

Epigramm. in obitum Cruseri.

Ergo Borussiacis Cruserius hospes in arvis,
Extremo clausit tristia fata die.
Qui si quisquam alius mortali lege creatus,
Vivere dignus erat, vivere dignus erat.
Attica mutaret melius qui verba Latinis
Haud scio num tulerint secula nostra virum.
Donavit Latio non paucula scripta Galeni,
Hippocrati veram tradidit atque facem.
Et quæ Charoneus monumenta reliquerat auctor
Parte sui numeris reddidit Ausoniis.
O utinam vita durassent stamina, donec
Lima foret scriptis addita summa bonis!
Multa etenim passim mediâ vix parte parata,
Nullius ingenio perficienda iacent.
Effigies Veneris sic imperfecta remansit,
Quam mirâ Cous pinxerat arte senex.

Scripta eius d. *Galeni* quædam, & *Plutarchi* omnia, fidelius, ut Critici existimant, quàm Guilielmus Xylander Latinè reddidit. *Hippocratem* etiam medicorum principem aggressus præclaros in eum commentarios edidit: plura haud dubiè commentaturus, nisi immatura mors doctissimi hominis conatus, in medio cursu, & quasi in herbâ abrupisset.

Hæc de Cruserio *Pantal. l. 3. Prosopogr. Miræus in elogiis Belgicis: alii.*

IOACHIMVS CVRÆVS.

⊖ 1573. d. 21 Ianuar. ætat. 40.

FREISTADIUM Silesiorum est oppidum: non illud amplum quidem: sed tamen à tempore repurgatæ in Germaniâ religionis, magnorum aliquot virorum ferax. Vixit in eo & *Gregorius Curæus*: qui ortus parentibus honestis, pupillus missus est ad studia literarum prosequenda, *Cracoviam* Poloniæ, & *Lipsiam* Germaniæ: ubi tantum profecit: ut Latinè non incommodè scriberet; & quâ fuit judicij dexteritate, de controversiis dogmatum tunc motis, prudenter rectèque iudicaret. Deprehendi etiam potuit ex libris Aristotelis & aliis; quos annotationibus passim insignivit, attigisse eum feliciter præcipuas Philosophiæ partes.

Freistadium oppidum. *Gregorius Curæus, pater Ioach.* *Eius studia.*

Aliquantò post tamen, subiectionibus & auctoritate suorum victus, & quia sub emendationem doctrinæ, etiam studia & literæ ab Enthusiastis adducebantur in odium atq; contemtum; scholam, etsi invitus, deseruit. Ac quia opificia pannificum tunc erant in precio; ipse etiam artificium illud, iam egressus adolescentiam, apud honestum civem didicit; & merces avexit atq; distraxit.

Deserit scholam. *Pannificio se dedit.*

Posteà cùm esset iam ætate matura; & propter naturam & modestiam morum, præferretur ditioribus; nupsit ei *Margaretha*, puella piè & liberaliter educta; filia *Casparu Iungsi*, senatoris & consulis Reipub. Glogoviensis. Fuit ipsa fœmina ingenio, pietate, & probitate lectissima, & amantissima mariti; cum quo, propter morum commoditatem & probitatem, in coniugio suavi & placido coniunctissimè vixit. Vita eorum domestica fuit plena pietatis, virtutis & gravitatis; ita ut universa familia, quæ erat propter opificium ampla; *Gregorium Curæum* cum quadam reverentiâ metueret & observaret. Ideoque cum domui suæ rectè præesset: officio publico judicis urbani deinceps functus est; imponente hoc ipsi Magistratu superiore; qui eum, ob judicij de rebus eximiam bonitatem, amabat. Inprimis ipse magnifaciebat studia & scriptiones; quas etiam cum iam lethaliter decumberet; non deserebat. Cùm enim odisset fraudes & idola Pontificia; & delectaretur erudito sale, venisserque in manus eius Dialogus, qui nominatur *Iulius*, cuius author putatur Erasmus; aliquot horas diei versioni illius in linguam Germanicam tribuit. Ac ostenderunt pagellæ, quas reliquit moriens; & sermonem Latinum rectè ab ipso intellectum esse; & in exprimen-

Ducit uxorẽ. *Fit iudex urbanus.* *Vertit dialog. Iul.*

maticis; ac, ut desiderio pueri ingeniosi, contendentis ad magna, satis faceret pater, duxit eum una secum *Goldbergam*; cum inspiceret studia filij *Adami*; cum quo, etsi jam excellebat cognitione literarum; tamen præsente patre, & aliis viris claris, certavit recitãdis versibus: quæ quidem contentio Hesiodica, inprimis omnes tum delectavit, & sanè de eo semper omnes speraverunt præclarè; cæpitque tunc puer scholam Goldbergensem mirari & amare ardenter; ita ut cupiditate quadam ingenti in eam migrandi accensus, impensius urgeret & maturaret discendi labores. Discebat itaque prosodiam, & incipiebat ipse etiam scribere versus: cum quo studio omnium partium Grammatices cognitionem necessariò coniũxit. Adduxerunt eum etiam aliquantò post ad sacram cœnam præceptores. Ibi tum pater priùs de sine sumtionis eum interrogavit; & accuratè ipsi opinionem *operis operati* exemit; cum tamen & tunc & aliquanto pòst in caligine Pontificiâ, etiam concionatores in hanc plurimùm peccarent partem; cum judicarent sumtionem prodesse, sine bono motu utentis. *Contentio Hesiodaa.* *Adducitur ad sacram Cœnam.*

Decubuit postea Curæus puer diu ex quadam lentâ febri, cum dolore capitis; & ferè incitationibus atque persuasionibus indoctorum hominum fuisset, ut olim pater, avu sus â studiis, præsertim mortuo jam patre: nisi DEO adiuvante retinuisset eum in officio discendi, *Bartholomæus Schonbornius*, vir optimus, qui tunc juventutem Freistadij accuratè docuit, veram doctrinam de DEO, Grammaticam, & Musicam: & quo postea Curæus omnium familiarissimè & amicissimè usus est ad mortem usque. *Invaditur morbo.* *Barthelomæus Schonbern.*

Turbata jam & dissipatâ Academiâ Wittembergensi, propter bellum civile, quod exortum est in Germaniâ, inter Carolum V. Imperatorem, & principes protestantes; frater *Adamus* & alii ex studiosis Freistadiensibus, hæserunt per hyemem in patriâ: cum illis ipse familiarissimè vixit; in assiduis exercitiis doctrinæ; quæ ut & in semetipsis, & in aliis accenderent adolescẽtes populo in Bacchanalibus exhibuerunt spectandas Terentianas quasdam comœdias; in quibus ille cum repræsentaret præcipuas personas; insignem laudem reportavit, propter τὸ πρέπον χῆμα observatum. 1546. *Comœdiæ Terentii exhibita in Bacchanal.*

Sub æquinoctium deinde vernum, anno *quadragesimo octavo* deductus est salubri consilio in scholam Goldbergẽsem, à matre & fratre, post mortem patris. Excurrit in vicinam Silesiam, brachium à montibus Suderum. Ad radices illius situm est oppidum *Goldberga*; quod nec magnum, nec populosum est; sed celebrem scholam ibi constituit *Cingularius*, etiam ante Lutherum. Excitavit autem studia ibi præcipuè *Valentinus Fridland Trocedorffius*: qui de literis & religione in tota Silesia *Ducitur Goldbergã Curæus.* *Goldberga descriptio:* *Valent. Trocedorffius.*

parentibus in usu fuisse; idque tam ingenuosè passim redditis etymis demonstrat; ut velit nolit in ejus sententiam pedibus ite lector penè cogatur. Plurimarum enim vocum cùm vix ulla ab aliis reddi possit ratio; Goropius nihil eis significantius esse docuit; quàm si à Belgicis fontibus derivari eas patiamur. Et putat *Torrentius*, si æquum nactus sit arbitrum, ea, quæ de omni antiquitate, quæ de notatione verborum, ut rei scilicet proprietas atque natura ex vi nominis eliciatur, alii scripserunt *Varrones*, *Verrii Flacci*, *Sexti Pompeii*, *Annii Viterbienses*: si cum Goropii conferantur, colorem mox suum, tanquam ementitum perditura, comparatione melioris. Unum verò, quod Critici desiderant, gravius, tantoque ingenio dignius argumentum tractandum sumsisset: omne sanè punctum tulisset utile dulci admiscens, nec æqualium cuiquam concessisset. Sed nescio quo vitio hanc in partem ut plurimum ab eruditis peccetur: dum vel humile nimis argumentum deligunt; ut qui quartanam, calvitium & ejusmodi laudarunt; aut majus, quàm humeri ferre possint, immemores illius Horatiani.

Sumite materiam vestris, qui scribitis æquam
Viribus, & versate diu quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

Scripta Goropii. Edidit ipse Goropius *Origines Antuerpianas*, quas ludens *Becesellana* appellavit, futurum videns, quod evenit; ut opus à multis tanquam ridiculum, contemneretur. Post obitum ejus curante *Lavino Torrentio* Antuerpiæ à Plantino nitidissimè excusa sunt hæc:

Hermathena,
Hieroglyphica;
Vertumnus;
Gallica;
Francica,
Hispanica.

Et tantum de Goropio *ex scriptis eius, & Aub. Miræi elogiis.*

☉ 1572. d. 1 Iulij ætat. 75.

IACOBUS CURIO.

IACOBUS CURIO *Hofemianus* natus est sub annum *millesimum, quadringentesimum, nonagesimum septimum*. Hic ab egregiâ linguarum atque artium humaniorum cognitione instructus, ad Naturæ se contemplationem, & inprimis mediciaæ studium contulit: ac profectuum suorum testimonium publicum Ingolstadii solenniter fuit consecutus.

Inde

Inde *venit *Haidelbergam*; ubi Superiorum iussu, eandem disciplinam post Mathemata, cum laude suâ & fructu aliorum pro cathedrâ publicè docuit, constans Hippocraticæ medicinæ adsertor & adsectator. Improbavit unicè illos, qui hodieque in scholis apparantur medici; ad disceptandum multò, quàm ad medendum, paratiores. *A. 1553. d. 3. Ianuar. Docet Haidel-bergæ.*

Ad meliorem ipse vitam abit anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo secundo*, ipsis calendis Julij, ætatis egressus *septuagesimum quintum*: sepultusque in sacello Academiæ ad D. Petri, cum tali epigraphe: *Vbi & moritur.* *Epitaphium.*

Hoc saxum tegit ossa Curionis,
Qui vir candidus, eruditione
Instructus variâ, decus Lycæi
Nostri præcipuum, professus artes
Eudoxi Podalyriique, multos
Felici docuit labore: donec
Extremam ad fieri vetaret ætas,
Post quintum decimum peracta lustrum.
Æternùm benè sit tibi Iacobe,
Hos ipsos rediture mox in artus!
Nobis intereà bonos tuique
Det multos similes DEVS, caterva
Quò nos exagitet minor malorum.

Obiit anno Domini M. D. LXXII. die 1. Iulii.

Edidit *Hermotini* nomine inscriptum *Dialogum*, in quo primùm de umbratico illo medicinæ agitur genere, quod in scholis ad disputandum, non ad medendum, comparatum videri potest. Deinde & de illo recens ex chymicis furnis nato eductoque altero: ubi præter rectam animorum institutionem, de *aurifactrice Chymiâ* aliquid quoque attingitur: & de ipso naturæ rerum ingeniosissimo scrutatore *Theophrasto Hohenhemio* lectori narrantur cognitu quædam nec inutilia, nec iniucunda. Accessit & *querela Medicinæ dogmaticæ*, conscripta à *Petro Reidano* Daventriensi. *Scripta.*

Est & *Curionis* huius *Chronicon* à condito orbe ad annum usque Domini, *millesimum, quingentesimum, quinquagesimum octavum*. Gener eidem fuit *Bertholdus Redlich*, publicus Theodosiani codicis in Academiâ Haidelbergensi professor. *Berthold Redlich. IC.*

Hæc de Curione *ex script. ipsius: monument. Haidelberg. Gesneri bibliotheca, aliis.*

● 1573. NICOLAVS BIESIVS.

**Complectitur enim ambitu tria milliaria Germanica* GANDAVI, una de *maximis in Europa urbibus, hic natus anno *decimo sexto*, seculi *decimi quinti*, a. d. 6. cal. Aprilis: simul ac per ætatem licuit, tanta animi contentione optimis disciplinis insudavit: ut æqualibus omnibus longè antecelluerit. *Medicinæ doct. renunciatur.* Ad medicinæ deinde studium cùm animum appulisset: tantos in eo fecit progressus; ut insignibus eruditionis solenni Academiarum more fuerit ornatus: atque in medicorum ordinem merito suo adscriptus.

In Hispaniam proficiscitur. Ex patria in Hispaniam profectus, *Valentiæ* Editanorum, cœli longè amœnissimi, ducibus *Calabriæ* adhæsit: ad quos & habitam pro studiis literarum orationem evulgavit: ut & *de dicendi arte* libros duos.

Redit in patriam. Docet Lovanii. Ad suos reversus postliminio, tanquam Ulysses alter, in Iconoclastarum tempestatem incidit. *Lovanii* deinde publicè docendi munus suscepit; & medicinæ scientiam tum voce tum scriptis pro virili adiuvit. In turbis illis periculosissimis oratoris Academici munus ad Albanum fideliter obivit. Post à *Maximiliano* II. Augusto, tuendæ valetudinis ergò accitus, ipsi liberisque eius *Vocatur in aulam Aug.* gratus charusque fuit. Obiit in aula Cæsaris apoplexia percussus, vir longiore vita dignissimus anno *millesimo, quingentesimo, Vbi moritur.* *septuagesimo tertio*.

Scripta Biesl. Philosophicis maximè deditus de *Vniversitate* cùm prosa, tum carmine libros duos, de *natura* libros quinque, *de repub.* libros quatuor, quibus universa de moribus Philosophia continetur, foras dedit.

I. Baptista Agnesius. *Valentiæ* familiariter usus *Ioanne Baptista Agnesio* Theologo & poëta, versibus cum eo *ἀμοιβαίως* lusit & certavit. A sectarum varietate ut populares revocaret, de *Opinionum varietate* libellum edidit.

In medicis autem hæc sunt divulgata: *commentarii in artem medicam* Galeni: item *theoricæ medicinæ* libri sex: quibus omnia huius artis præcepta explicantur.

Imperfectum opus. Pollicitus fuit & *medicinam practicam* per singulas corporis partes, & singula morborum atque symptomatum genera ita tractatam: ut præter remediorum inventionem & diligentiam, pleraque ex naturalis scientiæ intimæ fontibus proferret; quæ hactenus non essent explicata.

Perhibet hæc de Biesio *Miræus in elogiis Belgicis: Bibliotheca medica D. Schenckii*.

MICHA-

MICHAEL TOXITES. *Flor. circa ann. 1573.*

MIchaël Toxites Rhætus, Dillingæ pueritiam in literis apud virum non tam nobilitate & virtute, quàm bonitate & humanitate clarissimum *Ioannem a Stadion*, præfectum urbis egit. Post adolescentiam ingressus, cum publicas accedere scholas statuisset: *Christophorus à Stadion*, Augustanus antistes, propositum honestum sua liberalitate adiuvit, *Ioan. à Stadion. Christoph. à Stadion.*

In Italiam profectus à Cardinale *Othone*, qui opera eius aliquando usus est, prolixè acceptus, metam studiorum optatam attigit. Reversus ad suos à Rep. *Haganoensi* poliater est constitutus. In comitiis Spirensibus anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo nono* celebratis, cum Panegyricum in electionem *Othonis* Cardinalis scripsisset: perfecit ille, ut à Carolo V. Imperatore, laurea poetica coronaretur, & comitis Palatini dignitate ornaretur. *In Italiam abit Toxites. Fit poliater Haganoensis. Creatur poëta & com. Palat.*

Etsi autem, ut ipse alicubi fatetur, *Paracelsum* inprimis probavit & secutus est: tamen neque Galenum, neque medicos Galenicos vitiis proscidit: optavitque, ut aliquando citra praeiudicium, inter duas sectas concordia iniretur, ac dissidia prorsus tollerentur. In medicina facienda fuit felix; adeò quidem, ut epilepsia, calculo, aliisque morbis, vulgo pro incurabilibus habitis, liberarit non paucos. *Quos in medicinâ probarit. Curat morbos insanabiles.*

Publicavit *onomasticà* duo, primum *philosophicum* medicum synonymum, ex variis vulgaribusque linguis: *alterum Theophrasti Paracelsi*, hoc est, earum vocum, quarum in scriptis eius usus, explicationem. Est eiusdem *spongia stibii*, adversus *Lucæ Stenglini*, medici Augustani adsp ergines. Retulit idem inter primos in lucem Paracelsi scripta aliquot: ut *Archidoxa, archidoxin magicam*, alia. *Scripta.*

Exstat in Toxiten hunc, medicum & poëtam, *Ioann. Posthii* epigramma eiusmodi: *Epigramma Posthii in Toxiten.*

> *Clarus erat iaculis, medicinâ ac carmine Phœbus:*
> *Hæc tria Toxiten iussit habere suum.*
> *Aoniæ adsensere Deæ: mox una sororum,*
> *Hic, ait, à Phœbo patre secundus erit.*

Desumta hæc sunt *ex præfatione Toxitæ in paragr. Paracelsi: I. Posthii parergis, & bibliothecis.*

☉ 1573. *HERMANNVS CRVSERIVS.*

Græca linguæ necessitas. *Obit in itinere Cruser.* ** Alberto Friderico.*

CAMPIS in Belgio natus *Hermannus Cruserius*, Græcisque potissimùm literis delectatus, in his non postremas tulit. Inde ad Philosophiæ & Medicinæ artem se contulit: qua in re ut suos inter familiam duceret, magno illi adiumento Græcæ literæ fuêre: quæ cum omni studiosorum ordini, tum medicis maximè necessariæ iudicantur: quod à Græcis ea potissimùm ars fluxerit: exulentque nunc à scholis Arabum somnia atque deliramenta. Quare *Guilielmo* Clivorum regulo gratus, & à consiliis, dum filiam eius Borussiæ *principi desponsam adduxit; in reditu ad suos, anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo tertio*, immaturâ morte extinguitur.

Epigramm. in obitum Cruseri.

Amici nonnulli funus prosecuti sunt: & in his non nemo eiusmodi epigrammate:

Ergo Borussiacis Cruserius hospes in arvis,
Extremo clausit tristia fata die.
Qui si quisquam alius mortali lege creatus,
Vivere dignus erat, vivere dignus erat.
Attica mutaret melius qui verba Latinis
Haud scio num tulerint secula nostra virum.
Donavit Latio non paucula scripta Galeni,
Hippocrati veram tradidit atque facem.
Et quæ Charoneus monumenta reliquerat auctor
Parte sui numeris reddidit Ausoniis.
O utinam vitæ durassent stamina, donec
Lima foret scriptis addita summa bonis!
Multa etenim passim mediâ vix parte parata,
Nullius ingenio perficienda iacent.
Effigies Veneris sic imperfecta remansit,
Quam mirâ Cous pinxerat arte senex.

Scripta eiusd. *Galeni* quædam, & *Plutarchi* omnia, fidelius, ut Critici existimant, quàm Guilielmus Xylander Latinè reddidit. *Hippocratem* etiam medicorum principem aggressus præclaros in eum commentarios edidit: plura haud dubiè commentaturus, nisi immatura mors doctissimi hominis conatus, in medio cursu, & quasi in herbâ abrupisset.

Hæc de Cruserio *Pantal. l. 3. Prosopogr. Miræus in elogiis Belgicis: alii.*

IOACHIMVS CVRÆVS.

☉ 1573. d. 21 Ianuar. ætat. 40.

FREISTADIUM Silesiorum est oppidum: non illud amplum quidem: sed tamen à tempore repurgatæ in Germaniâ religionis, magnorum aliquot virorum ferax. Vixit in eo & *Gregorius Curæus*: qui ortus parentibus honestis, pupillus missus est ad studia literarum prosequenda, *Cracoviam* Poloniæ, & *Lipsiam* Germaniæ: ubi tantum profecit: ut Latinè non incommodè scriberet; & quâ fuit judicij dexteritate, de controversiis dogmatum tunc motis, prudenter rectèque iudicaret. Deprehendi etiam potuit ex libris Aristotelis & aliis; quos annotationibus passim insignivit, attigisse eum feliciter præcipuas Philosophiæ partes. *Freistadium oppidum.* *Gregorius Curæus, pater Ioach.* *Eius studia.*

Aliquantò post tamen, subiectionibus & auctoritate suorum victus, & quia sub emendationem doctrinæ, etiam studia & literæ ab Enthusiastis adducebantur in odium atq; contemtum; scholam, etsi invitus, deseruit. Ac quia opificia pannificum tunc erant in precio; ipse etiam artificium illud, iam egressus adolescentiam, apud honestum civem didicit; & merces avexit atq; distraxit. *Deserit scholam.* *Pannificio se dedit.*

Posteà cùm esset iam ætate matura; & propter naturam & modestiam morum, præferretur ditioribus; nupsit ei *Margaretha*, puella piè & liberaliter educta; filia *Casparis Iungii*, senatoris & consulis Reipub. Glogoviensis. Fuit ipsa fœmina ingenio, pietate, & probitate lectissima, & amantissima mariti; cum quo, propter morum commoditatem & probitatem, in coniugio suavi & placido coniunctissimè vixit. Vita eorum domestica fuit plena pietatis, virtutis & gravitatis; ita ut universa familia, quæ erat propter opificium ampla; *Gregorium Curæum* cum quadam reverentiâ metueret & observaret. Ideoque cum domui suæ rectè præesset: officio publico judicis urbani deinceps functus est; imponente hoc ipsi Magistratu superiore; qui eum, ob judicij de rebus eximiam bonitatem, amabat. Inprimis ipse magnifaciebat studia & scriptiones; quas etiam cum iam lethaliter decumberet; non deserebat. Cùm enim odisset fraudes & idola Pontificia; & delectaretur erudito sale, venissetque in manus eius Dialogus, qui nominatur *Iulius*, cuius author putatur Erasmus; aliquot horas diei versioni illius in linguam Germanicam tribuit. Ac ostenderunt pagellæ, quas reliquit moriens; & sermonem Latinum rectè ab ipso intellectum esse; & in exprimen- *Ducit uxorē.* *Fit iudex urbanus.* *Vertit dialog. Iul.*

maticis; ac, ut desiderio pueri ingeniosi, contendentis ad magna, satis faceret pater; duxit eum una secum *Goldbergam*; cum inspiceret studia filij *Adami*; cum quo, etsi jam excellebat cognitione literarum; tamen præsente patre, & aliis viris claris, certavit recitādis versibus: quæ quidem contentio Hesiodica, inprimis omnes tum delectavit, & sanè de eo semper omnes speraverunt præclarè; cœpitque tunc puer scholam Goldbergensem mirari & amare ardenter; ita ut cupiditate quadam ingenti in eam migrandi accensus, impensius urgeret & maturaret discendi labores. Discebat itaque prosodiam, & incipiebat ipse etiam scribere versus, cum quo studio omnium partium Grammatices cognitionem necessariò coniūxit. Adduxerunt eum etiam aliquantò post ad sacram cœnam præceptores. Ibi tum pater priùs de fine sumtionis eum interrogavit; & accuratè ipsi opinionem *operis operati* exemit; cum tamen & tunc & aliquanto pòst in caligine Pontificiâ, etiam concionatores in hanc plurimùm peccarent partem; cum judicarent sumtionem prodesse, sine bono motu utentis. *Contentio Hesiodaa.* *Adducitur ad sacram Cœnam.*

Decubuit postea Curæus puer diu ex quadam lentâ febri, cum dolore capitis; & ferè incitationibus atque persuasionibus indoctorum hominum fuisset, ut olim pater, avulsus â studiis, præsertim mortuo jam patre: nisi DEO adiuvante retinuisset eum in officio discendi, *Bartholomæus Schonbornius*, vir optimus, qui tunc juventutem Freistadij accuratè docuit, veram doctrinam de DEO, Grammaticam, & Musicam: & quo postea Curæus omnium familiarissimè & amicissimè usus est ad mortem usque. *Invaditur morbo.* *Bartholomæus Schonborn.*

Turbata jam & dissipatâ Academiâ Wittembergensi, propter bellum civile, quod exortum est in Germaniâ, inter Carolum V. Imperatorem, & principes protestantes; frater *Adamus* & alii ex studiosis Freistadiensibus, hæserunt per hyemem in patriâ: cum illis ipse familiarissimè vixit; in assiduis exercitiis doctrinæ; quæ ut & in semetipsis, & in aliis accenderent adolescētes populo in Bacchanalibus exhibuerunt spectandas Terentianas quasdam comœdias; in quibus ille cum repræsentaret præcipuas personas; insignem laudem reportavit, propter τὸ πρέπον σχῆμα observatum. 1546. *Comœdia Terentii exhibita in Bacchanal.*

Sub æquinoctium deinde vernum, anno *quadragesimo octavo* deductus est salubri consilio in scholam Goldbergēsem, à matre & fratre, post mortem patris. Excurrit in vicinam Silesiam, brachium à montibus Sudetum. Ad radices illius situm est oppidum *Goldberga*; quod nec magnum, nec populosum est; sed celebrem scholam ibi constituit *Cingularius*, etiam ante Lutherum. Excitavit autem studia ibi præcipuè *Valentinus Fridland Trocedorffius*: qui de literis & religione in tota Silesia *Ducitur Goldbergā Curæus.* *Goldberga descriptio.* *Valent. Trocedorffius.*

Is praeceptor Curaei.

praeclarè meritus est. Hunc nactus felicissimum formatorem ingenium Curaeus, cum natura valeret admodum ingenio & memoriâ: felicissimè est excultus literis, doctrinâ, ac disciplinâ. Diligenter apud eum didicit Dialecticam; & initia linguae Graecae; ita ut sequenti anno legeret, & intelligeret textum Graecum novi Testamenti. Nam Grammaticam Latinam ferè ex scholâ patriâ secum attulerat. Trocedorffius autem, ut formator pueritiae egregius, discentes assuefaciebat ad suavitatem quandam & elegantiam Philippicam: cuius res sedulò & assiduè eis instillabat, consilio utilissimo; quo inter caetera praeparabat adolescentiam ad Academiam; in qua deinceps illa idem genus doctrinae audiebat sibi proponi, cum magnâ copiâ, splendore, & praelectionum varietate; rerum & verborum. Ideò cùm avidissimè Curaeus appeteret fontem rivulorum Trocedorffii, hoc est, conspectum & doctrinam pleniorem *Philippi Melanchthonis*, post *biennium* recurrit domum: ut quaereret occasionem migrandi Wittemberbergam. Eo ipso, igitur tempore, à fratre *Adamo*, qui suam operam in erudiendâ domesticâ scholâ addixerat *Michaeli Mejenburgo*, consuli Northsano, viro magnae dignitaris, & Philippo arctâ amicitiâ coniuncto; vocatus est Wittembergam ad paedagogiam; quam Adamus reliquerat. Saepè narravit ipse, se eò venisse anno Jubilo *quinquagesimo*, supra *millesimum*, *quingentesimum*, verè cum jubilo & voluptate magnâ, *octavo* Martij; eodemqs die post prandium, in lectione Ethicâ, primò vidisse Melanchthonem: de quo postea saepè in vitâ recitabat illud: *Quem vidi, quem amavi, quem dilexi!* quod in suis initiationibus canere solent Pontificij.

Michaël Meienburg.

Venit Wittēbergam Curaeus 1550.

Magdeburgū obsessum.

Eo anno *Wittembergae* audivit fragorem & boatus bombardarum ad *Magdeburgum*, urbem tum gravi obsidione pressam. Mitigavit tamen Deus illi urbi eventus: quia multi pij homines in urbe peccabant ex ignorantia: & elector Saxoniae *Mauritius*, solvens obsidionem, & abducens militem, iam coquebat contra Carolum Caesarem bellum; quo principes Germaniae liberaret ex custodiâ. Inde usque ab initio non fuerat maior frequentia discentium in scholâ Wittembergensi; quàm eo anno & sequenti, fato ac voluntate Dei singulari. Ac *Melanchthon* quidem inter caeteras Latinas & Graecas praelectiones enarravit *Aristophanis Equites*, respiciens videlicet ad illos tristes motus & turbas, quae in Germania eo tempore excitabantur. Tractabatur etiam tunc de Christo mediatore; causâ *Francisci Stancari*, quam ante explicationem Melanchthonis nemo intelligebat; sicut & certamen *Osiandri*, antequam delirij illius subtilis refutationem brevem & fundamentalem scripsisset Melanchthon: qui dicebat, *esse permutationem causa, & effectus*

Stancari controversia.

cum

eum Papistis, hoc est, quod Papistæ tribuunt effectui in nobis, id Osiandrum causæ, id est, ipsi Deo. Hoc plausibile fuit admodum. Ideòque & doctor ille sublimis supercilio suo dementavit tunc plurimos in dissimilibus locis, etiam magnæ autoritatis homines & Theologos. *Osiander*, inquit Melanchthon, *& totum agmen Enthusiasticum nominat causam ipsum Deum, mutantem hominem & habitantem atque operantem in homine. Pontificii nominant effectus, id est novitatem infusam, novas virtutes, quas appellant iustitiam inhærentem. Hæ sunt tantùm Metaleptica permutationes causarum & effectuum; atque ita & Osiander & Pontificii abducunt hominem à Mediatore: dicunt nos placere διὰ καινότητα, οὐ διὰ μεσίτην.* Ingeniosè & nervosè, ut omnia, hoc erat cogitatum à Philippo; cùm quidem anteà risisset & de sublimi despexisset Osiander omnium aliorum prolixa scripta, contra se edita: quibus opponebat ipse librum suum, cui falsè, ut totus erat σχωπτικός, titulum fecit Schmeckbier; in quo ordine examinatis atque mirè exagitatis singulorum refutationibus, ostendere conabatur; neminem illorum sententiam suam & scopum ac statum controversiæ illius, attingere aut intelligere. Flagrabant igitur tunc studia docentium ac discentium Wittembergæ. Ideò Curæus à teneris adhibitus ad optima studia, atque tunc demum ad verum emporium literarum delatus; artes & doctrinas, quæ tradebantur in Academia præclarissimè constituta, ordine didicit, magna celeritate & aviditate; cum quidem incitaretur & adiuvaretur vi ingenij & dexteritate judicij eximia: incidissetque in sodalitium honestissimum & ingeniosissimum: cum quo assidua & utilissima domi etiam habuit exercitia disputationum & lectionum in Latinis & Græcis scriptoribus, Poëtis, Oratoribus & Historicis: quicunq; ex præscripto Melanchthonis judicabantur esse optimi.

Item Osiandri à Melanchth. explicata.

Osiandri liber Schmeckbier nuncupatus.

Scivit autem prudenti oratione vagabunda studia damnari apud Platonem, ubi dicitur; *eos qui ad professores dissimiles cursitant, ut videantur futuri esse omniscii; non discere, sed nihil agere.* Nam ut in universa vita; ita & inprimis in discendo opus est ordine; ut Xenophon inquit: Ἔστιν οὐδὲν οὕτως οὔτ' εὔχρηστον, οὔτε καλὸν ἀνθρώποις, ὡς ἡ τάξις. Et Cicero confirmat; *afferre maximum lumen memoriæ ordinem.* Ideò ipse studia sua non suscepit quodam iuvenili ardore, aut confuso & inconstanti impetu; sed rexit certa deliberatione, & ordine processit in discenda philosophia & Theologia ex suis fontibus; ita ut longo intervallo post se relinqueret omnes; cum quibus studiorum causa sæpè erat, & conferebat. Illi etiam in ipsum intuebantur; ut in exemplum: cum quidem cognitione sua, sæpè etiam comitate quadam & lepóre, salsèque & tempestivè

Vagabunda studia damnata.

Ordinis præstantia.

recitatis argutis & liberalibus jocis, in discendi cursu ipsos incitaret & inflāmaret. Inprimis verò Melanchthone, cuius auditor fuit assiduus, utebatur præceptore; qui & ingenium eius excolebat præclarè; & judicium formabat præcipuè. Melanchthonis enim & scholæ Wittembergensis longo tempore, hæc laus fuit peculiaris: quod & ingenia discentium instruxit cognitione multiplici; & inprimis judicia juventutis, veris de rebus ac sententiis formavit: & ad Rempub. præparavit egregiè. Inde & factum: ut omnes qui γνήσιοι ac veri Melanchthonis erant discipuli, uterentur in discendo & scribendo simili ferè stylo & orationis formâ, ad imitationem Magistri aptatâ & expressâ.

Laus scholæ Wittembergensis.

Cum itaque non solum linguas & artes dextrè didicisset Curæus: sed & capita religionis rectè intelligeret; & explicare scribendo posset: anno *quinquagesimo quarto* ultimo Julij, publico testimonio renunciatus est magister Philosophiæ, decano Collegij Philosophici viro de ecclesia & Repub. ad omnem posteritatem præclarissimè merito, *D. Casparo Peucero*: qui proposuit ei, cùm audiretur in privato examine, locum *Lucani*, ex colloquio *Pompeii* cum nautâ: quæ sit mensuræ secandi Æquatoris in cœlo. Item *trigesimam secundam* propositionem primi libri Euclidis. Obtulit Curæus tum examinatoribus scripta duo: *primum* Latinum, historiam de naturâ & simulacris virtutum, quæ conspiciuntur in apibus. *Alterum* Græcum, historiam *Sanseverini* principis Neapolitani; qui cum excelleret virtute militari; non multo ante illam ætatem, ingenioso utens strategemate, salvus evasit & eluxit, ut refert Pontanus, latrunculos Arabicos, cùm proficisceretur in terram sanctam. Eam narrationem probavit Melanchthon maximè; dixitque formam orationis esse Xenophonteam, apiculæ illius Atticæ laudatissimæ. Mense Septembri deinde, cum sciret studia sua deberi Deo & Reipub. excurrit in patriam: ubi appetivit & adiunxit eum collegam sibi *M. Erasmus Benedictus* Freistadiensis, qui magnâ cum laude juventutis studia tunc excitabat & regebat in patriâ. Volebant alij, ut acciperet gubernationem scholæ Boleslaviensis. Ipse tamen suam operam promisit patriæ, sæpè recitans illud sapientis Poëtæ: Ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκήων γίγνεται.

Renunciatur magist. Curæus 1554.

Examen eius ante magisterium.

Sanseverinus princeps Neapolitanus.

Erasmus Benedictus Curæum collegam adsciscit.

Circa brumam igitur incoavit operas scholasticas: eo cum successu: ut suo labore atque industria, ita formaret & juvaret studia adolescētiæ; ut schola Freistadiensis inclaresceret; & multa præclara ingenia & tunc, & annis sequentibus educaverit: quę, Deo juvante, ecclesiæ Reip. & scholis utiliter præfuerunt. Eo in curriculo docendi cum versaretur dexteritate & felicitate singulari: aditum sibi fecit ad amicitiam magnorum & doctissimorū hominum; qui adolescentes plurimos, *Vratislaviâ* & aliis ex locis,

Freistadiensis schola laus.

cis in Freistadiensem scholam, quam Erasmus ille & ipse condebant, miserunt. Ipse instituit inter alia exercitia *Evangelicorum Dominicalium*, *Philippicam enarrationem*, utilem iis, qui aliquid in primis literis & pietatis studiis profecerant. Sequenti anno etiam schola cum floreret, *Tragœdiam Sophoclis* Græcam de Ajace publicè exhibuit, cum approbatione quidem doctorum hominum, qui Freistadium audiendi gratia, ex vicinis locis convenerunt:& judicarunt, scitè & cum significatione intellectionis verborum & rerum fabulam eam adolescentes egisse.

Etsi autem aliquoties ei offerebantur sumtus studiorum, si doctrinæ causâ profectionem in *Galliam* aut *Italiam* expeteret: suamque operam institutioni adolescentium addiceret: tamen ipse, qui ab initio studia Theologiæ sectatus erat, & unicè amabat vocem Philippi; prætulit alias conditiones, quibus ostendebatur ei spes reditus in Academiam Wittembergensem. Ita πᾶν τὸ σύνηθες γλυκύ.

Interim verò temporis, & propria animi inductione, & hortantibus amicis, cum quidem illud ingenium felix non quiesceret; sed subinde plura cuperet cognoscere: contulit se ad lectiones librorum medicorum; ac primò ad artem medicam, eum invitavit *Philonium*, ut nominant, vel *Valesci* medicina. Cùm autem artium & methodi cognitione, quæ dominatur in omni doctrinâ, excelleret: ac magna sagacitate & dexteritate ingenij, & intellectus esset instructus; citò vidit methodum in Medicinâ usitatam. Ideò ordine eam didicit, iuxta usitatam partium præcipuarum divisionem; & sapienter metas quasdam in discendo observavit; ne mens discentis in arte illâ ingeniosissimâ & latissimâ vagaretur: sed ut sese quasi certis septis & cancellis includeret; certas demonstrationes de elementis, de temperamentis, de naturalibus facultatibus, subitò animadvertebat; ut ea quibus longius egreditur ars medica, & applicat præcepta ad casus singulorum morborum, recedens à demonstrationibus, ac nitens coniecturâ: quæ colligitur ex signis, ex effectibus, & aliunde, quam ex immotis demonstrationibus, facilè cognoscebat. Legebat scripta *Montani & Fernelii*; eaque in quandam redigebat epitomen; ut primum rectissima paucissimis mente complecteretur: eaque diligenti lectione veterum augeret: & sibi nota atque familiaria faceret.

Ad medicinâ animũ applicat Curæus.

Legit Montani & Fernelii scripta.

Aliquantò igitur pòst incepit suis hominibus facere medicinam; & precibus exoratus, etiam aliis exteris sæpè in re medicâ consilio profuit. Sed etsi ipse avidè rursus desideraret Wittembergam: tamen singulis ferè noctibus somniabat jam *Venetiis*, jam *Norinbergæ*, jam *Romæ* se vivere. Credidit verò clarissimis & doctissimis viris, amicis suis; qui suaserunt profectionem *Italicam*; præsertim cùm & conju-

gij honeſtiſſimi & utiliſſimi jam oſtenſa eſſet ei ratio & occaſio.

In Italiam proficiſcitur 1557.

Anno igitur *quinquageſimo ſeptimo* menſe Septembri, rebus compoſitis in patriâ, adiutus & ſponſæ ſumtibus, iter ſuſcepit in Italiam: præſertim cum propter mutationem voluntatis quorundam erga ſe, viderentur conſilia de migratione in Academiam Wittembergenſem peſſundari. Qua quidem ex re magnum cepit dolorem: ſed exitus ipſi à Deo in ſomno monſtratus eſt; ſicut aliàs etiam, cùm natura eſſet præſtans & regularis, regularia admodum, ita ut fit, habuit ſomnia. *Somnia eius.* Somniavit igitur ſibi omnes excidiſſe dentes; cumque metueret, ſe deinceps nullum proloquuturum eſſe verbum; viſus eſt ſibi perſpicuè loqui; & nihil mali paſſus. Profectionem ergo & eventum fortunavit Deus.

Optima doctrina eſt; quæ viva voce hauritur; & habet aliquid latentis energiæ viva vox, ut ille inquit: nec eſt compendioſior via diſcendi; quàm audire loquentes artifices. *Patavii dat operam Philoſophiæ & Medicis.* *Patavii* igitur, ubi eſt ſchola antiquis inde uſque temporibus, optimè conſtituta, præſtantiſſimos eius temporis Philoſophos & Medicos ſectatus eſt: inter quos fuit *Victor Trincavella* Venetus, vir *Victor Trincavella.* ſenex & exquiſitè doctus; quemque ipſe, cum multis aliis rectè iudicantibus, exiſtimabat tunc temporis fuiſſe medicum optimum omnium, qui vixerunt. Docuit *Avicennæ* tractatum *de febribus*; poſtea etiam affectus capitis & thoracis, *Rhaſis*. Extra ordinem legit auditoribus de vermibus, & de arthritide. Eius, ut nominatur, concurrens, hoc eſt, qui eadem *Anton. Francanzanus.* hora eandem profitebatur materiam, fuit *Antonius Francanzanus* Vicentinus, doctus & ille; ſed in Trincavella ſumma etiam fuit peritia literarum humaniorum; & perfecta cognitio veterum medicorum, Græcorum & Arabum. Francazanus tamen, qui mira quadam blandiloquentia ad ſe allexit juvenes, fuit magis popularis. Mane docuerunt ſimul duo Theorici, *Odus ab Odis.* ex ordine ut nominant, *Odus ab Odis* Peruſinus; ſenex argutus, & propter nobilitatem generis clarus: qui fuerat etiam con*Baſſianus Landus.*currens *Montani*. Deinde *Baſſianus Landus* Placentinus, optimè verſatus in Philoſophia Ariſtotelis; atque etiam in libris Galeni, facundus in lingua Latina, & ſtudioſiſſimus methodi in *Eius interitus.* ſuis lectionibus. Succeſſerat is Montano ſuo præceptori; & poſtea miſerabiliter à ſicario quodam oppreſſus & iugulatus eſt. Ita vera eſt vox ſcripturæ: *Scio Domine, quòd non eſt hominis via eius, neq; viri dirigere greſſus ſuos.*

& epitaphium.

Aceptaphium ipſius legitur tale lugubre admodum:

BASSIANVS LANDVS FVI.

Illi etiam ſeſe debere gratiam profitebatur; quod multas, præſertim Philoſophicas materias, dextrè ab illo explicatas hauſiſ-

hausisset. Docuit tunc uterque *aphorismos Hippocratis*, & postea *artem Galeni*. Deinde fuerunt rursus concurrentes tres, qui nominantur Practici extraordinarij. Primus *Aloisius Bellocatus* Brixiensis, artis medicæ usu peritissimus, magnæ partis civitatis medicus, vir ætatis provectæ, humanus & bonus. Secundus *Apelatus*, vir itidem bonus & doctus. Tertius *Hieronymus Cappivaccius*, juvenis adspirans ad locum superiorem, & solidam eruditionem, ac diligens. Hunc audiverunt avidè Germani: sed Curæus respiciens ad praxin, rectius, ut opinor, prætulit Bellocatum, experientissimum medicum. Docuerunt verò eo anno *de affectionibus ventris infimi*, postea quoque de *febribus Avicennæ*. Bellocatus extra ordinem legit discipulis *de affectibus puerorum*. Tertio loco solus tradidit doctrinam *de tumoribus*, *chirurgicâ*, & rem herbariam, *Gabriel Fallopius* Mutinensis, facundus, ingeniosus, industrius, & mirè felix in docendo & in operibus artis. Vix alius eo tempore in Gymnasio utilior fuit studiosis; qui etiam mirificè illum dilexerunt.

Aloisius Bellocatus.

Apelatus.

Hieronymus Cappivaccius.

Gabriel Fallopius.

Circa adventum Domini, ejectis lectoribus desinunt usitatè ibi lectiones primi *quadrantis* anni: & tunc administrantur ad ferias natalicias anatomiæ. Illo igitur anno *Fallopius* fuit maximè diligens. Secuit enim septem corpora humana; & præterea brutorum omnis generis. Theologica legit quidam Dominicanus, vir magnæ dignitatis, solers, facundus, & ut apparuit, non ignarus veritatis. Interdum limitavit conclusionem scholasticorum; ut re ipsa eas negaret, & everteret. Concurrens eius fuit Minorita, ex collegio *S. Antonii*, argutus admodum. Enarraverunt libros sententiarum. Duo etiam monachi, interpretati fuerunt *libros Metaphysicos Aristotelis*; alter Dominicanus, juvenis ingenij magni, sectator *D. Thomæ*, ut omnes eius ordinis: Alter *Iacobinus Bargius* ex collegio Antoniano Minorita, senex incurvus, aridus, humilis, argutus, optimè versatus in Aristotele, & libris scholasticorum, memoriæ usque ad miraculum constantis; in docendo dexter; perspicuus, & mirè facetus, sectator *Scoti*, ut omnes in eâ secta. Huic Curæus non sine fructu diligentem dedit operam. Ideo & doctrinæ scholasticorum ipse admodum gnarus fuit. Philosophorum autem omnium princeps tum fuit *M. Antonius Passerus* Genuensis, quem nominarunt Jenoam. Eum universa Italia ut numen venerata est; & nullum fuit auditorium augustius ipsius: cum eum nobilissimi & potentissimi homines audirent, Episcopi, & comites magno numero, & inprimis homines Veneti. Docuit tum *Aristotelem de animâ*. Huic noster ille dicebat, se inter præcipuos debere gratiam, quod ab eo cognitione veræ Philosophiæ Aristotelicæ imbutus esset. Concurrens verò ipsius

Anatomē administrat Fallopius:

Lectiones Theologicæ Patavii.

Iacobinus Bargius.

M. Antonius Passerus celeberr. philosoph.

ipſius fuit *Abracius*, doctus quidem, ſed tamen diſſimilis non-nihil.

Ægrotat in Italia Curæus.

Hæc ideò commemorare viſum eſt: primum ut doctrinarum amãtes, & qualia ſint ſtudia in Italia cognoſcãt: & intelligãt, quib. doctorib. Curæus Philoſophiam & artẽ medicã ita didicerit feliciter; ut nulli facilè in Germaniã tunc ceſſerit. Victum autem *Italicum* primò ægrè tulit: & deſideravit hypocauſta Germanorum: laboravitque aliquot dies ex melancholia hypochõdriaca: & tandem etiam planè decubuit, corpore & animo æger. Sed citò lectiones & mundicies Italicæ ipſi dolorem exemerunt. In navigatione *Patavium* verſus meditatus eſt carmen querulum de exilio, ſumta occaſione à fuga Chriſti in Ægyptum. Patavij etiam ante initium lectionum ſcripſit aliquot Epigrammata Italica, & alia Latinis verſibus. Diligenter verò ea hyeme etiam inter frigora, incepit legere ſcripta Galeni: atque inter cætera exercitia, & auſcultationes in ſua arte, deſcribere lectiones medicas priorum annorum. Deinceps verò audiendi & cognoſcendi cupiditate ingenti accenſus, matrem ſtudiorum *Bononiam* inviſit; in qua magnifica cernuntur ubique ferè palatia nobilium; & nobilitas ipſa eſt humanitatis ſtudioſa, & amans hoſpitum. Ibi hærens illuſtriores, felices & ſummæ experientiæ medicos ſectatus eſt, *Benedictum Victorium* Faventinum, ſenem admodũ; *Helidaum* Ferolinenſem, multorum remediorum abſtruſorum promum condum; & *Aldrovandum* virum humanum; tunc temporis Decanum vel priorem, ut nominant, collegij medici, ſtudioſiſſimum ſimplicium medicamentorum inquiſitorem.

Bononiam adit Curæus.

Benedictus Victorinus Faventinus.
Helidaus.
Aldrovandus.

Medicina Doctor renunciatur Curæus 1558.
Ludovicus ab Armis.

Eadem in urbe *decimo* Septembris die, anno *quinquageſimo octavo* in ſacrario ædis cathedralis D. Petri, collata ſunt Curæo inſignia Doctorum medicinæ; ut virtuti & doctrinæ ipſius debitum redderetur præmium: & ut ſcirent alij, eum ad faciendam medicinam idoneum eſſe. Vicecancellarius fuit *D. Ludovicus ab Armis*, Juriſconſultus celeberrimus. Enarravit Curæus cum doctrinæ peteret teſtimonium ſecundùm Aphoriſmũ primi libri, & locum ex arte Galeni de differentiis ſignorum. Armo placuit ipſius oratio, ad imitationem Melanchthonis cogitata, brevis, propria, & conſperſa quaſi floſculis quibusdã, & ſentẽtiis Ethicis.

Redit Patavium 1559.

Anno ſequenti reverſus Bononia *Patavium* die Paraſceves, qui eſt dies paſſionis Chriſti, quo omnes ferè ſactis eo loci operantur: manè, ut ſæpè narrare ſolitus fuit, audivit ad *S. Antoniũ*, monachum Minoritam, qui quaſi pro tribunali verba condemnationis Chriſti recitavit: *Ego Pontius Pilatus Caſ. S. P. Q. R. locũ tenens generalis in Iudaã, te Ieſum Nazarenũ, criminis laſa maieſtatis accuſatum, & per idoneos teſtes convictum & comprobatum, condemno ad mortem, ut ducaris ad locum ſupplicii, & crucifigaris, donec anima ſeparetur à corpore.*

Verba condemnationis Chriſti in die Paraſceves ibi recitata.

Dixit

Dixit idem monachus Christo esse inflictas plagas *sexies millies, sexcentas, sexaginta sex*; ex autoritate quidem Bernhardi. Discurrit in pulpito: concussit catenas elevavit, atque erexit crucem in altum, & horrẽdum clamavit. Circa vesperam Episcopus cum Canonicis & ingenti turba populi duxit funus Christi: feretrum baiularunt sacerdotes sequentibus Mariis cum fletu & eiulatu. Sacerdotes dixit cantasse nænias; & omnes vias plenas fuisse luminibus. Die etiam præcedenti desinunt, de more sonare campanæ & horologia civitatis; Judæi ædibus egredi non audent; sæpè etiã cogũtur magnis sumtib. cõducere custodes, ut domi suę tuti esse possint. Præterea anno pręcedẽti, die Jovis ante Pascha, nocte viderat *Venetiis* processionem, ut vocant, insignem, ad templum *S. Marci*. Septem. sunt fraternitates; gerunt faces penè innumerabiles. Tota enim area D. Marci, & omnes plateæ facibus colluxerunt. Quælibet fraternitas habet suos flagellatores; qui scuticis ferreis lacerat tergora crudeliter; facies autem eis tectæ sunt.

Quot plagæ Christo inflictæ.

Processiones Venetiis habitæ.

Inter eas *S. Rochi* fraternitas maxima est. In templo S. Marci plurimi convenerunt; & acerrimè sese cæciderunt. Hortantur. n. eos aliqui subinde Italicis vocibus acclamantes: *Ferite filii, ferite.* Tunc sacerdotes decantant hymnum: *Vexilla regis prodeunt.* In ipso podio circumferunt aureas cruces & imagines; tandem sanguinem miraculosum in cristallis: quem dicunt, fluxisse ex imagine crucifixi, vulnerati à lusore. Sub noctem Parasceves visitant *triginta tria* templa, & sepulcrum Christi, cum facibus; & omnes tacent. Manè plateæ albentes visæ sunt cera ab omni parte.

Sed omissis his & similibus, quæ narrata à Curæo παρέργως voluimus accedere, redimus ad institutam de eo narrationẽ. Cum rem suam Philosophicam & Medicam, ut diximus summo studio *biennium* fere in Italia stabivisset: cepit cogitare de reditum in Germaniam, dulcem patriam, cui natus erat; atque feriis Pentecostes, de vectura una cum cæteris, Venetiis transegit. Eam urbem ipse dicebat verè esse compendium mundi, & Itali dicũt: *Qui Venetias non vidit, non credit: & qui non aliquandiu ibi vixit, non intelligit.* Reversus igitur ex Italia anno *quinquagesimo nono*, circa solstitium æstivum, operam suam mense Octobri Reipub. Glogoviensi addixit, honesto stipendio conductus; cum quidem de ipso accersendo Glogoviam, tractatum esset: quando adhuc viveret in Italia.

Venetia.

Redit ad suos Curæus 1559.

Fit poliater Glogoviensis.

In ea deinceps urbe, quam paulò antè *Ioannes Draconites* medicus reliquerat doctrinam suam egregiam in arte medica, plurimis omnium ordinum hominibus fœlicissime, fide, industria & prudentia summa, probavit in *Silesia*, in *Polonia* maiore, tum verò etiam in *Borussiâ*: in quæ loca medicationum causa evocatus sæpè longè lateque excurrit.

Cum-

Cumque iam coniugio etiam sibi iunxisset, vitæ sociam lectissimam puellam, in qua postea toto matrimonij tempore, verè luxerunt fides, dilectio, sanctificatio, castitas, & virtutes præcipuæ, quas Paulus requirit: in pia matrona; cogitaretque jam maritus, ut Plato admonet ὅτι ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὑτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν, τὸ μὲν τι ἡ πατρὶς μερίζεται, τὸ δὲ τι οἱ γεννήσαντες, τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι: ipse universam vitam suam, tum demum magis etiam quam antea, magno consilio & deliberatione ita rexit; ut non voluptates, otium & tranquillitatem vitæ, aut artes quæstuosas, quibus rem saltem faceret, sectaretur: sed gloriæ Dei, & hominum saluti plurimum serviret. Ideò toto illo tempore, quo non evocabatur ad alios; domi vixit, in assiduis meditationibus & laboribus precationum, lectionum, scriptionum, Philosophicarum, Medicarum, Theologicarum, instructus dicendi & scribendi copia ac facultate excellente.

In hoc Deo grato, Reipub. & Ecclesiæ utili vitæ cursu perseveravit fide & prudentia summa; donec ex statione sua Deo & hominibus dicens ac faciens grata, in æternam patriam est evocatus. Expetiverant eum etiam antea inclytæ & illustres aliquot Respub. *Vratislaviensis Stetinensis* in Pomerania, & aliæ. Ac præsertim agitatum fuit aliquando consilium; ut ad munus docendi & medendi transferretur in Academiam Wittembergensem; cum qua ipse confessione, voluntate & sententia semper fuit coniunctus. Sed Deus voluit hærere eum, usumq; eius conspici præcipuè in patria, singulari haud dubiè consilio; quod amici, quibus viri illius ingenium, vis & facultas in omni re nota fuit, sæpe dixerunt, se mirari, non intelligere. Multa debeo, inquit ille, Academiæ; sed etiam multa meis. Ideò cum videretur non satis benè alere posse suam œconomiam; migratio Wittembergam impedita est, ne læderet, ut aiebat, suos.

A multis expetitus Curæus.

Tandem verò anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo secundo*, mense Augusto, clementer evocatus est *Bregam*, ab illustrissimo atque optimo principe *Georgio* Duce Silesiæ Lignicensi & Bregensi, qui decreverat uti eo, & ut Medico, & ut consiliario. Hic quantus potuisset eius esse usus: & in tuenda valetudine optimi & patriæ amantissimi principis: & in negociis Silesiacæ gentis amplissimis, quæ gubernabat princeps ille præcipuè, ut verus & φιλόστοργος patriæ pater! Fuerunt colloquia inter laudatissimum principem & ipsum, de periculis reipub. & Ecclesiæ; de rebus medicis, Theologicis & Politicis. Ideò & Princeps sapiens, qui cœpit eius virtutem nosse propiùs, & aula illustrissima, quæ vidit & audivit eum cum voluptate, præsentiam eius expetivit. Sed & tunc Deo aliud visum est; &

Evocatur in aulam Bregensem.

ad

ad metam decurrebat vita eius mundana & caduca, properans ad vitam cælestem & æternam.

Mox enim inter vota domum reversus, die *vicesimo septimo* Augusti, paulò post meridiem, incidit in ardentissimam febrim; quæ videbatur mox æstu & calore suo immodico, vires cordis omnes penitus absumtura. Unde crebrò cùm erigebatur, incidit in lipothymiam. Post dies *quatuordecim* morbi cœpit remittere calor. Sed ab eo tempore secuta est tabes, ἀτροφία καὶ καχεξία, qua paulatim absumtus est. Ex vitio enim & marcore stomachi respuebat cibum; corpus non alebatur; omnia alimenta corrumpebantur: & totus habitus colliquescebat. Quo tempore toto, cum iam videret, ut medicus sagax, vires corporis pertinaciâ ac violentiâ morbi superari, ut antea in universâ vitâ, luxerat in eo pietas, comitas, lenitas, & placiditas morum singularis; ita deinceps quoque ad extremum usque vitæ spiritum, prorsus religioso, leni, & placido animo, voluntati DEI obtemperavit; ita ut exitus vitæ cum ante actâ vitâ, ut solet accidere bonis, planè congrueret. Verum etiam est illud, quod Plato inquit: *vivere & mortem invicem sibi respondere*. Quemadmodum assuevetat cum valeret: ita decumbens etiam, cum magnâ tolerantiâ in morbo quotidie ecclesias & scholas pias, patriam, seque suosque ardẽtibus precibus & clarâ voce Deo commendabat: mirificè sese commemoratione diserta dulcissimorum scripturæ locorum & exemplorum consolabatur: nec alia re ullâ, cum quidem & à medicamentis abhorreret, quàm ardentissimâ invocatione; sine intermissione ferè repetitâ sese sustentabat. Memor erat illustris illius epiphonematis Socratis, qui moriturus dicebat: ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾶν. Multò magis ipse judicabat, se non in schola Socratis præcipuè, sed Christi educatum & regeneratum, oportere recedere inter faustos sermones, & cum precatione. Ideoque uxorem carissimam, & liberos dulcissimos, aliquoties uno die ad se accersitos, ingenti, cum affectu atque desiderio, ad pietatem, verum timorem & dilectionem DEI, fidem, spem, patientiam Christianam, & virtutes alias, literarum item studia, est cohortatus. Confirmavit verò etiam felici eventu preces & vota ipsius piè & ardenter concepta, clementissimus DEUS. Nam duo ipsius filij, exemplo patris, virtute, pietate, & doctrinâ prorsus excelluerunt. Alter quidem *Adamus* doctrinæ Jurisconsultorũ; alter *Irenæus* artis medicæ doctor, uterque utilis ac salutaris patriæ; ut conspiciatur in viris illis præstantibus, evidens testimonium & exemplum promissionis divinæ: quæ recitatur in Psalmo: *Generationi rectorum benedicetur*.

Febri ardẽtiss. corripitur.

Patientia & consolatio in morbo.

Adamus & Irenæus Curæi F.

Audiebantur ex morituro quotidiè, multæ præclarissimæ voces, quæ illustrissima Spiritus sancti habitantis & lucentis in

Voces supremæ Curæi.

Cumque iam coniugio etiam sibi iunxisset, vitæ sociam lectissimam puellam, in qua postea toto matrimonij tempore, verè luxerunt fides, dilectio, sanctificatio, castitas, & virtutes præcipuæ, quas Paulus requirit: in pia matrona; cogitaretque jam maritus, ut Plato admonet ὅτι ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὐτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν, τὸ μὲν τι ἡ πατρὶς με-ρίζεται, τὸ δὲ τι οἱ γεννήσαντες, τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι: ipse universam vitam suam, tum demum magis etiam quam antea, magno consilio & deliberatione ita rexit; ut non voluptates, otium & tranquillitatem vitæ, aut artes quæstuosas, quibus rem saltem faceret, sectaretur: sed gloriæ Dei, & hominum saluti plurimum serviret. Ideò toto illo tempore, quo non evocabatur ad alios; domi vixit, in assiduis meditationibus & laboribus precationum, lectionum, scriptionum, Philosophicarum, Medicarum, Theologicarum, instructus dicendi & scribendi copia ac facultate excellente.

In hoc DEO grato, Reipub. & Ecclesiæ utili vitæ cursu perseveravit fide & prudentia summa; donec ex statione sua DEO & hominibus dicens ac faciens grata, in æternam patriam est evocatus. Expetiverant eum etiam antea inclytæ & illustres aliquot Respub. *Vratulaviensis Stetinensis* in Pomerania, & aliæ. Ac præsertim agitatum fuit aliquando consilium; ut ad munus docendi & medendi transferretur in Academiam Wittembergensem; cum qua ipse confessione, voluntate & sententia semper fuit coniunctus. Sed DEUS voluit hærere eum, usumq; eius conspici præcipuè in patria, singulari haud dubiè consilio; quod amici, quibus viri illius ingenium, vis & facultas in omni re nota fuit, sæpe dixerunt, se mirari, non intelligere. Multa debeo, inquit ille, Academiæ; sed etiam multa meis. Ideò cum videretur non satis benè alere posse suam œconomiam; migratio Wittembergam impedita est, ne læderet, ut aiebat, suos.

A multis expetitus Curæus.

Tandem verò anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo secundo*, mense Augusto, clementer evocatus est *Bregam*, ab illustrissimo atque optimo principe *Georgio* Duce Silesiæ Lignicensi & Bregensi, qui decreverat uti eo, & ut Medico, & ut consiliario, Hic quantus potuisset eius esse usus: & in tuenda valetudine optimi & patriæ amantissimi principis: & in negociis Silesiacæ gentis amplissimis, quæ gubernabat princeps ille præcipuè, ut verus & φιλόστοργος patriæ pater! Fuerunt colloquia inter laudatissimum principem & ipsum, de periculis reipub. & Ecclesiæ; de rebus medicis, Theologicis & Politicis. Ideò & Princeps sapiens, qui cœpit eius virtutem nosse propiùs, & aula illustrissima, quæ vidit & audivit eum cum voluptate, præsentiam eius expetivit. Sed & tunc Deo aliud visum est; &

Evocatur in aulam Bregensem.

ad

ad metam decurrebat vita eius munda & caduca, properans ad vitam cælestem & æternam.

Mox enim inter vota domum reversus, die *vicesimo septimo* Augusti, paulò post meridiem, incidit in ardentissimam febrim; quæ videbatur mox æstu & calore suo immodico, vires cordis omnes penitus absumtura. Unde crebrò cùm erigebatur, incidit in lipothymiam. Post dies *quatuordecim* morbi cœpit remittere calor. Sed ab eo tempore secuta est tabes, ἀτροφία καὶ καχεξία, qua paulatim absumtus est. Ex vitio enim & malcore stomachi respuebat cibum; corpus non alebatur; omnia alimenta corrumpebantur: & totus habitus colliquescebat. Quo tempore toto, cum iam videret, ut medicus sagax, vires corporis pertinaciâ ac violentiâ mo bi superari, ut antea in universâ vitâ, luxerat in eo pietas, comitas, lenitas. & placiditas morum singularis; ita deinceps quoque ad extremum usque vitæ spiritum, prorsus religioso, leni, & placido animo, voluntati DEI obtemperavit; ita ut exitus vitæ cum ante actâ vitâ, ut solet accidere bonis, planè congrueret. Verum etiam est illud, quod Plato inquit: *vivere & mori invicem sibi respondere*. Quemadmodum assueverat cum valeret: ita decumbens etiam, cum magnâ tolerantiâ in morbo quot die ecclesias & scholas pias, patriam, seque suosque ardentibus precibus & clara voce Deo commendabat: mirificè sese commemoratione dilecta dulcissimorum scripturæ locorum & exemplorum consolabatur: nec alia re ullâ, cum quidem & à medicamentis abhorreret, quàm ardentissimâ invocatione; sine intermissione ferè repetitâ sese sustentabat. Memor erat illustris illius epiphonematis Socratis, qui moriturus dicebat: ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾶν. Multò magis ipse judicabat, se non in schola Socratis præcipuè, sed Christi educatum & regeneratum, oportere recedere inter faustos sermones, & cum precatione. Idcoque uxorem carissimam, & liberos dulcissimos, aliquoties uno die ad se accersitos, ingenti, cum affectu atque desiderio, ad pietatem, verum timorem & dilectionem DEI, fidem, spem, patientiam Christianam, & virtutes alias, literarum item studiâ, est cohortatus. Confirmavit verò etiam felici eventu preces & vota ipsius piè & ardenter concepta, clementissimus DEUS. Nam duo ipsius filij, exemplo patris, virtute, pietate, & doctrinâ prorsus excelluerunt. Alter quidem *Adamus* doctrinæ Jurisconsultorũ; alter *Irenæus* artis medicæ doctor, uterque utilis ac salutaris patriæ; ut conspiciatur in viris illis præstantibus, evidens testimonium & exemplum promissionis divinæ: quæ recitatur in Psalmo: *Generationi rectorum benedicetur*.

Febri ardentiss. corripitur.

Patientia & consolatio in morbo.

Adamus & Irenæus Curæi F.

Audiebantur ex morituro quotidiè, multæ præclarissimæ voces, quæ illustrissima Spiritus sancti habitantis & lucentis in

Voces supremæ Curæi.

O

ipsius pectore, erant testimonia. Aliquas saltem & maximè insignes ac memorabiles, quas ipse crebrò repetebat, recensebimus: ut nos quoque emigraturos, ad similem recitationem, consolationem, pietatem, ac fidem erga DEUM exsuscitent atque accendant. In dimidio ergo dierum suorum, ut loquitur scriptura, cùm evocaretur, hanc lugubrem Ezechiæ querelam sæpissimè habebat in ore: *Præcisa est velut à texente vita mea; dum adhuc ordirer, succidit me. Conteror Domine*, inquit, *sed mihi satis est, quod facit hoc manus tua, non diabolus. Corpus quidem patitur propter peccata, sed animam consolaris spe & expectatione vitæ æternæ certissimâ. Credo, credo Domine, sed opem fer incredulitati meæ. Responsum mortis accepi, sed luctabor tecum Domine Iesu, exemplo sancti viatoris tui Iacobi, donec appareat mihi, oriatur, fulgeat aurora lucis tuæ: nec dimittam te, nisi benedixeris mihi, & salva facta fuerit anima mea. Ergo benedices mihi, & salvam facies animam meam Iesu Christe, dans mihi remissionem peccatorum, iustitiam & vitam credenti. Veni domine Iesu, & omnes qui te amant, dicant, veni. Qui te non amat, sit anathema, sit maranatha. Tu scis Domine, qui es καρδιογνώστης, quod ego amo te. Et tu me diligis & verè diligis me, & meus redemtor es merito tuo & efficaciâ tuâ. In manus tuas Domine commendo spiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis. Tecum ero ad initium novi anni, saturabor in conspectu tuo Domine. In mensa tua bibam tecum novum succum æterni gaudii, in domo patris tui, ubi sunt mansiones multæ, ibi & mihi locus erit, ibi assidebo mensæ tuæ. Refice me fili DEI spiritu tuo, & tuâ vivificâ præsentia. Venio ad te Iesu Christe, suscipe me secundùm promissionem tuam, quæ sola est refectio & recreatio animæ meæ. Iam meum pectus ardet conspectu vitæ æternæ, cuius verè sentio in me initia. Hæc autem est vita æterna, ut agnoscamus te verum Deum, & quem misisti Iesum esse Christum. Didici ego tuo beneficio rectè te agnoscere, & docui alios, ut te rectè agnoscerent. Fili Dei vicissim me quoque agnosce, & complectere tuâ gratiâ salvificâ, & tuo salutari afflatu, tuo Spiritu sancto; Tradas animam tuo æterno Patri, qui te tradente, libenter eam accipiet: ad eum venire desidero, ac gestio, & quia nondum venio, mora omnis mihi longa est. Tu sol iustitiæ præluceas mihi ad æternam lucem & iustitiam. Cupio dissolvi cum Apostolo tuo, & esse tecum: Solve me ut sim tecum; sum defatigatus nimium, expete hospitium à te mihi monstratum. Sicut viator iter faciens nocturno tempore expetit solis ortum, ita ego expeto claram lucem, conspectum DEI Patris, Filii, & Spiritus sancti. Cum me deseret vox & oratio, sine ad te, benefice Salvator, loquatur in corde meo, & intercedat pro me gemiti-*

mitibus inenarrabilibus Spiritus Sanctus tuus, sine ipse ebulliat in meo pectore, & cor tuum ad misericordiam erga me extimulet. Domine Iesu Christe, qui sedes ad dextram æterni Patris tui, animam meam suscipe. Videbo te Salvatorem meum in carne meâ, quam exaltasti ad dextram æterni Patris. Gratias agam tibi in conspectu patris tui, pro omnibus bonis, quæ communicasti mihi. Etiam corpori meo addes custodes tuos sanctos Angelos, ut asservent meos cineres & exuvias, quæ fuerunt & erunt in omni æternitate Spiritus sancti domicilium. Impossibile est hanc carnem meam, quæ est templum Spiritus sancti, hanc massam meam, quæ est vivificata effusione & communicatione Spiritus Christi, atque ita inserta carni Christi, redigi in nihilum; aut manere in morte, manere perpetuo pulverem & cineres: Sed tu autor vitæ reposces à terrâ imaginem tuam ex parvis pulvisculis, & cineribus, omittens flatum tuum rursus exstrues gloriosum & vivum corpus meum, quod erit habitatio totius divinitatis inhabitantis in omni æternitate. Ibi sequemur agnum quocunque iverit. O verè pulchrum, dulcem & divinum. Ibi canemus canticum novum, gaudeamus, Halleluia. Venite occurramus obviam salutari nostro: πολίτευμα nostrum in cœlis est; sed in hac vita oportet nos incoare vitam æternam, & sequi ordinem, quem Christus instituit. Super induemur, si tamen non nudi reperiemur. Ille agnus Dei dilectissimus qui tollit peccata mundi, deducit nos ad vivos fontes aquarum, & abstergct omnem lacrymam ab oculis nostris. Quæ oculus non vidit, auris non audivit, quæ in cor hominis non ascenderunt, præparavit DEVS diligentibus se. Hæc terrena vita mors est, vita vero est hæc vita, quam in me inchoat Christus. Non vivo iam ego, sed vivit in me Christus. Ergo laudetur Christus. O beatam animam in qua tu Christe Iesu sedes, dux & rector omnium actionum & motuum. Video cælum mihi apertum Nunc dimittis servum tuũ Domine in pace: Verè. n. viderunt oculi mei salutare tuũ Tu Christe, es resurrectio & vita, quàm dilecta tabernacula tua Domine. Christe redemtor, tu cautè observa meam animam, ne afficiatur ullo detrimento, ab horribili & infernali Dracone Diabolo. Ligata sit anima mea in fasciculo viventium. Migratio hæc mihi sit felix, sit iter mihi ad vivẽtes in vita immortali & cœlesti. Domine Deus opitulator, viduæ etiam meæ & orphanus meis, pater viduarum & orphanorum, eris adiutor, opem feres eis, ut habeant necessaria vitæ & pietatis adminicula Eadẽ de re, te Fili Dei. in cœlo compellabo, in conspectu patris tui, beatorum angelorum & hominum ne pereat mihi dulcis coniux mea, ne pereant mihi dulces liberi mei, quos dedisti mihi In his omnibus, inquit, certo exaudiet me filius Dei Dominus noster Iesus Christus, qui homo cum sit, humani

à se nihil alienum putat. Verè humanum pectus habet Christus: est os ex ossibus nostris, caro de carne nostra. Verè igitur afficitur omnibus necessitatibus nostris, carnis & massæ sibi similis & cognatæ. Hæc & similia plurima, plena suavissimæ fidei, plena motibus Spiritus sancti, creberrimè in argumentis ... precatione recitabat, & clarà voce pronunciabat Curæus: idque verè, non fictè & simulatè, ut rhetoricè de ipso scriptum est. Cum diceretur ipsi, ut benè speraret, opem laturum ei DEUM. *Rectè,* inquit ipse, *opem feret mihi omninò Dominus sina liberatione, iuxta dictum: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. In Domino igitur morior qui est vita mea, in agnitione, fide & fiduciâ Mediatoris Christi morior qui est unicum baculum meum, & frater meus, qui vestit me vestimento iustitiæ suæ. Beatus igitur ero, iustus ero; O mihi dulcem beatitudinem, dulcem iustitiam, dulcem mutationem & migrationem, ex peccato quidem in innocentiam, ex tenebris in lucem, ex morte in vitam!*

Multa etiam, cùm extremum jam penè vitæ trahens spiritum, piè & eruditè, ut consueverat, de doctrina disseruit: verisque lacrymis deploravit enormem audaciam & petulantiam illorum; qui corumperent rectissimè tradita, subinde miscens votas quibus petebat: ne limpidi fontes doctrinæ Israël cœno falsarum opinionum, & corruptelarum, quales plurimæ spargebantur, conturbarentur; sed miseræ posteritati puri conservarentur.

Prætereà, ut sapiens erat anima, fuerunt & voces eius nonnullæ fatidicæ. Quarum testes fuerunt multi virtute & autoritate præstantes viri, qui ad eum, durante morbo, officii causa accesserunt: & consolationem ex eo audierunt potius, quàm consolati ipsum sunt; cum quidem in ipso alacritatem ad mortẽ, propter desiderium vitæ æternæ & beatæ robuique fidei, acquiescentis in DEO, propter Filium mediatorem, conspicerent singulare. Apud hos præcipuè jam morti proximus alacri animo invocationem Filij DEI & confessionem fidei repetivit. *Morior,* inquit, *iam, & dimittor, cum servo DEI sancto Simeone, servus Dei & sanctus etiam ipse, in confessione quidem scriptorum Propheticorum & Apostolicorum, & piæ antiquitatis symbolorum, tum verò etiam in sententia Augustanæ confessionis. DEO gratias ago, quod immensa bonitate Evangelii lucem ac puritatem nobis, depulsis tenebris, reddidit.* Ipsis etiam repurgatoribus doctrinæ gratias egit: quod per eos fontes veritatis, cœlestis ostensi sunt, ad quos se migrare tanquam ad chorum & agmen illud augustum & beatum Christi, Prophetarum, Apostolorum & omnium piorum doctorum & hominum, toto pectore lætabatur.

Tandem igitur *vicesimo primo* Januarij, hora dimidia ante mei-

meridiem anno *septuagesimo tertio*, cum vixisset annos *quadraginta* dies *nonaginta*, horas *duas*, minuta *quinquaginta*, jamque prorsus extinctæ essent vires corporis ἀτροφίᾳ inter preces & suspiria continua, discessit beata anima, ad illam cœlestis Academiæ & Ecclesiæ sapientiam & lucem, quam diu avidè expetiverat: sicut iter faciens noctu in locis horrendis & ignotis, valde optat solis ortum, & lætatur consectâ auroâ.

Obitus Curæi.

Elatus est frequenti funere, & monumentum eius tali inscriptione honoratum:

Inscriptio monumenti eiusdem.

JOACHIMO CURÆO
FREISTADIENSI
DOCTORI PHILOSOPHO
ET MEDICO IN URBE
GLOGOVIENSI,
SACRARUM LITERARUM
PERITISSIMO
VIRO
PIETATE, SAPIENTIA, VIRTUTE,
ELOQUENTIA, DIGNITATE,
PRÆSTANTI,
PIE DEFUNCTO
DIE XXI. JAN. AN. CHRISTI
M. D. LXXIII.
ÆTATIS VERO SUÆ
XLI.
ANNA UXOR MARITO, LIBERIQUE PATRI CARISSIMO
H. M. P. C.

Hic tegitur magnus parvâ Ioachimus arenâ,
Curæus, lumen Slesica terra tuum.
Ingenio summus, medicâ celeberrimus arte:
Mortuus & vivus, maximè CHRISTE, *tuus.*

Præcisa est, velut à texente, vita mea: dum adhuc ordirer, Dominus succidit me. Iesa. 38.

Ingenij vim huius viri ostendunt præclara ipsius monumenta: *historia patria*, quam nominavit, *gentis Silesiæ Annales*; quos descripsit judicio gravi, & sermone luculento; ita ut ubere

Scripta Curæi.

rerum & verborum copia liber refertus, laude omni sit dignissimus, etsi, ut fit, non eam quam merebatur retulit à nonnullis gratiam.

Historiam scribere periculosum. Scripsit enim historiam, quam scribere semper est periculosum eis qui servat leges historiæ, videlicet, *ne quid falsi dicere audeat: ne qua suspicio sit in scribendo, ne qua simultatis.* Quod tamen, cum experiretur; & ferret ipse animo æquissimo; recitabat hos Menandri versus:

Ὀβῖος μάλιστα τοῖς πονηροῖς ἥδεται,
Πρῶτος δ' ὁ κόλαξ ἄριστα πάντων,
Δεύτερος ὁ συκοφάντης, ὁ κακοήθης τρίτατος.

In manibus eruditorum versantur & *libelli* ipsius Physici & Theologici *de sensibus & sensili*; Item **exegesis perspicua & fermè integra, controversiæ de sacra cœna*; & si qui præterea ; qui testantur, congessisse eum paucis, summâ dexteritate & perspicuitate ideam Philosophiæ Italicæ: & fuisse in eo simul etiam excellentem cognitionem, & facultatem, in rebus sacris tradendis & explicandis; ita res, sermonem, consilia, & judicia magni illius, ac sapientissimi Melanchthonis legerat, audiverat, annotaverat, & menti suæ infixerat diligenter. Latere igitur eruditio, pietas, & virtus eius non potuit: amanterque eum complexi, & operâ atque amicitiâ eius usi sunt, præcipui viri in Germanicâ & Polonica gente; non solùm propter doctrinā & usum in arte medicâ insignem; sed etiam ob morum & vitæ elegantē civilitatem, harmoniam, & concentum suavissimum: in quo mira bonitate & gravitate virtutes multæ concurrebant; ac conspirabant, in omnibus congressionibus; quibus ipse miscebat sermones gratissimos & aptissimos, de variis rebus, quæ verè erant ἀναθήματα δαιτός ut nominat Homer.[9], & delectabāt avidiores, profuerūtq; iis; quib. opus erat ipsius opera. Sæpe etiam propter prudentiam, atque communis vitæ ac juris cognitionē, adhibebatur à præstantib. viris ad publica consilia gubernationis; ubi ipsius vox, autoritas & opera enituit in arduis patriæ negociis; quā ipse, ut civis optimus, præcipuo & pio amore complectebatur.

**Quæ multū dedit turbarū.*

Amici Curei.

Virtutes & ἤθη eiusd.

Fuit, ut verbo dicamus, χρηστὸς ἀνὴρ, κοινὸν ἀγαθὸν, & ut olim Augustus de Cicerone, ἀνὴρ λόγιος καὶ φιλόπολις. Fuit patronus & ceu Jairus alter ecclesiarum & scholarum reformatarum in patriâ, quarum pios gubernatores & præceptores amavit, ornavit, & rexit consilio, cum ad eum crebrò sciscitantes de doctrinâ & rebus aliis necessariis confugerent,

Anno 64. immenso beneficio Dei, subinde respicientis ad miseriam suæ ecclesiæ, inter maxima pericula, incoatū est *Glogoviæ* ministerium repurgatæ doctrinæ. Ibi ipse primus excitat[9] à Deo invenit contionem, et à Senatu vocaretur *Ioachimus Picus*; qui tunc gubernabat cum laude scholam Freistadiensem.

Ioachimus Picus vernacule Specht.

Inter-

Intercessit verò pro ecclesiâ Glogoviensi, mense Aprili, *Augustus* Elector Saxoniæ, apud inclytum regem Maximilianū II. Imperatorem. Is bonitate & pietate causæ motus, dedit mādata Episcopo Uratislaviensi; ut collocaretur Picus pastor in pago *Proshau* urbi vicino. Hæc prima fuerunt nascentis in illâ populosâ urbe, ecclesiæ exordia. Omnib. fuit Curæus hortator diligēs, ut piè ac sapienter fugerent, ceu pestem inimicā Deo & ecclesiæ, hypocriticam simulationem & grandiloquentiam insolentium, & arrogantium *Harmostarum*; qui animo supra modum elato, quærentes τὸ κρατοῦν, summā ubiq; potentiam sibi arrogabāt, ardētesq; odio, ambitione & gloriæ cupiditate, ab Academiâ Witrēbergensi discedebāt; dabantq; applausū calūniis & confictis fabellis quorundā: qui verè fuerūt illis temporibus fax & incendium scholarū & ecclesiarū in Germaniâ; sibiq; viam ad dominatum & Pontificatū novum struebant in locis; in quib⁹ tribunitij illi doctores, armati factionibus & clypeo principum ac rerumpublicarū, sævi & crudeles fuerunt. Magno aūt & pio studio hoc agebat, ut docentes in ecclesiis & scholis venerarētur ecclesiam & scholam Wittembergensem, tanquam matrem: & in unâ eademque Augustanâ confessione fideliter coniunctionem cum eâ tuerentur; quæ ut magistra multarum gentium, & vox ac custos publicæ & incorruptæ doctrinæ, constanter retinebat, profitebatur, & propagabat omnes articulos fidei & pietatis Christianæ. Consuluit, sicut & Melanchthon semper, ut docentes in Ecclesiis & scholis, diligenter seponerēt atque sopirent omnes disputationes non necessarias; & auditores de veris fundamentis docerent sine rixis; iuxta normā & phrases Prophetarū, Apostolorū & piarū Synodorū, Augustanæ cōfessionis; & cū ea cōgruentium scriptorūque in corpore doct. inæ ecclesiarū, quæ erant sub electore Saxoniæ, cōprehensa fuerūt; prudenterq; segregātes stipulas à fūdamēto, nō moverēt, aut reciperēt promiscuè novas disputationes; cū quidē pauci omnibus temporib. fontes rerum inquirāt & intelligāt; sancirent autem silentium de quæstionibus alienis à doctrina fundamenti quædam etiam, nondum satis explicata, relinquerent congressui rectè eruditorū, & piæ Synodo: sicut omnibus temporibus *magna sapientia & pietas est, dicere ad iuventutē & populū necessaria, non subtilia aut arguta*; quę turbant invocationem multorū: & semina sunt perniciosarum distractionum inter docentes: sauciantque animos auditorū, præsertim infirmæ ætatis & plebis. Retinebat igitur ipse in tanta quidem varietate, dissimilitudine ac spectris opinionū & sententiarum, simplicem formam seu methodum, & ὑποτύπωσιν ὑγιαινόντων λόγων, ut præcipit Apostolus; quam sumebat ex testimoniis divinæ vocis, prophetarū & Apostolorum, ex symbolis & doctrinâ, piè & orthodoxæ antiquitatis, & verò deinceps etiam

Curæi consiliū ministris Ecclesiæ datum.

Ad populū & ad iuventutē quæ dicenda.

ex ſcriptis præceptoris Philippi Melanchthonis: quem diu diligentiſſimè audiverat; & ſcribat veriſſimè Spiritus ſancti ſingularem fuiſſe templum & organon.

Temperamentum Curæi

Temperamentum denique Curæi magnâ ex parte fuit calidum & humidum, ſeu ſanguineum, ſpiritus tenues & lucidi: qui in eo inſignem effecerunt bonitatem imaginativæ. Celerrimè arripiebat; quæcunque vel dicebantur vel ſcribebantur ab aliis. In omnibus verò rebus & deliberationibus, etiam perplexis & intricatis, ſubitò multa, quibus opus erat, ipſi veniebant in mentem, in utramque partem; cùm operâ imaginativæ velociſſimâ, ex uno objecto propoſito mox aliud ex alio ratiocinaretur. Deinde

Memoria.

memoriâ maximè excellebat. Nam & ſingularia & univerſalia, imagines quarumcunque rerum, ſeu el tantum undecunque hauſtas atque conceptas, ſemper rectiſſimè retinuit ac meminit. Itaque amico familiariſſimo, aliquando hortanti ipſum, uti memor eſſet eorum, quæ audiſſet, reſpondit: *non opus eſſe iſtiusmodi commonefactione: ſe* DEI *beneficio non oblivisci eorum; quæ ſaltem velit meminiſſe: oblivionis, non memoriæ arte, ſibi opus eſſe*, ut ille olim dicebat. Poſterior enim pars cerebri, theſaurus memoriæ, fuit ſiccior: ideoque ad accipiendas & retinendas imagines & ſimulacra rerum, impreſſa à ſpiritibus, accommodata. Ita & pars judicatrix in ipſo fuit optima, propter inſignem ſpirituum ſiccitatem: quam amat facultas judicans; ut ſit conſtans, & congruat cum rei veritate.

Affecta Curæi ſcripta.

Cæterum incoarat inter alia Curæus, ut & hoc addamus mantiſſæ loco, *Delineationem hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, qua decreverat complecti narrationes & eventus rerum, quæ acciderunt in Germaniâ, à temporibus repurgatæ doctrinæ, ſub Luthero & Melanchthone, uſque ad ſua tempora. Inſtruebat etiam *refutationem*, ex fundamentis Philoſophiæ, Medicinæ, & Theologiæ deductam: quàm oppoſiturus erat mirifico illi homini, qui ſe nominavit *Theophraſtum*: quique munitus, ut Curæus dicebat, neſcio quibus præſtigiis, contra artes inde à primâ antiquitate generis humani continua ſerie ad nos propagatas, ſparſit vituperationes, & deliria vana ac inepta: contra doctrinam verò de perſona & beneficiis Filii DEI, furores Manichæos.

Sed hæc ſufficiunt de Curæo *ex oratione de vitâ & morte ipſius à Ioanne Fermario, profeſſore in Academiâ Marpurgenſi hiſtorico, ſcripta.* Prodierunt etiam poſthuma amicorum elogia parentalia, memoriæ Curæanæ ſacrata.

BERNAR-

BERNARDVS DESSENNIVS CRONENBVRGIVS.

⊖ 1574 *d. . . .* *ætat. 64.*

BERNARDUS DESSENNIUS CRONENBURGIUS *Amstelrodamum*, quæstuosissimum, ut ipse prodit, Hollandiæ emporium, patriam invenit, anno Christi, ut Pantaleon vult, cui tamen timidè nonnunquam in hujusmodi accedimus, *millesimo, quingentesimo, *decimo quinto*. Hic cum egregia esset indole, & ingenio ad studia apto, maturè à suis in ludum missus, atque præceptoribus fingendus est traditus. Iisque propædeuticis disciplinis feliciter perceptis, ad Gymnasia publica se contulit: omnemque ἐγκυκλοπαιδείαν, Minerva non invita, absolvit.

Amstelrodam. emporium. **Rectius decimo. ut ex epistolá ad Matthiolum colligas.* *Studia in patriâ.*

Posteà ad medendi artem animum applicuit, ac *Lovanii* primùm ei operam dedit. Inde in Italiam anno Christi *trigesimo octavo* profectus, eo usque in studio medico processit: ut titulis ac honoribus artis præstantissimæ summis fuerit ornatus. **Bononiæ* præceptorem præter Curtium & alios medicos habuit *Helideum Paduanum*: cujus unius auctoritas præ cæteris deinde de vitam tanti apud ipsum fuit: ut ea sola in medicationis consiliis prudenter utendis fuerit contentus & securè acquieverit. Eodem in Italico itinere ostendit *Gisbertum Horstium* Amstelrodamum popularem, Romæ inter primarios medicos habitum. Hinc *refert tumbam amplam, saxeam, ad viperas adservandas, in hortulo suo, qui vix ædes exquisitissimis ac peregrinis herbis refertus, collocasse: ipsasque viperas insolenti confidentia citra læsionem manibus attrectasse.

In Italiâ 1538. **Dessenn. ipse de, c l. 2. ep. Matthiol.* *In itinere Paduanus.* *Gisbertus Horstius.* **Lib. o de comp. medicam.* *Viperæ domita.*

Domum in Hollandiam florentiss. reversus ad praxin medicam accessit: ac *Gruningæ Phrysiorum*, urbe magnifica, opulenta & munita *octennium* vel *novennium* publico ære artem eam est professus. Inde *Coloniam Agrippinam* Joanne Echt consilium adjuvante, digressus, ibidem medicinam factitavit: idque cum salute multorum. Quod ubi magistratus urbis nobilissimæ rescivit: stipendio liberali ac honesto operam ejus conduxit: ac poliatrorum collegio adscripsit. Ibi itaque diu & medicinam ex officio exercuit; & scriptis eandem adjuvare atque illustrare conatus est: non uno merito nomen suum immortalitati consecravit.

Gruninga metitur. exercet Cronēburgius. *Migrat Coloniam.* *Ibi agit poliatrum.*

Tandem diem suum obiit philosophus hic & medicus eximius, anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo quarto*, Coloniæ ætatis suæ *sexagesimo quarto*: ubi non unum artis specimen ediderat.

Obitus eiusd.

Virtutes & studia.

Socratis dictũ.

Fuit vir bonus, doctus, candidus, fortunę improbitatem variè expertus: discendi adeò cupidus, ut cum Socrate diceret: *præstat serò discere, quam nunquã*; rei herbarię & plantariæ indagator diligens. Gruningæ scribit se primùm omnium pro ædib⁹, magno adspectantium miraculo, *gariophyllos Indos* exposuisse. Galeni præterea & aliorum Græcorum præcepta observare se diligentissimè confirmat: deligendo semper omnium præstantissima medicamenta simplicia, atque maximè recentia & vigentia: cùm vetustate omnia vires amittant. Medicũ voluit compositionum constructionibus frequentissimè adesse: resque ipsas oculis suis probare: pharmacopolas nõ ociosos spectatores: sed curiosos negotiatores in emporiis esse oportere dixit. Sensus judices statuendos: & multa multùm inspicienda, gustanda, olfacienda. Nam qui literarum duntaxat monimentis confisi, absque rerum intuitu, res ipsas animo solùm revolvunt: eos crebrò falli; & opinionem veriùs, quàm veritatem mentibus tradere.

Medicamenta recentia optima.

Medici officiũ. Item pharmacopolarum.

Sensibus, non literis fidendũ.

Candor Cronenburgi

**Lib. 7 de cõposit. medicã.*

Et si *ingenui est animi*, ut Tullius, ait, *profiteri per quos profeceris*: ne hac quidem laude ipse destituitur. Nam per quos profecerit variis in locis scriptorum suorum est *professus, & nominatim metallorum naturam ex nemine pleniùs & exactiùs se edoctum; quàm ex *Georgii Agricolæ* commentariis: pro quo beneficio se plurimum illi obæratum profitetur. Candidè itidem quæ ignoraret, confessus est; ut artem Chymicam: ut quid herbæ esset *Moly*, & *Cedrum* nunquam vidisse dicit: discendi tamen adeò cupidus; ut in hæc alicubi verba *proruperit: *Vtinam eam adhuc superi felicitatẽ largiantur: qua mihi liceat apud herbariæ medicinæ peritum tamdiu agere: donec in eiusce modi doctrinâ integrè erudirer! Certè me non puderet vel in extremâ senectâ discere.* Et alibi: *Vtinam peritus ac fidus aliquis interpres adsit: qui distinctim ea genera, viva mihi facie demonstret! O infelicia tempora! quæ sæpè res Platonis numeris obscuriores, medicinæ offundunt.* Idque vir optimus rectè. Convenit enim modestis ingeniis & veritatis studiosis, indubitata promtè suscipere: dubia per ocium investigare: ac meliora docentes audire: nec ullum tempus serum existimare: quo aliquid studiis & operibus rectiùs adiicitur: siquidem *in nullâ disciplinâ graviori discrimine peccatur: quàm in medicina.*

**Lib. 1. de cõpos. medicam.*

Discendi cupiditas.

In medicinã peccare periculosum.

Inepti medici.

Præfat. ad Adolph. Elect. Colon.

Ars medendi quibus committenda.

Infestus fuit etiam ipse, ut quisquã alius, *imperitis medicastris, confidentibus chirurgis, nefariis feminis, monachis apostatis, omniscius monialibus, impiis Iudæis, ineptis pharmacopæis*: qui artem medicam generi humano saluberrimam, fraudibus, præstigiis, fuco, impudenti imprudentiâ corrumpunt: adeò ut alicubi scribat: *eiusmodi confidentibus ac imperitis homicidis, qui per mortes magno precio experimenta faciunt: & intolerabili licentiâ, quævis cathartica, & alia, quibusvis exhibent; urbibus interdicendum, & omnes*

& omnes è communi hominum cætu esse exigendos: contra piis, sapientibus, eruditis, exercitatisq; medicis medicam artem committendam. Id etiam ad Matthiolum de se *scribit: *nulli principum se obstrictum; tametsi talium conditionum occasiones non defuissent: quod ingenium suum, liberum & simplex, aulis minùs conveniret: atq; alioqui eas formidaret, illud cogitans*, *poeta: *L. 2. ep. Matthioli. *Ab aulis abhorret.*

——————— *exeat aulâ,* *Lucan. l. 8.

Qui vult esse pius: virtus & summa potestas
Non coeunt ———————

Posteritati elucubravit libros de *compositione medicamentorum, hodierno ævo apud pharmacopolas exstantium*: non medicis & pharmacopæis tantum: sed omnibus insuper rerum cognoscendarum studiosis utiles juxtà ac necessarios. *Scripta Cronenburgii.*

De peste item commentarium.

Defensionem medicinæ veteris & rationalis, contra *Georgium Phædronem & sectas Paracelsi.*

Divisionem purgantium medicamentorum in minore pondere.

Est eiusdem *Cronenburgii ad Matthiolum epistola*, libro secundo epistolarum eius inserta.

Decerpta hæc & collecta sunt *ex scriptis Cronenburgii: chronico chronicorum: & bibliothecis.*

CASPAR ET IOANNES NÆVII.

⊖ 1574. d. 7. Iulij. ætat. 75. curr I. Næv.

CHEMNICII Misniæ oppido non ignobili, *Casparus Nævius* natus, & quemadmodum *à teneris*, secundum poëtam, *adsuescere multum est*, à puero literarum humaniorum studiis mancipatus, celeriter quæ ab informatoribus tradebantur, accepit. Itaque maturè triviali, ut vocant, ludo emancipatus, publica doctorum ἀκροατήρια ingressus est: ibique tum in linguis principibus, tum in plosophicis disciplinis studium omne collocavit. *Quint. l. 1. c. 12.*

Quemadmodum autem *Plato non contentus disciplinis quas præstare poterant Athenæ, *Pythagoræorum causâ in Italiam navigavit: ita & Nævius, haud domesticis contentus, eandem Europæ regionem, literatissimis ingeniis affluentem, adiit: medicisque & philosophis eò loci tum præstantissimis operam dedit. *Platonis peregrinatio literaria.* *Vide Lact. l. 4. Inst. c. 2. Cic. 4. Tusc. & 5. de fin.* *Italiam adit Nævius.*

Reversus in patriam ad praxin suæ artis se contulit; quâ feliciter, supremi Archiatri munere succedēte, in Electoralē principū Saxoniæ, S Rom. Imperii Septemvirûm aulam, accersitus, duû n Electorum *Mauricij & Augusti* medicus fuit fidelissimus. *Fit archiater Elect. Sax.*

Vivendi

Vivendi in his terris finem fecit anno mense & die, nobis nondum cognitis.

Eruditio eius & fama. Fuit hic medicinæ doctor præcellenti doctrinâ, & magnâ in arte eâ experientiâ per Germaniam celeberrimus, charusque & in patriâ & extra eam viris clarissimis doctissimis.

Scripta Casp Nevii. Exstat eius ad *Petrum Andream Matthiolum Senensem*, medicum excellentissimum, epistola; quâ admonet eum de quibusdam plantis, in quibus ab ipso dissensit: Item *de vena jectione* disputatio, & alia *de ratione alterandi humores*. Ex Italiâ rediens secum attulit cum polygalâ semen *telephii* capitis, quod ad

Telephium in Germaniâ. Bononiam copiosè crescit. Id in patriâ satum ubertim *scribit

**lib 3. epist. Matthioli* provenisse. Et hæc de *Casparo Nevio*.

Ioannis Nevii curriculum. Fratrem autem hic *Caspar* & collegam habuit *Ioannem*: cujus vitæ integritas, erudita doctrina, nomen præclarum, humanitas erga omnes, omnibus ea, qua vixit, tempestate nota fuerunt.

Eius natalis. In lucem is editus est *Chemnitii* anno salutis reparatæ, *millesimo, quadringentesimo, nonagesimo nono*, die *vicesimo nono* Augusti, semisse post *tertiam* matutinam, ut ipse annotatum suâ manu reliquit.

Studia in Germania. A puero literis imbutus primâ philosophiæ laureâ ornatus est anno *decimo nono*, seculi *decimi quinti*, die *duodecimo* Sept. quo academia Lipsensis Misenam ob pestem secesserat.

Eodem anno *Wittembergam* venit: ibique docentibus operam dedit *quadriennium* amplius. Inde in *Italiam* profectus

Et Italia. *Bononiam* venit mense Novembri. Postea *Ferrariæ* anno *vicesimoquinto* die *sexto* Maij, à *Ioanne Menardo* medico, doctoralibus est insignibus ornatus. Quo eodem anno praxin medicam partim *Venetiis* vidit, partim studia sua Patavij ursit.

Doct med. renunciatur.

Redit ad suos. Praxis medica eius. Anno *vicesimo sexto* ad suos redux *Lipsiam* venit: ac sequenti anno *Annebergam* accersitus, physicum ibi medicum egit: atque anno *trigesimo primo* seculi *decimi quinti* uxorem duxit.

Postea in *vallem Ioachimicam* invitatus, ea in Repub. poliatri munere est functus tantisper, dum à *Mauricio* primum, deinde ab *Augusto*, Saxoniæ electoribus, archiatri ipsi provincia est demandata.

Felicitas in medendo. Non solùm autem archiatrum Saxoniæ ducum sacrique Imperij electorum, egit: sed quotidiè ferè exteri etiam, & Boëmiæ regni proceres ac nobilissimi viri ad ipsum, tanquam ad sacram anchoram confugerunt; ubi ab aliis medicis curari non potuerunt: qui omnes eius doctrinam & in medendo dexteritatem, summis laudibus extulerunt. Itaque factum, ut & absentem, & de facie ignotum, optimi quique non dilexerint solùm, sed etiam observarint. Hæc enim virtutis vis est: ut in eorum etiam nos amorem pelliciat, quos nunquam vidimus.

Juvit

Juvit idem *Ioannes Navius* inter alios egregiè *Petrum Andream Matthiolum*, in comportando insigni illo herbario: id quod ipse Matthiolus in præfatione herbarij hisce testatur: *Sed quid*, inquit, *nunc commemorem de clarissimo viro, Ioanne Navio, illustrissimi principis Augusti, sacri Romani Imperii electoris, & Saxoniæ ducis, medico? quibus ego illum præconiis efferam? Innumeris, si possem. quod is non solùm omni cum persuasione principem suum hortatus sit: ut tam copiosas mihi mitteret suppetias: sed quod ex propria suâ pecuniâ (quæ ingens fuit eius in me liberalitas, & in suos Germanos pietas) aliquot ob gnati argenti pondo, suâ sponte, ad conflandum hoc opus contribuerit. O virum multiplici calamo celebrandum, cùm ob pietatem humanitatemque, quibus totus redundat: tum quoque ob insignem doctrinam, & Medicæ facultatis scientiam. in quibus adeò praecellit ut ex longinquis regionibus, spe recuperandæ tuendæque sanitatis, plurimi ad eum continuo confluant homines.* Hactenus ille. *Iuvat Matthiolum in herbario.*

Ex his itaque apparet, hunc etiam medicum immortalitate esse dignum: ac floruisse suo tempore tum dignitate tum amicitiâ clarissimorum quorundam eius ætatis virorum: de quorum numero fuit, & magnus ille *Camerarius*: quo cum ut adolescentiæ studia eum coniunxerunt; ita coniunctos in omni vitâ virtus conservavit.

Quanta itidem ei intercesserit cum D. Matthiolo necessitudo: ex dictis modò cuivis videre in procinctu est. Multa cum eo Matthiolus communicavit; uti ipse in *epistolis meminit *syrupi* & *elleborismi* ad *quartanarios*. **lib. 3. epist. Matthiol.*

Decessit de vitâ anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo quarto*, die *septimâ* Julij, ætatis anno *septuagesimo quinto*, Dresdæ; ubi tali cum epitaphio sepultus: *Obitus I. Navii.*

D. O. M. *Epitaphium.*

JOANNI NÆVIO CHEMNICENSI, DOCTORI, PRÆCELLENTI DOCTRINA, ET MAGNA IN ARTE EXPERIENTIA PER GERMANIAM CELEBERR. OB EAMQUE A ROM. CÆSARE FERDINANDO IN VALETUDINE PERICULOSISS. ACCERSITO; DUUM SEPTEMVIRUM IMPERII PRINCIPUM SAXONIÆ MAURICII ET AUGUSTI FRATRUM, PER ANNOS

NOS XXX. MEDICO FIDELISSIMO; IN STUDIOSOS ET PAUPERES ETIAM PERLIBERALI AC PUBL. OPTIMARUM ARTIUM STUDIA MUNIFICO: PROPTER PIETATEM VERO ET INTEGRITATEM, COMITATEM, ET GRATIFICANDI SINGULAREM PROMTITUDINEM OMNIBUS CHARO, CUM VOCANTE DEO EX HAC VITA ET FUNCTIONE AD FINEM USQUE LABORIOSISS. CUM LUCTU BONORUM MAGNO SUI DESIDERIO RELICTO EXCESSIT: CONIUNX, FRATRES, FRATRIS LIBERI HEREDES MARITO AMANTISS. FRATRI CHARISS. PATRUO OBSERVANDO PRÆCLARE DE SINGULIS MERITO, HOC MONUMENTUM GRATITUDINIS ET SEMPITERNÆ MEMORIÆ ERGO CONSECRARUNT.

VIXIT ANNOS LXXIV. M. X. D. VI.
MORITUR ANNO M. D. LXXIV.
M. JULII. D. VII.

Evocatur ad Cæsarem.

Cæterùm quod in epitaphio mentio fit evocationis ad Imperatorem Ferdinandum; factum id est in periculosissimo ipsius Augusti morbo, primùm anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quarto*, deinde iterum anno *sexagesimo quarto*; de qua posteriori evocatione Fabricius ad Treptam alicubi ita: *Patronus tuus* (J. Nævius) *vir præstantissimus nondum ex aulâ Imperatoris rediit: in quâ numinis instar habetur.*

Felix aulicus.

A multis hic vir laudatur exemplum prudentis atque felicis aulici. Nam cùm aula sit lubrica & corpo inconstantior: ipse constanter eodem fortunæ flatu, eademque suorum in se Principum voluntate semper est usus. Quam ad rem multum ei contulit patientia, qua omnia secunda & adversa perinde habuit.

Patientia Nævii

Itaque

Itaque Fabricius: *hunc, inquit, mihi sæpè prepono, ut discam summam omnium virtutum, patientiam.*

Cùmque ἄπαις ipse esset; de opibus suis honestissimè acquisitis, prospexit primum studiosis, in quorum gratiam & usum *Lipsiæ tria* stipendia perpetuis reditibus ordinavit: quæ semel adepti, septennio illis uti frui possunt: & si velint, ad Doctoræ etiam gradum adspirare: eaque primùm ex suâ familia studiosis, deinde aliis, sed Chemnicensibus, concedi voluit; facta potestate studiorum gratiâ vivendi ubicunque velint. Ad hæc alia *quatuor*, stipendia *Wittemberga* pro tenuioris fortunæ adolescentibus scholasticis fundavit, ibidem in perpetuum duratura. Denique *nosodochéo* Chemnicensi legavit *septingentos & viginti* florenos: præter alia multa, quæ in pios usus distribuenda curavit. Unde & amor eius erga studia & pauperes singularis, & fides per charitatem efficax elucet. Adolescens etiam poësi operam dedit, ut testatur distichon hoc, quod de *Stephano Schlickio*, anno *vicesimo sexto* scripsit; & ad parietes templi in valle Joachimica dicitur exstare: *Liberalitas erga pauperes.* *Distichon de Steph. Schlick.*

Hunc pietas, regisq; favor, hunc inclyta virtus:
Orbarunt patria, coniuge, & imperio.

Hæc de duobus Næviis *epistolæ Matthioli: Petr. Albinus in Chron. Misniæ; Schenck in biblioth. aliy.*

IOANNES GVINTHERIVS.

† 1574. d. 4. Octob. ætat. 87.

VBIORUM ad Rhenum oppidum est *Andernacum*, quod *Ammianus*, qui sub Juliano Cæsare scripsit, *Antenacum* nominat; anno Christi, *millesimo, centesimo vicesimo*, ab episcopo Coloniensi muris cinctum, & in urbis formam ex pago redactum. Hoc in oppido *Ioannes Guintherius*, anno *millesimo, quadringentesimo, octogesimo septimo* natus, parentibus honestis, sed tenuioris fortunæ, vix dum *quadriennis* in ludum literarium, ibidem à *Saladino*, episcopo Coloniensi apertum, est missus. Itaq; elementa literarum prima velociter & feliciter arripuit; & quemadmodum in herbis fieri videmus, puer etiam, qui maturitatis fructus essent sperandi, ostendit. *Andernacum oppidum.* *Discit in patria literas.*

Ex patriâ scholâ *Vltraiectum*, Frisiæ orientalis urbem progressus; & inter alios *Lamberto Hortensio* condiscipulo usus est: inde *Daventriam* venit, ubi mendicato vivere coactus, expertus est illud Horatianum: *Venit Daventriam.*

Qui cupit optatam cursu contingere metam
Multa tulit fecitque puer, sudavit & alsit.

Jactis

Jactis ita fundamentis magno cum labore & industriâ, disciplinarum humaniorum & philosophiæ studia aggressurus, *Marpurgum* Hessiorum profectus est: ubi brevi tantum profecit; ut, cum *Goslarienses* juventuti erudiendæ magistrum idoneum quærerent; Guintherium præ aliis elegerint atque ad se invitarint. Verùm cùm, quemadmodum propheta inquit, *non sit hominis via eius, nec viri dirigere gressus ejus*. Deus eum hac in statione diu subsistere noluit.

Inde Marpurgum.
Præficitur ludo Goslariensi.

Goslariâ igitur & Germaniâ superiore relictâ *Lovanium* in Belgicam abit, studiorum ibi continuandorum causâ. Quo ut venit; Græcæ ei linguæ publicè docendæ provincia demandabatur. Hanc ille eâ diligentiâ, & dexteritate obiit; ut quod in eo desideraret, reperiret nemo. Habuit inter alios auditores & *Ioannem Sturmium* ac *Vesalium*; viros in suo quemque genere summos, offenditque ibidem Hortensium suum, suum olim Orestem. Cùm autem ad medicinam animo propenderet: eique totum se dedere constitutum haberet: studio eius excitus, *Lutetiam Parisiorum* concessit. Ibi dum agit, Græcos medicos & inter eos præcipuè primipilos duos *Hippocratem & Galenum*, in Latinum traduxit; inque familiaritatem virorum doctissimorum facilè pervenit. De eorum numero coluit ipse juvenis duos jam senes, *Guilielmum Budæum*, Parisiensem, & *Ioannem Lascarim* Constantinopolitanum: illum in Græco Latinoque sermone cum veteribus Græcis Latinisque conferendum; hunc nobili familiâ oriundum, qui teste *Ioanne Tylio* stipendio *mille ducentorum Francicorum* in singulos annos Græcas literas in Gallia docuit. Sed nos ad Guintherium.

Abit Lovanium.
Docet ibi Græca.
Lutetiam proficiscitur.
Vertit Hippocratem & Galenum.
Guiliel. Budæus.
Ioann. Lascaris.
Magno stipendio Græca docet.

Hic paulò pòst Lutetiæ, *Francisci I.* Gallorum regis liberalitate, commendante eum *Ioanne Bellaio* Cardinali, ex animo literatorum omnium, & inprimis Germanorum fautore, medicinæ lauream adeptus, & medicus regis salutatus est. Ibi ergo cùm jam in admiratione omnium versaretur: non solùm medicinam feliciter apud ægrotos exercuit: sed & anatomiam, humani corporis per sectionem investigationem, hactenus desitam ac neglectam, in usum revocavit; summaque diligentia excoluit. Id quod vel unius, quem tunc inter alios habuit, discipuli *Andreæ Vesalii* exemplum satis superq; probavit: qui & anatomiam *Guintherii* postea *Bononiæ* edidit.

Ioan. Bellaius Cardinalis Mecenas eruditorum.
Medicus regis salutatur.
Guinther. Anatomiam exercet.

Hac tanta scientiæ & fidei fama cùm esset iam absentibus notus; atque in Arctoum usque orbem de Guintherio emanasset: ab inclyto Daniæ rege perbenignè est invitatus: sed Guintherius suas rationes secutus, modestè gratus actis abnuit. Cum autem sub id *tempus varij in Gallia motus in religionis negocio orirentur; Guinthetius cum aliis *Wittembergam* in Germaniam fuit missus, consilium & auxilium ab Evangelicis petiturus;

Vocatur à rege Daniæ.
**Circa annũ 1535.*
Ablegatur Wittẽbergã.

rus; ſed in Galliam reverſus, animos exacerbatos remque omnem ad bellum civile ſpectare ſenſit.

Itaque cùm jam *duodecim* in Galliis *annos* exegiſſet; gliſcentibus undiquaque bellorum tumultibus, & ſurgentibus variorum periculorum tempeſtatibus, maturè de ſeceſſu cogitare cepit; & *Divodurum Mediomatricum* metropolin commigravit. Verùm neque hîc ſtabilem habere ſedem ei datum fuit.

Commigrat Metim.

Quapropter cùm aliquandiu medicinam ibi feciſſet: exardeſcente undique per Gallias civili ob religionem bello, *Argentoratum* tandem conceſſit: ibique tum in ſcholâ *Ariſtotelem & Demoſthenem* interpretatus eſt; tum civibus & aliis in Alſatiâ in valetudine, omni ope & operâ adfuit.

Inde Argentoratum.
Vbi docet & medicinam facit

Sed cùm neſcio quas lites ei petulantia quorundam moviſſet: cùm *nulla ſit tam* *modeſta felicitas, quæ *malignitatis dentes vitare poſſit*: profitendi munus depoſuit: ac medicam artem exercere & propagare, quâ medendo, quâ commentando perrexit.

Abit munere docendi.
**Val. Max. l. 4. c. 7.*

Tandem ſub autumnum anni *ſeptuageſimi quarti*, ad illuſtrem & fortiſſimum illum *Lazarum Schvvendium* baronem, valetudinis causâ evocatus, in febrim ipſe ardentem incidit: ex quâ Argentoratum reportatus, ad meliorem vitam tranſiit die *quarto* Octobris, anni indicati, ætatis ſuæ *octogeſimo ſeptimo*: ibidem ad *D. Galli* cum alterâ uxore ſepultus. *Michael Toxites*, poeta & medicus elegans, præceptorem & amicum hoc epitaphio ornavit:

Medicinam facit & illuſtrat
Obitus Guintherii.
Epitaphium eiuſdem.

Hic ſitus eſt Andernacus propè coniugis oſſa:
Exſpectans regni gaudia læta DEI.
Certabant virtus, pietas, doctrina, ſenectus,
Et valuit primo qualibet eſſe loco.
Sed vicit pietas, animamq; per æthera Chriſto
Adduxit, cuius numen adorat ovans.
Ingenuas coluit felici ſidere Muſas:
Pæoniaq; tulit pluribus artis opem.
In terris famam nomenque reliquit honeſtum:
Spiritus it cælo: membra recepit humus.
Exceſſit ſeptem decies, atque amplius annos:
Mens tamen in ſano corpore ſana fuit.
Sed quid opus multis? laus uni hæc ſufficit una:
Ingenio magnos vicit & arte viros.

Eſt in eum & hoc *Huberti Damii* epigramma:

Vt natura parens dederat mortalibus olim
Hippocratem, ipſa ſuum quo retineret opus:
Sic quoq; Guintherium tandem DEVS artis alumnum
Edidit; & medicam reddere iuſſit opem,

Fecit, & occubuit: tua quo Germania fama
Nunc medico celebris gloria parta viget.
Fama per ignotas gentes volat: ossa recepit
Terra: sed ætheriam mens colit una domum.

Virtutes Guinth. *Uxores tres.*

Fuit vir hîc verè pius & doctus; pacis & tranquillitatis amãs; cautus & prudens; in medendo fidelis; rei familiaris non negligens; φιλόπατρις & φιλόστεργος. Uxores habuit tres, *primam* familiâ nobili in Galliâ natam, quam Parisiis duxit & Meti amisit; *alteram* è *Scherorum* genere, quæ Argentorati obiit: *tertiam ex Hœclinorum* familiâ, quam viduam reliquit.

Honor eid. à Ferdin. Cæsare habitus.

Doctrinæ autem & virtutis nomine à *Ferdinando* Augusto nobilitatis insignibus & privilegiis fuit donatus; diploma perferente *Michaele Toxite*, medico & poëta, quondã Guintheri discipulo. Quod quidem summi monarchæ testimonium non ambitiosè expetivit; nec oblatum morosè reiecit; ne iustam gloriam, qui est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare videretur.

Auditores & amici Guinth.

Ex auditorum etiam Guintherij & amicorum numero fuêre *Hubertus Damius* popularis, *Virieus Chelius, Sebaldus & Ludovicus Havenreuteri, Didymus Obrechtus, Sigismundus Roth, I. Iacob Neidhamer, Andreas Planerus*, alij.

Ratio docendi & discendi medicinam.

Studiosos Medicinę ex variis potiùs auctorib⁹ inter se collatis examinatisq;, quàm ex uno quodam, etiam præstantissimo, docere maluit, singulasq; medicę facultatis partes certo rectoq; ordine persequi: sicut rerum naturalium cõtemplatio, quæ Græcis φυσιολογία dicitur, præcedat: deinde affectuum casuumq; supervenientium causæ explicentur: & tandem medẽdi modus ordine subsequatur. Hoc enim neglecto, medicinæ scientiam rectè absolvi non posse iudicavit; nec juventutem facilè in eâ erudiri.

Scripta Guintherii.

Elucubravit posteritati varia, inprimis medica. Nam Lutetiæ cum medicinæ scientiam profiteretur, omnes eius scriptores, tum Græcos, tum Latinos, & Arabicos celebriores, diligenter inter se cõtulit examinavitq;: & quicquid in ipsis juvẽtuti erudiendæ necessariũ memoriâq; dignũ deprehendit, in *duos cõmentarios* redegit; quib⁹ titulum fecit, *de medicinâ veteri & novâ, tum cognoscendâ tum faciendâ.* Vertit præterea multa præsertim de *Galeno*; *Pauli* item *Æginetæ* libros sex, commentariis illustratos edidit.

Commentarios Oribasii, ut titulus habet, *in Hippocratis aphorismos*, ipse primus evulgavit.

Libros *Alexandri Trulliani* duodecim è Græco in Latinum transtulit; & adiectis observationib⁹ cum medicis cõmunicavit.

Scripsit & *de balneis & aquis medicatis.*

De peste libellum, cum anno *sexagesimo quarto* per Rheni tractum lues illa grassaretur.

De compositione medicamentorum & usu eorundem.

De

De *humorum praparatione*.

Post obitum prodiit eius *Gynaciorum commentariolus* ex bibliothecâ Schenckianâ. Latere etiam alicubi dicuntur eius *ducenta* circiter *responsa & consilia*; quæ illustribus & potentibus ægris ad varios morbos dedit: ea qui adservant, & posteritati invident, ne illi non amicè faciunt.

Sed nobis hæc sufficiunt de Guinthertio ex *carmine Heroico, quo vitam Guintherii descripsit Georgius Calaminus Silesius: elogiis doctorum virorum: Thuani historiâ: aliis*. Vide & in vitis Philosoph. vitam Lamberti Hortensii, eius condiscipuli.

VOLCHERVS COITERVS.

Flor. circa ann. 1575.

VOLCHERUS COITERUS popularis magni illius *Rodolphi Agricolæ* fuit, natº *Groningæ*, nobili Frisiorũ metropoli, cùm naturæ stimulis ad medicinã elegantiorẽ ferretur; adeò feliciter in artis ipsius studio & anatomiæ exercitio, per *Germaniã, Italiam, Galliam* versatus est: ut operam eius inclyta Norinbergensium respub. honesto stipendio conduxerit. Sed anatomicũ celeberrimũ immatura mors nobis citò nimis subtraxit. Gallicanam .n. expeditionẽ secutus, castrensis medicus factus est: ut corporũ dissecandorũ occasione, abstrusorum morborũ abdita & intima, ut sic dicã, penetralia cognosceret. Ibi dum agit, vitam cum artis medicæ & anatomicæ jactura posuit, medicus & chirurgus felicissimus, circa annum . . . .

Norinbergæ poliater.

Fit medicus castrensis.

Edidit *observationum anatomicarum, medicarum & chirurgicarum miscellanea* varia, ex humanis corporibus tam sanis quàm malè affectis, tam vivis quàm mortuis depromta.

Scripta.

Fallopii item *lectiones* de partibus similaribus humani corporis, ex diversis exemplaribus collectas: quibus iconas selectorum brutorum in æs incisas adiecit.

Tantillũ de hoc medico Germano *Io. Schenck. D. in præfat. observationũ medicarum de capite humano: bibliotheca varia.*

ADRIANVS IVNIVS.

☉ 1575. *d. 16. Iunii. ætat.* 62

ADRIANUS JUNIUS vitam hanc orditur *Hornæ*, civitate Batavicâ, anno à Messiâ exhibito, *millesimo, quingẽtesimo decimo tertio*, cal. Julij. A puero Musis & Gratiis cùm sacra fecisset; moribus atq; ingenio suo meruit favorem omnium. Et quia *quantum cœci cedunt videntibus; tantũ præstant peregrinati nunquam egressis patriâ*: peregrinatus est per *Italiam, Galliã, Germa-*

Horna patria Iuni.

Peregrinatur Iunius.

niam, *Angliam*; ubi & medicinam exercuit, & *Philippeida*, cùm *Philippo* Hispaniæ regi *Maria* Henrici VIII. Angliæ regis filia, *nuberet, scripsit.

**An. 1554*

Harlemi sedem figit.

In patriam reversus, *Harlemi* in Batavis uxore ductâ, domicilium fixit: ibique medicinam cum laude fecit: & ab ordinibus Hollandiæ jussu *historiam patriæ* elucubravit juxta cum aliis, de quibus paulo post.

Inde expellitur furore militari

Fugit in Mattiacos.

Tandem *Harlemo* obsidione illâ memorabili cum familiâ expulsus, ad *Armuidam* juxta *Middelburgum* in Mattiacis se contulit. Ubi cum frustra consilio ac diligentiâ suâ civibus laborantibus opem ferre conatus esset; ex cæli mutatione quod illis crassius, valetudinem non mediocriter afflictavit: insuper tædio accisarum rerum, & bibliothecæ instructissimæ inprimis, in Harlemi expugnatione direptæ, desiderio, in lethalem morbum incidit: & animam de repub. literariâ optimè meritam

Ubi moritur.

Deo reddidit, anno *septuagesimo quinto*, die *decimo sexto* Junij, ætatis suæ climacterico magno. Sepultus est honorificè

Epitaphium.

Middelburgi, funus curante filio *Petro*, & eiusmodi monumentum ponente:

D. O. M. S.

HADRIANO JUNIO HORNANO, PHILOSOPHO, MEDICO, ET POETÆ CELEBERR. BATAVIÆ HISTORICO FIDELISS. CUIUS IN OMNI DISCIPLINARUM GENERE EXQUISITA ERUDITIO: SINGULARIS INDUSTRIA, INFINITÆ LECTIONIS PRÆSTANTIA, MULTIPLEX LINGUARUM SCIENTIA, PARI CONIUNCTA COMITATE, DOCTORUM OMNIUM ADMIRATIONEM LAUDEMQUE MERUIT, POST VARIA INCOMPARABILIS INGENII MONUMENTA, QUIBUS ÆTERNAM SIBI MEMORIAM COMPARAVIT, SUB HOC MARMORE CONDITO, PATRI OPTIME DE SE MERITO.

PETRUS JUNIUS
MÆSTISS. PIETATIS ERGO.

P. C.

P. C.

VIXIT ANN. LXIII. OBIIT XVI. SIBI COGNOMINIS MENSIS ANNO SALUTIS CHRISTIANÆ. cIↄ. Iↄ. LXXV.

Eiusdem epitaphium est tale:

Forte rogas parvâ lateat quis conditus urnâ,
Hac inscripta super carmina mœsta lege.
Iunius à priscâ deducens nomina gente
Hornâ ortus, Batavæ conditor historiæ:
Musarum antistes, Charitum flos, Pæoniæ artis
Lumen, & antiquæ relligionis amor.
Almæ olim lucis Iuli tribuere calendæ
Principia huic civi, terra Batava, tuo.
Sed tunc Iunio uti natalis Iulius, illi
Sic nunc lethalis Iunius iste fuit.

Fuit medicus, criticus, poëta, historicus exactissimâ antiquitatis cognitione egregiè clarus; linguarum plurium peritus: adeò ut non tria, quemadmodum *Ennius* jactavit de se; sed *octo corda* habuisse possit dici. Homo ab ipso effictus Mercurio, lepore ac venustate affluens: purus illi sermo & expromtus, sive extemporali, sive scripto opus. Itaque verè in eum ita *I. Posthius* lusit: *Elogium Iuni.* *Gell. l. 17. c. 17.* *I. Posthii in Iun. carmen.*

Nomen artibus extulit duabus
In toto celebratus orbe Phœbus.
Nam & tristes potuit fugare morbos,
Et doctum ad citharam sonare carmen.
Verùm ille in superas recessit arces;
Aut forsan periit; si acerba magnos
Mors domat quoque conteritque divos,
Quis nobis erit ergo Phœbus alter?
Certè aut nullus erit, vel Adriane,
Tu iam Phœbus eris. Nam utrâque præstas,
Quâ Phœbus fuit institutus, arte.
Nam & tristes potis es fugare morbos:
Et doctum ad citharam sonare carmen.

Eruditionem eius testantur & complura multiplici doctrinâ ab ipso elucubrata monumenta. *Cassii* enim *Iatrosophistæ medicas quæstiones* è Græcâ in Latinam coloniam deduxit, exemplaris Græci castigatione ad finem adiectâ. *Scripta Iuni.*

Est eiusdem *phalli* ex fungorum genere in Hollandiæ sabuletis passim crescentis *descriptio*, & ad vivum expressa pictura.

Scripsit de *anno & mensibus commentarium*, cui adiungitur *Fastorum liber*; quo quicquid peculiariter apud *Græcos, Hebræos, Romanos*, aliasque exoticas nationes, memorabile quolibet die actum fuerit & observatum, compendio commonstratur.

Calendarium item in quo totius anni dies articulatim ad calculum vocati, atque idipsum Latinis, haud barbaris sententiis cuilibet anni tempori congruis.

Edidit etiam *animadversionum libros* sex; in quibus infiniti penè auctorum loci corriguntur & declarantur.

Nomenclatorem item omnium rerum propria nomina variis linguis explicata continentem.

Commentarium de comâ, ut taceam *Emblemata*, *Ænigmata & carmina* lepidissima.

Nonium Marcellum de proprietate sermonis, ope veterum codicum, innumeris in locis restituit & locupletavit. Idem præstitit in *Fulgentii Placidæ* libello, de prisco sermone.

Latio denique donavit *Eunapium de vitis Sophistarum: & Hesychii de viris eruditionis fama claris*: & *Eustathii* in Homerum, unum in volumen collegit, cui *Cornucopiæ* titulum fecit. Auxit & *Lexicon Græcolatinum sexcentis amplius vocabulis, uti & adagia Erasmi*.

Hæc de Junio perhibent *Ianus Duza in manibus Iunianis: Iac. Aug. Thuan. l. 61. histor. alii.*

☉ 1576. d. 15. Ian. ætat. 41.

NICOLAUS MOEGLINUS.

Academia Tubing. aperta. TUBINGÆ, vetustâ ac celebri Sueviæ urbe, inter alia Academiâ ab *Eberhardo* comite Tubingensi, anno Christi *millesimo, quadringentesimo, septuagesimo septimo* ornatâ, lucem hanc adspexit *Nicolaus Mœglinus*, vel *Möglingus* sub annum seculi *decimi quinti, trigesimum quintum*.

Natalis Mœglin. In patriâ Academiâ bonarum artium ac philosophiæ magister renuntiatus anno *quinquagesimo quarto*, pridie *S. Iacobi*, postea ad medicam artem animum appulit: in qua etiam *ἀξίωμα* summum est adeptus. *Philos. magist. & med. doct. renunciatur.*

Reutlingæ vivit. Inde *Reutlingæ* Sueviæ oppido Imperiali sede fixâ, medicinam ibidem ad vitæ usque exitum factitavit.

Et moritur. Abiit ad vitam meliorem die *decimo quinto* Januarij inchoantis annum *septuagesimum sextum*, ætatis suæ anno *quadragesimo primo*. Sepultus est Reutlingæ; ubi in templi pariete iuxtà ambonem epitaphium eius affixum legitur eiusmodi: *Epitaph. eius.*

Nico-

Nicolaos Mœglin septem Reutlinga per annos
Doctor eram medicus, non sine laude, tuus.
Mille & quingenti, septemque decennia, sexque
Anni ibant, medium, lane bicesque tuum:
Octo ego lustra videns annumque, fragillima clausi
Lumina, morsque mihi tormina ventris erant,
Quam docui infirmos, mihi erat patientia cura:
Vivus eram CHRISTI: mortuus huius ero.

Fratres habuit duos *Wilhelmum & Danielem*, utrumquē itidem medicum: è quibus *Daniel Ioanni Vischero* medico professori, de quo paulò pòst, in Academia Tubinganâ succesfit: ac principi Württernbergico à curâ corporis, uti & antea *Ludovico* electori Palatino, fuit. Itaque non immeritò vir doctissimus de trigâ hac fratrum scripsit: *Fratres.* *Daniel Mœglin. med.*

Permagnum & rarum est, tres magno nomine fratres
Doctores medicos unum aluisse patrem. *Tres fratres medici.*

Amicitiam, vitæ humanæ unicum condimentum, coluit tum cum aliis viris piis & doctis; tum cum *Ioanne Posthio* medico & poëta: unde eius tale ad hunc Mœglinum epigramma: *Amici.*

Certa quod humanas iungit concordia mentes:
Aut contrà, hic certa sunt inimicitiæ:
Haud dubiè astriferis dimanat ob orbibus: unde
Rerum & naturæ semina cuncta fluunt.
Sic mihi Bersmanus, sic Crusius, atque Melissus
Diligitur: sic te iam, Megeline, colo:
Atque alios, quibus est similis sub pectore virtus:
Cumque malis constans est mihi dissidium
Seu bona, seu mala sit natura: bonosve malosve
Ingenii mores occuluisse nequit.

Et tantum eruere potuimus de Mœglino vel Mœglingo, ex *Crusii annalibus Suevicis, part. 2. lib. 11. cap. ult. & part. 3. lib. 12. cap. 23. Parergis item Posthii, & aliis.*

ADAMUS BODENSTEIN.

⊕ 1577. d. .... ætat. 49.

PATREM hic habuit *Andream Bodensteinium, Carolostadium* à patria dictum Theologum satnotum, de quo *alibi. Natum coniicimus sub annum *vicesimum octavum* seculi *decimi quinti*. Admodum adolescens patrem cùm amisisset, in scholis tamen hæsit: atque ad medicinam animum appulit: in qua non aliqua tenus est progressus.

**In vit. Theol. German.*

Paracelsi sectator Bodenstein. *Theophrasti* autem *Paracelsi* sectam sive sententiam amplexus; quæ, ut hominum sunt ingenia, quibusdam laudatur, quibusdam vituperatur; *Basileæ* ferè primus ac princeps, eius artem & ore & opere propagavit: non solùm morborum insanabilium plenam sanationem, sed etiam vitæ producendæ rationem professus.

Moritur. Vitam ipse, intemperanter, ut ferunt, huc illuc divagando actam, finiit anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo septimo*, ætatis suæ *undequinquagesimo*, haud multum magistro suo annosior; *Monumentum.* *Basileæ* de sua voluntate tali epitaphio honoratus:

HYGIÆ ÆT.
ADAMUS A BODENSTEIN
THEOPHRASTI PARACELSI
UT PRIMUS,
SIC FIDUS SCITUSQUE ET
OPERE ET ORE
INTERPRES,
PALMAM VICTORIÆ SUÆ
REGI TRIUMPHANTI
OBLATURUS,
MORTALITATIS EXUVIAS
NEC METUENS, NEC
OPTANS,
SOLO HOC CÆLOQUE LIBERO
HOMO LIBER
FIDE DEPOSUIT BONA:
QUAS
SPE BONA OLIM
REPETAT.
AN. SAL. M. D. LXXVII.
ÆTAT. HEBDOMADE
SEPTIMA.

Nec omnia, nec omnes mihi
Placuere: quinam ego omnibus?
Non omnibus Cous senex,
Non eremita Spagirus.

Num

Num tu Viator omnibus ?
DEO placere cura. Abi.

Vertit hic Bodensteinius plurimos *Paracelsi libros* Germanicè ac Latinè; versos in publicum edidit: ac in eosdem præfatus est. *Et scripta.*

Scripsit præterea ad *Fuggaros epistolam: in qua argumenta Alchymiam infirmantia & confirmantia adducuntur: quibus & eam artem esse verissimam demonstratur: lapisq; verè inventus ostenditur.*

De *podagra item præservatione tractatum.*

De *herbis duodecim zodiaci signis dicatis.*

In excellentissimi philosophi *Arnoldi de Villâ nova rosarium chymicum Isagogen paraphrasticè traditam.*

Tantum de hoc Bodensteinio *ex Aug Thuani historiâ: monument. Basileensibus: Gesneri bibliotheca.*

ACHILLES PIRMINIVS GASSARVS.

☉ 1577. d. 4. Decemb. ætat. 72.

NASCITUR hic *Lindavii* ad lacum Bodamicum, anno Christ. *millesimo, quingentesimo, quinto*, ante solis ortum die *tertio* Novembris, patre *Vlrico Gassaro*, vel *Gassero*, matre *Vrsula Randecciâ, Caspari* nobilis à *Randeck*, filiâ. **Conditi circa an. Christi 38. Vlr. Gassarus. Pater Gassari,*

Pater chirurgus fuit elegans & miles fortis. Gessit aliquoties in tribu suâ tribunatum, & capitanei etiam munus patriæ suæ militum: cùm *Maximilianus I.* Augustus, Romam coronæ accipiendæ causâ, anno *millesimo, quingentesimo* cogitaret: qui posteà eo usus est domestico chirurgo. Diem suum obiit calendis Martii, anno *decimo septimo*, supra *millesimum, quingentesimum* Lovanij. *chirurg Maximiliani I. Vide Crus an. l. 9. part. 3. c. 16. Moritur.*

Cæterùm huic nostro *Pirminii* nomen additum fuit anno *millesimo, quingentesimo, duodecimo*, in Confirmatione à *Ioanne Fabro*, vicario tunc parochiæ Lindaviensis. Literas initio apud patrinum suum, *Leonhardum Baierum Lindaviæ* didicit: postea anno *vicesimo* post *millesimum, quingentesimum*, mense Majo, *Selestadium* ad *Ioannem Sapidum* est missus. *Pirminii nomen unde Gassaro. Leonh Baier. patrinus Gassari*

Anno deinde *vicesimo secundo* evocatus in patriam, rebus physicis per tres menses *Argoviæ* sub *Vrbano Regio* privatim dedit operam. *Traditur l. Sapido Gassar. Et Vrbano Regio.*

Eodem anno *Wittembergam* ad Melanchthonem profectus, usque ad annum *vicesimum quintum*, ibidem ad studia humaniora incubuit, & Mathematicis præcipuè ac medicinæ operam *Abit Wittembergam 1522.*

Inde Viennã. dedit. Wittembergâ *Viennam Austriæ* discessit; ac sub *Simone Lazio* studium medicinæ absolvit. Inde in *Galliam* Narbonensem abiens, *Montem Pessulanum* petiit: ubi medicos audivit expertientissimos. Ab eo *Avennionem sive Auraicum* venit: ibiq; anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo octavo*, medicinæ Doctor solenniter est renunciatus.

Proficiscitur in Galliam.

Vbi medici honores consequitur.

Redit in patriam.

Polìater August. designatur.

E Galliis in Germaniam reversus, ab augustâ Augustanæ urbis Repub. archiatri munus ei est demandatum: in quo tum medicinam faciendo, tum rei literariæ inserviendo, ita est versatus: ut ab omnium ordinum hominibus gratiam inierit singulatem.

Vbi & moritur.

Fatis concessit ardentissimâ febri ac melancholiâ laborans, die *quarto* Decembris, anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo septimo*, ætatis suæ *septuagesimo secundo*, completo.

Eius monumentum.

Sepultus est ibidem in cœmiterio suburbano: ubi epitaphium eius huiusmodi:

MONUMENTUM ACHILLIS PIRMINII GASSARI, LINDAVIENSIS, MEDICINARUM DOCTORIS: QUI CUM LXXII. ANN. COMPLETE VIXISSET, IN CHRISTO OBDORMIENS, AUGSTBURGI HOC LOCI SEPULTUS EST, ANNO SALUT. M. D. LXXVII. D. IV. M. DECEMBRIS, SUISQUE COMMUNE ESSE VULT.

Helluo librorum.

Bibliotheca Palatina aucta.

Fuit & hic unus de medicis elegantioribus; amans literarum & literatorum omnium: helluo & emtor librorum, inprimis recens editorum, avidissimus. Inde bibliothecam habuit, si quisquam privatorum, instructissimam: quæ ab eius obitu à generoso & illustri *Hulderico Fuggero* coëmta, postea eo mortuo, ex testamento Palatinatui, cum reliquis, quos non mediocri sumtu compararat plurimos, libris cessit.

Scripta Gassari.

Evulgavit typis Gassarus *epitomen chronicorum totius mundi:* quam tertiâ curâ emendatam auctamque *Leonhardo* illi *Baiero* Ellingensi propatri suo, dedicavit.

Edidit & *catalogum regum omnium, quorum sub Christianâ professione adhuc regna florent.*

Catalogum item *regum Hierosolymitanorum*

Idem publicavit *tabulam* quandam *Mathematicam, sciaterion pedarium* inscriptam: & librum *de peste* Germanicâ linguâ.

Exstant eiusdem *Lindaviensis atq; Augustanæ urbium descriptiones*

ptiones ac historia, Sebastiani Münsteri operi Cosmographico insertæ.

Suggesserunt hæc nobis de Gassaro *Crusius in annalibus Suevicis: Gesnerus in bibliothecâ, alij.*

BRVNO SEIDELIVS.

Floruit circa ann. 1577.

NEQUE indictus hic *Bruno Seidelius* nobis abibit, poëta & vir bonus, liberalibus atq; philosophicis disciplinis omnibus eleganter politus, inprimis physicis & medicinæ arcanis clarus. Natus is est *Querfurti* loco honesto, die *Michaeli* sacro, anno quem ipse ænigmate tali *innuit:

Ænigma de natali Seidelii.

*In epigram. p. 316.

Si virgines causas necis maritorum,
Et Hectoris fratres aeria aquila stellis
Addas: & Hectoris laboribus iungas
Nili dies, doctum chorumque Musarum:
Ac si gemino portus in orbe Thebanis,
O lector, annos homines copules primi:
Natalis inde colliges mei tempus.

Patrem habuit *Iacobum*: matrem *Dorotheam Bergfridam*, feminam piam, & gravem: quam anno *quinquagesimo*, die *decimo tertio* Aprilis mortuam, & ipse & frater *Iosias Seidelius* epitaphiis carminibus *deflevetunt & celebrarunt.

*Exstant l. 1. elegiar. Seideli.

Jactis bonarum artium fundamentis, *Wittembergæ* potissimum & *Erphordiæ* studia est persecutus: fuitque non postremus de choragio doctorum; qui illo seculo vixerunt.

Quos autem *Wittembergæ* docentes audiverit: *profitetur ipse hisce elegiacis:

Wittembergæ quos audierit.

*Lib. 2. eleg. 1.

Melanchthon.

Ipse DEI verbum placido sonat ore Melanchthon:
Constantique senex asserit ore fidem.
Ingenuas artes ornat: pulsasque reducit
Aonias, summâ dexteritate, deas.
Per quem Saxonicas qui terras influit Albis,
Non minus hoc nostro tempore nomen habet:
Quàm decorata tot ac tantis, tu Tybri, triumphis;
Propter Aristotelem sive Stagira tuum.
Quem tulit ac genuit felix Pomerania, pastor
De Christo populum dogmata vera docet.
Explicat Hebrea Forsterus munera linguæ
Doctor, & ad fontes praparat arte viam.
Naturam, pie Paule, docet: doctissima scripta,
Ingenio grandis, corpore parve, legis.

Astra

Astrorum monstrat motus & sidera cæli,
Reinholdi magnâ sedulitate labor.
Dulcia, Vite, doces linguæ dum pondera Graiæ;
Gloria non unquam te peritura manet.
Enarrat veterum præclara poëmata vatum
Marcellus, studii rector honosque mei.

Peregrinatur Seidel. Wittembergâ relictâ Germaniam peragravit: variarumque urbium mores, scholarum doctores, rerumpub. rectores vidit cognovitque. Postea *Norinbergæ* aliquantisper substitit, imò diutiùs quàm optasset, bello nempe oborto: unde ipse:

Hic ego finitimis non parvo tempore Francis,
Invitus colui Norica rura diu.

Arnstadii medic. exercet. Norinbergâ *Augustam* venit: tandemque *Arnstadii* comitum Schwartzburgicorum sede, ubi schola publica fuit aperienda, ut ex epistolâ quadam *Camerarii* ad hunc Seidelium colligas, medicinam factitavit. Exinde *Erphordiæ* & philosophiam *Docet Erphordiæ.* publicè docuit: & artem medicam exercuit; scriptisque promovit; *Hippocratis & Galeni*, si quisquam alius sectator studiosissimus.

Rodol. Goclē. auditor eius Inter discipulos eius quasi lumen enitet *Rodolphus Goclenius*, professor in Academia Marpurgensi clarissimus: qui, quod grati est discipuli, editis atque locupletatis magistri sui commentariis, olim ex ore dictantis exceptis, memoriam viri eximii conservare & ad posteros propagare, laudabiliter est conatus.

Amici. Amicitia ei literaria cùm viris eo ævo clarissimis intercessit: de quorum numero post Camerarium facilè princeps fuit *Ioannes Posthius* medicus & poëta: id quod epistolæ ultro citroque missæ etiamnum testantur.

Vita interior. Vita eius interior plena fuit suavitatis, humanitatis, candoris. Interdum juvenis, serenre ita anni tempore & ocio liberiore: *Aucupiū eius.* solitus est aviculis capiendis tempus fallere: unde ipse *ita ad amicum: **Lib. 2. Odar. 18. Ode.*

Miraris quid in his agam diebus?
Dicam. Quæro locos amœniores;
Latos exspacior subinde in hortos,
Qui curis animum levare possint.
Multas his pedicas ego sub herbis,
Ramis atque sub arborum, locavi.
Sic spectacula grata sæpe cerno:
Quando capta pedes avis, vel alas,
Ejstrictis cupit explicare nodis.
Nec rarò lacrymas meis ocellis
Magnâ commiseratione movit:
A sævis laniata quando milvis,
Aut fœdata cruore largiore

Fractis

Fractis cruribus interim pependit.
Interdum in viridi supinus herbâ
Abiectus, soleo putare mecum,
Captas ipse quot interim volucres
Nodis ferè queam demum solutis.
Est & fistula, nuper ossi quidam
Quam confecit amicus anserino.
Ad cuius medium ferè foramen
Ponens ingeniosius arte ceram,
Argutas resonare fecit illam
Voces fallere posset ut volucres
Stultas. Hac ego fretus arte parvam
Struxi graminibus casam: sub illâ
Occultus lateo; ac aves doloso
Ad me sollicito volare cantu.
Prensas insidiis deinde nostris,
Mercedem capio mei laboris.

Monumenta ingenij sui literis mandata reliquit hæc: *Poëmatum libros 7* in quibus Elegiæ, Odæ, Idyllia, Epiprammata. *Scripta.*

De usitato urinarum apud medicos *iudicio* tractatum.

Librum, quo *morborum incurabilium causa*, mirâ brevitate, summaque lectoris iucunditate explicantur.

Fallopii item *de ulceribus* librum emendatiorem evulgavit.

Prodierunt eius & *de ebrietate libri tres*: exstat eiusdem *sententia* de iis, quæ *Laurentius Iubertus* in paradoxis suis, *de febrium humeralium origine ac materia* disputavit, excusa tomo 2. operum Juberti.

Ab obitu eius lucem vidit & *Physica*, cum supplemento Rodolphi Goclenij.

Commentarius item *didascalicus de corpore animato, ac potissimùm de corpore & anima hominis:* accommodatus ad faciliorem intelligentiam librorum *Aristotelis* & interpretum eius, *Galeni, Melanchthonis, Vesalii*, aliorum: qui de fabrica corporis humani scripserunt.

Tantum de *Brunone Seidelio ex ipsius scriptis: Camerarii epistolis, & bibliothecis.*

GERVASIVS MARSTALLER. ⊙ 1578.

GERMANIÆ regio est hodie *Brisgoia*, olim Romanis *Brisigavia* appellata; & incolæ *Brisigavi*, ut ex notitiâ Imperij Romani liquet: ubi inter milites præsidiarios numerantur *Brisgoia.*

Brisi-

Brisigavi. Hac in regione, inter alia oppidum est ad Rhenum, cui nomen cum multis commune *Neoburgum*: id ortum dedit *Gervasio Marstallero*; viro nativa bonitate, & candore, & ingenio omnium doctrinarum capace, à DEO ornato.

Neoburg. oppid. patria Marstall.

Juvenis in *Haidelbergensi ac Wittembergensi* Academiis cum ingenij ac doctrinæ laude versatus est: & *Wittembergæ* quidem ante bellum Germanicum gratus charus que vixit viris summis, *Luthero* adhuc superstite. Ibidem cum *Davide Chytreo* amicitiam societate studiorum conciliatam, & in Academia Haidelgensi confirmatam, toto vitæ tempore deinceps sincerè & constanter coluit.

Wittembergæ agit. Amicus David. Chytr.

Posteà in Saxoniam delatus *trigintà* ferè *annis*, consilio & manu, tota in regione ægris feliciter medendo servivit.

Exercet med. in Saxon

Tandem *Cellæ* Saxonum ex illustriss. principis *Wilhelmi*, ducis Brunsuicensis ac Lunæburgensis ministerio aulico, in cœlestem aulam à Deo est evocatus, anno Christi *millesimo, quingentesimo, septuagesimo octavo*.

Moritur archiat. duc. Brunsuic.

Fuit hic etiam *Marstallerus* de Germanis non medicus solùm πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων: verum & in mathematicis, & universâ philosophia atque Theologiâ præclarè eruditus: poëta verò DEO & Musis charus.

Eruditio eius.

Reliquit filios duos, alterum sibi cognominem, artis itidem medicæ doctorem; alterum *Martinum*, qui juvenis studia principum Pomeraniæ est moderatus.

Filii.

De scriptis eius nihil invenimus, præter libellum, cui titulus, *artis divinatricis encomia*. Prodiit excusus *Parisiis* apud Wechelum anno *quadragesimo nono*

Scripta.

Tantillum etiam de hoc medico *ex lib. 24. Saxoniæ Chytræi, & elench. librorum.*

♁ 1579. d. 12. Octob. ætat. 45.

CORNELIVS GEMMA.

EGREGII patris egregius hic filius *Lovanii* editur sub annum *tricesimum quartum*, supra *millesimum, quingentesimum*: & nomen quidem ei proprium fuit *Cornelio*, sed *Gemma* illi adhæsit; quod *patri proprium fuerat; qui quòd cognomen nullũ haberet, à patriâ *Frisius* fuit dict.* Est autem *Gemma* apud Frisios nomen frequens & usitatũ, dialecto illâ tantum in gente conservata, ut litera G. sonum I. & E in pronunciatione edat.

**Vt in vita eius dictum. Gemma unde dictus.*

A patre literis & moribus humanioribus maturè imbutus, vestigia paternæ virtutis graviter & feliciter ursit. Nam & in omni philosophiâ, & arte medicâ, eò usque fuit progressus: ut altissima philosophiæ recludendo mysteria seipsum quodammodo

Philosophus & Medicus felix.

modo superarit; & non solùm in theoriâ; sed & in praxi felix fuerit; suâque arte vitam multis produxerit: quam tamen sibi servare non potuit.

Obiit enim prætnaturâ morte ex epidemicâ lue apud *Grudios* grassante die *duodecimo* Octobris, anno *septuagesimo* *nono post *millesimum, quingentesimũ*, ætatis *quadragesimo quinto*, Lovanij: ibidem sepultus, cum *Laurẽtii Beierlinckii* epitaphio eiusmodi: *Moritur.* ** Mira. octavo.* *Epitaphium Corn. Gemmæ.*

Quis lapis hic? Gemma: Gemmam lapis an tegit? inquis:
At condi in gemmâ debuerat potius.
Non ita: nam quavis minor illo gemma fuisset;
Et posito à Gemmâ, gemma fit ipse lapis.

Docuit in patriâ regius medicinæ professor artem medicam, atdiitque medicus, philosophus, Rhetor & poëta insignis; & acceptam à patre famam præclaris ingenij sui monumentis sic auxit: ut uter alteri plus debeat, meritò ambigas. *Eruditio eiusd.*

Scripsit enim de arte *Cyclognomicâ*, deque *naturæ divinis characterismis* libros; quibus res medica plurimũ illustratur in Plantinianâ editos anno *septuagesimo quinto*. Sub finẽ eius operis adjecta sunt: *Casus mirabilis cuiusdã abscessus* in puellâ Lovaniensi: de *raro genere epidemicæ febris pestilentis*: quæ ad Galeni hemitritæos accedens proximè magnâ vi grassata est. De *ulteriore transmutatione febris pestilentis in pestilentiam veram, deque illius methodo curatrice.* *Scripta.*

Idem auctor in eodem opere *historias medicas ac* [illegible] *morborum singularium rarioresq́ casus in unum volumen* relatos, & praxeos suæ curriculum se scripsisse testatur; meminit ibidem & *anatomicorum suorum commentariorum* & aliorum. Sed quid post obitum de illis sperandum sit, incertum.

Reliquit & *Cornelius* filios duos alterum *Raphaëlem* canonicum & scholasticum ad D. Petri Lovanij: alterum *Philippum* doctorem medicum, rarò exemplo, *filium, patrem, avum*, & eruditos, & iisdem deditos studiis floruisse. *Filius, Pater, Avus medici.*

Hæc de Gemma F. ex *Miræi elogiis Belgicis*: *Schenckij bibli oth. Iatricis, aliis.*

VICTOR GISELINUS.

Flor. 1580. præter propter.

VICTOR GISELINUS *Sandforti* in Flandriâ nascitur medicus, criticus, & Philosophus rari exempli, anno *undequinquagesimo*, supra *millesimum, quingentesimum*, die *vicesimo tertio* Martij. Fuit *Iusto Lipsio* perfamiliaris sociusq; peregrinationum: ut & *Dolæ* Sequanorum laurea medica insignitum, panegyrica oratione publicè laudarit: quem etiam in Saturnalibus loquentem, ut egregiè literatum, introduxit. *I. Lipsi intimus Giselin.*

Ducta

Exercet medicinam. Ductâ *Brugis* uxore, quâ cum familiæ curas partiretur, medicinam *Bergis S. Winnoci* honorario publico dotatus, factitavit.

Prædicit sibi mortem. Mortis horam ex artis medicæ prognosticis prænuncians, nullâ prole relictâ, in flore ætatis ibidem abripitur; & à mœstâ coniuge honesto tumulo conditur.

Scripta. Præter *poëmata varia*, scripsit eruditas *ad Prudentium* poëtam Christianum *notationes: Adagia* item post centuriatores *Batavos duos, tertio pedatu sepo[?]uit: Addidit & *Fernelii de morbo Gallico* librum. Exstat de eo Beyrlinchi Epigramma eiusmodi:

**Erasmum & Iunium.*

Epigramma in eum.

Cum nato certat Latonæ mascula proles,
Vult ubi VICTOREM *quilibet esse suum.*
Phœbus ait meus est meus est Epidaurius inquit,
Certant; VICTOREM *vincit acerba quies.*

Aubertus Miræus in elogiis Belgicis.

☉ 1582. *die . . . ætat . . .*

ANDREAS ELLINGER.

Thyrsigeri multi: pauci Bacchi. VERE divinus Hippocrates, οἱ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοί, ἔργῳ δὲ πάγχυ βαιοί, *fama quidem & nomine sunt multi medici, re autem ipsâ & opere, valdè pauci.* Nam ut nihil dicamus de illis carcinomatis, quando, ut proletarij versus habent,

Se fingit medicum quivis idiota, profanus
Iudæus, monachus, histrio, rasor, anus:

inter illos ipsos, qui ad medicam, ut loquuntur, facultatem animum appulerunt, nomenque Asclepiadæo collegio dederunt;

Verus medicus quis? quotusquisque est, qui sit, quod audit, ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος? cùm multi sint servum pecus ἀυτοχειδίων χαρτῶν, quas Receptas vocant, compendiis nitentes, & medicinam non in pectore; sed in chartis gerentes. Longè ab his abiit hic noster *Andreas Ellingerus* Thuringus, philosophus, poëta, & medicus excellens, ab ineunte ætate ita à patre eductus, ita à magistris institutus: ut iuxtà pietatis atque liberalium artium doctrinam animo complecteretur: neque quicquam bellâ isthac pulcerrimarum rerum copulatione priùs duceret aut antiquius.

Pietas & doctrina par egregium.

Ad medicam autem inprimis artem cùm naturæ suæ ductu animum maturè applicuisset: audivit eius doctores, quos ea ætas tulit, præstantissimos, non sine laude & industriæ fructu.

Docet Lipsiæ Ellinger. ann. 15. Nam & testimonium Academicum & honores medicæ artis summos est consecutus; atque in Academiâ *Lipsicâ* in Professorum publicorum numerum honorificè cooptatus.

Posteà sub annum Christi *sexagesimum nonum*, vocante illustrissimo Saxonum principe, duce *Ioanne Wilelmo*, avelli se è complexu Elistrinæ; μάλα κόμψα ϗ ἀϖεωνῖτα passus: quæ continuos *quindecim annos* eum foverat, familiâ, honoribus, dignitatum accessione auxerat: multorum amicorum, & in his nonnullorum præcipuæ auctoritatis, collocupletarat: venit in *Salanam*, ab inclytæ memoriæ, *Ioanne Friderico*, principe Electore, *institutam. Hic artis antiquissimæ & nobilissimæ doctrinam tradere iussus, plurimùm commodi attulit studiosis illius, γνησίοις Asclepiadæis; qui non ἀλόγῳ τρίβῃ ϗ ἐμπειρίᾳ τέχνῃ & artificiosâ industria cuperent aliquando curationes morbis adhibere. *Vocatur Ienam 1569.* *Quò & venit.* * *An. 1548.* *AcademiaSalana instituta.*

Ibidem summum Academiæ magistratum, Rector designatus, aliquoties non sine molestiâ gessit; ipso cives suos frugi defendente, aliis à partibus oppidanorum stantibus.

Ad meliorem vitam, ex ingrato & bonis literis inimico seculo abit, anno *millesimo, quingentesimo, octogesimo secundo*, relicto sui desiderio viris præstantissimis; inter quos sæpe laudatus *I. Posthius*; qui obitum eius editis & suis & *Petrai* epitaphiis carminibus deflevit. *Obitus Ellingeri.*

Cordi huic Ellingero in omni vitâ fuit; idque pro suâ virili semper studuit: ut studiosæ juventuti vera & solida artis, quam profitebatur, fundamenta traderet: operamque ac studium suum auditoribus prolixè probaret. Monuit seriò studiosos medicinæ; ut maturè relictis, quos interdum non attigisse satiùs erat, rivulis, lutulentum persæpe fluentibus, vivos illos monumentorum latices non degustarent solùm; sed iis penitùs se immergerent. Italiam autem, bonarum artium parentem, si quibus per fortunas adire non liceret, hoc tetrasticho consolatus est: *Fontes bibendi potius quam rivuli.* *Italiam extra Italiam ut adeas.*

Libris te abde bonis, magnoque immerge Galeno;
Et verè in mediâ sic eris Italiâ:
Per magni qui se volvit monumenta Galeni;
Hic verè in mediâ est Græciâ & Italiâ.

Amicos, dum vixit, coluit, tum alios complures, tum *D. Posthium*. *Amici.* *Io. Posthius.*

Illum medentum gloriam & vatum decus:

ut in inscriptione paraphraseos Hippocratis Prognosticorum ipse Elingerus dilaudat; *Ioannem Fichardum* inclytæ reipub. Francofurdianæ ad Mœnum syndicum; *Ioachimum Camerarium*, Phœnicem doctorum Germaniæ: *Iustum Lipsium*, cuius ex Academiâ Jenensi abitum ægerrimè tulit: unde alicubi ita queritur: *O rure inficeto inficetos magis nos, qui passi sumus eripi nobis* τοῦτο τὸ γλυκερὸν στόμα Μουσῶν, κ' ἀλαθινὸν φίλον *scholastica nostra conversationis!* *Ioan. Fichard. IC.* *Ioch. Camer.* *Iust. Lips.*

Poëtica cum Medicis coniungit Ellinger.

Quicquid à medicâ tam professione, quàm praxi, nactus fuit temporis subsecivi: id omne Musis mansuetioribus impendit: sæpeque dixit: *cùm non est, quod agam medicus: curo ne desit, quod agam musicus:* & ad Posthium scribit alicubi ita:

Nunc quicquid medicæ professionis
Decurso reliquum facit labore,
Ingrati mihi temporis Galenus;
Arguta id sibi vendicant Camana:
Nunc cælestia dogmata explicantes:
Nunc virtutem hominum eruditiorum
Ad cælum stile Tëta vocantes:
Et contrà scelera improbesque mores,
Mordaci graviter stylo notantes.

Scripta.

Scripta ab ipso edita sunt hæc: *Hippocratis Aphorismorum*, id est, selectarum maximèque rararum sententiarum *paraphrasis poëtica:* cui submisit eiusdem *Hippocratis prognosticorum* itidem *paraphrasin poëticam*.

Sunt & *hymnorum ecclesiasticorum libri tres*, ab Ellingero *emendati:* cùm in iis sæpe carminis leges essent neglectæ.

Oratio de dicto Hippocratis: ἰητρὸς φιλόσοφος, ἰσόθεος, habita in Academia Jenensi die *vicesima septima* Augusti, anno *sexagesimo nono*, sub initium lectionum.

Carmina epicedia & epitaphia de obitu I. Wilhelmi, ducis Saxoniæ: qui ob it anno *septuagesimo tertio*, die *secundo* Martij, ætatis *quadragesimo tertio*

Vertit & carmine evangelia Dominicalia: ut ex Posthij parergis videre est.

Salveldia.

Est denique Ellingeri elegans *oratio de Aphorismis Hippocratis*, habitâ ab ipso *Salveldiæ:* ubi anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo octavo*, jussi fugâ declinare grassantis *Ienæ* contagij vim, consederat cum Academiâ. Est autem *Salveldia* oppidum in eiusdem fluminis ripâ, supra Jenam quinque milliaribus.

Et tantum de hoc communis patriæ ornamento eruimus ex ipsius monumentis & epistolis.

---

† 1583. d. 1. Ianuar. ætat. 60.

THOMAS ERASTVS.

BADENÆ Helvetiorum *Thomas Erastus* natus est sub annum Christi, ut Pantaleon autumat, *vicesimum quartum*, supra *millesimum, quingentesimum*. In patriâ primis literarum rudimentis perceptis, Basileam anno *quadragesimo* côcessit: ibique & bonis artibus & linguis præclarã navavit operã. Ibidem anno

Basiléam abit Erastus.

quadragesimo secundo peste correptus, valetudini tamen divina gratiâ & medicorum ope est restitutus. Cum studio quoque humaniorum literarum coniũxit Theologicũ: & lectione biblio:ũ adsiduâ, atque religionis meditatione seria, quid sequendum in obortis de religione controversiis, DEI gratiâ animadvertit.

Ibi peste corripitur.
Theolog. cum philos. coniungit.

Geminum autem adolescenti, doctrinæ amore flagranti ob iectum fuit impedimẽtum, *corporis* alterũ vitium; alterũ *fortunæ*: neutrius tamen incommoditate avocari se à dulci Musarũ consortio passus est. Nam cùm manus dextræ usum minus haberet expeditum, & ad literas formandas utilem, sinistram ita adsuefecit; ut eâ & publicè præceptorum exciperet dictata velociùs etiam commilitonibus suis: & domi si quæ chartis mandanda essent feliciter omnia consignaret. Præterea parentibus tenuibus natus ex eorum cum esset numero, qui haud facilè emergunt: DEUS ei de Mæcenate eiusmodi prospexit: cuius liberalitate & sumtu studiorum telam feliciter incoatam pertexeret.

Impedimenta studiorum Erasti
1. Corporis.
2. Fortunæ.
Mæcenas ope in Ital. mittitur.

In Italiam igitur profectus, *Bononiam* venit: ibique totum se philosophiæ acutiori dedidit: in quâ eò usque processit: ut non mediocris eo in censu haberetur. Ex philosophorum spaciis ad medicorum hortos progressus: ita in iis versarus est: ut medicis clarissimis gradus, & testimonio eruditionis medicæ publico dignus iudicatus fuerit.

Philos. & medic. dat operã.

Præceptores habuit cum alios, tum, quem passim in scriptis suis dilaudat, *D. Lucam Ghynum*, virum optimum, eruditum, & exercitatum: qui ipsi medicamentum ex theriacâ & Mithridatico compositum, mirificè prædicavit.

Studiorum autem socium *Bononiæ* nactus est *Camillum Franchinum*, postea medicum Bononiensem celeberrimum; & amicum constantissimum.

Camillus Franchinus.

In Italiâ *novennium* apud medicos summos & experientissimos cùm exegisset; in patriam ad suos reversus, aliquandiu in aulâ principum *Hennebergensium* vixit: medicinâque faciendâ statim famâ secundâ ad alios emanavit.

Venit in aulam Henneberg.

Inde eum *Fridericus III.* princeps Elector Palatinus honorificè evocavit: eique in antiquâ, quæ *Haidelbergæ* floret, Academiâ medicinam publicè docendi provinciam demandavit: quin & archiatrum & consiliarium ob prudentiam & vitæ integritatem adscivit. Ibi dum agit, *certamen Eucharisticum* recruduit: *utrum* videlicet *tropus in verbis Cœnæ admittendus* sit. Tum Erastus tropum adseruit, publicè etiam scriptis editis: ut non solùm corporum, sed & animorum esset medicus: & egregiam operam ad Ecclesiæ illius instaurationem navavit Anno *sexagesimo quarto*, cùm *colloquium* inter Theologos Palatinos & Wirtebergicos, super præsentiâ corporis Christi in

Inde Haidelbergam.
Certamen Eucharisticum.

*In monasterio Maulbrunnensi colloquium instit. 1564. Thuan. l. 35. hist.

cœnâ *institutum esset: ad id à *Friderico* Elect. Palatino cum Theologis etiam *Erastus* medicus fuit adhibitus.

Basiléam abit, ibiq; docet, Vtilitas disputationum Academ.

Haidelbergâ deinde *Basiléam* abiit; eamque Academiam, cuius alumnus primis annis tyrocinij sui fuerat, postremò vitæ suæ tempore docendo disputandoque illustravit. *Disputationes* enim mirificè extollebat *Academicas*, ad *inventionem* simul & *iudicium* exercendum, ingeniique nervos, εὐστοχίαν, scilicet & ἀγχίνοιαν, firmandos: adeoque nulli se unquam disputationi interfuisse constanter affirmabat; ex quâ non fructum aliquem percepisset. Autor igitur hortatorque collegio medico *Basileæ* fuit: uti menstruas disputationes medicas, ad studiosorum ingenia exercenda magno judicio à maioribus institutas, & eò usque constanter observatas, etiam præ inauguralibus aliis, urgere & continuare pergerent.

Obitus Erasti, & Epitaph.

Tandem anno *octogesimo tertio*, supra *millesimum*, *quingentesimum*, pridie cal. Januarij, naturæ debitum persolvit: ad D. Martini Basiléæ sepultus, cum tali epigraphe:

L·UMINUM DATORI
S.
NON HERMES HEIC TRISMEGISTUS,
SED
ACUTUS PHILOSOPHUS,
ELEGANS MEDICUS
SINCERUS THEOLOGUS,
HAIDELBERGENSIS ACADEMIÆ
COLUMEN, BASILIENSIS
LUMEN,
CUI NUTRICIA SUA LIBERAL.
REPENDIT,
DOCTIS PIISQUE AMABILIS
ET QUOD
AD PATRIÆ SPLENDOREM
FACIAT,
HELVETIUS AQUENSIS
THOMAS
ERASTUS CONDITUR
SEXAGENARIUS,

AN.

AN. SAL. cIↄ Iↄ XXCIII.
PRID. KAL. JAN.

Moribus fuit Eraſtus integris; ut quem non puduerit etiam publicè, ſi res ita poſtularet, errorem agnitum confiteri. *Mores Eraſti*

Diſcendi adeò fuit cupidus; ut mori fuerit ipſi ſuave; modò ex dubiis quæſtionibus, in quibus ſibi ipſe ſatisfacere non poterat; ſe poſſet expedire. Quanquam enim putaret, ſe non errare: & confirmaſſe ſententiam probabiliter: non tamen ob id non fuit paratus cuilibet cedere, meliora afferenti. Diligens in viribus medicamentorum probandis adeò; ut graviſſimè ſtatuerit, falli illos medicos oportere: qui aliis ſtatim credunt, re non examinatâ. *Ardor diſcendi.*

Inde in praxi ſatis fuit felix: multisque *hydrope, epilepſiâ, podagrâ*, & aliis compluribus morbis, quos Paracelſus incurabiles facit, divinâ gratiâ adiuvante, graviter laborantibus, ſanitatem reſtituit. *Felicitas in praxi.*

Nec tanti apud ipſum ullius hominis fuit auctoritas: ut propter ipſum ab evidentibus ſenſui recedere voluerit: nec quid quisque affirmet, cùm non conſentit ratio; ſed quid verum ſit, ex ipsâ re propoſitâ inveſtigandum ubique judicavit. Aſtrologiam, quæ ex poſitu aſtrorum de fortunis hominum decernit, multis & non elumbibus argumentis refutavit: ſicut & *Paracelſicam* medicinam, quæ ſeu novitate ſeu vanitate ſuâ in Germania & alibi tot ingenia illexit, acerrimè inſectatus eſt, tum libris, tum theſibus, & epiſtolis editis. Ad ultimum etiam humanas ſcientias egreſſus, theologica tractavit: & quæſtionem de *diſciplinâ Eccleſiaſticâ & cenſura* non omninò ex ſuorum ſententia agitavit: qua de re alij. *Aſtrologiam & Paracelſ. medic. oppugnat.*

Scripſit præterea *contra Paracelſum diſputationes*, quatuor partibus diſtributas. Chemiam tamen tantum abeſt; ut ſimpliciter damnarit: ut potiùs magnis laudibus extulerit: ſi utilia, & quæ fieri poſſunt, conetur facere. *Scripta Eraſti Philoſ. & medica.*

Edidit & *de putredine librum*: quem impugnavit *Archangelus Mercenarius*: cui Eraſtus reſpondit.

Accuravit idem *vivam anatomen Comitis Montani Vincentini*: in qua multa artis medicæ capita exquiſitè declarantur.

Eſt etiam typis editum *volumen epiſtolarum & diſputationum medicinalium*, opera & ſtudio *Theophili Maderi*, medic. D. & Phyſices in Haidelbergenſi academia olim profeſſoris. *Theophilus Maderus.*

Repetivit ipſe *diſputationem de lamiis ſeu ſtrigibus*: in qua planè & ſolidè de arte earum, poteſtate, itemque pœna diſputatur.

Eſt Eraſti etiam *de auro potabili diſputatio*: in qua accuratè diſquiritur: num ex metallis opera chemiæ concinnata pharmaca tutò bibi poſſint.

De occultis itidem *pharmacorum potestatibus: quid & quotuplices ea sint: quibus in morbis, quomodo, quando, quem in curationibus usum habeant.* Accessit *disputatio de medicamentorum purgantium facultate*

Epistola de astrologia divinatrice, à J. Jac. Grynæo editæ.

Dissertationes Erasti & aliorum de Cometis.

Theologica. *De Cœna Domini libellus* absque auctoris nomine,

Declaratio libri Iacobi Schegkij de unâ personâ & duabus naturis Christi, sine nomine. Cui cùm Schegkius respondisset: Erastus aliam responsionem opposuit.

Divulgatum denique ab obitu Erasti fuit, viduæ ut putatur operâ, scriptum *de excommunicatione ecclesiasticâ*; cui Beza respondit edito tractatu *de vera excommunicatione & Christiano presbyterio.*

Præter hæc quæ foras dederit; aut etiamnum lateant, recenset *I. Georg. Schenck* in bibliothecâ medicâ.

Nobis hæc sufficiant de Erasto, *ex ipsius epistolis & disputationibus: Zuingeri theatro: Thuani historia: Gesneri bibliotheca: aliis.*

Flor. circa ann. 1583.

LEONHARDVS RAVVVOLFF.

LEONHARDUS *Rauvvolff*, Occoni alicubi *Dasylycus* dictus, patriam habuit Augustam Drusi, parentibus ibi natus honestis. A teneris statim unguiculis magistris fidis in disciplinā traditus, magnis in optimarum artium curriculo itineribus est progressus.

In Italiam & Galliam mittitur. Ex *Germaniâ* maturè in *Italiam* ac *Galliam*, ubi medicæ artis studium tunc ut cùm maxime florere judicabatur, missus; doctoribus medicis, tum temporis clarissimis, operam dedit: ac inprimis herbariæ rei studio incensus, cum *Hieremiâ Martio*, pòst medico Augustano, circa *Montempessulanum*, sæpiusculè & montes, & valles, & campos perreptando, sexcenta simplicium, quæ vocant, genera collegit, inque usum medicum exportavit. Laudat inter alios præceptorem suum fidelissimū *Guilielmum Rondeletium*, Academiæ Monspeliensis professorem clarissimū

Fit eius [illegible] Martius. Rei herbariæ studiosus. [illegible] Rondeletius.

Exercet medicinam. Reversus in patriam, artem quam didicerat, in valetudine civium stipendio publico exercere est iussus: quo loco laboris, industriæ, ac studij nihil est passus in se desiderari. Verùm cùm studio rei plantariæ summo teneretur, atque herbarum cognitionē medico inprimis & utilem & necessariam duceret: de consilio suorum atque permissu superiorum in Orientales regiones, in quibus multa nasci nobis non sat cognita, didicerat, navigare in animum suum induxit. Neque verò id immeritò aut

propo-

propoſito reprehendendo. Nam cùm ſecundum Flaccum:

Impiger extremos currat mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes:

quid optimarum ſcientiarum, & earum rerum, quarum poſſeſſio eripi nunquam poteſt, ſtudioſo non ſit ſubeundum? Ita *Solon* ſapientiæ amore peregrinationes longinquas ſuſcepit: ita *Plato* Megaram, Italiam & Ægyptum petiit: ita *Galenus* in Lemnum, Cyprum & Palæſtinam [illegible] navigavit. Anno itaque *ſeptuageſimo tertio* ſupra *milleſimum quingenteſimum*, in viam ſe dedit, ac Maſſiliæ navim ingreſſus, in Orientem non ſine periculo venit: ubi *Syriam, Iudæam, Arabiam, Meſopotamiam, Babyloniam, Aſſyriam, Armeniam*, cum præſenti ſæpe vitæ diſcrimine peragravit. Eâ in peregrinatione non ſolùm mores, ritus, ceremonias, religiones tam Mahumetiſtarum, quam Chriſtianorum varias, vidit atq; obſervavit: ſed herbas quoque; frutices, plantas, & eiuſmodi alia, ad rem medicam facientia, diligenter collegit, adſervavit, & ſecum in Germaniam noſtram exportavit.

Peregrinatio literaria.

In orientem navigat Rauvvolff.

Rediit autem ad ſuos anno *milleſimo, quingenteſimo, ſeptuageſimo ſexto*, menſe Februario, *triennio* ferè peregrè exacto, cum manubiis ac ſpoliis botanicis: & loco priſtino in Auguſtanâ repub. medicinam factitavit.

Redit in patriam.

Verùm cùm anno *octogeſimo octavo*, Auguſtæ Senat⁹ ſtipendia renunciaret omnibus; qui publicis ibi ſalariis viventes ad Catholicam Romanam tranſire nollent eccleſiam: etiam Rauwolff, reformatam amplexus religionem, cum aliis dimiſſus reiectusve fuit. Inde tandem honeſto ſtipendio evocatus *Lincium* commigravit, poliatri elegantis officio functurus: ordinumq; archiducatus Auſtriæ medicus futurus

Migrat Lincium.

Fuit linguarũ aliquot gnarus, medicus & artis uſu, & ipsâ experientiâ, & longinquis peregrinationibus clarus: ut ſcripta eius edita teſtantur.

Scripſit *Hodaporicon* ſive *itinerariũ Orientis*, in *Syriam, Iudaã, Arabiam, Meſopotamiã, Babyloniam, Aſſyriã & Armeniã*: quod in *ſex* partes diſtinxit: in quibus plurima rara, de omni medicâ materiâ obſervata tradit. Quarta illius pars, quæ continet plantarum *Ægyptiacarum & Syriacarũ* iconas, figuras, & hiſtorias, Latinè exivit, cum hiſtoriæ plantarum Lugdunenſis appendice. Hoc etiam in illo Hodæporico refert: certò ſe ex Perſâ quodam cognoviſſe, regem Perſarum; Sophũ ipſi nominant, Sarcamandæ urbe celebri unicornua alere: & in Inſulis duab⁹ *gryphos: quorũ hanc ſubiicit deſcriptionẽ. Gryphus animal eſt quadrupes, leone haud paulũ grandius, capite ſubrubro, roſtro adunco, collo plumoſo, corpore ſanguineo, alis aquilinis, pedib⁹ draconis ſimilib⁹, caudâ longâ, carnibus (equis alij) infeſtum: unde illud *Maronis:

Scripta.

**Ex Africâ à Ioan. presbyt. miſſos.*

Gryphi animalis quadrupedis volucris deſcriptio.

Iungentur iam gryphes equis

**Eclog 8.*

Quod ideò addere visum est: quia non nemo hoc animal fabulosum putat. Vir doctus his carminibus descripsit:

Igne micant oculi: curvatur acumine rostrum:
Sibilat & grandi lingua retorta sono.
Fulta toris cervix, praeacutis auribus exstat:
Fronsque minax acris signa vigoris habet.
Horrescunt villis armi crispantibus atri:
Et nodum hirsuto turbine finis habet.

Hæc de Rauwolfio *ex scriptis ipsius Rauvvolfii; Schenckij bibliotheca, aliis.*

☉ 1585. d. 6. Febr. ætat. 72.

VVOLFGANGVS MEVRERVS.

Aldenberga oppidum.

NASCITUR *Wolfgangus Meurerus* Aldenbergæ, quod est Misniæ oppidum, Boiemiæ vicinum, situm in monte arduo, & undique sylvis cincto: cuius radices alluit flumen rapidum *Muglitium*, longo quidem tempore propter stanni seu plumbi argentei venas satis notum; viris tamen eruditione doctrinæ, & sapientia præstantibus parum celebre ad eum usque diem; quo in hanc lucem editus est MEURERUS; qui non aliter atque *Aristoteles Stagiram*, *& Cato Censorius Tusculum*, patriam obscuram conceptu satuque suo nobilitavit.

Wolfgangus Meurer pater.

Huius pater *Wolfgangus*, qui *Berreuto* ex superiori Palatinatu *Aldenbergam* advenerat, anno Christi *millesimo, quadringentesimo, octogesimo octavo*, venatum metallicarum studio permotus; arte sua, quam ex parte *Ioanne*, cive Greslicensi, viro honesto, didicerat, opes mediocriter magnas sibi comparavit: talemque se erga incolas gessit; ut brevi temporis spatio præcipuis, in collegio juratorum ad res metallicas, muneribus fuerit laudabiliter perfunctus; eoque nomine gratus principi Saxoniæ *Georgio*: vir ingenti pietatis zelo, animique magnitudine; & quæ civium illius loci peculiaris virtus est, hospitalitate ac benevolentia erga peregrinos; licet ex incendio, quod totum ferè oppidum absumsit, magna opum facta esset diminutio.

Natalis Meureri Parentes.

Hoc parente natus est *Wolfgangus Meurerus vicesimo tertio* Maij, anno Christi Jesu, *millesimo, quingentesimo, decimo tertio*: ex *Elisabetha Reutera*, quod cognomentum etsi *Philippi Melanchthonis* matri esset: tamen uterque de hac cognatione in familiaribus colloquiis sæpenumero sollicitus, nihil temerè affirmare ausus est: licet alias studiis & animis essent coniunctissimi.

Præter Wolffgangum ex eadem coniuge suscepit alios *decem* liberos, tres masculos, septem fœmellas: quarum duas in prima infantia amisit: reliquæ elocatæ omnes fuerunt viris metallicis. Inter filios verò solum *Iacobum* habuit artis suæ successorem, qui in vallibus *Ioachimicis* postea consedit; alij tres artibus liberalibus dediti reipub. & ecclesiis postea utiliter inservierunt. *Wolffgangus*, de quo hîc nobis sermo est, in studio philosophico & medico: *Georgius Ioannes* in Theologia: quam ille apud *Snebergenses*; hic apud *Nepravicenses* integrè & fideliter docuit.

Iacob. Meurer metallic.

Georg. & Ioan. Meureri fratres Theol.

Eluxit autem in primis *Wolffgangi Meureri* annis præclara indoles & animus studiis maioribus aptus; quàm essent paterna. Itaque scholam patriam cupidè frequentare cepit: præceptores attentè audire; & audita diligenter domi ruminare. Hoc ocium literarium, ut filio jucundum; ita patri, laboribus assiduis iisque manuariis assueto, molestum fuit: quòd arbitraretur, illam inter libros & chartas perpetuam sessionem, quandam desidiam, & laborum fugam secum attrahere. Et haud dubiè literas deserere, ac operis metallicis incumbere coactus fuisset filius: nisi anno ætatis undecimo, vix tandem hoc permittente patre, *Pirnam* missus esset: ubi tum bonas literas docuit *Ioannes Schadius*, vir moribus gravis, & opinione eruditæ doctrinæ, prout illa erant tempora, celebris: à quo Græca coniungebantur cum Latinis, rarò illius illiterati seculi exemplo. Præter magistri eruditionem & diligentiam, crebrò solitus est Meurerus commendare civium Pirnensium in peregrinos scholasticos liberalitatem: quam ne nunc quidem patiuntur minui, præsertim erga eos, ubi beneficium non malè sentiunt collocari

Indoles Meureri.

Pirnam mittitur.

Ioan. Schad. ibi ludimag.

Pirnensium liberalitas in scholast.

Ex schola Pirnensi *Dresdam* migravit; impulsus fama *Ioannis Scheffelii*, qui eo tempore & loco, ludum regebat literarium: & postea *Lipsiæ* juris utriusque doctor renunciatus, præter consulatum, quem aliquot annos gessit præclarè; amplissimis in Academia perfunctus est honoribus. Neque enim illo seculo turpe habebatur prius in scholis exerceri eos: qui postea in Ecclesiis & Academiis essent publica conscensuri pulpita: quin potius magno sibi adminiculo illam fuisse palæstrã, multi magni viri sunt liberè confessi. Scheffelius autem Meurerum & propter ingenii bonitatem, & propter studium diligentiæ multum amavit: suique amoris argumentum esse voluit *Græcum novi Testamenti codicem:* quem discipulo, flagranti studio Græcæ linguæ dono dedit: quemque Meurerus in aliorum Græcorum auctorum defectu, nunquam de manibus suis deposuit; & postea ob pietatem in Deum, & gratitudinem erga præceptorem, semper magnifecit.

Dresdam venit.

Ioan. Scheffel.

Novum Testa. Græc. dono Meurero datum.

Græca lingua studet.

Atque erant in hoc studio Græcarum literarum Meureri tanti progressus, tantaque de iisdem magistri existimatio: ut adolescentulum natu grandioribus condiscipulis præficeret: eique prælectionem *fabularum Æsopi Græcarum* committeret; quo

Docet eam adolescẽtulos.

conatu eum seipsum doctiorem reddiditlet: & insuper magistri amorem ac condiscipulorũ admiratione͂ sibi conciliasset: paulò

Lipsiam se confert.

pòst *Lipsiam*, tanquã ad uberiore͂ literaturæ mercatũ se contulit, ubi primos studiorum fructus percepit. Nam eruditæ doctrinę qualicunque copiâ, coniunctâ cum pietate & modestiâ, facilè sibi amicos invenit: & patronos comparavit tum alios, tum in-

ibi monachos erudit.

primis pręposit ũ monasterij *D Thomæ*: que͂ adeò fauente͂ habuit; ut juniores monachos ab hoc solo vellet in Gręcis literis erudiri. Non ita multò pòst scholæ ad *D. Thomæ* rector constitutus est

*Casþar Borner, *De quo in vitis Theologor German.*

Casparus Bornerus; vir in studiis humanitatis apprimè doctus, deq; re literariâ optimè *meritus. Huic multũ placuit Meureri ingenium, eruditio, & diligentia. Ideo eum sibi adiunxit: & laborum scholasticorum socium esse voluit; eiq; supremum post se locum inter collegas assignavit. Et retinuit *Bornerus* ad altiora

Fit collega eius Meurer.

evectus, eundem erga Meurerum animum. Neq, minor observantia Meureri erga Bornerum fuit; quem veluti alterum parentem amare; & ut patronum summum colere, omni vitæ tempore, etiam absens, non destitit. Testantur hoc literę ex Italiâ scriptæ: quibus & studiorum & temporis, & sumtuum rationem reddit: illiusque consilium in rebus gravissimis expetit.

In scholasticis aũt pulverib⁹ sibi diutiùs immorandũ esse Meurerus nõ putavit; sed animũ ad maiora appulit. & quid in Academiâ doceretur, inquisivit: ac iuxta præscriptũ illius ordinem studiorum suorum curriculum instituit. Unde eam sibi studij philosophici supellectilem comparavit: quæ sufficeret ad primam

Baccalaureus creatur.

lauream testimonio publico reportandam. Nam cum rerum cognitione orationis puræ & elegantis studium coniunxit: versus etiam scribere nõ infeliciter tentavit & compos sui voti fact⁹ est anno ætatis *decimo octavo* decano *Henrico Godeschalco*.

Cumq; præ aliis illarum regionum Academiis plerisque, ne

Exercitium disputandi in Acad Lipsica.

dicam omnibus, disputationum publicarum exercitium, à maioribus prudenter institutũ, diligenter à grata posteritate in Lipsicâ scholâ conferretur. Meurerus jam baccalaureus factus, cui deinceps & præsidendi publicè, & conferendi de aliorum propo-

Id urget Meurer.

sitâ materia munus esset imponendũ: non tantũ loca doctrinæ publicæ & disputationum frequentare, & alios conferentes diligenter audire est solitus: sed etiam domi, inter privatos parietes, cum suis amicis de studiis familiariter colloqui: & nonnulla in disputatione͂ vocare; cui exercitio singulis septimanis dies Saturni, peracta cœna, erat destinat⁹. quãdo pręsidẽte aliquo ad id pręparato, reliqui placidè cõferebant: tũ ut veritatem discerent; tum

ut sese

ut sese tyronũ instar ad futuram pugnam præpararent. Hæc privata paucorũ diligentia plures excitavit: eosq; impulit, ut sese his adiungerent: à quib' etiã benignè sunt admissi; usq; adeò, ut loci angustia cogeret eos de loco capaciore cogitare: & autoritas magistri, cui esset novi collegij curatio commissa, permitteret illis locũ doctrinæ publicæ. Unde factũ est, ut pluribus concurrentibus, partim rei novitate, partim studio discendi impulsis, quæ hactenus erant in unius cuiusq; voluntate positæ συζητήσεις, postea legib' adstringerentur: & in singulis collegiis institui juberentur eodem die eademque hora; quæ adhuc observantur, retento quidem nomine *vespertinarum disputationum*; sed mutata hora, nescio cuius instituto.

In hac disputationũ palæstra cum sese Meurerus totos *annos tres* exercuisset: cumq; stud orũ ordinem secutus fuisset; qui est præscriptus summũ in philosophia gradum petiit, quem consecutus est facilè à censorib' studiorum & morũ rigidis illis ac severis: & eosdẽ habuit autores & promotores: ut senatus Lipsensis huic novo magistro nõ ambienti, imò ne speranti quidẽ, permitteret gubernaculũ scholæ Senatoriæ ad *D. Nicolaum* apertæ; quã rexit *annos sex* magna in discipulorũ frequentia: è qua prodierũt multi omnium ordinũ viri præstantissimi: quorũ opera fructuosa fuit non modò illarum regionũ ecclesiis, scholis, & rebuspub. sed etiam exterarũ. Etsi autem hæc schola non minus est adstricta arctissimis disciplinæ vinculis, in qua & ferulæ sunt metuendæ contumacibus & negligentibus: tamen propius ad Academicę libertatem accedit: cuius rector vel est professor Academiæ publicus; vel certè unus de consilio facultatis philosophicæ: cuius discipuli immunes sunt ab oneribus, quæ alios ferre oportet scholasticos, & pleriq; studiosi sunt, quorum nonnulli ad publicã doctrinam audiendam admittuntur; nonnulli prima laurea ornati, magistris etiam suis docentibus una cum aliis assidere non recusant: quorum magna copia præscripta inter Meureri discipulos. Qua autem fide huic munere præfuerit, & ii sunt testati, qui eius felici institutione usi: & libell' ostendit in principio huius institutionis à Meurero conscriptus, & discipulis propositus, nondum tamen in lucem editus: *de ratione & ordine studiorum rectè instituendo.* Quem optandum esset manibus studiosorum teri quotidiè: ita enim maiori cum fructu studiorum curriculum instituerent: institutum feliciùs absolverent. Dum enim inopia consilij, per omnia doctrinarum genera, veluti in amplissimo rerum amœnissimarum campo, hinc inde divagantur: in copia inopes, plerumque inanes domum redeunt. Qua de remora scimus conquestos esse multos viros clarissimos: qui suo exemplo alios ab illa vagabunda studiorum ratione sunt dehortati.

Renunciatur magister.

Præficitur scholæ D. Nicol.

Ratio scholæ Nicolaitanæ Lipsensis.

Libell. de ordine studiorum.

Cum

Cum illic ergo esset Meurerus, qualem diximus, *quadriennio* pòst, unanimi consensu & fideli statutorum observatione cooptatus est in numerum collegarum collegij princip. minoris; successor *Casparis Borneri*, qui translatus erat in collegium principum maius, cuius sunt reditus ampliores. Et fuit hæc successio initium alterius, quando post annos *novem* in mortui *Borneri* locum idem Meurerus fuit promotus. Atque ita *Bornerus* quem in principio laborum scholasticorum habuit socium; publicorum commodorum successorem vivens singulari cum voluptate sensit: & moriens magno cum desiderio optavit. Particeps huius commodi factus Meurerus, de Academiâ etiam publicè bene mereri voluit, cum hactenus pueritiæ primæque adolescẽtiæ suâ operâ maximè se inserviisse animadverteret. Neque enim ignaviæ hi reditus illustriss. principum munificentiâ fundati sunt: & sudoribus antecessorum amplificati; sed studio juvandi rem literariam tum in aliis, tum præcipue in studiis humanitatis: quorum magistris etiam peculiariter sunt destinati. Itaque cum locum sibi in consilio communitatis studij bonarum artium peteret: & receptus fuit libenter, & honestissimo collegio studuit esse ornamento.

Succedit Bornero.

Recipitur in collegium cõmunitas.

Erat iis temporibus ea profitendi philosophiam ratio; ut ex collegio philosophico singulis semestribus sorte eligerentur; quibus doctrina publica committeretur. Cùm enim collegæ essent plures: stipendia professionum pauciora & exigua: cumque omnes digni haberentur hoc docendi munere: ea fuit à majoribus via inventa, quæ neminem passa est illo honore & emolumento carere; nisi cui Deus & sors invideret. An crebra hæc professorum mutatio studiosæ juventi profuerit nec ne; disquirere huius loci non est: hoc saltem dicimus: illam consuetudinem post paucos annos fuisse immutatam: & certis quibusdam commissa ea, in quibus explicandis tantisper versarentur; donec aut ipsi decederent: aut collegio philosophico aliter visum fuisset. Proposuit igitur in Academiâ studiosæ juventuti eo rerum statu Meurerus modò aliquid ex *parvis naturalibus Aristotelis*, modò ex *Metaphysicis*, modò *ex libris de animâ:* & paulò pòst unanimi electorum consensu, Decani munus illi est impositum: ut gubernaret totius studij philosophici cursum: quod præstitit fide summâ, prudentiâ singulari. Et quoniam præ aliis philosophiæ partibus, quas tamen non oscitanter neglexit, aut superbè contemsit, tum natura suâ, tum sorte protessionum, in eam potissimũ incubuerat: quæ in naturæ obscuritate causisque illius & effectis versatur: & mathematicis disciplinis insuper diligentem operam dederat: super illud fundamentum, quod jam probè iactam, cognitionis utriusque linguæ, doctrinæ physicæ & mathematicæ, extruere cœpit artem medicam: in qua addiscenda

Ratio docendi philosophiam in Acad. Lipsiensi.

Quid docuerit Meurer.

Decanus designatur.

Ad artem medicam animũ applicat.

eendâ usus fuit præceptoribus in Lipsianâ Academia *Henrico Stromero*, *Georgio Schiltelio*, *Ioanne Pfeilio*, *Sebastiano Rothâ*, aliisque illis temporibus medicis clarissimis: quos & docentes publicè audivit: & privatim consuluit: & post primum in medicinâ gradum, præside *Sebastiano Rothâ*, disputationis amplissimæ *de anima eiusq; facultatibus*, publicè ad argumenta obiecta respondit: & suorum progressuum in hoc studiorum genere edidit specimen illustre: quos etiam explorare & commendare non dubitavit *ipse Melanchthon*, qui hanc disputationem suâ præsentiâ & obiectionibus ornavit. *Disputat de animâ.* *Præsente Melanchthone.*

Cumque intelligeret *studium anatomes inprimis necessarium esse medico*: non modò libros Anatomicos diligenter evolvit: sed etiam operum naturæ inspector oculatus esse voluit. Quoties igitur vel à nostratibus Germanis, vel ab exteris, ut *Eustathio Querectano* Gallo, fortè *Lipsiam* transeunte: vel ab *Apollonio Massâ Italo*, ad aliquod tempus in nostris regionibus commorante; ac medicas manus cuidam illustrissimo corpori adhibente; occasio inspiciendi sectionem corporis humani se offerret: tam Lipsiæ quàm in viciniâ illam arripuit avidè; & quæ dicebantur tam ab anatomico, quam aliis medicis notatu digna, excepit studiosè: cuius diligentiæ testis est libellus, quem ex talibus observationibus conscriptum reliquit. *Anatomiæ studiosus.*

In hoc pleno artis medicæ cursu mira incessit eum cupiditas visendi Italiam: quam sciebat florere viris solidè doctis in omni scientiæ genere. Itaque propriis sumtibus cum *Wolffgango Wertero*, *Vlrico Mordisio*, *Ioanne Sprembergero*, & *Georgio Fabricio* iter ingressus est: & primum appulit *Patavium*, ibique se totum tradidit arti medicæ, exceptis iis horis, quas in studia humaniora & philosophiam impendit; quarum professores tum temporis erant *Lazarus Bonamicus*, & *M. Antonius Ianua*. Quoscunque autem sibi audiendos putavit; eorum benevolentiam verâ ratione quæsivit; præceptorum observantiâ, literarũ amore, veri rectique studio. Hinc peritissimus eius seculi anatomicus, ex inferiori Germaniâ in Italiam vocatus, *Andreas Vesalius Bruxellensis* illum suum appellavit: excellentissimus medicus *Ioannes Baptista Montanus*, ut filium dilexit: *M. Montagnana*, quandocunque medicinam fecit; comitem sibi adiunxit: eximius studiorum humanitatis doctor *Lazarus Bonamicus* inter familiares habuit; reliqui omnia humanitatis officia prolixè illi obtulerunt. *In Italiam cum popularibus abit.* *Patavium appellit.* *Ibi tum philosophi qui.* *Medicis carus.*

Neque satis habuit fines Italiæ attigisse; sed cum *Wertero* & *Fabricio* totam penè illam oram peragravit: in qua peregrinatione sibi etiam *Valerium Cordum Euricii F.* de quo antea, adiunxit; cum quo altissima montium cacumina, rei herbariæ studio perreptavit. Ac cum Romæ aliquantisper substitisset, sibique *Peragrat Italiam.* *Adiuncto Valer. Cordo.*

Romæ ſubſtitit. Alphonſ. Ferius. Ioſeph. Cinthius. Luc. Gauricius.

bique *Alphonſi Ferii*, profeſſoris Chirurgiæ: *Ioſephi Cinthii* ſimplicium explicatoris, nec non *Lucæ Gaurici* excellentiſſimi aſtronomi, aliorumq; benevolentiam & charitatem conciliaſſet: *Neapolim* profectus eſt, ubi inter philoſophos præ aliis *Simonem Portium:* inter medicos *Brancaleontem* prædicavit.

Inde Neapolin pergit. Simo Portius. Salutat profeſſores Ital.

Inde & alia Italiæ loca, & illuſtres academias perluſtravit: illarum profeſſores publicè audivit: doctiſſimi ſalutavit: Bononiæ *Ludovicum Buccaferreum* Philoſophum: Ferrariæ *Antonium Muſam* & *Hieronymum Fracaſtorium*, medicos: Florentiæ *Mattheum Curtium* medicum, & *Petrum Victorium* de philoſophia, & literis humanioribus præclarè meritum; & ſi quid viſu dignum eſſet, aviduliſſimè cognovit; diligentiſſimèque notavit. Longum eſſet referre ſingula: quæ qui deſiderat, is legat itinera *Georgii Fabricii* Italica: quorum comes individuus Meurerus fuit: & quem unicum voluit autor eſſe huius operis cenſorem & emendatorem.

G. Fabricii itin. Ital.

Contigit autem illis annis, quibus Meurerus in Italia fuit: ut *Mauritius* Dux Saxoniæ poſt obitum patris **Henrici*, & de rep. rectè inſtituenda, & de Eccleſiis ac ſcholis ſuarum regionum reformandis diligentem curam ſuſciperet; præcipuè verò de academia Lipſenſi ſollicitè cogitaret. Itaque utriuſque linguæ profeſſorem *Ioachimum Camerarium* Tubinga accerſendum curavit: & Wittemberga *Georgium Ioachimum Rheticum*, excellentiſſimum mathematicum. Cumque adhuc deſideraretur eximius quidam philoſophiæ Ariſtotelicæ explicator: qui ſolidè & ſobriè eam doceret, hactenus intricatam ſpinoſis quorundam diſputationibus; & ex interpretum lacunis potius, quàm veris fontibus hauſtam: præ multis aliis Meurerus abſens dignus viſus eſt illo loco & munere. Itaque literis publicis auctore & ſuaſore *Melanchthone*, à collegio philoſophico ad hoc munus ex Italia evocatus, licet ex medio ſtudiorum curſu retraheretur; tamen paruit libenter: & doctrinam Ariſtotelicam profeſſus eſt fideliter *annos integros viginti ſeptem:* neque ab illo munere diſceſſiſſet: niſi autoritate collegii medici, in demortui Decani dignitatem & profeſſionem ſucceſſiſſet; quod munus cum requirat non ſolum theoria eximium medicum: ſed etiam praxi ce[lebrem]: Meureri ſtudio & labore totos *annos quatuordecim* eſt laudabiliter & integrè adminiſtratũ. Quæ a. ſpes de Meurero ad arduam hanc provinciam adminiſtrandam vocato erat à tota Academia Lipſenſi concepta; eam ille ſua eruditione, diligentia & docendi ordine ac perſpicuitate longè ſuperavit. Ideoque indies maior ſtudioſorum concurſus fiebat, ad eximium philoſophum audiendum: & multi clari in Academia viri, imò magnus ille *Melanchthon* Wittemberga adveniens, non rarò cum *Ioachimo Camerario* viſus eſt locum doctrinæ illius accedere: & ſua præſentia

Mauricii Sax. ducis in Eccleſias & ſchol. ſtudium.

** ∞ 1 5 7 6. d. 19. Auguſti.*

Evocatur ex Italia Meurer.

Docet Lipſiæ Ariſtotelica, annis 25.

Poſtea medicinam, ann. 14.

Celebritas & fama Meureri.

Auditores eius Melancht. & Camerar.

novum

novum professorem, per se satis commendatum, auditoribus & toti Academiæ reddere commendatiorem. *Multum enim valet ad studiosam præsertim adolescentiam judicio carentem, præclara magnorum virorum de docentibus existimatio*

Hinc indies Meureri autoritas magis magisque crescebat inter collegas suos: qui illum paulò pòst idoneum judicabant: ut loco *cancellarii Academiæ*, quod episcopi Martispurgensis peculiare est officium, totum actum promotionis eorum, qui summo in artibus humanioribus gradu erant decorandi, gubernaret ex clementissima concessione *Augusti* ducis Saxoniæ, eo tempore administratoris Politici eius diœcesis; cum coadiutor esset rerum ecclesiasticarum *Georgius*, princeps Anhaltinus. *Cancellarius Academ. designatur.*

Hæc caussa fuit, ut undiquaque viri docti eius amicitiam expeterent, tam apud Misenos, quam in aliis Germaniæ locis. Inter cives & collegas præcipui fuerunt *Casparus Bornerus*, quem ut patrem coluit: *Ioachimus Camerarius*, *Ioannes Pfeffinger*, *Alexander Alesius*, *Henricus Salmuthus*, *Leonhardus Badhorn*, *Victorinus Strigelius*, quos non tantum rebus secundis amavit, sed etiam in adversis nunquā deseruit. Wittebergæ, *Lutherū*, *Melanchthonē*, *Iustum Ionam*, *Peucerum*, Tiguri, *Gesnerum*: Tubingæ, *Fuchsiū & Schegkium*: Argentorati *Sturmium & Gerbelium* amicissimos habuit. Ne quid dicam de *Werteris*, de *Naviis*, de *Fabriciis*, fratribus: de aliis aliorū locorū viris celeberrimis: quorū postremus nō est *Georgius Agricola*, rerū metallicarū scriptor nobilissimus. Apud exteros verò quam semel contraxit amicitiam, humanitate & candore suo, eam constantissimè retinuit, & coluit sanctissimè. Testes sunt literæ *Pauli Manutii* Veneti, *Apollonii & Nicolai Massa*, medicorum excellentissimorum, & *Lucæ Gaurici* astronomi Romani: qui non dubitavit epistolam Meureri, propterea quod ex Ciceroniano fonte, ut ipse loquitur, esset deducta, tum aliis viris doctis, tum verò ipsi pontifici legendā offerre. Sed ne ab instituto longiùs digrediamur, ad Meurerum redeundum est. *Amici Meureri.*

Ei annus ætatis *trigesimus quintus* multū honoris & autoritatis attulit. Etsi n. tum propter urbis obsidionem, tum propter contagium; quod obsidionem est secutum, unâ cum aliis quibusdā professoribus publicis, iisque præcipuis Lipsiâ secesserat: tamen cum fato functus esset *Casparus Bornerus*, absens ex collegio principis minori in maius est translatus. Cumq; post illā honoris accessionē reverteretur ad operas publicas, hyberni semestris *Rector* unanimi electorū consensu factus est: quod munus grave ea gessit fide & diligentia: ut sequentibus annis unà cum *Ioachimo Camerario* gravissimis de repub. literaria deliberationibus interesset: eamque opera & consilio suo stabiliret, augeret, atque ornaret. *Creatur rector Academ.*

Hi

Hi tamen labores & curæ publicæ privata ipsius studia neutiquam impedierunt. Nam cum se arti medicæ devovisset, & tam in Germaniâ, quàm Italiâ ætatis florem in ea consumsisset: anno sequenti, qui fuit ætatis *tricesimus sextus*, cum *Blasio Thammüllero, & Balthasare Clemio*, medicinæ doctor publicâ solennitate renunciatus, & in medicorum collegium est cooptatus. Ac licet multos adhuc annos in explicandis iis, quorum gratiâ ex Italiâ fuerat evocatus, sit versatus: tamen utrique collegio fidem datam servavit integrè, docendo philosophica; & faciendo medicinam: & si quando occasio offerebatur, inquirendo in studia candidatorum medicinæ: quibus etiam clementi concessione *Michaëlis* Sidonij Episcopi Martispurgensis, tam infimos, quàm summos honores attribuit. Tantus autem Academiæ & libertatis Academicæ in eo amor fuit: ut excelso animo plurimas occasiones sperneret perveniendi ad amplissima munera. Cum enim aliquando magni cuiusdam viri literis benignissimè admoneretur; ut vitæ illi umbratili, quam hactenus egerat, splendorem aulicum præferret: negavit *se alterius esse velle, cum suus esse posset.*

Item Doctor medicinæ. An. 1549.

Suâ sorte contentus Mentor.

Post ferias deinde preces & deliberationes cum amicis cepit cogitare de coniugio, cuius ineundi causâ delegit sibi ex familiâ *Blasebalgiorum*, & authoribus *Melanchthone ac Ioachimo Camerario* in matrimonium duxit *Margaritam*, filiam *Christophori Blasebalgii*, cuius proavus certos legavit reditus: quibus ad studia pietatis ac bonarum artium apti ex sua familia adolescentes uterentur. Cum hac Margarita in coniugio vixit *annos viginti sex:* & ex illa suscepit *liberos novem*; filios sex & tres filias; ex quibus reliquit superstites filios tres, & duas filias: reliquos vel infantes amisit, vel in flore ipso ætatis.

Contrahit matrimoniû.

Liberis masculis pædagogos præfecit: & eorum studia ac mores ipse quoque subinde inspexit & rexit. Filias matri educandas reliquit: quam sciebat optimam earum virtutum esse magistrã: quas in hoc sexu oportet elucere. Hanc charissimam sibi coniugem cum peste extinctam amisisset: in luctus acerbitate, & solitudine reliquum vitæ *decennium* terere maluit, quàm sibi molestiam, liberis novercam, rei familiari calamitatem accersere.

Educatio liberorum.

Ex senatu Lipsiensis Reipub. & ordine philosophico illius Academiæ allectus est in collegium medicorum mortuo *Martino Drembachio*; ubi medicinam publicè docuit: quam antea multos annos fecerat, artem juvante judicio, confirmante experientia, & sequente felicitate. In hac statione dum sanctè & integrè persistit: & Dei benedictionem, & principum in repub. virorum gratiam, & discipulorum observantiam, & civium gratitudinẽ prolixè est expertus: donec tandem annis & curis fatur, defi-

Cooptatur in collegium medicorum.

deficientibus corporis & animi viribus, ex hac miserâ & caducâ vitâ ad illam beatam & æternam evocatus, in verâ invocatione Filij Dei, quem omni vitæ tempore, unicum salutis authorem, & perpetuum apud æternum patrem intercessorem religiosè coluerat; & constanter fuerat confessus; placidè obdormisceret die *sexto* Februarij, anno Christi Jesu *octogesimo quinto*, cum vixisset annos *unum & septuaginta*, menses *octo*, horas *decẽ*. *Obitus Meureri.* Corpus eius honorificè sepultum est in templo *Paulino* ad latus coniugis, & filij *Wolffgangi*: concionem funebrem habente *Wolffgango Hardero*, S. Theologiæ D. & pastore templi ad D. Nicolaum: qui pro primis literarum initiis; quæ ex hoc magistro didicerat, hoc ultimum gratitudinis officium animo quidem promtissimo at mœstissimo præstitit. Funus curatum ita, ut ex luctu publico, & omnium ordinum singulari plauctu, & comitatu frequentissimo appareret: scholam magno præsidio, rempub ornamento, cives adjumento fuisse orbatos. Præterea eam de se post obitum reliquit nominis existimationem atque famam; ut nemo, nisi improbus, audeat sanctissimos eius manes turbare: boni omnes memoriam optimi viri conservent, tueantur, venerentur.

Famam eius denique augent ingenij etiam monumenta, foràs data; ut sunt *disputatio de catarrhis*, Lipsiæ habita. *Scripta.*

Meteorologia quæstionibus informata, & explicationibus dilucidis illustrata.

Edita est à filio *Christophoro*, & sæpiùs recusa.

Sunt huius Meureri & *commentarii meteorologici, ex solidis philosophiæ Aristotelicæ fundamentis deducti*, post obitum eius editi.

Plura eius scripta scriniis heredum ac discipulorum clausa continentur.

Hæc nobis sufficiant *ex descriptione vitæ Meureri, à Bartholomæo Waltherocommentariis illis meteorologicis præfixa.*

SAMVEL SIDEROCRATES.

☉ 1585. d 28. Febr. ætat. 51.

SAmuel Siderocrates, vernaculè Eisenmenger/ in lucem editur *Brettæ* Palatinatus inferioris oppido, Melanchthonis incunabulis, ut notum, celebri; anno *millesimo, quingentesimo, tricesimo quarto*, die *vicesimo octavo* Septembris.

Degustatis haud leviter primis literarum elementis *Wittembergam* venit: ibique anno ætatis *undevicesimo*, gradu *Wittembergam venit.*

Quod ideò addere visum est: quia non nemo hoc animal fabulosum putat. Vir doctus his carminibus descripsit:

Igne micant oculi: curvatur acumine rostrum:
Sibilat & grandi lingua retorta sono.
Fulta torus cervix, praeacutis auribus exstat:
Fronsque minax acris signa vigoris habet.
Horrescunt villis armi crispantibus atri:
Et nodum hirsuto turbine finis habet.

Hæc de Rauwolfio *ex scriptis ipsius Rauvvolfi; Schenckij bibliotheca, aliis.*

Θ 1585. d. 6. Febr. ætat. 72.

VVOLFGANGVS MEVRERVS.

Aldenberga oppidum.

NASCITUR *Wolfgangus Meurerus* Aldenbergæ, quod est Misniæ oppidum, Boiemiæ vicinum, situm in monte arduo, & undique sylvis cincto: cuius radices alluit flumen rapidum *Muglitium*, longo quidem tempore propter stanni seu plumbi argentei venas satis notum; viris tamen eruditione doctrinæ, & sapientia præstantibus parum celebre ad eum usque diem; quo in hanc lucem editus est MEURERUS; qui non aliter atque *Aristoteles Stagiram*, *& Cato Censorius Tusculum*, patriam obscuram conceptu satuque suo nobilitavit.

Wolfgangus Meurer pater.

Huius pater *Wolffgangus*, qui *Berreuto* ex superiori Palatinatu *Aldenbergam* advenerat, anno Christi *millesimo, quadringentesimo, octogesimo octavo*, venarum metalli caruin studio permotus; arte sua, quam ex patre *Ioanne*, cive Greslicensi, viro honesto, didicerat, opes mediocriter magnas sibi comparavit: talemque se erga incolas gessit; ut brevi temporis spatio præcipuis, in collegio juratorum ad res metallicas, muneribus fuerit laudabiliter perfunctus; eoque nomine gratus principi Saxoniæ *Georgio*: vir ingenti pietatis zelo, animique magnitudine; & quæ civium illius loci peculiaris virtus est, hospitalitate ac benevolentia erga peregrinos; licet ex incendio, quod totum ferè oppidum absumsit, magna opum facta esset diminutio.

Natalis Meureri Parentes.

Hoc parente natus est *Wolffgangus Meurerus vicesimo tertio* Maij, anno Christi Jesu, *millesimo, quingentesimo, decimo tertio: ex Elisabetha Reutera*, quod cognomentum etsi *Philippi Melanchthonis* matri esset: tamen uterque de hac cognatione in familiaribus colloquiis sæpenumero sollicitus, nihil temerè affirmare ausus est: licet alias studiis & animis essent coniunctissimi.

Præter

Præter Wolffgangum ex eadem coniuge suscepit alios *decem* liberos, tres masculos, septem fœmellas: quarum duas in prima infantia amisit: reliquæ elocatæ omnes fuerunt viris metallicis. Inter filios verò solum *Iacobum* habuit artis suæ successorem, qui in vallibus *Ioachimicis* postea consedit; alij tres artibus liberalibus dediti reipub. & ecclesiis postea utiliter inservierunt. *Wolffgangus*, de quo hîc nobis sermo est, in studio philosophico & medico: *Georgius Ioannes* in Theologia: quam ille apud *Snebergenses*; hic apud *Nepravicenses* integrè & fideliter docuit.

Iacob. Meurer metallic.

Georg. & Ioan. Meureri fratres Theol.

Eluxit autem in primis *Wolffgangi Meureri* annis præclara indoles & animus studiis maioribus aptus; quàm essent paterna. Itaque scholam patriam cupidè frequentare cepit: præceptores attentè audire, & audita diligenter domi ruminare. Hoc ocium literarium, ut filio jucundum; ita patri, laboribus assiduis usque manuariis assueto, molestum fuit: quòd arbitraretur, illam inter libros & chartas perpetuam sessionem, quandam desidiam, & laborum fugam secum attrahere. Et haud dubiè literas deserere, ac operis metallicis incumbere coactus fuisset filius: nisi anno ætatis undecimo, vix tandem hoc permittente patre, *Pirnam* missus esset: ubi tum bonas literas docuit *Ioannes Schadius*, vir moribus gravis, & opinione eruditæ doctrinæ, prout illa erant tempora, celebris: à quo Græca coniungebantur cum Latinis, rarò illius illiterati seculi exemplo. Præter magistri eruditionem & diligentiam, crebrò solitus est Meurerus commendare civium Pirnensium in peregrinos scholasticos liberalitatem: quam ne nunc quidem patiuntur minui, præsertim erga eos, ubi beneficium non malè sentiunt collocari.

Indoles Meureri.

Pirnam mittitur.

Ioan. Schad. ibi ludimag.

Pirnensium liberalitas in scholast.

Ex schola Pirnensi *Dresdam* migravit; impulsus fama *Ioannis Scheffelii*, qui eo tempore & loco, ludum regebat literarium: & postea *Lipsiæ* juris utriusque doctor renunciatus, præter consulatum, quem aliquot annos gessit præclarè; amplissimis in Academia perfunctus est honoribus. Neque enim illo seculo turpe habebatur prius in scholis exerceri eos: qui postea in Ecclesiis & Academiis essent publica conscensuri pulpita: quin potius magno sibi adminiculo illam fuisse palæstrã, multi magni viri sunt liberè confessi. Scheffelius autem Meurerum & propter ingenii bonitatem, & propter studium diligentiæ multum amavit: suique amoris argumentum esse voluit *Græcum novi Testamenti codicem*: quem discipulo, flagranti studio Græcæ linguæ dono dedit: quemque Meurerus in aliorum Græcorum auctorum defectu, nunquam de manibus tum deposuit; & postea ob pietatem in Deum, & gratitudinem erga præceptorem, semper magnifecit.

Dresdam venit.

Ioan. Scheffel.

Novum Test. Græc. dono Meurero datum.

Graca lingua studet. Atque erant in hoc studio Græcarum literarum Meuteri tanti progressus, tantaque de iisdem magistri existimatio: ut adolescentulum natu grandioribus condiscipulis præficeret: eique *Docet eam adolescētulus.* prælectionem *fabularum Æsopi Græcarum* committeret; quo conatu cum seipsum doctiorem reddidisset: & insuper magistri amorem ac condiscipulorū admirationē sibi conciliasset: paulò *Lipsiam se confert.* pòst *Lipsiam*, tanquā ad uberiorē literaturæ mercatū se contulit, ubi primos studiorum fructus percepit. Nam eruditæ doctrinę qualicunque copiâ, coniunctâ cum pietate & modestiâ, facilè sibi amicos inveuit: & patronos comparavit tum alios, tum in-*ibi monachos erudit.* primis prępositū monasterij *D Thomæ*: quē adeò faventē habuit; ut juniores monachos ab hoc solo vellet in Gręcis literis erudiri. Non ita multò pòst scholæ ad *D. Thomæ* rector constitutus est *Caspar Borner,* *Casparus Bornerus*; vir in studiis humanitatis apprimè doctus, deq; re literariâ optimè *meritus. Huic multū placuit Meureri **De quo in vitis Theologor German.* ingenium, erudirio, & diligentia. Ideo eum sibi adiunxit, & laborum scholasticorum socium esse voluit; eiq; supremum post se locum inter collegas assignavit. Et retinuit *Bornerus* ad altiora *Fit collega eius Meurer.* evectus, eundem ergā Meurerum animum. Neq, minor observantia Meuteri ergā Bornerum fuit: quem veluti alterum parentem amare; & ut patronum summum colere, omni vitæ tempore, etiam absens, non destitit. Testantur hoc literę ex Italiâ scriptæ: quibus & studiorum & temporis, & sumtuum rationem reddit: illiusque consilium in rebus gravissimis expetit.

In scholasticis aūt pulverib⁹ sibi diutiùs immorandū esse Meurerus nō putavit; sed animū ad maiora appulit, & quid in Academiâ doceretur, inquisivit: ac iuxta præscriptū illius ordinem studiorum suorum curriculum instituit. Unde eam sibi studij philosophici supellectilem comparavit: quæ sufficeret ad primam *Baccalaureus creatur.* lauream testimonio publico reportandam. Nam cum rerum cognitione orationis puræ & elegantis studium coniunxit; versus etiam scribere nō infeliciter tentavit: & compos sui voti fact⁹ est anno ætatis *decimo octavo* decano *Henrico Godeschalco.*

Cumq; præ aliis illarum regionum Academiis plerisque, ne *Exercitium disputandi in Acad. Lipsica.* dicam omnibus, disputationum publicarum exercitium, à maioribus prudenter institutū, diligenter à grata posteritate in Lipsicâ scholâ conservetur: Meurerus jam baccalaureus factus, cui deinceps & præsidendi publicè, & conferendi de aliorum propo-*Id urget Meurer.* sitâ materia munus esset imponendū: non tantū loca doctrinæ publicæ & disputationum frequentare, & alios conferentes diligenter audire est solitus: sed etiam domi, inter privatos parietes, cum suis amicis de studiis familiariter colloqui: & nonnulla in disputationē vocare; cui exercitio singulis septimanis dies Saturni, peracta cœna, erat destinat⁹: quādo prę sidēte aliquo ad id preparato, reliqui placidè cōferebant: tū ut veritatem discerent; tum

ut ſeſe tyronũ inſtar ad futuram pugnam præpararent. Hæc privata paucorũ diligentia plures excitavit: eosq; impulit; ut ſeſe his adiungerent; à quib⁹ etiã benignè ſunt admiſſi; usq; adeò, ut loci anguſtia cogeret eos de loco capaciore cogitare: & autoritas magiſtri, cui eſſet novi collegij curatio commiſſa, permitteret illis locũ doctrinæ publicæ. Unde factũ eſt; ut pluribus concurrentibus, partim rei novitate, partim ſtudio diſcendi impulſis, quæ hactenus erant in unius cuiusq; voluntate poſitæ συζητήσεις; poſtea legib⁹ adſtringerentur: & in ſingulis collegiis inſtitui juberentur eodem die eademque hora; quæ adhuc obſervantur, retento quidem nomine *veſpertinarum diſputationum*; ſed mutata hora, neſcio cuius inſtituto.

In hac diſputationũ palæſtra cum ſeſe Meurerus totos *annos tres* exercuiſſet: eumq; ſtudiorũ ordinem ſecutus fuiſſet; qui eſt præſcriptus ſummũ in philoſophia gradum petiit, quem conſecutus eſt facilè à cenſorib⁹ ſtudiorum & morũ rigidis illis ac ſeveris. & eosdẽ habuit autores & promotores: ut ſenatus Lipſenſis huic novo magiſtro nõ ambienti, imò ne ſperanti quidẽ, permitteret gubernaculũ ſcholæ Senatoriæ ad *D. Nicolaum* apertæ, quã rexit *annos ſex* magna in diſcipulorũ frequentia è qua prodierũt multi omnium ordinũ viri præſtantiſſimi: quorũ opera fructuoſa fuit non modò illarum regionũ eccleſiis, ſcholis, & rebuspub. ſed etiam exterarũ. Etſi autem hæc ſchola non minus eſt adſtricta arctiſſimis diſciplinæ vinculis, in qua & ferulæ ſunt metuendæ contumacibus & negligentibus: tamen propius ad Academię libertatem accedit: cuius rector vel eſt profeſſor Academiæ publicus; vel certè unus de conſilio facultatis philoſophicæ: cuius diſcipuli immunes ſunt ab oneribus, quæ alios ferre oportet ſcholaſticos, & pletiq; ſtudioſi ſunt, quorum nonnulli ad publicã doctrinam audiendam admittuntur; nonnulli prima laurea ornari, magiſtris etiam ſuis docentibus una cum aliis aſſidere non recuſant: quorum magna copia præſcripta inter Meureri diſcipulos. Qua autem fide huic muneri præfuerit, & ii ſunt teſtati, qui eius felici inſtitutione uſi: & libell⁹ oſtendit in principio huius inſtitutionis à Meurero conſcriptus, & diſcipulis propoſitus, nondum tamen in lucem editus: *de ratione & ordine ſtudiorum rectè inſtituendo.* Quem optandum eſſet manibus ſtudioſorum teri quotidiè: ita enim maiori cum fructu ſtudiorum curriculum inſtituerent: inſtitutum feliciùs abſolverent. Dum enim inopia conſilij, per omnia doctrinarum genera, veluti in ampliſſimo rerum amœniſſimarum campo, hinc inde divagantur: in copia inopes, plerumque inanes domum redeunt. Qua de re mora ſcimus conqueſtos eſſe multos viros clariſſimos: qui ſuo exemplo alios ab illa vagabunda ſtudiorum ratione ſunt dehortati.

Renunciatur magiſter.

Præficitur ſcholæ D. Nicol.

Ratio ſcholæ Nicolainæ Lipſ.

Libell. de ordine ſtudiorum.

Cum

Cum illic ergo esset Meurerus, qualem diximus, *quadriennio* pòst, unanimi consensu & fideli statutorum observatione cooptatus est in numerum collegarum colleg'j princip. minoris; successor *Casparis Borneri*, qui translatus erat in collegium principum maius, cuius sunt reditus ampliores. Et fuit hæc successio initium alterius, quando post annos *novem* in mortui *Borneri* locum idem Meurerus fuit promotus. Atque ita *Bornerus* quem in principio laborum scholasticorum habuit socium; publicorum commodorum successorem vivens singulari cum voluptate sensit: & moriens magno cum desiderio optavit. Particeps huius commodi factus Meurerus, de Academiâ etiam publicè bene mereri voluit, cum hactenus pueritiæ primæque adolescêtiæ suâ operâ maximè se inserviisse animadverteret. Neque enim ignaviæ hi reditus illustriss. principum munificentiâ fundati sunt: & sudoribus antecessorum amplificati; sed studio juvandi rem literariam tum in aliis, tum præcipue in studiis humanitatis: quorum magistris etiam peculiariter sunt destinati. Itaque cum locum sibi in consilio communitatis studij bonarum artium peteret: & receptus fuit libenter, & honestissimo collegio studuit esse ornamento.

Succedit Bornero.

Recipitur in collegium cõmunitat.

Erat iis temporibus ea profitendi philosophiam ratio; ut ex collegio philosophico singulis semestribus sorte eligerentur; quibus doctrina publica com mitteretur. Cùm enim collegæ essent plures: stipendia professionum pauciora & exigua: cumque omnes digni haberentur hoc docendi munere: ea fuit à majoribus via inventa, quæ neminem passa est illo honore & emolumento carere; nisi cui Deus & sors invideret. An crebra hæc professorum mutatio studiosæ juventi profuerit nec ne; disquirere huius loci non est: hoc saltem dicimus: illam consuetudinem post paucos annos fuisse immutatam: & certis quibusdam commissa ea, in quibus explicandis tantisper versarentur; donec aut ipsi decederent: aut collegio philosophico aliter visum fuisset. Proposuit igitur in Academiâ studiosæ juventuti eo rerum statu Meurerus modò aliquid ex *parvis naturalibus Aristotelis*, modò ex *Metaphysicis*, modò *ex libris de animâ*: & paulò pòst unanimi electorum consensu, Decani munus illi est impositum: ut gubernaret totius studij philosophici cursum: quod præstitit fide summâ, prudentiâ singulari. Et quoniam præ aliis philosophiæ partibus, quas tamen non oscitanter neglexit, aut superbè contemsit, tum natura suâ, tum sorte professionum, in eam potissimũ incubuerat: quæ in naturæ obscuritate causisque illius & effectis versatur: & mathematicis disciplinis insuper diligentem operam dederat: super illud fundamentum, quod jam probè iactam, cognitionis utriusque linguæ, doctrinæ physicæ & mathematicæ, exstruere cœpit artem medicam: in qua addiscenda

Ratio docendi philosophiam in Acad Lipsiană.

Quid docuerit Meurer.

Decanus desi gnatur.

Ad artem medicam animũ applicat.

cendâ usus fuit præceptoribus in Lipsianâ Academia *Henrico Stromero*, *Georgio Schiltelio*, *Ioanne Pfeilio*, *Sebastiano Rothâ*, aliisque illis temporibus medicis clarissimis: quos & docentes publicè audivit: & privatim consuluit: & post primum in medicinâ gradum, præside *Sebastiano Rothâ*, disputationis amplissimæ *de anima eiusq; facultatibus*, publicè ad argumenta obiecta respondit: & suorum progressuum in hoc studiorum genere edidit specimen illustre: quos etiam explorare & commendare non dubitavit *ipse Melanchthon*, qui hanc disputationem suâ præsentiâ & obiectionibus ornavit.

Disputat de animâ.

Præsente Melanchthone.

Cumque intelligeret *studium anatomes inprimus necessarium esse medico*: non modò libros Anatomicos diligenter evolvit: sed etiam operum naturæ inspector oculatus esse voluit. Quoties igitur vel à nostratibus Germanis, vel ab exteris, ut *Eustathio Quercetano* Gallo, fortè *Lipsiam* transeunte: vel ab *Apollonio Masiâ Italo*, ad aliquod tempus in nostris regionibus commorante; ac medicas manus cuidam illustrissimo corpori adhibente; occasio inspiciendi sectionem corporis humani se offerret: tam Lipsiæ quàm in viciniâ illam arripuit avidè; & quæ dicebantur tam ab anatomico, quam aliis medicis notatu digna, excepit studiosè: cuius diligentiæ testis est libellus, quem ex talibus observationibus conscriptum reliquit.

Anatomiæ studiosus.

In hoc pleno artis medicæ cursû mira incessit eum cupiditas visendi Italiam: quam sciebat florere viris solidè doctis in omni scientiæ genere. Itaque propriis sumtibus cum *Wolffgango Wertero*, *Vlrico Mordisio*, *Ioanne Sprembergero*, & *Georgio Fabricio* iter ingressus est: & primum appulit *Patavium*, ibique se totum tradidit arti medicæ, exceptis iis horis, quas in studia humaniora & philosophiam impendit; quarum professores tum temporis erant *Lazarus Bonamicus*, & *M. Antonius Ianua*. Quoscunque autem sibi audiendos putavit; eorum benevolentiam verâ ratione quæsivit; præceptorum observantiâ, literarû amore, veri rectique studio. Hinc peritissimus eius seculi anatomicus, ex inferiori Germaniâ in Italiam vocatus, *Andreas Vesalius Bruxellensis* illum suum appellavit: excellentissimus medicus *Ioannes Baptista Montanus*, ut filium dilexit: *M. Montagnana*, quandocunque medicinam fecit; comitem sibi adiunxit: eximius studiorum humanitatis doctor *Lazarus Bonamicus* inter familiares habuit; reliqui omnia humanitatis officia prolixè illi obtulerunt.

In Italiam cum popularibus abit.

Patavium appellit.

Ibi tum philosophi qui.

Medicis carus.

Neque satis habuit fines Italiæ attigisse; sed cum *Wertero* & *Fabricio* totam penè illam oram peragravit: in qua peregrinatione sibi etiam *Valerium Cordum Euricii F.* de quo antea, adiunxit; cum quo altissima montium cacumina, rei herbariæ studio perreptavit. Ac cum Romæ aliquantisper substitisset, sibique

Peragrat Italiam.

Adiuncto Valer. Cordo.

novum professorem, per se satis commendatum, auditoribus & toti Academiæ reddere commendatiorem. *Multum enim valet ad studiosam præsertim adolescentiam judicio carentem, præclara magnorum virorum de docentibus existimatio*

Hinc inde vis Meureri autoritas magis magisque crescebat inter collegas suos: qui illum paulò pòst idoneum judicabant: ut loco *cancellarii Academiæ*, quod episcopi Martispurgensis peculiare est officium, totum actum promotionis eorum, qui summo in artibus humanioribus gradu erant decorandi, gubernaret ex clementissima concessione *Augusti* ducis Saxoniæ, eo tempore administratoris Politici eius dioecesis; cum coadiutor esset rerum ecclesiasticarum *Georgius*, princeps Anhaltinus.

Cancellarius Academ. designatur.

Hæc causa fuit, ut undiquaque viri docti eius amicitiam expeterent, tam apud Misenos, quam in aliis Germaniæ locis. Inter cives & collegas præcipui fuerunt *Caspar Bornerus*, quem ut patrem coluit: *Ioachimus Camerarius*, *Ioannes Pfeffinger*⁹, *Alexander Alesius*, *Henricus Salmuthus*, *Leonhardus Badhorn*, *Victorinus Strigelius*, quos non tantum rebus secundis amavit, sed etiam in adversis nunquã deseruit. Wittebergæ, *Lutherũ*, *Melanchthonẽ*, *Iustum Ionam*, *Peucerum*, Tiguri, *Gesnerum*: Tubingæ, *Fuchsiũ & Schegkium*: Argentorati *Sturmium & Gerbelium* amicissimos habuit. Ne quid dicam⁹ de *Werteris*, de *Naviis*, de *Fabriciis*, fratribus: de aliis aliorũ locorũ viris celeberrimis: quorũ postremus nõ est *Georgius Agricola*, rerũ metallicarũ scriptor nobilissimus. Apud exteros verò quam semel contraxit amicitiam, humanitate & candore suo, eam constantissimè retinuit, & coluit sanctissimè. Testes sunt literæ *Pauli Manutii* Veneti, *Apollonii & Nicolai Massæ*, medicorum excellentissimorum, & *Lucæ Gaurici* astronomi Romani: qui non dubitavit epistolam Meureri, propterea quod ex Ciceroniano fonte, ut ipse loquitur, esset deducta, tum aliis viris doctis, tum verò ipsi pontifici legendã offerre. Sed ne ab instituto longiùs digrediamur, ad Meurerum redeundum est.

Amici Meureri.

Ei annus ætatis *trigesimus quintus* multũ honoris & autoritatis attulit. Etsi n. tum propter urbis obsidionem, tum propter contagium; quod obsidionem est secutum, unà cum aliis quibusdã professoribus publicis, iisque præcipuis Lipsiâ secesserat: tamen cum fato functus esset *Casparus Bornerus*, absens ex collegio principis minori in maius est translatus. Cumq; post illã honoris accessionẽ reverteretur ad operas publicas, hyberni semestris *Rector* unanimi electorũ consensu factus est: quod munus grave ea gessit fide & diligentia: ut sequentibus annis unà cum *Ioachimo Camerario* gravissimis de repub. literaria deliberationibus interesset: eamque opera & consilio suo stabiliret, augeret, atque ornaret.

Creatur rector Academ.

Hi

Hi tamen labores & curæ publicæ privata ipsius studia neutiquam impedierunt. Nam cum se arti medicæ devovisset, & tam in Germaniâ, quàm Italiâ ætatis florem in ea consumsisset: anno sequenti, qui fuit ætatis *tricesimus sextus*, cum *Blasio Thammülleo, & Balthasare Clenio*, medicinæ doctor publicâ solennitate renunciatus, & in medicorum collegium est cooptatus. Ac licet multos adhuc annos in explicandis iis, quorum gratiâ ex Italiâ fuerat evocatus, sit versatus: tamen utrique collegio fidem datam servavit integrè, docendo philosophica; & faciendo medicinam: & si quando occasio offerebatur, inquirendo in studia candidatorum medicinæ: quibus etiam clementi concessione *Michaëlis* Sidonij Episcopi Martispurgensis, tam infimos, quàm summos honores attribuit. Tantus autem Academiæ & libertatis Academicæ in eo amor fuit: ut excelso animo plurimas occasiones sperneret perveniendi ad amplissima munera. Cum enim aliquando magni cuiusdam viri literis benignissimè admoneretur; ut vitæ illi umbratuli, quam hactenus egerat, splendorem aulicum præferret: negavit *se alterius esse velle, cum suus esse posset.*

Item Doctor medicinæ. An. 1549.

Suâ sorte contentus Mentor.

Contrahit matrimoniū.

Post serias deinde preces & deliberationes cum amicis cepit cogitare de coniugio, cuius ineundi causa delegit sibi ex familiâ *Blasebalgiorum*, & authoribus *Melanchthone ac Ioachimo Camerario* in matrimonium duxit *Margaritam*, filiam *Christophori Blasebalgii*, cuius proavus certos legavit reditus: quibus ad studia pietatis ac bonarum artium apti ex sua familia adolescentes uterentur. Cum hac Margarita in coniugio vixit *annos viginti sex:* & ex illa suscepit *liberos novem*; filios sex & tres filias; ex quibus reliquit superstites filios tres, & duas filias: reliquos vel infantes amisit, vel in flore ipso ætatis.

Educatio liberorum.

Liberis masculis pædagogos præfecit: & eorum studia ac mores ipse quoque subinde inspexit & rexit. Filias matri educandas reliquit: quam sciebat optimam earum virtutum esse magistrā: quas in hoc sexu oportet elucere. Hanc charissimam sibi coniugem cum peste extinctam amisisset: in luctus acerbitate, & solitudine reliquum vitæ *decennium* terere maluit, quàm sibi molestiam, liberis novercam, rei familiari calamitatem accersere.

Cooptatur in collegium medicorum.

Ex senatu Lipsiensis Reipub. & ordine philosophico illius Academiæ allectus est in collegium medicorum mortuo *Martino Drembachio*; ubi medicinam publicè docuit: quam antea multos annos fecerat, artem juvante judicio, confirmante experientia, & sequente felicitate. In hac statione dum sanctè & integrè persistit: & Dei benedictionem, & principum in repub. virorum gratiam, & discipulorum observantiam, & civium gratitudinē prolixè est expertus: donec tandem annis & curis satur,

defi-

deficientibus corporis & animi viribus, ex hac miserâ & caducâ vitâ ad illam beatam & æternam evocatus, in verâ invocatione Filij Dei, quem omni vitæ tempore, unicum salutis authorem, & perpetuum apud æternum patrem intercessorem religiosè coluerat; & constanter fuerat confessus; placidè obdormisceret die *sexto* Februarij, anno Christi Jesu *octogesimo quinto*, cum vixisset annos *unum & septuaginta*, menses *octo*, horas *decē*. *Obitus Meureri.* Corpus eius honorificè sepultum est in templo *Paulino* ad latus coniugis, & filij Wolffgangi: concionem funebrem habente *Wolffgango Hardero*, S. Theologiæ D. & pastore templi ad D. Nicolaum: qui pro primis literarum initiis; quæ ex hoc magistro didicerat, hoc ultimum gratitudinis officium animo quidem promtissimo at mœstissimo præstitit. Funus curatum ita, ut ex luctu publico, & omnium ordinum singulari planctu, & comitatu frequentissimo appareret: scholam magno præsidio, tempub ornamento, cives adjumento fuisse orbatos. Præterea eam de se post obitum reliquit nominis existimationem atque famam; ut nemo, nisi improbus, audeat sanctissimos eius manes turbare: boni omnes memoriam optimi viri conservent, tueantur, venerentur,

Famam eius denique augent ingenij etiam monumenta, forâs data; ut sunt *disputatio de catarrhis*, Lipsiæ habita. *Scripta.*

Meteorologia quæstionibus informata, & explicationibus dilucidis illustrata.

Edita est à filio *Christophoro*, & sæpiùs recusa.

Sunt huius Meureri & *commentarii meteorologici, ex solidis philosophiæ Aristotelicæ fundamentis deducti*, post obitum eius editi.

Plura eius scripta scriniis heredum ac discipulorum clausa continentur.

Hæc nobis sufficiant *ex descriptione vitæ Meureri, à Bartholomæo Walthero commentariis illis meteorologicis præfixa.*

SAMVEL SIDEROCRATES.

☉ 1585. d 28. Febr. ætat. 51.

SAmuel Siderocrates, vernaculè Eisenmenger/ in lucem editur *Brettæ* Palatinatus inferioris oppido, Melanchthonis incunabulis, ut notum, celebri; anno *millesimo, quingentesimo, tricesimo quarto*, die *vicesimo octavo* Septembris.

Degustatis haud leviter primis literarum elementis *Wittembergam* venit: ibique anno ætatis *undevicesimo*, gradu *Wittembergam venit.*

Ibi magister renunciatur Doctoratus philosophici est sub Melanchthone ornatus. Erat enim non solùm Latinæ, Græcæ, Hebraicæq; linguæ peritus: sed & omnis Philosophiæ, ac Physices inprimis, perstudiosus.

Confert se Tubingam. *Vbi docet mathesin.* *Et Doctor medic. salutatur 1564.* Wittembergâ in vicinam patriæ Academiam, quæ *Tubingæ* florebat, progressus sive evocatus, anno *quinquagesimo sexto*, mathematum professionem suscepit: medicisque ibi præstantiss. operam dedit adeò gnaviter: ut anno *sexagesimo quarto*, die Octobris *ultimo*, solenni Academiarum more, in medicorum ordinem sit adscriptus. Fuit ea frequens panegyris: qua *quatuordecim* viris eruditis Theologis, Jctis & Medicis, supremi honores publicè collati.

Fit archiater principp. Inde famâ de ipso increbrescente à variis fuit expetitus: ac primùm illustrissimo Marchioni *Carolo*, anno *sexagesimo septimo*: post *Electori Coloniensi*; & reverendiss. *Episcopis Argentinensi ac Spirensi*, à curâ valetudinis fuit.

Obitus. Tandem ad meliorem vitam à summo vitæ arbitro evocatur *Brussellæ* Pro Rhen. anno *octogesimo quinto* die *vicesimo octavo* Februarij, ætatis *quinquagesimo primo*. Dum vixit, gloriam mundi non cupivit sed mundo mortuus & crucifixus, in humilitate vitam finiit: DEoque jam æternùm vivit.

Scripta. Exstat eius *oratio, de methodo* ἰατρομαθηματικῶν: in qua eam semper medicis veteribus & recentioribus usui fuisse, multis rationibus confirmatur.

Ex narratione epistolica Ieremiæ Eisenmenger. *D. medici reip. Hailbrunnensis, ad Erasmum Posthium Ph. & M. D. Crus. l. 2. annal. part.* 3. *c.* 10.

✝ 1585. d. 10. Mart. ætat ann. 68.

REMBERTVS DODONÆVS.

Machlinia. HOc egregium patriæ & seculi ornamentū, anno *millesimo, quingentesimo, decimo septimo, Machliniæ*, urbs inter Belgij præcipuas una, protulit: cùm negociorum gratiâ parentes eius Frisii Machliniæ versarentur. Proavus eius fuit Stauriensis nomine *Iarichus à Ioenckema*: hic filium habuit *Rembertum*, qui & à *Ioenckemâ & Iariga* dictus.

Maiores Dodonæi. Is Leovardianæ civitatis senior diu fuit: vir magni consilij, summæq; auctoritatis: qui moriens reliquit filiam unam & filiū unum. Filiæ nomen fuit *Tita*, sive *Tidea*, ex quâ nata est *Rixtia* uxor *Sedevardi* sive *Suffridi Hopperi*. Filio nomen fuit *Dodo*, qui dictus est extra patriam *Dionysius & Dodonæus*: ex hoc natus, de quo nunc agimus, Rembertus Dodonæus. Ipse & fortunis, & Musis propitiis ad summum eruditionis culmen in omni

artium genere adſcendit; in medica tamen facultate inprimis excelluit: cuius gratiâ multas *Germaniæ*, *Galliæ*, & *Italiæ* Academias adiit, coluitque.

Medicinæ lauream ſupremam conſecutus, cùm ob artis inſignem peritiam & in eius praxi ſummam felicitatem longè lateque celebraretur: *Maximiliano* Auguſto, eiusq; filio Imperatori *Rodolpho II.* commendatus, ab utroque in aulam adſcriptus; ac curandæ valetudini præpoſitus fuit. Ibi cum in ſummo honore eſſet, continuis amicorum literis *Machliniam* eſt evocatus; ut bonis, quæ ad *Machliniam* & *Antuerpiam* habebat, præſtò eſſet: niſi ea factioſis diripienda concedere, & quaſi pro derelicto habere vellet. Quibus ille tandem permotus, impetratâ ab Imperatore miſſione, ad ſuos rediturus *Coloniæ* aliquādiu ſubſtitit, quod eum temporis toto Belgio & maximè in Brabantiâ, omnia bellicis motibus infeſta eſſent. Amicis demum aſſiduè flagitantibus, ob cauſas ſuprà dictas, relictâ Coloniâ, Antuerpiam conceſſit; indeque non multò pòſt in Academiam *Lugdunenſem* in Bataviâ, ſtipendio luculento à curatoribus invitatus, anno *octogeſimo ſecundo*, medicinæ profeſſionem publicam ſuſcepit: & lectionibus eam ſcriptisque doctiſſimis mirum in modum exornavit: donec tandem ibidem vivere deſiit, anno Chriſti *milleſimo, quingenteſimo, octogeſimo quinto*, ætatis *ſexageſimo octavo*. Mortuo hoc epitaphium eſt poſitum:

Adſciſcitur in aulam Auguſtam.

Revocatur ad ſuos & ſua.

Subſiſtit Coloniæ.

Lugdunum Batavorum commigrat.

Ubi moritur.

Epitaphium eid. poſitum.

D. O. M.
REMBERTO DODONÆO MACHLIN.
D. MAXIMILIANI II. ET RUDOLPHI II.
IMP.
MEDICO ET CONSILIARIO
CUIUS IN RE ASTRONOM. HERB. MEDIC.
ERUDITIO SCRIPTIS INCLARUIT,
QUI IAM SENEX IN ACAD. LUG-
DUNENSI
APUD BATAVOS PUBLICUS
MEDICINÆ PROFESSOR, FELICI-
TER OBIIT
AN. CIↃ IↃ LXXXV. AD VI. IDUS
MART.
ÆTATIS SUÆ LXVIII.
REMBERTUS DODONÆUS
FIL. M. P.

Hic vir quanquam neque natus, neque multum versatus esset in Frisiâ; ad miraculum tamen peritus fuit rerum Frisicarum; maximè autem in deducendis antiquis familiis, quarum origines ac successiones ad unguem calluit: eâq; in re magno eum sibi adiumento sæpe fuisse testatur *Suffridus Petrus* Leovardiensis, historicus Frisiæ.

Scripta Dodonæi. Scripsit multa & insignia ad eam medicinæ potissimùm partem spectantia, quæ versatur circa simplicia, quæ vocantur. Anno *quadragesimo sexto* supra *millesimum, quingentesimum, Paulum Æginetam à Ioanne Guinterio* Andernaco *Latinè conversum, ad Græcum textum accuratè contulit ac recensuit*, pluscul is locis interpolatis, & à mendis repurgatis, præmissâ epistolâ nuncupatoriâ.

In lucem edidit Belgico primùm idiomate, & posteà Latino, *stirpium historiam*, pemptadibus *sex*, seu *triginta* libris comprehensam: de *sphærâ*, sive *de Astronomia & Geographiæ principiis* Cosmographicam isagogen: *Medicinalium* item *observationum exempla rara:* & annotationes in *Antonii Benevenii* eiusdem argumenti libellum.

Præter *historiam florum & coronariarum odoratarumq; herbarum* edidit quoque *historiam frumentorum, leguminum, palustrium, & aquatilium herbarum*, quibus additæ sunt imagines vivæ pleræq; novæ, nec hactenus editæ.

Composuit & *curationes omnium morborum*, quas discipulis suis dictavit: sed lucem publicam, quantum scimus, nondum viderunt.

Epigramma Posthii in libr. Dodonæi. Exstant in hunc *Dodonæum* & eius scripta eiusmodi *I. Posthii* carmina:

REMBERTE, ingenio præstans usuque medendi;
Et famâ Eois cognite, & Hesperiis:
Eia age tolle moram, doctosq; emitte libellos:
Dura nimis longùm quos tua cura premit.
Congestum multos emendatumque per annos,
Fac tandem in lucem prodeat illud opus:
Quod tener ediscat Phœbi curantis alumnus:
Quodque terat medicâ factus in arte senex.
Sive potestatem herbarum inquirat & usum:
Sive animum variis pascat imaginibus.
Quin tua mirantes etiam monumenta puellæ;
Lustrabunt cupidis omnia luminibus:
Halantesque legent in serta recentia flores;
Et gratum quicquid naribus esse solet.
Inde suas quoque promet opes, qui pharmaca miscet,
Sive tibi, Cæsar, villice sive tibi.

Discet

Discet & ex illis coquus ingeniosior hortis,
Apparet ut domino fercula rara suo.
Te Bacchus te flava Ceres, te rustica turba,
Te Satyri & Fauni, Naiadesque canent.
Fortunate! tua frueris qui laude superstes:
A Iove quid magno maius, amice, petas?

Hæc de Dodonæo ex *Suffridi Petri decade* 13: *de scriptoribus Frisiæ: Academiâ Lugdunensi: I. Posthii parergis: & bibliothecis.*

IOANNES CRATO A CRAFFTHEIM.

ob. 1585. *d.* 9. *Novemb. ætat.* 66.

EXCEPIT *Ioannem Cratonem* in hanc lucem editum *Vratislavia*, metropolis Silesiæ: cuius Respub. non tam amplitudine, splendore, & opibus; quàm artium literarumque scientiâ cum optimis & moratissimis quibusque civitatibus in orbe Christiano certat. Incidit ætas eius in id tempus, quo de rebus maximi momenti in imperio Germanico controversiarum certamina exstiterunt. Natus est enim anno Christi *decimo nono*, supra *millesimum, quingentesimum*, Novembris die *vicesimo*: quo ipso anno *Carolus V.* Imperator designatus est; & *Lutherus* primarum Papæ *contentione magnâ oppugnare cœpit: ut initia maximarum mutationum non obscura sese id temporis darent. Quæ quidem mutationes cùm consequentibus annis in actum eruperint; anni Cratonis primi in ipsâ epitasi reformationis Ecclesiarum & scholarum versati sunt. Nati eodem Christi anno sunt *Theodorus Beza*, & *Rodolphus Gualterus*, ille quidem in *Galliâ, hic autem in *Helvetiis, quorum præter cæteros est nobilitata eruditio. Eos igitur Crato æquales se habere solitus est prædicare. Parentibus editus est, haud maximis quidem fortunis; vitæ tamen gravitate & integritate plenis: patre *Christophoro Craffto*; cuius operæ Reipub. ad tempus verè longum magno usui fuére. Is ad honestam senectutem vixit, & annos *septem & septuaginta* complevit. Matre verò *Anna Bidermanna*, de qua pietatis & virtutis fama & opinio præclara fuit. In hos etiam mortuos amorem studiumq; suum declaravit Crato; cùm anno Christi *quinquagesimo septimo* monumentum è saxo faciendum eis curavit, in templi Elisabethani cœmiterio; in quo hanc epigraphen versuum suorum, tanquam elogium incidi atque notari voluit.

Vratislaviæ encomium. *Annus natalis Cratonis.* **Disputatione Lipsicâ & scriptis editis.* *Σύγχρονοι Cratonis.* **Vezelii Æduor. oppido d. 24. Iunl.* **Tiguri d 9. Nov. Adivitas Theolog.* *Pater Cratonis Christ. Craffe.* *Mater eiusd.* *Pietas Cratonis in parentes*

CHRISTOPHORO CRAFFT,
CIVI HONESTO
QUI
SUPRA LXXVII. ANNUM
IN
HAC REPUB. VIXIT:
ET
ANNÆ BIDERMANNÆ
PARENTIB. CHARISS.
P. E.

Hic mihi perpetua chari pietate parentes
Christophorus genitor, mater & Anna, iacent.
Ad tumulum quorum meritò memor hoc loco saxum:
Christo animas iunctas lætor adesse Deo.
Magna dies Domini renovati corporis usum;
Et dabit his vitæ gaudia parta fide.

Ioannes Crato art. Med. D. F. P. C.
Anno M. D. LVII.

Augustinus Crafft. Prodiit ex *Crafftorum* quoque familiâ quidam *Augustinus Crafftus*; cuius ipse Joannes Crato meminit in procemio *Consultationum medicarum Ioannis Baptistæ Montani*: qui professus est *Erfurdiæ* philosophiam & medicinam.

Pueritiæ atq; ineuntis adolescentiæ tẽpus discendis literis in scholâ patriâ, optimis disciplinis florente, tribuit: præceptoribus usus optimis & integerrimis viris, *Andreâ* præsertim *Wincklero & Bonaventura Rostero*: quibus & pietate & amore officiũ debitũ, quoad vixerunt, præstitit. *Præceptores Cratonis.* Navârunt operã præclarã eidem ludo *Balthasar Neander & Martinus Helvvigius*: quorum ea fuit in tradendis literis peritia, dexteritas fidei, & assiduitas; ut studia doctrinæ mirũ in modũ in celeberrimâ illa Repub excitarint: & ad spem frugis & eruditionis eximiæ plurimos erexerint. *Balth. Neand. Mart. Helvv.* Idcirco hos etiam Crato ætate provectâ præcipuo quodam amore sibi coniunctos habuit. Sic autem sese initia disciplinę Cratonis dederunt; ut statim aliquod animi atq; ingenii lumen in eo eluxerit. Ex quo quanti fructus, tanquã in herbis non fallacibus, secuturi essent, cognosci potuit. Nam & præceptorib⁹ spem summæ eruditionis attulit; & æquales in percipiendis disciplinis anteivit. *Indoles Cratonis proditur.*

Quod cum Crato de se fecisset; neque fortuna neque hominum beneficentia ei defuit. Cum enim satis iam esset, quod vixerat in patriâ scholâ, vel ad ætatẽ, vel ad doctrinã: divinitus ei contigit, ut inclinatione volũtatis propenderẽt in eum primarij quidam cives, & ipse etiam Senatus cõplecti illũ, & fovere cæperũt. *Mæcenates Cratonis.*

Horum

Horum itaque ope ac liberalitate adiutus, cum præsertim etiam authoritas præstantissimi viri, *Ioannis Hessi*, fidelis Ecclesiæ in illâ civitate pastoris intercessisset: *Wittembergam* profectus est primùm; ut præter literarum doctrinam, præcipuo quodam studio & curâ in Theologiam incumberet. *Ioan Hess. Theol. Crato Wittēberg. abit.*

Sumtus iã in Academiâ affluente liberalissimis studiis, ac doctissimis professorib. nactus; Theologiã quę tunc è tenebris evocata caput efferre cæperat,& Reip. Uratislaviensi lucem gratissimam attulerat, avidè amplexus est Crato. Totum itaque se rectis studiis dedidit;& quidem præceptoribus præstantissimis *Luthero & Melanchthone*, in utraque doctrinâ, religionis veteris & literarum, multum profecit. Nec verò audivit solum Crato *Lutherum* attentè & sedulò; sed in eius familiaritatem etiam sese insinuavit; & ut sermonum eius,& vitæ domesticæ particeps esse posset, laboravit; ut cibum cum eo communem haberet. Quod etiam assecutus est; & *annos totos sex* in suavissimo illius convictu permansit. Acciderunt quidem Cratoni in vitâ suâ admodũ gloriosa & jucunda multa: sed nihil tantopere prædicabat; quàm quod Lutheri tot annos convictor fuisset. Audierat ab eo, hauserat. acceperat tot sermones graves, tot voces suaves, tot acroamata festiva; ut eorum memoria nunquam ex illius animo quoad vixit, effluxerit. Quin memoriæ causâ non pauca tanti hospitis dicta retulit in commentarium manu suâ; ex quibus, posteaquam emanarunt, *volumen sermonum convivalium*, maximâ ex parte confectum sive compilatum est. In literis suis ad amicos sæpissimè conquestus fertur, de libellis, qui Lutheri nomine satis inconsideratè divulgarentur, vel doctrinam eius præ se ferrent. *Notior*, dixit, *est mihi Lutherus, quàm ulli hominum, qui vivit, cum domesticus illius sexennium fuerim, & non solum eius convictu; verum intimâ etiam consuetudine usus sim.* *Theolog. dat operam.* *Vivit in Lutheri contubernio.* *Volumen sermonum convivalium Lutheri* *Nothi libelli Lutheri.*

Vetùm eùm Crato ad Theologiæ professionẽ minus naturâ se aptum deprehenderet: ad medicinæ studium cultumque sese convertit. Neque hoc temerè fecit; sed Luthero ipso, acerrimo ingeniorum judice, & suadente & probante: qui etiam literis ad senatum Uratislaviensem datis, uti id studium Cratoni colere liceret, petiit & impetravit. Quem autem animum, fidem, amorem & studium Luthero præstitit Crato; idem etiam Melanchthoni, alteri Academiæ lumini,& præceptori omnium, quos sol vidit, felicissimo, declaravit. Nam & diligentiâ summâ illum docentem audivit,& omni pietate coluit: tum id operam enixè dedit: ut quàm coniunctissimus illi esse posset. Ut autem naturâ fuit perspicax Melanchthon; & sui similium ingeniorum appetentissimus: ita Cratonem præter cæteros ex tanto discentium cœtu sibi delegit, in quem officia liberaliter conferret: & vim quasi quandam amoris effunderet. *Medicinæ studium aggreditur Crato.* *Idem philophilippus.*

Ex assiduitate enim eius, quam in audiendis lectionibus adhibebat, mirificam voluptatem capiebat: & ipse etiam Crato ingenij & morum Melanchthonis vim atque suavitatem admirabili solertiâ consequebatur. Quemadmodum autem Lutheri convictu atque consuetudine meritò gloriatus est: sic Melanchthonis coniunctione atque necessitudine, nihil sibi honestiùs, nihil laudabiliùs existimavit.

Neque verò didicit solùm literas in Academiâ Wittembergicâ: sed quod percepit atque comprehendit; id liberaliter ad aliorum usus in docendo contulit. Nam scholas, privatorum præceptorum more, habere cæpit: & *Dialecticen* aliasque artes planè utiliterque tradidit. Imbiberat jam Melanchthonis in docendo methodum; hauserat præcepta artium; tenebat modum in explicando perspicuum, aptum, brevem, facilem: quod scripta eius, quæ reliquit, abundè comprobare possunt. Res enim quas sibi tradendas sumsit, admirabili brevitate & perspicuitate persecutus est; ordine bono distribuit: & genere orationis dilucido exposuit: ut nihil neq, affluat, neq; desideretur.

Docet privatim Crato.

Ac Philosophica quidem medicaque omnia planè & perspicuè expedivit. quod docti & diligentis esse viri Cicero censuit. Quæ verò lumen orationis & quandam copiam requisiverunt: ea ornatè graviterq; expolivit. Hoc præclarū artificium docendi atque scribendi in scholâ Melanchthonianâ didicit; & postea ad medicinam, aliarumq; rerum tractationem attulit, ut facultatem haberet explicandi animi sui sensa voce & scriptis disertè, distinctè, politè, & perspicuè.

Felix in docendo.

Quo nomine etiam charissimus fuit Melanchthoni; qui laudem orationis puræ, elegantis & benè Latinæ illi tribuit: ut cum documentum orationis bonæ statuendum esset, *Cratonis dictionem* nominaret: quæ facultas dicendi & scribendi ei adiumento ad consequendum magnum decus fuit.

Melanchthonem ubique ducem secutus est; & Ciceronis scripta, Græcorumque autorum monumenta avidè, quasi diuturnam sitim explere cupiens, cognovit. Eamque viam unam sibi ad eloquentiam munivit. Cum lectione autem coniunxit scribendi curam & exercitationem; quâ id se esse assecutum sæpè amicis dixit; ut *scribendo scribere disceret, vel potiùs proficeret.* Nec occultandas esse prorsus exercitationes suas existimavit: sed foràs proferendas; ut aliorum judicia subirent, & suum ipse magis confirmaret, judicavit. Itaque ad viros magnos etiam juvenis scribere cæpit; & cum indies cura in elaborando major accederet, principium inde se habere benè scribendi fassus est.

Scribendo proficimus.

Ex *Wittembergensi* Academiâ in *Lipsiensem* sese contulit: ubi studium & operam in res minimè obscuras; sed utiles & laude dignas

Lipsiam concedit.

dignas posuit. Suscepit inprimis curam erudiendi *Comitem Berthamensem*; cuius ingenium ad percipiendas literas aptum atque propensum fuisse accepimus. Huic Dialecticæ atque dicendi artis præcepta exercitationesq; tradidit: quemadmodum à præceptore Melanchthone didicerat. Tum alios etiam docuit, qui methodo eius Melanchthonianâ delectati sunt.

Ibi ephorum agit com. Berthamensis.

Exarsit præterea mirabilis quædam benevolentiæ magnitudo; & amoris vis inter *Camerarium & Cratonem* tanta: ut eam postea nulla res minuere potuerit: sed usus & ætas magis magisque indies corroborarit. Conciliavit autem atque devinxit eos ingeniorum & studiorum similitudo quædam, cùm scribendi etiam facultas; quæ in utroque erat excellens: in Camerario quidem accurata, & ad veterum imitationem directa: in Cratone verò lenis, perspicua, polita tamen & elegans. Perseveravit hæc animorum conjunctio ad extremum vitæ usque in Camerario: qui & ad *Iacobum Monavium* dixit: *se ad nullum amicorum plures dare literas, quàm ad Cratonem, nec tamen ullâ assiduitate explere scribendi officium posse, quin ab illo vinceretur.*

Camerario familiaris Crato.

Erat temporibus illis jucundus aliis multis in Academiâ Lipsiensi, quicunque judicare de ingeniis aliquid poterant: vivebat cum *Leonhardo Badenhornio* Jurisconsulto; colebatur à *Wolffgango Meurero* Philosopho & medico, de quo modò: amabatur à *Martino Drembachio*, collegii medici seniore, & totam domum Camerarij devinctam consuetudine tenebat. Ex quo *Caspari Iungermanno* Jurisconsulto, Camerarij genero etiam familiaris factus, in amicitiâ eius permansit.

Leonh. Badenhorn IC.

Caspar Iungerman. IC. gener Camer.

Lipsiâ decedens in *Italiam* cogitavit, probè iam scilicet percептis literis atque disciplinis; atque adeò etiam medicinæ fundamentis iactis. Cùm autem ea esset famæ eius celebritas; ut absentibus jam notus esset; facilè nactus est in hoc itinere, à quibus non solum cognitione & hospitio; sed etiam beneficio quovis dignus existimaretur. Inprimis verò expertus est liberalitatem patriciorum quorundam Augustæ Vindelicorum, *Hervvarthorum, & Heincelierum* fratrum *Pauli & Ioannis Baptistæ*: quorum hi etiam unâ cum eo profecti sunt: & consuetudinem amicitiamque cum illo iunxerunt, quæ ad omne tempus vitæ duravit. Præter cæteros verò *Ioannem Baptistam Heincelium* consulem sic dilexit; & vicissim ab eo ita dilectus fuit: ut multa & magna inter eos officia & paria & mutua intercesserint; ac vix replere alter alterum scribendis literis potuerit. Horum verò patronorum & amicorum tantorum in se merita prædicare nullo ætatis suæ tempore destitit; sed potiùs quæcunque adeptus esset commoda atque ornamenta vitæ studiorumque, illis secundum Deum immortalem, memori mente tribuit, & accepta re-

Cogitat in Italiam Crato.

Hervvarthi & Heincelii patricii Augus. patroni & amici Cratonis.

tulit. Ita viaticum, quod parentum domo non magnum extulit, in omni loco & tempore peregrinationis suæ invenit; primum Senatus patriæ & quorundam civium ope; posteà *Hervvarthorum & Heinceliorum* adminiculo.

In Italiam ubi venit, nihil ei potius fuit; quàm ut ex professoribus eunctis eum sibi deligeret; quem totâ mente atque omni animo intueretur, adeoque etiam imitando consectaretur. Is erat *Ioannes Baptista Montanus*, medicus Veronensis, qui antiquissimorum medicorum, *Hippocratis*, *& Galeni* scripta non solùm rectè intellexit; sed etiam commodè, perspicuè, disertè, & ordine explicuit, illustravit, expolivit ita: ut ante oculos posuisse & collocasse in quotidiano usu doctrinam eorum videatur. Hunc igitur attentè, diligenterque audivit; magnifecit, coluit, amavit, illi se totum tradidit; in ipsius doctrinam mentem & cogitationem defixit; omniaque eius dictata consequi memoriâ & complecti scriptis studuit. Aditum verò ad Montanum patefecerat ei *Melanchthon*; qui literis suis de meliore notâ illum commendarat.

Ioan. Baptista Mõtanus præceptor Cratonis.

Melãcht. Cratonem Montano commendat.

Tali ergò duce & præceptore brevi id assecutus est in arte medicâ; quod antea præceptoribus *Luthero & Melanchthone* Witembergæ in literis, artibus, disciplinis & Theologiâ aequisiverat: ut de Philosophiâ & medicinâ universâ non solùm rectè judicaret; sed de iisdem etiam methodo & ordine certo disserere, scribere, docereque posset, non minori fortasse luce, perspicuitate, & utilitate, quàm Montanus ipse fecerat. Si enim præstantiam ingenij Montani imitatione minus forte consequi potuit: voluntate certè, judicij subtilitate, & explicandi facultate, proximè accessit. Studium hoc suum Crato testatus est epigrammate, quod principio libelli de peste, anno Christi *quinquagesimo quinto* præposuit;

Montanum imitatur Crato.

Hæc ego sic scripsi, ut persuasit amabile verum:
Fortunam, veri fultus amore, feram.
Et ne cornicum videar configere ocellos;
Hunc animi sensum noveris esse mei.
In veterum scriptis veneror venerabile rectum:
Montanumque colo; Ferneliumque sequor.
Ingeniis faveo summis; quæcunque det illa
Ætas: Inventis adddere recta placet.
Denique cum studiis vix ullus sit satis annus:
Qui nova contemnit, discere pauca potest.

Quanti autem ipse Montanus vicissim fecerit Cratonem, cum alia plura, tùm epistolæ eius ad hunc scriptæ indicio esse possunt. Harum una in volumine *consultationum* Montani extat; quam Crato piâ quâdam in præceptorem affectione & communis etiam utilitatis provehendæ studio incensus divulgavit.

Montani erga Cratonẽ animus.

Post-

Postquam verò medicinæ scientia & exemplis illustribus auctus est; præcipuorumque doctorum gratiam atque amorem sibi conciliavit: in Germaniam redit; & *Augustæ Vindelicorum* aliquamdiu subsistit. Ubi cum fama de illo in aula Imperatoris *Caroli V.* qui conventum id temporis ibi agebat, percrebuisset: ad faciendam medicinam nonnullis ægris in eâ adhibitus est. Quod ille tanquam omen apud amicos interpretans, futurum se aliquando Cæsarium medicum esse auguratus.

Redit in Germaniam Crato.

Innotescit in aulâ Augustâ.

Inde in patriam rectà contendit; cui cum navare operam & studium suum omne cuperet; ad coniugium applicuit animum. Nec multò pòst in matrimonium duxit honestissimam virginem *Mariam Ioannis Scharffii*, viri optimi & integerrimi senatus reique publicæ Uratislaviensis scribæ primarij filiam, nempè anno Christi *quinquagesimo* die Decembris *nono*. Cum hac annos vixit *triginta sex*: sobolemque ex eâ suscepit, non quidem copiosam; sed raram & vehementer caram: filium unum *Ioannem Baptistam Cratonem*, & filiolas duas, *Annam* & *Annam Mariam*. Ac filius quidem hæres atque successor fuit non tàm bonorum omnium; quæ pater satis ampla reliquit; quàm splendoris, insignium atque ornamentorum; quæ idem ex trium Cæsarum Romanorum aulis in domum atque familiam suam primus importavit. Filiæ verò ambæ in primis ætatis annis vitâ excesserunt. Idcircò cùm aliud nihil esset, quo mœstus pater eas prosequeretur atque ornaret: saxum posuit in eo loco: qui parentes illius excepit, & versus hosce epitaphios insculpsit, quibus se ipsum & matrem solaretur:

Ducit uxorem 1550.

Liberos suscepit.

Epitaph. filiar. Craton à patre scriptum.

ANNÆ ET ANNÆ MARIÆ
FILIABUS DULCISSIMIS.

Vos etiam ignotas mundo, sed sanguine mundas
Christi, commendat cura paterna piu.
Imperio mortis superato, vivite Christo;
Et capite æterna gaudia lætitia.
Me quoque, qui senio propior, properantibus ad vos
Cursibus advento, suaviolo excipite.
Vivemus, spes hæc iubet hinc discedere lætos:
Non moritur massæ portio, Christe, tuæ.

JOANN. CRATO VRATIS, IMPP.
D. FERDINANDI I. ET D. MAXIMILIANI II. AUGG. CÆSS. P. F.
MEDICUS PHYSIC.
D. MÆSTISS. P. AN. M. D. LXII.

Dum

Fidelitas eius in medendo.

Dum verò in patriâ hæsit; nihil studuit aliud: quàm ut Senatui civibusque lumen ingenij sui ostenderet: officiique constantiam atque fidem abundè probaret. Et præstitit sanè tum diligentiam & voluntatem eam: ut perspici inde cognoscique ipsi* solertia, cura, & industria etiam ab exteris potuerit. Hinc ergo evenit; ut ab aliis etiam expeteretur eius medendi opera. Argumento est inter alia *Ioachimi Camerarii ad Hieronymum Baumgartnerum*, senatorem Noribergensem, epistola; in qua *ita: *Iam cognoveram de morte Cornelii Sittardi medici. Scis enim hoc: ταχεῖα πεδῶ τῶν κακῶν ὁδοιπορεῖ. atque cum illo benè esse actum iudico, cum tales terras & res hominum reliquit. περὶ τ̃ Κράτωνος scito, de hoc esse praclaram inprimis existimationem meam. Hominem enim cognovi doctum & diligentem, & admodum ingeniosum, nec infacundum. Et sum in ea opinione, non reperiri nunc multos eadem atate; qui ex nostris hominibus ei praferri posse videantur. Sed ille nunc in patriâ uxorem duxit:, &, nisi fallor, addixit operam suam civitati illi: certè petita hac fuit. Ego tamen videbo, ut hoc certò cognoscam ὡς ἀπ' ἐμαυτ̃. Interea res in integro servari poterit.* Et *antea idem *Camerarius* ad ipsum illum *Cornelium Sittardum* medicum Norinbergensem eximium de eodem ita scripserat: *De Cratone nostro (quem quanti faciam, studui literis meis nuper declarare: sed existimatio melior atq; praclarior de ipso mea est, quàm qua verbis possit explicari) de hoc igitur vereor, ne deliberationes nimis serò futura sint. Nam is est Crato noster, ut magis solicitet eum cura, ubi locorum considere, & quibus addicere operam suam velit, qua expetitur à compluribus, quam reperiendi locum & conditionem muneris boni. Vos autem coniungi magnopere optarim. Etsi enim uterq; vestrum eximius est, & solus, ubicunq; maneat, prodesse potest: tamen nosti illud à multis celebratum: σὺν δὲ δύ' ἐρχομένω.* Hæc ibi Camerarius.

Expetitus à multis Crato.

*Scripta est ann. 1555. d. 3 cal. Decembr. lib. 3. epist. p. 274.

*An. 1550. 3. Non. Octob. lib. 4. ep Cam. p. 340.

Venit in aulā Augustam.

Aliter autem de Cratone res cecidit. Nam accidit percommodè; ut in aulam Imperatoris *Ferdinandi* veniret: ubi cum industriam, fidem & diligentiam suam optimis quibusque probasset; fieri quædam ad spem bonam inclinatio visa est. Inprimis verò laborarunt magnifici, sapientia, eruditioneque maximè conspicui viri, *D. Sigismundus Seldius* sacri Romani imperij & *D. Georg. Mehl*, regni Bojemici, procancellarij, ut eum rebus omnibus quàm maximè ornarent. Imò nec quiescendum quidem sibi esse arbitrati sunt prius, quam in aulam Augustam attraxissent. Itaque suasores Cæsari *Ferdinando* fuerant; ut medicum illum intimum sibi adsciscerer.

Sigism. Seld. & Georg. Mehl. Craten. promotores.

Migrat in aulam Crato.

Hac viâ honestâ prorsus & legitimâ ex patriâ in aulam migravit Crato; & D. Ferdinando operam & fidem jucundam acceptamque navavit. Nec consultationibus medicis solummodò

eius

eius delectatus est optimus ille Imperator; sed in aliis etiam rebus pluribus eiusdem consilio uti consuevit. Quin ad extremum usque spiritum vitæ dilexit eum; & in morbo illo gravi & mortifero non minùs consolationes eius, pietate plenas, quàm curationes admisit. Crato vicissim operam & studium, quod domino suo debuit, tantâ sedulitate & fide præstitit; ut ab eo, quoad spiritum duxit, non discesserit. In tali igitur coniunctione sapientissimi Imperatoris dicta præclara plurima audivit: adeòque fuit iis incensus illius animus; ut constituerit atque cœperit etiam orationem de hoc imperatore scribere. *Charus est Imperatori*

*Mortuo autem Imperatore *Ferdinando*, etsi reditum in patriam ad ocium literarium, & ad inserviendum civibus suis unicè optavit: tamen causæ fuerunt gravissimæ, quæ mansionem in aulâ Cæsareâ suaserunt. Nam & Cæsar *Maximilianus* operam illius requirebat; & amici ipsaque adeò æquitas ad obsequendum clementissimæ voluntati Cæsaris hortabantur. Itaque fidem Imperatori de integro dedit; eamque omnibus rebus sic declaravit; ut *duodecim annis* in intimâ illius consuetudine hæserit. **An. 1564. d. 25. Iulii.* *Est à cura varatud. Maximil II. Aug.*

Tali tempore benè longo, in omni varietate curandorum morborum insigniter versatus est atque exercitatus. Non enim operam suam ulli denegavit; *sed hanc unam è præcipuis voluptatibus*, quas in aula perciperet, esse ad amicos sæpiùs dixit, *si commodaret plurimis*. Itaque non morbis solùm curandis, quoscunque potuit, iuvit: sed multis etiam intercessione suâ ad Cæsarem, gratiam, privilegia, honores & alia penè innumera beneficia impetravit; immò è periculis magnis interdum aliquos eripuit. *Vbi prodest, quibus potest.*

De fide in Imperatorem nihil attinet dicere: cum satis sit ad testimonium & laudem integritatis & fidei; in intimis fuisse imperatori.

Anno *millesimo, quingentesimo, septuagesimo sexto*, secutus est Cæsarem *Ratisbonam* ad comitia; ubi morbum ingravescere quidem eum dolore magno vidit; & in hydropem aliquando erupturum prævidit. Sed quoniam fatalis dies advenerat, consiliis atque remediis humanis nihil loci relictum erat. Itaque ad id solum; quod concedebatur, fugiebat; & Cæsari morienti non minùs quàm patri illius Augusto *Ferdinando*, officium atque operam fidelem & gratam, donec extremum halitum efflaret, tribuit. Fuit in animo Cratoni singulis consequentibus annis vitæ suæ orationem unam de *Maximiliano II.* scribere atque divulgare; ut quæ ab eo vel audivisset, vel geri meminisset memorabilia, orbi Christiano nota faceret: ad eum fermè modum, quo in Academiâ Lipsicâ duci electori Saxoniæ *Mauritio* parentalia, & Wittembergæ *Philippo Melanchthoni* iusta anniversaria, *Abit cum Cæsare Ratisb.* *Vbi moritur Maximil. II.*

memo-

Addicit operã suam tertio Imperatori.

memoriæ ac pietatis perpetuæ causâ, solvi viderat: sed ab eo incepto conatuq; honestissimo incommodis quibusdam depulsus est.

Erat iam ętate affectâ ac virib⁹ infirmis ipsemet Crato, Ideirco è vivis sublato *Maximiliano*, à diuturnis curis atq; laboribus ad ociũ illius animus deflectebatur. Speraverat utiq; duobus Imperatoribus inserviisse satis esse, & ad fidem & ad gloriam; huc si quid accederet, & sibi & patriæ accessurum.

At aliud longè visum fuit Deo, & Imperatori *Rudolpho II.* qui scientiam & usum Gratonis mirificum in re medicâ tanti fecit, ut retinendum in aulâ planè statuerit. Quod cum recusare penitus integrum ei non esset; obligavit quidem fidem suam, sed precibus tamen id obtinuit; ut necessitate cõmorandi aut residendi in aulâ minus astrictus esset. Tali ergò conditione liberiori quidem multò quàm antè, remansit aliquantisper in aulâ, sed excurrit sæpiùs in prædiũ, quod in comitatu Glacensi, regno Bojemiæ finitimo, possidebat: ubi animi & corporis requiem aliquã quęrebat: & res tamen nihilominus suas obibat, & cũ Musis, id est, cũ humanitate, & cũ doctrinâ commercium habebat. Ex quo *Rucurianum* appellatũ prædium apud amicos per jocum sic interpretabatur; quasi è **Germano & Latino* esset compositum nomen: & quietem sive respirationem à curis significaret. Plurimũ tamen in patriâ versatus est: ubi & consiliis dandis & curandis morbis quibuscunque potuit, profuit; & monumentis utilissimis consecrare memoriam sui nominis allaboravit.

Rucurianum prædium Cratonis.

**A ruhe & cura.*

Inscriptio musæi Cratonian.

Conspectũ fuit vestibulo musæi ipsius inscriptũ hoc memorabile distichõ; quo genus studiorũ omne, quod inde usque à pueritiâ ad ultimam senectutem secutus est, eleganter exprimitur:

Hic Crato cum medicis Musis coniungit amanas:
Nostrum opus & vitam Christus Apollo regat.

Epigram Posthis in Cratõ. vit solitar.

Est in eundem eius secessum *I. Posthii* epigramma eiusmodi:

Multos Cæsaribus tribus inservierat annos,
Eloquio & medicâ clarus ab arte Crato:
Quum magna tandem valedicens providus aula,
In privâ latuit tempora longa domo.
Vt soli servire DEO, propriaque saluti
Posset; ad extremum sedulus usq; diem.
O animum verè sapientem! qui omnibus horis
Æternas inhiat, mox abiturus, opes.

In morbum incidit Crato.

Incidit autem sub id tempus in morbum gravem, ex quo nec evadere potuit. Quicquid ergo tẽpotis ad vivendũ in patria concessũ fuit; id piis meditationibus, scriptionib⁹, & tẽporibus amicorum transmisit, ac in lecto fermè id consumere coactus est. Sæpe auditus est queri de morbi difficultate; quã indies sentiret augeri. Nec verò corporis vires, in tã ingravescẽte ętate, sibi optabat

bat magnas: sed elaborare atq; perficere ea, quę cęperat, cupiebat.

Dolebat inertem esse senectutem suam, vi morbi oppressam; quā operosam esse ipsi gloriosum, & posteris fructuosum erat futurum. Correxit tamen paulò ante obitū, & auxit libellum suum *de pestilētialiū morborū praeservatione & curatione*, in ipso misero diuturnoq; morbo, qui intabescētē illū nō multò pòst interemit. *In eo commendatur.* In eo sanè id p̄stitit, quod Musarū cultorē inprimis decere Graec⁹ quidam poëta censet: ut quae deprehenderat, observarat, notarat, usu & experiundo in se & aliis cognorat: ea universa liberaliter cum aliis communicaret. Quin secreta, quae antea habuerat & occultarat: ea in hoc opusculo effudit & in vulgus pervulgavit.

Editum quoque passus est à *Petro Monavio commentationem* suam eruditam & accuratam *de febris putrida & contagiosa*, vel ut ipse appellare maluit, *privata & publica discrimine*. In qua quidem commentatione, non popularis judicii; sed senilis ingenij atque prudentiae specimen insigne dedit. Dixit ad amicū Cratos *controversiam omnem dirimi facilè posse, si modò quid uterque Aristoteles & Galenus in definiendā putredine spectasset, considera-retur. Aristoteles*, aiebat, *definit putredinem & corruptionem iam factam: medicus verò tanquam eam, qua iam fit, sive in viâ est.* *Arist. & Gale. de putredine dissensus.*

Anno Christi *octogesimo quinto*, Junij verò die *tertio* coniugem suam, cum qua annos, ut dictum *triginta sex* coniunctissimè amantissimèque vixerat, amisit. *Obit. ux. Crat.* Quo casu gravissimo ita perculsus est; ut in maerore & luctu reliquum vitae spatium omne contriverit. Hoc uno tamen consolari se videbatur; quod consideret, non longinquum inter se & coniugem digressum ac discessum fore. Prosecutus est eam epigrammate amoris & pietatis coniugalis pleno eiusmodi: *In eam epigrāma mariti.*

> *Quid tibi pro meritis, coniux fidissima, praestem,*
> *Quo satis extremo fiat & officio?*
> *Fundo gemens lacrymas, ac te sequor, ut benè puris*
> *Iungamur Christi sanguine caelicolis.*

Erat is annus pestilens & funestus, quo multi civium quotidiè extincti efferebātur. *Pestis Vratislaviae grassata 1585.* Et qui dignitate & fortunis aliquid valebāt, sedibus relictis, urbe cesserant. Cratonē verò affecta valetudo sic lecto affixum tenebat: ut se movere loco non posset. Itaq; desert⁹ à vicinis & familiaribus plerisque vivere aerūnosiùs caepit. Sed venit hoc ipso gravi tempore fatalis dies, & finem vivendi attulit. Nec populari tamen, sive epidemio illo morbo arrept⁹ periit: sed marasmo extinctus est, qui in decrepita aetate solet accidere, absumto calore nativo. Accessit tamen catarrhus, cuius vi suffocatus è via tandem migravit, in vera agnitione, fide, & invocatione Mediatoris nostri unicī, qui via est, dux & author ad eam vitam; quae sola est vita nominanda in caelis. Huic sese totum cōmendavit: ab hoc peccatorum suorum remissionē petivit; in eius sangui-

ſanguine & merito omnem ſuam fiduciam & ſpem fixit: ab eo denique ad vitæ ſempiternæ ſocietatem, lætitiam & beatitudinem ſeſe è tumulo ſuſcitatum iri credidit.

Dicta quibus in agone uſus Crato.

Quippe in animo habuit & ore, dicta quædam ex mediâ ſcripturâ cœleſti, & ex veris fontibus Iſraëlis petita, quibus ſeſe inſigniter in medio mortis agone recreavit ac confirmavit: cuiusmodi fuit illud Pauli: *ſcio cui crediderim: & mihi perſuaſum eſt, eum poſſe depoſitum meum in illum diem ſervare:* Item *memento Chriſtum revixiſſe è mortuis.* Et vel inprimis hoc Christi: *Ego vivo, & vos vivetis.* Ad ſummam, nihil nec cogitavit, nec dixit, niſi de uno mediatore Christo, ac pretioſo eius ſanguine; quem dulciſſimo nomine panacæam appellabat omnium morborum Eccleſiæ, eoque ἀλεξιφάρμακῳ, omnem doloris ex peccato ſenſum abſterſit atque reſtinxit.

Ioan. Herman. M. D.

Adfuit morienti *Ioannes Hermannus*, medicus Uratislavienſis Reipub. ſolers inprimis, integer, pius, & multum exercitatus. Is cum morte conflictantem ſedulò conſolatus eſt; & mortui tandem extremum ſpiritum excepit, oculosque clauſit. Factum eſt

Moritur Crato.

id anno Jeſu Chriſti ſupra *milleſimum, quingenteſimum, octogeſimo quinto*, Novembris die *nono*, ætatis *ſeptuageſimo ſexto* anno.

Epitaphium ſibi ſcribit.

Ante mortem verò ea meditatus eſt & paravit, quæ ad mortis iter ingrediendum magna præparatio eſſe ſolent. Id quod epitaphium, quod ſibi ipſe fecit, plenum amore & fiduciâ Chriſti mediatoris, indicat:

Saucius invidiæ morſu: ſed vulnere ſanus,
Chriſte tuo, iacet hic in requiete Crato.
Conſcia mens recti, Chriſto confidere docta,
Omnia fert, ferat ut, ſcire Deum ſatus eſt.

Virtutes & mores eiusd.

Pietate in Deum eximiâ fuit; perceptà à *Luthero & Melanchthone* cœleſtis doctrinæ fundamenta per omnem ætatem coluit; legit ſcripta Prophetica & Apoſtolica: cognovit Eccleſiæ veteris & recentis certamina, controverſias, dogmata, decreta, nec inter hoſtes Evangelicæ doctrinæ verſans de fidei & ſententiæ ſuæ profeſſione quicquam remiſit. Plurimùm ſupremo vitæ tempore Theologicorum ſcriptorum lectione delectatus eſt: adeò quidem, ut poſthabitis rebus omnibus, totum ſeſe in eâ collocarit. Audita eſt amicis pluribus plena hæc pietatis vox: *αὕτη μελέτησις ἐμοὶ παρασκευή ἐστιν ἀρίστη πρὸς εὐθανασίαν καὶ ἀθανασίαν.* Non pauca etiam ipſe notavit & conſcripſit; quæ teſtes eſſe perpetui meditationum eius & commentationum religioſarum poſſunt. Solitus fuit quædam etiam verſibus pia comprehendere in lecto decumbens; quos cum amicis communicavit; & nonnullos quoque edidit. Plures multò apud filium Joannem Baptiſtam reliquit.

Patriæ

Patriæ autem affectionem, amorem & merita in se ipse per quam honorifica oratione prædicavit, procemio consultationum Montani. Non abiecit item memoriam veteris beneficij, quo adjutus in studiis fuit; sed *tredecim* annis sibi benigne liberaliterque à senatu sumtus suppeditatos esse ingenuè professus est.

Crato homo novus.

Dignitatum porrò gradus tantos consequutus est; quantos capere *homo* propè *novus*, non maxima familia aut parentum commendatione clarus, potest maximos. Trium enim Imperatorum Romanorum ἀρχίατρος sive medicus intimus fuit; *Ferdinandi*, *Maximiliani & Rodolphi*, nempè patris, filii, & nepotis: id quod ipse divinæ gratiæ atque felicitati acceptum retulit: & his versibus declaravit; quos paulò ante obitum incidendos in æs curavit, quod effigiem ipsius continet:

Cæsaribus placuisse tribus non ultima laus est:
Me pater hâc ornant, filius, atque nepos.
Consiliis usum rectis mens conscia gaudet:
Testis & ars medica, testis & invidia.

Consiliarius Cæsareus Crato.

Et comes sacri palatii.

Deinde in senatum Cæsaris sacratissimum cooptatus est: ut Cæsarius consiliarius haberetur & nominaretur. Tum *Comitem* sacri palatij primum *Maximilianus II.* fecit, *Rudolphus* vero *II.* clementissimè confirmavit: ut facultatem & potestatem haberet faciendi & creandi *doctores tam civilis iuris*, quam *philosophiæ & medicinæ*: examinatis prius Candidatis à tribus cuiusque facultatis doctoribus.

Quoniam verò Cæsar *Maximilianus* dignitatem hanc hæreditariam esse & ad filium propagari singulari & novo quodam exemplo voluit: jure idem honos atque titulus ad filium translatus est. Ac ne id quidem præteribimus, quod ad nomen gentilium Cratonis aliquando idem Imperator motu quodam liberali adduci voluit. Cum enim fortè uno tempore negocia ad aulam delata essent à compluribus, qui idem nomen cum Cratone habebãt: placuit Imperatori hunc cum accessione quadam *Ioannem Cratonem à Craffsheim* appellari. Verum ut virtuti obtrectat, & labem dignitati aspergere conatur invidia: ita & nonnulli tunc temporis inventi sunt: qui Cratonis honori & commodis obstabant; & probrum damnumque inferre studebant; nil tamen in eo proficientes.

Nomen à Craffsheim unde.

Laborat invidia.

Amici Cratonis.

Amicè familiariterque usus est complurimis, interq; eos alius nemo fuit, quo cum sæpius per literas collocutus sit, quàm *Ioachimus Camerarius*. Post Camerarium amicos habuit Philosophos, Medicos, & Iurisconsultos summos, *Conradum Gesnerum*, *Theodorum Zvvingerum*, *Hubertum Languetum*, *Casparum Peucerum*, *Matthæum Wesenbecium*, *Ioannem Sturmium*, *Ioachimum & Philippum Camerarios*, *Ioannem Stigelium*, *Efromum Rudigerum*, *Ioannem Sambucum*, *Thomam Hubnerum*,

Ioannem Caselium, & alios penè innumerabiles. Inter quos verò collegas medicos plurimi fecit *Iulium Alexandrinum Tridentinum*, & postremis annis *Petrum Monavium*, cum quo præ cæteris de rebus medicis sæpe multum q; communicavit.

Iacob. Monavius.

De civibus vix ullus ei fuit familiarior, præsertim postremis vitæ annis, quam *Iacobus Monavius*, cuius ingenium, pietatem, virtutem, candorem, industriam, fidem, iudicium & eruditionem vehementer amabat & prædicabat.

Nicolaus Rhedinger F.

Valdè etiam miratus est & unicè dilexit divinum & ingenium atque judicium, ad hoc etiam doctrinam summam cum moribus suavissimis coniunctam *Nicolai Rhedingeri* filij, quem decus & ornamentum patriæ summum nominare solitus fuit. Nec non

Petr. Vincent.
Ioan. Aurifab.

Petrum Vincentium, & *Ioannem Aurifabrum*: alterum propter eximiam dicendi docendique facultatem, alterum vero ob excellentem in omni doctrinâ Philosophicâ scientiam & egregiam scripturæ cœlestis cognitionem modestiâ admirabili temperatam, in oculis per omnem vitam tulit.

Zacharias Vrsinus.

Ex Theologis carissimum habuit, propter sapientiam eximiam & summam eruditionem *Zachariam Vrsinum*, civem suum, ad quem etiam sæpissimè scripsit, & cui credi committique sua omnia rectissimè posse existimavit. Præter cæteros autem in aulâ Cæsareâ maximè dilexit *Petrum Hackel* solum nimm

Petr. Hackel.
Ioan. Wolzog.
Ioan. Weysel.

aulicarum magistrum, ac *Ioannem Wolzogen*, præfectum imperialem equitum celerum. Proximus erat, & ædium vicinitate junctus in patriâ *Andreas Duditius* Cæsareus consiliarius: Carum habebat *Ioannē Weysselium*, illum, qui *Rudolpho II* Rom. Imper. in morbo gravi & periculoso medicinam adhibuit, & successu admirabili eum sanavit. Huic etiam gradum atque insignia Doctoris in arte medicâ tribuit. Familiariter utebatur quoque fratre eius *Sigismundo Weysselio*, poliatro Vratislaviensi: nec minus etiam *Paulo Fridevvaldo* Reipub. eiusdem medico solerti. Multum prætereà & de multis per literas egit cum *Lazaro*

Lazarus Suvendius.

Suuendio, cuius etiam delectari epistolis vehementer solitus fuit.

Paul. & Ald. Manutii
Petrus Victori' Germanor. amantissimus.

Inter exteros multum ei negocij fuit cum *Paulo Manutio*, eiusque filio *Aldo*, qui etiam compatrem eum sibi esse voluit, nec parum etiam dilexit *Petrum Victorium*: quem inter doctos Italos Germanorum amantissimum nominare solebat, item *Hieronymum Donzellinum*, *Hieronymum Mercurialem*, *Antonium Riccobonum*, *Carolum Sigonium*, *Henricum Stephanum*, & apud Belgas *Abrahamum Ortelium*, aliosque complures, quos enumerare nihil attinet.

Symbolum Cratonis.

Vita & mores ipsius à vanitate & assentatione alieni fuere: usurpavit etiam symbolum, quale sapientes solent, & moderati homines: IRÆ MODERERIS ET ORI: quod pictura à-

gnatis

gigantis nudi expressit, qui manu sua os leonis comprimit. Ut c-pavit crebris sermonibus vocem præceptoris sui *Montani*: SAPIAMUS UT PAUCI; LOQUAMUR UT MULTI. *Montani acroama.*
Ædibus ipsius hoc distichon fertur inscriptum:

Tu quoq; fac timeas & quæ tibi læta videntur,
Dum legis hæc, fieri tristia posse putes. *Ædium Cratonis inscriptio.*

Supra januam cubiculi: *Et cubicul.*

OPTIMO MAXIMO SERVATORI OMNIUM, UNI IN TRINITATE DEO, JOAN. CRATO ARTIS MEDICÆ D. SE SUAQUE OMNIA PIIS VOTIS COMMENDANS S. M. D. LXVII.

In inferiori autem ejus hypocausto hoc fuit carmen:

Quid sis, quid fueris, quid eris, semper mediteris.

Inter alia, quæ à Cæsare acceperat, adservavit & mensam, cui hæc inscripsit: *Mensa Cæsarea.*

In hac mensa D. Ferdinandus Imper. Aug. P. F. pacificus, priusquam lethalis morbus lecto opt. & beatiss. principem affligeret, multis mensibus cibum sumsit: Imp. verò Maximilian. II. F. Aug. perp. cùm in meditationibus salutaribus versaretur, sua manu sententias plenas pietatis & humanitatis inscripsit. Has posteris salutares, Crato sacratissimorum Imperatorum medicus, ne hanc tabulam, qua usos atq; sustentatos divinos Monarchas intelligunt, tanquam vile lignum haberēt, studio ac diligentia sua conservavit.

Dicta autem à Maximiliano scripta ibidem hęc fuere anno 1568. *Maximiliani dicta.*

Dominus providebit.

Maximilianus.

Si Deus pro nobis, quis contra nos?
Audi, vide, tace, si vis vivere in pace.
Vanitas vanitatum & omnia vanitas.
Dominus dedit, Dominus abstulit.

Sicuti Domino placuit, ita factum est.
Sit nomen Domini benedictum.
Si bona suscepimus de manu Domini,
Mala autem quare non sustineamus?
Si vitam inspicias hominum, si denique mores:
Cùm culpent alios, nemo sine crimine vivit.
Omnia si perdas, famam servare memento.
Præter autem salutem animæ, reliqua vanitas.
Nam omnia prætereunt, præter amare DEUM.
Frustra colunt me, docentes mandata hominum.

Sed nos ad Cratonem.

Morosior Crato. Hic ergo morosior aliquibus fuit visus, quam vel ratio vel sapientium præscriptum postulat. Verum Cratonem hic angelum aut Deum fuisse non dicimus: hoc dicimus, eum [illegible] aliorum hominum suos habuisse *nævos*; quos *qui odit*, [illegible] *ipsos odit*; ut habet *Plinii* junioris apprimè ad vitam necessarium dictum. *Et tenacior.* Quod si etiam restrictum atque tenacem [illegible] piam fortè dixerit: is meminerit, non unum esse exer[illegible] liberalitatis modum. Quos igitur pecuniâ non juvit, iis consilio, operâ & quibuscunque rebus potuit, commodavit.

Statura. Statura fuit commoda & eleganti: unde in eius & Divi *Maximiliani II.* effigiem hæc *I. Posthius* lusit carmina:

Cæsaris effigiem magni, effigiemque Cratonis
Qui confert: similes protinus esse videt.
Quod si animum posset divinum effingere pictor:
Idem, credibile est, planè utrumque foret.

Idem.

Si, quibus est similis facies, similis quoque mens est:
Cæsaris haud differt & tua, docte Crato

Cæterùm quemadmodum hic Crato solâ virtutis ex[illegible]tione ad supremum artis medicæ fastigium pervenit: & [illegible]rè de repub. Christianâ in trium Imperatorum valetudine tuenda meritus est: ita longè optimè de repub. literariâ, si ocium [illegible] philosophicum ex voto obtigisset, potuerat mereri. Verum, ut Homerus ait;

——Ἄλλα μὲν θεοὶ ἄλλα δόσαν· ἄλλο δ' ἀνένευσαν

Quæ tamen in ocio illo, in quod, resignatis aulicis l[illegible] sese abdidit, potuit commentari & elimare; ea max[illegible] esse ὀδοντωτικά: & verbis atque sententiis antiquitatem redo[illegible], aut ad eam proximè accedere. De eorum numero sunt hæc:

Scripta medica. *Methodus therapeutica, ex Galeni & Joann. B. Montani sententia.*

Idea Hippocratica, & methodus de humore melancholico.

Periochæ methodica in Galeni libros methodi medendi: [illegible] breviter & obscura explicantur, & reprehensa [illegible]

Analogismus sive demonstratio, quomodo ex generali methodo, singulorum morborum curatio petenda sit

Epistola, qua ratio rectè Galenum legendi ostenditur.

I. Baptista Montani consilia prius edita *correxit.* & *integra ferè centuria auxit.*

Eiusdem Montani lectiones in 9 Rhasis prius editas *emendavit & auxit*

Commentatio de febris putrida & contagiosa discrimine.

De pestilentialium morborum praeservatione & curatione.

De palpitatione cordis admonitio.

Sunt eiusdem in humanioribus quædam elaborata ut: *Philologica:*

Elegia de angelis & sextus psalmus Davidis carmine redditus.

Oratio funebris de D. Maximiliano II. Imperatore Cæsare Augusto: in qua dum laudes Imperatoris recitantur, ipsius oratoris non reticentur.

Tantum de hoc medico philosopho, *ex oratione Matthæi Dresseri de ipso: Zuingeri theatro: elogiis doctorum virorum: Chytræi monumentis: Parergis Posthii: bibliotheca Gesneri, aliis.*

ANDREAS MIRICA. ☉ 1585. *d. 6. Decemb.*

LEMMARIENSIS *Frisius*, Mirica fuit medicinæ doctor, *quatuor linguarum*, Latinæ, Græcæ, Hebraicæ atque Chaldaicæ peritissimus; omni artium genere insigniter excultus: vir ut ipso vultu venerabilis, totoque corporis habitu reverendus; ita etiam singulari morum probitate, vitæ honestate suspiciendus, omnibus amabilis, nulli odiosus. *Eruditio Miricæ* *Et virtutes.*

Post studiorum suorum curriculum decursum, quorum causa *Germaniam*, *Galliam*, & *Italiam* peragraverat; ac diversas Academias coluerat; in patriam reversus, *Leovardiæ* honestam uxorem duxit; ibidemque medicinæ praxin per multos annos feliciter exercuit: plurimisque opem opportunam tulit; quos alioqui mors immatura de medio, ut videbatur, sustulisset. *Peregrinatio literaria* *Ducit uxorem Leovardiæ.* *Exercet medicinam.*

Cæterum quam aliis præstitit, sibi præstare vir optimus ac peritissimus non potuit, adversus calculum medicinam, cum contra fatalem moriendi necessitatem nulla medicina valeat.

Itaque calculi cruciatibus sublatus est *sexto* die Decembris, anno *octogesimo quinto* supra *millesimum, quingentesimum*, quem tota civitas magno luctu prosecuta est. *Calculo moritur.*

Scripsit, ut accepimus, non modò in medicinâ; sed & in sacris plurima, quorum singulari affectu ardebat; sed hæc omnia, cum sibi mortem imminere sensisset; flammis absumi voluit: in quo an illi prorsus obtemperatum ab amicis sit, equidem non- *Scripta Miricæ.*

dum satis compertimus; ideoq; speramus præsto f... ali... eius manibus talem vindicem; qualem se manibus Virgil... præbuit Cæsar Augustus.

Suffridus Petri decad. 13. de scriptoribus Frisiæ.

Ob. 1586. d. 19. Mart. ætat. 58.

ADAMVS LONICERVS.

FUIT hic ortu Hessus, natus *Marpurgi* anno Christi *duodetrigesimo* supra *millesimum, quingentesimum*, die *decimo* O... Parentem habuit & virtute propriâ & eruditione præclarâ ... gnem, *Ioannem Lonicerum Orteranum*, ex comitatu Mansfeldensi oriundum, professorem trium linguarum in Universitate Marpurgensi. *Adamus* ergo à patre omni curâ à primâ statim pueritiâ, tam privatâ, quam publicâ institutione bonis literis imbutus, artium baccalaureus creatur in patriâ Academiâ anno ætatis suæ *decimo tertio*: magisterij verò lauream ibidem adipiscitur anno *quadragesimo quinto*, postquam ætatis annum *decimum septimum* & mensem unum egressus esset.

Ioann. Lonicerus pater.

Testimoniis Iherosoph. ornatur Lonicer.

C... nuato hoc modo studiorum cursu, anno *quadragesimo sexto* à patre missus *Francofurdiam*, quod est ad Mœnum oppidum insigne, commendatur ipse juvenis viro eruditione, prudentiâ & auctoritate gravi, *Iacobo Micyllo*, tum tēporis rectori & instauratori scholæ illius inclytæ Reipub. Francofurdianæ: à quo collega adoptatus Spartam suam pro virili exornavit.

Francofurtum mittitur. *Commendatur Micyllo.* *Redit Marpurgum.*

Verùm M... cyllo ob motus bellicos locum mutante, etiam Lonicerus sub autumnum anni *quadragesimi septimi*, impetratâ à Senatu veniâ, *Marpurgum* ad suos rediit: nec multò tempore pòst, simul ipse & **Casparus Rodolphus* Dialectices in Academiâ Marpurgensi professor, à civitate *Fredenburgensi*, quæ est in Teucterorum tractu, ad constituendum illic pædagogium invitantur. P... ret uterque, perfungiturque eo officio ad pascha usque anni *millesimi, quingentesimi, quinquagesimi*.

**Qui obiit Marpurgi An. 1551. d. 22. Aug. ætat. 60.* *Invitatur Fr... burgum.* *Ag... Marpurgi e... orum alumnorum*

Post pascha *Marpurgū* reversus Lonicerus, ephorū stipendiariorum ... ibidem annū unū agit eo exacto *Moguntiam* ad Doct. *Osteredum* medicum clarissimum, ut ... sub eo aliqua praxeos medicæ fundamenta poneret, ex patentis sui consilio & commendatione *Egenolphi*, se contulit. Ibi erg... Osterodi ... rum pædagogiam privatim administrans, studiorum suorum & vitæ suæ rationem commodè habuit.

Guliel Ostero... medicus. *Ir... stituitur ... thesin Marpurgi*

Post *biennium* revocatus est ab Academicis Marpurgū, ut mathe... pro... essionē ibi adiret: cui præfuit sesquiennium: interea sub annum 54. doctoratus insignia publicè ei collata Marpurgi sunt,

... ctor renun... tiatur.

sunt, promotore Ioan Dryandro medico & mathematico clarissimo D. e, quę tum doctorandis publicè cum proximè insequebatur, nuptias solenni festivitate ibidem celebrat cum Magdalenâ virgine honestâ, honesti & eruditi viri *Christiani Egenolphi Hadamaris*, civis Francofurtensis, qui primus typographiam in remp. Francofurdianã invexerat, filiâ. Ex quo matrimonio anno deinde *quinquagesimo septimo*, die *vicesimo sexto* Novēb. suscepit Lonicerus filium illius cõiugij sui primum unicu *Ioan Adamum*, qui *Teucridis Annai Privati* nomen, suo quodã consilio, usurpavit.

Et nuptias celebrat.

Christian. Egenolph.

I. Adam Lonicerus.

Doctoratus itaq; matrimonijq; solennitatib⁹, uno actu simul, ut diximus, peractis; evocatur literis Academiæ Moguntinensis, ad medicinæ professionem ibidem obeundam. Quare mathematicâ professione Marpurgi resignatã, discedit inde cum novâ nuptâ; & ad socerum suum *Egenolphum* Francofurtum divertit, descensurus postridie secundo Mœno Moguntiam.

Discedit Moguntiam.

Accidit verò ut eâ nocte, qua Francofurtum venit Lonicer⁹, fatis concederet Doct. *Ludovicus Gryphius* medicus illic ordinarius. Unde Egenolphus genero consuluit, ut per dies aliquot Francofurti subsistat, non ingratum fore Senatui fortuitum eius interventum spem simul facit, si ita eveniat, ut Senatus operâ Loniceri uti vellet; se nullo negocio ab universitate Moguntinensi dimissorias impetraturum.

Ludovic. Gryphius medic. Francofurdianus.

Accidit autem id ipsum peropportunè ipsi etiam Egenolpho; ut qui generi operâ in negotiis typographicis cõmodius ita uti posset; quippe qui iam ante eius fidẽ & diligentiam in corrigendis prælorum operis aliquandiu expertus esset. Hac occasione Lonicerus procurante socero suo Egenolpho, à Francofurtensi Senatu medicus ordinarius, honesto oblato stipendio, adoptatus est anno *millesimo quingentesimo, quinquagesimo quarto*, Octobr. die *quarto*. Quam stationem summâ cum fide, nec sine gloriâ strenuè defendens *annos triginta duos* continuos, tandem fine oprato vitam volens clausit anno *millesimo, quingentesimo, octogesimo sexto, decimo nono* die Maij.

Cui succedit Lonicerus.

Quo in officio & moritur.

Vir fuit præclarâ eruditione, reique medicæ peritia non suis tantùm civibus, sed & exteris commendatus. Civis autem suæ civitatis bonus, honoratus & spectabilis.

Virtutes eius.

Edidit *Arithmetices introductionem* Latinam: *Aphorismos Hippocratis à Ferefio* explicatos publicavit.

Item scripta.

Quid in re Herbaria præstiterit, testantur tum *Botanicon*, tum *Historia plantarum* diversimodè ab ipso Latinè scripta, typisque Egenolphianis edita, quæ utraque ab *Euricio Cordo* ipse studiosus olim ut plurimum exceperat.

Testatur & *Herbariũ* vernacula lingua sub eius nomine publicatũ ꝙ *Euchar. Rößlein*, eiusdẽ Reip. Francof. medic⁹ ordinari⁹ priùs dum viveret, pro Egenolpho aliquoties editũ adornaverat;

Lonicerus verò postea toties recudendum, probè recisum & magna parte auctum, bono jure suum fecerat, ut qui & ipse cultores esset inter Egenolphicos.

Post obitum eius, opera filii *Teucridis Annei Privati*, lucem vidit *methodica explicatio omnium corporis humani affectuum* in qua mirâ brevitate singulorum morborum causæ & ..... traduntur. Plura vide in bibliothecis.

Atque hæc de Adamo *Lonicero*, *medico physico & cive Francofurtano elogia virorum doctorum*.

⊖ 1587. d 22. April. ætat. 63.

IOANNES VISCHERUS.

WINDINGÆ seu WEMBDINGÆ *Ioannes Vischerus*, oppido antiquo Romanorum incolatu celebri, quondam in ditione veterum ab *OEtinga comitum*, hodie in *Bavariæ ducatu* sito, nascitur hora *septimâ* pomeridianâ, die *decimo sexto* Decembris; anno *millesimo, quingentesimo, vigesimo quarto*. Fuit is annus & priori & posteriori bellicis tumultibus & cladibus utroque pleno, felicior & tranquillior: quo *Gustavus* Stenonis Sturæ senioris, *Caroli Canuti* regis consanguineus, & illustrissimæ principis *Vrsulæ*, Comitis Palatinæ Rheni Lützelsteinæ, *Ludovici* Wirtembergici ducis coniugis, avus maternus, a Suecis, quòd patriam Sueciam ab hostium immani tyrannide liberasset, omnium consensu & applausu, rex fuit electus & inauguratus: idque postea regnum felicissimè administravit.

Wembdinga.

Annus 1524.

Georg Vischer. pater Ioann. Patrem habuit *Georgium Vischerum*, civem Wembdingensem, virum consularem: qui olim a parentibus suis, mercaturæ deditis, studiis liberalibus addictus, & in Academiam *Erffordianam* ablegatus, præter cætera, in mathematices studio feliciter & cum quadam excellenti laude fuit versatus. Matrem verò *Sibyllam*, è *Fuchsiorum* familiâ consulari natam, amitam clarissimi viri Medici & Philosophi præstantissimi, *Leonhardi Fuchsii*. Suscepit ex illâ unâ coniuge, *filias sex & filios duodecim*: quibus omnibus filius hic pro eruditione sua, figuras genethliacas, quæ themata vocant, construxit & erexit.

Sibylla mater.

Fœcundum coniugium eorũ.

Corpus Vischeri invegetũ. Erat autem inter illos *duodevigenti* liberos, Joannes natu minimus: & verè minimus, ac miser. Nam corpus eius naturali quadam imbecillitate, totum erat morbosum & valetudinarium: id quod eventus declaravit. Tertio enim à nativitate suâ mense, ita periculosè cœpit ægrotare; de vitâ eius spes ut esset ferè nulla. Ætatis annum cum attigisset *quintum*, patrem amisit.

Cum

Cum enim *Monaci* i[...] esset, in comitiis à principe *Wilhelmo* coactis, [...] tempore *Viennam* Turcæ obsidebant, & sudor Anglicus Germaniam vehementer [...] apoplexia publico consessu correptus, paulo pòst, *Augustæ Vindelicorum* apud sororem, episcopi Augustani præfecti coniugem, animam Deo reddidit. *Amittit patrē.*

Cum igitur hoc modo puero altera, pòst Deum, præcipua columna vitæ sustentandæ collapsa esset, atque prostrata: altera successit huic & vicem supplevit mater, honestissima fœmina, pietatis & omnis virtutis amantissima: quæ mariti sui pium exemplum modis omnibus studuit imitari. Itaque sicut is cæteros liberos ad virtutis & honestatis cultum assuefecerat: atque plures etiam literarum studiis haud exiguæ spei, & expectationis eventu dedicaverat: ita hunc illa filium pietatis quondam & religionis zelo, pro temporum illorum conditione, studiis ingenuis consecratum, literarum magistris commendatum, & ad religiosam vitam institutum voluit: quin & illecebris quibusdam ac donariis ad id incitavit: cuius rei monumentum, pannum è lino subtilissimum, ad sacerdotale pallium à matre acceptum, memoriæ causa à suis relinquit conservandum.

Prima literarum fundamenta in patriâ iecit, & rudimenta Grammatices ibidem, à *Wolffgango Kollin* Camundiensi didicit: qui tunc haud parvâ cum nominis famâ, pro temporum illorum difficultate, Weiblinganum ludum moderabatur. Huius præceptoris institutione dil genti tantos fecit progressus; eamq; in spem, & matrem & propinquos erexit: ut de fovendis eius studiis, nihil consilij facerent, nihilq; operę reliquum. Quâ de causâ, cum anno supra *sesquimillesimum trigesimo quinto* pesti fera lues patriam invasisset: missus est *Norimbergam*, non tam vicinitatis nomine, quàm quod ea quoque urbe ludus esset apertus, & floreret præ multis aliis, gubernatore viro magni tunc nominis *Sebaldo Haidino*. Hoc ergo præceptore Vischerus usus *biennium* elementa quoque Græcæ linguæ feliciter arripuit: seseque ad scholæ publicæ auditoria accinxit. *Wolffgang. Kollin.* *Mittitur Norimbergam Vischer 1535.* *Sebald. Haidinus.*

Cùm ergo illustrissimus Wirtembergicæ Dux, *Vlricus*, avito suo recuperato ducatu, Ecclesias passim ac scholas, & comprimis Academiam Tubingensem repurgasset; anno *trigesimo septimo, decimo sexto* die Decembris cohortantibus propinquis, à matre eam in Academiam fuit ablegatus, vel ob hanc maximè causam; quod cognatum ibi esset habiturus *Leonhardum Fuchsium*, Academiæ tum inprimis scholæ medicæ ornamentum, studiorum & promotorem certissimum, & ἐργοδιώκτην gravissimum. Quò ut venit à cl. viro *Sebaldo Havenreutero*, Ethices tunc ibi professore, in ædes & convictum receptus, eidemque ob modestiam, pietatem, ac diligentiam charus fuit & com- *Tubingā venit Vischer. 1537.*

mendatus. Et cum iam ibi esset: ut studio philosophiæ ex præscripto scholæ feliciter incoato primam lauream prensaret anno *trigesimo nono*, mense Augusto, matrem quoque amisit. Verùm ipse ob id animum non despondit: sed DEO bonorumque auxilio fretus, studia ita ursit: ut brevi pòst eodem anno, mense Decembri, publicum doctrinæ testimonium, quod diximus, consecutus sit. *Triennium* Tubingæ apud doctorem Sebaldum cum fuisset: discessit is *Argentoratum*, florentissimæ illius reipub. medicus designatus: post cuius abitum Vischerus, apud *Ioannem Benignum*, tunc Tubingæ Rhetorem & oratorem, in convictu fuit: sed huius etiam institutione & benevolentiâ, diu frui non potuit. Anno enim *quadragesimo primo*, mense Novembri, dissipata propter pestem Academiâ, aliisque & professoribus & auditoribus aliò proficiscentibus; etiam Vischerus inde profectus, aliorum exemplo, sequentem hyemem in patria, privatim studiis transmisit.

Ornatur testimonio philosophico.

Ioan. Benign⁹.

Tubingensis schola peste dissipatur.

Verùm non uno loco semper hærendum sibi cum iudicaret: anno *quadragesimo secundo*, post dominicam Palmarum, *Wittembergā* venit, fama celebritateq; illius Academiæ excitus: quæ tum ubique locorum, radios sui nominis, tanquam sol lumen suum, longè latèque diffundebat. Florebant enim tunc temporis ibi omnium disciplinarum studia; & tanquam duo inter stellas minores lumina maiora elucebāt *Martinus Lutherus & Philippus Melanchthon*, qui omnibus ex nationibus, etiam remotis, ad se quamplurimos; veluti magnes ferrū attrahebant. Hos præ cæteris, cum studiosorū eò confluentiū frequentia sum̃a diligenter audiebat, colebat, admirabatur. Autūno verò sequēte, sive naturali corporis illa imbecillitate, sive aëris mutatione, sive ratione victus, adversa cū valetudine fuit ei conflictandū, ac diu ægrotandū: cum ad alia accederent, & ulcera tonsillarū ὀ νοσ ...

Wittembergā abit Vischer.

Morbo corripitur.

Postquam, Dei benignitate, paulatim ægritudine ea levatus fuit: magna ad literas cum aviditate se retulit; totumque tum artium & philosophiæ studiis, tum etiam Theologiæ dedidit: quæ cunctis mortalibus, quibus sua curæ salus est, communiter esse curæ debet maximæ. Et quidem sic illa ei placuit Academia, docentiumque rationes; ut ad annum usque *quadragesimum sextū* ibi perseveraverit: diutius etiam commoraturus; nisi repentini motus & metus bellici, Musarum sedes, & studiorum tranquillitatē Wittembergæ disturbassent. Nam mense Novembri, cum esset periculum à duce Mauritio, metueretur que oppidi obsessio, quod litis aliquid intercederet Electori Saxonæ cum Mauritio: Vischerus una cum aliis scholasticis *Magdeburgum* se contulit: sed octiduo ampliùs ibi non substitit. Inde discedens in vicinam patriæ suæ Wemdingæ *Norinbergam* profectus est, ibique hyberna fixit.

Magdeburgū secedit.

Adven-

Adveniente pòst anni *quadragesimi septimi* vere, una cum *Hieronymo Wolfio Argentoratum* concessit. ubi consumtis duo bus mensibus, cum *Henrico Wolfio*, Hieronymi fratre, *Lutetiã* Parisiorũ abiit: ut quę in Gallus studiorũ esset ratio: ac pręcipuè, quæ fundamenta doctrinæ suæ haberẽt Sorbonistę, cognosceret. Et constituerat Vischerus pientoris ingenii cultus causâ, in florẽti illâ & antiquâ Academia subsistere: verum cum aërem illum ferre non posset, Octobri anni eiusdem, reversus est Argentoratum. Ac quidem *menses ipsos octo* in ædibus & convictu *Sebaldi Havenreuters*, cum Hieronymo Wolfio vixit perquam familiariter, studio Græcæ & Hebraicæ linguæ totus deditus. Eo tempore, linguam Latinam & Græcam, *Ioanne Sturmio*, & Hebraicam *Paulo Fagio* docentibus, permulti viri docti, etiam exules, ibidem degebant, qui itidemque viris summis operam dabant. Itaque Vischerus, qui nondum de certo studij genere constitutum secum habebat, linguis Latinæ, Græcæ ac Hebraicæ potissimum incumbebat. Ut verò & propinquis, tutoribus atque amicis de studiorum suorum profectibus constaret, anno *quadragesimo octavo* mense Septembri, secundum *Wittembergam* adiit: ubi postea gradu Magisterij fuit singulari cum honore ornatus. Cum enim haberet competitores *tres & quadraginta* non gregariæ doctrinæ iuvenes, inter hos secundus Vischero locus fuit adsignatus; *decimo nono* die Februarij, anno *quadragesimo nono*.

Argentoratũ inde proficiscitur.
Mox in Galliam abit.
Redit Argentoratum.
Linguarum studio deditus.
Iterum abit Wittembergam
Ubi magister renunciatur 1549.

Ab eo tempore, de certo studij genere, quod persequeretur, seriò cepit cogitare: & cum corporis atque valetudinis suæ rationẽ haberet exploratam, naturâ nempe debiliorem, & aliquoties in tenera ætate graviter impetitam: ipse illud Ciceronis secum ruminans: *Omne animal simul ac ortum est, & se ipsum, & omnes suas partes diligit, ac conservare studet*: eam artem sibi perdiscendam censuit, quæ & integræ valetudinis conservandæ modũ, & debilitatẽ atq; etiam amissæ recuperandæ, rationẽ, demonstraret. Quamobrẽ arti medicæ summã impendere cœpit operã: & assiduitate maximâ professores eius deinceps audivit. Inprimis autẽ, secutã à magisterio ætatẽ plantarũ cognitioni pervestigãdę, quę futuro medico pernecessaria est, acri studio, minima etiã quæq; rimãs trãsmisit. In eo aũt studio, fidelissimũ ipsi ὁδηγητὴν se præbuit clarissimus medic⁹, *Caspar Peucerus*: cui⁹ privatã *Dioscoridis* medici Anazarbęi *M. Antonii, & Cleopatra* familiaris, enarrationem avidissimè cũ aliis quibusdã medicinæ studiosis magno cũ fructu audivit. Illo igitur tẽpore, cum *Leonhard. Fuchsius & Iacobus Schegkius*, in summâ essent admiratione, & Academia Tubingẽsis tũ ob alios perinde clarissimos viros, tũ ob medicos illos & philosophos præstantissimos, passim celebraretur: Vischerus, qui Fuchsium cognationis iure sciebat sibi devinctum, eodem

Ad artem medicam animũ applicat.
Audit D. Peucerum.

anno

Denuò Thubingam redit. anno *quadragesimo nono*, mense Octobri, relictâ Wittemberga, *Tubingam* iterum se contulit: ibique *biennium* commoratus, magnos in re medicâ, & supremis illis [illegible]os honoribus, [illegible] ex-cellentissimis illis præceptoribus [illegible] progressus.

Et quamvis vel Tubingæ, vel alibi in Germania, illud tempus cursum absolvere, summosque sine repulsæ metu possidere potuisset titulos: mens tamen eius, multarum rerum ad artem medicam pertinentium avida, exterarum quoque Scholarum & doctrinam & methodum, plantarum item ac fossilium, [illegible] affinium eiusmodi cognitionem unicè expetivit. Quare [illegible], sicut olim Thales *Milesius*, *Pythagoras Italicus*, & *Plato*, in Ægyptum, in Asiam *Aristoteles*; alij aliò, eruditionis augendę causa profecti narrantur: sic medicinæ Vlcherus candidatus, autoritate & consensu suorum sibi delegit Italiam, quæ etsi ab urbe condita *sexcentesimum ultra annum* medicis caruit: tamen sequenti, ac nostra præcipuè tempestate, hoc nomine ac medicæ rei studio celebratur. Proinde anno *quinquagesimoprimo*, pridiè Simonis & Judæ *Venetias* appulit. Inde *Patavium* profectus auditor fuit multorum eius loci doctissimorum professorum, philosophorum & medicorum, *Trincavellæ*, *Fallopij*, *Bassiani*, *Landi*, *Belloeati*: quibus ut rarâ diligentiâ, sic magnâ cum studiorum accessione, dedit operam. Horum exquisita doctrina, judicium acre, rerum usus ingens, atque par inde nominis existimatio, longè latèque tum à discipulis, quos habuere, tum scriptis quæ in omnes medicinæ partes edidere plurima, sparsa sunt & disseminata.

In Italiam cogitat.

Venetias appellit 1551. Inde Patavium.

Verum quantum hic eruditione profecit: tantum valetudine contrà decrevit. Totum enim corpus eius cachexia invaserat: præcipuè verò continua ferè vertigine divexabatur. Valetudinis ergò gratiâ, commutaturus aërem, anno *quinquagesimo secundo* mense Junio, *Goritiam ad Petrum Andream Matthiolum*, illum è medicis Italicis antesignanum, excurrit: ut & * valetudinem curaret, & in doctrina simplicium, quam vocant, erudiretur. *Tres* apud hunc *menses* posuit, & quidem familiariter: votique sui factus fuit compos: dum & valetudinem vallè affectam recuperavit, & in simplicium cognitione, maximum brevi tempore sensit incrementum.

Laborat cachexiâ & vertigine.

Invisit P. Andr. Matth.

**Laboravit vertigine, occipitis dolore, stupore, pilorũ defluvio, & glandibus in inguinibus exortis Matthiol l. 5. epist.*

Anno itaque *quinquagesimotertio*, mense Februario, unà cum aliis quibusdam Germanis *Venetias* adiit, ad privatas anatomias, à quodam chirurgo Veneto, de more, institutas & dexterrimè administratas. Neque tamen hic, suæ per Italiam literariæ peregrinationis, terminum esse voluit. sed eodem anno, mense Majo *Bononiam* commigravit. Hic celeberrimos & valde industrios practicos *Vettorium & Helidaeum*, per æstatem illam sectatus est; & cum hactenus incredibili semper amore discendi flagrasset,

Spectat anatomias Venetiis.

Bononiam migrat

grasset, plurimum apud hos excellentissimos ipso medendi actu viros profecit. Dum hac ratione in Italia, *Patavii* quidem theoricæ & anatomicæ: *Goricia* verò materialis & *Bononia* practicæ doctores summi nominis audisset, illisque ducibus studiosorum medicorum fastigium attigisset; tandem, hortantibus & promotoribus illis ipsis, summo & amplissimo medicorum Bononiensium consensu insignibus doctoralibus die Margaretæ, magnifica solennitate, Bononiæ est donatus, ornatusque. *Ibi Doctor medicinæ creatus.*

Mense postea Septembri, rediit in patriam, perque hyemem Norimbergæ apud *Henricum Wolffium*, artis medicinæ doctorem, & florentissimæ illius Reipub. medicum, physicum, vidit, ut loquuntur, practicam. Sub id tempus illustrissimus princeps *Georgius*, Comes Wirtembergicus & Mompelgardicus, tum in matrimonio cum *Philippi* Hassorum Landgravij, filia contrahendo occupatus, Vischerum aulæ suæ medicum expetivit, atque honorificè vocavit. Ingolstadiensis item Academia, quanquam à religione pontificia alienum eum esse compertum haberet: tamen eundem anno *quinquagesimo quarto*, mense Aprili, in Academiam suam ad professionem medicam invitavit; ac ne refragari aut diversitatem obtendere posset religionis, Pontificus eum vinculis obstrinxit nullis, libera in toto religionis negotio concessa voluntate. Hîc cum multis de causis aulicam vitam minus commodam vel studiis vel valetudini suæ arbitraretur: scholasticum vitæ genus, quietum & tranquillum studiisque accommodatius prætulit, principi illi gratiis submissè actis. *Ingolstadium* ergò profectus, magno auditorum cum applausu, publicè ibi medicinam est professus.

Redit in patriam 1553. Henr. Wolff. med. D. & poliater Noriberg. Vocatur à duce Wirtemberg. Et ab Ingolstad. Acad. Quò venit.

Sub hoc ipsum tempus, Deo sic regente, uxorem duxit lectissimam virginem *Sibyllam*, *Laurentii Henzii* civis Norlingensis filiam, quæ tum Norlingæ apud *Petrum Sengium* consulem, educabatur. Nuptiæ solenniter Norlingæ sunt celebratæ anno *quinquagesimo quarto*, *secundo* die Octobris. Ex ea suscepit Vischerus filium *Hieronymum*, & *Sibyllam* filiam parente utroque superstites: & *Ursulam*, quæ ante matrem, nec non *Ioannem Georgium*, qui post matrem subitò exstinctus est. Ipsa coniux ad meliorem vitam abiit, anno *sexagesimo quinto*, penultima Maij, longis uteri cruciatibus exhausta. *Ingolstadii* autem Vischerus, etsi ob docendi facultatem gratissimus erat auditorio, tamen cum in eo nihil esset fucati, nihilque simulati; diutius in illo quasi pistrino, vivere se non posse læta conscientia videbat. A *Norlingensibus* igitur honestè invitatus, annuit, eoque mense Novembri anno *quinquagesimo quinto* cum familia venit: & *sex* ibidem annos, ac menses *quatuor*, magno Reipub. commodo, medicum ordinarium egit.

Uxorem ducit 1554. Liberi Vischeri. Norlingam commigrat 1554.

Post

Post hæc anno *sexagesimo secundo*, mense Martio, à principe *Georgio Friderico*, marchione Brandeburgensi, &c. ... Onoltzbachiū in aulam, elementer ... evocatus. ... autem antea ut dictū, principi & comiti Wirtenbergico ... petitionem honestis adductus rationibus denegasset ... men principis clementi vocatione, & causis gravioribus urgentibus impulsus, operam suam condixit ei, ut *sexennium*, ... liter, ita laudabiliter inservivit. Unde cum eodem anno pestis Onoltzbachij grassaretur, principem suum mense Novembri, monarcham in Franciam, una cum totâ familia, *Beurreudium* secutus, ibi semestre traduxit. Anno sequenti *sexagesimo tertio* mense Octobri, rursum ob fugam pestilentiæ, cum suo principe, totâq; aulâ, *Schvvabachium* commigravit.

Transit in aulam Brandeb. Onoltzbachianam.

Anno *sexagesimo sexto* ad secūnda vota transiit, ducta mense Julio uxore viduâ *Wilhelmi Mendlings* apud Nonnbergenses olim celebris; cum qua reliquum ætatis piè ac placide transegit. Vacabat autem in Tubingensi tum Academiâ *Leonhardo Fuchsio* ad meliorem vitam evocato, professio medica. In huius igitur Vischerus locum surrogatus fuit, annum ætatis *quadragesimum quartum* ingressus.

Et ad nuptias secundas 1566.

Succedit D. Fuchsio Tubingæ 1568.

Tubingam cùm familiâ anno *sexagesimo octavo*, *vicesimo octavo* Februarij venit: & ex aulicâ tempestate velut in stationem aliquam quietis appulit.

Verùm, ut fit in humanis, cum res suas jam in vado constitutas putaret: nihil hic quoque, quàm *perpetuam dulcibus amaritudinem esse admixtam*, deprehendit. Primâ enim, qua Tubingam venit, æstate, valetudine fuit imbecilliori: valuit tamen paulò pôst melius: fuitque constitutione corporis ... tempus saltem confirmatiore. Anno *septuagesimo primo*, *vigesimo tertio* Augusti *Esslingam*, quo metu pestis Academia se contulerat, ipse quoque cum familiâ concessit: & pridie calendarum Maij sequentis anni Tubingam est reversus. Sensit eodem tempore ferè semper tum vertiginem, tum calculi dolores.

Dulcia amaris mixta.

Metu pestis secedit Eslingā.

A quibus demum Dei misericordis ope liberatus anno *septuagesimo tertio*, calendis Maij Academiæ illius rector suffragiis omnium est electus & solenniter inauguratus; quod idem munus ad eum bis deinceps delatum, ut modestiæ ... ita judicio sapientissimorum amplum honorificum ... et ingentem veræ politicæ administrationis laudem ab omnibus ordinibus reportarit.

Creatur rector Acad. Tubing.

Interiectis deinde aliquot annis, & filiam *Antonio Varenbulero*, Nicolai JCti filio elocavit: quo ex matrimonio aliquoties fuit avus factus: & filio *Hieronymo* ex Italiâ redeunti, ac

Elocat filiam.

[illegible]i, ac Tubingæ summis in medicinâ honoribus ornato, [illegible] uxore prospexit, desponsatâ ei Henrici Wolffii, [illegible] [illegible] Norimbergensium filiâ: in cuius locum [illegible]dem & [illegible] Hieronymus Vischerus surrogatus. Atque à filio nu[illegible] [illegible] reversus, cum esset & secundâ uxore verè, & libe[illegible] [illegible] in locis agentibus quasi orbatus, de tertiâ coniuge [illegible] magis magisque ingravescentis baculo, ducenda co[illegible] [illegible] Et verò ex animi sententia eam nactus fuit: quippe [illegible] quam diu cum ipso vixit, omne ferè tempus mo[illegible] [illegible] egit, fidemque ei coniugalem re ipsâ abundè pro[illegible]bavit.

Filio de matrimonio prospicit.

Transit ipse ad tertias nuptias.

Nam toto, quem cum ea vixit, anno, æger ferè [illegible]fuit: cum verno statim ante nuptias tempore ἀγρυπνίᾳ cepisset laborare: quam autumno sequenti, febris excepit tertiana, simplex ab initio: mox per dies viginti duplex; quam secuta est hyeme media tussis ex catarrho, & tandem sputum sanguinis frequens: quod quidem signum lethale existimabant.

Morbus adsiduè infestatur.

Erat tum annum climactericum ætatis *tertium & sexagesimum* ingressus: quem in humanæ vitæ annis maximè formidabilem, veteres prodiderunt.

Rebus igitur omnibus accuratè dispositis, quicquid ab obitu suo, à liberis citra litem fieri vellet, manu sua literis mandavit; & signo suo confirmavit. Comprimis autem, quod hominis Christiani est agebat: cum intelligeret resolutionis suæ tempus instare: divinæ scripturæ lectioni ac meditationi semper incumbendo, precibus ardentissimis Salvatori suo se commendando, & fidei firmandæ sacra Eucharistia utendo.

Ad mortem se parat.

Quanquam autem valetudine tunc erat infirma valdè: quæ ipsum & Academiæ staturis, & docendi functione liberabat: tamen, ut antea semper, ita & in extremo vitæ actu, officij sui adeò satagit: ut quamdiu vires & facultas sufficerent, aut vox & spiritus suppeterent; certum esset, meditari, commentari, docere. Quin etiam cum in publico medicorum auditorio propter aëris inclementiam, obire partes suas non posset: domi suæ privatim profitendi munus strenuè continuabat. Hortante aliquoties & obsecrante coniuge, ne id faceret: sed valetudinis rationem haberet: ut, qui vel loqui vix posset, & pedibus consistere: difficili illo ad clepsammidium loquendi in tussi labore & molestia supersederet: *Quod quis*, ait, *animo facit lubents, nequaquam molestum est. Sine me & loqui tamdiu & incedere: quamdiu corporis mei firmitas concesserit. Nam simulac me lecto commisero: non prius inde avellar, quam bajuli me quatuor in cœmiterium exportarint*. Dictum hoc & factum.

A labore officii non remittit.

Cùm

Cum enim ad ferias usque Paschales, sine intermissione [illegible] docuisset: ac pridie Palmarum lectulo se commisisset. [illegible] suæ finem piè, patienter, animoque [illegible] expectavit. Sed neque [illegible] sic comparatus, ab officio docendi destitit. An [illegible], [illegible] professus est? Sane quidem omnium in vita [illegible] que tantum medicinæ candid[illegible] [illegible] omnibus Ch[illegible] [illegible] fessionis studiosis hominibus: q[illegible] [illegible] doctrinam & [illegible] unicè amplectendum & sequendum [illegible] voluit. Post [illegible] Theolog. *Iacobi Andreæ*, quem [illegible] & confirmandi avidissimè a[illegible], ac *Leonhardum* [illegible] fessorem eiusdem Academiæ, laudavit [illegible] dicavit animi præsentiam, moriendique cupiditatem. [illegible] Cellius tantam ei constantiam ac pietatem gratula[illegible] [illegible]

Cupiditas moriendi. In[illegible], quod ad mortem paratissimus: *Quid ni*, [illegible] *tissimus? Tædet me longioris vitæ, satis sum [illegible] passus [illegible] malorum satis. Satur sum dierum, ut primi patres, qu[illegible] illis numero dierum impar, etiam mihi moriendum [illegible] oculis iam meis obversantem video, ac quidem omni[illegible] prorsus: hoc dico, ne tanti quidem mortem facio. Deus enim à biennio iam mihi vitæ meæ finem instare prædixit.*

Digredientibus propinquis & amicis, ac preces suas, pro ipsius salute ac longiore vitâ promittentibus: *Nolite*, inquit, *pro vitâ in terris longiore Deum precari: sed ut in tantis doloribus patiens sim, & citò liberer, id verò serio Deum orate.* Tum [illegible] alter collega Cellius: *rectè quidem & piè omnia: Sed de vita tamen non desperandum est. Deus quemvis potest quantumvis ægrotum, & mortuum etiam, restituere. At non vult*, [illegible] ipse, Deus: *& sum Medicus: huius vim morbi teneo. fieri nequit aliter: cupio dissolvi, & esse cum Christo, huic vixi, h[illegible] moriar.* His & similibus ad extremum usque spiritum se fortiter sustentabat ac consolabatur.

Respuit medicamenta. Cum etiam medici, multa sanitatis recuperandæ causâ remedia, consensu eius accedente, consuluissent exhibuissentque: [illegible] nique tamen nihil amplius pharmacorum admisit: nisi quæ[illegible], quæ *Norinberga* filius Hieronymus magnâ cum parentis expectatione miserat. His recreandi sui causa nonnunquam utebatur [illegible] cum filiam *Sibyllam* præsentem haberet, filij absentis memoriam renovabat: & desiderium leniebat; ad supremam usque horam; quæ hoc eum modo sustulit.

Die *sexta* quæ Dominicam Pascha sequebatur, paulò post meridiem, advenienti Cellio manum porrigens; O, inquit, *hora meæ redemtionis iamiam appropinquat.* Erat tum voce tum animi sensibus adhuc mirabiliter integris, quanquam valde infirmus. Cum autem postremùm cœnasset, bibisset, [illegible] et recubuisset: ac, verbis Cellio præeunte ardenter, piè, sub[illegible]

cæ[illegible]

[illegible] [illegible], ore, oculisque Deum pro felici exitu ex hac vita [illegible], eidemque spiritum suum commendasset: subitò *Placidè moritur.* [illegible] in cælos intuitu animam placidè Deo reddidit, nulla [illegible] corporis commotione; die *vicesimo secundo* Aprilis hora *secunda pomeridiana*, anno Christi *millesimo, quingentesimo, octogesimo septimo*, cum vixisset annos *sexaginta duos, menses quatuor*, ipso climacterico magno: cum docuisset Tubingæ annos *undeviginti*.

Successorem habuit *Danielem Mœglinum*, medicinæ doctorem. *Dan. Mœglinus cessor Visch.* Sequenti die, funere indicto, & concione funebri habita, cum luctu, tum Academicorum, tum oppidanorum, honorifica sepultura extra oppidum, quò se ad conjugem *Tettelbachiam*, sine pompa sepeliri præceperat, terræ mandatus est, vir de Academia & civibus bene meritus. *Funus Vischeri fact.* Manu sua in testamento ita voluntatem suam scriptam reliquerat: *oratio funebris aut sit nulla, aut panegyrica non sit: sed orator brevissimus historiam vitæ meæ recitet; & deinde tractet locum aliquem communem de sorte hominum & miseriis humanis.* Hæc ipse. *Pompam funebrem prohibet.*

Fuit in docendo assiduus, in medendo felix, in disputando acutus: quod indicant *disputationes in plurimas medicinæ partes*, scientissimè scriptæ & editæ; quas etiam Italos mirari constat. *Virtutes.*

Exstat eiusdem epistola ad *Matthiolum*, quæ apud eundem ultima est libri V. epistolarum. *Scripta.*

Eiusdem Vischeri *aphorismorum Hippocratis enarrationem* brevem edidit filius Hieronymus, anno *nonagesimo primo*: in quo opere & icon auctoris.

Totum hoc eius curriculum succinctè hisce carminibus Erhardus Cellius comp'exus est: ubi sic,

IPSE VISCHERUS:

Periochè eius vitæ.

Wemdingæ natus, studiis sum deditus: hinc me
Argentina colit: sed Neroberga prius.
Inde Tubinga colit: colit inde Lutetia: summa
Laude magisterii dat Witeberga gradum.
Hic arti medicæ fundamina pono: Tubingæ
Continuo: Italicas inde peragro scholas.
Ex omni instructum me parte Bononia fecit
Doctorem: reducem me Neroberga fovet.
Mox Ingolstadium vocor, accedoque professor:
Ob que Fidem statio non placet ista diu.
Hinc Nerolinga vocat: vocat hinc Onspachius Heros:
Moribus, à lustro, displicet aula suis.
Tunc igitur vivus cum FVCHSIVS esset ademtus,
Mi dedit ipsius magna Tubinga locum.

Hic vixi, hic docui, quarti ad confinia lustri,
Hippocratis libros, atque, Galene tuos
Hic commissa meæ curæ Respublica quartum
Magnificus magno [illegible] honore fui.
Integritas semper, pietas, constantia cordi,
Vera fidesque mihi, relligioque fuit
De studiis, libris: de sedulitate docendi,
Deque fide, auditor, tu mihi testis eris.
De praxi nostrâ, nostrâ sanata ope possit
Testari, illæsa, plurima turba, fide.
E vitâ, tandem me climactericus annus
Sustulit: & mentem vexit ad astra meam.

Hæc de J. Vischero medico *ex oratione funebri habita ab Erhardo Cellio P. P. & bibliothecis.*

⊙ 1587. d. 9. Maii. ætat. 76.

IACOBVS SCHEGKIVS.

Schorndorff. oppidum patria Schegkii.

IACOBUS SCHEGKIUS in profesto Pentecostes, anno *millesimo, quingentesimo, undecimo*, natus est *Schorndorffii*: quod oppidum est Wirtembergicæ ditionis, loco plano & amœno ad *Rempsum* amœnum situm, opere & arte munitum, præcipuum eius ducatus propugnaculum. Ager vicinus cum aliarum rerum ad victum humanum necessariarum, tum præcipuè vini generosissimi ferax; quod ab exteris magno emi solet; unde plurimum lucri & civibus & principi accedit. Ingenia hominum illorum, gravia sunt, honesta, acuta, omnium disciplinarũ avida & capacia; laborum patientia; ad Remp. & Oeconomiam gubernandã apta; unde civitas illa optimè administratur. Annus nativitatis

Natalis eiusd. 1511

Schegkij *undecimus* supra *sesquimillesimum* à misso mũdi Servatore, cum multis aliis rebus, tum præcipuè duabus insignis fuit: nuptiis illustrissimi principis Wirrembergici *Hulderici*, splendidissimis & magnificentissimis: quibus præter principes interfuerunt *trecenta quinquaginta* illustres & nobiles feminæ: & *septem* equitum *millia*: & concilio *Pisano* à Cardinalibus quibusdam contra furores Julij II. Pontificis indicto; quod postea ob metum Julij *Mediolanum*, & inde *Lugdunum* Galliæ translatum, à Pontifice mirâ astutiâ, indicto alio concilio *Romæ* ad ædem Lateranensem, quod postea Leo, qui Julio successit, absolvit, elusum est.

Nuptiæ Vlrici Wirtemb.

Crus. l. 10. p. 3. c. 1. Annal.

Concilium Pisanum.

Parentes Schegkii.

Parentes habuit plebeios, sed honestos, pios & opibus rectè partis satis abundantes; ut filio necessarij sumtus ad studia non deessent; patre *Bernhardo Degen*, quod Germanicâ lingua & gla-

gladium & Heroëm significat. Cum autem vulgò idem ap-pellaretur Schegkius: non en id, quo civibus notior erat retinere ipse voluit. Erat eo tempore Schorndorffii quidam Ioannes Thomas, doctrinâ & docendi dexteritate celebris, discipulus Clarissimi viri Ioannis Capnionis; qui primus Græcas & Hebraicas literas in Germaniam intulit; & in Tubingensi etiam Academia aliquot annos docuit.

Nomen unde ipsi

Ioan. Thomas præceptor Schegkii.

Illius igitur Ioannis Thomæ hic usus est institutione, usque ad annum ætatis suæ *decimum sextum*; sub quo non tantum Latinæ: sed etiam *Græcæ & Hebrææ* linguæ, artiumque dicendi fundamenta ita fideliter iecit; ut ad scholas publicas aptus iudicatus: & Tubingam missus mox sequenti ætatis anno *decimo septimo*, Christi autem post *sesquillesimum vigesimo septimo* in anginia Pentecostes, primam honorum Philosophicorum lauream cū summâ approbatione & admiratione præceptorū sit adept⁹. Decano *Iacobo* Kalto Constantiensi; qui postea in Tubingensi scholâ iura publicè magna cū laude aliquot annos docuit; & inde iudicij Imperialis, quod nunc *Spira Nemetum*, assessor fuit integerrimus; quem Schegkius semper præceptorem summâ veneratione coluit.

Mittitur Tubingam.

Ornatur primâ Laureâ Philos. 1527.

Iacob Kalt. I. C.

Exacto verò non integro *biennio*, alterum gradū, quem magisterij vocare solemus, est cōsecutus; & primo loco habitus ergo ipso die Polycarpi, qui est Ian. 26. conferente illos honores Dec. *M. Mart. Kügelin* Burckenfeldensi. Admirabantur omnes in hoc adolescente, non modo peritiam trium linguarū, quod tum miraculi loco habebatur; & cognitionem rerum Philosophicarum supra ætatem: sed etiam gravitatem morum singularē, & modestiam valdè amabilem; quâ etsi æquales suos omnes longo post se relinqueret intervallo: nemini tamen, qui alias morbus vitiū ecscere solet excellentibus ingeniis, sese præferebat: sed cū omnibus ita vivebat: ut ipse sibi illos æquales esse iudicaret; hi verò contrà existimarent, rectissimè se facere; si tanquam præceptorem ipsum, propter eximiam eruditionem, observarent.

Alterâ laurea donatur Ianu. 1529.

Eruditio & mores Schegkii.

Quibus moribus & institutis id est consecutus: ut nihil ambiens, cùm ageret annum ætatis *vigesimum*, vix revoluto integro anno post secundam lauream, ultrò ad duas sacis difficiles lectiones publicas, unam Latinam *Bucolicorum Virgilii*, alteram Græcam *Theognidis* vocaretur à senatu scholæ Tubingensis: quibus lectionibus quantâ fide, diligentiâ & industriâ præfuerit: ut alia taceamus testatur *Theognis*, eo tempore ab ipso eleganti carmine Latino expressus, quem postea emendatum in publicum emisit.

Adolescēs publicè docet.

Vertit Theognidem.

Cum *triennium* integrum linguam Græcam & Latinā, & quædam etiā Philosophica docuisset: & gravitate vitæ atq; modestiâ omniū sibi favorē conciliasset: Rector contubernij est factus anno ætatis 23. quâ ætate cū alij nondū seipsos tegere possunt, propter

Rector contubernis designatur 1534.

consilij imbecillitatem, animi affectus turbulentos; ipse ma-gnam partem juventutis scholasticæ prudenter gubernavit, & il-lud collegium quinq; amplius annis ita moderatus est, ut [illegible] nunquam adolescentes diligentiores, & modestiores fuisse. Ex-tum *quinquennium* postquā magister factus, [illegible] Theologiæ [illegible] tribuit, autore *Leonhardo Currero* Theologiæ Doctore tum celeberrimo: & Parocho Schorndorffiensi, quem ipse [illegible] vit ā fecit maximi; & etiam senex *Dominum suum* honoris causa appellare est solitus. Theologiæ itaque Scholasticæ, quæ tum sola florebat, diligentem operam dedit, *Thomam Aquinatem & Scotum* eius disciplinæ principes plerunque coniungens: quibus ut sincerioris Theologiæ cognitionem, propter in[illegible]tatem temporum & Romani Pontificis tyrannidem, defuisse non ignoramus: ita in Philosophia ad miraculum usque doctos fuisse non negant ij, qui judicare rectè possunt. *Julius* certè *Scaliger*, summus Philosophus, *Scoti* siue honorifica præfatione nunquam mentionem facit; quippe quem alicubi *limam veritatu* appellare non dubitet. Horum igitur lectione frequenti, non solùm rerum philosophicarum maiorem est adeptus cognitionem: sed in Theologia, quæ tum sola in scholis docebatur, eos fecit profectus; ut pro consequenda in eo studio prima laurea, non sine admiratione illius temporis Theologorum, publicè disputarit. Hinc *Constantiam* profectus sacris initiatus est; petiturus etiam summos in Theologia honores; nisi turbulenta tempora, quæ tum inciderunt, ab hoc proposito eum avertissent.

Tractat Theologica Leonhard. Currerus.

Theologia scholastica princip.

Iul. Scaligeri de Scoto iudicium.

Initiatur sacris Scheg.

Inde *Erhardus Cellius* in vita eius ita:

In sacris lustrum trivit; Doctorque futurus:
Iamq; illi urbs Constans unxerat antè caput.
Et disertando iam se studiumque probarat:
Sed rerum impediit discolor omne status.

Transit ad studium iuris.

Inde ad medicinam.

Novam igitur de ineunda vitæ & studiorum ratione deliberationem suscipiens, Jurisprudentiam sibi delegerat. Sed de consilio *Wilhelmi Bigotii Galli*, qui tum organum Aristotelis *Tubingæ* docebat; & quo cum Schegkio erat magnus familiaritatis usus, ad medicinam se contulit: idque eò fecit promtius; quo majorem Græcæ linguæ, & Philosophiæ jam erat adeptus cognitionem; quæ perfecto futuro medico inprimis sunt necessaria: studia interim Philosophiæ nunquam deponens, ut qui anno ætatis *vigesimo septimo Acroamaticarum Disputationum* Aristotelis omnium duobus libris editis, maximam ingenij famam etiam apud exteros sit consequutus.

Acroamatica disputationes.

Ducit uxorem 1579.

Anno sequenti circa festum Pentecostes, hortantibus amicis uxorem duxit, elegantia formæ, morumque honestate præstantem virginem, *Coronam Voglerinam*, *Chiliani Voglers*, Archi-

ga[n]-

grammatei *Confluentini* filiam, sororem *D. Chiliani Vogleri* *Chilianus Vogler. I. C.*
I.C. Professoris scholæ Tubingensis celeberrimi. Cum hac *qua-*
draginta septem annos suavissimè & concordissimè vixit: & ex
ea tres suscepit liberos, filiam unam *Magdalenam*, ingenij &
corporis dotibus excellentem, nuptam clarissimo viro artis me-
dendi: & solidæ Philosophiæ peritissimo, Doctori *Hieronymo* *Hieronymus*
Bauhino: Filios duos *Davidem & Iacobum Bernardum*, quo- *Bauhinus*
rum ille Iurisconsulti titulos consecutus obiit anno *sexagesimo* *M. D.*
sexto post *millesimum*, *quingentesimum*; die *decimo quarto*
Octobris: hic philosophiæ & medicinæ studiosus, anno ætatis
vicesimo tertio, Christi Iesu *millesimo*, *quingentesimo*, *octogesimo*
primo, die *septimo* Iunij, parenti leni est ereptus.

Cum ergo anno Domini *millesimo*, *quingentesimo*, *trigesimo*
nono, ante Pentecosten celebrasset nuptias: paucis interiectis
mensibus medicinæ Doctor est renunciatus, *decimo septimo* die *Doctor medici-*
Septembris; & explicationem librorum *Aristotelis*, quos *de na-* *na renũciatur.*
tura Philosophiæ scripsit, usque ad annum Domini *quinquagesi-* *Docet Philo-*
mum tertium continuavit; interim quoque privatim in *Physicis*, *soph.*
in *Ethicis*, in *Organo*, multa suis discipulis explicans. Animus
enim acer quiescere nunquam poterat. Etsi autem contem-
plationibus deditus, medicinam nunquam fecit, ocium schola- *Medicinam*
sticum semper practicis disciplinis præferens: non tamen ita se *publicè nun-*
literis abdidit; ut nihil ex hoc posset ad communem afferre fru- *quam fecit.*
ctum; neq; in apertum lucemq; proferre. Nam consultus ab
amicis, quibus operam suam negare non est solitus, utilissima
dedit consilia; & salubertima remedia, eaque non operosa, sed
εὐπόριστα præscripsit: in inveniendis quidem & investigandis
morborum & symptomatum causis fuit sagacissimus: quod &
ii qui consiliis eius usi fuerunt, & medici ad quos interdum in
obscurioribus & difficilioribus casibus adhibitus fuit, libenter
sunt fassi.

Anno verò *quinquagesimo tertio*, de voluntate principis Wir-
tembergici *Christophori*, assentiente senatu Academico, medi-
cinam docere cepit, *Liblero* traditâ lectione Physicâ: & multos *Docet medi-*
Galeni libros diligentissimè explicavit; multa ante ipsum igno- *cinam.*
rata in medicinâ patefecit; quod ex paucis quibusdam editis
libris intelligitur, & multò magis intelligeretur ex iis si ederen-
tur, qui adhuc apud viduam, nepotes, & heredes adservantur.

Cæterum cùm idem princeps Christophorus omnes partes
philosophiæ Tubingensi in scholâ accuratissimè tradi cuperet;
& intelligeret, adhuc præcipuam desiderari; quæ manus philo-
sophiæ rectè à nonnullis dicitur, & τέχνη ἐπιστήμης, sine qua
nihil rectè doceri aut disci potest: eius quoque explicatio-
nem, volente senatu, Schegkius suscepit, anno Domini *sexa-* *Et Logicam*
gesimo quarto, nullâ excusatione usus ætatis, cum iam prope- *1564.*

modum rude donandus esset: quippe qui ultra *triginta* [illegible] docuisset.

Gerit magistratum scholast. Magistratum quoque in illa literaria repub. summum [illegible] Rectoratum vocant, sæpe gessit. Atque ita stationem [illegible] nunquam deseruit: sed *sexagenario* maior, *duas* quot[illegible] lectiones unam medicam, alteram philosophicam, [illegible] nulla alia, quam juventutis scholasticæ promovendæ cu[illegible] inductus, obiit; donec tandem *decennio* ante obitum v[illegible] rum penitus amisso, eum habuit successorem in utraque scho[illegible] quem ipse sibi semper optaverat.

Fit cæcus.

Sed studia non intermittit. Quanquam autem jam cæcus esset: non tamen ocio se an[illegible] languori tradidit; vel indignis homine docto voluptatibus [illegible] studia propemodū etiā maiore alacritate est prosecutus; & ex [illegible] rat omnibus & meditationib. repetens, ac quasi ruminans, quæ [illegible] tea legisset, non passus est, cæcitatem sibi molestam esse: sed [illegible] meditationibus crebro quoq; intermiscens ardentes preces, & cum Deo colloquia nihil ad summam animi delectationem sibi deesse sensit.

De cæcitate & cær[illegible] lib. 5. T[illegible] sub fin.

Erudit nepotes. Nepotes, quos statim post mortem filij Davidis, de[illegible] suo paulo antè ad se receperat; diligenter in literis ipse instituit, [illegible] prælegens illis *Terentium*, *Dialecticam*, *Physicam*, & alia. M[illegible] illis quoq; partim medica, partim philosophica dictavit, eo ipso cæcitatis tempore: quorum quædam typis extant, ut sunt.

Commentatur & scribit libros.

Libri περὶ δυνάμεως σπερματικῆς.

De calido & humido nativo.

De primo sanguificationis instrumento.

De febribus contra Simonium

De occultis pharmacorum facultatibus.

De Crisibus

De substantia cerebri.

De syllogismo Apatetico.

Ἀνέκδοτα. Quædam domi suæ adservata: ut *libellus de modis unius & entis*, & si quæ sunt alia.

De cæcitate etiam tantum abest; ut conquestus unquam fuerit: ut cum ophthalmicus quidam repertus esset, qui visum [illegible] i re[illegible] um polliceretur, dixerit: *se multa in vitâ vidisse, quæ maluisset non videre: optare ad nonnulla etiam surdum fuisse.*

Patienter fert cæcitatem.

Nemo itaque unquam toto illo decennio vel minimæ impatientiæ signum in eo animadvertere potuit. Accessit tandem etiam ad cæcitatem *apoplexia*. Sed ne hæc quidem in studiis p[illegible] eum [illegible] retardate. Nam ex [illegible] Dei beneficio & op[illegible] generi *Hieronymi Gauchii* nonnihil recreatus, anno ante mortem, mense Augusto *tractationum physicarum & medicarum tomum* edidit, septem libros complectentem,

Cui apoplexia accedit.

Celebrat Græci scriptores & laudibus ad cælum usq; eve[illegible],

civem

[mili]tem quendam Atheniensem *Cynegirum*; qui in nobili illa ad Salaminem contra Persas pugna, navem praetoriam hostium dextra iniecta vi tenere, eaque amputata iniecit sinistram; quam & ipsam cum amisisset, mordicus navem arripuerit. *Cynagiri Atheniensis fortit. Herodot. l. 6. Iustin. l. 2.*

At non minor fuit constantia huius literarum martyris, quem nec tot annorum caecitas, nec apoplexia, nec in extrema senectute omnium virium defectio, transdare in ocium potuit, etiam legitimum & concessum.

Edidit etiam caecitatis tempore, in *Topica Aristotelis* commentaria eruditissima, longè antea à se conscriptas, quae postea illi à *Iosepho Hettlero*, pomeridianis horis annum & amplius lecta & ab ipso emendata, magistroq; praelegēti diligēter explicata sunt; è quibus idem ille magister plurimum se profecisse est testatus; ac disputationibus tam publicis quàm privatis declaravit.

Cum autem tandem sentiret paulatim minui vires corporis, & adventare mortem: *quatriduo* antè vocari ad se iussit diaconum Tubingensis ecclesiae, *M. Ioannem Georgium Siguvartum*; quem quòd philosophica studia cum Theologicis magnâ cum laude coniunxisset, amavit plurimum; ab eoque, ut antea aliquoties, ita tunc postremò, praemissâ brevi & dilucidâ fidei suae confessione, aut potiùs priore antea saepè edita, repetita & confirmata, coenam Domini accepit cum magnâ reverentiâ. Nam cum propter infirmitatem virium surgere ipse non posset; erigi se & fulciri iussit, & ita mente & manibus ad Deum erectis, fidem suam sumtione sacratissimi corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi confirmavit; atque ita sequens *triduum* quietè & placidè sine ullius doloris significatione transegit. *Parat se ad mortem usu S. Coena.*

Octavo die Maij ad vesperam oppressus somno totam noctem dormivit, nullis vel suspiriis, vel gemitibus editis; & tandem intra *quintam & sextam* horam matutinam sequentis diei, ex illo somno in vitam aeternam excitatus est; anno aetatis *septuagesimo sexto*, sortitus exitum facilem; qualis solet esse eorum, qui non vi morbi, sed in extremâ senectâ ex imbecillitate virium, consumto humido nativo, morte naturali exstinguuntur, quod admodum paucis contingit. *Obit placidè.*

Sepultus est, comitante funus totâ scholâ, senatu quoque oppidano, magnaq; civium multitudine, ad latus templi Septentrionale juxta duos filios: cum quibus ad archangeli tubam anima beata in caelis expectat resurrectionem corporis, eiusq; rursus coniunctionem ad vitam aeternam. *Funus.*

Martinus Crusius amicum & collegam hoc est epigrammate cum aliis prosecutus: *Crusii in Schegk. epigr.*

Γαῖα μὲν ἐν κόλποις καλύπτει σὸν, Σχέκκιε, σῶμα.
Ψυχὴ δ' αἰθέρ' εἰς ἱερὸν ἦλθε νέων.

Ἡμῶν μὲν προὔλιπες, κύδιςε διδάσκαλε, ...

Σοὶ μετὰ δ' οὐ δηρὸν χ' ἥμεις ἐφ...

Ὡς κ' αὐτοὶ μετὰ σοῦ χ... ...

Ψυχῇσι ζῶντες, σώμασι δ' εἶναι πα...

Ἐν σοὶ δ' ὑμνοῖς ἐπὶ γῆς ζ..ς, ἢ δὲ βι...

Ἃς ποτὶ πανδαμάτωρ οὐ μοῖρ' ἐξο...

Hoc eſt:

Terra tuum corpus texit, celeberrime SCHECCI,
Sed tua mens ſedes incolit atherias
In terris nos, praceptor cariſſime, linquis:
Aſt iter & nos mox ingrediemur idem.
Nos quoque quò tecum CHRISTO ſocere fruamur,
Viventes animis, hinc quoque corporibus
Te libri faciunt vivum, cariqʒ nepotes
Terris: vis libros perdere nulla poteſt

Ingenium philoſophicum Eruditio Schegkii. Fuit hic Schegkius omninò ingenio tali, quale Plato in futuro Philoſopho requirit: *diſcendi cupidiſſimo, veritatis amantiſſimo, & laboris patientiſſimo.* Itaque nullum omninò diſciplinæ genus eſt, quod ille non dicimus intactum reliquerit, sed quod non exactè cognoverit, & ita quidem: ut cum laude, si voluiſſet, publicè omnes illas, quæ inter præcipuas habentur, & celebratiſſimas ſcientias, & philoſophiæ partes, docere & profiteri potuiſſet.

Linguarum cognitio. Nam *Grammaticas difficultates* ita puer ſuperavit: ut adoleſcens utramqʒ linguam in ſchola docuerit publicè. *Hebræa* vero etiam ſenex delectatus fuerit. Quantam verò & genuinam *Dialecticæ*, quæ ad inveniendam & iudicandam veritatem in omnibus diſciplinis, non ad inanem oſtentationem comparata eſt, cognitionem habuerit: teſtantur & teſtabuntur ſemper, quamdiu hæc ars florebit, tot egregij in ipſam ſcripti Commentarij, quibus *univerſum Organum Ariſtotelis* diligentiſſime & doctiſſimè explicavit. Aiunt magnum illum *Melanchthonem*, *Melanchthonis de organo Ariſtotelis.* quem fuiſſe Dialecticum fatentur etiam ij, qui propter religionem ſunt iniquiores, dicere ſolitum: *non credere ſe in universa Germaniâ reperiri poſſe ullum, qui unicam integram paginam in Ariſtotelis organo rectè intelligat.* At hic cura, diligentiâ, labore, ingenij acumine ſingulari effecit; ut non una pagina: ſed totum Organum ab ingenioſis & diligentibus intelligi poſſit.

Genus dicendi Schegkii. Orationes eius fuerunt, quod ſæpè qui audiverunt mirati fuerunt, ſapientiſſimis ſententiis, gravibusque verbis ornatæ & perpolitæ, caſtà & vigilijs elaboratæ. & potuit propter mirabilem cognitionem omnium rerum, quæ cælo terraque continentur, de *horridis nitidè, de ieiunis plenè, de pervulgatis novè* dicere.

Poëtices cognitio. Poëtas omnes Græcos & Latinos cognovit adoleſcens, & tamen ſcripſit bonum in utraque lingua; è quibus pauca quædam, quæ

quæ exstant, & docti prodiderunt, indicant: quid in hoc genere studiorum præstare potuerit, si non natura ad sublimiora illum traxisset. Quin etiam historiæ, quæ teste Cicerone, *lux est veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, vetustatis nuncia*, minime fuit expers. Ad hæc enim Oratorum dico & Poëtarum & historiarum lectionem, si quando remittere animum, & quasi se laxare à gravioribus suis studiis Philosophicis, Medicis & Theologicis, vellet, tanquam in amœnissimos aliquos hortos divertebat. *Historia.*

Nemo enim unquam illum convenire potuit non aliquid agentem, non aliquid meditantem. Quod igitur in aliis non reprehenditur, si ad requiem animi & corporis aliquid tribuunt temporis, etiam intempestivis conviviis, colloquiis, ludis: hoc ille sibi nequaquam concessit: sed *mutationem laborum, remissionem esse putabat*. Quam obscuræ sint artes Mathematicæ, quàm reconditæ, quam multiplices & subtiles, nemo ignorat. In iis omnibus tamen ille ita excelluit; ut illis solis omnem ætatem tribuisse, judicari non immeritò potuerit. *Mutatio laborum Schegkio est remissio Matheseos scientia.*

Ioannem Scheubelium accepimus Tubinganę quondam scholæ professorem, Mathematicum insignem, cuius extant *sex libri Euclidis priores*, novo modo demonstrati, & quædam Arithmetica, valdè à doctis laudata ad Euclidis ἀποδείξεις cognoscendas & explicandas, omne suum contulisse studium, neglectâ re familiari. At hic in suâ unica arte tam excellens, sæpe à Schegkio didicit: quod antea ignorabat in demonstrationum ἀναλύσει. *Ioann Scheub. mathemat. ☉ 1570. d. 20. Febr.*

Numerorum scientiam & cognitionem homine esse dignissimam, omnes eruditi fatentur, cuius vis animi omnis in hisce exercetur. Cùm vero numerorum scientiam dicimus, non hanc solùm vulgarem intelligimus supputandi rationem; quæ etsi & ipsa summâ laude digna est, maximasque habet in totâ vitâ utilitates: tamen comparata ad illam, quæ altiùs recondita continet, & ea quæ Philósophis sunt, quam plebeis calculatoribus notiora, à Socrate apud Platonem vocatur ἰδιωτικὴν ἢ καπηλικὸν μελέτημα: sed illam præstantiorem & nobiliorem; quæ rationibus numerorum declarandis & demonstrandis occupata est. In utraque autem hic excelluit: & λογιστικὴν ad necessariores vitæ usus interdum usurpans; & sublimiorem illam, ex quâ altera promanat τοῦ γνωρίζειν μᾶλλον ἢ τοῦ καπηλεύειν ἕνεκα, ut Plato loquitur ἐπιτηδεύων. *Logistica.*

Socratem admodum senem, fidibus didicisse accepimus. At Schegkius adolescens fidibus & voce scitè cecinit; & senex animum suum contemplatione rationum cuiusque harmoniæ ad theoriam rerum incorporearum extulit. Doctrinam verò de rebus & motibus cœlestibus accuratè perscrutatus est: ab eaque ad contemplationem rerum immateriatarum adscendit. Nihil *Musica peritia.*

hic amplificandi causa fing' facilè agnoscent & fateb[illegible] qui in illius scriptis evolvendis non fuerunt segnes.

Hæc enim testantur nihil rerum Mathematicarum [illegible] tum fuisse: quod quidem dignum judicarit, in quo c[illegible] ita passim vestigia præclarissimarum harum artium, in [illegible] illius expressa apparent.

Physica. De naturæ verò obscuritate, quam hæc minimè [illegible] obscura, non est quod dicamus: cùm doctissimis scriptis eam il[illegible] lustrarit. *Ethica.* Doctrinam morum & dictis, & scriptis, & vitâ expressit. His omnibus adiunxit fastigium illud, & culmen sapientiæ humanæ, quam primam Philosophiam Aristoteles, in eo [illegible] *Metaphysica.* quod post Physica tradi debeat, τὰ μετὰ τὰ φυσικὰ, sæpè sapientiam, interdum etiam Theologiam, Erasmus alicubi *ultra mundanam sapientiam* vocat.

Eam solam partem Philosophiæ, etsi commentariis editis no[n] explicavit: tamē difficilima & obscurissima quæq; Aristotelis loca, hinc inde in diversis scriptis, ita tractavit ut nobis quidem videatur, non inutilem navaturus operam, sed studiosis Philosophiæ rem valde gratam facturus esse, si quis ea ex libris Schegkij colligat: &, ut ille prout occasiones ferebāt, sine ordine suis operibus, tanquā nobiliores gemmas inseruit, *secundum ordinem librorum Aristotelis metaphysicorum* digerat.

Quæ in Aristotele explicarit Schegk. Neq; n. quæ apud alios reperiuntur interpretes, aut quæ plebeiis in Philosophia viris nota sunt, explicatione sua dignat⁹ est: sed quæ alij omnes propter difficultatē intacta reliquissent; & à quib⁹, tanquam à scopulis, cursum suæ interpretationis avertissent, magno & planè heroico animo aggressus est: nec investigationis laborem cohibuit: donec oēs difficultates superasset: & ea, quæ omnib. antea ignota fuerant, in lucē & aspectū hominum produxisset. *Schegk. suo remigio rem egit.* Neq; etiam quod ab aliis fieri videmus, interpretes, tanquam auxiliares cohortes, in aciem, sed ingenij sui copias educere solitus est, contra difficultatem, ceu hostium ingruentium exercitum. Et quidem ut suo unius niteretur judicio, propemodum necessariò illi faciendum fuit.

Libris & præceptoribus destituitur. Nàm & præceptoribus & libris in Philosophiâ bonis destitutus fuit: de quibus ipse quodam loco suorum commentariorum, hisce verbis: *Sentio quam sim impar huic muneri, interpretandi Aristotelem: quod tale sit, ut possit opprimere ab omnium ingenuis artibus instructissimum hominem, nedum me cui à prima ætate nec præceptores optimi contigerunt: nec librorum tanta copia, quæ detrimentum illud sarcirem, cum nimirum plura interdum ex mutis, quam loquentibus magistris addiscere valeamus. Quid enim aut quantum proficiet, qui in talem incidit magist[rum] [illegible] sophia: qui quoties obscurior aliquis locus occurrat in Aris[totele] non se nihil intelligere, sed Aristotelem crassum & Bæo[tum]* *Arist. crassus bæotius dictus.*

betum

Vetemque, & istarum rerum, quas docent, non intelligentem dicere ausit?

His incommodis etiam illud accessit, quod alias Academias nunquam accedere, per oculorum imbecillitatem, potuerit: propter quod naturæ malum, multis in peregrinatione periculis exercitus fuisset. *Nunquam peregrinatus Schegk.*

A puero enim non potuit, nisi propiùs oculis admota videre: remota verò nequaquam: quod genus hominum Græci *μύωπας*, Latini luscio'os vocant. Itaque ex ipso oppido rarissime egressus est, ne deambulandi quidem, aut sui recreandi causa. Sed cùm arderet amore philosophiæ, nec domi haberet magistros, nec foris quærere posset: saturati consilio *Aristotelis & Platonis* lectionem aggressus, utramque inter se contulit: tantumq; profecit, ut omnes philosophiæ partes in Academia Tubingensi, imò in totâ Germaniâ, ante ipsum cœno Sophistico miserè contaminatas, pristino nitori restitueret: eiusque doctissimis laboribus non Germani soli, sed exteræ etiam nationes magnâ cum utilitate fruantur, & præceptorem præcipuum agnoscant ac deprædicent. Plura quoq; haberemus in Philosophia ab ipso explicata, & fortè Metaphysica Aristotelis omnia: si maiore pro tantis beneficiis, hominũ quorundam gratitudinem, & discendi cupiditatem alacriorẽ esset expertus. Nam cùm ex collegis quidam apud ipsum aliquando mentionem faceret librorum de *demonstratione*; quos in physicis promiserat: necdum publicavetat; ipsumque ad illorum editionem hortaretur; hisce propemodum verbis ferunt respondisse: *Cur quæso publicarem ea, quæ nemo est lecturus. Video enim studia accuratiora passim contemni & sophistices nomine traduci: adeoq; nos rerum vocabula non quidem amisisse, sed pervertisse. Nam qui antiquis Sophistæ, ii nunc soli pro sapientibus habentur: & quos nunc sapientes dicimus, Sophistæ ab aliis habebantur. Sed hæc fatu permittenda sunt* *Eius μυωπία.* *Confert Arist. & Platonem.*

Tanto autem Schegkij animo pares quoq; fuerunt vires corporis. Nam, oculorum exceptâ imbecillitate, corpore fuit robusto & *εὐσαρκος*; nullis obnoxio morbis; & quod laboribus non frangeretur. Et si enim studiis semper intentus esset: illaque sæpè in multam noctem produceret; fabros etiam antelucanis vigiliis vinceret; atq; exercitationibus corporis propemodum nullis uteretur, nisi modicis interdum post cibum inambulationib. in musæo suo tamẽ ultra *quadraginta* annos ita prosperá usus est valetudine; ut, propter morbos, docendi munus aut nunquam, aut rarissimè intermiserit; si quando vel *κορύζα* vel *ὀδονταλγίᾳ*, propter commotos nimiis vigiliis humores, laboraret. Hanc autem ad rem non parum contulit, summa in victu temperantia: quâ ab ineunte ætate ad extremam usq; senectam constanter est usus. *Corporis constitutio.*

Edita

Scripta Schegkii. Philosoph. & Medica.

Edita à Schegkio sunt hæc in philosophicis & medicis.

Philosophia naturalis seu acroamaticum Aristotelis [illegible] *nes:* quibus adiecit scholia in locos obscuriores.

Erotemata eius scientia propria: quæ velut epitome [illegible] cedentium librorum: in eorum gratiam, qui [illegible] operam dare incipiunt.

Ex Aristotelis de anima lib. 3 Græcis, & longis simplicii commentariis breves interpretationes Græcè excerptæ.

Alexandri Aphrodisei liber de mixtione & causa continente expositus.

Dialogus de anima principatu; in quo *Aristotelis & Galeni* profert rationes: quibus *ille cordi, hic cerebro* principatum [illegible] scribit. Adiunctus est *Velcurionis commentarius in universam Physicam.*

De lineis insecabilibus lib. Aristotelis Latinè redditus.

Theognidis Megarens. sententiæ Latino carmine expressæ.

Commentarii in Aristotelis Physica, parva naturalia, & Ethica.

Arriani Nicomediensis de Epicteti Philosophi dissertationibus libri quatuor in Latinam translati linguam annotationibus additis.

De causa continente medicorum liber: quo docet eam esse in morbis, refellens opinionem cuiusdam anonymi, qui eam prorsus in morbis nullam esse contendit.

De Demonstratione libri quindecim: qui sint loco commentarii locupletiss. in duos posteriorum Analyticorum libros. Addidit *commentaria cum annotationibus & repetitionibus* in Organi Aristotelis libros, *ad artis partem analyticam* pertinentes, in libr. *κατηγορημάτων*: in libr. *κατηγοριῶν*: in libr. *περὶ ἑρμηνείας,* *in duos Analyticor. priorum*

Commentarii in 7 & 8. Topicorum: quibus perfecta & absoluta definiendi ars tractatur.

De plastica seminis facultate libri tres.

De calido & humido liber unus.

De primo sanguificationis instrumento lib unus. Scripsit & contra P Ramum: qui ei respondit.

Theologica. In *Theologicis* edita sunt ab ipso: *De unâ personâ & duabus naturis in Christo: ex fundamentis quidem scripturæ sacræ analysi autem philosophica* Ad hoc scriptum *fertur Schegkius in-pulsus à *D. Iacobo Andreæ*; quod Bebenhusij lectum quidem, sed non intellectum: approbatum tam à Brentio, quam D Iacobo, atque utriusque operâ publicatum: paulò verò post, cum orthodoxum esse sensissent, damnatum, suppressum, explosum.

**Marci Beumleri falco p. 36.*

Responsio ad libellum anonymi interpretis libri illius de una persona & duabus naturis in Christo.

Respon-

Responsio altera ad Simonis Simonii libellum: quo conatus erat librum ... de unione duarum in Christo naturarum refellere: *respondetur etiam Thomæ Erasto, qui auctor illius anonymi* libelli, & ostenditur, Schegkium cum Erasto non consentire.

Prodromus Anti-Simonii: & anatome responsi Simonii ad prodromum.

Anti-Simonius, in quo plures, quàm *trecenti errores Simonii refelluntur*, quibus librum A... Schegkianorum refercerat.

Apologeticus oppositus calumniæ G. Genebrardi: quod Schegkium Sa... accusarat.

Adversus antitrinitarios lib. 2.

Post obitum eius edidit *Sebastianus Blosius*, medicus & physicus reipub. Ulmensis Schegkij

In Galeni libros de arte parva prælectiones.

Prodierunt & Schegkij *disputationum medicarum & physicarum libri octo*.

Observationum item & emendationum præmissa, viris amicis & doctis oblata.

Tractationum deniq; physicarum & medicarum tomus unus septem libros complectens.

Desumta hæc de Jacobo Schegkio *ex oratione parentali habitâ à Georgio Liblero professore Tubingano: Crusii annalibus: Gesneri bibliotheca, aliis*.

THEODORUS ZUINGERUS.

† 1588. d. 10. Mart. ætat. 54.

THEODORUM ZUINGERUM Basilea protulit natum anno Christi, *millesimo, quingentesimo, trigesimo tertio*, die *secundâ* Augusti, patre *Leonhardo*, cive Basiliensi, matre *Christianâ*, operosissimi *Ioannis Oporini* sorore. *Parentes.*

Statim in ipsâ pueritiâ, quid patriæ de se exspectandum esset, fecit indicium. *Indoles in actione scenicâ prodita.*

Cùm enim in dramate quodam scenico, à *Thomâ Platero*, Felicis parte, publicè exhibito, *Cupidinis* personam sustineret: ita ipse gestuum gratiosâ varietate, actionis venustate, pronunciationis jucunditate, in sese convertit omnium ora, oculos, animos; ut aliis spectatorum præ gaudio lacrymæ stillarent; alij suspiriis testarentur applausum; alij cum poëta exclamarent:

Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit; & ingrata fert malè damna mora. *Ovid. 1 de arte.*

Celeriter itaque commilitonibus omnibus anteivit: & consilio,

Conrad. Lycosthenes. Theol. filio, operâ, te adiutus à *Conrado Lycosthene*, Theologo & P[illegible] historice celeberrimo, vitrico suo doctrinam sibi comparavit in[...]dendam. Parentes ipse quidem habui angustarum fortuna[...]; veruntamen cùm principem virtutum pietatem ab in[eun]te ætate coleret, DEUMq; verè honoraret: ab eodem ipse rursus [ho]noratus fuit. Itaque adeò prolixè ille [illegible] ei de rebus a[d] vitam hanc caducam necessariis prospexit: ut & [i]n *Italiâ & [G]alliâ* honestè studiorum causâ vivere posset. *Vivit in Italiâ & Galliâ.* Et peregrinat[ionis] quidem Italicæ auctor, suasor, *deductor ipsi fuit *Petrus Perna* *Zwinger.* *Petrus Perna.* Lucensis, religionis causa Italiâ cum exul: quod monument[um] Basileæ eidem positum hisce docet:

**In theatr. Zwing. volu. 20. lib. 3.*

Eius epitaph.

LUMINUM DATORI

ÆTERNO

PETRUS PERNA LUCEN-

SIS,

CUIUS LUCERNAM TYPOGRAPHICAM

SS. RELIGIONIS LUCERNA

ACCENDIT,

ANNO SALUTIS M. D. XXCII.

XVI. AUGUSTI

PIE DEFUNCTUS

HIC

CUM JOHANNA VERZASCHA

UXORE, BIENNIO ANTE

DEFUNCTA

ET LAURA F. QUÆ DIES EHEU

SOLOS XIX. PATRI

SUPERVIXIT,

SEXAGENARIO MAIOR

CONDITUR.

In Italiam ergo profectus hic Zuingerus, *Patavii* ipsum *sexennium* auditor fuit *Bassiani Landi* Placentini, medici celeberrimi, sed miserè trucidati, ut *alibi indicatur. Successerat is *Ioan. Baptistæ Montano*: & huic Lando acceptum ipse refert, quicquid in se sit; quod vel prodesse aliis, vel imitationi esse possit. Usus est & aliis præceptoribus, quos ipsemet laudat: ut *Victore Trincavella* Veneto: *Antonio Fracanzano* Vicentino: *Hieronymo Capivaccio* Patavino: *Aloysio Bellacato* Brixien-

Audit Bassiã. Landum.

** V. vit. Curai, & theatr. Zuing.*

Alii eius præceptores.

Brixiensi, experientiâ & successu magno: *Gabriele Fallopio* Mutinensi, chirurgiæ & anatomiæ professore ad miraculum usque perito.

Agnoscit etiam præceptorem *Petrum Ramum*; de cuius Logica hoc *est nostrius Zuingeri iudicium: *Etsi nec in preceptis, nec in Aristotelis censurâ cum eo consentio: id tamen dicere ausim: plus ex eius Logica fructus percipi posse: quam ex omnibus omnium philosophorum, qui paulò ante nostram ætatem vixére, subtilissimis & argutissimis quæstionibus, summis, compendiis.* *theatro pag. 1176. *Iudicium de Dialect. Rami.*

In Germaniam Zuingerus reversus, Basileæ primùm *Græcam* linguam; deinde *Ethicam & Politicam* docuit; cum suo fructu magno discentium, & methodo singulari ac felici. Verè enim erat διδακτικός, & exactè moratæ modum; quo ingenia, ut fit in multitudine, varia ac diversa, excitanda, alenda, & acuenda sint. *Reversus docet Basil. philos. primum.*

Ad medicinam deinde publicè tradendam eâdem in Academiâ vocatus est: in quâ cum bono publico & in scholâ docuit, & extra scholam, ægrotantibus opem tulit. Nam faci limus erat naturâ; & citra personarum respectum, tam summi quàm imi subsellij hominibus suppetias ibat: ita quidem, ut praxis medica plus ei obfuisse, quàm profuisse iudicata ab aliis sit: cùm ipse pauperibus & tenuioribus gratis facere medicinam solitus fuerit. *2. Medicinā.* *Quam & facit, cum suo damno.*

Febri populariter anno *millesimo, quingentesimo, octogesimo octavo*, Basileæ grassante correptus, toto morbi, qui *undecim* dierum fuit, tempore præclara edidit specimina fidei, spei, & patientiæ Christianæ: assiduè Deum in spiritu & veritate invocavit: & quanto desiderio vitæ æternæ flagraret, carmine illo cygnæo, ex odâ Davidis *centesimâ, vicesimâ secundâ*, in ipso fatali lecto à se composito, testatus est. Carmen ipsum tale est: *Febre epidem. corripitur.* *Oda in morbo ab ipso scripta.*

O lux candida, lux mihi
Læti conscia transitus,
Per Christi meritum patet
Vita porta beata.
Me status revocat dies
Augustam Domini ad domum:
Iam sacra ætherii premam
Latus limina templi.
Iam visam Solymæ edita
Cæli culmina, & ædium
Cætus angelicos, suo &
Augustam populo urbem.

Vrbem

TATIONEM INSTI-
TUIT:
VIVENSQUE MORTUUS EST, UT
MORTUUS VIVERET.
B. ANNOS LIV. M. VII. D. IIX.
☉. ANNO CHRISTI cIↃ IↃ XIIX.
VI. EID. MART.

Alma Fides abiit; Spes indubitata recessit:
Perfruor, intueor: solus Amor remanet.

Obitum viri benè meriti doluerunt passim amici ac eruditi complures; de quibus *I. Posthius*, affectum suum hisce carminibus testatus: *Epigram. in obit. Zuing.*

I.

ZUINGERUS, *Basilea, tuum decus occidit; imò*
Paeonia excellens occidit artis honos,
Quid loquor? imò viget sua per monumenta superstes:
Quis tali haud cupiat vivere posse modo.

II

Qui medicam docuit, medicamque exercuit artem:
Multisque promtus dextra & ore profuit:
ZUINGERUS, *rapidâ combustus pectora febri,*
Sua ipse destitutus arte heu occidit!
Nec mirum: contra vim dura & spicula mortis,
Haud ulla profert hortus ullus pharmaca.

III.

ZUINGERO, *fugiente animâ, dum sedulus adstat*
GRYNÆUS, *inque spem virum bonam erigit:*
Se quoque penè animâ sensit privarier. Arcti
Vis tanta amoris, tam potens est vinculum.

Filium reliquit *Iacobum*, paternæ virtutis ac famæ certissimum & dignissimum heredem: de quo suo loco dicemus. Privignum item habuit *Ioannem Lucam* Basileensem: cui fideliter hoc consilium dedit: *ob vitæ brevitatem studiorum pomœria contrahenda esse; & illud potissimùm genus, cui quis non invitâ Minervâ sese addixisset, persequendum: reliqua obiter tantum degustanda, & quasi delibanda* *Iac. Zuing. F.* *Ioan. Lucas privignus. Consilium ei datum.*

Scripta quæ edidit, ut perpetua erunt ipsa, sic ab oblivione nomen memoriamque auctoris vindicabunt. Sunt autem ea partim *historica & philologica*; partim *medica:* & inter illa quidē familiam ducit ingens illud *Theatrum:* quo totam hanc vitam, & quæ humanæ sunt considerationis, mirâ inveniendi felicitate, singulari disponendi industriâ & delectu exemplorum ita *Scripta Zuingeri. Theatrum vitæ humanæ.*

proposuit: facilè ut appareat, auctorem methodi fuisse, si quisquam alius nunc est, studiosum & artificem summum. Cæterùm primus eius operis architectus fuit ille Conradus *Lycosthenes Rubeaquensis, conditione ipsi vitricus, vetustate plus quàm patet. Hic igitur cum quindecim annos & amplius in variis exemplis colligendis versatus esset; jamque farrago ipsa ad eam excrevisset molem: ut in tanta varietate & frequentia titulorum, Delio natatore opus esse videretur: de Forma novo operi indendâ multum dubitavit: post & aliis edendis occupatus, & post paralysin apoplexiâ tactus, opus affectum ac imperfectum reliquit. Tum Zuingerus & privatâ pietate, & publicâ imprimis utilitate motus, magno animo opus vel chaos potius aggressus, digessit in volumina, volumina singula in libros, hos denique ipsos in suos titulos.

Eius primus auctor.
**De quo in vit. Th. Germ.*
Dispositio & forma à Zuingero.

Excitarunt autem ipsum ad immensum & Cyclopéum laborem suscipiendum, cùm à primâ editione animum haberet nunquam deinceps aggrediundi, munificentiâ suâ *Ioannes Christophorus & Elias Weitmoseri* domini in Vinckel & Falckenstein. In exscribendis exemplis usus est per triennium & ampliùs unius solius *Basilii Lucii* consobrini sui fidà & elegante manu. Quæ præterea in *Galenum, Hippocratem, Aristotelem, Catonis & Varronis* rustica aliosque auctores ingeniosè, ut omnia, commentatus sit: fideliter indicant bibliothecæ.

Io. Christoph. Elias Weitmoseri patroni Zuingeri.
Basil. Lucius amanuensis Zuing.
Epigramma in Zuinger.

Nos epigramma in medicum ac philosophum clarissimum, nostrique seculi Varronem, omittere nolumus; quod ita eum alloquitur:

Si perfecta tibi vivo quæcunq; fuerunt,
Zuingere, hæc tecum contegerentur humo:
Ipsum humus hæc caperet (dictu mirabile) cælum?
Et tellus quicquid, quicquid & æquor habet.
Quinetiam quicquid gestum terrâque marique,
Mundi ex quo fulsit tempore prima dies.
Noluit hic cui sunt humana negocia curæ:
Sed simul & nobis cavit, & ille tibi.
Namque tui melior fruitur pars altera cælo:
Altera vincendæ pignora mortis habet.
Illa suos verò tanto congesta labore,
Scriptis salva manent condita cuncta tuis.

Ex theatro Zuingeri: monumentis Basiliens. concione funebri, Posthij parergis.

PETRVS MONAVIVS.

ob. 1588. d. 12. Maii. ætat. 37.

VRATISLAVIÆ Silesiorum natus est *Petrus Monavius*, familia patricia, anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo primo*. A puero bonis artibus ac moribus excultus, ita ut in patrio studio præclara egregiæ indolis dedit argumenta. *Monaviorum familia.*

Ex inde ad scholas publicas missus, *Philosophiæ* iuxtà & *Medicinæ* studium suum omne dicavit: tantumque in utraque profecit, ut anno *septuagesimo octavo*, *Basileæ* Rauracorum laurea Apollineâ & doctoræ insignibus, decreto collegij, solenniter fuerit ornatus. *Doct. medic. renunciatur Monav.*

In patriam reversus artem medicam exercuit tanto cum successu, ut in aulam Augustam evocato, *Rodolphi II* Cæsaris valetudo & cura corporis fuerit concredita. Eo in officio, sanè arduo atque difficili, cum *valetudinem regis curare, sit regno salutem præstare*, ita versatum accepimus: ut industriam, fidem, ac dexteritatem medendi cunctis probarit. *Archiat. Rodolphi II.*

Verùm, ut mors optima quæque primò tollit: ita & Monavio insidiata est, in que medio honorum cursu ipsoque ætatis flore, areâ artem clarissimum intercepit. Anno enim Christi, *octogesimo octavo*, ætatis suæ *trigesimo septimo*, necdum completo, die *duodecimo* Maij mortalibus ereptus, & paulò post nuptialem facem funebrem nactus est. Pragæ hoc tumuli honore affectus: *Immatura morte exstinguitur.*

D. O. M. S.
PETRI MONAVII VRATISLAVIENSIS
PATRICIA FAMILIA NATI,
S. CÆS. MAIEST. MEDICI,
VIRI TRIUM LINGUARUM,
ET BONARUM OMNIUM
DISCIPLINARUM COGNITIONE
CUM SINGULARI PIETATE CONIUNCTA
CLARISS.
MEMOR.
OBIIT ANNO M. D. LXXXVIII.
XII. MAII.
ÆTAT. XXXVII.

Immaturam viri ad summa nati mortem doctissimi & e[...] quique graviter passim doluerunt: affectumque suum epitaphiis versibus non pauci sunt testati: de quibus quosdam [...]cere heic placet.

Epigrammata in eum.

THEODORUS BEZA AMICO CARISSIMO.

DVM quæ sint morbis medicamina certa, Monavi,
Sedulus inquiris; metuens mors ipsa, repertis
Sævitiam ipsius ne posses arte morari,
Servandis intentum aliis, propriæque salutis
Curandæ immemorem, te funere mersit acerbo:
Sed quid si potiùs sese mors ipsa fefellit?
Suetus enim morbos, non mortem, vincere vivus,
Vitâ nunc verâ sanctè moriendo potitus;
Ipsa etiam mortem docuisti morte domari.

NICOLAUS RHEDINGER.

Monavios totum dum conscia fama per orbem
Fratrum vehit par nobile:
Invidit cœlum: terrâque migrare, Iacobo,
Petrum, iubet superstite.
Scilicet ut terras alter repleret: & alter
Diviso Olympum lumine.
O fortunatos fratres! quorum unus honori
Terra ambitus non sufficit.

VALENS ACIDALIUS, TALE EPITAPHIUM EI POSUIT.

Vis multa paucis discere, hospes? hoc audi.
PETRUS MONAVUS *clausus hac iacet tumba.*
PETRUS MONAVUS: *sed'sat hoc: sat audisti:*
In nomine ipso cuncta iam recognoscis:
Iam pridem in illo quæ fuisse cognosti.
Nam fama nulli muta, tuque non surdus.
Venerare tumbam: dic benè, hospes: & gaude,
Rescisce & hoc hic, fortè quod minus scibas.
Vix plura didicit paucioribus quisquam:
Vix plura quisquam paucioribus discet.

GREGOR. BERSMANNUS.

Te quoque, Petre, colos fatales arte morantem
Sustulit immiti Parca maligna nece
Non tu corpus eras sine pectore; non tibi lingua
Re sine: verba dabat, nec sine mente sonos.
Vna nec egregio manabat ab ore loquella,
Omnigenæ promens cognitionis opes.

Pa[...]

Par erat ingenio probitas: artemque decorus
Ornabat con- cum gravitate pudor.
Mota erat his Clotho, pariter miserante sorore,
Stamina cum flecti quæ nequit, ecce secat.
Sic igitur, Monave, cadis, crescentibus annis:
Sed vitam pensat laus diuturna brevem.

Fratrem habuit, ut vel ex carmine superiori videre est, *Iacobum*, JCtum, patricium Vratislaviensem celeberrimum, nec non illustriss. principum LigioBregensium consiliarium: de quo *alibi. Fuit Petrus hic philosophus acutus: philologus insignis: πολύγλωττος; medicus elegans, humanus, omnique honore dignus: nec parum diu vixit: qui virtutis perfectæ perfecto functus est munere. *Iac. Monav.* **In vitis Iller. Germanor.*

Tantum de hoc Monavio medico *ex vita eius M. S. & dulcamaro Iacobi Monavii.*

MELCHIOR GVILANDINVS. ☉ 1589.

NULLUM esse cœlum adeò asperum ac frigidum; ut non & mitia & calida proferat ingenia: vel huius unius exemplo revinci potest. Is enim sub axe Boræo in Borussiâ natus, à teneris ad literarum studia ita incubuit: ut & in linguarum cognitione, & in disciplinis subtilioribus, atque arte medicâ excelluerit. *Omne cœlum doctrinæ ferax.*

E patriâ maturè progressus, non solùm *Europam* peragravit: sed etiam per mare mediterraneum in alterũ quasi orbem traiecit; & auspiciis *Marini Caballi* Veneti, *Asiæ* atque *Africæ* magnam partem perlustravit: atque in *Indiam* usque penetravit: piratarumque perfidia captus ludibrium iniquæ sortis, ferreis catenis ad triremium transtra alligatus, aliquandiu magno animo exantlavit. *Guilandini peregrinatio.* *Captivitas eiusd.*

Ea in peregrinatione tantam medicamentorum, quæ vocant, simplicium studio ac labore indefesso cognitionem sibi comparavit: ut & apud Italos in admirationem venerit; & horto illi medicorum, qui *Patavii* est, celeberrimo fuerit præfectus; inque cathedram collocatus medicam, medicinam cum applausu professus. *Horto Patavino præficitur.* *Ibid. docet.*

*Scribit *Matthiolus* (sed ut aiunt falsò,) eum in *Sicilia & Roma*, penuriâ laborasse tantâ: ut aliunde sibi victum comparare nequiverit; quàm ex allatis è montibus illis, cum asino bajulo, radicibus. Quod etiamsi factum; tantum tamen abest, **lib. 3. epist. ad I Cratonem.* *Paupertas Guiland.*

ut vitio verti philosopho Cleanthæo debeat: ut etiam ad laudem eius & commendationem faciat plurimum. Quid enim honestiùs aut gloriosiùs, quàm per fortunarum angustia, ad Virtutis & Doctrinæ augusta penetrare; & in extremâ rerum caducarum inopiâ, optimarum & sempiternarum copiâ abundare?

Moritur Guil. *Testamentum eius d.*

Fatis concessit *Patavii*, anno *millesimo, quingentesimo, octogesimo nono*, testamentoque libros suos reip. *Venetæ*, & mille scutatos reliquit: cætera *Benedicto Aloisio, Georgii*, Marci procuratoris filio: cui domui præ cæteris semper carissimus fuerat.

Et libri adserv.

Venetiis etiamnum dicuntur eius libri, multi & sanè exquisiti, adservari in Bibliothecâ D. Marci, capsis ad id confectis.

Contentio inter Guiland & Matthiol. **In epistolis passim.*

Quod autem poëta in bucolicis de suis pastoribus canit:

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum:

idem de *Guilandini & Matthioli* controversiâ non ineptè dicatur. Nam Matthiolus Guilandino varia *impingit, *arrogantiā, temeritatem, inscitiam* in arte medicâ, *calumniandi libidinem, invidentiam*, imo eò progredi: ut, ut non dubitet *Guilandinum* alicubi *nebulonum omnium principē* pronunciare. Contrà Guilandinus calidior, & aliorum judicio, suę sententiæ fuit pertinacior. Fieri potuit, ut acres & vehementiores ἐπιπληκτικαὶ ῥητορεῖαι alterius animum exacerbarint. Verùm ut ut sit, puerile tamen & ἄχαριστον videtur, sanctum amicitiæ jus propter aliquot herbas, earumq; nomina dissolvi: quod hodie inter magnos etiam viros infrequens non est. quib⁹ idem ferè exprobari posset: quod

Diogenis Cynici dict. *Disputare quid sit.*

Cynicus Diogenes, homini amicitiam suam expetenti, *(saperdam* verò aut, ut alij, *caseum)* ferre detrectanti dixisse fertur: τὴν σὴν καὶ ἐμὴν φιλίαν σαπέρδης διέλυσε. Præterea disputare non est conviciari, aut λογομαχεῖν: sed vel veritatem collatis sententiis eruere, vel erutam illustrare. Non dico, quàm absurdum sit, ambitionis & contentionis studio, summam virtutum amicitiam solvere: quæ est animorum inter se vinculum, virtutum ac pietatis ratione connexū. quibus salvis, amicitia rumpenda non est.

Amicitia quid. *Scripta Guilandini* **Manucodiata avis India in perpetuo est volans* *Scal. exerc. 1.9 sect. 2. 238 sect. 2.*

Scripsit Guilandinus apologiæ, adversus *Petrum Andream Matthiolum*, librum *primum*, qui inscribitur *Theon*. Item *de stirpibus aliquot*, epistolas *quinque*: & **Manuco Diata*, id est, aviculæ Dei descriptionem.

Est eiusdem *papyrus*, hoc est, commentarius in tria C. *Plinii* majoris de papyro capita: accessit adsertio sententiæ in Galenum, à se pronunciatæ, contra *Hieronymum Mercurialem*. Item Guilandinus in apologiâ justum se aliquando volumen, *de omni materiâ medicâ* scripturum, est pollicitus, nec non in universum *Plinium commentarios*. Eiusdem M S *synonyma plantarum*, *& conjectanea* eruditissima *I. Georg Schenck* D. Medic. excudenda se typographis tradidisse scribit in suis bibliiatricis.

Cæte-

Cæterùm cùm Guilandinus in herbario *Matthioli centum* notasset errata, & post quadriennale silentium Matthiolus tantum *viginti* erratorum defensionem ad *I. Cratonem* medicum edidisset; idque Guiland no in India tunc absente: suscepit defensionem eius *Paulus Hessus*, Theologi illius filius, medicus tunc patriæ Vratislaviæ: pòst Wittembergæ professor. *Centum errores Matthioli. Qui viginti excusat. Defenditur Guiland à Paulo Hesso medico.*

Peregrinationum quoque suarum commentarios adornavit, rogatu aliorum, Guilandinus: sed illos intercidisse fama est scelere piratarum. *Hodaporicum Guilandini deperditum.*

Et tantum de Guilandino *ex epistolis Matthioli: Gesneri & Schenckii bibliothecis. chronico chronicorum: aliis.*

SEBALDVS HAVENREVTERVS.

⊖ 1589. ætat. 81.

SEBALDUS HAVENREUTERUS anno *millesimo, quingentesimo octavo*, Norinbergæ primò lucem adspexit, urbe Imperiali, & tum religionis studio, literatorum patrocinio, gubernationis formâ, civium copiâ, artificum ubertate, tum magnitudine ita illustri: ut eum *Massiliâ* illâ vetusta, aliisque Rebusp. clarissimis videatur posse conferri. *Norinberga Massilia similis.*

Patrem habuit *Georgium*, virum honestum, saccharatorum operum confectorem: quo puer ipse orbatus est. A matre feminâ industriâ honestè quidem educatus est; sed sumtus ad studia necessarios habere non potuit: quæ tamen fortuna à literis eum minimè deterruit, aut retardavit. *Parentes Havenreuteri. Destituitur sumtibus.*

In familiam enim *Sebastiani à Rotenhan*, viri nobilis, adscitus, & patrocinio *Hieronymi Ebneri & Baumgartneri* adiutus, anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo septimo*, Wittembergam venit; ubi tum alios, tum inprimis Lutherum & Melanchthonem publicè audivit; & privatim sæpe adiit: insignibus etiam tum philosophicis ac medicis, *Melchiori Fendio & Ioanni Velcurioni* operam dedit: aliisque ita sese cùm in studiis tum moribus probavit: ut & amarint eum plurimum; & Decano *Alexandro Alexio Scoto*, philosophiæ magistrum anno *trigesimo quarto* crearint; & edendis quibusdam operibus præfecerint. *Nanciscitur patronos. Renunciatur magister.*

Ibi cùm à nobilibus quibusdam Bojemis occasio ei præclara visendæ *Italiæ* atque *Galliæ* offerretur: majorem pietatis, quàm suæ utilitatis rationem habuit; sedem alicubi fixam sibi quærendam arbitratus, ubi matrem viduam, ætate gravem, secum habere & sustentare posset. *Negligit occasionem visendæ Italiæ & Galliæ.*

Tubingam migrat. Ibi in num. profeſſ. cooptatur.

Wittembergâ igitur *Tubingam* ſeſe contulit: ubi patrono *Ioachimo Camerario*, primò Rector, ut vocant, Contubernij eſt factus: poſtea & *Ethica* illi atque *Dialectica* profeſſiones demandatæ fuêre.

Medicis adſcribitur.

Verùm cùm in eo ſtudiorum genere ſeneſcere non conſtituiſſet: medendi totum ſeſe ſcientiæ dedit: in quâ cùm ſtudio incredibili aliquot verſatus annos fuiſſet; eò progreſſus eſt; ut ad XVI. kal. Octobr. anno *trigeſimo nono*, poſt *milleſimum*, *quingenteſimum*. a nunquam ſatis laudato medico & philoſopho *Iacobo Schegkio*, doctoratus titulo ornatus fuerit. Paulò pòſt, cùm

A Camerario commendatur Argentoratenſ. Ab iis vocatus abit.

Ioachimus Camerarius ad thermas, ut vocant, plumbarias ſeſe conferret; & Argentorati convivio à naſcente tum ſcholâ exceptus, nullum medicinæ & phyſicæ ei eſſe profeſſorem audiret; Havenreuterum eâ fide diligentiâque commendavit: ut à Reipub. illius Senatu & Scholarchis accerſitus, non medicinæ ſolùm profeſſor, verùm etiam urbis phyſicus deſignatus fuerit.

Feliciter & diu medicinã exercet.

Itaque relictâ à *Tubingâ* anno *quadrageſimo*, die Novembris *decimo Argentoratum* venit: quâ in urbe ſcholæ *octennium*, civitati ipſos *quadraginta novem* annos, cùm docendo tum conſulendo eâ inter vivit dexteritate, diligentiâ, induſtriâ: ut charus Senatui, acceptus Eccleſiæ miniſtris, ſcholæ profeſſoribus jucundus, probatus civibus; expetitus à nobilibus, baronibus, comitibus, principibus vicinis & remotis fuerit: boniq; medici exemplum exſtiterit.

Fides in medendo.

In docendo diligentiam raram, in curando fidem ſingularem præſtitit. Erat in ipſo præter doctrinam inſignem, ingeniique vim mirum acre judicium; nec conſultus, ubi in mentem fortè veniebat, ine licitaret ægris: ſed & morbi antè genus diligenter inquirebat: & valentis conſiderabat conſuetudinem: & corporis naturam cognoſcebat.

Galeni in curandis ægris fidelitas.

Deinde ſedulitas atque fides incredibilis; ut cùm urgere neceſſitas, ac vitæ imminere periculum aliquod videretur; etiam ſenex jam factus, non vocatus, bis terve interdiu, non rarò intempeſtâ etiam nocte, ægros inviſeret; *Galeni* hac in re verum ſe diſcipulum profeſſus; quem ſæpiùs die nocteque ad eoſdem ægros acceſſiſſe; pernoctare cum illis interdum; domum denique ſuam curandos deducere ſolitum fuiſſe legimus, cùm familiæ & miniſtrorum ei ſuſpecta fides eſſet. Neque hîc vel popularem eſt auram venatus, vel ſectatus aurum; ſed ab omni prorſus habendi, ut & gloriæ alienus cupiditate fuit. Longè diver-

Herodot. l. 9 Melampus medicus avarus

ſus à *Melampo* quodam medico, qui pro Argivarum mulierum curato furore, dimidiam regni partem poſcere non dubitavit; fratri quoque ſuo *Bianti* tertiam regni partem impetravit.

Ἀφιλάργυρος Havenreuter.

Juniores paterno eſt amore ac favore complexus; ſuoque & conſilio & auxilio juvit promtè: à tenuioris conditionis atque

fortunæ

fortunæ civibus, parùm; à ſtudioſis pauperculis, aut aliàs literatis, nihil planè ſoſtu loco accepit: ut quod de *Coſmâ & Damiano, Pantaleone Nicomedienſi, Alexandro Phryge* medicis præſtantiſſimis, ſed *ἀναργύροις*, Euſebius aliique referunt: de Havenreutero quoque affirmari merito potuerit. Erat præterea in ipſo timor DEI *ἀνυπόκριτος*; gravitas morum & ſanctitas; juſtitia in omni officio: prudentiâ in omni conſilio: in egenos liberalitas prolixa; quæ etſi nonnullis interdum nimia videretur: intermiſſa tamen ab ipſo fuit nunquam. *Pietas eiusd.* *Liberalitas.*

In hac pietate & temperantiâ vitæ ad annum usque *octogeſimum primum* progreſſus eſt; ita quidem ut & ſano corpore, & mente firmâ & integris ſenſibus uteretur, eâque in re cum medicorum coryphæis *Hippocrate & Galeno* conferri poſſit: quorum ille Lauſlæ annos natus *centum & *quatuor* exceſſiſſe è vitâ: hic *centum *quadraginta* vixiſſe annos, ſoláq; defeciſſe ſenectute dicitur. *Hippocratis & Galeni ætas.* **Alii centum & novem.*

Nec in poſtremâ vitæ eius felicitate parte illud ponendum eſt: quod uxores nactus eſt, ut ille ait, bonas, bonis prognatas, & verè mariti ſui coronas; *Annam Konigin*, Joann. JCti filiam, *Margaritham Bechereriam*, ex honeſtâ Becherorum familiâ: *Annam ab Odrazheim*, Joannis XIII. viri Argentorati filiam; *Apolloniam Ruelinam*, quam viduam duxit ingraveſcente ætate, quòd prioribus maritis omnia fidæ uxoris graviſſimis in morbis præſtare eam officia animadvertiſſet: *Annam deniq; à Drukheim*, è conſulari familiâ oriundam. **Suidas autor eſt, tãtummodò annos vixiſſe ſeptuaginta.* *Quinq; uxorũ maritus Havenreuter.*

Amicos præterea omnes propè ſui ſeculi doctos viros habuit: expertus eſt promtam clementiam *epiſcopi Argentoratenſis*; *Eraſmi Georgii* ducis *Lunaburgenſis & Brunſuicenſis*; *Philiberti* Marchionis Badenſis gratiam prolixam: benignos & munificos in ſe ſenſit comites & barones; inter nobiles verò plurimos. *Amici eiusd.*

Abſumtus tandem eſt tardiſſimâ ſenectute; ut leni languore atque ſopore, cum quadam quaſi naturæ voluptate, ipſa corporis diſſolvi coagmentatio viſa ſit. Contigit ei beata hæc *ἀνάλυσις* anno Chriſti *milleſimo, quingenteſimo, octogeſimo nono*, ætatis, ut diximus, *octogeſimo primo*. Elatus eſt funere ampliſſimo, memoria meritorum apud bonos æterna relicta. *Obitus.*

Filium itidem reliquit *Ioannem Ludovicum*, philoſophiæ ac medicinæ Doctorem, nec non phyſices & organi in Academiâ Argentoratenſi profeſſorem, ſcriptis clarum ſcholæque illius lumen & ornamentum. *Ioan. Ludov. Havenreuter.*

Præter *diſputationes* pater pauca edidit: ſunt tamen eius doctrinæ, candoris, & induſtriæ teſtes viri egregij quàm plurimi, qui docentem audierunt. *Scripta.*

Sunt & *ὑπομνήματα medica*, ob doctrinam atq; methodum longè utiliſſimam luce digna *milleſimo, quingenteſimo, octogeſimo*

nono, ætatis, ut diximus, *primo & octogesimo*. Elatus est funere amplissimo, memoriâ meritorum apud bonos æterna relictâ.

Hæc de Sebaldo Havenreutero *ex orat. parentali, quæ exstat tom. 2. orat. Melch. Iunii.*

☉ 1590. die ... Sept. ætat. ....

IACOBVS THEODORVS TABERNÆMONTANVS.

Taberna montana, Bergzabern.
Hierō. Tragus præceptor Theodori.
Botanicis delectatur Theod.

IACOBUS THEODORUS, à patria Tabernæmontanus dictus: quippe *Tabernis montanis* oppido in ditione principum Bipontinorum natus: adolescens usus est, uti ipse fatetur, præceptore *Hieronymo Trago*, de quo supra: qui corporis curandi studium cum animæ cura feliciter conjunxit: id quod eius de re herbaria commentarij testantur. Quando autem plerunque discipuli magistrorum ut mores, ita & studia imitantur ac consectantur: in iis tantum præstitit: ut fidem proverbio illi fecerit:

πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων.

Agit pharmacopæum.
In Galliâ medicus renunciatur Doctor.

Initiò pharmacopæum egit in oppido Kronweissenburg. Pòst in Galliam profectus testimonium suorum in re medica profectuum petiit, ac titulo Doctoris est ornatus. Exinde ad suos reversus medicinam fecit non solùm apud plebeios, sed etiam apud principes viros.

Exercet medicinam apud varios.
** Obiit ille episcopus anno octogesimo primo septimo Decembris.*

Fuit enim à cura corporis Electori Palatino; *Marquardo* item episcopo Spirensi cui annis *octodecim*, & quod excurrit, operam fidemque egregiam **probavit*: *Adolpho* comiti Nassovio Saræpontano. Egit etiam physicum ordinarium urbis *Vangionum*, & quod ei adsitum, *Gymnasij Neuhusiani*.

Migrat Haidelbergam ubi moritur.
Liberi Theodori Tabernæmontani.

Wormatia *Haidelbergam* commigravit; ubi & è vivis excessit anno Christi *millesimo, quingentesimo, nonagesimo* . . . . parens ex terno matrimonio *octodecim* liberorum: inter quos *Ioann. Iacobus*, filius natu maximus, medicinæ D. primum Lunéæ poliatrum egit: postea Haidelbergæ Nosoconio præfuit. Periit miserè præceps delapsus ab alta trabe. Alter filius *Philippus Iac.* M. D. *Eberhardo* episcopo Spirensi à consiliis medicis fuit: ubi & diem suum obiit.

Exoticis non bitur Theod.

In medicina facienda pater Theodorus, extra theriacam & Mithridaticum, paucissimis usus est exoticis; domesticis simplicibus contentus: eaque re tantum abest ut officinis obfuerit, ut potiùs profuerit; dum frequentiùs, etsi minoris, divenderant usitata ac nota; quàm pretio quæ ignota, transmarina,

matina, & ex altero usque orbe importata. Idque fieri longè tutiùs atque utilius existimavit. Nam ut aliam nobis naturam & temperamentum; quàm Arabibus, Indis, ac transmarinis hominibus esse constat: sic etiam statuit; DEUM herbis nostratibus, & aliis terrâ nostrâ nascentibus, vires indidisse nostris corporibus commodas & familiares: id quod multis se experimentis didicisse affirmavit. *Ευπορίστοις* itaque & facilioribus potissimum usus, multos gravissimos morbos depulit. In obsidione Metensi cùm in castris [illegible] ageret, magnam à multis iniit gratiam, quos globis sclopetorum læsos traiectosve, artemisiæ saltem pulvere curavit.

Domestica exoticis cur præferenda.

Artemisia pulvis.

Cæterùm diris tantùm non devovit medicinæ illas pestes, *empiricos*, *Iudæos* medicastros, *chirurgos & clymicos* imperitos, quos vernaculè Sudler / Hümpler / Heckenärtzte / solitus fuit appellare: *aniculas* item & omnia *incantamentorum* genera ac superstitiones de quibus historiolam ipse alicubi *recenset eiusmodi. *Rotvillæ* oppido vetula quædam diu ex oculis laborabat. Huic amuletum, membranæ inscriptum, datum fuit: quod illa de collo suspensum gestavit: unde paulò pòst dolore & cruciatu omni est liberata. Audito hoc alia vetula itidem ophthalmiâ laborans; copiam illius amuleti petivit. Id cùm altera præcisè denegaret, ac non nisi describendum se concessuram diceret: accepit ista, ac scholastico puero pauperculo, ut in membranâ describeret, promissis aliquot nummulis, tradidit Qui cùm aperuisset; variosque saltem ductus linearum offendisset; additis verbis quibusdam barbaris, quæ adsequi non poterat: scripsit tamen, ne mercedulæ faceret iacturam, hæc vernacula; der Teuffel stech dieser alten Frawen die Augen auß/ vnd scheiß jhr in die lücken / hoc est, *diabolus huic vetulæ oculos eruat & in lacunas cacet* His schedam complicat, vetulæque illi reddit: quæ rata se apographum verum habere, id de collo suspendit, eâ spe freta brevi se quoque dolore omni liberatum iri. Et sanè eventus spei respondit cum omnium admiratione. Verùm re deinceps patefactâ, muliebris superstitio omnibus ludibrio fuit. Nimirum ita diabolus, Deo permittente & hominum impietatem puniente, superstitiones alit, & magica remedia confirmat: à quibus verè pius Christianus seriò abstinebit: & illud Mantuani, medici Christiani, sequetur: *Medicus non consulet ea, quæ in perniciem vergant animarum. Melius est enim nos semper ægrotare, quàm cùm DEI contumelia sanos esse.*

Inepti medici.

**In Herbario suo sub titulo, dens leonis.*

Exemplum superstitiosæ curationis.

A superstitiosis abstinendum.

In nostrum denique Theodorum, medicum elegantem & pium, exstat cl. v. *Pauli Melissi* epigramma eiusmodi:

Melissi in Theodor. Tabernamont. carmen.

Herbas Dædala quas humus virentes

Diver-

Diversâ in regione procreavit :
Non solùm, Theodore, largiùs offers
Cunctis verùm etiam docens abundè
Vires tot medicaminum recensés,
Æsculapius alter, aut Apollo.
O quantum est! hominem salubritatis
Auctorem esse homini Deum medendo.

Scripta Theodori. Posteritati elucubravit parens Theodorus *Herbarium copiosissimum*; vivis herbarum, fruticum, florum, frugum & aliorum additis iconibus: cum eorundem qualitatum & virtutum explicatione, *longo usu ac labore congestum : in quo ultra *tria millia* sunt simplicium; idque est ab aliis auctum & locupletatum.

**Triginta sex annorum.*

Wasserschatz Theodori. Descripsit idem & libro vernaculo, cui titulus Wasserschatz *acidarum* in Germaniâ, & *thermarum* historiam, cum methodo utendi illis variis in morbis.

Occasionem huius thesauri aquarum conscribendi & congerendi *præbuit ei propriæ valetudinis infirmitas. *Baccara* enim, in Lotharingiâ, venenato potu infectus fuit: cuius reliquiæ cum statis annorum singulorum periodis recurrerent: *acidularum Schvvalbacensium*, in Hassiæ territorio, usu, tandem eo malo fuit levatus.

**Theodor. in thesauro aquarum c. 3. Acidulæ Schvvalbal.*

Est eiusdem *Tabernæmontani methodus certa curandi morbum lateralem*: & alia, *curandi pestem*.

Consilium item *de curanda febri pestilentiali*, cum dolore capitis & similibus symptomatibus.

Practica itidem *de cavenda peste, tam adultis, quàm iunioribus, tam pauperibus quàm divitibus accommodata*: & si quæ alia, in elenchis librorum inquirenda.

Nobis sufficiunt hæc, speramus & lectoribus benevolis: quæ collegimus *ex scriptis ac operibus ipsius Theodori: nec non ex schedis M. S. & bibliothecis.*

✝ 1591. mense Aprili.

LEVINUS BATTUS.

FUIT LEVINUS BATTUS Henrici Smetij consobrinus: utpote natus ex *Bartholomæo Batto & Martina Bissotâ* sorore *Catharina Bissota*, quæ mater illius Smetij. Hausit primam mundi huius lucem anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo quinto*, mense Decembri. In primâ pueritiâ usus est institutione *Ioannis* vel *Iani Othonis*, à quo & Latinæ & Græcæ linguæ primordia accepit.

Antuerpiam ducitur.

Inde Antuerpiam deductus cum *Ioan. Stadio* vixit, eoque monstrante

monstrante Mathematices elementa percepit. Hic cum biennium exegisset, *Rostochium* adiit, ibique scholam suum obtinuit: totidemque annis completis Witteribergensem in Academiam, uberioris ingenij cultus capiendi, & inprimis magni Melanchthonis Phœnicis nostratis visendi caussa, se contulit. *Inde Rostochium. Et Wittembergam*

Huic cum industriam & profectus suos probasset: Philosophorum in ordinem testimonio publico fuit adlectus, anno *undesexagesimo*. Inde ad suos reversus privatim Mathesin docuit, quod cum Senatui illius loci innotuisset, publicè eandem disciplinam docere est iussus. *Renunciatur Mag. art. Docet Mathesin*

Sexennium eâ in provinciâ versatus, bello & peste, duobus atrocissimis hostibus expellitur anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quinto*; inque Italiam profectus & Patavij aliquantisper commoratus, Venetiis Doctor est medicinæ salutatus. *Abit in Italiam.* In patriam ergò ubi rediit, professor Medicinæ publicus designatus in Academia illa Rosarum: quo munere functus est sedulò & feliciter tum docendo, tum medendo annis *quinq; & viginti*. *Doctor medicinæ creatur, Fit professor med Rostoch.*

Naturæ tandem satisfecit catarrho & asthmate superatus mense Aprili, anno *nonagesimo primo*, supra *millesimum, quingentesimum*, Rostochij. *Moritur.*

Vixit in gemino coniugio; reliquitque liberos non degeneres, præsertim filium ὁμότεχνον, de quo paulò pòst. Prior coniux fuit *Anna Pegeltana*: altera *Magdalena Tancariana*

Perhibet hæc de Batto *Henric. Smetius in parentalibus.*

HENRICVS BRVCÆVS.

1593 d. 4. Ianuar. ætat. 62. cõpl.

ALOSTUM Flandriæ urbs *Henrico Bruceo* obvenit patria, in lucem edito ibi sub annum *millesimum, quingentesimũ, trigesimum primum*. Patrem habuit *Gerardum*, senatorij ordinis virum, & *Phœbi serta nactum*, ut *Smetius* in parentalibus; matrem verò *Annam Pissitiam*, matronam honestissimam.

Puer *Gandavum* missus, sub ferulâ & disciplinâ *Simonis*, ludimagistri ibidem celebris, tyrocinia artium propædeuticarum fecit. Utprimum autem ex ephebis excessit in Galliam abiit: atque *Parisiis* studia est persecutus. *Gandavi iacit fundamenta. Inde abit in Galliam.*

Exacto inibi *triennio*, *Brugis* adolescens adhuc ipse ætati teneræ præfuit: sed mox scholastico pulvere relicto in Italiam est profectus, ac *Bononiæ septennium* licet interruptum medicos eius ætatis excellentissimos audivit; præmiumq; industriæ & laborum *Brugis docet. Abit in Italiam.*

Bononia doctor renunciatur. borum ab iisdem doctoribus tulit, insignibus doctrinæ medicæ illis ipsis brabeutis solenni in panegyri ornatus.

In patria agit medicum & senatorem. *Aloysium* ad suos reversus, tum medicus urbis, tum reip. senator est lectus: atque tam arte sua quam consilio civibus suis ... Ibi tum etiam cùm anno *millesimo, quingentesimo sexagesimo quinto, Alexandro Farnesio* filio *Octavii* ducis Parmæ & Placentiæ sponsa *Maria* cum gynæceo adduceretur: Brucæus classi fuit additus; qui à cura valetudinis sponsæ & gynæcei esset.

Comitatur sponsam Parmens. in Hisp.

Sexennium itaque *Aloysti* cum onus medendi sustinuisset evocatur à principe Megapolitano, ut *Rostochii* & mathesin & medicinam publicè doceat atque exerceat.

Rostochium evocatur.

Hac in Academiâ viginti quinque annis mathemata frequenti auditorio explicavit: & medicinam magnâ cum laude factitavit: donec ex apoplexiâ febrim continuam secuta ferè gennario maior placidè spiritum DEO reddidit, anno *millesimo quingentesimo, nonagesimo tertio,* die *quarto* Januarij. *Henricus Smetius*, eius ex *Pissotiâ* cognatus, hoc ipsum in parentationibus elogio ornavit. Fuit, inquit, *Brucæus*:

Vbi moritur.

Elogium eius à Smetio.

Vir probus, humanus: vir candidus, officiosus,
Natura lepidus, sobrietatis amans.
Moribus ingenuis, affabilis, ore diserto,
Commiserans inopes, hostis avaritiæ.
Attamen œconomus prudens, & promtus amicis,
Munifico studiis, pauperibusque animo.
Iustitiæ cultor fideique, & pectore firmo,
Acris iudicio, consilioque potens
Dignus Neliden qui Nestora vinceret avo:
Gloria Pissota non moritura domus.

Scripta. Scripsit *de motu primo* libros tres. & alia, ut idem Smetius;
Ingenii præclara sui monumenta reliquit;
Queis decus hæc ætas, posteritasque dabunt.
Henricus Smetius medicus & philol. in parental.

1593.
d. 31. Mart.
ætat. 80. curr.

IOANNES SCHRÖTERVS.

VINARIÆ Saxonum honestissimo loco *Ioannes Schröterus* natus est, sub annum *decimum tertium* seculi *decimi quinti*, parente *Petro*, consule ibidem; matre verò è *Dietziorum* florentiss. familiâ oriunda; affinitate inter alias cum *Gregorio Pontano* JC. juncta.

Natalis Schröteri.

Parentes.

Puer primùm in patriâ scholâ, deinde in *Naumburgensi*. longè olim latèq; celeberrima, ita studiis invigilavit: facilè ut animadverti

verti à cordatis posset: quænam ab illa herbescentis indolis tene- *Indoles.*
ritate [illegible] expectanda.

Cùm ergò primam ætatis partem in optimarum artium stu-
dio non sine fructu [illegible] Wittembergam [illegible]; ibique do *Witt. abit.*
[illegible] non in delitiis, non in ludis nugisve
[illegible] adolescentiæ tempus consumens.

Ex [illegible] scientiæ expleret, alias etiam regiones a[illegible]:
& [illegible] ad docendos alios videretur: præfuit al-
[illegible] Stambsensi, in Rhetia, aut ut alij in Norici par- *Ludo praef.*
te, quæ [illegible] hodie nominatur. Hoc in munere ita se
[illegible]: ut & singularem industriam, & morum honestatem o-
mnibus [illegible].

Sed cum [illegible] ad majora rectis studiis contenderet, initio anni *Iterum Wit-*
quadragesimi tertij denuo sese *Wittenbergam* contulit: ubi *temb. adit.*
sub *Luthero*, *Melanchthone*, nec non *Iacobo Milichio*, *Erasmo* *1547.*
Reinholdo, & aliis, summa industria dedit operam literis, bre-
vique tantum in linguarum studio, atque in disciplinis philo-
sophicis profecit: ut supremum honoris gradum in philoso- *Ornatur testi-*
phia, cum maxima præceptorum approbatione, sit consecu- *monio erudi-*
tus. Testes eius eruditionis inter alia sunt tum literæ *Melanch-* *tionis Aca-*
thonis, quibus hunc Schrôterum *Philippo Gundelino*, Icto Vien- *dem.*
nensi commendavit: tum libri typis ab eo editi: quorum in cen- *Commenda-*
su sunt: *tur à Melāch-*

Liber de arte numerandi, quam Logisticam vocant. *thone Gunde-*

Tabula Astrologica, docentes qua via prædictiones rerum fu- *lino IC.*
turarum facilè elici possint. *Libri ab eo edi-*

Tum & aliorum scripta, quæ ut elimatiora & veriora in ma- *ti, Viennæ.*
nus doctorum venirent, sua industria perfecit: de quorum nu-
mero fuerunt: *Commentaria Ephemeridum Andreæ Perlachii.*

Astrolabium Arithmeticum eiusdem.

Canones astrolabii Stoferi.

Demonstrationes tabularum primi mobilis Joannis de Regio-
monte

Demonstrationes Albionis: canones eiusd.

Modus proiiciendi mortarium. Joan. Vôgelini.

Declarationes tabularum directionum.

Compositiones varior: instrumentor. à veterib, elaboratæ.

Compositio quadrantis, variato horizonte, accommodati ad
omnes elevationes. Exierunt hæc cum privilegio *Ferdinandi*
Romanor Vngar & Boemorum regis.

Cæterùm anno *millesimo quingentesimo, quadragesimo quinto,* *Abit Viennā.*
Viennam Austriæ abiit: atq; ad medicos ibi excellentissimos se *Matthias*
contulit, *Matthiam Cornacè* Ferdinandi Augusti medicū; *Fran-* *Cornax.*
ciscum Emericum eiusdē consiliarium; & *Wolffgangum Lazium* *Franciscus*
regium *Emericus.*

regium consiliarium & historicum: Horum institutio[illegible] discendâ medicinâ usus; aliquandiu ludo provinciali [illegible] suam addixit: inque eo officio, uxorem duxir, viduam [illegible] è *Capitonum* vernacule Großhaubt familia: ex qua li[illegible] utriusq; sexus suscepit.

Ludo praeest Schröter.
Ducit uxorē.

Deinde ut ad metam studiorum perveniret; anno *undequinquagesimo* per *Austriam* in *Italiam* iter suscepit: & *Patavii* [illegible] viris clarissimis, inprimis *Ioanne Montano*, medic[illegible] perdidicit.

Abit in Italiā 1549.

Ex Italiâ, anno *quinquagesimo primo*, reversus *Viennam*, habitis disputationibus; & *libello* brevi quidem, sed er[illegible] *Hippocrate*, *Galeno*, & aliis, *de praedictionibus* edito; omnium judicio & suffragiis anno sequenti, die *secundo* Januarij, in[illegible] Doctoratus in aede *D. Stephani*, adeptus est. & postea in num[illegible] rum professorum publicè docentium adscitus, neque multò pôst à *Maximiliano*, tum temporis Bojemorum rege, in aul[illegible] accersitus, medicinae faciendae causa: quod ille munus summâ fide obiit, & singulari solertiâ administravit.

Redit Viennā 1551.
Ibi doctor medicus renunciatur 1552.
Et publicè docet.

Quanta autem hic fuerit in existimatione, vel inde quivis videat: quòd cùm *Ferdinandus Augustus*, re deliberata, *Viennensem Academiam* denuò instaurare, & modis omnibus exornare constituisset: hunc unum elegit: qui ruinas reficeret: vitiosa emendaret: manca absolveret: docendi rationem praescriberet: doctores designaret.

Vocatur in aulam Maximil. Ferdinando Aug. charus.

Quamvis igitur illâ in provinciâ & opibus facilè cumulari, & maiores ad honores evehi potuisset: suas tamen res utilitate publica habuit posteriores, & ab illustrissimo principe *Ioanne Friderico*, Electore Saxoniae, revocatus in patriam: haud invitus paruit: atque *Saxonicas* in regiones, Austriâ relictâ, non gravatim se recepit.

Inde in patriā.

Et quamvis interea dum ad iter ipse se accingit, electo[illegible] morbi *oppressus antè fuit: quàm Schröterum audire aut videre potuit: tamen ubi advenit: & professor in *Ienensi* Academia, & ducum Saxoniae archiater est designatus.

ꝯ 1554. d. 3. Martii.
Fit professor Ienae & archiater Sax. Schröterus.

Ut autem ἀρχὴ, quod Graeci proverbio dicunt, ἄνδρα δείκνυσιν: ita tum temporis apparuit vel maximè: quantum ille cum voluntatis & studii, tum industriae & facultatis ad omne officium suum, & ad tuendam literariam rempub. afferret.

Ac principum quidem incolumitas quantopere ei curae ac cordi fuerit, vel ex eo intelligi potest: quòd affecta nonnihil principis *Ioannis Friderici secundi* valetudine; non solùm ipse salutaria adhibuit remedia; & noctes diesque ipse praestò fuit: verùm etiam, ne quicquam omisisse videretur eorum, quae ad recuperandam sanitatem facerent: longo & difficili itinere bis in *Italiam* profectus est; partim ut excellentissimorum [illegible] dentia

Fides eius in medendo.

demiâ *Patavinâ* medicorum sententias cognosceret: partim ut principi suo ad *Aponenses thermas* abituro à *Laurentio Priulo*, Venetorum duce, salvum, ut vocant, conductum impetraret. Quam legationem ita obiit: ut à medicis Patavinis *doctrinae* ex[cel]lentis, à *Venetorum* duce, insignis *prudentiae*, à suo principe *fidei ac diligentiae* laudem, reportarit.

Patavium proficiscitur. Legatus ad Ducem Venetum.

Ad Academiam autem Salanam ut veniamus: in ea ille stabilienda, amplificandâ, & illustrandâ, nihil reliquum fecit. Primum enim simul ac eò venit; idonei doctores ut undique conquirerentur, magistratui autor fuit: inter quos & cl. vir *Matthaeus Wesenbecius* J C. & *Ianus Cornarius* & *Laurentius Hiel* medici, accersiti fuere. Deinde idem effecit: stipendia ut sic satis ampla professoribus adsignarentur quorundam vero, praesertim Theologorum, augerentur. Denique & sceptra Academiae ut essent argentea & deaurata: sigilla item & reliqua supellex preciosa; & ministro Academico salarium annuum: ipse à magnifica suorum principum munificentia impetravit.

Salanam Academiam instaurat stabilitque.

Cumque oppidum ipsum non satis esset instructum: ut excipiendis hospitio honesto adolescentibus, ad Academiam recens plantatam, ex variis Europae provinciis, confluentibus sufficeret: non modò ut collegium, Musarum hospitium, exaedificaretur, sumtibus & liberalitate principum, elaboravit: sed & ipse suo aere multas aedes ad habitandum commodas, extruendas curavit: aliosque idem ut facerent; suo & exemplo & voce invitavit.

Ab illo tempore non tantum apud principes Saxoniae archiatri munere functus est: sed etiam professorem egit publicum: quem, ut choragum ordinis scholastici, collegae venerari; studiosi juvenes vereri; omnes admirari, & amore complecti non destiterunt. Nam & docendo fideliter; & consulendo prudenter; & agendo graviter; ita de Scholastica Repub. est meritus: ut eius gloriam nulla unquam inobscuratura sit oblivio, quamdiu vestigium aliquod illius SALANAE, ad posteritatem extiterit.

Auctoritas eius in Academiâ Ienensi.

Ipse enim à ducibus Saxoniae ad *Ferdinandum* Augustum missus, Academiae Salanae privilegia, ope inprimis *Iacobi Ionae* procancellarij, & *Philippi Gündelini* J C. consiliarij, integra im petravit: & eo quidem tempore impetravit; quo id optarent potius boni omnes, quàm sperarent.

Acad. eiusd. priviley. impetrat.

Ipse *Rectoratum* eiusdem Academiae primus gessit: & novies postea eundem cum laude obivit. Ipse docuit solidè: disputavit acurè: scripsit accuratè: dubium ut fecerit; plusne eruditionis, an ut liratis commentationibus ac scriptis eius insit.

Medicinam autem per universam propè Germaniam eo successu fecit: ut omnes; qui nostris in regionibus intelligentiam

Felicitas eius in medendo.

eius habent, si in unum conferantur, vix cum Schrötero comparari possint: quod verissimum elogium nemini molestum fore confidimus, nisi forsitan iis, qui sibi valde placent [illegible]. Et quod de *Francisco Emerico*, medico Viennensi celeberrimo, referebat ipse Schröterus discipulis, idem de [illegible] populo affirmari potest: *ipsum simulatque ingressus ad aegrum aliquem, & faciem eius contemplatus esset, in redibus statim mentis sagacitate perspexisse; qualis & affectus vel morbus & quid porrò agendum esset*. Ita illi divina quadam ingenij & naturae bonitate ultrò id sese offerebat: quod alij magna cura quaerunt, quaesitum vix tandem inveniunt.

Frācisci Emerici elogium.
Sagacitas in morbis agnoscendis.

Hinc ille multos decumbentes, & ad πύλας ᾅδου iam constitutos, reduxit. & σὺν θεῷ lucis huius usura donavit: multos morbos, qui omnem medicinam respuere videbantur, [illegible] pharmacis feliciter depulit & discussit. Multos aegros, & tantum non animam agentes, sui nominis solùm &, praesentia sua conspectuque, tanquam διοσκοῦρος quispiam, recreavit, & pristinae valetudini restituit.

His tot & tantis bonis, fortuna, quae tamen rarò consistere solet; inusitata quadam fide, & constantia, respondit. Opibus Dei beneficio affluxit: quamvis colligere multò potuisset maiores: nisi ab omni πλεονεξίᾳ & γλισχρότητι fuisset alienissimus: ad honores certè emersit summos. Nam *Ferdinandi* Caesaris autoritate, anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo septimo, equestri ei dignitas* solenni diplomate collata est: & tum ipsi, tum ipsius posteris, aditus factus ad omnia privilegia & iura; quae nobilium familiarum propria sunt: adeòque ad feuda, non secularia modò, sed & ecclesiastica, eaque tum superioris, tum inferioris ordinis. Deinde eiusdem *Ferdinandi* Augusti autoritate ac iussu, *Patavii*, anno *septuagesimo nono*, in illustri *Austriae* ac *Germaniae* baronum aliquot, & plurium aliorum nobilissimorum hominum coronâ, ipse cum filiis, *comes Palatinus* est creatus.

Abundat divitiis.
Honores Schrōteri habiti.
1. equestris ord donatur 557.
2. comes Pal. creatur 1579.

Quin & in coniugio felici & foecundo, quae praecipua beatitudinis humanae pars est, liberos suscepit sibi planè [illegible]: ut uno verbo dicamus omnia, qui verè παῖδες ἰατρῶν, ut Asclepiadae quondam vocari solebant, eruditionis, virtutis & felicitatis paternae iam pridem adierunt haereditatem; & non tantum Salanae scholae; sed toti patriae multum profuerunt.

Liberi eiusd.

Nam maximus natu filius *Wolffgangus* iuris Licentiatus, fuit primum Comitum *Mansfeldiorum* cancellarius: deinde *Ioachimi Friderici*, archiepiscopi Magdeburgensis & administratoris

Wolfgangus Schroter.

ftratoris, in Salinis Saxonicis consiliarius, immaturâ morte, anno ætatis *trigesimo quinto* e vivis sublatus.

Alter *Philippus Iacobus* medicinæ Doct. & prof. in Ienensis Academiæ. *Philip. Iacob. Schroter.*

Tertius *Ioannes Fridericus*, quem ipse singulari affectu prosequebatur, adolescentulus admodum summo Philosophiæ in honore ob felicissimos profectus est ornatus, ac deinde *Doctor medicæ artis Basileæ*, anno ætatis *vicesimo primo*, renunciatus. *I. Fridericus Schroter, med.* Hic cum Ienæ philosophiam Aristotelicam, & medicinam Hippocraticam magnâ cum laude suâ, Academiæ ornamento, juventutis studiosæ emolumento, docuisset; anatomen edidisset: commentariis Hippocratem illustrasset: *Budissinam Lusatiorum* evocatus, patre discessum ægrè ferente ac non probante, abiit: *Docet Iena.* ubi cum *quinquennium* egisset: & reditum ex *Lusatiâ* in Saxoniã ad patrem pararet, non sine dolore civium & nobilium eius regionis: filio in terris peregrinante, pater in cœlum è terris interea, ut mox dicemus, migrat. De hac eius *εὐτυχίᾳ* ita *I. Postbius*: *Vocatur Budissinam. Redit ad suos filius I. Frid.*

O te felicem viridi, SCHRÖTERE, senecta!
Sentire tanta gaudia
Cui datur: ingenii præstantis acumine natus
Residens cathedra ut publica
Antiqui referet præcepta obscura magistri:
Stagira quem olim protulit.
Præcepta illa, inquam, senibus vix pervia; lingua
Vtraque iuvenis explicat
Egregius, magna iuvenum stipante caterva:
Rebus que de gravissimis
Differit utiliter, dum multa recondita pandit
Philosophus & medicus bonus.
Qua patri è nato maior queat esse voluptas?

Tandem cùm aliquot ante obitum annis, temperamento, quod et alioqui naturâ sanguineum obtigerat, ætate & laboribus fracto, præter alias molestias crurum etiam tumore laborasset: anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo tertio*, ætatis suæ *octogesimo* sub finem mensis Martij, qui senibus fatalis esse solet, asthmate primũ tentatus, accedente erisypelate ὀιδηματώδει & succedente insuper gangrænâ, finem vitæ suæ appropinquare sensit: quem ille non tantillum quidem exhorruit: sed ardentissimas inter preces & assiduam Filij DEI invocationem, animam efflavit: & vitam hanc mortalem cum illâ cœlesti, quæ sola vita nominanda est; feliciter commutavit ultimo Martij: cum *Ienæ* coluisset *ultra annos triginta* vixisset ferè *octoginta*. Biduo pòst corpus eius, magno Academiæ, civitatis, & bonorum omnium cum luctu, elatum atque in æde sacra honorifice est sepultum, concione in funebrem habente *D. Georgio Mylio*. *Morbus Schröteri. Obitus eius. Funus.*

Liberalitas. Fuit vir verè χρηστὸς, & cui semper in votis, quàm plurimis prodesse: adeò ut nullâ ex re tantam caperet voluptatem, quàm ex sublevatione studiorum eorum ad olescentium, quorum conatibus obstaret res angusta domi. Ægrotantibus verò hominibus opem eius expetentibus, indefessa [illegible] ubique, [illegible] moque studio præsto fuit omnibus etiam [illegible] tempore, anno *sexagesimo sexto*, [illegible] substitit: & quos potuit sua opera sublevavit. Itaque quod de [illegible] tre suo *Iosephus Scaliger*, idem de hoc Schrötero possumus: SI PRISCORUM ILLORUM HEROUM ÆTATE TANTA FELICITATE MEDICINAM EXERCUISSET: SUPRA ÆSCULAPIUM CULTUS FUISSET.

Amici Schröteri. Amicitiam literariam coluit cum omnibus suæ ætatis doctis clarisque viris; non solùm in Germania, patria communi, sed etiam extra eam, cum *Italis*, *Gallis*, aliis: quod ultrò citroque literis datis testati sunt. Repertæ enim sunt ad eum literæ amoris & officij plenissimæ; Philippi *Melanchthonis*, Davidis [illegible], Pauli *Eberi*, Andreæ *Freihubii*, Caspari *Crucigeri*, Ludovici *Grempii*, Joannis *Fichardi*, Francisci *Burcardi*, Gregorij *Pinzant*, Simonis *Schardii*, Joann. Ambrosij *Brassicani* I C. Conradi *Gesneri*, Julij *Alexandrini*, Thomæ *Erasti*, Marchionis *Cornarii*, Francisci *Emerici*, Guilielmi *Arragosii*, Hieronymi *Mercurialis*, Julij Cæsaris *Aratii*, Jacobi *Milichii*, Wolfgangi *Lazii*, Theodori *Zuingeri*, Wolfgangi *Meureri*, Joannis *Nevii*, Caspari *Pierbachii*, Joannis *Aicholtzii*, Casparis *Peuceri*, Joachimi *Rhetici*, Erasmi *Reinholdi*, Georgij *Tanneri*, Huberti *Langueti*, Hieronymi *Wolfii*, Guilelmi *Xylandri*, Joachimi *Camerarii*, Joannis *Stigelii*, Francisci *Picolominei*, Antonij *Persii*, Julij *Lipsii*, Guilelmi *Postelli*, Joannis *Oporini*, Petri *Pernæ*, Ernesti *Vogelini*, & aliorum.

Coniugium. In coniugio vixit gemino, primùm cùm *Ursula*, Viennæ, ut diximus, ducta: deinde cum *Catharinâ*, *Basilij Monneri* J C. & professoris Jenensis, vidua.

Scripta. Commendavit denique & memoria nominis sui, & Salanam illam Academiam multis ac præclaris ingenij monumentis, ad posteritatem. Sunt enim in promtu *scholæ* ipsius *medicæ*, exceptæ ab auditoribus, expetitæ etiam ab aliis.

Sunt eius *theses* plurimæ *de diversis ac difficilimis materiis* propositæ.

Est ipsius & luculenta & erudita *explicatio de natura contagij & pestis*: quam ipse edidit: & eruditi certatim expetiverunt.

Hanc secutus est *liber Germanicus de peste*, aliquoties tum Jenæ tum Lipsiæ recusus.

Conso-

Constat insuper eum integros *de peste commentarios* instituisse. sed per suas occupationes ac meditationes non absolvit.

Viennæ edidit & *tabulas* illas *astrologicas*. de quibus supra.

Et *typum ex Hippocrate. Galeno, alisque bonis auctoribus* per quem cognitis *ex motu* & cultu *syderum* mutationibus anni, uno intuitu *de futuris* inde *morbis* quivis *prædicere possit*

Exstat denique in SCARABÆUM gentilitium nobilis Schroterotum familiæ insigne, hoc tetrastichon:

Corporis haud magni volucris Scarabæus, honore *Insignia.*
Alarum fertur par Iovis alitibus.
Teque tuamque domū, SCHRÖTERE, *Heroibus æquat*
Ingenium, & toto dedita fama polo.

Debentur hactenus de Schrötero narrata *Zacharia Brendelio med. D. & profess. Ienensi: parergis l. Posthy: bibliotheca Gesneri, aliis.*

IOANNES OPSOPOEVS. ☉ 1596. *d. 23 Sept. ætat.* 40.

COMMUNEM *Ioannes Obsopœus* cum Phœnice illo Germaniæ *Philippo Melanchthone*, habuit patriam anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo sexto*, die *vicesimâ quintâ* Julij *Bretta*, Palatinarus inferioris oppido, natus. Puerıtiam in *Bretta patria Opsopœi.* patriâ egit; pôst jactis primis literarum fundamentis sub *Friderico* tertio Palatino Rheni electore, *Neuhusium*, in Vangionibus *Neuhusianū gymnasium apertum* 65. gymnasium illustre, anno *sexagesimo quinto* apertum, venit ibiq; præceptore *Fortunato Crellio* Italo, philosopho eleganti, usus, *Fortunatus Crellius, præceptor Opsop.* tantos fecit progressus: ut dignus habitus fuerit, qui ad publica Academiarum aerocateria admitteretur.

Haidelbergæ igitur in *collegium Sapientiæ* receptus, cùm alios professores, viros in suo quemque studiorum genere summos, tum *Zachariam Vrsinum*, Theologum juxtà & philosophum *Item Zach. Vrsinus.* eximium, qui tunc collegio illi præerat, sedulò audivit. Anno autem *septuagesimo sexto*, rebus humanis *Friderico tertio*, pio & pacifico principe exempto, cùm alumni Sapientiæ plerique ob religionem dimitterentur: ipse *Francofurtum ad Mœnum* se contulit; & in celeberrimo *Wecheli* typographeio, cùm & Latinæ & Græcæ linguæ esset peritissimus, operam suam *duos ipsos annos* corrigendis operarum erratis, locavit. *Venit in Wechelianum typographeium.*

Verùm cum ad altiora animus generosus adspiraret; patriâ relictâ, in Galliam Wechelios est secutus: & Lutetiæ Parisiorum, ubi bis propter religionem in carcerem compactus, bisq; est liberatus *sexennium* commoratus, medicinæ totum se dedidit. in quâ tantum profecit; ut ad suos per *Britanniam*, *Bata-* *Abit Lutetiā.*

Reversus designatur professor Haidelb. viam, *Zelandiam*, reverso medicinæ Physiologices professio fuerit *Haidelbergæ* demandata. Hoc in munere dum versatur, accidit ut *Fridericus IV.* elector Palatinus, *Ambergam*, inferioris Palatinatus metropolin, abiret, quò cum *Ioannes Posthius*, archiater Palatinus, sequi, ob valetudinem sequiorem, non posset, Oplopœus, illustrissimi principis arbitrio in illius locum electus est. *Ambergam cum suo principe abit.* Amberga autem cùm primum domum reversus esset, ægrotare incepit; eoq; morbo anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo sexto*, die *vicesimo tertio* Septembris, stylo veteri, exspiravit; ubi per *septennium* egerat professorem botanicum. *Inde reversus morbo corripitur. Quo moritur.*

Scripta. Fuit Philologus & medicus peritus, cuius extant *Hippocratis* Coi, medicorum principis, *Iuramentum, Aphorumorum lectiones* octo: *Prognostica Porrheticorum* libri duo: *Coaca præsagia*. in quibus Latinam versionem plurimis locis emendavit: superfluentem amputavit; deficientem supplevit: Græcis vocibus interdum pro Latinis, sed ambiguis substitutis.

Tum è *Celso* optimo & fidissimo Hippocratis interprete, quæcunq; sparsim in suos libros retulerat, excerpsit: deniq; varias ex *Galeno Erotiano*, & M.S. codice lectiones depromtas adiecit.

Epigramm in Opsopæum. Extat in eum tale *Ioannis Posthii Germersheimii* & archiatri Palatini epigramma:

> *Bretta dedit magnum ingenio & pietate Philippum,*
> *Qui fama Eois notus & Hesperiis;*
> *Illa eadem te, Iane, tulit felicibus astris,*
> *Hippocrati ut ferres ingenii sui opem.*
> *Cuius scripta ferè in tenebris neglecta iacebant;*
> *In lucem studio nunc rediére tuo.*
> *Istius macte animis: debetur prima Philippo,*
> *Altera tu patrii es gloria, Iane, soli.*

Simon Opsop. frater Ioannis. Eius curriculum. Fratrem reliquit *Simonem*, anno *septuagesimo sexto*, in festo Epiphan. posthumum natum, patre mensibus duobus ante peste extincto. Puer à matre pia, è Francia orientali in Palatinatum per matrimonium traducta, religionis orthodoxæ studiosissima femina, primùm patriæ scholæ magistris erudiendus est traditus: pòst à fratre isto *Ioanne Haidelbergam* vocatus, in pædagogeo Electorali pietatis & artium iecit fundamenta. Inde ad publicas admissus lectiones, Academicisque honoribus ornatus, cum ingenij polleret acumine, gravioribus id medicinæ studiis, fratris exemplo, excolendum putavit.

Dat operam medicinæ. Philosophiæ igitur probè locatis fundamentis, *sine quibus* è Galeni sententia, *nemo medicus bonus dici potest*, *Haidelbergæ* & *Marpurgi* sedulam medicis operam dedit.

In Italiam abit. Postea uberioris medendi facultatis comparandæ caussa in Italiam se contulit: ac *Patavii* biennium ampliùs magni nominis medicis, virisque experientissimis, præceptoribus usus

Hinc

Hieronymo Fabricio Aquapendente, I. Thoma Minadoo, Hercule Saxonia, Æmilio Campolongo, Francisco Campana, Iulio Casserio, & aliis, ad scientiam medicam fecit accessionem præclaram.

Medici ibi præceptores eius.

Ipse præter reliquos commendavit *Aquapendentem* senem, à quo ad ægros, quos curabat, humaniter fuit admissus: & *Minadoum* virum admodum comem, quem in Nosodochia cum aliis ad ægros visendos fuit secutus.

Ante reditum in patriam ex Italia, *Nosocomia, hortos, viridaria, pharmacopolia* præcipuarum Italiæ urbium perlustravit: & inprimis *chirurgiæ* corporumque sectionibus diligentem operam navavit.

Chirurgia peritus.

Insigni ergò scientia ac peritia auctus domum revertitur: ubi doctor renunciatus in aula, in urbe & extra eam in locis finitimis, medicinam, cum approbatione omnium ordinum, factitavit: qui ingenij eius acumen, medendi peritiam, fidem, felicitatem, morum amabilitatem ac suavitatem, cum συμπαθείᾳ coniunctam Christiana, uno ore laudant laudabuntque.

Exercet medicinam.

Anno deinde *sexcentesimo, decimo quarto*, in professorum medicorum Haidelberg. numerum cooptatus: rector Academiæ anno *decimoseptimo* creatus: & tandem D *Wolfgango Losio* viro & medico doctissimo demortuo, in secundi professoris medici locum surrogatus est: sed quem ipse fatali morbo impeditus, obire non potuit.

Profess. Acad. Haidelb. designatur.

Wolfgang. Loss. M. D.

Nam cùm naturali hepatis imbecillitate laboraret: ex eius obstructione menses ferè quinque decubuit: donec variis succedentibus symptomatis diarrhæa, erysipelate, tussi ac destillationibus, mortalitatem cupidè & placidè exuit, anno *sexcentesimo, decimo nono*, die *quarto* Junij; cum vixisset annos *quadraginta tres*, menses *sex*, dies *quatuor*.

Moritur.

Fuit medicus & ipse elegans: quique magis aliorum, quàm suæ salutis haberet rationem, & vix unquam animum relaxaret.

Diligentia eius.

Scriptorum, quantum scimus, reliquit editum nihil, ægrorum curatione semper occupatus.

Est quidem pulcrum censendum, & præsenti & futuræ ætati prodesse: sed quod coniunctum vix reperias. Alterum enim dum fit, alterum ferè omittatur oportet.

Et hæc de duobus fratribus medicis ex *I. Posthii parergis: oratione & programmate funebrib: Gesneri bibliotheca.*

PETRVS FORESTVS.

☉ 1597. die . . . ætas 75.

ALCMARIÆ hic natus, anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo secundo*, parentibus claris; patre nimirum et nobilissimâ & antiquissimâ Forestorum familiâ oriundo: & in *Forestorum familia nobilis.* non minimâ primæ ætatis parte in humanioribus literis consumtâ, *Lovanium* tandem graviorum studiorum causa profectus est. Ibi per aliquod tempus hærentem, nec unum studiorum genus certum adhuc deligentem, variæ cogitationes distrahunt: cùm præter alios pater ipsius *Iordanus Forestus* ad ... scientiam ipsum adhortaretur. Sed hæc cum ipsi difficilis videretur, ob tantam & auctorum & opinionum varietatem; ipseque à litibus, quibus disceptandis dirimendisque juris cognitio perpetuo est occupata, abhorreret, eâ cogitatione abjectâ tandem medendi artem, ad quam naturæ quodam instinctu propendebat, consectandam sibi proposuit. Noluit tamen eius studium citra patris consensum amplecti. Proinde cum *Petrus Nannius*, Latinæ linguæ apud Lovanienses Professor, civis & præceptor eius, per literas patri ipsius hoc suasisset; annuit tandem, ac filio, ut pro animi sententiâ medicinæ operam daret, permisit.

L vanium venit Forestus.

Abhorret à studio iuris, & cur.

Ad medicam artem animũ appellit.

Cùm itaque animum ad eam artem appulisset, & ex Galeni doctrinâ intellexisset; *omnes ingenuas artes partim ratione, partim experientiâ comparari*: existimavit sibi cum doctissimis & exercitatissimis medicis esse versandum; ut non modò artis theoriam, verùm & πρακτικὴν rectè posset adipisci. Quapropter cùm Lovanij *quadriennium* ampliùs theoriæ insudasset sub *Hieremia Brachelio*, philosopho ac medico insigni, & aliis haud contemnendis medicis, eo tempore medicandi scientiam ibi profitentibus: tandem Italiam accessit; ut praxin artis à doctoribus peritissimis tam *Bononiæ*, ubi Doctoratus insignia est consecutus, & *Patavii*; quàm *Romæ*, aliisque in locis celebrioribus perdisceret: quo etiam illa, quæ apud eos circa ægros observarat, aliquando in usum produceret. Inter præcipuos tum temporis Romæ erat *Gisbertus Horstius Amsterodamensis* magni nominis medicus, cuius non rarò in suis observationibus meminit: qui *nosocomio Mariæ consolationis* præerat: Bononiæ verò *Benedictus Faventinus, Iacobus Erigius*, qui *nosocomii morti*s, quod vocant, curam gerebat; & inter alios vel primo loco nominandus *Elideus*, practicus insignis & medic' *nosocomii vitæ*. Patavij verò *Andreas Vesalius* anatomicorum ille princeps. His omnibus Forestus propter diligentiam ac fidem acceptissimus fuit

Artes ut comparentur.

Hieremias Brachelius.
In Italiam cõcedit Forestus.
Bononiæ Doctor renunciatur.
Gisbertus Horstius.
Benedi⁊. Faventinus.
Iac. Erigius.
Elideus.
Andr. Vesal.

fuit. Cùm igitur illis in locis apud istos præstantissimos medicos, & alios non minùs celebres, annos plures exegisset: ægrotantes non paucos ab iisdem feliciter curatos vidisset, ac simul quæ ad praxin spectant studiose observasset, tædere illum peregrinationis porrò cœpit, ac de loco certo cogitare, ubi vitæ reliquum ageret; honoremque & opes ex arte suâ honestè quæreret. Quo factum, accedente doctorum hominum consilio, ut relictâ Italiâ in Galliam abiret; in eaque Lutetiam: ubi primum menses aliquot inter amicos & notos medicinam factitavit: cùm humanissimè exciperetur à *Vido Vidio Florentino*, regio per id temporis medico, cui ab Italis præceptoribus erat commendatus.

Ex Italiâ in Galliam abit Forestus.

Vidus Vidius.

Neque minùs gratus fuit *Iacobo Sylvio* Professori Regio, cui tum temporis Galenum de facultatibus simplicium medicamentorum prælegenti, quædam simplicia atque herbas subministravit, quas ipse partim cum aliis viris doctis, partim cum *Valerio Cordo* juvene doctissimo (quocum Romæ conjunctissimè vixerat; & cui ibidem morienti anno, ut dictum, *quadragesimo quarto* post *millesimum, quingentesimum*, oculos compresserat) magno labore diversis italiæ locis collegerat. Verum postea, eodem Sylvio id suadente literisq; commendaritiis ab eo acceptis, Biturigas abiit, qua in urbe annum unum medicinam cum honore fecit.

Iac. Sylvius.

Valer. Cordus.

Forestus Lutetiâ Biturigas abit.

Tandem patre & amicis crebrò per literas revocantibus, in patriam rediit: ubi civibus suis curandis operam sedulam per *duodecim* annos dedit. Inde stipendio honesto Delphos evocatus, cum pestis illic grassaretur, annis *quadraginta* circiter publici medici munus gessit.

Inde in patriam.

Et Delphos.

Hic diligentia viri in eo vitæ genere quanta fuerit, vel imperitum latere nequit. Quisquis enim *numerum librorum*, quos edidit, contemplatur: eum necesse est indefessum planè ingenium admirari. Qui verò *observationes* eius attentè, & cum judicio legerit, alterutrum certè ad summæ diligentiæ famam satis esse, aut tantā negotiorum molem sustinuisse, aut volumina tot scripsisse, proculdubio judicabit. Hoc loco silere non oportet, primam in medicinâ lectionem, & orationem pro laude eius, in academiâ Lugdunensi per id tempus instauratâ eum habuisse.

Diligentia Foresti.

Cumque jam tantum temporis spatium operam suam exteris navasset; civibus suis adhuc nonnihil impertiendum existimavit. Eam ob rem extremâ senectâ non sine magno Delphensium dolore, domicilium Alcmariam transtulit: Galeni in hoc exemplum secutus, qui cùm Romæ optimam vitæ partem egisset, ibidemq; & honores magnos & gloriam ex arte medica consecutus esset; jam gravis annis in Græciam suam abiit.

In patriam remigrat.

Galen. Romæ diu egit.

U- primum *Alcmariam* venit, certatim expetitus ne minimo quidē civium operā suā negavit. Consilium eius erat, non [...]ū honore mortis suæ & sepulcri patriam afficere; sed re & o[...]a,

Forest in patria moritur. quod poterat, iuvare. Itaque cum patriæ quod debebat, [...] eā m animam, quam in ea hauserat, illic reddidit, anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo septimo*: ætatis *septuagesimo quin*[...].

Scripta eius. Scripta ab ipso relicta sunt hæc: liber *de incerto urinarum iudicio*: quo Uromantes ad perniciem multorū ægrotantiū u[...]ū[...].

Eiusdem *observationum & curationum medicinalium* libri triginta duo.

De chirurgia libri quinque.

Item *de venenis fucu, & lue Venereâ.*

Epitaphia. *De tumoribus præter naturam cum scholiis*: Epitaphia denique in ipsum exstant hæc:

Τῇδε ποτὶ στήλῃ ὅστις, ξεῖνε, δάκρυα λείβεις,
Παύσασθαι κέλομαι, οὐ χρεὼ ἐστὶ γόου.
Ὅσσα γὰρ ἔλλαχε μοῖρα κακὴ καὶ γαῖα μελαίνη,
Τοῖσιν ἀνὴρ πανυεγὶς γνώριμος ἔσκε βροτοῖς.
Τοῖσι μὲν ἐν γίνωσκε μόγις πολυίθεον ἐκεῖνον,
Ἡ ὁλ γῆ πλῆθυς τοῖο περικτιόνων.
Λείψανα δ' ἀβληχροῦ θανάτου μέγαν ἀμφιπολεῦται
Κόσμον ἐπ' ἀνθρώπων χείλεσιν ἑζόμενα.
Ἦρα φίλον γαίη κατέχει ἐπὶ πᾶσα Φόρεστον,
Ὤλεσε δ' εἷς χῶρος τῷδ' ἐνὶ ναίζειν.

Manibus magni patrui
JOANN. FORESTUS. J.C.

ALIUD.

Noris ut, hospes, ossa quanti marmore
Sub hoc reposta sint viri, sic accipe:
Sunt illa Petri, è gente quem Forestiâ
Cœli benignior, bono mortalium,
Magni bearat aura mente Hippocratis.
Hac, artis usu fontibusque Iatricæ
Orbi retecto, ceu perenni lumine:
Iam maior annis septuagenario,
Nil mente fractus, hos ut artûs exuit.
Desiderat lugetque civem patria,
Æther recepit: quo fide tetenderat,
Famâ relictâ posteris industriæ.
Nunc hospes; quò fata te vocant tua,
Sua gratulatus optimo Forestio.

Præceptori & amico veteri
PETRUS HOGERBETIUS,
med Hornanus, mœrens B. in P.

Ex illustr. Hollandiæ & Westfrisiæ ordinum Acad. Leidensi.

IOAN-

IOANNES POSTHIVS.

☉ 1597. d. 24. Iũ St. V. ætat. 60. curr.

BONO publico *Ioannes Posthius* primum huius cæli spiritum hausit *Germersheimii*, Palatinatus inferioris supra Spiram ad Rhenum oppido, anno a Messiâ exhibito *millesimo, quingentesimo, tricesimo septimo*, ipsis Idibus Octobris.

Patria.

Patrem habuit virum integerrimum *Ioannem*, eius oppidi civem: matrem verò *Annam Vilmannam* à Zeisheim: quæ paucis post partum diebus mortem cum vitá commutavit. Pater mortuus est, cùm filius, quem solùm reliquit, *tertium ætatis* annum nondum complevisset.

Parentes.

Triennis patrem amittit.

Hic cùm puer insignia felicis indolis ederet argumenta, annum jam agens *nonum*, institutioni ludimagistri in patria committitur. Adultior deinde factus mittitur Haidelbergam ad Nicrum in Academiam vetustam & illustrem: ubi *Thomas Erastus* medicus & philosophus eruditissimus, & *Petrus Lotichius*, poëta inter Germanos suo tempore primus, aliique permulti doctrinâ & virtute insignes viri, tunc agebant.

Haidelbergam venit.

Ibi igitur anno *quinquagesimo quarto*, postquam subiisset ritum illum, in Germaniæ præsertim scholis usitatum, Depositionis, ut vocant, in album studiosorum relatus est mense Majo, rectore magnifico *M. Henrico Stoline*. Paulò pòst domum *Dionysianam*, ut tunc appellabatur, ingressus est: ac inde in collegium *Sapientiæ* primus inter primos eius alumnos *receptus; ubi magnum illum *Melanchthonem*, anno *quinquagesimo septimo*, hospitem elegiâ excepit: quam, quod luculentum est ingenij adolescentis argumentum, integram lubet adscribere. Est autem eiusmodi:

Henr. Stolo de quo in Theol. Germ.

Primus studiosus collegii Sapientiæ Posth.

**An. 1555. d. 11 Nov.*

Excipit Melancht hospitem elegiâ.

Clarissimo viro, pietate & eruditione præstanti, Domino Philippo Melanchthoni S. P.

Salve Castalidum decus & lux alma sororum,
Salve Teutonici gloria prima soli!
Sit precor adventus tuus & præsentia felix,
Rebus & eveniant omnia læta tuis.
Omnibus exspectatus ades vir maxime, cuncti
Excipiunt merito nomen honore tuum.
Te genuit Clarius; nitidus nutrivit Apollo:
Lactavit proprio docta Minerva sinu.

Vive

Vive diu, venerande senex, fœlicibus annis!
Semper ut humanis rebus adesse queas.

Versus hos coràm cùm Melanchthoni exhiberet, sequens tetrastichon recitavit:

Clare Vir, & certè meliori digne Camæna,
Quæ celebret nomen tempus in omne tuum:
Si tamen ipse leves non dedignare cothurnos,
Accipias placidâ carmina pauca manu.

Accidit hoc adolescentis officium optimo seni gratissimum: ac tum inter alia *Germersheimium* solum ex omnibus oppidis à Germaniâ nomen retinuisse dixit: quod ipse sæpe esset miratus.

Germersheimium unde dictum.

Anno deinde *quinquagesimo octavo* ab inclyto Philosophorum in Academiâ Haidelbergensi ordine, eruditionis suæ testimonio publico est ornatus, mense Januario: sub quod tempus optimus & eruditissimus vir *Iacobus Micyllus* morte scholæ fuit *ereptus. Tantum ergo & institutione & familiaritate doctorum ibi virorum annos *novem* in bonis literis ac disciplinis profecit: ut cum eruditorum quovis conferri posset. Pronus enim in studia & investigationem rerum naturalium ferebatur: ut erat promtus, sollers, ac vigilans, quique nulli labori parceret; quò posset ad cognitionem abstrusioris philosophiæ pervenire. Itaque cùm nullam elegantioris literaturæ partem intactam reliquisset: peculiari tandem instinctu medicinam elegit, in qua se totum exerceret: quòd perfecta eius cognitio scientiam rerum præstantissimarum complectatur.

Ornatur testimonio Philos. Posthius.
** 1558. d. 28. Ian. ætat. 55.*
Diligentia Posthii.
Medicina studium aggreditur.

Huic ut feliciori cum successu vacare posset: Germaniam relinquens, in Italiam iter suscepit anno *sexagesimo tertio*, Septembri ad finem decurrente. Stimulabatur enim honestissimo desiderio videndi nationes exteras; & conversatione familiari cum doctissimis quibusque animum expoliendi. Quippe ut erat ingenio excitato, alacri, aperto & candido, moribusque commodissimis: nihil nisi arduum, nisi egregium meditabatur & moliebatur. In Italiam igitur profectus, *Patavii* primùm doctissimis in arte medicâ, cui ipse operam impendebat omnem, sese adsociavit.

In Italiam proficiscitur.
Patavii aliquantisper moratur.

Præerat ibi tunc horto simplicium *Melchior Guilandinus*, de quo antè, vir longâ experientiâ, & peregrinationibus in Orientem susceptis, celebris, singularique comitate præditus.

Melchior Guilandinus.

Cum hoc adsiduè versabatur Posthius, perscrutans virtutes viresq; herbarum: quoq; modo succi eliciendi, ac quibus morbis applicandi.

Patavij cùm aliquandiu hæsisset, ulterius progrediendi studio ductus, *Venetias* Medoaco secundo descendit, urbem quam

Venetias visit.

quam non ineptè *Accius Sincerus Sannazius*, cum Roma contendens, *Romam Iovi, Venetias Neptuno* tribuit, hocque versu epigramma jucundè claudit: *De iis Accii Sinceri carm.*

Illam homines dicas, hanc posuisse deos.

Sed & ipsum hexastichon tanti est, quod integrè hîc adscribatur: cum autor pro singulis versibus singulos centenos aureos retulerit. Est ergo tale:

Viderat Adriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem; & toti ponere iura mari:
Non mihi Tarpeias quantumvis Iupiter arces
Obiice & illa tui mœnia Martis, ait.
Si pelago Tybrim præfers; urbem adspice utramque:
Illam homines dicas, hanc posuisse deos.

Lustrata diligenter eâ urbe, Adriaticum mare navigans ad *Faletum* naufragium passus de vitâ periclitatus est. sed DEI beneficio ex hac tempestate ereptus, *Bononiam* iter convertit. Ubi postquam aliquantisper moratus esset, Apenninum transcendens *Florentiam* venit. Hoc in itinere iterum summo fuit in discrimine. *In mari Adriatico naufragium facit Posth.* *Bononiã adit.* *Inde Florentiam.*

Nam inter *Scarpariam & Florentiam* cum equo cecidit, retrò volutus per Apenninum. Evasit tamen servatus DEI beneficio protsus miraculosè. Florentia *Senas* abiit; ubi necessitudinem & amicitiam arctissimam contraxit cum *Ioanne Scorâ & Francisco Boninsignio* medico præstantissimo. Neque his contentus, ut erat animo ad poësin proclivi, in quâ tantos jam progressûs fecerat: ut dulci carminum harmoniâ omnes in sui amorem & admirationem pelliceret: *Camillum Falconetum*, poëtam insignem, convenit: cumque eo de metrorum varietate multa serio contulit. Fuit is Falconetus Senensis patriâ, natura cæcus, poëta eximius: id quod Posthius hoc epigrammate testatur: *Et Senas.* *Ioann Scora. Francisc. Boninsignius.* *Camillus Falconetus, poeta cæcus.* *In eum Posthii epigramma l. 2. epigram.*

Mæonides fuerit captus quòd lumine, nullam
Historiis fateor me tribuisse fidem:
Id verò ut credam nunc, imò ut credere cogar,
Efficiunt numeri, docte Camille, tui.
Nam licet æternâ tua lumina nocte premantur:
Tu tamen æterno lumine digna canis.

Paulò pòst *Romam* profectus, nihil priùs habuit, quàm ut cum *Laurentio Gambarâ* Brixiano, cum *M. Antonio Mureto*, aliisque pluribus literatis viris, Romæ tunc agentibus, de studiis bonarum literarum conferret: & inprimis cum magno illo & illustri tam generis nobilitate, quàm doctrinæ, *Fulvio Vrsino*, qui literatorum peregrinorum neminem dimittere est solitus, quin de eo benè studuerit mereri. *Venit Romam Posth.* *Fulvius Vrsin.*

Postquam inter Italos biennio integro mansisset, & solerti indagine, quæcunque in illâ florentissimâ Europæ parte visu erant, perlustrasset: Senis anno *sexagesimo quinto*, Ligustico mari in Galliam discessit: quâ in navigatione in piratas Turcicos incidens, parum abfuit: quin latronum præda factus ad triremes detruderetur, aut misera lamentabilique servitute reliquum vitæ exigeret. Nautarum tamen sedulitate & tenebris nocturnis adiuvante Deus vento secundo ad Massiliensem portũ compulit ubi aliquot dieb. corporis vires, navigatione difficili debilitatas, refecit. Pericula ista peregrinationis suæ ipse commemorat, tum alibi, tum in quadam ad *Nicolaum Cisnerum* JC elegiâ; ubi ita:

Ex Italia in Galliã discedit Posth. Incidit in piratas.

Elegia Posthii ad Cisnerum.

Tertia præterit maturis frugibus æstas,
Tertiaque autumni terga fatigat hyems:
Ex quo fœlicem genium medicosque secutus
Ausonia: liqui te patriosque lares.
Heu mihi quot subii, Cisnere, pericula vitæ
Interea! cælum quàm mihi triste fuit!
Eridani testor Nymphas magnumque Faletum,
Littoraque illa mei conscia naufragii.
Testes alta tui mihi sunt Florentia colles;
Per quos præcipiti jam revolutus equo.
Testis Sena potens, ubi de tribus una sororum
Bis voluit vitæ rumpere fila meæ.
Testis Roma, mihi multorum causa malorum,
Quæ nocuere quidem: sed meminisse iuvat.
Testes æquorei fluctus, ubi puppe citatâ
Vix rapides fugi, corde tremente, Getas.

Periculа Posthii in itinere

Petit Montem Pessulanum.

Viribus *Massiliæ* refectis *Montem Pessulanum*, celeberrimam Galliæ Academiam, properavit: ubi auditor fuit *Guilielmi Rõdeletii, Antonii Saportæ*, & (in cuius ædibus habitavit) *Laurentii Iuberti*: qui eo tempore medicinã summâ auditorũ frequentia & laude docebant & faciebant. Monte Pessulano *Parisios* se cõtulit: idemq; eâ in urbe fecit, quod hactenus fecerat in Italiá & alibi. Anno tandem *sexagesimo septimo*, die *vicesimo tertio* Januarij, *Valentiæ* Galliæ Narbonensis oppido, Doctoratus insignibus ac testimonio eruditionis præclaro, cum *Eliâ Bottigero*, promotore *Iacobo Fabro*, est ornatus.

Doctor medic. renunciatur.

In Belgium discedit.

Paulò pòst relictâ Galliâ in *Belgiũ* discessit: atq; in florentissimâ illâ Brabantiæ civitate *Antuerpianâ* sesquiennium praxin medicã exercuit; omnib' propter singularẽ doctrinam, successũ in medicinâ fœlicem, facilitatemq; & candorem morũ acceptissimus. Cùmq; eo tẽpore Belgiũ variis motibus quateretur sub duce Albano: & in armis tum rex tum Belgici ordines essent: lubitum est Posthio militarem experiri vitam, & in castris medicum agere castrensem: ut ipse suis *carminibus testatur:

Antuerpiæ medicinam facit.

Agit medicũ castrensem.

**In poëmatibus Belgicis.*

Ausonium

Ausonium optavi felicem cernere, vidi:
Meq; aluit messes Itala terra duas.
Postmodo regna optans quoque Gallica cernere, vidi:
Meq; hyemes aluit Gallia docta duas.
Hinc bello eiectum ciuili Antuerpia dives
Excipit, autumnos nunc aluitq; duos.
Hactenus obtinui feliciter omnia vota,
Auxilio & nutu, maximè Christe, tuo.
At nunc victus equo Martis sequar horrida castra:
Hoc unum optatis defuit antè meis.
Non equidem ut referam conspersas sanguine prædas:
Hostis enim nullus me feriente cadet.
Sed potiùs miseris languentia corpora morbis
Vt relevem medico, quà licet, auxilio.

Ibi ergò locorū cum esset Germanis mercatorib⁹, qui ex omnib. superioris Germaniæ regionibus in illud celeberrimum emporiū confluunt, facilè innotuit: qui eius famam longè lateq; dissemi-narunt. Inde factum accedente potissimum commendatione *Erasmi Neustetteri*, cognomento *Sturmeri*, Equitis Franci, & doctorum omnium Mæcenatis incompatabilis, ut ab episcopo Würzburgensi, duce Franconiæ, *Herbipolim* ad Mœnū evocaretur: qui ei esset à cura valetudinis. Medici ergo primarij locum adeptus, Spartam suam summâ fide, diligentiâ & industriâ or-navit: eoque officio *septendecim* annos est functus.

Erasm. Neustetteri Eius cõmendatione Posth. Würzburgū evocatur.

Anno *undesexagesimo Herbipoli* uxorem duxit lectissimam virginem *Rosinam*, *Christiani Brasameri* *filiam. Puella quod esset claris nata parentibus, & singularibus corporis animique dotibus exculta, unicè à Posthio dilecta est: quam ipse deinceps, ad imitationem antiquorum poëtarum, doctissimis & lepidissimis carminibus, sub nomine *Blandina*, celebravit: ut testantur poëmata eius tersissima; quæ hodieq; manib⁹ doctorum passim versantur. Ex hac Posthius dum adhuc esset Würzburgi, filium *suscepit *Erasmum*, philosophiæ & medicinarum Doctorem: *Maria* autem filia adhuc infans Würtzburgi obiit.

Ibi ducit uxorem.

Natam An. 1549. d. 7. Iul.

An. 1582. d. 3. Augusti. Erasmus Posthius Phil. & Med. D.

Deinū Haidelbergā ad Nicrum, anno *octogesimo quinto*, accersitus est à principe Palatino: ubi archiatri munere *Ioannis Casimiri* Administratoris, & deinde *Friderici IV.* Electoris Palatini, magnâ cum laude annis *duodecim* est functus, opibus, honorib⁹, & bonorum omnium amicitia florens.

I. Fil unic. Invitatur Haidelbergam Posth.

Ad meliorem vitam transit *Mosbaci*; quo cum Electoris Palatini consiliariis, pestis Haidelbergæ grassantis causâ invitus, officij ratione profectus erat: anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo septimo*, die *vicesimo quarto* Junij: sepelitur Haidelbergæ, die *vicesimo sexto* eiusdem in cœmiterio Petrino: ubi ad templi parietem exteriorē epitaphium modestissimū eiusmodi legitur:

Moritur Mosbaci Sepelitur Haidelbergæ. Epitaph. ibi eius.

JOAN.

JOANNES POSTHIUS

FUERAM

NATUS

GERMERSHEIMII

ANNO DOMINI

M. D. XXXVII.

DIE XV. OCTOB.

DENATUS

ANNO DOMINI

M. D. LXXXXVII.

DIE XXIV. JUNII.

Obitus uxoris. Uxor vidua semper vixit, tandemque placido & beato obitu carissimum maritum subsecuta est, anno *millesimo, sexcentesimo, decimo*, die *vicesimo quarto* Aprilis, in eodem Petrino iuxta maritum sepulta.

Prosopographia Posthii. Fuit ipse vir comitate & integritate vitæ nulli secundus: corpore gracili: statura mediocri: valetudine parum firma utpote quem podagra subinde afflixit.

Amici. Amicitia usus est summorum & doctissimorum virorum & optimatum: episcopi Würzeburgensis ac Franconiæ Ducis, *Erasmi Neustetteri* Equitis Franci, canonici Würzeburgensis ac Bambergensis, decanique Coburgensis, hominis eruditissimi, & de literatis omnibus optimè meriti. Præter hunc habuit amicum, Musis & Apollini carissimum, *Nithardum Thungerū*, Würzeburgensis ecclesiæ decanum, *Conradum Dinnerum* Acronianum, *Paulum Melissum, Ianum Gruterum*, plurimosq; alios insignes viros, tam ecclesiastici quàm politici ordinis quos singulari studio coluit: & à quibus mutua benevolentia cultus est.

**Est l 2 parerg. primum.* **In parerg. p. 229.* *Laureâ à Cæsare ornatur.* Cumque nomen eius per universam Germaniam esset celebre: & carmen tum in *obitum *Maximiliani II.* Augusti, tum in *electionem *Rodolphi II.* Imperatoris, scripsisset: ut doctrina eius & studium aliqua honoraria mercede compensaretur *Rodolphus II.* Augustus Romanorum Imperator, laurea poetica ultrò eum donavit, diplomate sub initium anni *septuagesimi septimi* transmisso.

Scripta Posth. Edidit omnibus doctis laudatissima poëmata; quæ *Parerga poëtica* inscripsit: ac primum gratitudinis ergò magno illi Erasmo Neustettero dedicavit: pro qua dedicatione honorarium, *auream catenam* centum coronatorum accepit. Recusa sunt illa & parte

& parte alterâ auctiùs cum *Adoptivis* edita, ex typographeio Commeliniano.

Extant eiusdem *hymni super Evangelia Dominicalia* rhythmis Germanicis compositi, & Erasmo filio inscripti. Item *observationes anatomicæ ad Reald. Columbi* anatomiam, & alia ad artem medicam facientia, quæ cum plausu & utilitate medicorum leguntur.

Idem *Isaaci Iudæi thesaurum sanitatis*, de victus salubri ratione, sive de diætis, ex Arabico ante Latinè cōversum castigavit. Scripsit & *tetrasticha in Ovidii Metamorphoseos libros quindecim*, additis rhythmis vernaculis, & præstantibus arte figuris;

Quæ rudibus docti carminis instar erunt.

Editæ sunt quoque *Æsopi, Phrygis fabulæ*, elegantissimis iconibus veras animalium species ad vivum adumbrantes *cum Posthij* in singulas fabulas *epigrammatis*. Pluribus etiam proculdubio, scriptis nomen suum posteritati commendasset: nisi tum proprij, tum alieni morbi, doctas ipsius meditationes impediissent.

Filium, ut diximus, & heredem unicum reliquit *Erasmum*, natum *Herbipoli* anno *octogesimo secundo* seculi superioris, die *tertio* Augusti: qui postea cum parentibus *Haidelbergam* traductus, in pædagogio & Academia ibi ad orthodoxam religionem & artes liberales à puero est informatus.

Erasmi Posthii curriculum.

Itaque & philosophiæ prima ac secunda laurea *Haidelbergæ*; & doctoris medici insignibus *Basileæ* anno *decimo tertio* post *millesimum, sexcentesimum* est decoratus: cùm antea in Italia *Patavii biennium* ferè commoratus, reliquas eius regionis nobiliores urbes, inque iis varia Nosocomeia cum peritissimis medicis adiisset; inque reditu *Galliam, Angliam, Belgium*, quos ibi reperire fuit viros medendi arte excellentes, paterno maximè amicos, lustrasset ac salutasset: ut quæ usui aliquando sibi in praxi essent, condisceret.

Doct. medicus renunciatur.

Peregrinatur.

Domum reversus de suorum consilio uxorem duxit virginem *Agnetem Breidenbachianam*, è qua triennij non integri decursu marem semel atque iterum suscepit ipse tamen toto eo tempore, homo licet temperantissimus, valetudine usus infima, & nulla arte curabili.

Ducit uxorē.

Itaque in pia & ardentissima Jesu Christi invocatione fatali cessit necessitati, de gloriosa ad vitam æternam resurrectione certissimus, anno *sexcentesimo, decimo octavo*, die *vicesimo septimo* Decembris. Elatus est honorificè in tumulum paternum, ad valvas templi Petrini: & a *Iulio Guilielmo Zincgrefio* hoc epigrammate ornatus:

Moritur.

Epigramma de eo.

Fige pedem lector, paulumq; heic lumina fige;
Natus ubi iuxta conditur ossa patris.

Hoc ipso felix, sed & hoc, quod contigit ipsi
Herbipolis patria; Myrtilus inde domus.
Dotibus ingenii varius instruxerat illum
Post Latium, Gallus, Belgaque & Anglus, hum[...]
Inclyta Doctoris titulo Basilea remisit
Insignem civem, Myrtilus alma, sibi.
Iamque isthac cuncta in medium conferre parantem
Intempestivâ mors fera falce metit.
Ars equidem luctans natura denique cessit:
Sic tu, sic omnis cedere disces homo.

Paulò ante obitum supremum pietatis officium exsolvit, editis *epicediis, in obitum utriusq; parentis ac sororculæ* à viris optimis doctissimisq; scriptis.

Et hæc de Posthio patre & filio medico *ex vita M S. parergis Ioannis Posthii; programmate funebri: bibliothecis aliis.*

☉ 1593. d. 8. Mart. ætat. 60. curr.

PAVLVS LVTHERVS.

Qui collocandus post Bruceum. p.318.

PAULUS LUTHERUS in lucem est editus *Wittembergæ*, anno Christi *millesimo, quingentesimo, trigesimo tertio*, die *vicesimo octavo* Januarij, parentibus *Martino Luthero*, heroë illo Theologorum, & *Catharinâ à Borâ*, feminâ nobili. Contrivit pueritiæ annos in domesticâ disciplinâ & patriâ scholâ sic, ut spem parentibus magnam egregiæ eruditionis atq; virtutis puer etiamdũ afferret. Ex scholâ ista in Academiam traductus, literas Latinas & Græcas non ex lacunis, sed ex vivis fontibus, hoc est, philosophorum, oratorum, poëtarum & historiarum scriptis, interpretibus *Melanchthone, Vito Winshemio*, & aliis, hausit.

Parentes.

Indoles P. Lutheri.

Philosophiam è fontibus dixit.

Elucebat inprimis indoles quædam ad virtutem, quæ magnanimitas appellatur; cum ad doctrinam eam, quæ vim naturamque rerum explicat, & remedia ad arcendos morbos comparat. Ac signa quidem acris animi magniq; multa dabat; quibus exstimulari illum ad gravitatis constantiæq; laudem pater intelligere poterat. Itaque eò impensiùs etiam illum amabat, quò naturæ animique vim majorem in illo perspiciebat. Ad doctrinam verò de naturâ & de remediorum, quæ corporibus adhibentur, copiâ, majori quodam impetu, vel ut Plato de Isocrate dixit, diviniore animi motu ferebatur. Quocirca etiam parens ingrediendi, persequendique illius studij, quo natura ducebat, si non suasor & impulsor, probator certè fuit. Hisque naturæ donis mirificè delectatus idem pater, in oculis ferebat filium, ut e à las

Ad physicam & medicinam propensus Luther.

à latere discedere patiebatur. Filius contra parentis dicta & facta omnia sic observabat, & amplectebatur: ut ad se pertinere eorum imitationem judicaret. Contigit ergò illud, quod maximè optabile est bonis liberis; ut mortis etiam parentis spectator esset. *Charus parenti.*

Profectus enim cum eo à comitibus Mansfeldiæ accersito *Islebiam*, tantâ curâ & studio ei adfuit in morbo; ut in complexu huius filij pater placidissimè exspirârit: & filius extremum eius spiritum exceperit. Factum id cùm ipse ingressus esset *annum ætatis *decimum tertium*. *In eius complexu moritur Martin. Luth. Anno *Christi 1546. d. 18. Febr.*

Quemadmodum autem fieri non potest ut exempla paternæ pietatis atque magnanimitatis, in liberos infusa, non radices agãt, & fructum per omnem vitam afferant sic documenta gravitatis & constantiæ paternæ id in filio effecerũt; ut gravis constansq; in religionis sententia usq; ad mortem reperiretur. Etsi enim religionem, ut pater, non docuit & propagavit: tamen unam semper eandẽq; professus est: nec tueri etiã, sicubi res postularet, destitit.

Postquam verò in Philosophiâ & literarum Latinarum atque Græcarum doctrina longè ad medicam, de Melãchthonis etiam consilio, artem processerat; testimonium publicum ab Academia Wittembergensi consecutus; & anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo septimo*, Decano *Iacobo Milichio*, Doctor medicinæ renunciatus est. *Renunciatur Doct. med.*

Accesserat jam ad naturam eximiam ratio quædam confirmatioq; doctrinæ. Quocirca præclarum quiddam ac singulare inde exstitit. Primum .n. in *Salanâ* Academia medicinã docere cæpit. Deinde ad curam corporis à summis ducibus & Septem viris imperii Romani vocatus est. Primum quidem à Saxoniæ superioris principib⁹ in *aulâ Wimariensi*, ubi cõsiliũ in providẽdo, industriamq; in agendo præclaram declaravit. Permansit in hac aula usque ad *Gothæ* urbis in Thuringiâ *deditionem; quamq; dederat principi *Ioanni Friderico* fidẽ, eam nec in ipsa obsidionis difficultate, & præsenti periculo fefellit. Toleravit .n. forti animo omnes molestias, terrores, impetus, & vehementissimas oppugnationes, quas Martis vis armorumque furor parere solet. *Docet in academiâ Ienensi.* *Est à curâ valetudinis virùs principibus.* *Gotha deditur an. 1567. die 13. April.*

Redacto verò in deditionem imperij castro, in aulam Brandeburgicam electoris *Ioachimi II.* transiit, factus illius *protophysicus*, sivè medicus & curator corporis primarius. Quo quidem in officij munere versatus est singulari animi attentione, vigilãtia, & diligẽtia: & tum integritatẽ in judicando; tum libertatẽ in dicendo magis magisq; in dies singulos ostendit. Incidit tunc elector annum agens *sexages. quart.* in morbum gravissimũ; qui curam etiam gravem ac solertem desiderabat. Expromsit igitur Luther⁹ quicquid ex medicorũ præceptis ac usu didicerat: nec eventus eũ fefellit. Princeps .n. Dei ope & medicorũ usu valetudini restitu- *Transit in aulam Brandeburgicam Luther.* *Liberat Elector. Brandeburgic. morbo gravissimo.*

tus eſt, non ſine Lutheri laude & honore. Nec enim [illegible]

Soſtra egregia accipit.

nium ei ſolùm induſtriæ tribuit: ſed & [illegible]ſtra ampl[illegible] vit. Nam & *inſignia duo aurea* magn[illegible] donantis nominis & cauſæ epigraphe, & pecuniæ [illegible] mam munificentiâ [illegible] d[illegible]

**Factum 1571. d. 2. Ianuar. ætat. 66.*

Vocato autem tandem ad vitæ *exitum *Ioachimo* [illegible] chiam reliquit; & *Auguſto* Saxonum principi ele[illegible] dedit; inque aulam anno *milleſimo, quingenteſimo*, [illegible] *primo*, migravit.

Migrat in aulam Saxonicam Luther.

Hic demum omnes profundi[illegible] que ingenij; apertumque jam ſibi eſſe putavit ca[illegible] excurrere virtus ipſius atque cognoſci poſſet. N[illegible]

Gratus principi Auguſto Sax. Elect.

nium, moresque principis tanti, totum ſeſe conformabat [illegible] ut acerrimo ingenio erat princeps, ingenij vim & ipſe exp[illegible] bar. Ingenuitatem amabat elector: ingenuum ſeſe præ[illegible] & ipſe in dictis & factis ſtudebat: Simulationem od[illegible] hypocriſin igitur omnem fugiebat & ipſe; malebat [illegible] apertè vel odiſſe, quàm fronte ſententiam occultare. A[illegible] amator maximus erat Auguſtus: in arte igitur, quam pr[illegible]

Elaborat in medicis.

batur Lutherus, ita ſeſe exercuit; ut omnes eius partes [illegible] ſtigaret, nec quicquam tam abditum, tamque reconditum [illegible] putaret, quod aſſequi ſolertiâ, elaborareque induſtria non poſſet.

Spagirica & Chymica.

Emergebat tunc in dies illa, quam vocant Spagirica [illegible] Chymica ars; & jam in ipſas etiam principum aulas penetra[illegible] quin & perſuaſum nonnullis erat: vim magnam m[illegible] buſdam incommodis hominum, ineſſe medicamentis arte [illegible]

Ei dat operam Lutherus.

paratis. Quod ut re uſuque experiretur Lutherus: opera[illegible] enixè dedit. Non enim operæ, non ſumtibus parcendum [illegible] xit; nec quieſcendum ſibi eſt arbitratus, priusquam intima [illegible] perſpexiſſet; &, ut ſic dicam, medullam & ſuccum cogno[illegible] ſet. Nec malè perfectò ſtudium & operam eam colloca[illegible] Nam ad rationalem medicinam adiunxit hanc etiam partem; quæ chymica quædam ingenioſè & artificioſè inven[illegible] ta atque elaborata complectitur: nihil ut eſſet ab ullâ parte, quod non comprehenſum animo probatumque uſu teneret.

Medicamenta à Luthero in officinis.

A Luthero igitur in officinas medicamenta complura, ut *unguentum de nitro, magiſterium perlarum, corallorum, aurum potabile*, medicamentum *contra calculum*; item *extracta* plurima ex herbis, *cardui benedicti, ſcabioſæ, angelicæ, pimpinellæ*, & quæ ſunt generis eiusdem recepta. Accedebat huc conſuetudo & familiaritas non ſolùm cum eruditiſſimis quibusque medicis; ſed cum ſapientiſſimis etiam principibus, quorum prudentia ad maiorem exercitationem in ſuâ arte traductus eſt. Non igitur mirum eſt, eum non ſolum artificibus in hac di[illegible] plina

plina æquatam esse; sed ipsis etiam principibus carum extitisse: inprimis vero *Augusto* electori Saxonum; qui ut artem omnem medicam magnificè amavit; sic artifices etiam magnifecit & decoravit. Hinc factum; ut cum aliis muneribus, tum prædio etiam amplo Lutherus ab eo donatus sit, & insigni aureo, quod nomen & faciem Augusti gessit. Erat præterea in Augusto non solum amor, & cura; sed etiam ardor quidam veræ religionis. Hoc ergò incensus atque impulsus, et eos ministros amabat eos; in quibus liberam ingenuamque religionis Christianæ professionem reperiebat. Hoc in genere maximè eminebat Lutherus; utpote cui nulla religio placuit, nisi ea, quam ex fontibus Israëlis pater ipsius, divino impulsu, hausit & heroicâ constantiâ è tenebris in lucem revocavit. Hanc etiam ut in domesticâ patris disciplinâ imbiberat; sic per omnem vitam retinuit constanter.

August. Elect. amans artium & artificum. Lutherum prædio donat.

Proinde ad emendationem ecclesiarum Saxoniæ elect. sub administratore *Friderico Guilielmo*, quantum potuit operæ ac consilij contulit. Nec ei magis in optatis quicquam fuit: quam ut suspicio defectionis à doctrinâ Lutheri tolleretur. Erat verè παῤῥησιαστής, amans libertatem in dicendo; alienus ab adulationis & adsentationis crimine; & prorsus referens illum Euripidis Rhesum; qui in tragœdia ita de se;

παῤῥησία. Rhesus apud Euripid.

Τοιοῦτός εἰμι καὐτός, εὐθεῖαν λόγων
Τέμνων κέλευθον, κοὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.
Talis sum & ego, rectam sermonum
Viam secans, nec sum duplex vir.

Ac fuerunt quidem virtutes aliæ in hoc Luthero multæ & magnæ: sed haud scio, an ulla magis in eo sit prædicanda, quam hæc ipsa παῤῥησία: quâ patri similis maximè videbatur.

Post * *Augustum*, duci & electori Saxoniæ *Christiano I.* operæ eius amplius *triennio* deservierunt. Deinde multam salutem aulæ ob religionis suspicionem dicens, *Lipsiam* commigravit; & inter cives, ab anno *octogesimo septimo*, piè integrèque vixit. Anno autem *nonagesimo secundo* ab Administratore electoratus Saxonici *Friderico Guilielmo*, ad curam tam ipsius, quàm principum pupillorum, stipendio liberali & honesto revocatus est.

**Qui moritur anno 1586. d. 11. Febr. ætat. 60 curr.*
Discedit ex aulâ Luther.
Revocatur ab Administratore Saxon.

Transegit annos multos in viduitate, cum liberis suavissimis: quorum sex susceperat ex *Annâ*, antiquæ & nobilis familiæ *Warbeciorum* in Sueviâ, anno *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo tertio* ductâ. Reliquit *filios tres*, quorum natu maximus *Ernestus*, in Evangelicum collegium canonicorum, quod est in *Cicensi* diœcesi, cooptatus est: *filias* autem *duas* honestissimè elocavit, *Margaretham* quidem *Simoni Gottfleig* Archiepiscopatus Magdeburgensis administro, *Annam* verò nobili *Nicolao Marschalck* in Oberschar.

Viduus vivit.
Filii Lutheri.

Tandem cùm piè integrèq; vixisset sat diu; laborantibus suc-

curriſſet: ægris quotquot potuit, medicinam feciſſet: in morbum incidit, ex quo convaleſcere non potuit. Quanquam enim curam diligentem ſui ipſe habuit; & aliorum medicorum conſilio operâque uſus eſt: tamen gravius indies laboravit; ut non ſine causâ ad beatam migrationem, commutationem vitæ totum ſeſe præpararet. Itaque nihil tam in optatis erat; quàm ut eò celeriùs moleſto corporis onere liberaretur, quò maturiùs venire in ſinum atque complexum Filij Dei, Redemtoris ac fratris dulciſſimi cupiebat. Quod tandem optatum tulit: &, *octavo* Idus Martij, anni *nonageſimi tertii* pauli post horam *octavam*, ab hoc ipſo fratre dulciſſimo Jeſu Chriſto ex hac turba, & colluvione in cæleſtem patriam evocatus atque ereptatus eſt.

Obitus Pauli Lutheri.

Auditæ ſunt, quoad in lecto decubuit, crebræ eius voces, plenæ ſpiritu & fide Jeſu Chriſti. Nec piguit eum ſæpiùs repetere ad diſertè declarare; quâ fide mori & accedere ad Chriſtum vellet; nempe ea, quæ eſt fixa & locata in uno & ſolo merito Chriſti. In doctrinâ verò de cœnâ ſanctâ omni aſſeveratione confirmavit; ſe nullam aliam ſententiam probare; quàm eam quæ ex ſancto Dei verbo, per Lutherum patrem declarata & defenſa hactenus fuiſſet. Qui ſecus ſentiant: ab his ſe animo & profeſſione abhorrere aſſeverabat. Elatus eſt funere frequenti, non ſolùm civibus; ſed etiam Academiâ Lipſicâ mortuo ultimum officium honoremque tribuente.

Hæc de Luthero medico *Matthæus Dreſſerus in oratione funebri*.

1597. die 10 Nov. St. N. ætat 43.

GEORGIVS LAVBIVS.

NASCITUR *Georgius Laubius* Auguſtæ, urbe Imperiali Germaniæ, feraci bonorum ingeniorum, bonis ac honeſtis parentibus, anno *milleſimo, quingenteſimo, quinquageſimo quarto*. In pueritiâ patrem amiſit; nactus eſt tamen vitricum nomine quidem, affectu autem & reipsâ patrem.

H. Wolf. præceptor Laubii.

In ſcholâ patriâ ſub magiſtro illo celeberrimo *Hieronymo Wolfio* literis operam dedit: atque ita dedit, ut ingenij felicitas & promtitudo ardori diſcendi reſponderet, multisque æqualibus ipſe anteiret. Nam *bona arbor*, ut veteri verbo dicitur, *ſtatim cum fructu eſt*.

Mittitur Tubingam.

Ex patriâ in ſcholam publicam, quæ Tubingæ tunc florebat, miſſus, cum *duodevigeſimum* ætatis annũ nondũ impleſſet, ſupremos in Philoſophia honores non precariò ibidem conſecutus eſt. Poſtea cùm naturæ quodam impetu & ingenio ſuo ad medi-

cinam ferretur: à parentibus, uti sumtus necessarios suppeditarent oravit & exoravit. Est enim parentum liberos honestè educare, ut vel Ecclesiæ vel Reipub. suo quisque loco prodesse aut præesse possint.

Instructus itaque viatico primùm Gallias, inque iis celeberrimam illam medici studij matrem *Montempessulanum* adit. Hîc aliquantisper commoratus, in Italiam concessit *Paduam*, *Pisas*, *Florentiamq;* perlustrare jussus. Istis omnibus in locis egregium & operæ & temporis precium fecit: adeò ut partes ei medicandi in Nosodochio quodam Florentiæ urbis committerentur; ubi quid in theoria profecisset, ipso opere ac praxi demonstravit. Paulò post Doctoris in medica facultate titulo & honore *Pisis* insignitus est. Factum id anno Christi *septuagesimo sexto*, ætatis Laubij anno *vicesimo secundo*.

In Galliam abit. Et Italiam. Medicatur in nosodochio Florentino. Doctor medicæ salutatur.

Nec verò prece aut precio, ut sæpè fit, in Italia istos honores cauponatus est: sed veris ingenij dotibus inque suæ doctrinæ genere præclarissimis profectibus. Quos sane ut primum in patriam rediit, imi & supremi subsellij homines, qui de ingeniis judicare poterant, agnoverunt: eiusque operâ feliciter usi sunt.

Reversus medicinam facit.

Quæ enim in verò medico requirũtur, in ipso fuerunt eximia. Debet enim medicus primo *peritus* esse trium, *præteritorum*, nempe unde infirmitas originem traxerit: deinde *præsentium*, quo in statu & gradu existat morbus: denique *futurorum*, sitne spes valetudinis recuperandæ.

Requisita in medico.

Alterum, quod in medico requiritur, est *diligentia* in remediis adhibendis, in ægro visitando, & aliis. Denique sit *fidelis*, bonaque fide omnia agat; nec lucri causa morbum producat.

Principiò autem de parentum consilio uxorem duxit virginem *Veronicam Waiblingerinam*, bonam bonis prognatam: anno *septuagesimo sexto*. Vixit cum eâ tranquillè annos *duodecim*, *quinque* ex ipsâ liberorum pater factus. Hac mortuâ orphanis impuberibus educandis, reique domesticæ curandæ, transiit ad secundas nuptias anno *undenonagesimo* supra *millesimum, quingentesimum*, *Ioannâ Rhemiâ*, primariæ familiæ virgine ductâ, quacum *octennium* sine bile exegit, eoq; amplius; *quatuor* liberis ex eâ susceptis.

Uxorem ducit Laubius.

In praxi, Physici in Repub. Augustanâ munere fungens, seu medicinâ faciendâ fuit fidelis & felix: erga Deum pius: in lectione Bibliorum adsiduus. In vitâ civili pacificus, ἀνυπόκριτος: & tam pauperi, quàm diviti in suo officio fideliter præstò fuit, ac beneficus erga egenos omnes, præcipuè scholasticos, si quos bonæ indolis nosset.

Virtutes & mores eiusd.

Meditatio mortis. Mortem longè antè condidicit, & ad eam se priùs pa[...] quam impetum faceret. Distichon enim hoc à se factum [...] effigiei, in æsinc[...]æ, addi voluit:

Mors mihi non mors est: quia Christi morte redemtus
Non morior: vita est mors tua, Christe, mihi.

**Laert. in Platone.* Quemadmodum autem Plato, ut *Laërtius scriptum rel[...]quit, πλ[...] ἐν γάμοις δειπνῶν: ita & Laubius, cùm c[...] nuptiali interesset, derepente doloribus gravissimis oborti[...]s, [...]men à fugi[...]s in proximum conclave conce[...]t. Ingravesce[...]e morbo, domum suam deportatus, advocatis duabus a[...]cis præcipuis, uxorem & liberos ipsis commend[...]vit; at[...]ue [...] eo inter preces exspiravit, cùm vixisset annos *quadraginta tres*. Frequens ip[...]t [...]nus factum est in æde *Vlrico* sacrâ Aug[...]st[...]æ, [...] *decimo tertio* Novembris, anno salutis, *millesimo, quingentesimo, nonagesimo septimo.*

Scripta. Inter negocia publica non neglexit studia privata: sed in communem medicorum usum, magnis impensis in lucem edidit librum, cui titulum fecit *Rosa Anglica*.

Transtulit etiam è Latino in vernaculum *commentarios in psalmos Davidis, à Luca Osiandro* scriptos editosque.

E Græca item in Latinam linguam traduxit celeberrimum medicum *Simeonem Sethū*: additurus plura, si supremo omnium rerum moderatori ita visum fuisset.

IOACHIMVS CAMERARIVS.

☉ 1598 d. 1. Octob. ætat 64. IOACHIMUS CAMERARIUS, reipub Norinbergensis medicus, natus est *Norimbergæ*, die *sextâ* Novembr. *decimâ* ante meridiem horâ anno Christi *millesimo, quingentesimo, trigesimo quarto*: patre *Ioachimo Camerario* Pabepergensi: matre *Annâ Truchsassiâ à Grünsperg*. Utrumq; ergo parentem *Camerariorū familia.* habuit ex familiis antiquissimis. *Camerariorum* enim inde a temporibus *Henrici*, quem vocant, *sancti*, suam originem ducit: & non tantū in *Paleperga* dignitate & honestis opibus clara: **De quibus in vita Ioach. patris Cam.* sed postea etiam *Norinbergæ* in patriciorum ordinem cooptata fuit: & arma *gentilitia pervetusta, in templis quibusdam *Pabepergæ & Norinbergæ* adhuc ostenduntur. *Truchsassiorum familia.* *Truchsassiorum* verò nobilis admodum in Franconiâ familia, ex qua uxoris Camerarij avus *Ludovicus*. *Othonis* comitis Palatini cancellarius fuit, in *Grünsperg castell.* ὁμωνύμῳ eius nepote desiit. Castellum Grünsperg in bello Bavarico in Noricorum potestatem pervenit.

Pater Joachimus, ut omnium liberalium artium, ita & illius scientiæ, quâ ex γενέσει cuiusque fortuna prædicitur, peritissimus fuit: quamvis plus illi, quàm Christiana pietas patitur, minime tribuerit. Figuræ, ut vocant, quam huic recens nato filio Joachimo erexit, nihil aliud, præter hunc titulum præfixit: φιλόπονος ϗ πολύτεχνος: qualem sanè toto vitæ suæ curriculo revera Joachimum medicum fuisse, omnes testabuntur quibus ille fuit cognitus. *Iudicium patris de filio Ioach.*

Statim à teneris, à doctissimo patre & præceptoribus domesticis, inter quos *M. Leonhard. Wolfius, & Ernestus Voglinus,* in pietate & bonis literis institutus, aliquot deinde pueritiæ annos cum fratre Philippo *Persa* in schola illustri ad Salam, sub præceptore *Erasmo Rudigero* & apud *Philippum Melanchthonem* consumsit: qui hujus loco adeò illum dilexit: ut, cubitum sese conferens, à nemine, nisi hoc Joachimo, vestes sibi exui (non Philippi mores) passus fuerit. Tantâ autem diligentia Melanchthon & studia & animum illius excoluit: ut singularis ac raræ amicitiæ, quæ cum Joachimo patre ipsi longo tempore intercesserat, illustre præbuerit documentum. *Puer apud Melancht. agit.*

Adolescens, & consilio patris, & naturali inclinatione ductus, ad medicam artem animum appulit. Itaque primùm *Wittembergæ*, postea *Lipsiam* reversus, medicos & ibi professores publicos diligenter audivit: è quibus fuerunt medici eximij *Wolfgangus Meurerus, & Nænius*: de quibus antè *Medicinæ dat operam.*

Paulò pòst jussu patris, *Vratislaviam* se ad *Ioannem Cratonem*, amicum paternum, trium postea, ut supra etiam diximus, Imperatorum archiatrum, contulit: & domesticus eius per biennium fuit. *Vivit cum I. Cratone.*

Nam Crato quidem omnium fortunarum suarum incrementa Joachimo patri accepta tulit: Joachimus verò filius postea, cùm in arte medicâ excelleret, & magni fieret; Cratonis in se benevolentiam & fidem prædicare nunquam destitit: cùm semper illum *præceptorum suum* nominare soleret.

Juvenis cum patre, sæpiùs peregrè avocato, multoties profectus, ex illius consuetudine quotidianâ cum doctior, tum melior evasit: cùm quidem & equos, quibus uterque naturali quodam ductu semper delectatus est, libenter curaret: & inter ministeria domestica, studia tamen sua nunquam intermitteret.

In *Italiam* deinde Cratonis consilio à patre missus, *Patavii* per annum medicos audivit celeberrimos *Fallopium, Capivaccium, Trincavellum, Aquapendentem*, alios; familiarissimè usus *I. Vincentio Pinello:* non lectiones solùm audiit, sed & anatomicis exercitiis ac disputationibus interfuit diligentissimè. Post *Bononiam* profectus, ampliùs anno tum aliis, tum *Vlyssi Aldrovando* operam dedit: ibidemque in reditu ex Neapolitano ac *In Italiam abit.*

Romano itinere, medicinæ doctor publicè cum applausu renunciatus est, anno *sexagesimo secundo* die *vicesimo septimo* Iulij. Interfuerunt panegyri præter alios *Philippus Edovardus*, & Octavianus secundus *Fuggari*, *Franchinus Montagnana*, *Volcherus Coiterus*, *Georg. Tetzelius* Norinbergensis, *Nicolaus Crellius* Lipsensis, *Paulus Weller* Norinbergensis.

Med. doctor renunciatur 1552. d. 27. Iul.

Intercessit Ioachimo patri cum aliquot viris eruditis in Italiâ singularis amicitia; inprimis cum *Petro Victorio*, nobili *Florentino*, totâ Europâ celeberrimo. Illi venientem ad se Ioachimum filium amantissimè complexi, omnique officiorum genere sunt prosecuti: inprimis optimus ille senex *Victorius*; qui ante alios fuit φιλογέρμαν@: ut hoc videre est, ex illius ad Germanos scriptis, & à *Ioanne Caselio* anno *septuagesimo septimo* editis epistolis: ex quibus unam ad Ioachimum nostrum, cùm *Patavii* degeret, missam, hîc inserere placuit: ut quæ præclaram artis medicæ continet laudem, & benevolentiam spirat singularem. Sic igitur ille:

Petrus Victor.

Eius ad Camerar. Epist.

Petrus Victorius S. D. Ioachimo Ioachimi F. Camerario.

Literæ tuæ mihi redditæ sunt x. cal. Maii datæ, cumque illis epistola patris tui, optimi & clarissimi viri, cui epistolæ non multò post diligenter respondi. Cùm autem facultatem hic habuerim mittendi eam satis tutò, ut spero, volui te omni hac molestiâ liberare: nec tamen non oportere iudicavi notũ tibi esse, quid fecerim, ne penderes diutiùs animi, vererereque ne fasciculus ille literarũ mihi non redditus esset, simulque cùm te amare cœperim statim, ut cognovi, ex quo patre natus esses, eáque de causâ cupiam tibi, ut debeo, quacunque re possum prodesse: loqui tecũ aliquantulũ volui de studiis literarũ, in quibus te video volutari, & erga illa, si fieri per me potest, benè animatũ, magis adhuc inflãmare. Nihil.n. est q tibi maiorem voluptatem allaturum sit, industriamque tuam in altiore loco positurum.

Medicina elog. *Arti aũt illi perdiscendæ te dedisti, ut audio, quæ honesta est, & hominũ generi salutaris. Illud .n. Homeri tibi notum esse scio, qui eo etiam in loco, ubi multis modis cõmune bonũ procurari poterat, ubique inprimis militum virtus ita in honore habebatur, nõ dubitavit tamen clarã voce canere: ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξι@ ἄλλων. ac verè id quidẽ, cùm salutẽ hominib. medicus det, sanosque ille multos studio & operã suã in vita retineat qui in morbi ac vulnerũ dolore, nisi præstò ipse fuisset, absumti citò fuissent. Et finis igitur, quem tibi ꝓposuisti, splendidus est dignitatisque plenus: & ad eum omnib' animi ac corporis virib. contendere debes. q etiam ut facias, à te postulat locus ipse, in quẽ venisti. Cùm .n. Patavii te contulisti, quæ urbs est domicilium omnium virtutũ, & tanquam mercatus quidã bonarum artium, eodem tempore te inde ornatum & copiosè instru-*

ctum discessurum spopondisti. In quam enim reprehensionem incurrant, vel vituperationem potiùs, qui ex aliquo celebri Gymnasio demum inanes redeunt, frustraque illic multos annos consumserunt, testimonio eiusdem gravissimi poetæ intelligitur, qui communiter de longâ peregrinatione, quæ fructus nullos tulit, omnique irrito conatu:

αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι.

quæ sententia veteribus ita probata est, ut omnium ore celebraretur, nec quicquam versiùs sapientiùsque dici posse existimaretur. Sed nihil est quod magis te in hoc itinere optimarum artium retinere debeat, atque etiam aliquem stimulũ tibi admovere, ut citius ad metã pervenias, quàm auctoritas patrui tui, qui cũ omni laude floreat, celebreturque summo cõsensu eruditorũ omniũ, te non respõdere gloriæ ipsius, neque imitari instituta, ac vitã maximè spectati viri, infamiæ plenũ, & dedecoris esset. Decet igitur te maculam hanc fugere, vel potiùs te maiorem, quàm ille consecutus esset laudem & gloriam, si fieri ullo pacto, potest, adipisci conari, ut postea unâ cum Sthenelo Homerico glorieris,

ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ᾽ ἀμείνονες εὐχόμεθ᾽ εἶναι.

Nescio autem quomodo dum te hortari studeo, desiderioque tuæ laudis incensus sum, tertiùm iam me, quod in scribẽdo non valde consuevi, ad Homeri magniloquentiã contuli. Puto autem id factũ esse consilio divino, ut quod per me efficere non potuissem, & tamen valde illud optarim auctoritate summi poetæ obtineretur, nomenque Homeri valeret ad te impellendũ, & ad cursum istũ honorũ, in quo versaris, magis inflammandũ. Vale, ac quæ fideli animo tecum de hoc egi, in bonam partem accipito. Si qua verò in re, dum istic degis, tibi opera mea utilis esse potest, peto à te maiorem in modum, ut me admoneas. Habeo enim istic nonnullos studiosos mei, qui rogati à me commodis tuis non deerunt. Fieri autem potest, ut, cùm tam longè domo absis, aliquâ re aliquando egeas. Quod si sensero, non patiar, ut te mihi pater tuus frustra commendasse videatur, cuius voluntati magnopere satisfacere cupio. Rursus vale.

Reversus in Germaniam Camerarius, medicinæ doctoris honore decoratus, quãvis illi honestæ conditiones partim scholasticæ in Academiis, partim aulicæ certatim offerrentur: patriã tamen suam *Norinbergã* elegit de patris voluntate; ubi sedem fixit & artem medicã feliciter exercere cœpit, anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quarto:* inque statione illâ ad mortem usque permansit. A repub. Noricâ non nisi paucis ante obitum annis stipendium annuũ, quamvis sæpe oblatũ, accepit, nec rem adeò magnam fecit ex suâ in urbe professione: quò d ab affinitate, vel aliâ necessitudine junctis non facilè aliquid acciperet. Quamvis autem & à principibus nonnullis expeteretur ipsius opera: ab aulis tamen semper abhorruit, etiam cùm splendida munia non deessent, illud semper usurpans;

Redit in patriam Camer.

Norinberga medicam artem exercet.

Expetitur ab aulis princip.

Alterius non sit, qui suus esse potest.

Non

Non tantum autem in civitate patriâ opem medicam exteris petentibus, cum singulari laude & successu, sed etiam alibi in Germaniâ præstitit. Hinc summis principibus apprimè [illegible], sæpè ab illis accersitus est. *Augusto & Christiano* Saxoniæ Electoribus aliquoties invaletudine adfuit. & hoc ex lethali morbo, quo etiam exstinctus est, decumbente, tempestate aliquandum turbidâ & difficili viâ evocatus, cùm periculo suæ valetudinis, celeriter *Dresdam* veniret; nec tamen vivum Electorem reperit: ubi sanè si in tempore adesse potuisset: nihil in se fidei & diligentiæ desiderari passus fuisset. Electorem *Palatinum* periculosè *Neagora* ægrotantem, cùm DEO, sanitati restituit & suitri loco ab ipso torquem aureum, cum effigie illius itidem auream tulit.

Electorib. Saxon. est à med.

Item Palatino.

Inprimis autem gratus & acceptus fuit Ecclesiasticis quibusdam principibus, *Danieli Brendelio*, *Wolfgango Dalburgio*, Archiepiscopis *Moguntinensibus*. Episcopis item aliquot *Herbipolensibus & Pabepergensibus*. Taceo multos alios magni nominis proceres, & inprimis *nobilitatem Franconicam*; apud cuius præcipua membra magno fuit in honore.

Et Episcopis.

Fuit itaque Cameratius ἰατρικώτατος καὶ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, non domi tantum, sed apud exteros etiam, ob singulares in arte medicâ observationes, & facilimam medendi methodum, & fidem atque solicitudinem incredibilem celeberrimus, & prorsus secundum Horatium, *celer atque fidelis medicus*: ut non tantùm præcipui in Germaniâ, sed etiam in Italiâ medici consilio ipsius uterentur. Ipse autem ut natura erat optimus, & ab omni invidiâ remotissimus, in gravioribus morbis, cùm præsertim personarum etiam dignitas id requireret; libenter & ultrò alios medicos admisit; & ut secum adhiberentur flagitavit: ut ita communicato consilio tutiùs cura ægroti procederet.

Camer. medicus excellens.

Medicorum inde *collegium* ipsius studio & auctoritate *Norinberga* primùm institutum, & Senatus auctoritate confirmatum fuit, fine optimo & reipub. utilissimo. Ei sæpiùs summâ cum vigilantia præfuit. In *Cordi* etiam *dispensatorio* renovando, & in *pharmacopoleorum visitationibus*, industria & fides ipsius adeò enituit: ut cura sanitatis in illâ urbe ipsius veluti prima & præcipua semper fuerit. In medicamentorum præparatione adeò erat solicitus; ut plerunque illa ipse degustaret prius, quàm ægroto propinarentur: unde etiam in senectute magnam se imbecillitatem virium sibi attraxisse animadverterit. Abhorrebat autem a multitudine pharmacorum: & quandiu saltem motus pateretur, diætæ potiùs accuratæ præscriptione, & lenioribus ægrotum reficere studebat; quàm aliis. Cùmque esset natura omnium humanissimus, adeò desideratus & acceptus [illegible]

Instituit colleg. medicorũ Norinbergæ.

rusq[illegible]

risque ægrotis fuit: ut illo veniente certissimam recuperandæ valetudinis spem conciperent.

Peritiam autem rei medicæ, & τῶν ἁπλῶν φαρμάκων, primum ex ipsis fontibus *Hippocratis*, *Galeni*, & aliorum, cùm linguæ Græcæ esset callentissimus, hausit: tum in Italiâ ab excellentissimis medicis, *Vlysse Aldobrando*, *Hippolyto Salviato*, *Aloysio Anguillarâ*: quorum curationibus assiduè interfuit, accepit: tum usu perpetuo ac diuturno confirmavit: ut inter primos nostri seculi medicos suo merito debeat referri. *A quibus medicinam didicit Camerar.*

Ad ubertatem autem proventum suæ professionis etiam *Chymica* excoluit: & non exiguos eam in rem sumtus fecit: quamvis rarò illis, & admodum cautè uteretur. Execrabatur enim omnes, qui temerariam manum illis adhibentes, mortem multis ægrotis accelerant. Observavit eâ in arte singularia multa, paucis aliis animadversa. *Chymica excolit.*

Circumforaneos autem illos *pharmacopolas*, *agyrtas*, *Paracelsistas*, *vetulas medicamentarias*, & alias id genus pestes, è Repub. exstirpandas censuit: quod ab illis turpis quæstus causâ plures interimantur, quam gladio. *Pestes medicinæ odit.*

In βοτανολογικοῖς cunctis Germaniæ medicis palmam præripuit. Nam φύσει καὶ προαιρέσει, ut ipse de se profitebatur, ad rei herbariæ studium impulsus, nulli labori aut sumtui pepercit: ut plantarum omnium exquisitissimam cognitionem non ipse tantum adipisceretur: sed historiam etiam absolutam poster tati relinqueret. Hortum igitur instructissimum in pomærio Norico magnis impensis coluit: in quo ἐξωτικὰ infinita ostendere solebat: ut rarò illustrior aliquis hospes *Norinbergam* transierit: qui illum non cupidissimè inspexerit. Exstat typis editus illius *hortus medicus & philosophicus*: in quo infinitas plantas in suburbano illo horto suo enatas, breviter, sed admodum accuratè descripsit; interspersis alicubi philologicis doctrinis utilissimis. Et hæc causa fuit, cur quemadmodum cum aliis plerisque celebrioribus in Germaniâ, & extra eam medicis amicitiam coluit: ita inprimis *Carolo Clusio*, *Prospero Alpino*, & aliis φιλοβοτάνοις familiarissimè usus fuerit: quorum alius rara multa variis in peregrinationibus collecta liberaliter communicavit: alius ex ipsâ *Ægypto & Orientalibus regionibus* sæpiùs literis ad ipsum scriptis, antea in Germaniâ nunquam visa semina, bulbos & plantas transmisit. Plurima etiam ad ipsum miserunt *Iosephus de Casabonâ*, magni ducis Hetruriæ (ut vocant) Simplicista; *Iacobus Dalechambius* Lugdunensis medicus; *Bernardus Paludanus*, *Thomas Pennerus* Londinensis; *Ioannes Aicholtz* Viennensis medicus; *Nicolaus Raffius* chirurgus regius in Galliâ; *Ioan. Antonius Saracenus* Allobrox, & alij complures. Ipse vicissim illis, & si qui alij exoticis plantis dele- *Res herbaria studet.* *Hortus Camerarii.* *Medici eiusd. amici.*

delectarentur, ex suo horto quicquid potuit, ultrò co[illegible]cavit.

Charus Landgravio Cam.

Conciliavit hoc studium Camerario inprimis [illegible] principis *Wilhelmi*, Hassiæ Landgravij, gratiam. Nam cum [illegible] ipse hortensi stirpium culturâ admodum delectaretur: ad [illegible] suum, quem *Cassellis* instruxerat amœnissimum, ex[quis]i[illegible] ornandum Camerarij operâ usus: eumque quamdiu vixit, [illegible] mo favore est prosecutus: cuius rei testimonium perhibent complures ipsius Landgravij ad Camerarium scriptæ epistolæ; quæ etiamnum adservantur.

Ioach. Iungerman. Camerarii nepos.

Habuit in convictu suo semper unum atque alterum rei herbariæ studiosum, & inprimis sororis suæ filium *Ioachimum Iungermanum* Lipsensem, ad miraculum usque eruditum juvenem, & prorsus natum ad rem medicam, & inprimis herbariam: qui cum imitatione *Clusii*, *Prosperi Alpini*. *Rauvvolfii*, & aliorum peregrinationibus variis, & inprimis in *Palæstinam*, aliasque Orientales regiones susceptis, tandem in mari *Peloponnesiaco* navigans, ex contagioso morbo periisset: dici non potest, quàm graviter optimus Camerarius casum illum tulerit: non tam quòd amisisset, quem filii loco propter insignes animi dotes dilexerat; quàm quod respub. literaria tanto fructu caritura esset, quem ipso vivo percepisset: cùm quidem unà cùm ipso observatione, etiam hodœporicæ illius interiissent.

Camerarius emit bibliothecam herbariam Gesn.

Atque ut appareat, quàm fuerit cupidus Camerarius noster hac in parte juvandi remp. non exiguis sumtib⁹ à *Casparo Wolfio* Tigurino medico, *Conradi Gesneri* bibliothecam herbariam, & opera botanologica imperfecta, quæ ille supremis tabulis Wolfio legaverat, sibi coëmit. Fuerant in illa icones plantarum non paucæ ligno insculptæ, & ad vivum etiam permultæ stirpes admodum accuratè depictæ, item collectanea quædam βοτανολογικὰ: unde facilè apparuit, plenissimam rei herbariæ historiã Gesnerum meditatum fuisse. Eius igitur exemplo ut Camerari⁹

Edit herbariũ Matthioli.

propositi laudabilis specimẽ aliquod daret: *Petri Andr. Matthioli* herbariũ Latinè & Germanicè, novis figuris & observationibus à se illustratũ, & auctius redditũ edidit: ꝙ hactenus sæpiùs recusum, versatur in omniũ manib⁹. Collegerat aũt jam plurima quę ad maius illud opus Botanicũ, à Gesnero ceptũ perficiendũ destinaverat: cui fecerat titulũ *παραλειπομένων rei herbariæ*: in quo

Rei herbariæ παραλειπόμενα.

potissimũ ab aliis scriptorib⁹ Botanicis derelicta, vel nõ accuratè descripta, aut delineata, ipse plenius, additis simul pluribus remediis & singularibus observationibus, longo à se usu deprehensis tractare decreverat: sed functionis ipsius catenati labores, peregrinationes variæ, valetudinis etiam infirmioris incommoda, tam præclarum opus ut absolveretur non concesserunt. De *Mo-*

Tractatus de monocerote.

nocerote etiam sive unicornu accuratum tractatum composu[it]

quem

quem tamen non protſus ad finem perduxit. Cæterum ut facilis prorſus & benignus fuit: ita multis ſecretiora etiã in re medicâ & herbariâ, ab ipſo petentibus non invidit: ſed liberaliter impertiit: quæ quoſdam poſtea ſibi adſcripſiſſe compertum eſt. *Ioanni Poſthio* multa communicavit, etiam quæ alij planè arcana haberi volebant: inter quæ *remedium contra cancrũ, Fuchſii*: quo iſte ferè ſolo emerſit, & rem fecit: cui ſi *centum aureos* obtuliſſet: (verba ſunt Camerarij ad Poſthiũ) vix ab eo impetraſſet: fuit autem forruito nactus.

Fuchſii remedium contra cancrum.

Quemadmodum autem ſtudio botanologico plurimũ temporis, quantũ illi ſaltẽ à curâ quotidianâ ægrorũ, & aliis occupationib' reliquum fuit, dare ſolebat: ita etiam animi cauſa *Centuriam unam ex re herbariâ deſumtorum ſymbolorum & emblematum collegit* & edidit: quibus deinde duas alias, unam *de quadrupedibus*, alteram *de volatilibus*, ſubmiſit. Quartam *de aquatilibus & reptilibus* incoaverat: quam ad finem perduxit, & unâ cum tribus prioribus accuratiùs in lucem denuò produxit *Ludovicus* filius, JC. conſiliarius Palatinus. Acceſſit ad ſymbolica illa eò libentiùs: quod picturarum inſignis amator & admirator eſſet; congeſtis non ſine ſumtu multis præſtantiſſimorum artificum picturis, & inprimis in æs inciſis quàmplurimis: qua in re etiam nimium illum eſſe parens Joachimus aliquando cenſuit: cùm petiiſſet ab eo *Petri Victorii* effigiem, ab Italo pictore accuratiſſimè factam: quam & miſſam etiam nunc Ludovicus filius adſervat.

Centuria ſymbolorum & emblematum Camerarii.

Amans picturæ Camerar.

Rerum omnium naturalium, foſſilium, lapidum, metallorũ, & id genus aliorum rariorum, diligentiſſimus fuit indagator: ut in ipſius Muſæo velut epitomen orbis quis cõſpiceret: unde cum viris ſummis, quib' talia curæ, inprimis cum *Ferdinando Imperatore, Ioanne Baptiſtâ Portâ*, Neapolitanis, *Franciſco Calceolario* Veronenſi, *Ioanne Vincentio Pinello, Bernardo Paludano, Felice Platero*, & aliis, literarum atque communicationis liberalis perpetuum ipſi commercium intercceſſit.

Et rerum naturalium.

Rei etiam ruſticæ valde ſtudioſus fuit: de qua & opuſcula quædam edidit, anno *ſeptuageſimo ſeptimo*, inſcripta magno illi *Eraſmo Neuſtetero*, cognomento *Sturmer*, canonico Pabcpergenſi & Witrizburgenſi, Camerariæ gentis inſigni patrono. Hinc eò impenſiùs prædia non tantùm avita; ſed etiam à ſe emta, coluit: ut pòſt dicetur.

Item rei ruſticæ.

Eraſmus Neuſteter cognomento Sturmer.

A patre, rei equeſtris peritiſſimo, hoc habuit: ut & ipſe equos amaret; & plerunque unum atque alterum aleret: ut quaſi gentilitium ſit Camerariis, ut ſint φίλιπποι. Neque verò à viris doctis rei equeſtris ſtudium prorſus alienum eſſe quis exiſtimet: cùm quidem illis, qui in rebus gerendis verſantur; & qui-

Camerarii φίλιπποι.

Studiũ equorum doctis non alienum.

& quibus crebrò peregrinandum est; illud veluti [illegible] necessarium: ac neminem magni rectiq[ue] [illegible] jud[ic]a[ti] [illegible] equos aversetur aut contemnat. Certè o[raculum] [illegible] de [illegible] ribus præstantissimis, & viris fortissimis respon[dens] [illegible] o loco equos commemorat: ἵπποι, θρηΐκιαι, λακ[εδαιμόνιαι] [illegible] γυναῖκες, ἄνδρες δ' οἳ πίνουσιν ὕδωρ κα[λ]ῆς Ἀρ[εθούσης]. [illegible] metus etiam ad gentem [illegible] ἀνθρώπων, [illegible] τοὺς ἱπποπόλους adjungit. Nullum igitur [illegible] ingenuius offerri munus potuit, quam equus [illegible] & commodus, quâ in parte sæpe ipsi gra[tifi]catus fuit nobilissimus, & [illegible] stris peritissimus vir, *Georgius Ludovicus Huttensis Francus* qui in præfecturâ tandem Mosbacensi obiit, functus antea in aulâ electorali Palatina honoribus defunctus. [illegible] cum fratre, & aliis nobilibus Franconicis, in convictu Joachimi patris *Lipsiæ*; unde usque ad obitum præcipue Camerarium nostrum dilexit.

Apoll. Delph. oraculum.

Georg. Ludov. Huttenus.

Sed tempus jam monet; ut ad finem perducatur narratio. Ut igitur laboriosa fuit admodum tota Camerarij vita, ita & valetudo eius sæpè fuit infirmior. Ex *Misniâ ab Augusto* electore aliquando domum rediens, in difficillimum morbum incidit. Destillationibus cerebri, dentium doloribus, & cruditatibus admodum fuit obnoxius. Toto autem obitum *triennio*, cùm alvus plerunque laxa esset, crebriori diarrhæa divexatus, viribus indies admodum defecit: cui malo cùm insomnia alias ipsi sæpenumero molesta, continua ferè tandem accederet: facilè animadvertit, vitam sibi diuturnam minimè sperandam esse. Curam igitur non tam corporis, quàm animæ habere cœpit: sacris lectionibus & meditationibus totum se devovens: cùm quidem *psalmorum paraphrases* præcipuorum Theologorum diligenter evolveret: & *patres* etiam *Græcos*, quos olim accuratè legerat, sæpiùs repeteret. Sacra autem *biblia* semper ad manum habuit; atque adsiduè evolvit.

Valetudo Camerarii.

Tandem testamento inter liberos ritè facto, ingravescente vi morbi, corporis sævissimis doloribus, patientiâ Christiano homine dignâ superatis, piè & constanter, placidissimam animam redemtori suo reddidit, *undecimo* die Octobris, anno Christi, *millesimo*, *quingentesimo*, *nonagesimo octavo*; cum luctu quidem bonorum, sed magno suo cum bono & commodo, ereptus tot miseriis, & insertus sanctorum cœtui in cælis in quo illum Christi merito ardenter confisum, æternâ nunc lætitia & felicitate frui, sanctissima illius mors neminem dubitare sinit. *Beati* enim, *qui in Domino moriuntur.*

Obitus.

Epitaphio qua forma [illegible] voluerit: indicant hæc ipsius testatoris verba: *Ad meam* (inquit) *sepulturam, si placet heredibus, in parva aneâ tabellâ hæc poterunt addi:*

Epitaphium.

HIC

HIC SITA SUNT OSSA JOACHIMI CAMERARII. IOACH. F. MEDICI NORIMBERGENSIS, QUI VIXIT ANN. .... M. .. D. ...

☉ A. M. D. XCIIX. COMMENDANS SE IMMENSÆ MISERICORDIÆ DIVINÆ.

Vita mihi mors est; mors mihi vita nova est.

Statura corporis justæ fuit magnitudinis: vultus ei admodum decorus & amabilis: affabilis & humanitas incredibilis; statim ut ipso alloquio quemvis ad se alliceret: barba satis copiosa: nigricantes oculi: nasus aquilinus, qualis in Persarum regibus laudatur. Canities præmaturè illi obvenit, quæ cum ætate aucta, & frons rugis obsita: unde imagini suæ ex cerâ affabrè fictæ, ipse hos versiculos adscripsit: cùm annos haberet tantùm quinquaginta: *Prosopographia eius.*

Iam mihi deterior canis adspergitur ætas:
Iamque meos vultus ruga senilis arat.
Confiteor; facere hoc annos: sed & altera causa est,
Anxietas animi, continuusq; labor. *Caniciei causa.*

Uxores tres habuit. Ex primâ duobus antea medicis nupta vidua, *Iustinâ Bernbeckiâ*, unicum filium *Ioachimum*, èxstinctâ matre in puerperio sustulit: qui patri in statione succedens, cum laude etiamnum medicinam facit *Norinbergæ* in patria. Altera *Maria*, ex nobilissima *Rummelsorum à Lonerstad* familia, *quatuor* illi filios, & *unicam* filiolam peperit: quorum natu maximus *Philippus*, & filiola, infantes obierunt, matre quoque ipsâ in puerperio occumbente. Vivunt ex filiis adhuc duo, *Balthasar*, præfectus *Cubanus* in Palatinatu ad Rhenum, & *Ludovicus* jurisconsultus, Elect. Palat. consiliarius. *Christophorus* ipsorum frater, cùm sub ordinibus Hollandiæ stipendia meruisset, *Rhembergæ* in præsidio obiit. Tertia coniux *Ursula* superstes, relicta ex antiquâ *Tiliorum* familiâ, unicam filiam illi est enixa. *Camerarii uxores & liberi. Ioach. Camer. Ioach. F. Ioach. N. Balth. & Ludov. Camer.*

De hoc viro, si rem omnem in pauca velimus conferre, verissimè dici potest: quod fuerit εὐσεβὴς πρὸς θεὸν, ἐγκρατὴς πρὸς ἑαυτὸν, πρᾶος πρὸς πάντας. *Pietatem* enim inprimis, & verum veri DEI cultum ante oculos habens, orthodoxæ fidei se totum dedidit: patres antiquos, inprimis Græcos, evolvit, tam accuratè temporis rationem dispensans; ut quamvis fractus diurnis, in visitandis toto die ægrotis, laboribus; domi tamen ne horam quidem prætermitteret: quâ non aliquid vel legeret v- *Pietas Cam. Diligentia.*

Romano itinere, medicinæ doctor publicè cum applausu renunciatus est, anno *sexagesimo secundo* die *vicesimo septimo* Iul.

Med. doctor renunciatur 1552. d. 27. Iul.

Interfuerunt panegyri præter alios *Philippus Edovardus*, *& Octavianus* secundus *Fuggari*, *Franchinus Montagnana*, *Volcherus Coiterus*, *Georg. Tetzelius* Norinbergensis, *Nicolaus Crellius* Lipsensis, *Paulus Weller* Norinbergensis.

Petrus Victor. Intercessit Joachimo patri cum aliquot viris eruditis in Italiâ singularis amicitia; inprimis cum *Petro Victorio*, nobili *Florentino*, totâ Europâ celebertimo. Illi venientem ad se Joachimum filium amantissimè complexi, omnique officiorum genere sunt prosecuti: inprimis optimus ille senex *Victorius*; qui ante alios fuit φιλογέρμανος: ut hoc videre est, ex illius ad Germanos scriptis, & à *Ioanne Caselio* anno *septuagesimo septimo* editis epistolis: ex quibus unam ad Joachimum nostrum, cùm *Patavii* degeret, missam, hîc inserere placuit: ut quæ præclaram artis medicæ continet laudem, & benevolentiam spirat singularem. Sic igitur ille:

Eius ad Camerar. Epist.

Petrus Victorius S. D. Ioachimo Ioachimi F. Camerario.

Literæ tuæ mihi redditæ sunt x. cal. Maii datæ, cumque illis epistola patris tui, optimi & clarissimi viri, cui epistolæ non multò post diligenter respondi. Cùm autem facultatem hic habuerim mittendi eam satis tutò, ut spero, volui te omni hac molestiâ liberare: nec tamen non oportere iudicavi notũ tibi esse, quid fecerim, ne penderes diutiùs animi, vererereque ne fasciculus ille literarũ mihi non redditus esset, simulque, cùm te amare cœperim statim, ut cognovi, ex quo patre natus esses, eâque de causâ cupiam tibi, ut debeo, quacunque re possum prodesse: loqui tecũ aliquantulũ volui de studiis literarũ, in quibus te video volutari, & erga illa, si fieri per me potest, benè animatũ, magis adhuc inflãmare. Nihil .n. est q tibi maiorem voluptatem allaturum sit, industriamque tuam in altiore loco positurum.

Medicinæ elog. *Arti aũt illi perdiscendæ te dedisti, ut audio, quæ honesta est, & hominũ generi salutaris. Illud .n. Homeri tibi notum esse scio, qui eo etiam in loco, ubi multis modis cõmune bonũ procurari poterat, ubique inprimis militum virtus ita in honore habebatur, nõ dubitavit tamen clarâ voce canere:* ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. *ac verè id quidẽ, cùm salutẽ hominib. medicus det, sanosque ille multos studio & operâ suâ in vita retineat qui in morbi ac vulnerũ dolore, nisi præstò ipse fuisset, absumti citò fuissent. Et finis igitur, quem tibi proposuisti, splendidus est dignitatisque plenus: & ad eum omnib' animi ac corporis virib. contendere debes q etiam ut facias, à te postulat locus ipse, in quẽ venisti. Cùm .n. Patavii te contulisti, quæ urbs est domicilium omnium virtutũ, & tanquam mercatus quidã bonarum artium, eodem tempore te inde ornatum & copiosè instru-*

ctum

rum discessurum spopondisti. In quam enim reprehensionem incurrant, vel vituperationem potius, qui ex aliquo celebri Gymnasio demum inanes redeunt, frustraq; illic multos annos consumserunt, testimonio eiusdem gravissimi poetæ intelligitur, qui communiter de longâ peregrinatione, quæ fructus nullos tulit, omniq; irrito conatu:

αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι.

quæ sententia veteribus ita probata est, ut omnium ore celebraretur, nec quicquam verius sapientiusq; dici posse existimaretur. Sed nihil est quod magis te in hoc itinere opt. artium retinere debeat, atq; etiam aliquem stimulū tibi admovere, ut citius ad metā pervenias, quàm auctoritas patrui tui, qui cū omni laude floreat, celebreturq; summo cōsensu eruditorū omniū, te non respōdere gloriæ ipsius, neq; imitari instituta, ac vitā maximè spectati viri, infamiæ plenū, & dedecoris esse. Decet igitur te maculam hanc fugere, vel potius te maiorem, quàm ille consecutus esset laudem & gloriam, si fieri ullo pacto, potest, adipisci conari, ut postea unâ cum Sthenelo Homerico glorieris,

ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι.

Nescio autem quomodo dum te hortari studeo, desiderioq; tuæ laudis incensus sum, tertiùm iam me, quod in scribēdo non valde consuevi, ad Homeri magniloquentiā contuli. Puto autem id factū esse consilio divino, ut quod per me efficere non potuissem, & tamen valde illud optarim auctoritate summi poëtæ obtineretur, nomenq; Homeri valeret ad te impellendū, & ad cursum istu honoris, in quo versaris, magis inflammandū. Vale, ac quæ fideli animo tècum de hoc egi, in bonam partem accipito. Si qua verò in re, dum istic degis, tibi opera mea utilis esse potest, peto à te maiorem in modum, ut me admoneas. Habeo enim istic nonnullos studiosos mei, qui rogati à me commodis tuis non deerunt. Fieri autem potest, ut, cùm tam longè domo absis, aliquâ re aliquando egeas. Quod si sensero, non patiar, ut te mihi pater tuus frustra commendasse videatur, cuius voluntati magnopere satisfacere cupio. Rursus vale.

Reversus in Germaniam Camerarius, medicinæ doctoris honore decoratus, quāvis illi honestæ conditiones partim scholasticæ in Academiis, partim aulicæ certatim offerrentur: patriā tamen suam *Norinbergā* elegit de patris voluntate; ubi sedem fixit & artem medicā feliciter exercere cepit, anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quarto:* inque statione illâ ad mortem usque permansit. A repub. Noricâ non nisi paucis ante obitum annis stipendium annuū, quamvis sæpe oblatū, accepit, nec rem adeò magnam fecit ex suâ in urbe professione: quò d ab affinitate, vel aliâ necessitudine junctis non facilè aliquid acciperet. Quamvis autem & à principibus nonnullis expeteretur ipsius opera: ab aulis tamen semper abhorruit, etiam cùm splendida munia non deessent, illud semper usurpans;

Redit in patriam Camer.

Norinbergæ medicam artem exercet.

Expetitur ab aulic. princip.

Alterius non sit, qui suus esse potest.

Non

Non tantum autem in civitate patriâ opem medicam consilis petentibus, cum singulari laude & successu, sed etiam [illegible] in Germaniâ præstitit. Hinc summis principibus apprime [illegible], sæpè ab illis accersitus est. *Augusto & Christiano* Saxoniæ Electoribus aliquoties invaletudine adfuit: & hoc ex [illegible] bo, quo etiam exstinctus est, decumbente, tempestate [illegible] dum turbidâ & difficili viâ evocatus, cùm periculo suæ valetudinis, celeriter *Dresdam* venit; nec tamen vivum Electorem reperit: ubi sanè si in tempore adesse potuisset, nihil in [illegible] & diligentiæ desiderari passus fuisset. Electorem *Palatinum* periculosè *Neagora* ægrotantem, cùm Deo, sanitati restituisset & suitri loco ab ipso torquem aureum, cum effigie illius itidem aurea tulit.

Electorib. Saxon. est à med.

Item Palatino.

Inprimis autem gratus & acceptus fuit Ecclesiasticis quibusdam principibus, *Danieli Brendelio*, *Wolfgango Dalburgio*, Archiepiscopis *Moguntinensibus*. Episcopis item aliquot *Herbipolensibus & Pabepergensibus*. Taceo multos alios magni nominis proceres, & inprimis *nobilitatem Franconicam*; apud cuius præcipua membra magno fuit in honore.

Et Episcopis.

Fuit itaque Camerarius ἰατρικώτατος καὶ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, non domi tantum, sed apud exteros etiam, ob singulares in artem medicâ observationes, & facilimam medendi methodum, & fidem atque solicitudinem incredibilem celeberrimus, & prorsus secundum Horatium, *celer atque fidelis medicus*: ut non tantùm præcipui in Germaniâ, sed etiam in Italiâ medici consilio ipsius uterentur. Ipse autem ut natura erat optimus, & ab omni invidiâ remotissimus, in gravioribus morbis, cùm præsertim personarum etiam dignitas id requireret; libenter & ultrò alios medicos admisit; & ut secum adhiberentur flagitavit: ut ita communicato consilio tutiùs cura ægroti procederet.

Camer. medicus excellens.

Medicorum inde *collegium* ipsius studio & auctoritate *Norinbergæ* primum institutum, & Senatus auctoritate confirmatum fuit, sine optimo & reipub. utilissimo. Ei sæpiùs summâ cum vigilantiâ præfuit. In *Cordi* etiam *dispensatorio* renovando, & in *pharmacopoleorum visitationibus*, industria & fides ipsius adeo enituit: ut cura sanitatis in illâ urbe ipsius veluti prima & præcipua semper fuerit. In medicamentorum præparatione adeò erat solicitus; ut plerunque illa ipse degustaret prius, quàm ægroto propinarentur: unde etiam in senectute magnam sibi imbecillitatem virium sibi attraxisse animadvertit. Abhorrebat autem à multitudine pharmacorum: & quandiu saltem morbus pateretur, diætæ potiùs accuratæ præscriptione, & lenioribus ægrotum reficere studebat; quàm aliis. Cùmque esset natura omnium humanissimus; adeò desideratus & acceptus [illegible]

Instituit colleg. medicorũ Norinbergæ.

risque

risque ægrotis fuit: ut illo veniente certissimam recuperandæ valetudinis spem conciperent.

Peritiam autem rei medicæ, & τῶν ἁπλῶν φαρμάκων, primum ex ipsis fontibus *Hippocratis*, *Galeni*, & aliorum, cùm linguæ Græcæ esset callentissimus, hausit: tum in Italiâ ab excellentissimis medicis, *Vlysse Aldobrando*, *Hippolyto Salviano*, *Aloysio Anguillara*: quorum curationibus adsiduè interfuit, accepit: tum usu perpetuo ac diuturno confirmavit: ut inter primos nostri seculi medicos suo merito debeat referri. *A quibus medicinam didicit Camerar.*

Ad uberiorem autem profectum suæ professionis etiam *Chymica* excoluit: & non exiguos eam in rem sumtus fecit: quamvis rarò illis, & admodum cautè uteretur. Execrabatur enim omnes, qui temerariam manum illis adhibentes, mortem multis ægrotis accelerant. Observavit eâ in arte singularia multa, paucis aliis animadversa. *Chymica excolit.*

Circumforaneos autem illos *pharmacopolas*, *agyrtas*, *Paracelsistas*, *vetulas medicamentarias*, & alias id genus pestes, è Repub. exstirpandas censuit: quod ab illis turpis quæstus causâ plures interimantur, quàm gladio. *Pestes medicinæ odit.*

In βοτανολογικοῖς cunctis Germaniæ medicis palmam præripuit. Nam φύσει ϗ προαιρέσει, ut ipse de se profitebatur, ad rei herbariæ studium impulsus, nulli labori aut sumtui pepercit: ut plantarum omnium exquisitissimam cognitionem non ipse tantum adipisceretur: sed historiam etiam absolutam posteritati relinqueret. Hortum igitur instructissimum in pomœrio Norico magnis impensis coluit: in quo ἐξωτικὰ infinita ostendere solebat: ut rarò illustrior aliquis hospes *Norinbergam* transierit: qui illum non cupidissimè inspexerit. Exstat typis editus illius *hortus medicus & philosophicus*: in quo infinitas plantas in suburbano illo horto suo enatas, breviter, sed admodum accuratè descripsit; interspersis alicubi philologicis doctrinis utilissimis. Et hæc causa fuit, cur quemadmodum cum aliis plerisque celebrioribus in Germaniâ, & extra eam medicis amicitiam coluit: ita inprimis *Carolo Clusio*, *Prospero Alpino*, & aliis φιλοβοτάνοις familiarissimè usus fuerit: quorum alius rara multa variis in peregrinationibus collecta liberaliter communicavit: alius ex ipsâ *Ægypto & Orientalibus regionibus* sæpiùs literis ad ipsum scriptis, antea in Germaniâ nunquam visa semina, bulbos & plantas transmisit. Plurima etiam ad ipsum miserunt *Iosephus de Casabonâ*, magni ducis Hetruriæ (ut vocant) Simplicista; *Iacobus Dalechambius* Lugdunensis medicus; *Bernardus Paludanus*, *Thomas Pennerus* Londinensis; *Ioannes Aicholtz* Viennensis medicus; *Nicolaus Raffius* chirurgus regius in Galliâ; *Ioan. Antonius Saracenus* Allobrox, & alij complures. Ipse vicissim illis, & si qui alij exoticis plantis *Hortus Camerarii.* *Medici eius amici.*

dele-

quem tamen non prorsus ad finem perduxit. Cæterum ut facilis prorsus & benignus fuit: ita multis secretiora etiã in re medicâ & herbariâ, ab ipso petentibus non invidit: sed liberaliter impertiit: quæ quosdam postea sibi adscripsisse compertum est. *Ioanni Posthio* multa communicavit, etiam quæ alij planè arcana haberi volebant: inter quæ *remedium contra cancrũ, Fuchsij*: quo iste ferè solo emersit, & rem fecit: cui si *centum aureos* obtulisset: (verba sunt Camerarij ad Posthiũ) vix ab eo impetrasset: fuit autem fortuito nactus. *Fuchsij remedium contra cancrum.*

Quemadmodum autem studio botanologico plurimũ temporis, quantũ illi saltẽ à curâ quotidianâ ægrorũ, & aliis occupationib⁹ reliquum fuit, dare solebat: ita etiam animi causa *Centuriam unam ex re herbariâ desumtorum symbolorum & emblematum collegit* & edidit: quibus deinde duas alias, unam *de quadrupedibus*, alteram *de volatilibus*, submisit. Quartam *de aquatilibus & reptilibus* incoaverat: quam ad finem perduxit, & unâ cum tribus prioribus accuratiùs in lucem denuò produxit *Ludovicus* filius, JC. consiliarius Palatinus. Accessit ad symbolica illa eò libentiùs: quod picturarum insignis amator & admirator esset; congestis non sine sumtu multis præstantissimorum artificum picturis, & inprimis in æs incisis quàmplurimis: qua in re etiam nimium illum esse parens Joachimus aliquando censuit: cùm petiisset ab eo *Petri Victorii* effigiem, ab Italo pictore accuratissimè factam: quam & missam etiam nunc Ludovicus filius adservat. *Centuria symbolorum & emblematum Camerarii.* *Amans picturæ Camerar.*

Rerum omnium naturalium, fossilium, lapidum, metallorũ, & id genus aliorum rariorum, diligentissimus fuit indagator: ut in ipsius Musæo velut epitomen orbis quis cõspiceret: unde cum viris summis, quib⁹ talia curæ, inprimis cum *Ferdinando Imperatore*, *Ioanne Baptistâ Portâ*, Neapolitanis, *Francisco Calceolario* Veronensi, *Ioanne Vincentio Pinello*, *Bernardo Paludano*, *Felice Platero*, & aliis, literarum atque communicationis liberalis perpetuum ipsi commercium intercessit. *Et rerum naturalium.*

Rei etiam rusticæ valde studiosus fuit: de qua & opuscula quædam edidit, anno *septuagesimo septimo*, inscripta magno illi *Erasmo Neustetero*, cognomento *Sturmer*, canonico Pabepergensi & Witizburgensi, Camerariæ gentis insigni patrono. Hinc eò impensiùs prædia non tantùm avita; sed etiam à se emta, coluit: ut pòst dicetur. *Item rei rusticæ.* *Erasmus Neustetter cognomento Sturmer.*

A patre, rei equestris peritissimo, hoc habuit: ut & ipse equos amaret; & plerunque unum atque alterum aleret: ut quasi gentilitium sit Camerariis, ut sint φίλιπποι. Neque verò à viris doctis rei equestris studium prorsus alienum esse quis existimet: cùm quidem illis, qui in rebus gerendis versantur; & qui- *Camerarii φίλιπποι.* *Studiũ equorum doctis non alienum.*

& quibus crebrò peregrinandum est; illud veluti sit necessarium: ac neminem magni rectiq [illegible] jud[illegible] equos aversetur aut contemnat. Ce[illegible] ribus præstantissimis, & viris fortissimis ce[illegible] o loco equos commemorat: ἵπποι, θρηΐκιαι, λακ[illegible] πυγωνάκες, ἄνδρες δ' οἱ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς ἀρεθούσης. [illegible] metus etiam ad gentem δινκιστεπτων αἰθ[illegible]ωνων, [illegible], τοὺς ἱπποπόλους adjungit. Nullum igitur [illegible] rius offerri munus potuit, quam equus [illegible] & [illegible] quâ in parte sæpe ipsi gr[illegible] fi[illegible] fuit nobilissimus, & rei equestris peritissimus vir, *Georgius Ludovicus Huttenus Fra[illegible]:* qui in præfecturâ [illegible] Mosbac [illegible], fun[illegible] s aut[illegible] lâ electorali Palatina honoribus defunctus [illegible] cum fratre, & aliis nobilibus Franconicis, in convictu Joachimi patris *Lipsiæ*; unde usque ad obitum præcipue Camerarium nostrum dilexit.

Apoll. Delph. oraculum.

Georg. Ludov. Huttenus.

Sed tempus jam monet; ut ad finem perducatur narratio. Ut igitur laboriosa fuit admodum tota Camerarij vita, ita & valetudo eius sæpè fuit infirmior. Ex *Misniâ ab Augusto* electore aliquando domum rediens, in difficilimum morbum incidit. Destillationibus cerebri, dentium doloribus, & cruditatibus admodum fuit obnoxius. Toto autem obitum *triennio*, cùm alvus plerunque laxa esset, crebriori diarrhæâ divexatus, viribus indies admodum defecit: cui malo cùm insomnia aliàs ipsi sæpenumero molesta, continua ferè tandem accederet: facilè animadvertit, vitam sibi diuturnam minimè sperandam esse. Curam igitur non tam corporis, quàm animæ habere cæpit: sacris lectionibus & meditationibus totum se devovens: cum quidem *psalmorum paraphrases* præcipuorum Theologorum diligenter evolveret: & *patres* etiam *Græcos*, quos olim accuratè legerat, sæpiùs repeteret. Sacra autem *biblia* semper ad manum habuit, atque assiduè evolvit.

Valetudo Camerarii.

Tandem testamento inter liberos ritè facto, ingravescente vi morbi, corporis sævissimis doloribus, patientiâ Christiano homine dignâ superatis, piè & constanter, placidissimam animam redemtori suo reddidit, *undecimo* die Octobris, anno Christi, *millesimo, quingentesimo, nonagesimo octavo*; cum luctu quidem bonorum, sed magno suo cum bono & commodo, ereptus tot miseriis, & insertus electorum cœtui in cælis in quo illum Christi meritio ardenter confisum, æternâ nunc lætitiâ & felicitate frui, sanctissima illius mors neminem dubitare sinit. *Beati* enim, *qui in Domino moriuntur.*

Obitus.

Epitaphio qua[illegible] voluerit: indicant hæc ipsius testatoris verba: *Ad meam* (in[illegible]) *sepulturam, si placet heredibus, in parva aenea tabella hac poterunt addi:*

Epitaphium.

HIC

HIC SITA SUNT OSSA JOACHIMI CAMERARII. IOACH. F. MEDICI NORIMBERGENSIS, QUI VIXIT ANN. .... M. .. D. ..

☉ A. M. D. XCIIX. COMMENDANS SE IMMENSÆ MISERICORDIÆ DIVINÆ.

Vita mihi mors est; mors mihi vita nova est.

Statura corporis justæ fuit magnitudinis: vultus ei admodum decorus & amabilis: affabilis & humanitas incredibilis; statim ut ipso alloquio quemvis ad se alliceret: barba satis copiosa: nigricantes oculi: nasus aquilinus, qualis in Persarum regibus laudatur. Canities præmaturè illi obvenit, quæ cum ætate aucta, & frons rugis obsita: unde imagini suæ ex cerâ affabrè fictæ, ipse hos versiculos adscripsit: cùm annos haberet tantùm quinquaginta: *Prosopographia ejus.*

Iam mihi deterior canis adspergitur ætas:
Iamque meos vultus ruga senilis arat.
Confiteor; facere hoc annos: sed & altera causa est,
Anxietas animi, continuusq; labor.

Caniciei causa.

Uxores tres habuit. Ex primâ duobus antea medicis nupta vidua, *Iustinâ Bernbeckiâ*, unicum filium *Ioachimum*, exstinctâ matre in puerperio sustulit: qui patri in statione succedens, cum laude etiamnum medicinam facit *Norinbergæ* in patria. Altera *Maria*, ex nobilissima *Rummeliorum à Lonerstad* familia, *quatuor* illi filios, & *unicam* filiolam peperit: quorum natu maximus *Philippus*, & filiola, infantes obierunt, matre quoque ipsa in puerperio occumbente. Vivunt ex filiis adhuc duo, *Balthasar*, præfectus *Cubanus* in Palatinatu ad Rhenum, & *Ludovicus* jurisconsultus, Elect. Palat. consiliarius. *Christophorus* ipsorum frater, cùm sub ordinibus Hollandiæ stipendia meruisset, *Rhembergæ* in præsidio obiit. Tertia coniux *Vrsula* superstes, relicta ex antiquâ *Tilsorum* familiâ, unicam filiam illi est enixa.

Camerarii uxores & liberi. Ioach. Camer. Ioach. F. Ioach. N. Balth. & Ludov. Camer.

De hoc viro, si rem omnem in pauca velimus conferre, verissimè dici potest: quod fuerit εὐσεβὴς πρὸς θεὸν, ἐγκρατὴς πρὸς ἑαυτὸν, πρᾶος πρὸς πάντας. *Pietatem* enim inprimis, & verum veri DEI cultum ante oculos habens, orthodoxæ fidei se totum dedidit: patres antiquos, inprimis Græcos, evolvit, tam accuratè temporis rationem dispensans; ut quamvis fractus diurnis, in visitandis toto die ægrotis, laboribus; domi tamen ne horam quidem prætermitteret: quâ non aliquid vel legeret i-

Pietas Cam. Diligentia.

vel ſcriberet: adeò ut etiam contra medicorum præcepta, & quod ipſe in aliis non ferebat plerunque in prandio vel cœ[illegible] quid librorum ad manum habuerit.

Eruditio.

In *philoſophiâ* & aliis bonis literis, præſertim *Græcis*, [illegible]gariter fuit verſatus. *Hiſtorices* etiam & ali[illegible] ſcriptores [illegible]ter legit: ac bibliothecam habuit inſtructiſſimam.

Educatio liberorum ipſius.

Liberos liberaliter inſtituendos curavit nec ullis [illegible] ſumtibus pepercit. Uno enim anno *quatuor* [illegible], *I[illegible]um* in Angliam, *Ludovicum* in Italiam, *Balthaſarum* [illegible] militarum, *Chriſtophorum* Marpurgum ad Academiam ablegavit. Solebat dicere; quamdiu ipſe viveret, ſe volen[illegible] DEO liberis de neceſſariis promtè proſpecturum; ut diſcerent, [illegible] ipſo patre mortuo ſe alere poſſent.

αὐτάρκεια & opum contemtus.

Opum & divitiarum, ſi quisquam alius, contemtor, [illegible]beralis, & beneficus fuit inprimis in pauperes, ſtudioſos, & peregrinos: adeò parum in re pecuniariâ ſibi cavens: ut etiam fideiuſſionibus ſe implicaret rogatus, non ſine damno ſuo. Pecunias ſub uſuris nullas unquam collocavit: prædia paterna, & à ſe emta, ac maximè horum ſuum tum paucis ante obitum annis ſuburbanum, coluit: quod feudum ab epiſcopatu Pabepergenſi Camerarius ſibi, ſuæque familiæ, liberalitate *Erneſti* epiſcopi, proprium, &, ut JCti loquuntur allodiale fecit, quamdiu in familiâ Camerariorum, vel etiam à filiabus illorum deſcendentium permanſerit. Id nunc Joachimus filius medicus poſſidet.

Temperantia.

Luxum & omnem pompam graviſſimè odio habuit; frugalis domi; à conviviis tamen honeſtis, præſertim in hortis, non abhorrens: cibi admodum pauci: vini temperantiſſimus; ſomno minimè indulgens. A lucubrationibus quidem, niſi magnâ neceſſitate flagitante, abſtinuit: ſummo autem mane ſemper è lecto ſurrexit; & ſtatim à ſacrâ lectione ad ſtudia ſua perrexit: ſæpe dictitans, à *Philippo Melanchthone ſe hauſiſſe iſtam vitæ conſuetudinem.*

Philippus Camerarius.

Cum fratre *Philippo*, qui Norinbergenſis Reipub. primarius conſiliarius etiamnum eſt; & annum *octogeſimum* ætatis ſuæ attigit, vir multæ experientiæ, exquiſitæ doctrinæ, memoriæ etiam in hac ætate ad miraculum usq; firmæ ac promtæ; cum eo igitur vixit ſemper coniunctiſſimè, cùm ipſum præcederet annis aliquammultis. Cum utroque autem fratre magnâ neceſſitudine coniunctus fuit ſummus Jureconſultus & Theologus, *Chriſtophorus Herdeſianus*; de quo ſilere hic præſtat, quam pauca dicere, ut de Carthagine ille ait.

Christoph. Herdeſianus.

Amici Camerarii.

Amicitiam cum præcipuis ſuæ ætatis viris doctis conſtantiſſimè coluit; inprimis artis profeſſione ſibi pares, [illegible]

fecit, *Peucerum*, *Clusium*, *Posthium*, *Zuingerum*, *Adolphum Occonem Augustanum*, *Platerum*, & alios: qui omnes si nominandi essent, ingens nomenclatura fieret. Hinc factum, ut præstantissimi quique, in Germaniâ, & extra eam, vicissim Camerarium amarent & suspicerent: ac magnus ille *Iacobus Bongarsius*, regis Galliarum multis annis in Germaniâ legatus, sæpe dicere solitus sit: *nullum se in Germaniâ cariorem Camerario amicum habuisse*. *Hubertus* etiam *Languetus Heduus*, vir singularis exempli, admodum dilexit Camerarium; & hic vicissim ipsum summo honore coluit. *Iac. Bongars. Hubertus Languetus.*

Venit aliquando in Germaniam ex Italiâ *Ioannes*, *comes de Bonifaciis*, *Marchio Orygiæ & Iapegiæ* exul, qui religionis causâ relictis in regno Neapolitano amplissimis opibus, coniuge & liberis, *Norinbergæ* in cœnobio Carthusianorum, depositâ apud mercatores aliquâ pecuniæ summâ, satis diu commoratus est. Is Camerarium ut fratrem amplexus, multa ad ipsum scripsit; plura à se composita cum *Theologica* tum *Philosophica* apud eundem deposuit: quæ partim edita sunt, partim nondum lucem viderunt. Noluit optimus ille & sanctissimus senex pecuniam fœnori collocare: sed in *Boreales & Orientales* regiones variis peregrinationibus susceptis, sortem ipsam consumsit: ut tandem in summâ paupertate *Dantisci* diem suum obierit, facto illi à Senatu illius civitatis publico sumtu funere & cenotaphio. Inter amicos alios complures Camerarij honoris causâ nominarim inter præcipuos recensendi omninò sunt; *D. Andreas Pauli*, Saxoniæ Electoris consiliarius intimus, vir πολιτικώτατος: *Otho à Grünrad*, *Hippolytus à Collibus*, *Hugo Donellus*, *Petrus Wesenbecius*, *Conradus Rittershusius*, Iureconsulti: *Ioann Iacob. Grynæus*, Theologus: *Ioann. Caselius*, *Wolfgang. Zindelinus*, *Philipp. Scherbius*, *Nicolaus Taurellus*, *Paulus Melissus*, *Ianus Gruterus*, *Fridericus Sylburgius*, alij. *Ioan. comes Neap. exul.*

Erat domus eius aperta cunctis exteris; qui peregrè advenientes pulcerrimam urbem Noricam visere cupiebant: & in promtu erant omnibus ex innatâ optimo viro humanitate, & facilitate, ipsius opera, studium, labor, & beneficentia. Anno *millesimo*, *quingentesimo*, *nonagesimo primo*, Norinbergæ regis Galliarum magni illius *Henrici* legatus, in Germaniam venit illustriss. vicecomes *Turainius*, nunc *dux Bullonæus* fortissimus. Is *Norimbergam* transiens, & aliquot ibi dies subsistens, in multis rebus Camerarij opera & studio usus, per amplissimum *Bongarsium* regis nomine insignem eius effigiem in nummo aureo maiori egregiè exsculptam, illi obtulit. *Nicolaus* item *Firbeius*, ex antiquiss. & illust. familia Polonica oriundus, vir magni *Honos Camerario habitus.*

nominis, prudentiæ insignis, & multæ experientiæ, cùm *Norimbergæ* moreretur, in supremis tabulis legato honorifico remuneratium prosecutus est. *Erasmus* etiam *Neustetterus*, cuius supra facta mentio, ut quamdiu vixit, Camerarium nostrum coluit: ita similiter honorifico legato mortuus benevolentiam erga ipsum suam testatus est. Tanta vis est doctrinæ liberalis & virtutis; ut veros rerum æstimatores in amorem sui veluti cogat & abripiat.

Nec minori animi affectu & cultu, viros eruditos, ac magnos Camerarius noster in precio habuit: adeò ut etiam provectâ *Italiam senex revisit Camer.* ætate, occasione sibi oblatâ, ad veteres amicos invisendos, Italiam repetierit. Nam cùm anno *millesimo, quingentesimo octogesimo octavo*, mense Novembri, episcopus Babepergensis *Ernestus à Mengersdorff*, in *Carinthiam*, & una cum eo Camerarius, ut medicus, profectus fuisset: e Villaco *Venetias*, inde *Patavium*, animi causa, excurrit: ubi compluribus amicis, viris doctis, inprimis *Iacobo Contareno*, *Iacob. Contarenus.* qui summis in urbe Veneta honoribus defunctus est, & *Ioanni Vincentio Pinello*, hospes fuit gratissimus: cùm quidem tum temporis studiosi essent in Patavina Academia *Ioachimus* filius eius, & *Ioachimus Iungermanus*, cuius supra meminimus: qui tum inopinato eius adventu ferè stupefacti sunt. Inspexit tum summa cum voluptate *Patavii* hortum medicum; quem Veneti maximis impensis instructum conservant: cui præfectus tunc fuit *Melchior Guilandinus* Borussus: *Iacob. Antonius Cortusius*, nobilis Patavinus, *Iacob. Anton. Cortusius.* uterque Camerario amicissimus. Sparsus tum *Norinbergæ* vanus rumor, ac si Camerarius ob religionem captivus Romam abductus fuisset: qui uxorem & liberos domi relictos vehementer perculit. Sed natus ille proculdubio ex eo; quòd frater Philippus, *Philipp Cam. Roma ab Inquis. captus.* cùm juvenis ante annos complures Italiam peragraret, *Romæ* in Inquisitionis carceres compactus fuit: ad cuius liberationem illo tempore, Joachimus medicus frater, omnem movit lapidem: nec antè quievit, quàm fratrem libertati restitutum vidit. Sed vera illius captivitatis Babylonicæ historia ab ipso *D. Philippo Camerario* accuratè perscripta, forsitan suo tempore publici juris fiet: ut plura de ea hìc commemorare necesse non sit.

Et tantum de *hoc Iochimo Ioach. F. Camerario medico excellentiss. ex narratione de vita & obitu ipsius M. S. & bibliothecis.*

IOAN.

IOANNES SCHENCKIVS.

☉ 1598. d. 12. Nov. *atat. 68. curr.*

INITIUM in historiis vivendi fecit *Ioannes Schenckius*, à *Grafenberg*, anno à Mesiâ exhibito, *millesimo, quingentesimo, tricesimo*.

Jactis primis artium fundamentis, ad publicas sese scholas contulit, quæ Academiæ dicuntur: & *Tubingæ* quidem sub clarissimis medicis iuxta & philosophis, *Leonhardo Fuchsio, Iacobo Scheckio, & Michaele Ruckero*, tantum profecit: ut circa annum *millesimum quingentesimum, quinquagesimum quartum*, competitore *Sebastiano Marso*, medico *Monacensi* doctissimo, studiorum testimonium publicum, & medici κατ᾽ ἀξίαν summum sit consecutus. *Tubingæ audit Philosoph. & medicos. Medicinæ Doctor renunciatur.*

Inde *Argentorati* sub annum Domini *millesimum, quingentesimum, quinquagesimum quintum*, praxeos artis medicæ tyrocinia posuit. Postea apud nobile Brisgavorum *Friburgum* medicum physicum, ad fatalem usque diem, magno cum successu, egit. Fuit insuper à medicinis multis illustribus & magnatibus, inter quos *Georgius*, ex antiquâ & celebri nobilium *ab Hohenheim*, qui *Bombast* cognominantur, familia: fuit item ab illustribus & generosis Heroibus *Fuggaris* expetitus; atque honestissimâ conditione *Friburgo Augustam* evocatus. Sed valetudo sinistra tum paratissimam gratificandi voluntatem intercepit. Exstiterunt etiam in ipsum serenissimæ Bavariæ domus, ut & aliorum principum, singularis benevolentiæ atque munificentiæ monumenta: nec enim verò tam ergà ipsum, quam ergà universam rempub. literariam; cui omnia, quæ fecit scripsitve, elaboravit. *Exercet artem Argentorati. Friburgi medicum physicum agit. Georg. ab Hohenheim Bombast. dictus. A Fuggaris expetitus.*

Discedit ex hac vitâ *Friburgi* Brisgoiæ, anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo octavo*, die *duodecimo* Novembris; cùm vixisset annos *sexaginta septem*, menses *quatuor*, dies *viginti duos*; relictis & libris & liberis verè tanto viro dignis, nec nostrâ commendatione indigis. *Obitus Schenckii. Vera gloria qua.*

Nam qui favoris gloriam veri petit,
Animo magis, quam voce laudari volet. *Senec. in Thyest.*

De ipso verò non ineptè dicatur, quod poëta ille de alio:

Læta viro gravitas & mentis amabile pondus; *Virtutes Schenckii.*
Et sine tristitiâ virtus: non ille rigoris
Ingratas laudes, nec nubem frontis amabat:
Nec famam levo quærebat limite vitæ.

Uxorem habuit *Apolloniam*, ex patriciâ *Wernhartorum* apud *Vxor eiusd.*

Ex terrore mortua.

Hugenoenses familiâ natam, feminam lectissimam: quam ... si gravidam ex incendio in vicinia de nocte ... perierit, anno *sexagesimo quarto, supra millesimum, quingentesimum, die vicesimo secundo* Julij. Ab hac transiit ad secundas nuptias, ut ex epitaphio apparet: quod ab eodem filio, patri benè merito scriptum, extat eiusmodi:

JOANNI SCHENCKIO A GRAFEN-BERG MED PHILOS CLINICO LAU-TO ASCLEPIADÆ GERMANO ELE-GANTI, SCRIPTIS CLUENTI, INGE NII GLORIA ET AUGUSTA PRUD. CLAR. CUM IMMORTALI ADOREA HAUT CITRA DIVIDIAM MACTUS EX PRINCIPIIS FUTURA VERO PRO-SPECTANS AD PRID. ID IXbr ANN. CIↃ IↃ XCIIX. SEPTUAGE-NARIO FORSAN MINOR, ΠΑΡΕΠΙ-ΔΗΜΙΑΣ SUÆ MUNDI FINEM AC-CESSISSET ET CORDULÆ SCHEN-CKIÆ UXORI CONIUGIQ. II. MA-TRONÆ HONORAT. EX VELEROR-FAMILIA NATÆ AD XV. KAL. JAN. AN. SUPRA SECULUM XVI. SECUNDO DENATÆ, ETSI AD EY-ΦΗΜΙΑΝ PRÆCLARA INGENII MO-NUMENTA SUPERENT, TAMEN H. M. FFFF ET F. HEREDES SUPER-STITES PARENTIB.

DESIDERATISS. OPTUMISQ.

PON. POS. PON.

Γυιοβόρους νούσους ἰήσατο Σχέγκιος ἴδρις,
ἣ δ' ἄκος ἰητρῶν θῆκεν ἀμηχανίη.
Pestiferos morbos sanavit Schenckius, ingens
Arti Asclepiadûm sic tulit auctor opem.

S. T. T. L.

MEMO

MEMORIÆ S.

CESSI NON TIBI, SED INEVITABILI FATO, SI QUÆRAS, QUIS FUERIM? ILLE EGO SCHENCKIUS MEDICUS FUI: QUI NON SINE ILLUSTRI ARTIS NOSTRÆ CUM FACIUNDÆ, TUM LITERIS ILLUSTRANDÆ GLORIA INCLARUERAM: QUOD RELIQUUM EST CINERIBUS MEIS BENE PRECARE, ET ABI.

SIC ERAT IN FATIS.

Foras dedit hic librorum helluo, idemque magna & viva bibliotheca, *observationum medicarum, rararum, novarum, admirabilium, & monstrosarum volumen tomus septem distinctum absolutumq; & de toto homine institutum.* *Scripta Schenckii.*

Quæ verò habuerit affecta, & quæ post obitum eius edita in lucem sint; recenset filius *I. Georgius Schenckius*, medicus, Haganoensium poliater, in bibliotheca medica. *I. Georg. Schenck F.*

Desumta hęc sunt *ex Schenckii patris observationibus medicis, & filii bibliotheca iatrica sapius laudata.*

MICHAEL MEVERUS:

⊙ 1599. die . . . . ætat ann. 33.

REGIO est hodie Germaniæ Sarmatiæque particeps, *Prussia, vel Borussia*: cuius fines à Septentrione mare *Balticum*; ab ortu *Lituania & Samogitia*; ab occasu *Pomerania*; à meridie *Polonia* longitudo milliaria Germanica *octo & quinquaginta*, à *Thorunio* ad *Memelam* castrum usque; latitudo autem *quinquaginta* complectitur. Hęc amœna, felicior nō uno nomine omnibus adiacentibus provinciis, ferax, irrigua, frequens culta: cui terra marique omnia vitæ jucundè agendæ copiosè suppetunt. Portus habet opportunos; agros frumenti feracissimos: sylvas plenas feris, inter quas *uri, bisontes, alces, ursi, equi sylvestres*: abundat melle, & apibus, in cavis arboribus passim mellificantibus: & fluvios habet principes *Vistulam, Passariam, Allam, Elbingam, Drebnizam, Ossam*, & alios: piscinas & lacus fermè præter fidem, *bis mille* nempe **triginta septem.*

Borussia descriptio. Fera in Borussia insolentiores. Mellis abundantia. Fluvii. Lacus & piscina. **Quorū nonnulli septem in circuitu milliaria complectuntur.*

Succinum, de quo Plin. l. 17. cap. 3. Sebast. Münst. in Cosmogr.

In littoribus colligitur *succinum* quod mare tempe[illegible] co[illegible] eiicit: qua ex re non exiguum quæstum incolæ faciunt. V[illegible] dicam, *Borussia* eiusmodi est regio: ut si Jupiter de cœlo, ut [illegible]tur caderet, feliciorem in terram cadere vix posset.

Osteroda patria Meneri. Natalis eius.

Hæc regio patria obtigit *Michaeli Menero*, nato *Ostero[illegible]*, d[illegible]catus Borussiæ, oppido, ad *Drebnizam* fluvium: cui adfi[illegible] alcibus & ursis præter feras communes referta. Incidit n[illegible] eius in diem *sextum* mensis *Sextilis*, anni à Christo mund[illegible] tore in carne exhibito, *millesimi*, *quingentesimi*, *sexag[illegible]mi sexti*.

Pater eiusd.

Parer ei fuit cognominis, vir prudens & laudatus; qui præ[illegible]ris munere sub Marchione Brandeburgico *triginta sp[illegible]* [illegible]x [illegible]nos functus est, cum singulari justiciæ, integritatis, ac p[illegible]tiæ laude: Mater verò *Ottilia Scipky*, fœmina honestissima.

Educatio.

Puer ut primum per ætatem potuit in schola patriæ literarum elementis est imbutus, ut & in Musicis, cum voce valeret, & natura ad ἥδυσμα istud studiorum honestissimum suavissimumque ferretur. Accessit ad præceptorum industriam foris adhibitam, domi paternæ domestica informatio in pietatis, virtutis, ac musicæ etiam instrumentalis cultu atque exercitatione.

Optima iuvẽtutis inform. ratio. Quint l. 1 c. 2.

Et hæc optima ac felicissima est informandæ juventutis ratio: cùm *magistrorum laborem in ludis literariis domestica firmant ac provehunt documenta & virtutum exempla*: ac alterutrum horum si claudicet aut desit: nunquam id, quod quæritur, in tenera ætate consequemur.

Mittitur in Acad. Regiomõntanam. A. 1582.

Jactis itaque fundamentis haud pœnitendis, ex umbra scholæ, ut vocant trivialis in spacia Academiæ productus, atque augendæ eruditionis causa *Regiomontum* Borussorum, scholam publica ceiebrem, anno ætatis suæ *decimo sexto*, maturè missus est. Ibi, ut *mens liberalis*, & *cui*

De meliore luto finxit præcordia Titan,

se ipsa excitat & attollit semper; accessionem ad doctrinam eruditam fecit haud vulgarem, Philosophicis inprimis studiis, non invitâ Minerva operatus.

A. 1585. Inde Lipsiam abit. Philosophia cũ Medicina coniungenda.

Heic *triennio* exacto, è patriæ ac natali solo scientiæ desiderio progressus, *Lipsiam*, Misniæ ocel[illegible], venit: atque à Philosophicis ad medendi artem animum adjecit, idque ratione rectissima. Quemadmodum enim in Honoris ædem, non nisi per Virtutis templum ingredi licet: ita ad Medicinæ adyta aditus patet nemini, nisi fores Philosophia reclauserit.

Lipsiæ cùm biennium ac semestre, in audiendis Medicorum scholis posuisset, non neglecta interea arte illa, animi c[illegible]sa, chelyn pulsandi, exemplo suæ scientiæ coryphæorum, [illegible]*cratis & Galeni*, ad exteros, Germaniam relicta, abire con[illegible]tuit; inque Italiam cogitavit.

Pata-

Patavium itaque profectus, Academiam offendit, tunc temporis inter alia, Medicinæ studio florentissimâ; & Medicos iuxta atque Philosophos undequaque præstantissimos: *Herculem de Saxonia*, *Hieronymum Capivaccium*, *Aquapendentem*, *Sabavellam*, alios: quorum non institutione tantummodo, sed quotidiana etiam consuetudine est usus gavisusque.

In Italiam proficiscitur Meuerus. A. 1587. Medici tunc ibi & Philosophi celebres.

Cùmque Medicinæ, quemadmodum & aliarum artium omnium perfectio, non in sola cognitione, sed in exercitatione usuque potissimùm consistat: *Meuerus* quoque, ut quæ didicisset in lucem usumque transferret, de consilio illorum præceptorum, ægrotos in *Xenodochio Patavino*, curandi onus in se suscepit.

Artes discuntur ut exerceantur. Facit medicinam Meuer.

Eo tempore morbos cognovit varios: eosque curavit feliciter, herbis simplicibus, ut vocant, maximè deditus. Per eiusmodi enim ἁπλᾶ & nobis familiaria ad sanitatem recuperandam planissima patet via. Inter istas exercitationes famam sibi nomenque comparavit tam medici elegantissimi, quàm musici suavissimi. Non igitur metuendum ipsi fuit ut ἄμουσος audiret: aut sicut *Themistocles*, cùm recusasset lyram, haberetur indoctior.

Simplicia & nobis familiaria saluberrima sunt. Fama Meueri. Cic. l. 1 Tusc.

Patavii biennium commoratus, cùm incremento eruditionis suæ, & emolumento aliorum, memor illius Homerici.

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι,

Turpe est, emansisse diu, vacuumq; redire:

pulcerrimis scientiæ præstantissimæ ditatus opibus ad suos redire in animum induxit. Antè verò, quàm in viam se daret: testimonium sibi à viris laudatissimis conferri passus est, Doctoris medici titulo, solenni Academiarum more, ornatus.

Renunciatur medic. doct.

Ex Italia deinde in Germaniam reversus *Regiomontum* Borussiæ se contulit: ibique *trimestre* subsedit. Postea *Dantisco* transiens *Elbingam*, civitatem maritimam, petiit. Eò ut primùm appulit: ad consulis primarij *Sprengelis* filium unicum, malignâ febri correptum, curationis ergò est vocatus: quem intra paucos dies, Deo juvante, pristinæ restituit valetudini, jucundè, citò, tutò. Hic pater ille, animadversa viri etiamsi adhuc juvenis, dexteritate, fide, & doctrina, auctor ipsi, suasorq; fuit, *Elbinga* sedem figendi: artemque quam rectè calleret ad aliorum commodum exercendi. Haud difficulter annuit Meuerus, præsertim qui nosset in territorio illo ruri, & nobiles multos, & paganos non paucos reperiri, pulcrè à fortunæ bonis instructos. Hi ergo in valetudine tum sua, tum suorum, opera eius usi, dexteritatem eius ac felicitatem in sanando singularem perspexerunt. Evocatus enim ab iis; herbis duntaxat communibus plerunque adhibitis, multos magnos gravesque morbos curavit. Et jam non vulgo ille amplius admirationi esse; sed

Redit ad suos, Elbingam venit. Ibi detinetur. Felicitas eius in medendo.

Fama item & existimatio. ipsis etiam artificibus medicis, viris doctrina, ætate, & experientia doctissimis, magnus haberi.

Commigrat Mariaburgū. *Elbinga* autem quorundam hortatu, *Mariaburgum* se contulit, cælebs etiam tum: & praxin medicam aliquot annis eo loco feliciter obivit. Cumque fama de ipsius felicitate & *Innotescit aulæ regiæ.* peritia medendi, ad ipsius regis Poloniæ *Sigismundi* aures aulamque augustam dimanasset: consilium cepit ipsam illam aulam adeundi Regique operam suam fidemque omnem *In patriam venit.* submissè offerendi. Ad iter itaque accinctus, in patriam venit: ubi verum esse in se expertus est id, quod vulgo quidem, *Tabe corripitur.* sed piè dicitur: *Homo proponit, sed Deus disponit.* Statim enim ibi in phthisin incidit: quam ipse sibi lethalem fore, *Prædicit sibi mortem, & horam mortis* citò deprehendit. Intra mensem enim se moriturum prædixit: diem ipsum, & cum dies adesset horam etiam emortualem nominavit pomeridianam secundam. Dictum, factum. Placidè enim ea & die & hora exspiravit, ut lychnus oleo deficiente: *Cui eventus respondet.* animamque Salvatori inter preces & suspiria reddidit: cum vixisset in terris annos tantum *triginta tres.* Et sic fatis urgentibus, juvenem doctissimum, medicum elegantissimum, virum olim summum

Virg. 11. Æn. ——— *ac non virtutis egentem*
Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo:

&, si humano more loqui licet, præmaturo, Verùm sat diu vixit: qui virtuti, qui patriæ, qui Deo semper vixit. Honorificè *Osteroda* in patria elatus, inque templo, iuxta aram, Christiano ritu, humatus est.

In morbo illo supremo & lento; cùm medicus quidam insignis, certior de valetudine viri optimi factus, non tamen rogatus, consilium & medicamenta quædam ad ipsum misisset: probavit ipse quidem omnia: verùm *in se scire* dixit, *laborem omnem*, *Patientia eius & constantia in morbo.* *ac, quod dicitur, oleum & operam perditum iri. Proinde nullam se aliam, nisi Iesu Christi unici Sospitatoris animæ medicinam, & salutem æternam desiderare:* quam etiam, citra omne dubium, ut firma fide amplexus, ita morte beata est consecutus.

Scripta eius d. Quod ingenij eius monumenta attinet, de exiguo vitæ curriculo facilè coniectura fieri potest: non multum scriptioni eum, itineribus & curationibus occupatum, vacare tunc potuisse. Concinnavit tamen, quo fuit animo posteritati etiam inserviendi, librum; quem inscripsit *Instructionem medicam.* Verùm, quod sciamus, necdum foras ea est data: sed detinetur in scriniis cl. V. *Adam. Meuerus M. D.* *Adami Meueri*, fratris germani, medicinæ itidem doct. Equitis Aurati: & nunc à cura corporis Regi Poloniæ: qui se evulgaturum propediem promisit.

Et tantum de Meuero, *ex relatione Salomonis Neugebaueri nobil Borussi de Cadano.*

LAURENTIUS SCHOLTZIUS.

⊕ 1599. d. 22. April. ætat. 47.

MEDICORUM Germanorum elegantissimo numero non uno merito accensendus est LAURENTIUS hic SCHOLTZIUS, vir in omnibus disciplinis excellens, singularisq; in arte medicâ experientiæ; quam ἡ πάντων ἀνθρώπων ἐπιχαρισωτάτη χάρις omnibus bonis & eruditis gratiorem fecit, & admirabiliorem.

Protulit eum clarissima urbium *Vratislavia*, Silesiæ caput, honesto inter cives suos loco natum, anno Christi *secundo & quinquagesimo*, post *millesimum*, *quingentesimum*, die *vicesimo* Septembris, intra *decimam & undecimam* pomeridianam. *Natalis Scholtzii.*

Hic cùm à primis statim annis, à quibus non minus reliquam vitam, quam diem reliquum a matutinâ cœli facie conjicimus, melioris securus naturæ ductum, ad virtutem & bonas literas animum appulisset: earumque præclara in patriæ gymnasio fundamenta jecisset: in publicis postea scholis tum *studiorum philosophicorum* cursum laboriosum feliciter confecit: tum *artis Apollineæ* latissimos & herbidissimos campos summa cum laude, maximoque cum fructu decurrit. *Studia ejus.*

Inde cum se majoris ingenij cultus gratia in *Italiam* contulisset: doctissimis quibusve in ea viris operam dedit: illorumque usu & consuetudine eò usq; in arte medica est progressus, ut lauream apicemque doctoralem non sine laude retulerit. *Italiam adit.* *Doctor med. salutatur.*

Ad suos ex Italia sub annum *septuagesimum nonum* reversus, magna cum fidei, industriæ & dexteritatis laude medicinam primùm *Freistadii*, ducatus *Glogoviensis* in Silesia oppido amœno & eleganti: deinde *Vratislaviæ* inter summos, medios, infimos, factitavit: artis suæ probè gnarus, & annorum aliquammultorum usu adeò exercitatus ut sciitè *alterum oculum* ad naturam, temperamentum, & vires decumbentium; *alterum ad* aphorismos artis convertere posset. *Reversus ad suos 1579.* *Exercet med.* *Dexteritas in medendo.*

Praxi autem medicâ non contentus scriptis etiam, quà è suo ipsius penu depromtis, quà ab aliis relictis; in publicum edendis rei medicæ prodesse conatus est: uti mox dicemus.

Singu-

Rei botanicæ studiosus. Singulare verò in ipso botanicæ rei studium loquitur hortus ille: quem intra patriæ suæ mœnia, rei medicamentariæ quasi seminarium quoddam, magnis certè laboribus & impẽdiis, ... diu vixit, excoluit; & omni *florum, herbarum, bulborum plantarum* genere, aliisque cum *inquilinis* tum *exoticis*, horto & loco dignis, exornavit,

Hortus eius.

Plura autem indies præstaturum, mors impedijt, quæ νέκυς ἀδηφάγος

Odyss 11. ——— ——— ὅτε μάλιστα
Τηκεδόνι συγερῇ μελέων ἐξείλετο θυμόν.

Morbus fatalis. lenta & pulmonaria tabe absumtum terris eripuit die *vicesimo secundo* Aprilis, anno superioris seculi *nono ac nonagesimo*, cùm ætatis ageret *septimum & quadragesimum*: vir longiori vita dignus. Sed *placuit Deo anima ipsius: ideoq; properavit educere illam è medio iniquitatum.*

Elogium. Fuit vir & medicus verè doctus, pius, officiosus: qui sic cum omnibus vixit: ut animi candore, ingenij modestiâ, morum gratia, suavitate amoris, vix eum superaret quisquam.

Coniugium. Uxorem habuit *Saram*, *Ioannis Aurifabri* Theologi clarissimi, filiam: qua cum dum vixit, sine reconciliatione vixit.

Scripta. Edidit in usum rei medicæ *sectiones octo aphorismorum medicinalium cùm Theoricorum tum practicorum, omnibus, quibus secunda valetudo curæ est, apprimè necessariorum.*

Unum etiam in volumen coniunxit & edidit *epistolas philosophicas, medicinales & chymicas, à summis nostra ætatu philosophis ac medicis exaratas*, quæ ut * *P. ostbius* de iis,

*In *parerg. p. 146.*

——— *non modo emuntur & leguntur:*
Verùm, quod magis est, fideq; manus,
Plenis faucibus usq; devorantur:
Nec fames satiatur, appetitus
Sed crescit magis indies vorando.

Consilia medica Cratonis. Scholtzii item opera lucem viderunt, quæ medica reliquerat, morte præpeditus *Ioannes Crato*, *consilia medica*, de quibus ita idem *Ioannes Posthius*:

In lucem profert dum scripta diserta Cratonis
Scholzius; æternam lucem ipse decusq; meretur.

Hortum illum suum, de quo modò, ita exornavit: ut verbis exprimi vix possit; quæ florum fuerit herbarumque in eo copia & varietas: quis *ordo*; quàm aptè omnia in *areolas* suas & *pulvillos disposita*: quæ *frondium textura*; quæ *viridaria*. Itaque non solùm exteri advenæ ac hospites, cum voluptate ac delectatione eum spectarunt: sed magni etiam viri suis carminibus celebrare non dubitarunt: de quibus quædam, in lectoris philologi gratiam, lubet addere. Sic ergo de eo horto imperialis ille consiliarius in aula Cæsarea senator

Carmina in hortum Scholzianum

J. Ma...

J. MATTHÆUS WACKERUS.

Thessala laudent alii cultissima tempe:
Commendent hortos Alcinoiq; alii.
Ille GUILANDINA *viridaria, consita dextrâ,*
Iste AICHOLCE *tuos Cæsariane sholes*
Nos SCHOLTZI *miros celebremus solius hortos,*
Natura atq; artis nobile diues opus.
In quem Thessaliam vincit vel Sarmata tellus,
Slesius Austriacum, Prussiacum, Alcinoum.

JANUS GRUTERUS

In eundem.

Tam benè, tam pulcrè cum curet Scholtzius hortum;
Heic ubi semestri frigore regnat hyems:
Qualiter hâ Veneris coleret Vulcania tempe!
Ver quibus haud unquam, vel Zephyritis abest.

JOANNES POSTHIUS

Eundem ita laudat.

Vt medicum vidi Musis comitantibus hortum,
Excultum manibus, Scholzi operose, tuis;
Miratus plantas varias, miratus honorem,
Attonito hosce dedi protinus ore sones:
Quid petis à nobis bulbos & semina? quorum
Nascitur, ecce, tibi copia tanta domi;
Quantum ego vix ullo memini me cernere in horto:
Pace loquor, Clusi, pace, Platere tua.
In sylvamne ego ligna feram, vel in æquora pisces?
Flora dem flores, poma vel Alcinoo?
Tu potius mihi mitte, quibus tuus hortus abundat:
Visq; memor Scholtzii sic meus hortus erit.

Hæc de nostro Scholzio debentur *vitæ M. S. à Nicolao Henelio IC. transmissa: parergis Posthii: delic. poët. Belgic & bibliothecis.*

GERARDUS BONTIUS.

☉ 1599. *d.* 15. *Sept. ætat* 63. *curr.*

EDITUS est *Gerardus Bontius* anno *trigesimo octavo*, supra *millesimum, quingentesimum, Rysuuici*, vico Geldriæ, patre honesto & stipendiorum plurimorum viro: sed qui milita- *Rysuuicum patria Bontii.*

rem

Pater ex milite agricola. rem vitam postea pertæsus, ad tranquillam magis, ac honestam voluptatem pariter & fructum, qui ex terrę cultu & fœcunditate petitur, more antiquorum, se contulerat.

Adrianus Agrippa, & Geldorp præceptor Bontii. Puer ad percipienda prima literarum rudimenta *Schonhoviam* à patre missus est, ubi *Adrianum Agrippam* præceptorem habuit; ut in ea functione multi inter suos nominis & f[illegible] dæ juventuti natum. Hunc deinde *Delphis* est secutus, ubi in eodem ludo & *Geldorpius* docuit, vir à festivâ libertate & ingenuâ dicacitate celeberrimus. His ad annum *millesimum, quingentesimum, sexagesimum quintum* adhæsit.

Biesius item in medicinâ. In Italiam Bontius abit. Atque hic philosophiæ totum se dedidit: à qua ipsa (nam naturæ contemplationi plurimum intentus erat) ad medicinam pertractus est; in qua *Biesium* audivit, quem non multò post *Lovanio Viennam* Maximilianus evocavit. Quo quidem Belgio erepto, cum *Italiâ Lovanium* mutavit: ubi *Ferrariam* sibi & studiis potissimum idoneam duxit: cæterùm honorem, qui supremus est in eo studio, *Patavii* est consecutus.

Redit in patriam. Lugduni docet. Mores eius. *Patavio* in Belgium reversus paulò pòst *Lugdunum Batavorum* vitæ sedem elegit; in qua simul cum receptis in eâ civitate literis, & Musis, è cathedrâ docere cœpit; homo ab impietate iuxtà, ac superstitione aversus; quam, ut erat magni animi, subiisse nomen pietatis, probitati verò fucum facere, haud rarò inter candidos amicos, ac sinceros, fremebat; ipse aperti ac ingenui pectoris, iratus simul iis ac invisus, qui sceleribus ac fraudi cultum numinis prætexerent: quod est illi generi familiare. *Religionē* quippe, *esse necessariam* aiebat, *solam verò eius speciem, si absit virtus, animi ut plurimum perversi, ac contectis vitiis asylum esse. iu histrionibus prada esse alienam innocentiam quam autoritate opprimunt ac factu.* In utroq; enim populi credulitate abuti: quod & ipse expertus est.

Plato à Bontio amatus. Cum Tyrio & Nemesio. Augustinus Steuchus. Inter philosophos *Platonem* proximum nobis, maximè amavit; cum quo *Maximum Tyrium* Philosophum, sed & *Nemesium* plerunque coniungebat; illum Platonicum, hunc & Christianum. A quibus ne in morbo quidem divortium fecit. Fato quippe proximus, *Augustini Steuchi opus de perenni sapientiâ*, sæpe à se lectum, repetiit: & in ista contemplatione, cùm ad Deum aliquoties ardenter mentem convertisset, exspiravit: *Iulium Scaligerum*, non tam imitatione inerti, à qua abhorrebat, quàm judicij consensu secutus, qui hoc scriptum & legit ipse plurimum, & non paucis commendavit.

Virtutes & mores. Moribus erat simplex ac candidus: ingenio festivo & ad liberalitatem facto. Dignitatem Academiæ sin[illegible] f[illegible]stu; familiæ cum sine severitate sustinebat: nihil ut Italis prēter eruditionē deberet, contra corū vitia optimè munit', nō tam instituto, quàm indole.

Vi-

Vir bonus absque apparatu; prudens sine ambitione. In vultu gravitatem æstimasses: ubi propius novisses, comitatem eius amare maluisses. Quorum rationem ignorabat, ea nec admirabatur neque cuivis obvio credebat: divina fidei tutu excipere, quorum ratio ab humana nec depēdet, nec investigatur, quia pariter naturam excedit. In cæteris subinde irasci prono ad stoliditatem vulgo, quam cum indignatione interdum castigabat. Homo quippe acer, qui nec ipse sibi gratia cuiuslibet delicti faceret; in fatuitate, à qua aberat longissimè, nihil minus, quam pertinaciam ferebat: quæ armata nugis, facilius oppugnat veritatem, quàm intelligit.

Divina à ratione non dependent.

Hoc quoque ad reliqua accesserat, formæ decor ad ætatem ultimam in eo constans, è qua omnium postremò venerandam canitiem servaverat. Liberos benignè potiùs, quam laxè habebat: quibus efficaci ad virtutem instrumento, non verbis, sed exemplo, præibat.

Liberorum educatio.

Græcè ita doctus: ut *Galenum ac Hippocratem*, hoc sermone semper legeret: in *contemplativâ* medicinâ tantus, ut non aliud egisse videretur. *Activam*, in quâ paucos ætate suâ pares habuit, nemo plures curavit, non tam ad quæstum, quàm ad benignitatem exercuit, quanquam duro onere familiæ, ac gravi. Adeò promtum virtutibus, invictum in adversis animum habebat. Omnes enim diligenter; destitutos à fortunâ, gratis accedebat.

Eruditio Bontii.

Supremum Academiæ honorem aliquoties sustinuit, nunquam affectavit. Postremò, quanquam hoc minimum in eo est, qui hæc nondum æstimare didicit, sine privatus quidem obiit. In ipsâ enim Academiæ rectura extinctus est: anno *millesimo, quingentesimo, nonagesimo nono*, Septembris *decimo quinto* die, ætatis anno *sexagesimo tertio*: nimirum climacterico, magnis viris sæpè exitiali. Fatalem horam ipse præsensit; neque extimuit. Quorum alterum ab experientiâ, alterum ab innatâ sapientiâ habuit. Morti proximus cum nonnihil cibi sumsisset, repugnante stomacho, cuius imbecillitate laborabat; ad *Reinerum* filium conversus, animo composito; *Ecce autem*, inquit, *iste victus est, neq; adhuc deditionem parat.*

Obitus.

Vox suprema.

Epitaphium ei locatum est eiusmodi:

Monumentū,

D. O. M.

ET MEMORIÆ D. DOCTORIS

GERHARDI BONTII

VIRI CUM OMNIUM DISCIPLINARUM, TUM PRÆCIPUE UTRIUSQUE MEDICINÆ LAUDIBUS ORNATISSI-

TISSIMI: QUI IN FLORENTISSIMA BATAVORUM ACADEMIA PRIMARIUS MEDICINÆ PROFESSOR, MAGNA FAMÆ CELEBRITATE TOTOS XXIV. ANNOS PUBLICE DOCUIT: IBIDEMQUE RECTOR MAGNIFICUS RECTORATU SIMUL CUM VITA DEFUNCTUS EST

XV. SEPT. ANNO cIↄ Iↄ XCIX.

VIXIT ANNOS LXII. MENSES VI. DIES XI

CONIUX ET LIBERI

MÆSTI POSUERE.

Liberi. *Ioan. Bontius.* *Reiner. Bont.* Liberos reliquit *octo*, inque his *Ioannem & Reinerum*, illum *Roterodamensis* reipub; medicum & quæstorem: hunc eiusdem artis professorem, summisque principibus *Mauricio & Henrico* Nassovijs à medicinâ: virum tam tenacem patriæ virtutis, quàm ab omni ostentatione virtutis alienum: cui, quod miraculi est instar, artis etiam successum reliquit: quasi cui reliqua non deerant, fortunam quoque inter domestica haberet. *Duo* reliqui, supremum alter juris, alter medicinæ gradum in eadem Academiâ tuentur.

Scripta necdum edita. Scripsit plurima, in Hippocratem præsertim; sed quæ edi noluit. *Potius* enim *eruditionem deesse seculo existimabat: quàm scriptores.*

Hæc de Bontio *ex illustr. Hollandiæ & Westfrisiæ ordinum Academia Leidensi.*

1601. d. 11. Augusti. at 59. incoato. Heurniorum familia nobilis

IOANNES HEVRNIVS.

CLARA & antiquâ Belgarum familiâ oriundus, Henricus patrem habuit *Othonem*, qui ex uxore *Gertruda à Veljen* primogenitum hunc filium suscepit Ultraiecti, anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo tertio*, Ianuarij die *vicesimo quinto*, quadrante ante sextæ mediam matutinam. *Indoles Heurnii.* Ab ipsis incunabulis placidum & gratiosum ei fuit ingenium; ipsaq; indoles medicæ artis excellentiam in puero præsagit. Nam cum ipsum mater lactasset, non ut fieri solet cunarum agitatione sopiri poterat; sed in lecto repositus domesticum catellum (fidum olim Æscu-

Æsculapij comitem) ludibundus spectans obdormiebat. Ipso autem evigilante desiliens è lecto catulus suâ præsentiâ matri rem denunciabat.

Prima studiorum fundamenta sub *Georgio Macropedio*, Ultraiectanæ scholæ rectore, celeberrimo id ætatis viro, posuit. Deinde institutione *Arnoldi Eickii*, claro tum Ultraiecti in puerorum ingenijs formandis viro, in studiis humanioribus magnos progressus fecit. *Lovanium* anno ætatis *decimo octavo* à patre deductus, per *biennium* ex publicis lectionibus celeberrimorum regiorum Professorum, *Hieremiæ Triverii Brachelii* (cujus doctissima exstant commentaria, ad *aphorismos Hippocratis, ad Galenum & Celsum*) *Andreæ Baleni, Petri Brogelii, & Gemmæ Frisii* filij, in philosophiâ ac medicinâ plurimum profecit; adeò ut jam corroborato studiorum suorum fundamento ad eorum consummationem animum adiiceret. *Praeceptores primi Macropedius. Arnold. Eick. Lovan deducitur Heurn.*

Parisios igitur contendit: ut intima medicæ artis arcana perciperet; quæ ibi publicè, maximo totius Europæ concursu & applausu, nitidè enarrabant *Inde Parisios.*

Aurea doctiloqui cœlestia labra Dureti:
Ambrosiâ & Coo facta labella favo.

Fuit enim hic *Duretus* non suæ tantum ætatis, sed omnis ævi medicâ arte eminentissimus, dicendo agendoq; juxtà optimus: & ut Heurnius subinde dicere solebat, *in medicorum ordine tertius*, Galenoque postponendus, in posteriorum autem serie reliquis omnibus anteferendus. Primus enim ipse fuit qui barbariei mandragorâ sopitum Hippocratieæ artis genium, acri & incitato suo ingenio resuscitavit: & ex tenebrioso tricarum ergastulo in illustre theatrum orbis terrarum protraxit. Unde *Stephanus* **Paschasius*, *Ludov. Duret. med. excellẽs. *lib. 2. epigr. In eum carm.*

Prisca quod Hippocrati venerando debuit ætas,
Dureto cur non debeat Hippocrates?
Ille suâ morbos immanes arte fugavit:
Hic à morte suum vindicat Hippocratem.

Nam in ultimâ *Burgundiâ* natus, primis ætatis temporibus Parisios venit pauper & inops: sed mox ingenij vividâ vi exsplendescente reliquos commilitones multis parasangis superavit; primumque in ordine Doctorum (prout Parisiis consuetudo ferebat) promotum, ditissimo coniugio prospera fortuna beavit. Mox regiâ professione & praxi illustris, vitam docendo, scribendo, & praxi aulicâ ac regiâ transegit. Nam *Caroli IX. & Henrici III.* Galliarum & Poloniæ regum perpetuus cubicularius medicus fuit. A quibus adeò dilectus, ut cum filiam elocaret, rex à dextris, ipse à sinistris filiam in templum ad solennia sponsaliorum deduxerint. Ipseque rex suâ præsentiâ nuptias cohonestans, omnem auream & argenteam supellectilem, quâ *Eiusd. curriculum. Charus reg. Gall. Duret. Donum filiæ Duret. sponsæ à rege.*

ministrabatur, cuius pretium *quadraginta florenorum millia* excedebat, sponsæ pro honorario donavit. Tantus enim regis erga Duretum fuit affectus: ut, nisi ipso astante, cibum non sumeret: sæpeq; exclamaret; *Durete, si filium haberem tua cura esset & educatio & institutio esset*. Obiit morte immaturâ, sed placidâ ac piosâ *millesimo, quingentesimo, octogesimo sexto*, ætatis *undesexagesimo*. Sed de Heurnio dicendum.

Heurnii sedulitas. Hic ergo toto *triennio* tantâ sedulitate Duretum audivit: nullam lectionem ut negligeret. Cumq; serius interdum ipsum accedentem ille conspiceret; audita non semel publico ex suggestu eius vox; *mi adolescens, doleo tam quadam dicta, quorum non es particeps*. Magnum erga Heurnium adfectus indicium. A viro enim gravi, nec verborum prodigo, quem ipse rex reverebatur, nunquam ea vox, nisi erga Heurnium, publicè audita. Cum magno hoc Dureto Heurnius medicam praxim *Dureto familiaris.* quotidie frequentavit Parisiis: pluresq; calculo sectione liberari *Laur. Collodaeus lithotom.* vidit, à peritissimo omnis ævi lithotomo *Laurent. Collodao*. Nam præter mollissimam in crudelissimo opere ἐγχείρησιν, ea ipsi erat agilitas pari cum securitate eventusq; felicitate juncta, ut sæpè jam calculos extractos ægrotis ostenderet; cùm ipsum in sectionis præparatione versari censerent.

Philos. Heurnium audit. Studia etiam humaniora ibidem excoluit, assiduè *Carpentarium, Ramum, Turnebum, Auratum*, audiendo. Inde hortidam *Hispaniam* invisere cum animo agitaret; prudentis amici dissuasu tot periculis præ*Italiam perlustrat 1567.* gnantem peregrinationem omisit; & ad Europæ delitias *Italiam* iter convertit, anno ætatis *vigesimo quarto*: eamq; totam perlustratam Patavij sedem fixit cum *Petro Forresto*, *Burenio*, *Teilingio*, sodalib. & popularibus suis; qui magna postea fuere Hollandiæ in arte *Vita discrimen adit.* medica lumina Semel ibi ab homicidis, bis à virulentis animalib. vitæ discrimen adiit; minimè nitû serpente boas, & infecto phalangio.

Cumq; Venetorum ad Turcarum tyrannum legatus Heurnium ob egregiam eruditionem amplo stipendio ad Constantinopolitanam peregrinationem invitaret; ipsum secutus fuisset: nisi inconsultis parentibus id facere reformidasset. Cum igitur *Patavii doctores Heurnii.* Patavij *Capivaccium, Stephanellum, Mercurialem, Paternum, Aquapendentem, Guilandinum*, summâ diligentiâ audivisset; & in omni medicinæ parte egregiè se exercuisset: *Ticinum* pro*Ticinum proficiscitur 1571.* fectus est anno ætatis *vigesimo octavo*. Cùmque ibi aliquandiu sedulam anatomiæ operam sub clarissimo *Gabriele Cunerio* navasset; & cum *Bellocatone* celeberrimo medico praxin quotidia*Vbi gradu Doctor ornatur.* nam frequentasset: jam consummatissimâ medicinæ scientiâ, quantum ea ætas ferebat, instructus, gradu doctoratus ibidem *Nicol. Renald Peren. Granv.* decoratus est.

Ej. à cura valetudinis Pereneto. Loci autem eius genio allectus cùm diutiùs ibi subsisteret: & jam antea innotuisset illustrissimo *Nicolao Renaldo Perenoto* Domino à Granvellâ & Chantonay, comiti à Cantecroy, ab ipso bien-

biennium honorifico stipendio medici loco habitus est. Cùm autem celeberrimus eius Academiæ professor ipsi filiam unicam simul cum professione & totâ hæreditate tradere decrevisset; iamq; publicè doceret; ut eruditionis specimen daret: Itali plures corrivales in ipsius perniciem conspiravere. Itaq; satis perspecta cum in eiusmodi rebus Heurnio Italorum esset indoles; repente clam in patriam contendit, ea festinatione, ut exiguo tempore totum iter absolveret, nullum sibi locum tutum, nisi patriam, existimans

Ab Italis insidia esparata.

Redit in patriam magnis itineribus,

Ita anno ætatis *trigesimo* in ipso belli civilis æstu reversus *Vltraiectum*, medicinam ibi exercuit: domesticusque medicus fuit principum de *Egmont, & Vltraiectina provinciæ* eo tempore gubernatoris de *Noortcarmes*, quē ex veneno ab Hispanis propinato, diuturnus ac tædiosissim⁹ lethalisq; icterus torquebat. Huius favore paternas ædes immunes servavit à tyrannide militum Hispanorum: quibus singuli cives suis in ædibus victum gratis dare, cum summo rei familiaris dispendio, cogebantur. Eorum fastus tolerandus, insolentia perferenda, iniuriæ devorandæ erāt: silente sub armorum vi lege & honestate omni; adeò ut quot in universo Belgio domus, totidem & privatæ tyrannides essent.

1573.

Vbi medicinam fecit.

Defenditur contra Hispā.

Duxit tunc Heurnius, in patria sua, uxorem *Christinam Bayeram*, virginem, indigenam, antiqua multoque honorū decore clara patricia familia oriundam. Nam Bayerorum familia prisca & celebris in ditione Ultraiectina prosapia multis ætatibus coniugij copula inserta est claris ibidem patriciis familiis *Helsdingiorum, Lystriorum, de Roien, Hanniorum* aliisque plurimis. Functa & *Bayerorum* est familia multis ætatibus primariis ecclesiasticis honoribus Ultraiecti. cui in omnibus ferè templis testimonium monumenta perhibent. Eorum quidam episcopi Ultraiectini Vicarij fuēre, qui ipso absente Reipub. clavum moderati.

Ducit uxorē.

Familia Bayerorum.

Postea rebus iam Belgij, principis *Auraici* adventu, nonnihil recreatis & immutatis, eligitur & Joannes Heurnius eiusdē principis suffragio senator seu scabinus Reipub. Ultraiectinæ. Nihil homini Musis & tranquillitati dedito gravius, hoc turbulentissimo temporum statu, accidere potuit: tandemque vix multis precibus ac magno molimine eius officij vacationē impetravit. Mox in urbe Leydensi erecta Academia, eò à curatoribus & coss. evocatur ad professionem medicam. Deserit igitur patriam, Leydamque commigrat, anno ætatis *duodequadragesimo*. Christi *octogesimo primo*, supra *millesimum quingentesimum*, Octobris die *tricesimo primo*. Inde anno *octogesimo octavo*, à Frisiæ Ordinibus, & comite *Guilielmo Ludovico Nass vio* ad professionem, in Academia *Franekeranā* sustinendam, stipendio honestissimo, evocatus est. Sed Curatorū consulumq; benignitate, locique amœnitate detentus sortem mutare noluit. Praxin

In Senatum adlectus Heurnius Vltraiect.

Contra voluntatem.

Inde Leidam evocatus

Quo venit 1581.

Et Franekeram 1588.

Abnuit.

Plurium princ. medicum agit. maximâ cum autoritate exercuit, perpetuus ordinarius medicus principis Auraicæ MAURITII confœderatarum Belgij provinciarum gubernatoris, principis *Chimaya*, & omnium procerum Hollandiæ.

Heurnij etiam ſolius operâ uſus eſt cl. V. *Iuſtus Lipſius*, [illegible] Lugduni egit. Is diu tædioſiſſimo cum malo con[illegible], febrilesque inſultus varios expertus, ſumto aliquando pharmaco materiæ commoræ onus excernens, percepit ingentem [illegible] copiâ alvo effundere, eamque continuam & cohærentem. *Iuſt. Lipſium curat.* Intuetur Lipſius quid rei ſit; videtque attonitus maſſam figura & colore inteſtina exprimentem. Conſternatus itaque [illegible] Heurnium vocat; de vitâ ſuâ actum dicens: Omnia enim inteſtina [illegible] eſſe [illegible]ſe. Inſpicit alvi proluviem Heurnius & læto vultu [illegible] Lipſium converſus: *reſpice*, inquit, *trophæa de tuo morbo. Hic focus & [illegible]tina totius mali iacet.* Erat lenta & viſcida pituita, paulatim in totâ inteſtinali fiſtulâ coacervata, à ſedentaria & in ſtudiis contabeſcente vitâ, eius figuram referens: quæ putreſcens part bus que vicinis nobilibus nexam communicans ſenſim in totum corpus propagaverat. Sic fomite mali expurgato reſtitutus eſt ſanitati.

Hippocrat. deditus. Totam autem ætatem Heurnius in Hippocratis familiaritate conſumſit: adeò ut eius locos omnes Græcè memoriâ teneret: prælectionesque ſuas incompatabili ſermonis venuſtate ac ſuavitate conditet: *nulliusq; ſcripti ſubſidio de cathedrâ*, perpetuò *Memoriter omnia docet.* divini ſenis myſteria enarraret. & de ſuperiore loco diſputantem neq; honeſti vultus decor, neq; vocis & motus elegantia deſtituebat.

Quo autem emolumento, Academiæ fama, teſtis eſt: cui potiſſimam celebritatis partem attulit: teſtis & doctiſſimorum diſcipulorum uberrima ſeges quæ ex eius ſcholâ, tanquam ex Chironis antro, prodiit nobiliſſima.

Magiſtratum ſcholæ gerit. *Sexies* ibidem magnifici Rectoris dignitatem ſuſtinuit: primusque in Academiâ Leydenſi propriâ manu anatomiam ad- *Anatomen primus admi niſt.* miniſtravit, efflagitantibus id ſtudioſis cum inſolens hoc exercitium patriæ eo tempore eſſet. Docuit & ibi in collegio illu- *Lugduni Phyſica docet.* ſtriſſimorum Ordinum, *quatuor libros Ariſtotelis meteorologicos, & tres de animâ:* quos doctis commentariis etiam illuſtravit. *Amicos ſummos viros habet.* Intimam hic coluit amicitiam cum viris ævi illius celeberrimis, *Iano* *Douſâ Domino de Nootwijck & Academiæ curatore, *Ioanne Banchemio* ſupremæ curiæ Hollandiæ & Zelandiæ præſide atque Academiæ curatore; *Petro Beimanno* Conſule Reipublicæ Leydenſis, *Nicolao Zeiſtio* Reipublicæ Leydenſis Syndico, *Ioanne Holmanno ſecundo*, *Franciſco Iunio*, *Lucâ Trelcatio*, *Hugone Donello*, *Everardo Bronhorſtio*, *Ioſepho Scaligero*, *Iuſto Lipſio*, *Franciſco Raphelengio*.

De quo in vit. Ict. & Pol. I Banchem. Petr. Beiman.

Inter

Discipuli illustriores.

Sebast. Ecbert.

Inter discipulos clarissimi & beneficiorum à præceptore in se collatorum memores hi sunt: *Sebastianus Ecberti*, vir summus & medicæ politicæque scientiæ juxta gnarus, multis annis ad clavum Reipublicæ admotus, & inter Ordines generales confœderatarum Belgij provinciarum delegatus, unicus inter eos, quos *Amsterodamum* extulit, arte medicâ clarissimus.

Petr. Wistend.

Petrus Wittendel, reipubl. *Hagana* medicus ordinarius, vir ad omnium voluntates devinciendas ipsis Gratiarum manibus factus, longâ artis experientia in Italiâ & Hollandia clarus: cujus consilio, post mortem Heurnij, in casibus periculosis magnates Hollandiæ usi.

Corn. Vigius.

Cornelius Vigius Hornanus, olim in Academia *Dolanâ* medicinæ professor, postea comitum *Embdensium* medicus ordinarius.

Baldui. Ham.

Balduinus Hamæus, profundç eruditionis vir, illustris officio medico, quo per annos plures apud magnum *Moscoviæ ducem* functus est: dein *Londini* in Angliâ artem, quâ ab Heurnio imbutus, maximâ cum celebritate exercuit.

Valēt & Guil. vā der Meer.

Valentinus & Gulielmus van der Meer, reipub *Delfensis* medici ordinarij celeberrimi:

Gualt. Verd.

Gualterus Verdesius politissimæ doctrinæ ingenium, medicæ artis in Repub. *Ultraiectinâ* olim illustre sidus.

Theod Velius.

Theodorus Velius Reipub. *Hornana* medicus ordinarius, praxi medicâ per *Nort Hollandiam* clarissimus.

Valetudo Heurnii.

Cæterùm sanitate Heurnius toto vitæ tempore usus est integra; semel tantum in Italiâ paucissimis diebus *febri* conflictatus, quam illicò larga venæ sectio abstulit. *Colico dolore* statim infestabatur; cum calida ac acria copiosiùs assumsisset. Itaque sibi à pipere, cæpis, raphano, & id id genus eduliis studiosissimè cavebat. Variolis non laboravit; metuens tamen sibi ab externo irritamento, non libenter hoc morbo affectos accedebat.

Morbus supremus.

Anno tandem ætatis *quinquegesimo sexto* Christi *millesimo, quingentesimo, nonagesimo octavo*. die *octavo* Februarij, tanta sanitatis serenitas lethali procellâ concussa, tandemque eversa est. Publico enim in convivio *mustum Rhenanum* crudum & austerum bibens, repentè percepit sibi urinæ reddendæ facultatem interceptam. Domum igitur rediens ne urinæ quidem guttam excernere potuit; nisi post longa tum enematum, tum fomentorum molimina, tantum stillatim & acerbo cum cruciatu. Omne genus medelæ ab ipso tentatum, sed frustra; reluctantibus fatis Sic paulatim dolorum carnificina attritus, anno ætatis *duodesexagesimo*, Christi *millesimo*, *sexcentesimo primo*, de nocte diei *undetrigesimi* Maij, qui erat Martis; incidit in febrem lethalem; quæ cum subinde violentiam remitteret; mox acriùs recrudesceret, fomite mali perpetuo superstite; tandem toto naturæ robore dolorum immanitate attrito, placidè in Christo ob-

Obitus.

dormivit, Augusti *undecimo*, qui erat Saturni, manè paulò antè *sexta* mediam, eodem ferè quo natus momento.

Funus ei Lugduni honorificum est factum: ubi & memoriæ eius monumentum positum legitur tale:

Monumentũ.

MEMORIÆ SACRUM.

JOANNI HEURNIO
AD PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ
LAUDEM NATO ULTRAIECTI
ANNO M. D. XLIII. STYLO ANTIQ.
MANE POST HORAM V
MORIBUS SANCTISSIMIS ET INGENIO
SUPRA HOMINEM PRÆDITO:
QUI CUM LEYDENSI

ACADEMIÆ
PRIMARIA PROFESSIONE HIPPOCRATICA
RECTORATUS SEXIES FUNCTIONE
SUMMA SCRIBENDI CELEBRITATE
INSERVIISSET
PER ANNOS XX.
DENATUS LEYDÆ
ANNO CIↃ IↃC. I. AUG. XI. STYLO NOVO,
EODEM FERE QUO NATUS MOMENTO.
VIXIT ANNOS LVIII.
MENSES VI.
DIES VII.

Daniel autem *Heinsius* v. cl. eiusmodi amicum epitaphio ornavit:

JOANNI HEURNIO

Eodem in loco cum uxore sepulto.

Epitaphium.

Hic ille HEURNIADES, *cui se tot maxima debent*
Nomina, cui debet se medicina, iacet.
Sustulit hunc magni tortor crudelis Erasmi:
Quem toties aliis sustulit artis ope.
Ne tumulo quid desit, adest fid.ssima coniux;
Et vitæ comitem nunc quoque mortis habet.
Sic olim coniuncta thoro, nunc iuncta sepulcro,
Continuat pactam, nondum aliena, fidem.

In

In crudelissimis illis doloribus is tamen Heurnio mentis vigor & constantia fuit: etiam cum jam in extrema vitæ tegulâ staret: ut perpetuò adstantes & amicos placidissimè cum omnium sensuum integritate compellaret. *Constantia in morbo.*

Post mortem in eius vesicâ *septem calculi* reperti sunt; & à filio *Othone Henrico* medicinæ professore adservati; *forma & magnitudine nucis iuglandis* maioris, omnes æqualis magnitudinis & ponderis. Nam singuli pendunt *drachmas duas*: ita ut septem expleant *quatuordecim* drachmas. *Calculi in vesicá eius reperti.*

Liberos ex uxore illâ *Christinâ Beyers* procreavit *undecim*: quorum *duo* ante ipsum vita functi; insecuti autem ipsum cum uxore sunt *tres*. *Sex* superstites reliquit; quorum tres *Otho, Ioannes, Iustus*, paternam artem medicam coluerunt, unus *Thomas iuris* prudentiæ in curiâ Ultrajectinâ vacavit. *Liberi Heurnii.*

Scripsit Heurnius pater & edidit *institutiones medicinæ*: accessit *modus studendi eorum, qui medicinæ operam suam dicarũt.* *Scripta ab ipso edita.*

Praxis medicinæ novam rationem: qua libris tribus methodi ad praxin medicam aditus facillimus aperitur, ad omnes morbos curandos.

De *morbis humani capitis, eorumq́; causis & curatione.*

De *febribus librum.*

De *peste librum.*

Commentaria in Hippocratis *iusiurandum:* librum

de *medico*

Legem.

de *arte librum.*

de *veteri medicina librum.*

de *elegantia librum.*

Praeceptiones

de *carnibus sive principiis librum.*

de *purgatoriis remediis librum.*

Prognosticon etiam libr. III.

Aphorismos

Edidit etiam libr. *de natura & præsagio horrendi cometæ*: qui *anno septuagesimo septimo* orbem terrarum terruit.

Præfationem item doctam *in secreta Alchymiæ magnalia D. Thomæ Aquinatis, Ioannis* de *Rupescissâ*, ac *Raimundi Lullii* librum.

Post obitum eius *Otho Heurnius* F in Academia Lugdunensi medicinæ professor, hæc posthuma edidit. *A filio editá.*

De *morbis oculorum, aurium nasi, dentium & oris* librum.

De *morbis mulierum*: item *de morbis* præcipuis *ventriculi.*

Commentaria in Hippocratis

De *hominis natura* libr. 2.

De *victus ratione in morbis acutis* lib. 4.

De morbis novis & mirandis epistolam.

De *medicinæ origine, Asclepiadûm ac Hippocratis stirpe & scriptis* orationem.

Responsum ad supremam curiam Hollandiæ & Zelandiæ: *nullum esse aquæ innatationem lamiarum indicium*.

De *humana felicitate* librum.

Prodierunt hæc omnia deinde coniunctim opera filij Othonis anno *sexcentesimo nono*.

Posthii elog. de Heurn. lib. 2. Sylv. *Ioannes* autem *Posthius* Medic. & Poëta hoc elogio Heurnium hunc ornavit:

Illustrat medicam feliciter HEURNIUS *artem;*
Commodus & vivâ voce librisq; suis.
Quin etiam vitam reddit morientibus ægris,
Mirificâ miscens pharmaca rara manu.
Ergo virum præsens celebratque & suspicit ætas:
Postera sed faciet diis in honore parem.

Tantum de Heurnio *ex Academia Lugdunensi: parergis Posthij: elenchis librorum: aliis*.

CASPAR PEUCERUS.

1602. die 25. Sept. ætat 78.

Annus 1525. infamis.

BUDISSINÆ, primario Lusatiæ superioris oppido, exilij terreni initium fecit *Caspar Peucerus*, anno *millesimo, quingentesimo, vicesimo quinto*, seditiosorum in Germania rusticorum excidio, & sacramentariæ pugnæ initio infami, natus hora *duodecimâ* noctis præcedentis festum Epiphaniorum: qui dies celebris etiam est natali *Eobani Hessi*, laudatissimi in Germania poëtæ, & obitu fortissimi Herois **I. Casimiri*, comitis Palatini, & electoratûs Administratoris.

**1592. d. 6. Ianuar.*

Greg. Beuck. Parentes habuit honestos eius oppidi cives: patri nomen fuit *Gregorio Beuckero*, ibidem anno *nonagesimo septimo*, supra *millesimum, quadringentesimum*, die *sexto* Ianuarij nato; quo eodem anno & socer huius filii, *Melanchthon* primum huius cæli spiritum hausit. Et obiit hic eodem anno quo Melenchthon, *sexagesimo* post *millesimum*, *quingentesimum*. Mater verò Peuceri fuit *Ottilia* Simonis, quæ *viginti* ante maritum annis ad meliorem vitam est prægressa.

Instit. pueritia Peuceri. Parens cùm in filio præclara acris ingenij signa cerneret, animadverteretque primis literarum elementis perceptis, feliciter eum ad præcepta artis Grammaticæ & initia sermonis Latini progressum: de uberiore doctrinæ cultu ei prospiciendum judicavit. Itaque de consilio amicorum & propinquorum filium

Gold-

Goldbergam, Sileſiæ in ducatu Lignicenſi oppidum, ablegavit: cujus ſchola tunc florentiſſima erat frequentia diſcipulorum, & inprimis concurſu nobilitatis *Boiemicæ, Moravicæ, Polonicæ, Sileſiacæ*; quam attrahebat fides, diligentia, diſciplinę ſeveritas; quę in rectore *Valentino Fridlando Trocedorffio* ab omnibus tunc prædicabatur.

Mittitur Goldbergam.
Schola celebritas.

Indolem ſuam in eo puer etiam tum prodidit; quod aliis condiſcipulorum iis horis, quibus poteſtas ludendi erat legibus quoque conceſſa, luſui vacantibus, ipſe ſolitus fuit vel commentari aliquid, vel ſocios nactus inſtituere accuſationes & defenſiones: in quibus ipſe vel patronus eſſet, vel ut judex ſententiam ferret. Inde enim facilè apparuit ingenium ejus vehemens & multarum artium capax, ad ſublimiora & graviora ſtudia delatum iri.

Indolis bonæ ſignum.

Goldberga *Wittembergam* ſe contulit anno *milleſimo, quingenteſimo, quadrageſimo*, ibique vel parentis voluntate, vel aliâ-rum commendatione inter *συσσίτους* Philippi Melanchthonis receptus eſt: & **quadriennio* pòſt magiſter optimarum artium publicè renunciatus, ſuaſore & auctore potiſſimùm Melanchthone. In eadem Academia mathematum præceptores habuit, *Ioachimum Rheticum, Iacobum Milichium, Eraſmum Reinholdum*: in arithmeticis privatim *Stifelium*. In his in ſcientiis quantum profecerit; monumenta ejus teſtantur & libelli editi.

Wittembergam venit.
**A.* 1545.
Magiſter renunciatur.
Præceptores in Mathem.

Cum his ſubtiliſſimis ſcientiis ſtudia optimarum artium conjunxit, & inprimis medicinæ: in qua adeò excelluit; ut **mortuo Iacobo Milichio* in ipſius locum ſurrogatus ſit: cùm antea mathemata publicè docuiſſet, eademque editis ſcriptis propagaſſet. Gradu Doctoris ornatus eſt anno *ſexageſimo*, die Januarij *triceſimo*, decano artis medicæ *D. Melchiore Fendio*. Melanchthon igitur, exquiſitus ingeniorum cenſor, Peucerum, admiratus acerrimam in eo naturæ ſagaciſſimæ vim, & induſtriam nullis laboribus cedentem, veritatiſque tam in politicis, quàm eccleſiaſticis amorem, multarumque aliarum virtutum, non adumbrata, ſed expreſſa veſtigia, ex infinito juvenum honeſtiſſimorum numero, generum ſibi elegit: ut antea *Georgium Sabinum* poëtam nobilem, & pòſt Marchionum Brandeburgicorum conſiliarium. Nuptias celebravit Peucerus anno *milleſimo, quingenteſimo, quinquageſimo*, ætatis ſuæ *viceſimo ſexto*, finito bello Saxonico, rebuſque in Germania aliquo modo compoſitis: cumque ſocero jucundiſſimè iiſdem in ædibus vixit, quamdiu ille vixit.

**A.* 1559. *d.* 10. *Nov.*
Succedit Milichio in profeſſ. med.
Medicin. Doctor creatur.
Fit gener Melancht.

Deinde quia in conventu ad Danubium anno *quinquageſimo ſexto*, de religionis negocio ita convenerat; ut delecti aliquot utriuſque partis *Wormatiæ* in Vangionibus de controverſiis ortis inter ſe placidè colloquerentur: proficiſcentem illuc mandatu electoris Auguſti ſocerum, ſecutus eſt gener Peucerus: quo tempore improviſa mors uxorem Melanchthonis ſuſtulit. Porrò

Cum ſocero abit Wormat.

cum importunitate Flaccianorum actiones utilissimæ *Berbetomagi* differrentur; & profundum ibi ocium esset: visum est principi Palatino, *Othoni Henrico* Electori, Melanchthonem *Haidelbergam* arcessere; ut de Academiæ constitutione eo præsente deliberaretur. Profectus cum eo illuc est & Peucerus: nec à soceri latere uspiam discessit. Venit eò & *Ioachimus Camerarius*; *exoratus ab amicis communibus; ut ad Melanchthonem se conferret: quòd existimarent illi, præsentia eius, cuius consuetudo Melanchthoni esset gratissima, domestici luctus mœrorem allevatum iri.

Et Haidelbergam.

**Vide in vitâ Camerarii, & Melanchth.*

Triennio pòst, ut omnibus notum, Melanchthon uxorem subsecutus est; id quod ipse, cùm indicatus eius obitus esset, brevi futurum præsagiebat.

Illo anno Peucerus Milichio ut diximus, successor datus, & gradu atq; titulis doctoris medici, *paulò antè soceri obitum, ornatus; inchoavit prælectionē doctrinæ medicæ operis b.partitis, seriemq; historiarū in chronicis, Melanchthonis morte interruptam, pertexuit. Et quanquā statim à Melanchthonis ex hac vitâ migratione in Theolog â varia quidam moliri, & nescio quā *mataeslaticā doctrinā* excogitare ausi sunt: interim tamen Peuceri auctoritas, & in Academiâ & in aulâ commendantibus *Vlrico Mordisio*, & qui huic successit *Georgio Gracovio*, adeò crevit: ut Electori & nobilitati carus, gratiâ floreret apud omnes; sæpè ex Academiâ in aulam evocatus, interq; medicos adscitus, ad deliberationes adhiberetur gravissimas; cumque Electore pranderet atque cœnaret. Apparuit autem summi principis summa erga

**Nempe tricesimo Ianuarii anno 1560. ætat. 36*

Pertexit chronicon soceri.

Crescit auctoritate, & gratiâ in aulâ.

1\. Peucerū propensio vel maximè ex his: *primum* quòd deprecante Peucero, Academiæ proventum annuum munificentiâ planè regiâ *mille quingentorum annuorum aureorum* accessione auxerit: unde & professores honestioribus & lautioribus stipendiis sustentarentur; & communi ubermo prospiceretur ita; ut in eo *quadringenti* circiter studiosi tenuis fortunæ per septimanam, *quaternis* assibus, vel grossis, ut vulgò vocant, Misnicis, ali possint.

Gratia aulica argumentum.

2\. *Deinde* quòd Peucero *totius Academiæ inspectionem* communi

3\. senatus consensu oblatam, principali auctoritate *confirmavit:* tum quòd filiolo electori in arce *Stolpensi* nato, *Adolpho, ἀνάδοχον* pro more Christiano Peucerū, cum illustris baptizaretur infans, esse voluerit: qui tamen diu non supervixit, quam prœnā esse calumniati quidam sunt, quòd Calvinista baptismo adfuisset.

Sed verè à Luciano dictum est: ἔοικεν ἀρχὴ κακῶν μειζόνων γίγνεσθαι πολλάκις, ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴ, h. e. *mutatio in melius videtur nō rarò primordiū maiorū calamitatū & summa felicitas ruina proxima est.* Fortuna Peuceri nihil videbatur splendidius; nec felicitati eius quicquā deesse putabatur; cū repente calūniis δεινῷ ἀνθρώποις κακῷ oppressus est, natis ex editione

Summa felicitas ruinæ proxima.

Ἀμοεφὼ calamitatum Peuceri.

cate-

catecheseos Wittembergensis, cui conscribendę causam præbuerant querelæ gubernantium scholas oppidanas, de editione ultimâ catecheseos *Chytræi*, quam illi repudiabant, quòd passim infarcta essent nova, aliena, & dissentanea prioribus) & *libri, cuius titulus est στερέωμα*, Germanicè Grundfest.

Chytræi catechesis

De utroq; minus clementes audiebantur sermones etiam bonorum; sed minus diligenter versatorũ tum in lectione antiquitatis, tum in repetitione doctrinæ Philippicæ: ex quâ tota Catechesis desumta fuerat, non tantum phrasibus Philippi, sed propemodum etiam syllabis & literis retentis. Et quia illi Catechesi inserta erant testimonia sacra Novi Testamenti ex versione Bezæ: totam catechesin suspectam *de Zvvinglianismo*, ut vocabant, reddiderant. Ad στερέωμα quod attinet, fassus est Peucerus; *se electori auctorem fuisse, ut totum perlegeret. quòd sciret in eo exponi immotam & irrefutabilem veritatem.* Quin etiam principibus ipsis αὐτοπρόσωπον ostendit; *se nolle esse civem eius Ecclesiæ, in qua secus doceretur, de persona Christi: nec posse illã esse ecclesiã, quæ de Filio Dei aliter sentiat, qui sit caput & fundamentum Ecclesiæ.*

Catechesis Wittẽbergẽs.

Suspecta Zuinglianismi cur.

Στερέωμα, liber.

Exulcerato itaq; nonnihil principis animo, cui suspiciones callidę insederant: novas turbellas dedit publicata *Exegesis*: in cuius **auctorem* solenniter est inquisitum Wittembergę per legatos electoris. Etsi autem typographus auctorem nominarat & indicarat, à quo exempla ἐξηγήσεως accepisset; compluresque erant, qui testarentur, ante multos annos exemplum ei communicatum fuisse: in Peucerum tamen semel commota suspicio, quasi ab eo exegesis profecta esset, malevolorum & invidorum sermonibus accedentibus, qui fortè in privatis cum Peucero colloquiis liberiùs habitis, aliquid exceperat, ferebatur & confirmabatur: donec tandẽ manifestè erũperet indignatio principis, jam pridem illa quidẽ clam æstuans; sed tum nescio quib. aulici concionatoris verbis tota inflãmata. Anno igitur *septuag. quarto* cal. Aprilis, præfectus arci Wittembergensi *Ernestus Wettin*, mandatu electoris & arresto Peucerũ obligat; & promittere jubet: quòd velit primo quoque tempore *Dresdæ* se sistere: simul omnia conclavia, arcas, cistas, repositoria actu tum ut aperiat, imperat: literasq; omnes sive Græcas sive Latinas, sive Germanicas, reperisset, collectas asportat. Etsi aũt tum Peucer⁹ erat valetudine valdè afflictâ, ne tamen cunctando & moras nectẽdo in suspicionem aliquã vocâretur, in viã se dedit. *Dresdam* ut venit, iussus arcem ingredi, cõclavi includitur satis cõmodo, & omnibus reb⁹ necessariis instructo. Altero tertioq; à captivitate die imperravit; ut, quia infirmior erat, medicus ad se admitteretur senex optimus, *Ioannes Nævius* de quo antè. Ex huius sermonibus intellexit Peucerus; accusari se de conscriptâ & divulgatâ exegesi: diebusque aliquot post à satellitibus deductus est è custodiâ ad syne-

Exegesis dat turbas

**Quis fuit Curaeus.*

Eius edit insimulatur Peuc.

Incurrit in offen. in princip.

Datur in custodiam.

ad synedrium consiliariorum: ex quibus *Laurentius Lindemannus* accusationem ita instituit; ut *quatuor articulis* illa comprehendi videretur. *Primus* erat de clandestinis conspirationibus

Quatuor capita eid. obiect.

& occultis artibus (vulgò *practicas* vocant) quibus conatus fuerit nova Sacramentaria dogmata in terras Saxonicas introducere.

1. 2. & 3. re. *Alter* quòd chartas & libellos de his sparserit. *Tertius*, quod Theologos Academiæ ad defensionem horum dogmatum animosiores & alacriores reddiderit.
4. *Quartus* quòd externos Theologos incitarit adversus ecclesiarum Saxonicarum doctores.

Responsio ad ea Peuceri.

Primum simpliciter negavit: ad *secundum* respon-sururum se dixit tum, cum prolata essent ea; quæ in hoc genere à se vel emissa vel sparsa dicerentur. De *tertio & quarto* breviter se expedivit: cum peteret sibi nominari illos Theologos vel domesticos, quos animasset, vel externos quos incitasset. Hæc Peucero eloquuto Lindemannus, *conspirationis*, inquit, *socios habuisti D. Cracovium, & M. Christianum* aulæ concionatorem. *Adducantur igitur illi*, inquit, Peucerus, *& liquidò demonstrentur conspirationes & practicæ, quas vocatis.* Mox Lindemannus profert epistolam ad *M. Christianum* scriptam: cuius initium complectebatur cohortationem ad studium concordiæ, cùm moneret illum; caveret, ne collegam suum irritaret. Inter alia etiam hæc verba adiecta erant: *Veritas quam tot profluvia sanguinis in Gallia & Belgio extinguere non potuerunt, tandem est in his terris triumphatura.* His verbis electorem valdè offensum esse, Lindemannus dixit. Fuit etiam in illis γυναικοκρατίας mentio facta: quâ principes offensos fuisse vehementer, vero haud est absimile: idque ipse Peucerus plus sibi nocuisse credidit, quàm quicquam aliorum. Inter externos theologos nominatus fuit *Theodorus Beza*: quem incitarit Peucerus adversus *Selneccerum*. Respondit Peucerus: *sibi cum Bezâ, ut viro docto, amicitiam initam tempore colloquii Wormatiensis. Postea vix ternas ab eo accepisse literas, & intra sexennium nullas. ac argumenta earum non fuisse theologica, sed historica, de regnorum externorum statu.*

Princeps causa odii

Beza amicitia Peucero obiecta.

Hoc responso dato jussus secedere: paulò pòst revocatus est reverso ab electore Lindemanno: qui cùm nihil haberet, quod proferret, ostensa *formula dimissionis*, futurum ait, ut è carcere liberetur, si ea obligari se pateatur. In illa iubebatur primũ *agnoscere & deprecari conspirationes: fateri, quòd obnixè promovisset: ut alienum Sacramentarium dogma in illas regiones inveheretur: nec intermisisset alios incitare & subornare*; verbo ut dicam. *graviores longè pœnas meritum esse; atque magni beneficii loco dimissionem istiusmodi habere. Imposterum concessu electoris Wittembergæ tantum victurum; invito electore non abiturum: professioni suæ medicæ & historiarum operam daturum: & à conspirationibus ac practicis omnibus temperaturum.*

Formula dimissionis Peuc. oblata.

Ad

Ad hanc formulam etiamsi primò ita expavesceret : ut penè exanimaretur; & multa purgandi sui causâ afferret: tamen in summâ illâ animi consternatione passus est aliquid humanitùs. Suâ enim subscriptione ipse approbavit; quæ nunquam fecerat; & eorum [illegible] quæ nunquam [illegible]. Inprimis autem cùm alia, tum hoc deploravit vero tristique cordis gemitu: quòd ad silentium se obstrinxisset de *articulo Cœnæ*, cum filius DEI omnibus præcepisset sui confessionem. Agnovit hunc lapsum suum: & culpam sauciatæ conscientiæ apud Deum supplice abjectione sui deprecatus est, propter Filium Jesum Christum.

Cui volens nolens subscribit.

Et deplorat.

Ex hac tristi obligatione deinde enata sunt mala innumera. Nam Torgæ anno *septuagesimo quarto*, mense Majo conventus fuit indictus, & inquisitio in Calvinianū dogma instituta, acerba illa & odiosa. Hic Peucerus sub religione jurisjurandi appellatus; ut si quid præterea de sacramentarij negocij machinationibus nosset aut inaudisset; si quid molitus cum Palatinis, & nominatim cum Christophoro *Ehemio* esset, ne id occultaret: cùm apertè & verè respondisset: *nullarum se conspirationum conscium sibi esse*: nihil tamen obtinuit aliud; quam ut ad arctissimum ac carcerem damnato in squalore & mœrore vitam ducere liceret, in arce *Rochlicianâ*. Ea in captivitate dum agit; venit ad eum *Hieronymus Reuscherus*, consul Lipsensis, examinandi causâ; qui inter alias quæstiones etiam hanc movit: *quomodo fidelis esse principi Electori potuerit, cùm ab eo in religionis capite uno dissentiret?* Cui Peucerus contrà: *eum maximè fidum esse principi, qui & Deo sit fidus; & exempla multorum contrarium verum esse ostendere*. Rochlicio anno *septuagesimo sexto Cizium* fuit translatus; ac duobus mensibus pòst *Rochlicium* rediit. Hinc tandem cum nullis flecti posset nec promissis nec minis, etiam supplicio capitis proposito, *Lipsianum* in carcerem deductus est: in quo hæsit ad liberationem usque.

Inde Ilias malorum.

Dānatur ad carcerem Rochlicii 1574. ætat. 50.

An minister possit esse fidelis in religione à principe dissentiens

Transfertur Ciziū Peucer. Mox Rochlic. Inde Lipsiam 1576. d. 31 Iul. ætat. 52

Quantum autem molestiarum, miseriarum & tentationum ipsum *decennium* sustinuerit; dici paucis non potest. Accessit ad cumulum illarum calamitatum conjugis obitus, quæ mœrore animi sub æquinoctium autumnale anni *septuagesimi sexti* fuit exstincta: unde dolorem hausit in vitâ gravissimum. Mortuam ipse hoc epigrammate epitaphio honoravit:

In carcere decennium exigit.

Orbatur uxor 1576 d. 12 Sep. Cui epitaphiū scribit.

Magdalis hac mea nata die est, carissima coniux;
Hac mihi supremum dixit & ipsa vale.
Magdalis, hoc, vitâ functa es mea, carcere clausus
Dum teneor, tua mors quàm mihi acerba fuit!
Vulnere tu iugulata meo, velut ense peristi,
Complesses vita vix ubi lustra novem.

Et quanquam ibi vires corporis sensim ipsum deficerent: animo

mea

In carcere nunquam ociosus. tamen nec languit nec defecit. Itaq; ociosus fuit nunquam, sed omne quod à somno & quiete liberum erat tempus, precibus, lectione bibliorum, & piis meditationibus ac versibus scribendis consumsit. Cumq; nihil suppeteret papyri, calamorum, & atramenti indigentiæ illi hoc pacto mederi conatus est. ut *chartam* suppeditarent margines & folia vacua *libri Concordiæ* *atramentum*, crustæ panis crematæ, & dilutæ cerev. à *calamos* aderunt alas quas ad pulveres & aranearum telas tollendas impetrarat. Novum testamentum Græcum etiam summis precibus obtinere non potuit.

Adminicula scribendi adinvenit.

Qui pro eo deprecati. *Anno 1575.* Deprecati pro eo sunt tum alij summi principes viri, tum *Maximilianus II.* Augustus, & *Gulielmus* Hassiæ Landgravii: sed frustra. Atq; Imperator quidem cum electorem rogaret ut Peucerum sibi ad operas medicas concederet; illo respondente: *se quoq; carere operâ eius non posse:* subjicit Imperator: *cur ergo captivum detines ne cui ujus esse possit* respondit elector: quia *vel ministros idem in religione sentire, quod ego:* tum Imperator: *id non perficies*, inquit *nec nostrum est imperare conscientiis, aut ad fidem quenquam vi cogere* Elector eum non haberet, quod opponeret, epistolam *Lazari Schvvendii* legendam offert: quâ perlectâ, Imperator; *nihil* inquit, *reperio quod me offendat aut quod culpare possim: referuntur ea, quæ gerimus. ego agnosco mea.* Tulit ergo repulsam Imperator; & pro quoquam deinceps ibi intercessurum se negavit.

Colloquium Maximil. cũ Augusto super causa Peuceri.

Occasio liberationis Peuceri. Tandem cum Deo visum esset invictum athletam in lucem & arenam publicam educere: usus est ad tragediæ pulcerrimam catastrophen florentissimæ & illustrissimæ familię Anhaltinę operâ Nam sub initium anni *septuagesimi sexti* matrimonium *Augustus* Saxoniæ elector contraxit cum *Agnetâ Hedvvige*, filiâ *Ioachimi Ernesti*, principis Anhaltini. Nuptiis igitur celebratis & sponsâ *Dresdam* deductâ, petiit ab electore Anhaltinus, captatâ occasione; ut Peucerum, quo antea dudum medico usus esset, liberum, certis tamen conditionibus dimitteret. Elector & affinitate recens contractâ, & deprecationis æquitate motus; liberum esse jubet Peucerum sub formulâ obligationis certâ, quæ in historiâ carcerum eius talis *recensetur.

Dimittitur è custodia *Part 2. pag. 775. & seq.* *Formula obligationis Peuceri.*

Ich Caspar Peucerus der älter/ schwere/ nach dem der hochgeborne Fürst vnd herr/ Herr Joachim Ernst/ Fürst zu Anhalt/ mein gnediger Herr/ aus seiner Fürstlichen gnaden fleiss ge vorbitte/ bey dem Durchleuchtigsten vnd hochgebornen Fürsten vnd Herrn/ herrn Augusto/ Hertzogen vnd Churfürsten zu Sachsen/ vnd

Burg-

Burggraven zu Magdeburg ꝛc. meinem gnedigsten Churf. vnd Herrn/ so viel erhalten/ daß jhr Churf. G. entlich gnedigst verwilligt/ mich auff etzliche gewisse conditiones, auß jhrer Churf. G. Verwahrung folgen zulassen: daß ich solche Vbergebung vnd Loßlassung/ für eine sondere gnade erkenne/ vnd anneme; will auch die verursachte/ vnd biß anhero erduldete gefengliche Verwahrung in keinerley weise oder wege/ in/ noch ausserhalb rechtens wider den Churfürsten zu Sachsen/ jhrer Churf. Gnaden Lande/ Leute/ Räthe/ vnd Diener/ niemands nicht außgeschlossen: vnd wen ich auch solcher meiner verhafftung in argwohn/ oder verdacht ziehen möchte/ weder mundlich noch schrifftlich/ heimlich oder offentlich/ in vngutem zu gedencken/ oder zueyffern/ noch solches jemands von meinet wegen zugestatten: Sondern will mich die zeit meines Lebens der verpflichtung/ so meine Bürgen/ vnd mein gnedigster Fürst vnd Herr/ herr Joachim Ernst zu Anhalt/ gethan/ in allen artickeln/ vnverbrüchlichen/ vnd vestiglichen verhalten/ Alß mir Gott helffe/ vnd sein heiliges Göttliches wort. h. e.

Ego Caspar Peucerus senior, iuro, postquam illustrißimus princeps & dominus, dominus Joachimus Ernestus Anhaltinus, dominus meus clementißimus, suæ Celsitud. diligenti intercesſione apud Sereniſsimum principem & dominum, dominum Augustum, Saxoniæ electorem, Burggravium Magdeburgi &c. tantum obtinuit: ut electoralis Celsitudo tandem clementis mè annuerit, certis quibusdam conditionibus, è suæ Celsitud. custodia me dimittere: me dimissionē eiusmodi, & in manus Anhaltini traditionem, singularis gratiæ

gratiæ loco habiturum & habere: neq; custodiam, cui causam præbui, & quam hucusque toleravi, ullo modo aut ratione neque per [illegible] neque extra jus, neque in ipso Electore, neque in subiectis ei regionibus, aut quoquam ex subditis, consiliariis, ministris, nemine excepto; ac ne ijs quidem, quos in suspicioné aliquam trahere possem, nec ore, nec scriptis, occultè vel apertè, mentione iniqua, aut ultionis cupiditate, vindicaturum: nec ut pro me id alij faciant, permissurum: sed toto vitæ meæ tempore obligationem fideiussorum meorum, & illustrissimi principis ac domini, domini Joachimi Ernesti Anhaltini, inviolabiliter & constanter in omnibus articulis servaturum. Ita me DEUS juvet, & sanctum eius verbum.

Ita liberatus est Peucerus, cum protestatione cõtra obligationem, anno Christi *octogesimo sexto* die *octavo* Febr. Juliani, æt[atis] suæ anno *sexagesimo secundo*.. Cùm primæ à liberatione c[on]cioni in templo interesset, in capillis promissis, quòd in carcere ponere non poterat, nullis tamen canis interspersis: omne tempus cum fletu & gemitu ac gratiarum actione exegit. Ceterùm *undecima* die pòst è vita discessit elector ipse *Augus[tus]* currente anno ætatis *sexagesimo*, exactisque à nuptiis *septima[ginta]* *quinque, diebus quatuor*. De hac liberatione est *Ioannis Posth[ii]* epigramma eiusmodi:

August. elect. Sax. moritur.

Imperium muliebre olim me carcere clausit;
Longoque immeritum tempore detinuit.
Tandem etiam imperio liber sum factus eodem:
Sic mihi quod nocuit profuit illud idem.
Haud aliter cauda dirus qua vulnera fecit
Scorpius, huic medicam fert quoque rursus opem.

De eadem ad Othonem Giinradium ita:

Alter ab undecimo Peucerum viderat annus
Custodia addictum gravi:
Cum Deus Augusti mitescere principis iras,
Claustriq; iussit vincula
Laxari. O fausto productam sidere lucem,
Grunrade nobilissime!
Quæ patria Historicum, Medicum, Astrologumq; peritum
Nobisq; amicum reddidit!

Quodq;

Quodq; magis mirere, animoq; & corpore firmum,
Nulloque mutatum pilo.
Discite in arumnis mortales fidere CHRISTO*!*
Nunquam ille deserit suos.

Vixis post eam eductionem Peucerus SERVESTÆ apud principes Anhaltinos annis *sedecim*, valetudine optima,& multò firmiore; quàm qua usus in florente ætate fuerat: & vixit gratus principibus, bonis amabilis omnibus: ita ut & dignitate non minùs, quàm antè emineret: & damnum rei familiaris matrimonio satis opulento compensaret, ductâ uxore alterâ *Christina Schildinâ*, Hieronymi Bergmanni, consulis Budissini viduâ. Illustrissimi autem principes *Anhaltini* beneficium illud, quo majus in his terris eo tempore nullum proficisci potuit in Peucerum, subinde novis auxerunt & cumularunt: dum nihil Peucero deesse paterentur, tum quod ad victus & habitationis commoditatem; tum quod ad dignitatem viri præstantissimi cohonestandam pertineret. Accessit & *Palatina* atque *Hassiaca* domus humanitas ac munificentia: quam is gratissimo animô semper agnovit; & ad omnes mirificè deprædicavit. Nec tantùm principum singulare in ornando Peucero studium exstitit: sed à privatis etiam, quibus constantia illa admirabilis visa, nihil observantiæ prætermissum, nihil eorum omissum, unde aliqua ad existimationem & honorem accessio fieri posset. Neque hic illud silentio videtur involvendum somnium: quod somniavit non multum ante liberationem. Visus est secundùm quietem videre funus illustre feminæ principis ducis; sibi autem campanam pulsanti, disrumpi funem, cuius partem his psalmi verbis additis abiecit:

Vivit in aulâ Anhaltinâ.

Ducit uxorem alteram 1587. d. 30. Maii. ætat. 63.

Gratus summis.

Et imis.

Somnium Peuceri ante liberationem.

Strick ist entzwey vnd wir sind frey:
Cassibus fractis dolosis sispites evasimus.

Eodemq; tempore per somnium hæc in mentem venerunt: *adiiciam tibi adhuc annos quindecim.

Ies. 38. v. 5.

Sed cùm etiam se communi mortalitatis lege teneri præsentisceret: maturè vasa collegit; & sese ad pium ex hac vitâ exitũ præparavit. Ita enim in literis paulò ante obitum ad cl. V. *Simonem Stenium* datis scribit: *Totus nunc deditus & addictus sum Deo, precibus, & meditationibus piis, in hac extrema meâ, & virium omnium defectu planè prostratâ senectâ, in qua nihil gravius mihi accidit memoria & visionis* σερνῇ. *Deum mecum & pro me ores obsecro, pro pio, sancto, beato, placido, & in fide ac confessione constante fine atque exitu vitæ.* Qui ei obtigit ex promissione Salvatoris: *quicunque vivit & credit in me, non morietur in æternum.* Diem enim supremum obiit, die *vicesimo quinto* Septembris, anni *sexcentesimi secundi* horâ meridiem præcedente quadrantibus tribus, exitu beato, placidissimoque, & omninò

Memor mortis.

Quam & obit.

suâ pietate digno; cùm vixisset annos ferè *septuaginta* oct[illegible] Præ-
Præsagium mortis eiusd. sagium sive omen mortis ipsius fuit hoc mirabile. Horologium quod habuit de illorum genere, quæ αὐτόματα appellantur, in ipso momento, quo vir piissimus vivere in his terris desiit, sonitum ære edidit, cùm *toto biennio* immotum & ἄφωνον, ut cum Apuleio loquar, insonum, quievisset: ac triduo ante obitum, à coniuge custodiæ causâ, in cistâ fuisset depositum. Atque cum ictu malleoli ultimo, hoc est, *undecimo* animam exhalavit, magnâ cum admiratione adstantium, quibus de horologio illo nihil erat exploratum. Non autem corporis morbo aliquo exstinctus est; sed marasmo senili: ut ipse sibi oculos
Mors eius placida. clauserit; & absque ullo doloris sensu inter preces sanctissimas & ardentissimas, vitam finierit. In morbo distichon composuit, quo imprudens, annum, quo ex hac vita abiturus erat, literis numeralibus expressit. Carmen est tale:

SpretVs & ableCtVs CVnCtIs, nVnC serVIO soLI,
IntentVs preCIbVs speqVe fIDeqVe Deo.

Epigrammata in Peucer. *Simo* verò *Stenius*, amicum & fautorem epigrammatis epitaphiis eiusmodi ornavit.

PEUCERUS LOQUITUR.

Ἱπποκράτης, πτολεμαῖος, Εὐκλείδης, Ξενοφῶν τε
Κεκροπιδῶν τ' ἄλλων μυρία; ἱστορικῶν,
Τῶν τε σοφῶν πάντων ὑπομνήματα, ὅσα παλαιοῖς
Βιβλιοθήκη ἔδειξ' ἀνθρώποις, ἠδὲ νέοις,
Φερύδ' ἐνὶ δυσχῆσιν ἀπωχετο, πίστις ἵμεινεν
Μύνη ἐνὶ χρίστῳ, καὶ κλέος εὐσεβίης.

Idem Latinè.

Hippocrates, Ptolemæus, & Euclides, Xenophonque,
Innumerique alii Cecropidum historici,
Doctorumque libri, quotquot vel prisca, vel ætas
Nostra dedit, gravibus nil potuêre malis
Ferre opis: in Christoque fides mihi sola remansit,
Et iunctum verâ cum pietate decus.

Aliud.

Donec in his terris est duratura Philippi
Gloria, Peuceri fama superstes erit.
Quæ socer adseruit divinis dogmata verbis,
In phylacâ studuit vera probare gener.
Multis nosse datum est, quæ sit sententia vera:
Sed paucis, verâ pro pietate pati.

Mores & virtutes Peuceri. Vir hic ad juvandas bonas literas natus vitam scholasticam amavit naturâ: sed aulicum fecit fortuna: quæ ut in omnibus rebus humanis, sic maximè in aulis, stabilis ac diuturna esse minimè solet.

Ca[illegible]

Cum Melanchthone, ut diximus quandiu vixit, coniunctissimè vixit: & ab eius obitu gubernationem Wittembergensis Academiæ pene solus sustinuit: tantumque abest, ut detrimenti passa sit aliquid, ut creverit in dies magis magisq; & emicuerit. A viris tamen excellentibus & amicissimis ipsi Peucero, notatū est ingenium elatius & φρόνημα inflatius. & tale quid in se agnovisse visus est, cùm post calamitatem subinde vocem illam Davidis repetiit: *Bonum est mihi Domine, quòd humiliasti me.* Et fieri potuit, ut post obitum soceri favor aulicus maiores illi spiritus addiderit. Quotusquisq; enim reperitur, qui honorum accessione non aliquantulum immutetur?

Naevi item & vitia.

Honores mutant mores.

Præcipuam autem in eo meretur laudem constantia illa singularis in veritate semel agnitâ: à qua discedere summis periculis, ipsa etiam morte denunciatâ, noluit. Probavit hanc & ipse tandem elector Augustus, cùm declarationem postremam Peuceri ad propositas quæstiones legisset: *Laudo*, inquit, *doctorem Peucerum: facit quod viro bono dignum est: perseverat in suâ confessione firmiter & constanter. Ego quid credam, & in quo acquiescam, incertus sum prorsus, quod Deus novit. De die enim in diem aliquid novi mei sacerdotes cudunt & proferunt. & ex uno me errore in alterum pelliciunt, atq; implicant dubitationibus perpetuis.* Argumento eiusdē constantiæ est *testamentū*: quod in carcere sub annū *oct. gesimum quartū*, cum squalore carcerū, morbisq; fermè enectus esset, conscripsit: id ex autographo descriptū, & ab heredibus publicatū, ita habet. *Dilectissimi generi & liberi mei. scitote omnes q nulla re vel minimâ, læserim aut illustrissimos principes, aut quenquam alium: sed mearum persecutionum, quas pertuli, & carcerū, una hæc & sola causa est, q confessionem agnitæ veritatis in duob. articulis, de Christo vero Deo & homine: in unâ inconfusâ, & inseparabili personâ. & de verâ eius præsentia in Cœna sacra, abiicere & abiurare, & iuratus hostis Filii Dei fieri, & supplex deprecari non volui, hoc ipsum tanquā singulare & atrox scelus, quod hanc doctrinam amplexus, & meo loco, ubi debui, professus sum, quanquam languidius & timidius id fecerim, quàm debui, quod deploro & deprecor, in conspectu Dei toto corde meo assiduè. Nolite ergo dubitare, Deum iudicem, testem & vindicē fore, & veritatis, ac gloria Filii sui unigeniti Iesu Christi, & meæ innocentiæ. Exposui causas maximas & gravissimas illustrissimo Principi, propter quas discedere ab hac æterna & immota veritate cœlesti non possim. & fundamenta demonstravi in utroque articulo talia, quæ contra nec ipsæ inferorum portæ prævalebunt. Sed quia contradicere his ullo Scripturæ testimonio nequiverunt, ne verbo quidem uno mihi responderunt, sed perrexerunt me affligere carcerib. inclementius, quàm antea, iis etiam mutatis, quæ in medicamentorum usu antea mihi concessa & libera fuerāt,*

Constantia Peuceri.

Quam & Elector Sax. probat.

Testamentum in carcere à Peucero scriptum. 1584.

Articuli duo causa carcerum Peuceri.

parciùs enim illa mihi permittenda esse, mandatum fuit, & secuta est mutatio victus, quæ multò quàm prior deterior fuit in omnibus. Præfectus enim me pavit penè non ut hominem, aut certè, ut abjectissimum hominem. Sed ignosco omnibus ex animo. Sed hæc de mea innocentia vobis nota esse cupio, & ut nota fiant, Deo juvante, toto precor pectore. Vos omnes ardentissimis votis & in hac, & in illâ æterna & beatâ vitâ Deo commendare non desinam. Timete Deum: obtemperate Dei, & meis, quæ dedi vobis mandatis. Diligite vos invicem ex animo & mutuis officiis iuvate. Habete vobis commendatas sorores duas, miseras orphanas, cum filio Philippo, & date operam, ut honestè elocentur. Hæreditatem, quantula cunque est, dividite inter vos amanter, servatis illis, quæ antea ordinavi. Ego me totum & animam meam assiduis gemitibus commendo Deo per & propter filium Iesum Christum Dominum & Salvatorem meum, in cuius confessione, adiuvante Spiritu Sancto, perseverare constanter & piè mori constitui, quandocunque Domino Deo nostro placuerit, cui servio in confessione Filii unigeniti per Spiritum sanctum, expectans spem gloriæ & adventum magni Dei & Salvatoris Iesu Christi. Veni Iesu Christe Fili Dei, & fac finem vel vitæ meæ, vel carcerum, ut te celebrem, vel cum electis tuis coràm, vel cum Ecclesiâ sanctâ tuâ in hac vita, testis & præco veritatis & mirabilium tuorum omnibus diebus vitæ meæ, Amen.

Hortor etiam & obtestor vos omnes, ut gratias agatis Deo Patri per Filium Iesum Christum, quòd & conservavit me, in veritatis confessione & illustribus testimoniis præsentia sua ostendit, & declaravit mihi misericordiam suam toto hoc tempore meorum carcerum, quos mihi sustinere ac perferre fuisset impossibile, nisi me Deus manifesto miraculo servasset ac sustentasset. Vtinam vita mihi prorogaretur ad hac tanta beneficia vobis commemoranda & commendandam ac præcipiendam vobis perpetuam gratitudinem erga Deum. Inprimis autem agetis Deo gratias pro hoc singulari beneficio, quòd quasi dexterâ suâ me deduxit & collocavit in hanc viam & vocationem confitendæ & illustrandæ suæ veritatis, patefactis occasionibus, & in eâ me docuit, adiuvit, confirmavit & direxit. Certus sum, quod, vel si rumpantur inimici mei, refutaturi non sint confessionem meam. De hoc ergo, & de admirandâ mei liberatione, & conservatione, quòd non passus est me opprimi primo impetu & conatu, & in istis carceribus per Angelos suos me ita fovit, curavit, sanavit, penitus desertum ab omnibus, & omni solatio, consilio & auxilio humano destitutum, ut nec vermiculus nec pustula mihi molesta fuerit. Deo gratias agetis sempiternas, & in his terris omnibus diebus vitæ vestræ. Nihil moveamini hoc fato meo, quod in carcere morior. Quid mihi salutare magis? quid honorificentius? quid gloriosius accidere potest, quam

Consolatio adversus mortē in carcere oppetendam.

quam

quàm si domino meo Iesu Christo, obsignem veritatem & gloriam suam morte mea? nec dubitate, Deum vobis omnibus benedicturum & benefacturum esse propter me. Hac consolatione leniatis vobis mutuo luctum, quem afferet vobis interitus meus. Ego ad beatam migrationem paratus expecto Dominum & liberatorem meum Iesum Christum ad omnia momenta, ut educat me ex hoc carcere vel ad vos, si volet me esse superstitem, vel in Ecclesiam cœlestem: ut in ipsius complexu, cum mea dulcissimâ coniuge, socero dilectissimo, avo vestro, latus Patrem æternum aspiciam & celebrem. Amen.

Exemplum omnium scriptorum, quæ misi ad illustrissimum Principem, testamenti & hæreditatis loco, vobis reliqui. Id si inter reculas meas non inveneritis: petere tanquam iure vobis debitum poteslis, ut sciatis, in qua confessione mortuus sim. Paulatim consumtus sum toto corpore, absq; dolore & molestiâ, singulari Dei misericordiâ. Ex carcere inde usq; à die vicesimo tertio Martii Anni millesimi, quingentesimi, septuagesimi septimi, nunquam sum eductus. Tentaverunt me multis modis, denunciatâ mihi morte, & tetris carceribus, sed Deus clementer me conservavit in veritatis sua confessione cui sit laus, honor & gloria in secula seculorum, Amen. *Miseria & squalor in carcere.*

Dixit Chytræus de Philippo: Tollendum eum esse, ne impediat hoc, quod ipsi moliuntur in hac ipsâ causâ. Quod in socero non potuerunt, hoc perficiunt in genere. Sed benedictus sit in secula Dominus & Salvator meus Iesus Christus, qui potens est in meâ infirmitate, Deus ultionum appare. Exaltare tandem, qui iudicas terram. Iudica causam, vindica gloriam: assere veritatem Filii tui unigeniti, & tu Iesu Christe, Fili DEI, qui dominaris in medio inimicorum tuorum, reprime & confunde hostes tuos, pertinaciter adversantes veritati & gloria tuæ. Sanabilibus ignosce, hos converte ad te in veritate tuâ & sana eos. Tibi commendo & trado in manus tuas omni momento, animam meam, impendens hanc vitam meam in testimonium veritatis tuæ, tu me redemisti pretioso sanguine tuo, propter te mortificor tota die & æstimor sicut ovis destinata mactationi, fac finem, fac finem & libera me secundum beneplacitum tuum. Amen.

Quanto mihi dolori fuerit, quòd complecti mihi dilectissimam coniugem meam, matrem vestram, morientem non licuit, cum qua in castissimo coniugio vixi usque ad annum vicesimum, & quod nunc mihi non conceditur mori in vestris amplexibus, & frui ante mortem aspectu & colloquio vestro, & dulcissimorum meorum nepotum, ac neptum, æstimare vobis facile est; quibus mea philostorgia nota est.

Sed tales sunt nuptiæ Sanctorum: scribitur Petrus Apostolus coniugi suæ dixisse, cùm duceretur ad mortem.

Christus inquit: Si quis parentes, coniugem, & liberos p... diligit, quam me, non est me dignus. Oportet itaque confes... Christi, anteferre omnibus rebus humanis. Hac atroci vo... h... sis & auxilio Spiritus Sancti, vici paternos affectus & reli... bus, adnasi Christo, cui vos & Deo Patri ex meis ardentissim... precibus, cura fore non dubitetis. Benè & feliciter valote ... num. Amen.

Hæc est voluntas mea. CASPAR PEUCERUS D. *manu propria scripsit.*

Liberi Peuceri, & nepotes. In primo matrimonio suscepit *filios tres, filias ... ptem ...* que ex iis nepotes ac neptes *quadraginta unum, septem ve... pronepotes ac proneptes:* quæ summa *quinquaginta octo* ... as complectitur.

Generi eiusd. Generos itidem nactus est viros virtute & e... ditione præstantes J. U. & medicinæ doctores: quibus eloca... & filias & neptes: quorumque humanitas, observantia, o... quium maximo illi in malis solatio fuit, & in meliori fortu... ornamento ac voluptati.

...pta. Reliquit scripta in usum posteritatis *elementa doctrinæ de circulis cœlestibus* & primo motu.

Ap...ationes *quadrupedum, insectorum volucrum, pis...ium, frugum, leguminum, olerum, & fructuum* communium; q...s cum *Ebero collegit.*

Librum *de dimensione terræ & geometricè numerandis locorum particularium intervallis, ex doctrinâ triangulorum sphæricorum & canonem subtensarum* ipse correxit & auctiore n ed dit

Protulit & *Ioannis Baptistæ Montani* libellum *de gradibus & facultatibus medicamentorum*

Prodierunt anno *millesimo, quingentesimo septuagesimo prim...* Argentorati eiusdem, sed absque auctoris nomine, *vitæ illustrium medicorum:* quas videre tamen nobis necdum contigit

Eius sunt *hypotheses* quoque *astronomicæ* seu *theoriæ planetarum,* ex Ptolemæi & aliorum veterum doctrinâ ad observationes Copernici, & canones motuum ab eo conditos accommodatæ.

Idem *Chronicon*, quod *Carionis* vocatur à Melanchthone sęcepto ceptum, & affectum de voluntate Superiorum continuavit, & à *Carolo magno* ad nostra usque tempora & initia certaminum in ecclesia perduxit; adeoque *librum quartum ac quintum* adiecit

Peuceri de divinat. commentar. Palmam tamen inter eius scripta obtinere videtur erud... mus *commentarius, de præcipuis divinationum generibus:* in quo à prophetis, auctoritate divinâ traditis, & à physicis con...ectu...s discernuntur artes & imposturæ diabolicæ, atque observ...nes natæ ex superstitione & cum hac coniunctæ: & monstra...

fructos

fontes & causæ physicarum prædictionum: diabolicæ verò ac superstitiosæ confiuratæ damnantur.

Cæterū dubiū non est, quin apud heredes multa adhuc lateant & adservētur, ab ipso tum in *carcere tum post liberationē eruditè consignata: quę ut ad communē ecclesiæ ac Reipub literariæ ædificationem depromantur, votis multorum optatur. *Nondū edita.* **Facit ipse mentionem part. 2. carcer. p. 793.*

Collecta hæc de Pencero *ex concione funebri à Ioanne Brendelio, & oratione parentali à Simone Stenio habita: historia carcerum Peuceri: bibliothecâ Gesneri, aliis.*

BALTHASAR BRUNNERUS.

⊕ 1604. die . . . ætat. 71.

BALTHASAR BRUNNERUS in Salinis Saxonicis, sub annum Christi *millesimum, quingentesimum, trigesimum tertium* patre *Laurentio*, cive ac senatore Hallensi natus, primisque in scholâ patriâ literarum elementis est informatus. *Natalis Brunneri.*

Exindein vetustam *Erphordiensium* Academiam missus; tantisper ibi substitit: donec philosophiæ ἐγκυκλοπαιδεία feliciter absolutâ, testimonium Academicum, primùm studiorum suorum præmium, magisterij honore graduque ornatus, reportavit. *Erphord. mag. renunc.*

Paulò pôst *Salanâ* in Academiâ, sub doctore eximio *Ioāne* illo *Schrotero*, de quo antè, studium medicū alacriter est aggressus: idem in *Lipsiensi* strenuè persecutus. Itaq; à senatu ibi Academico professoris extraordinarij provincia ei est concredita: quam ad suum usq; in Italiam abitum cum laude obivit. *Iena dat operā medicinæ. Lipsiæ extraordinar. profess.*

In Italiam autem profectus *triennium* ferè solidum in eâ exegit; familiaritate & consuetudine usus excellentissimorum eâ tempestate medicorum clinicorum atq; chirurgorum: in quibus familiam duxerunt sæpiùs etiam à nobis alibi laudati, *Cappivacius, Mercurialis, Augenius, Aquapendens*, alij. *Vivit in Italia.*

Deinde antequam domuitionem pararet, *Hispaniam, Galliam, Angliam & Belgium* perlustravit; observatis ubique iis; quæ sibi è re medicâ & in praxi usui esse aliquando possent. Postea per Helvetiam transiens, *Basileæ Rauracorum* testimonium profectuum suorum petiit: quod præmissâ disputatione *de phrenitide* & examine obito, cum applausu & uniformi doctorum calculo, doctoralibus collatis solenniter insignibus, est consecutus. *Peregrinatur. Basileæ doctor med. creatur.*

Inde ad suos redux *I. Cratoni* medicorum principi, sese applicuit: suaq; modestiâ & erudita doctrina virum præstantissimum ita cœpit: ut filij ille loco Brunnerum habuerit; & domesticum eum sibi adsciverit. *Agit cum Cratone.*

Georg. Laurea socer Brüneri. De huius etiam consilio gener est factus *Georgis Laurea* [illegible] ctoris Brandeburgici archiatri: qui deinde Brunnero [illegible] praxin medicam aperuit quàm fidelissimè. adeò ut indies [illegible] *Inclarescit.* ditionis & nominis sui fama accresceret: multique princ[illegible] comitum, baronum, nobilium, & alij præstantium vir[illegible] opem operamq; eius, quà domi, qua foris, certatim exp[illegible] implorarintque.

Et quanquam ob praxin medicam, & peregrinati[illegible] *Chymia stud.* quotidianas, fuit tunc occupa[illegible]llimus, interim tamen [illegible] *boratorio Chymico* sudare nunquam cessavit. Q[illegible] unum, sæpe etiam duos, aluit domi suæ amanuenses [illegible] carum operationum non ignaros: qui spagiricos illos la[illegible] & peritè urgebant & promovere poterant. Itaque tanta fuit in [illegible] dagandis naturæ mysteriis diligentiâ; & ardore earum [illegible] *Non sine sumtibus.* tanto: ut *viginti annorum* decursu amplius *sedecim florenorum millibus* in Chymicis illis, & quæritando lapide Philosophorum cum animi sui delectatione consumserit: & procul dubio, [illegible] turnior ipsi vitæ usura divinitus concessa fuisset; ad summum philosophiæ Hermeticæ, atque veræ Chymiæ fastigium pervenisset: haberetque Hermetica posteritas cur gratias viro ageret.

Fama & eruditio eius. Cum ergo nominis sui fama longè lateque dima[illegible] aulasque principum multorum se diffunderet: quâ Brunn[illegible] non solùm *Gracè & Latinè* doctum, *Germanice* e[illegible] sed *philosophum* etiam, *medicum ac Chymicum* esse eximium elegantem perhibebatur: multi, ut diximus, literis cl[illegible] scriptis, eum evocarunt: & archiatrum sibi expetiverunt. [illegible] *Archiater principp. multor.* quos *Christianus I.* Saxoniæ, & *Ioannes Georgius* Brandeburgicus elector, earum eum gratumque habuerunt: ne quid dicam de *Friderico Wilhelmo* electoratus Saxoniæ administra[illegible] de marchione Badensi: quorum uterque amplo proposito [illegible] rio eum ad se invitavit. Anhaltinos præterire non possum principes *Ioachimum Ernestum*, *Christianum & Augustu*[illegible] quos archiatri munere per annos complures fideliter est [illegible] ctus.

Præter istos alij etiam multi principes ac heroës, eius con[illegible] super valetudine sua usi sunt: inter quos primas tenet *Christianus IV.* Daniæ & Norwegiæ rex.

Vocatur ad profess. Acad. Oblatum etiam ipsi est professionis publicæ munus bi[illegible] ab inclyta Academiâ *Haidelbergensi*, & iterum ab Acad[illegible] *Basileensi*: sed ipse, & amore patriæ & cognatorum a[illegible] precibus ac hortatu, vocationem utramque modestè ab[illegible]

Apoplexia corripitur Tandem, post exantlatos labores varios, debili[illegible] apoplexiâ, anno *nonagesimo septimo*, per *septennium* [illegible] enervatus vitam duxit ita: ut die nocteque mortem, vitæ æternæ januam, meditaretur; sacras literas devotè legen[illegible]

sc[illegible]

scripturæ selectissima quæque ac consolationis plenissima excerpendo, studiosè repetendo: *D. Lutheri* & aliorum piorum auctorum sacros hymnos modulando. Mortalitatem exuit senio confectus anno Christi *millesimo, sexcentesimo quarto*; cùm animulam suã Christo Jesu redemtori suspirus ardentibus commendasset: & ætatis suæ annum *septuagesimum primum* complevisset. *Moritur.*

In coniugio gemino cum numerosâ sobole vixit vitam inculpatam, in timore DEI & amore proximi. Spartam, quam nactus erat, studiosè exornavit: & quanquam obrutus erat curis ægrotantium & consultorum: fuit tamen interea in Christianâ veritate indagandâ occupatissimus, educatione liberorum & re OEconomicâ uxori demandatâ. Pauperibus denique, ecclesiarum & scholarum ministris ἀμισθὶ & sine mercede inserviit: ac fide & industriâ pari tam egeno quàm diviti præstò fuit. *Coniugium eius. Virtutes.*

De scriptis eius *Laurentius Hoffmannus* Hala-Saxo, philosoph. med. & chirurgiæ doctor, *Brunneriq;* huius privignus & gener, edidit *consilia* eius *medica*, multis annis longoq; praxeos medicæ usu collecta: quibus & præfationem adiunxit: unde hanc vitæ Brunnerianæ periochen excerpsimus. *Laurentius Hoffman. Script. Brunneri.*

ADOLPHUS OCCO. ☉1605.

ANNO Christi *millesimo, trecentesimo, nonagesimo secundo*, OCCO FRISIUS, vir in equestri ordine illustris, odio & malevolentiâ Frisiorum interfectus est; eò quòd inter Germanos militans militare cingulum accepisset, factus eques auratus. Arbitrati nimirũ erant, eum à patriâ libertate degenerasse: cui peregrinam inducere tentasset nobilitatem. Eius igitur uxor, ut mariti necem ulcisceretur, comitum *Aldenburgensis & Delmenhorstensis* auxiliis instructa; in Frisiam irruptionem fecit; expugnatoque templo, quod de more gentis, Frisiis munitionis loco erat; *ducentos viros*, quos ibi comprehenderat, gladio feriri jussit. Ex eâ stirpe originem ducunt *Occones*, tum in Frisiâ olim tum in Germania superiore etiamnum celebres. *Occo Frisius. A populo trib. occisus 1392. Vxor mariti necem ulta. Origo Occon.*

Nam *Adolphus* Haingi filius *Osterhusanus*, qui orientalis Frisiæ vicus, medicus & poëta insignis *Rodolpho Agricolæ*, dum vixit, admodum fuit familiaris; &, ut, *Alardus Amstelrodamus* epistolâ ad *Clenardum*, in studiis adsiduus eius collega, & in communi bibliothecâ socius: ex quâ transsumtum autographum *de inventione Dialectices* ipse acceperit. *Adolph. Haingi F. Occo.*

Collegit hic Occo & edidit *epitaphia*, quæ diversi viri eruditi in obitum Rodolphi composuerant. *Epitaph. in obit. Rod. Agricolæ.*

Obiit Augustæ ut vocant Vindelicorum anno *millesimo, quingentesimo tertio*, ætatis *quinquagesimo sexto.*

Oda Celtis de tribus Frisiis. *Conradus Celtes* Protucius de tribus Frisiis talem odam reliquit:

> *Tribus poëtis Frisia nobilis;*
> *Claret Rodolphus primus Agricola:*
> *Qui Græca miscebat Latinis,*
> *Et citharâ cecinit canorâ,*
> *Rheni per urbes, atque per Italas,*
> *Notusque Gallis atque Britannicis:*
> *Et quà tumescit fluctuosus*
> *Danubius bibulis arenis.*
> *Adolphus alter, qui medicus fuit*
> *Clarus, per oram nostram Alemanicam;*
> *Doctus Pelasgis disciplinis,*
> *Et Latiis pariter Camœnis.*
> *Vlsenius sed carmine maximus,*
> *In tertio nunc ordine fulgidus.*

Hæc ille.

Fuit idem *Adolphus* Sigismundi Austriæ ducis medicus, eiusque nepos *Pompeius*, quem *Alardus* Frisiæ decus multis nominibus appellat. *Pompei. Occo.* Filius huius Pompeij fuit *Sibrandus Pompeius Occo:* cui Aphthonij progymnasmata idem Alardus dedicavit interpretatione Rodolphi Agricolæ, cum commentariis suis.

Adolph. Occo A. F. A. N. Horum nepos fuit *Adolphus* de quo hic agimus natus circa annum, *millesimum, quingentesimum, vicesimum* **quartum*, Augustæ. **Alii 1523.*

Pater ei cognominis primus in Germaniâ edidit *Nicolaum Alexandrinum*. Filius verò huius parentis vestigia secutus, ut eruditionis laude, ita & officij munere successit.

Cumque in inclyta illâ Repub. institutum sit præclarum, atque inprimis necessarium: ut liberali stipendio publico medicus aliquis conducatur: qui omnibus compositionibus, quæ alicuius momenti sint, parandis apud pharmacopæos ipse adsit: earumque administrationem, vel, ut Hippocrates loquitur, διαχείρισμον suâ doctrinâ ac diligentiâ gubernet atque regat: hanc egregiam, & nunquam satis laudatam provinciam eximius medicus Adolphus Occo feliciter & cum magnâ aliorum utilitate obivit. *Inspectio medicamentorũ parandorum.*

Obitus Occon. Fatis concessit *octogenarius*, sub annum *sexcentesimum quintum*, post *millesimum*, Augustæ: ubi medicinam exercuerat & longè antè sibi ac suis monumentum faciendum eiusmodi curaverat: *Monumentũ*

ADOLPHUS OCCO
A. F. A. N.
MEDICUS REIPUB. AUGUST.
HOC SIBI MONUM. V. P. UT IN EO CUM UXORE AC LIBERIS, AD EXTREMUM USQUE IUDICII DIEM MOX ADFUTURUM, MORTUUS QUIESCERET.
TU VIATOR, QUISQUIS ES, QUIETI LOCUM NON INVIDEAS.
VALE, ABI.

Qui fuit æterna Christus mihi causa salutis
Exuvias rursus vestiet ossa meas.
Eius dum reditu mihi vita salusque paratur;
In terræ tumulo molliter ossa cubent.

Symbolo, veræ pietatis argumento, usus est tali: *Symbolon Occonis.*

Sum tuus in vita, tua sunt mea funera Christe:
Christe tibi vivam, Christe tibi moriar.

Item hoc epigrammate:

Vixi, & quem dederas cursum, pater alme, peregi:
Atque lucrum posthac arbitror esse mori.
Vltimus ad mortem post omnia fata recursus,
Vita mihi Christus, mors erit ipsa lucrum.
Crede mihi, cum vita perit; tunc summa bonorum
Nascitur; & funus nil nisi fœnus erit.

Aluit familiam & sobolem numerosam: unde ipse sub annum *octogesimum septimum* quadam epistola ad D. J. Posthium:

Exigo nunc hilares natis cum dulcibus horas:
Et mihi fæcundum glorior esse thorum.

Transtulit *Georg. Gemisti Plethonis explicationem de virtutibus*, & locum *de moribus philosophorum ex Platonis Theateto*: Castigavit & *Senecæ scripta*. *Scripta eius Philologica &*

Scripsit *conclusiones unam & triginta ad quæstionem: num lues, quæ pestis dicitur, necessario adiunctam habeat febrem pestilentem vel putridam vel hecticam: ita ut vel contenta cordis, vel ipsius substantia putreat necessariò: consilium* item *contra pestem* cum aliis Augustanæ reipub. medicis iuratis. *Medica,*

Evulgavit quoque *pharmacopœiam vel medicamentarium pro Repub. Augustanâ:* cui accesserunt simplicia omnia officinis nostris usitata, annotationes in eadem & composita.

Impera-

Imperatorum itidem *Romanorum numismata à Pompeio Ma[...] ad Heraclium usq;* collegit. Superadditæ sunt illis *inscriptiones* quædam *veteres: arcus triumphales*. & alia ad argumentum tale facientia.

Epigram. in insignia Occõ. De insignibus Occonum epigramma exstat *l. Posthu* tale ad Adolphum Occonem:

> HUNC *tua promeruit virtus insigne honorem*,
> *Quem tibi, quemque tuis Cæsar, Adolphe, dedit:*
> *Cæruleo in clypeo magni Iovis armiger alis*
> *Aureus expansis, ad supera alta volat:*
> *Aureaque Eoo decorata corona lapillo,*
> *In summo galeæ vertice clara micat.*
> *Non magis apta dari poterant insignia vobis:*
> *Conveniunt generi talia dona tuo.*
> *Regia sicut avis nitidi templa aurea cæli;*
> *Sublimi virtus sic petit astra viâ.*
> *Denique ceu fulvo nihil est preciosius auro;*
> *Nil oculi gemmis pulcrius adspiciunt:*
> *Sic virtute nihil preciosius, & mage pulcrum:*
> *Quæ vestrum decorat non moritura genus.*

Habent hæc de Occonibus *Albert. Crantz. l* 10. *c* 14. *Crusius in annalibus Sueviæ: Suffridus Petri in scriptoribus Frisiæ, alij.*

☉ 1605. die 30. Nov. ætat. 32.

CONRADVS BATTVS.

MUNDI huius lucem primùm intueri iste cepit, anno post Christum natum, *sesquimillesimo, septuagesimo tertio*, die *decimâ tertiâ* Martij: ortus parentibus longè clarissimis. *Levin. Batt.* Pater ei fuit *Levinus Battus*, excellens medicus, & professor in Academia Rostochiana celebris, de quo diximus. Mater *Anna Pegelia*, ex nobili *Pegeliorum* familia oriunda. Avus ei maternus *Conrad. Pegeli.* fuit *Conradus Pegelius*, qui exemplo prorsus inaudito, Academiæ Rostochianæ circiter *sexaginta annos* præfuit.

Tali in familia natus hic Battus, in schola patria primùm triviali, dein & Academica, de parentum voluntate ac præscripto, virtutum doctrinæque fundamenta feliciter posuit. Hinc *Mittitur in Borussiam Battus.* ad capessendos uberiores ingenij fructus *Regiomontium* transiit in Borussiam; ibique quod ceptum erat studium, per integrum *biennium* acriter continuavit. Inde ad illustre literarum emporium Academiam Juliam, quæ est *Helmstadii*, profectus summos illos perfectæ literaturæ heroes, *Ioannem Caselium*, *Duncanum Liddelium*, *Cornelium Martinum*, studiosissime audivit, *Et in Italiam Acad* atque ex admiranda illorum cultura in omni disciplinarum ge-

nere

nete, & præcipuè in philosophia & medicina ita eruditus & excellens evasit: ut postea in Academiam Regiomontanam reversus, ob multiplicem virtutem, & confirmatam eruditionem ibidem omnibus bonis gratissimus fuerit: eiusque in medendo industriam, atque opem aliquot Barones, & quamplurimi istius ducatus & provinciæ nobiles, ad quos à cl. V. *Severino Gobelio*, patre ac cognomine filio, medicis expertissimis, ablegatus, vel in curatione substitutus est; satis superque testati sint: & cùm anno *millesimo, sexcentesimo secundo*, civitas illa dira peste infestaretur, à generosis & magnificis Borussiæ ducatus gubernatoribus, liberali salario conductus, medici intrepidi officio functus sit; multisque vitam longiorem, DEO ita disponente, remediis suis addiderit. *Redit in Regiomontanam.* *Ibi exercet medicinam.*

Cum autem in ætate illa florente *Italiam* quoque & *Galliā*, aliasque regiones adire constituisset; ibidem in celebrioribus Academiis aliquandiu substitit: ut cum prudentioribus conferret; atq; ita in studiis se magis ac magis confirmaret. *Peregrinatur.*

Postquam verò *Patavii* annum integrum fuisset; tandem anno *sexcentesimo quarto Basileam* venit: ubi virtus & eruditio eius præstantissimis & longè celeberrimis istius loci medicis, & præcipuè *Felici Platero, Caspharo Bauhino*, ac aliis, ita celeriter innotuit: ut eum privilegiis & insignibus doctoralibus solenni pompa publicè ornarint. *Venit Basileā.* *Vbi medicinæ doct. renunciatur.*

Ita cum laude ad suos in patriam reversus, tantam de se in animis doctorum hominum concitavit opinionem; ut famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipsius adventus admiratioque superaret. Hac tanta celebritate cùm esset jam omnibus notus, facilè obtinuit, ut vir reverendus & cl. *Osvvald. Sledanus*, ei filiam unicam desponderet, *Ioanis Pauli*, physici Wismariensis, relictam viduam. *Ducit uxorē.*

Hîc cùm post arrham datam in fratris sponsæ ædibus jucundè pransuri sponsi adventus ab affinibus & sponsâ exspectatur: ex improviso nunciatur, eum fratri suo *Levino Batto* doctori juris, infirmiùs habenti, medicinam adhibere volentem, per gradus quosdam ita infeliciter decidisse; ut cultellus, quem fortè manu tenebat, illo infelici lapsu in abdomen infixus fuerit. Accurrunt omnes; sed opem & auxilium nequicquam ferunt: cùm simulatque has preces subinde ingeminasset: *Domine Iesu, in manus tuas commendo spiritum meum!* inter manus se ample ctentium piè ac subitò exspirarit. Usq; adeò verum est illud Flacci: *Perit sponsus ex casu tristi.* *l. 2. C. 13. O.*

Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas.

Ita vir optimus, in flore ætatis, in spe coniugij & exspectatione omnium summâ mortem oppetiit subitaneam; sed nec propterea

propterea minus beatam. Quod enim mortuus, humanæ fragilitatis fuit: quod ita mortuus, divinæ voluntati, cui omnia nostra subiacent; adeò ut citra eam ne pilus quidem de capite nostro possit cadere: & verò credentibus omnia cedant in bonum. Accidit hoc anno Christi *millesimo, sexcentesimo quinto* mense Novemb. die *ultimo*, ætatis Batti huius anno *trigesimo secundo*.

1606. d. 5. Mart. ætat. 73.

GEORGIVS MARIVS.

GEORGIUS MARIUS, alias *Meiérus* dictus, Franciæ orientalis metropoli *Wirceburgi* natus est, anno à Christi nativitate secundum carnem, *millesimo, quingentesimo, trigesimo, tertio.* Enutritus à puero in optimarum artium & virtutum officinis. *physices* inprimis, quæ clavis quasi est ad medicinæ adyta, cognitioni fuit deditus. Inde in penetralia ipsius artis medicæ ingressus, summos in eâ honores ac titulos, promerente id eruditione & virtute non vulgari, reportavit. Postea publicè eandem artem medicam docuit primùm in *Haidelbergensi*, postea in *Marpurgensi* Academiâ.

Physices utilitas.
Salutatur Doctor Marius.
Docet medicinam.

Hinc in aulâ Landgravianâ, illustrissimi principis *Guilielmi* archiatrum egit: & inde *Norinbergam* evocatus, in amplissimâ illâ Repub. medici publici munere functus fuit haud sine laude. Quâ permotus elector Palatinus *Ludovicus* eundem *Haidelbergam* revocavit: & medici aulici munus ipsi demandavit. Ibi annum agens *tertium & septuagesimum*, die *quinto* Martij anni *millesimi, sexcentesimi sexti*, & senectâ, quæ ipsa morbus est, & phthisi, nec non diarrhæâ accedente confectus, vitam hanc ærumnosam cum cœlesti & ærumnis experte commutavit.

Fit archiater Hassorum principis.
Vocatur Norinbergam.
Revocatur Haidelbergã.
Vbi moritur.

Scripta ab ipso edita sunt hæc: *In Iudæorum medicastrorum calumnias, & homicidia, pro Christianis pia exhortatio.* cui adiuncta est *Satura in calumnias Iudæi Moschei.*

Scripta Marij.

De *terrâ sigillatâ* tractatus Germanicus.

Edidit & *paralipomena & marginalia hortulanica*, hoc est, Gartenkunst / zum Feldbaw angehorig / in ausmerckung der Erfahrung warhafftig / was zum Feldbaw vnd Haußhalten in diesen vnsern Teutschen Landen dienstlich auffzubringen / frembde Gewechs von Roßmarin vnd andern Bäumen: auch wie man new Wiesen soll anrichten &c.

De *fonte* item *salso in Offenavv* non procul Wimpinâ & aliis adsitis itidem Germanicus tractatus.

Floruit amicitiâ sui temporis doctorum quorumvis: de quibus & *Ioannes Posthius*, quem etiam affinitate attigit.

Ex his

Exſtat inter alia Poſthij ad hunc Marium epigramma eius-modi:

Conſtitutio ut aeris notetur,
Non eſt aſtrologis opus tabellis;
Non longâ mihi ſupputatione,
Argutiſque laboribus cerebri.
Ventos ſeu gravis Æolus furentes;
Triſtes ſeu pluvias minetur Auſter;
Multam ſeu Boreas nivem: ſine iſtis
Tempeſtatem ego praſcius futuram,
M A R I, *quamlibet indicare poſſum;*
Nec cœli faciem, nec aſtra ſpecto:
Verum ipſo in thalamo undiquaque clauſo,
Ipſiſque in tenebris, mihi podagra
Longè certiùs omnia illa dictat,
Vellicans leviter modò hunc, modò iſtum
Pedem: commoditate me podagra
Hac beat. N I H I L E S T N O C E R E N A T U M, Q U O D N O N P A R T E A L I Q U A I U V A R E P O S S I T.

L V B E R T V S E S T H I V S.

☉ 1 6 0 6. *d. 20. April. ætat 37.*

FAMILIA *Eſthiorum*, Germanicâ linguâ van Eſth, in Geldriâ ac Belgio quondam ſplendore & dignitate nobilis fuit. *Petrus* enim van Eſth ad honores ſummos evectus quæſturis in *Hollandiâ* quondam præfuit; & officiis ſummis ſibi à comitibus *Burenſibus & Auraicis* principibus demandatis, cum laude eſt functus. Frater eius *Lubertus* Coloniam à ſuis miſſus; ut literarum ſtudia perſequeretur, maiorũ veſtigiis egregiè inſtitit; ſeque avito ſanguini non abſimilem probavit. Cuius fides & pietas, cùm doctrinâ excellenti coniuncta cùm perſpecta comiti *Iſenburgico* eſſet; eum filio ſuo præfecit morũ ſtudiorumq; moderatorem. Cum generoſo ergò ſuæ diſciplinæ alumno non ſolùm in Germaniâ ſibi commorandum ratus: in Galliam & Italiã quoq; eſt profectus: ubi præter linguæ gentis illius cognitionem præclarã, ſtudia medica feliciter continuavit. Tandẽ in patriam reverſus *Argentoratum* venit; ibique ſedem ac domicilium fixit. Nam domi tutò vivere, per Hiſpanorum impotentiam, & Pontificiorũ tyrannidem ei non licebat. Argentorati igitur cum ageret: uxorẽ duxit eximij Theologi *Caſparis Hedionis* filia *Agnet.* ex qua poſt maſculos aliquot & femellas, poſthumus natus eſt hic *Lubertus Eſthius*, anno *milleſimo, quingenteſimo, ſexageſimo nono:*

Familia Eſthiorum
Petrus Eſthi'.
Lubertus Eſthius, pater.
Præficitur Iſenburgico comiti.
Cum quo peregrinatur.
Argentorati figit ſedem.
Ducit ibi uxorem.
Lubert. Eſth. F.

Utprimum

Utprimum autem per ætatem licuit, matri filium p[illegible] mum moribus & artibus liberalibus, diligenter erudiendum [illegible] ravit. Incidit ipse in tempus felicissimum; quo [illegible] o & [illegible] studia Argentorati efflorescebant, tum aliorum tum [illegible] *Sturmii*, viri prorsus divini, operâ & industriâ incredibi[illegible] eoque, ut Plato pro tribus gratias egisse Deo fertur, quod [illegible] *sculum se, non feminam creasset*, quòd *tempore Socratis* [illegible] luisset, idque *Athenis*: ita longè justiorem Deo gratias a[illegible] causam Esthius h[illegible] habuit: qui Argentoratum pat[illegible] eo tempore esset: quo præter Philosophos, summi [illegible] Theologi, veræ sapientiæ doctores, & ad æternam salu[illegible] duces.

Plato pro quib. Deo gratias egerit.

Posteà in patriâ schola artibus liberalibus præclarè [illegible] tus, *Basileam* concessit; medicisque excellentibus opera[illegible] dit *Platero, Bauhino & Stupano*. Id enim quod Galenus [illegible] scribit, persuasissimum sibi habebat; *optimum medicum, phi[losophum] etiam optimum* esse. Itaque Basi[leæ] aliquandiu [illegible] operamque medicinæ diligentem navavit: donec existimar[et] peregrinas regiones sibi etiam invisendas esse. Id enim nora[t] plurimum conferre ad uberiorem medicinæ cognitionē: idem[que] fecisse sciebat medicorum principes *Hippocratem & Galenum* quorum ille in Insula *Coo* morborum historias in tem[plis] descriptas collegit: hîc verò *Corinthi*, *Alexandriæ*, *in Lemno* [illegible] a aliisque in locis plurimis medendo artis medicinæ peritiam [sin]gularem sibi comparavit. In Germania igitur aliquot Academiis perlustratis Galliam adiit: ubi & publicè doctrina & experientia excellentes viros audivit; & privatim cum iisdem de studiis seriò contulit, humaniterq; est conversatus.

Basileam abit Esth.

Peregrinationes medicis utiles.

Adit Galliam.

Basileam è Gallia reversus nomen ordini medicorum ded[it], honoresque Academicos, & testimonium suorum profectuum petiit. Quos in examine ita collegio medico approbavit: ut palàm dicere non dubitarint, *intra annos plures iuvenem nec doctiorem, nec expeditiorem, ad proferenda animi sui sensa ob[l]atum sibi esse*. Quare lubentes & privilegia concesserunt; & testimonium præclarissimum perhibuerunt; & honores in medicina summos contulerunt.

Redit Basil.

Vbi renunciatur doctor medicus.

Artem ergò suam cùm in usum deducere statueret; & theoriam nullam esse, nisi praxis accedat, crederet: electoralis Palatinatus oppido non ignoto, *Crucenaci*, sedem fixit, operam[que] suam civibus addixit. Quo in officio quomodo versatus [illegible] vel inde colligi potest: quòd vehementer doluerunt eius & oppidi & viciniæ cives; ubi audierunt, eum de voluntate electoris Palatini, in Academiam Haidelbergensem vocatum, at[que in] numerum professorum medicorum cooptatum iri. Cùm enim *quadriennium* fermè elapsum esset, quod salutis civium [illegible]

Crucenaci medicinam exercet.

Cruce-

Crucenaci transegerat: refragari voluntati eorum, qui Cruecenaco avocabant, noluit. *Haidelbergam* itaq; commigravit: ubi in numerum Professorum medicorum adscitus, muneris sui partes præcipuè duxit: ut naturæ explicationem commendatam sibi unicè haberet. Quam ut aliis parefaceret, *Galenum* diligentissimè sibi explicandum statuit: quo nec meliorem, nec præstantiorem medicum reperiri sæpius disertè confirmavit. Ex hoc ergò, aliisque probatis artis medicæ auctoribus, docuit multiplicem remediorum vim atque tem periem; vivisque imaginibus eorum exhibuit formas: ideam compositorum, componendi rationem usumque demonstrans evidentissimè. Nec verò grave illi aut molestum fuit, cum medicinæ candidatis agros, campos, & sylvas perlustrare: herbas monstrare: viresque earum perspicuè explicare. Accessit dexteritas singularis; fides proba ta; felicitas eximia: in eo etiam perspecta tum, cum corporum sectionib9 operam daret: ubi compagem corporis universi, non modò verbis explanavit: sed ad oculum partibus artificiosè dissectis demonstravit.

Haidelbergam migrat.

Galenus.

Herbarum cognitioni deditus.

Et anatomia.

Has tales in hoc viro dotes cum Academia Haidelbergensis admiraretur: dignum eum censuit, quem non solùm *Fisco publico* præficeret: sed cui officium quoque m. gnificum, quem Rectorarum vocant, solenniter demandaret. Hîc cùm videret duo potissimum à se exigitari, *fidem & diligentiam:* utraque ita præstitit: ut de humanitate, de diligentiâ in negociis expediend s, aut de rigore eius in puniendo, causam conquerendi justam habuerit nemo.

Officia Academica obit.

Cum ita *octennium* exegisset; suamque tum doctrinam tum fidem abundè aliis probasset; levibus ac tenuibus catarrhis infestantibus, accedente gravi tussi & pulmonum fame, placidè exspirat Heidelbergæ anno *millesimo, sexcentesimo sexto*, die *vicesimo* Aprilis, hoc est ipso Pascha horâ *tertiâ* vespertina, *septimo & tricesimo* ætaris suæ anno. Adeò verum est, quod divinus poëta scriptum reliquit:

Moritur.

Stat sua cuique dies: breve & irreparabile tempus
Omnibus est vita: sed famam extendere factis
Hoc virtutis opus.

Corporis ei fuit proceritas elegans; facies gravitate plena; color à gravidæ matris terrore semper albus; facilitas & dexteritas in medendo rara: quæ tum aliàs, tum vel iis annis spectata fuit, cùm dyssenteria lethali populariter grassante, multos jam depositos nec infimæ fecis homines, archiatri summi beneficio servavit.

Prosopographia Esthii.

Acceptus præterea & gratus fuit infimis, medioximis, & summis; in primis electori Palatino, & *Ernesto Friderico* Marchioni Badensi ac principi Durlacensi; qui artem & fidem eius

Gratus princ. Esth.

in valetudine suâ expertus, *Durlacum* cum, millo [illegible] gniratis viro, invitavit.

Scripta. De scriptis eius, quod sciamus, nihil exstat, præter *d[illegible] nes varias, & dilucidam, brevem, ac methodicam formulam [illegible] ßtationem:* quæ ex officinâ Wechelianâ anno *sexcentesimo [illegible] to* prodiit.

De situ cordis disputatio. Lis etiam ei fuit cũ non nemine ὀργανικῷ, de *situ cord[illegible]* quâ etiam velitatiunculæ quędam editæ: de quib. al[illegible] & med[illegible]

IOANNES MVNSTER.

† 1606. d. 25. Sept. ætat. 35. *Ludovicus Münster.* NASCITUR hic Hailbrũnę anno *septuagesimo primo* [illegible] *millesſ. quingent.* patre *M. Ludovico* Theolo[illegible], v[illegible] d[illegible] eo in oppido *quadraginta* amplius annis præcone. Puer, cum [illegible] genio esset capaci & sagaci, præceptoribus traditus, citato gra[illegible] in primo literarũ stadio eò usq; est progressus, ut anno *octo[illegible]* *Mittitur Tubingam Münster.* *quarto* ad scholam publicã, quæ *Tubingæ* floret, uberio[illegible] cultûs capiendi causâ fuerit missus. Ea in scholâ n[illegible] [illegible] mam Philosophiæ lauream, à baccis lauri, vel baculis, ut nonnul lis placet, appellatam; sed mox etiam supremam, quem magiste rij vocant gradum, non fine ingenij laude est consecutus.

Abit Linciũ. Anno deinde *nonages. primo Lincium* Stiriæ abiit; ibique se[illegible] Italis applicuit: quibus cum ita versatus est; ut ab iis literas com mendatitias ad excellentissimos quosque medicos acceperit. *Inde in Italiã. Lauru poët. ornatur.* Postea cum Viennensium quorundã liberis in Italiam profect[illegible] in peregrinatione illâ literariâ, præterquam quod & *lauru poeti cà*, ob venam felicem fuit ornatus (qui tamen honos hodier[illegible] die nimiâ frequentiâ vilescit) præcipuè in arte medicâ ta[illegible] *Et doctura medica.* profecit: ut in reditu *Basileæ*, anno *nonages. nono* [illegible] *decimo [illegible]* Febr. medicinæ doctor solenni põpâ & panegyri sit renunciatu[illegible]

Neque verò ab eo tempore, quo summum in medicinâ gra[illegible] obtinuit, se dedit ignaviæ; sed & *Heilbrunnæ* apud parentes [illegible] *Wimpinæ* eruditionẽ apud exteros magno labore comparatam auxit, & amplificavit: quemadmodum eius rei testes sunt [illegible] li, quos publici juris fecit, tum quos in lucem nondum edidit, li bri & commentarij.

Matrimon. contrahit. Eodem anno *nonagesimo nono Eringæ*, in comitatu *Hohenlo[illegible]* accedente parentũ consensu, cum *Helenâ Zobelinâ*, Joannis [illegible] consulis & redituum tum politicorum, cum ecclesiasticor[illegible] præfecto, filiâ spectatæ familiæ virgine matrimonium contra[illegible]

Fit poliater Wimpinensis. Pòst professor Gissensis. Anno deinde *sexcentesimo quinto* à repub. *Wimpinensi*, c[illegible] syndicũ agebat uxoris frater, physici medici munus ei c[illegible] & commissum. E quo anno sequenti avocat' à *Ludovico* [illegible] Landgravio in ordinem professorum scholæ *Giessenæ* est a[illegible]

Ibi dum in summa versatur omnium exspectatione, in flore ætatis, præmaturâ morte suis eripitur, die *vicesimo quinto* Septembris, anno Christi *sexcentesimo sexto*, æt... lux *tricesimo quinto*, cum *biduo* ante uxorem præmisisset, relictis *duobus* filiolis superstitibus. Sepultus Gissenæ ad latus coniugis; ita ut iidem qui thalamo, etiam tumulo sint iuncti. *Vbi moritur.*

Scripsit & edidit ex Tubinganâ Cellij officina *disputationem de pædophlebotomiâ* libros quinque; quibus saluberrimum Galeni decretum de non mittendo pueris, infra *decimum quartum* annum, sanguine defenditur, pro *Alexandro Massaria*, adversus *Horatium Augenium*. *Scripta.*

Exstat Münsteri etiam *discussio eorum, quæ ab Abrahamo Schopffio in generalis suæ disquisitionis* libri 3. sectione 4 *de purgatione contra Hippocratis aphorismum* 22. *scripta sunt*. Accesserunt appendices duæ. 1. *contra Cappovaccium*. 2. *contra Hieronym Mercurialem*.

Plura eius, ut vero est simile, apud heredes latent.

Perhibent hæc de Münstero medico *funebria ipsi scripta*: & *bibliotheca*.

NICOLAVS TAVRELLVS.

Ob 1606. die 28. Sept. ætat. 59.

MOMPELGARTI, ditionis hodie Würtembergicæ oppido, natus *Nicolaus Taurellus*, anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo septimo*, die *vicesimo sexto* Nov. cùm ad ingenium felix cultura accessisset adsidua & diligens, teneris statim annis ostendit, quid matura ætas allatura fructuum esset. *Natalis.*

Philosophiæ autem & artis medendi studio inprimis deditus, tantum in subtilissimis disciplinis, & arte illâ, communi hominum societati summè necessariâ, profecit ut testimonio eruditæ doctrinæ summo, solenni Academiarum more, fuerit *ornatus. Inde à reipub. Noricæ senatu, honesto stipendio est invitatus, ut in suâ, quam *Altorfii* Rodolphi II. Augusti indultu *aperuit, Academiâ publicè doceret. Eam provinciam quomodo obierit: restantur etiamnum eorum, qui viventem audierunt, elogia: & eruditionem loquuntur scripta. *Studia.* **Magist. quidem Tubingæ 1565.* *In academiâ Noricam vocatur.* **An. 1581. d. 29. Iunii.*

Fatis concedit philosophus & medicus opt. anno *millesimo, sexcentesimo sexto*, die *vigesimo octavo* Sept. *Altorfii*. *Obitus.*

Scripta, quæ posteritati elucubravit sunt hæc: *Methodus prædictionis medicæ*, hoc est, recta brevisque ratio coram ægris *præterita præsentia, & futura* prædicendi: morbos scilicet, morborū causas, mortem, sanitatem, recidivam aliaque symptomata. *Scripta.*

Scripsit & *annotationes* elegantes *in opera Arnoldi Villanovani*.

Est eiusdem *philosophia triumphus*, hoc est, *Metaphysica philosophandi methodus*; qua divinatus [illegible] manantes rationes eò deducuntur ut firmis [illegible] demonstrationibus, aperte rei veritas [illegible], & [illegible] losophorum sepulta sua auctoritate, philosophia [illegible] pat.

Sunt huius Taurelli & *Alpes cæsæ*, h. e. Andreæ Cæsalpini Itali monstrosa & superba dogmata, discussa & excussa.

De *infiniti continui sectione* tractatus.

Discussiones item physicæ de mundo contra Piccolominium.

Discussionum physicarum & metaphysicarum de cœlo adversus Piccolomineum libri 2.

Emblemata Physico-Ethica ab hoc Taurello observata & vario carmine conscripta.

Tantillum de Taurello philosopho & medico eruimus ex *Gesneri & I. Georgii Schenckii bibliothecis: Crusii annalibus: elench. librorum.*

☉ 1 6 0 7. die . . .
ætat. 61.

ANDREAS PLANERUS.

Natalis Planeri 1546.
Educatio.

IS qui magno Luthero emortualis, huic ANDREÆ PLANERO natalis fuit annus, *Bozæ*, in comitatu Tirolensi [illegible] & primis literarum imbutus elementis, postea *Lindaviæ* [illegible] urbe, plenius fuit excultus; & ad studia Academica præparatus.

Tubingam venit.
**De quo vita lector. Germ.*

Aptus ergo publico auditorio *Tubingam* venit, anno *sexagesimo tertio*, calendis Octobris; in album Academiæ relatus *Ioanne *Hochmanno* J C rectore: ubi in studiis humanitatis & literarum ac philosophiæ ita est versatus ut laurea philosophica utraque, de more Academiarum non improbando [illegible] ac *magister* [illegible] anno *millesimo, quingentesimo, sexagesimo sexto*, [illegible] vicesimo Febr renunciatus.

Mag. Philos. creatur Plan. 1566.
Et medic. doctor. 1569.

Postea ad medendi artem animum applicavit: eiusque doctores Tubingæ tanta adsiduitate & studio audivit, ut anno *sexagesimo nono* die *decimo nono* Decembris, cum aliis *decem*, [illegible] mum medicæ artis *ἀξίωμα*, solenni in panegyri fuerit consecutus.

Argentoratum vocatur.

Inde *Argentoratum* honorificè evocatus, medicis ea [illegible] la [illegible] tantisper præfuit: donec anno *septuagesimo* [illegible] *Ia. bus Scheg kius*, natus *sexaginta sex* circiter annos, [illegible] dra[illegible]

quadraginta quatuor annis professorem egisset; lectiones suas medicam & organicā resignasset. Anno itaq; *septuagesimo octavo* Argentorato *Tubingam* revocatus, mense Majo, eò commigravit: ac professionem eius tum philosophicam tum medicam in se suscepit. *Inde Tubingā.*

Ea ergo in functione fide & industria singulari vixit: explicavitque ingeniosè & dextrè scripta *Aristotelis ac Platonis*, nec non *Hippocratis & Galeni* medica monumenta. Gessit etiam inter istos labores tum *decani medici*, tum *rectoris Academici* munus aliquoties, cum honore suo atque emolumento scholæ. *Ibi labores eius.*

Eximitur tandem rebus humanis anno *sexcentesimo septimo* post *millesimum*, ætatis suæ *sexagesimo primo*. *Et obitus.*

Fuit hic, ut in iconibus professorum Tubingensium *Erhardus Cellius* de ipso perhibet:

Vir bonus, humanus, studiumq; paratus ad omne:
Qui potuitq; aliis utilis esse viris.

Scriptis etiam posteritati prodesse studuit: è quibus foras data leguntur hæc *Philosophica*. *Scripta. Philosophica.*

Analysis libri primi Physicorum Aristotelis, in disputationem ab eodem proposita, in Academia Argentoratensi.

Quæstionum Dialecticarum pars prima, continens doctrinam prædicabilium & prædicamentorum, & libri περὶ ἑρμηνείας organi Aristotelis.

Scientia demonstrandi ab Aristotele Stagirita duobus posteriorum Analyticorum libris in Organo breviss. conscripta, & *tertia quæstionum Dialecticarum parte* exposita.

Orationes item *tres* Tubingæ editæ.

Medica autem eius hæc sunt: *Medica.*

Theses medicæ physicæ *de divinâ formatione fœtus humani.*

Theses medicæ physicæ *de concoctione, eiusq; differentiis*, in Academia Argentoratensi publicè defensæ.

Disputatio medica *de capite & cerebro hominis, eiusq; temperamento.*

Disputationes duæ, *doctrinam de differentiis symptomatum* continentes.

Methodus investigandi locos affectos.

Tantum de hoc Planero *ex carmine Erhardi Cellii: Crusii annalibus Suevicis: elenchis librorum.*

THEODORVS PLATEANVS.

✝ 1608. d. 24 Iunii. ætat 78.

VRBS est in finibus Misniæ, qua hanc & Voitlandiā Elister dirimit *Cygnea*; non una laude nobilis. Illa tamen nec *Cygnea, Zwickaw.*

minima nec postrema, quod gratum Musis diu dedit bo[illegible], ludumque fovit frequentem; cuius post *Georgium* illum [illegible] *lam. & Ioan. Rivium*, m ag[illegible] ros juventutis fere sine ex[illegible] rectorem habuit *Petrum Plateanum*: qui morum & di[illegible] tam serium severumq; exercuit magisterium; ut quema[illegible] olim, qui parū sanæ mentis & intractabiles erant, *nav[illegible]are A[illegible] ticyras* jubebantur: ita superiori memoria, si qu[illegible]m a[illegible] tis [illegible] moribus significare volebant, cum Cyg[illegible] bant: quasi ibidem uti famiator & ἀκόνη ferrum, rub[illegible] cotem detersa, in splendorem dat. ita morum scabricies a[illegible] plinæ scholasticæ rigorem lævigetur & poliatur.

Petrus Plateanus.

Naviga Anticyras proverb.

Hanc igitur patriam, & hunc patrem habuit *Theodorus Plateanus*: cum annus iret à Christo n[illegible]to *millesimus, quinge[illegible] trigesimus*; ob augustam illam fidei orthodoxæ ab elect[illegible] prin cipp. & ordinibus Imperij editam confessionem, hodieque [illegible] pueros etiam quasi æra quædam Evangelij teformati nobi[illegible] & augustus.

Primùm in urbē & Academiā Wittēbergensem venit anno Christi *millesimo quingen. quadrag. octavo*, proximo (c ab urbis [illegible] obsidione: & deinceps auspiciis & ductu inprimis *Guari W[illegible]gādi Guarini*, inter doctores sui tēporis ex im[illegible] scho[illegible] Medic[illegible] tradidit: & sectæ suæ magistris optimis qu busque fe[illegible] *Iacobo Milichio, Melchiori Fendio, Ioanni Hermanno, &* inpri[illegible] *Casparo Peucero.*

Venit Wittēbergam Plateanus.

Medicos ibi audit.

His magistris ille brevi ita profecit: ut opera & cura ipsius, in faciē[illegible] domi forisq; medicina, certatim expeteret[illegible] adeò quid[illegible] ut cùm vir nobilis *Henr. Gleisenthaler*, equestres copias in G[illegible] adversus Turcas duceret; is in castris illis mercede Imperat[illegible] publicâ medicinam exerceret. Ex Hungariâ reversus oper[illegible] suam condixit ductori equitum *Paulo Wobosero* Pomera[illegible] tunc auspiciis principis *Alberti*, Borussiæ ducis, militab[illegible]

Exercet medicinam in castris,

Confecto illo bello, Wittēbergā ad literas & antiqua Musa[illegible] ocia cōcessit. Iterū tamē bello Gothano, anno Christi *sesquimillesimo, sexagesimo septimo*, in castris electoris Sax. *Augusti* publico Imperij stipēdio medicinā tractavit: qua occasione etiā factum est; ut in notitiā pariter & amicitiā excellentis il[illegible] us medici, *Ioan. Navii*, veniret. Deniq; in Galliam etiam profectus cum turmis & cohortibus Germani militis: ubi in annum ter[illegible] stipendio *Henrici* tertij, Francorum regis, officium suum fec[illegible]

domi.

Et foris.

Ætate aūt magis magisq; ingravescente, & ipse laborū [illegible] rumq, pertæsus, quieti se tradere optimum judicavit: & hoc [illegible] sese Wittembergā iterū recepit. Et quanquam in civem privatū se cōponere, & latere in [illegible] habebat: experientia tamen, & curandi quædam fœlicitas, hominem subinde in lucem & usum publicum, quâ domi, quâ foris, protraxit. Anno Christi *sesqui- mille-*

Redit Witembergam.

millesimo, nonagesimotertio, in ordinem etiam senatorium reipub. Wittembergensis allectus & cooptatus est. *Ubi medic. & senatorē agit.*

Pro scito & symbolo habuit illud Apost. ad Rom. 8 *Si DEUS pro nobis, quis contra nos?* in quo brevi lemmate picturam quandam totius vitæ Plateani habere poterit; qui oculis Christianis & affectu boni viri id intuitus fuerit & æstimarit. *Symbolum ei.* Exemtus est rebus humanis anno *millesimo, sexcentesimo octavo*, die *vicesimâ quartâ* Junij, Veneris ante quintam à Trinitatis dominicam, ætatis suæ *septuagesimo octavo*. *Obitus.*

Perhibet hæc de Plateano *Fridericus Taubmannus rector tunc Academiæ Wittembergensis, in indictione funeris eiusdem.*

CAROLUS CLUSIUS. ☉ 1609.

ANNO à nato Christo *millesimo, quingentesimo, vicesimo sexto*, mensis Febr. *decimo nono*, sub horam *quintam* ante meridiem, natus est familiâ nobili *Carolus Clusius* Atrebati, metropoli comitatus *Arthesiæ in Galliâ Belgicâ*. *d. 4. April. ætat 84.* *Patria Clusii.* In patriâ puer educatus, *Gandavū* inde ablegatur: ut operâ literis daret sub *Paulo Euchario*, viro doctissimo, apud quem *biennio* vixit. *Mittitur Gandavum.* Anno *quadragesimo sexto, Lovaniū* profectus, Latinæ & Græcæ linguæ professores in collegio trilingui sive *Buslidiano*, audivit. *Inde Lovanium.* Deinde sic volente patre, juri civili operā dedit sub el. v. *D. Gabriele Mudæo*: sed cùm animo esset peregrinas regiones perlustrandi; *Marpurgū* in Germaniâ superiore *triennio* pòst abiit; ubi ex magni viri eon filio & autoritate studij rationem mutans, neglectâ jurisprudentiâ philosophiam est amplexus. *Et Marpurgum.* *Mutat genus stud.* Inde de consilio *Andreæ Hyperij* Theologi *Wittembergam* Saxonum profectus est; potissimùm ut Philippū Melanchth. videret, audiret, ac propiùs cognosceret. *Wittembergam petit.*

Anno *quinquagesimo* in Narbonensem Galliam se contulit, unde paucos post annos, ob bellū inter Carolū V. Cæsarem, & Henricum II. Galliæ regem exortum, in patriam à patre revocatus, istic aliquot annos vixit, donec anno *sexagesimo* denuo in Galliam reversus, *Lutetiæ biennium* egit. *Hinc in Galliam.* Inde propter intestinum bellum *Aureliâ* à principe Condæo occupatâ, *Lovanium* abiit & istic annum exegit. Anno *sexagesimo quarto* evocatus in Germaniam, bimestri in eâ consumto, per celeres equos in *Belgium* rediit; & inde per Galliam in Hispaniam profectus est, cuius plures provincias, atque etiam magnam Lusitaniæ partem, annuo spacio perlustravit. *Germaniam item 1564.* *Et Hispaniā.*

In patriam anno sequente reversus ad *primum & septuagesimum* usq; in ea permansit; quo *Lutetiam* profectus, & inde per Caletes in Angliā. Illâ aūt ex parte peragratâ, denuò Lutetiā, & in Belgiū regressus, hæsit ibi ad annū usq; *tertiū & septuagesimum*. *Redit in patriam 1565.* *Angliam.* supra 1571.

A Cæsare evocatur 1573 millesimum & quingentesimum. Tum à Cæsare Maximiliano II evocatus Viennam Austriæ ... numerum benignè receptus, & ... mox locum eandem apud ... Rudolphum II ... F tenuit. Vixit porro Viennæ ad annum ... *Discedit ab aulâ 1588. Francofurti vivit.* octavum; quo aulæ ... Francofurtum ad M... ubi sexennium ferè privatim egit ... quam & ... non potuerit ... Landgravius Guilielmus charissimum habuerit & ... annuo honorarit.

Lugdunum invitatur. Ubi & moritur. Epitaphium Clusii. Francofurto anno nonagesimo tertio Lugdunum B... curatoribus Academiæ evocatus, ibi ætatis ac ... vere cælebs desiit, anno millesimo, sexcentesimo ... Aprilis: ibidem in templo B. Mariæ sepultus cum epitaphio eiusmodi:

BONÆ MEMORIÆ

CAROLI CLUSII

ATREBATIS

POS.

QUI OB NOMINIS CELEBRITATEM, PROBITATE, ERUDITIONE, TUM REI INPRIMIS HERBARIÆ ILLUSTRATIONE PARTAM, INTER AULÆ CÆS. FAMILIARES ALLECTUS, ET POST VARIAS PEREGRINATIONES A NOBB. DEMUM ET AMPLISS. DD. CURR. ET COSS IN HANC URBEM CONDECORANDÆ ACADEMIÆ EVOCATUS, ET STIPENDIO PUB. PER ANNOS XVI HONORATUS, XXCIV. Æ. S. ANNUM INGRESSUS OBIIT CELEBS IV. APRIL. M. DC. IX.

Valetudo eiusdem, & morbi. Hydrops. Fuit in pueritiâ & adolescentiâ variis morbis obnoxius, præsertim febribus continuis aliquot annis, omnibusque ... vexatus est, exceptâ quartanâ & pestilente. Annum agens vicesimum quartum hydrope laboravit, ex intemperante aquæ frigidæ potu, quo morbo Guilielmi Rondeletii medici celeberrimi & professoris

fessoris in Academia Montepessulana, curâ & diligentiâ liberatus fuit. Anno autem ætatis *trigesimo nono* in Hispanicâ peregrinatione, ruente in cursu per acclive equo cum ipso sessore, dextrum brachium supra cubitum fregit, & eum insecuto anno, dextrum crus. *Viennæ* porrò Austriæ annum agenti *quintum & quinquagesimum*, pes sinister illi luxatus & malleolus fractus: *octennio* deinde post *Francofurti ad Mœnum*, ex casu dextrum femur luxatum, & luxatione nec à medicis nec à chirurgis agnitâ; sed neglectâ, ad contusionem duntaxat medicamenta applicantibus, prorsus claudus effectus est. ut ne pedem quidem promovere posset, nisi gemino scipione sub alis subnixus. Eam ob causam cùm corpus exercere non posset; sed perpetuò ferè illi sedendum aut decumbendum esset: graves alij accessere morbi calculus, coli dolor, & hernia. *Ac variis casus.* *Fit tandem claudus.*

Italicam profectionem ter tentavit. Florentissimam n. illam regionem videre summopere avebat: sed irriti semper fuere conatus, primum Montepelliensi *Massiliam* profectus est: deinde ex ea urbe rediens, apud *Allobroges* bis fere *semestre*, parentis responsum expectans; postremò *Augustam* usque Vindelicorum profectus, unde cursum convertere debuit in Hispaniam. Quæ adeò causa fuit; ut adeundæ Italiæ omnem cogitationem in posterum deponeret, existimans id institutum Deo non probari; cuius voluntati obsistere nefas duceret. Eum ob tot animi & ingenij virtutes atque incomparabiles Imperator *Maximilianus II.* nobilitatis privilegijs optimo eius merito cohonestatum plurimum amavit. *A Cæs. Maximil. nobilitatur.*

Linguarum septem notitiæ *Latinæ*, *Græcæ*, *Italicæ*, *Gallicæ*, *Hispanicæ*, *Lusitanicæ & Belgicæ* exactam habuit peritiam: variarum autem rerum præstantissimarum, præcipuè verò in Historiâ simplicium peregrinorum tantam notitiam & usum sibi acquisivit: ut per tot regna orbis terrarum scriptorem earum vel graviorem vel diligentiorem hodie non reperias. Historiarum vulgo incognitarum & scriptor & censor acutissimus, uti & Cosmographiæ doctissimus. *Clusius septem linguarum peritus.* *Et rei herbariæ.*

Scripsit, & vertit *historias Americanas* ex Hispanico idiomate, in Latinum sermonem. *Scripta.*

Dialogos sive *historiam Garciæ ab Horto*, proregis Indiæ medici Lusitanica linguâ scriptam *de aromatis & simplicibus aliquot medicamentis apud Indos nascentibus*, Latino sermone in epitomen contraxit, & iconibus ad vivum expressis locupletioribusque annotationibus illustravit; quæ quartâ editione apud Plantini viduam castigatior & auctior prodiit, anno *nonagesimo tertio*.

Librum *Christophori à Costâ Medici & chirurgi, de aromatibus & medicamentis in Orientali Indiâ nascentibus*, ex Hispanico

sermone Latinum fecit, & in epitomen redactum quibusdam notis illustravit, qui altera editione apud Plantinum vulgata Antuerpiæ, anno *nonagesimo tertio* in forma octava publicata auctior & castigatior.

Historiam *Nicolai Monardis* Hispalensis medici duobus libris scriptam Hispanico sermone *de simplicib. medicamentis ex novo orbe delatis*, quorum in medicina usus est, Latio donavit; & in unum volumen contractum annotationibus & iconibus affabre depictis illustravit, quæ tertia editione excusa est, ibidem ex postrema auctoris recognitione.

Idem fecit *tabulam Hispaniæ* antiquis & recentibus in ea locorum nominibus inscriptis, quam se editurum promisit Ortelius.

Eiusdem *historia aliquot stirpium per Hispaniam observatarum* libris duobus expressa est Antuerpiæ.

Idem tres *libros Petri Bellonii* in Latinam linguam transtulit, in quibus materia medica plurimum illustratur: eiusdem etiam *libellum de neglectâ stirpium culturâ* Latinè red didit.

Præterea *dispensatorium Florentinorum* ex Italico Latinum fecit.

Ad hæc commentatus est *in commentarios Gallicos de historia stirpium* Dodonæi, ut patet ex aromatum libro.

Rariorum etiam *stirpium per Pannoniam, Austriam, & vicinas provincias* observatarum *historiam* descripsit.

Posthii epigr. in Clus. Eas in observationes, ut & in itinera Clusij, tale est *I. Posthii* epigramma:

Turba frequens hominum longinqua per æquora currit:
Rarus at inde redit doctior & melior.
Tu raros inter numerandus es, optime CLVSI;
Testatum præsens quod liber iste facit.
Namque peregrinis longo quæ tempore in oris
Indagare tibi cura laborque fuit:
Haud legere hic tantum calamo descripta fideli;
Verum etiam ad vivum picta videre licet.
Iamq; innotescunt totum diffusa per orbem:
Vix norant ipsi quæ prius indigenæ.

Hæc de Clusio, vito & medico egregio, desumta sunt *ex Academia Lugdunensi: elogiis doctorum virorum: & bibliothecis.*

⊖ 1610. die 11. Sept. ætat. 41.

IACOBVS ZVINGERVS.

Basilea etymol. PROTULIT *Iacobum Zuingerū* Helvetiorum urbs florentissima *Basiléa*, sic dicta, ut volunt, quòd verè *βασιλικὴ* sit,

fit, regina urbium ac regia urbs. Pater ei fuit *Theodorus*, de quo antè: mater *Valeria, Iac. bi Ridini*, viri integerrimi, filia. Incidit eius natalis in annum Christi *millesimum, quingentesimum, sexagesimum nonum*, diem Augusti *decimum quintum*: cùm paucis ante septimanis in vivis esse desiisset *Victorinus Strigelius*, vir raræ eruditionis, & Melanchthonianæ cuiusdam dexteritatis. *Parentes Zuingeri.*

Accidit sub idem tempus, ut in Galliâ, principe *Condæo selopeti glande traiecto, cruore manarent omnia: & *Petrus Ramus* vir clarissimus, solum verteret. Hunc ergo Basiléam delatum filij sui patrem lustricum appellat *Theodorus*, adductus tum veteri amicitiâ, quam cum eo Lutetiæ sanxerat: tum singulari hominis doctrinâ atq; virtute. **Ludov. Borbonius princeps Condæus obit 1569. d. 13. Mart.* *P. Ramus propater Zuing.*

Pater excellens filij ingenium præsentiscens, in duplici hac curâ mentem omnem habebat fixam: filium ut *honestate morum* redderet pium ac probum: deinde ut *liberali artium disciplinâ*, quæ illi à naturâ insitæ erant notiones, excitaret: sedulâque institutione, augeret ac confirmaret. Cum lacte itaque materno filio instillavit fidei & religionis veræ nectar; & cùm primùm per ætatem potuit, artium liberalium elementa tradidit. Adhibuit autem ephorum atque doctorem privatum *Petrum Rothium* Freistadiensem Silesium: tum ipse quoque sui præceptis teneram filij animum expolivit: *Carolum Magnum & Octavium Augustum* in eo imitatus; quorum uterque filios suos ipsi erudierunt. Deinde ne mens eius institutione domesticâ quendam veluti in opaco situm duceret; in scholas eum misit publicâ authoritate & judiciis plurium constitutas. Ibi tum incitatus vel commilitonum laude, vel vituperiis, vel præmio, vel pœnâ, ita periclitatus est vim ingenij sui divinam; obedientia n quoque, quæ; juxta *Æschylum*, mater est felicitatis. ita probavit omnibus: ut pares haberet paucos, superiorem neminem. *Educatio Iac. Zuing.* *Petrus Roth. præceptor Zuingeri.*

Quamvis autem *Plato* non *velit peregrinari eos, qui pauciores, quàm *quadraginta* annos habeant: parens tamen huius Zuingeri filium suum peradolescentem in Italiam excurrere; ibique Musis atque Gratiis sacra facere voluit; & id nulla imprudentiâ voluit. Nam patriæ quidem valedicebat adolescens ætate; sed judicio rerumque cognitione senex: cuius jam in mente, non mento, elucebat sapientiæ, & doctrinæ maturitas. Neque enim ad Latinæ tantum & Græcæ linguę peritiã venerat iis artibus, quas logicas appellamus: sed insuper in Oceanum illum philosophiæ se immiserat: & omnem omnium partium ἐγκυκλοπαιδείαν, sine multo temporis impendio eâ cognoverat industriâ: ut nihil ex sobriâ philosophia proferretur; quod illius scientiam fugeret. **lib. 12. de legib.* *Peregrinatur admodum adolescens.*

Deinde

Lex Ægyptiorum. Deinde Ægyptiorum legem, quâ *fiui parentum artes fa[illegible]bebantur* secutus, eu n philosophiâ medicinam quoque [illegible] iunxit.

Italiam adit 1585. Iraque cum *Basileæ* necessariis ad eam pr[illegible] esset [illegible] in Italiam duas profectiones, Germaniâ non neglectâ, [illegible] unam ætatis *decimo sexto*, Christi verò [illegible] *gesimo quinto* [illegible] *millesimum, quingentesimum*, alteram *duodevicesimo* æta[illegible]

Iterum anno 1588. à Christi nativitate s[illegible]culi *decimi quinti*, anno *octavo* [illegible] *mo*: quo jam eum charissimum amisit, febri sublatum, [illegible] riter grassante.

Et quanquam totius Italiæ Zuingerus perlustraverat [illegible] nobiliorem, & ceu terrestrem quendam parad[illegible] sum [illegible] dem [illegible]

Patavii subsistit. men & studiorum domicilium fixit *Patavii*. [illegible] jam no[illegible] rientibus tectus latebat tantum libris accubuit: quæ res nec [illegible] dam parit eruditionem, nec Gratias in vitâ civili concili[illegible] confirmatus jam magis magisque, audebat sese in præst[illegible] hominum penetrare amicitias & familiaritatem. [illegible]

Iac. Zabarella. præceptore & domestico planè amico *Iacobo Zabarella*, hom[illegible] cum primis nobili: cuius in Logicis acumen, in Physicis [illegible] miratem, usu & consuetudine fecerat sua: quamvis nec [illegible]

Francisc. Picolomineus. doctrinâ *Franciscum Picolomineum* neglexit, virum illustri apu[illegible] Senenses familiâ natum. In arte medicâ cum alios, quos fere [illegible] ætas illa, audivit, atq; imitandos sibi proposuit: tum vel max[illegible]

Hercules Saxonia. *Horatiū Augeniū*, atq; *Herculē Saxoniam*. Et Herculem qui[illegible] è Saxonibus or[illegible] und[illegible], ita fu[illegible]sse animarum aee[illegible]pi[illegible]us [illegible] diversitas quædam in religione obstitisset; adoptare Zuin[illegible]

Horatius Augenius. rum & amplissimi patrimonij hæredem scribere cogitarit. *Augenium* verò propter edecumatam in eo vim judicij laudibus [illegible] ferebat: ut conceptis verbis hoc illi tribueret: *sicut*, aiebat, [illegible] *impetuoso & fluctuanti maris æstu, remigum industria, turgida* [illegible] *ventis vela. anxios navigantes eripiunt. sic ex incertis nostror[illegible] studiorum fluctibus, nostræ assiduitatis remigia, auraq; Augen[illegible] feliciter aspirans in optatum nos felicitatis vadum eduxit.* [illegible]

ἔργῳ καὶ εἰρωνεία. quens itaq; illi erat *symbolum, quod in Augenianæ Acade[illegible] & doctrinæ usurpabat memoriam:

Πρῶτα μὲν εἰρωνείη, μετέπειτα δὲ κάλλιμον ἔργον.

Ratio studiorū Zuingeri. Ita autem Zuingerus studiorum distribuebat pen[illegible] ut c[illegible] philosophiâ, & medicinâ, amœniorem quoque philolog[illegible] am, ceu condimentum severioris operæ, coniungeret: ratus h[illegible] demum esse verum ornamentum: quo, monente Hippocrate, [illegible] χαρίεντες καὶ εὐσχήμονες redderentur medici. Neque enim [illegible] bat, liberali dignum esse ingenio: ita se abdere, atqu[illegible] mancipare uni scientiæ: ut cæterarum artium, quæ mutua [illegible] se cognatione & quasi communi vinculo continentur, n[illegible] planè percipias gustum. Etsi autem privatâ lectione mu[illegible]

ſequebatur, quæ ad ſuavitatem facerent: & perluſtratione totius Italiæ, rara antiquitatis monumenta ipſe obſervaret: duos tamen, dum *Patavii* egit, doctores ſibi ductoresque elegit ad eruditam doctrinam, *Pancirollam & Pinellum*. Et *Pancirolla* quàm fuerit variarum rerum peritus; noſtro præconio opus non eſt. Loquitur res ipſa & præclarum illud opus: quo res antiquorum deperditas, & noſtra viciſſim tempeſtate repertas priſcis incognitas, literis memoriæ prodidit. *Pinellum* verò ex familiâ patriciorum Patavinorum, ſingulari ingenio, eruditione non proletariâ, ita coniunctum habuit: ut ſibi donatum ab eo annulum ad mortem usque geſtarit,

Præceptores Zuing. Patavii duo.

Pancirolla.

Pinellus.

——— *ſinceri monumentum & pignus amoris.*

Reverſus eſt ex Italiâ *quinquennio* exacto, nec blandis voluptatum illecebris ineſcatus, ad quas Sirenes multi ex noſtratib' & corporis & animæ faciunt naufragium: neque alienorum morum impuritate conturpatus: neque in religione ſpe commodi aut honoris tantillum immutatus: piſces marinos planè imitatus: qui cum aquis innatent merganturque ſalſis: ipſi tamen ſalſedine nullâ inficiuntur.

Redit ad ſuos Zuingerus. 1593.

Reducem ergò civem tot ornamentis inſignem, patria, magno cum applauſu & gratulantium concurſu excepit: & paulò pòſt unanimi conſenſu in medicorum numerum, collatis inſignibus ſummis, adſcripſit. Nam poſtquam *ſeptennium*, quod requirunt leges, exegiſſet ſtudiis, profectu etiam ſuperſtiterum anno *ætatis ſuæ quinto & viceſimo*, Chriſti veri DEI & hominis, *quarto & nonageſimo*, ſupra *ſeſquimilleſimum*, in theatro patrio medicæ artis doctorem dixit ac renunciavit, *Felix Platerus* Baſilienſium archiater, verè πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Doctor medicus renunciatur. 1594.

Ad hos tecentes honorum titules non multò pòſt adiunxit matrimonij dignitatem: & non tam oculorum illiciis, quam famæ veriſſimo præconio *Iuditham*, *Bernardi Brandis*, ordinis ſenatorij filiam, ſibi uxorem ac vitæ ſociam delegit. Cùm eâ vixit, quamdiu vixit, inſigni prudentia, humanitate ac fide tantâ: ut domus utriusque ſchola videretur pietatis, officina concordiæ, exemplum vitæ conjugalis, norma educandorum liberorum.

Uxorem ducit.

Vacare eodem tempore in patriâ cepit, profeſſoris linguæ Græcæ locus; quem & pater olim ſubierat, defuncto *Sebaſtiano Caſtalione* Allobroge. Ad hanc provinciam, cum habito dilectu adhiberetur Zuingerus; talem ſe præſtitit; ut quod dici aliàs conſuevit, *magiſtratus oſtendit virum*; ita ille, qui quantusque eſſet, ſuâ demonſtraret non profeſſione tantum; ſed toto tempore, quo inter Academiæ præſides & doctores fuit. Obſcura ſermone perſpicuo ſi erant explicanda, explicabat: in *Homeri* interpretatione exquiſita doctrina afferenda, affere-

Docet linguã Græcam publicè.

afferebat: cum antagonistâ animosè & doctè congrediendum; congrediebatur: Sophistæ vultu sedato & gravi respondendum, respondebat. Eloquentia autem fuit tantâ. ut Veneres & Gratiæ apud ipsum habitare crederentur: cuius rei vel unum hoc exemplum fidem faciat. Quo die illustrissimorum doctissimus & doctissimorû illustrissimus, *Mauritius* Cattorum princeps Basileam suo honoravit & exhilaravit adventu, Zuingerus publicâ de cathedrâ; coram heroë clarissimo & doctissimæ censore acerrimo, de argumento hoc, *quomodo princips philosophandum*, tali disseruit oratione: facilè ut omnes adverterent vim in pectore, suavitatem in ore, toto habitu eloquentiam.

Mauritius Hassiæ Land. à Zuing. exceptus.

Fuit præterea in eo totus: ut medicinæ prælectionibus domesticis, & quas frequentissimas instituebat, disputationibus, citra ambages ad genuinum artis medicæ sensum auditores duceret neglectis putridis illis & putidis quæstionibus: quæ neq; scienti prosunt, neque ignoranti obsunt. Et quia splendidissimam toti medicinæ lucê attulerat *Fernelius*; sed nonnullibi ab *Hippocratis* sensu, à *Galeni* authoritate, ab opinione communi, suam segregaverat opinionem: eâ utebatur Zuingerus æquirare, addo etiam prudentiâ: ut collatis inter se dissentientibus quantum fieri poterat, nec vera laus detracta Hippocrati aut Galenô, nec calumnia afficta esse Fernelio videretur.

Domi medicinâ docet.

Fernelius à Galeno & Hippocrate dissentit.

Neque illud obscurandum verbis est, quod præsertim hoc delicato seculo, ad medici ornamentum apprimè, & gratiam facit: Zuingerum non minus probasse à priscis frequentata medicamenta, quàm ad chymicorum fornaculas carbonibus ipsum denigrasse quandoque manus: Vulcani ope corpora varia in sulphur, in salem, in Mercurium resolvisse: iisdemque præsidiis *citò, tutò, iucundèque* expugnasse morbos contumacissimos, Atque ad hæc Chymicorum mysteria, quanquam ipse ferebatur sua quodammodo naturâ: adiutus insuper labore, & consilio patentis relicto: plurimum tamen debuit *Guilielmo Arragosio Tholosati* in Platonis philosophiâ, & medicinâ Spagirica versatissimo. Is cum *trium Galliæ regum & Maximiliani* Cæsaris fuisset medicus: Zuingerum & artis suæ & librorum optimorû, & quarundam aliarum facultatum heredem scripsit, antequam marasmo senili decederet: cum annos *septem & nonaginta* in cælibatu semper vixisset.

Chymiæ studiosus Zuing.

Guiliel. Arragos. heredem scribit Zuing.

Idem hic Zuingerus nosodochio Basiliensi, ubi ingens quædã ægrotorum confluges: & cadaverosa vitæ humanæ miseria spectatur, per annos benè multos præfuit, idque gratis. *Iacobum Cocterium* equidem accepimus menstruum stipendium à rege Galliæ habuisse *decem aureorum millia*. *Petrus* verò *Apponensis*, cum magus fuerit habitus, pedem porta urbis non extulit, nisi consti-

Praest nosodochio Zuing.

Iac. Cocterii stipendium.

Petri item Apponensis.

Comin. l. 9.

constituto *dietim stipendio quinquaginta coronatorum* Zinger⁹ contrà nequ salario publico conductus fuit unquã: neq; à miserabili illa in valetudinario publico turbâ accepit tantillũ. & accipere ne cogitavit quidẽ, ipsa quoq; remedia pauperculis haud rarò dono dedit. Adiungendũ ad hanc laudẽ & illud; quod medicinæ operã navantes, modò sibi ipsi deesse nollent, secum lubens volens in illud quod diximus, valetudinariũ educebat. Ibi frequẽter, quod in umbra antea disputatũ fuerat lẽtiùs, aut obscuriùs, ipsa re & experientiâ proferebat in lucẽ: subiiciebat oculis manibusq; morbi genus, causam, symptomata docebat; varia signa comparabat, discernebat: præibat voce qua affectus ideâ esset prædicendum: remedia deniq; proponebat, explicabat, applicabat.

Facit gratis medicinam Zuing.

In vita interiore erat idem, si quis mortalium humanus erga quẽvis; in exteros propensæ liberalitatis: comis erga cives, etiam inferioris subsellij homines: officiosus in magistratum: ordinis sui & splendoris Academiæ perquàm studiosus: cum collegis suis pacificus: multa condonans tranquillitati publicæ, si quæ humanitus accidebant. In conviviis non erat adeò frequens; quod si necesse quandoque habebat, amicis se dare: vidisses hospitem, non multi, ut ille ait, cibi, nec multi potus: verum qui festivo & literato sermone, vel etiam concentu Musices, sobrie & gravis, reliquos convivas jucundè exhilararet.

Vita interior Zuingeri.

Fuit autem fatalis annus *decimus* post *decimum sextum* à Christo nato secũlũ: qui *centum* circiter & *sexaginta coniugum paria*, familias plurimas, in urbe Basileâ pestilente lue absorpsit. Atque eo contagio per urbem non jam gliscente, sed grassante, idem Zuingero evenit; quod proceræ atq; frugiferæ arbori: quã brachiis suis amplexa hedera, subtracto omni vitali succo, strangulat, suffocat, necat.

Annus 1610. Zuingero cum multis fatalis.

Dum aliis studio indefesso, fide servit incredibili, magis de proximi, quã sua cogitans valetudine: ipse interim in viscera sua admittit hostem pestilentem, à quo & lecto affigitur. In hac valetudine si quidquam hominis prudentia, si artis certitudo & felicitas, quæ salutem aliis dederat, contra mortis diritatem potuissent; viveret Zuingerus: sed eludebat omnia alexipharmaca vis morbi, & jam vitæ sedem ac domicilium, cor ipsum, depopulata fuerat maligniosa febris; comite anthrace in summo humero, & altero, ad dextrum cubitum, virus undiquaq; suum eiaculante. Sensit vir sapiens, ad quemcunq; paratus ictum, imminere jam tempus: quo corporis & animæ jam faciendum esset divortium. Quemadmodum ergo ex poëtæ ethnici scito:

Qua latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus, arguiturque malis:

sic moribundus hic noster fidem exercebat suam, in illustri hoc vitæ mortisque duello: ut bonam militans militiã, in hæc verba

cœlesti

Verba suprema Zuing.

cœlesti afflatus numine, semel atque iterum erumperet; *Gau[illegible] ego atq; adeò exulto. iam tandem illuxisse tempus, quo ille, [illegible] præpotens Iehova, cuius majestatem in natura indagatione [illegible] tus sum, veneratus quoq; bonitatem, quem fide desideravi, [illegible] suspiravi, à facie iam se mihi ad faciem vise[ndu]m exhibebit.* Ing[ra]vescebat magis atque magis atrocitas d[ol]oris neque [illegible] sed brachium ex venenato abscessu [infl]ammatum, ga[illegible] jam & sphacelum haud obscurè minabatur. Ille tantum a[illegible], ut muliebri ejulatu impatientem proderet mollitiem: a[illegible] Deum naturamque ullum inimicum evomeret dictum: ut [po]tius de misericordiâ divinâ certus, magno excelsoque a[nimo] hæc Hiobi verba subinde ingeminaret: *Etiamsi, Domine, oc[cide]ris me: tamen in te semper sperabo.* Etiam illud memoria [illegible], quod ex quotidiano pietatis exercitio, & ipso Augustin[illegible] rat: *cum blandiris, mi Deus, pater es: cum cadis, pater es. blandiris ne deficiam: cadis, ne peream.* Atque ut ex alto iam mari, ter[ræ] propior factus, in portum adremigare maiori gestit nauta [illegible] derio, si eminus cum prospexit oculis; sic ille præsentiens æt[ernæ] felicitatis gustum; ac proinde dissolvi cupiens ingemiscebat: *O Domine Iesu veni, veni cito: & meorum dolorum miserere.* Nec fuerunt hæ preces commissæ ventis: audiit eas, qui numerum dierum nostrorum, antequam nasceremur, digito providentiæ atque omniscientiæ suæ consignavit. Ille Jehova luctantem, fe[illegible] & vincentem Zuingerum per mortem ex mortis faucibus e[ri]puit: & beatam analysin, inter suspiria, cum invocatione un[i]u[s] Christi mediatoris expectantem, sine motu, sine metu, spe posthuma alterius vitæ nixum liberavit: animam ipsam ad immortalitatis consortium evocavit.

Obitus Zuing.

Accidit hæc emigratio die, quem medici vocant, decretori[um] *septimo* à decubitu; Septembris *undecimo*, cum suavissima v[itæ] consors mariti contagio accensa humanitatem explevisset, & charissimum sibi coniugem, præcursu in cœlestem Basileam [se]x horis antevertisset.

Epigramma in eum Grut.

Manibus viri optimi & doctissimi hisce carminibus *Ianus Gruterus* V. cl. parentavit:

Ergo etiam, ZUINGERE, *iaces, medioque iuventæ*
Tramite destituis corda propinqua tuo!
O dolor! ô luctus! sic luxuriantibus arbor
Plena bonis, Borea flamine t[o]rta cadit.
Sic ablata carina suis lætissima ventis,
In saxa, in scopulos, in vada cæca ruit.
Macte tamen Zuingere; tuis nam quicquid ab annis
Parcarum abrasit perniciosa trias:
Fœnore multiplici soboles ter terna Monetæ
Adiiciet scriptis tempus id omne tuis.

Vale

Fuit, ut diximus, vir bonus, doctus, pius: qui laboriosa vitæ ratione Spartam suam ornavit: & lucubrationibus reipub. literariæ subservire conatus est. *Elogium de Zuing.*

Nam *patris* operosum *Theatrum*, cuius jam exemplaria erant distracta, ut ab interitu vindicaretur, primò *sibi sumsit recensendum:* & multis locis *expolitum*, quibusdam *auctum*, *in publicum* iterum *produxit*. *Scripta Philol. Iac. Zuing.*

Ingenij deinde etiam sui fœtus edidit ut sunt: *De Græcorum dialectis tabula.*

Examen principiorum chymicorum ad Hippocratis, Galeni, cæterorumq; Græcorum & Arabum consensum. *Medica.*

Physiologia ad parentis methodum *oratione continua exposita, illustrata, exornata.*

Etymologicum Græcum magnum, ad linguæ eius & proprietatem & nitorem comparandum.

Commentarius in librum, qui *Galeni* nomine circumfertur, *de definitionibus medicis.*

In *Theologicis* quoque scripsit *in plerasque Pauli epistolas analyses.* *Theologica.*

Salomonis proverbia facili & perspicua methodo *ad certos titulos*, quos locos communes appellant, revocavit.

Formulas precum plurimarum, suæ & aliorum pietatis inflammandæ causa, consignavit.

Catechismum denique *religionis Christianæ* ex sacrarum literarum viretis congessit.

Maiora autem & plura elaboranda & perficienda, si Deus & fata tulissent, suscepit; ut sunt, *Harmonia & conciliatio ἀντιλογιῶν medicarum* *Ἀνέκδοτα eiusdem.*

Praxis eiusmodi, *ad quam iure æquali & Galenus & Paracelsus medicamenta contulissent.* Sed & hæc & alia vix speranda jacent.

Debentur hæc de *Iacobo Zuingero orationi panegyricæ* de eo, à v. cl. *Casparo Dornavio medico & philosopho dictæ editæq;: tom. 2. delic poët. Belgicorum.*

HENRICVS FABRICIVS.

☉ 1612. d. 28. Mart. ætat. 65.

PROTULERUNT *Henricum Fabricium* Tabernæ montanæ, ditionis principum Comitū Palat. Bipont. anno Christi *millesimo, quingentesimo, quadragesimo septimo.* Prima literarum tyrocinia fecit in patriæ schola, quæ est *Hornbaci*, inter alumnos eius cooptatus à principe *Wolffgango* Comite Palat. Rheni, re *Alumn. schola Hornbacensis.*

ctore *Immanuele Tremellio* Theologo anno *quinquagesimo nono*.

Wittembergam abit. Inde ad publicas scholas publico testimonio dimissus *Wittembergam* adiit, anno *sexagesimo quinto:* ubi viros in omni doctrinarum genere præstantissimos *annis duobus* sedulò audivit.

Inde Argentoratum. Post *Argentoratum* profectus *Ioanni Sturmio*, eloquentiæ ... non multis conferendo, operam dedit.

Biponti hypodidascalū agit Reversus aliquantisper *Biponti* apud *Cunmanū Flirs ...* popularem suum, superintendentem Biponti ... *Biponti* hypodidascalum egit. Mox *Lutrea* ... nobilium à Scharffenstein Friderici à Scharffenstein ...

Haidelbergam abit. ralis Palatinatus præfecti ibidem filiorum factus, *Haidelbergam* se uberioris doctrinæ causa contulit.

Anno *millesimo, quingent. septuages. secundo*, in comitiis Spirensibus ordinum Belgij ad *D. Maximilianum* interpres, ab eodem lauru poëticâ est coronatus. Eodem anno in Italiam ac *Padua* philosophorum ac medicorum frequens fuit auditor. In reditu *Basiléa*, anno *septuagesimo quarto*, philosophiæ ac medicinæ doctor est salutatus.

Coronatur lauru à Max. a. 1572.

Petit Italiam.

Doct. renunciatur 1574.

Docet Hornbaci. In patriam & *Hornbacū* reverso professio philosophica Hornbacensi in Gymnasio demandatur; quā fide & dexteritate tam obivit, ut dignus iudicatus fuerit, qui rectori demortuo *Christophoro Hilspachio* succederet, anno *septuagesimo septimo*.

Rector gymnasii design. Eam provinciam ut gesserit, & ut tum docendo suo loco, tum medendo officium fecerit, hodieq; testimonia viva adsunt: adeo ut nostro ipsi opus preconio non sit. Emerito Lbotū imminunita data est à principe *Ioanne* Palatino, anno *sexcentesimo*.

Rude donatur.

Moritur. Tandem è vitâ exivit anno *sexcentesimo duodecimo*, die *vicesima octava* Martij podagricus, catarrho suffocatus: *Hornbaci* in oppidi templo sepultus est tali cum monumento:

Monimē. eius.

Montana Henricum civem genuere Tabernæ
Fabricium, Hornbacum fovit & Italia:
Inde redit duplices edoctus Apollinis artes:
Hic Rector lustris quinq; obit emeritus
Corpus habet fanum Ioannis, ut ipse volebat:
Hac tabula heredum testu amoris adest.

Lapidi autem sepulcrali inscripti sunt hi Phaleuci.

Qui Christum coluit coletque in ævum,
Istâ Fabricius recumbit urnâ:
Summus philosophus, poëta summus,
Et summus medicus: dolete amici

Scripta. Scripsit *vitam Hieronymi Tragi*, item *Epigrammata* rotunda & suavia: & si quæ alia adhuc apud heredes latent.

Ex narratione I. Christiani Rothfuchsii, generi istius Fabricii.

IODO-

IODOCVS LVCIVS. ☉ 1613. die 2. Maii. ætat 37.

HIc HAIDELBERGAM, inferioris Palatinatûs metropolim, electorum sedem Academiâ pervetustâ celebrē urbem, nactus est patriam anno *millesimo, quingentesimo septuagesimo sexto*, die *decimo octavo* Novembr. parentibus natus honestis, eius urbis civibus. Prima doctrinæ suæ iamenta iecit in patrio Pædagogéo, ubi singularis memoriæ argumenta, qui felicis in pueris ingenij solet esse prodromus, sæpiùs edidit. *Natalis Lucii.* *Educatio.*

Pædagogicis exemtus classib⁹ in numerū alumnorū collegij Casimiriani cooptat⁹ est, anno *nonagesimo quarto* Hic in publicæ scholę spaciis non solùm lectiones professorū philosophicorū audivit diligenter; sed è disputationibus, quibus veritas tanquā silicis attritu ignis elicitur, interfuit libenter & frequenter. Usus & privatim est præceptoribus *Clemente Tmplero & Bartholomæo Keckermanno*, philosophis non infimi subsellij.

Inde primam in philosophiâ lauream adeptus est anno *nonagesimo quinto*, die *vicesimo sexto* Octob. Sequente anno peste in patriâ grassante *Marpurgum* abiit; ubi inter alios viros doctrinâ insignes clariss. illud philosophiæ lumen *Rodolphum Goclenium* audivit: ad cuius voluntatē cum se totū conformasset: & disputationē sub præsidio eius publicè habuisset; domū exacto annuo fermè spacio rediit. Et quia animo semper summa spectabat, supremos in philosophia honores petiit; quos & solenni in panegyri anno *nonagesimo nono*, eidem contulit decano *Simone Stenio* V. Cl. *Ioan Calvinus*. Paulò pòst eidem & gubernatio collegij Casimiriani ab Acad. Senatu fuit commissa. *Abit Marpurgum 1596.*

Anno *sexcentes.* supra *milles.* accepto à Facultate philosophicâ studiorū profectuū & vitæ testimonio, iter in Galliam instituit, ac in Academiā Monspeliensem, medicinæ studiis florentissimā concessit. Hîc tam avidè fontes medicos & quasi capacioribus cululls imbibit: ut cum à *Blezino Schirontio* Universitatis decano, anno Christi *sexcētesimo primo*, die *decimo quarto* Aprilis, medicinæ Baccalaur. renunciatus esset, mox subsequente anno, die *decimo nono* Decemb. à *Petro Darles*, vicario generali, episcopiq; Mompeliensis officiali gradū Licentiæ obtinuerit, tandem anno *sexcent. tertio*, die *nono* Febr. *triduanâ disputatione*, pro more, laudabiliter depugnatâ, in scholâ regiâ doctoratus laurea fit insignitus, præside *Iacobo Pradilleo*, consiliario ac professore regio. *Et in Galliā.* *Blezinus Schironius.* *Petrus Darles.* *Gradatim honores medicos adipiscitur Lucius.*

Dimisit post agonas istos illa Academia Luciū, tali cum testimonio: *Hic* (inquiūt Academiæ doctores) *maxima & certissima eruditionis eximiæ testimonia præbuit nobis, tum in Examinibus publicis (quæ per Intentionē appellant) in quibus singulis Academiæ* *Testimonium Luc. ab Acad. Monspel. datū.*

doctoribus publicè magno hominum concursu & applausu, de arduissimis & obscurissimis artis medicæ placitis doctè & eruditè respondit, tum in severo illo Examine (quod rigorosum nuncupant) in scholis medicis sustinendo. In his omnibus tam eximium eruditionis suæ specimen præbuit, ut & legendo, & veterum [illegible] interpretando, multiplicis ac reconditæ in arte medicâ eruditionis testimonium certissimum reliquerit, nihilq; in eo fuit desiderandum quod ad perfectam & absolutam Medicinæ cognitionem pertinere videretur : Hæc illi.

Redit in patriam 1603. *Succedit D. Esthio.*

Exacto in Galliis *triennio* in patriam rediit: ubi artis experimenta dedit, & praxin est aggressus feliciter. Hinc è vivis sublato *Luberto Esthio*, ipse communi Acad. patriæ suffragio surrogatus ei est professor anatomices, botanices, ac physiologices [illegible]. In docendo usus est methodo novâ; & veterum plerumque opiniones defendit, reiectis recentioribus, licet usitatis & vulgo receptis.

Defendit veteres.

Hortus medic' Acad. Heidel.

Nihil autem antiquius habuit: quam *hortum medicum*, publicum Academiæ bonum; quem conquisitis undiquaque plantis herbisque, & simplicibus raris sub hoc cœlo, exornavit.

Scripta Lucii.

Scripsit multa, sed præter disputationes, nihil, quod sciamus, est editum. Habebat in manibus *descriptionem horti medici*, in quo sunt exotica permulta, ipsius labore & studio cœlum [illegible] ferre docta; nisi mors præmatura institutum abrupisset.

Obitus.

Epidemico enim capitis morbo correptus, quem sibi lethalem fore statim prædixerat; piè exspiravit, anno *sexcentesimo, decimo tertio*, die *secundo* Maij, ætatis *trigesimo septimo* completo, cum in morbo sacris se erexisset promissionibus; ac sæpius illud [illegible] musitet: *Homo bulla.* Sepultus est honorificè ad D. Petri, in sacello Academiæ, cum tali à viduâ posito monumento :

Monumentũ.

HOMO BULLA

JOANNI JODOCO LUCIO HAIDELBERGENSI, PHILOSOPHIÆ SANIORIS ET ARTIS ASCLEPIADEÆ PERITISSIMO DOCOTORI, ET IN ACADEMIA PATRIA PROFESSORI, NEC NON BOTANICO ET ANATOMICO EXIMIO, DE REPUB. LITERARIA, ET CUNCTIS SALUTARI EIUS OPERA FELICITER USIS, OPTIME MERITO, AC DEINCEPS MAGIS MAGISQUE MERITURO NISI DEO

SI DEO OPT. MAX. ITA VOLENTE IMMATURA MORS IPSUM IN VIGORE VIRILI ANNO ÆTATIS XXXVII. FAMILIÆ SUPERSTITI, QUATUOR RELICTIS LIBERIS, QUORUM NATU MAXIMUS FILIUS EST, ERIPUISSET DIE III. MAII ANNO M. DC. XIII.
MARITO CHARISSIMO
CONIUX MÆSTISSIMA
MARGARETHA LEHMANNIN,
HOC QUALECUNQUE AFFECTIONI CONIUGALI,
ET MEMORIÆ DEBITUM MONUMENTUM
PONI CURAVIT.

Ex programmate funebri, alijs.

HENRICVS SMETIVS.

⊖ 1614. *d. 15. Mart. ætat 77.*

Alosti, urbe Imperiali in Flandriâ *Henricus Smetius à Ledâ* nascitur, anno Christi, *millesimo, quingentesimo, tricesimo septimo*, die *vicesimo nono* Junij, famil â antiquâ & nobili. Proavus enim eius fuit *Iodocus*, toparcha Ledanus, & primum *Teneramunda*, deinde prætor etiam Alostanus: qui floruit circa annum *millesimum, quadringentesimum, vicesimum*. Avus autem *Henricus*, itidem toparcha Ledanus, aviaque *Margaretha Schorissia*, Georgij F. Joannis N Gerardi proneptis, floruere circa annum *millesimum, quadringentesimum, quadragesimum octavum*. Gessit hic quoq; præturam Reipub. & ditionis Alostanæ: quem *magnum Balivum* nominant. Otto autem sub id tempus intestino dissidio: cùm *Maximilianus* I. Imperator, *mortuâ uxore *Mariâ*, *Caroli* Burgundi filiâ, tutelam liberorũ gerere vellet; ordines autem Flandriæ id neutiquam permitterent: à Gandavensibus, contra quos ille pro Cæsare stabat, captus; cùm lytron ingens postularetur; jura dominij Ledensis

Alostum urbs Imperl.

Iodocus Smetius proavus.

Henr. Smetius avus.

*An. 1482.

venundare fuit coactus, *Iano Grutero* Gandavensi, cuius [illegible] mihi [illegible] annum hærent.

Testatur id ipse Smetius nepos in vitâ a se Belgicè [illegible] memimitq; in Parentalibus:

Forte per id tempus proles Maxamiliano,
Burgunda exstinctâ coniuge, bina fuit.
Lis oritur de tutela, fides ne paterna,
An verò patriæ competat ordinibus.
Lis ex dissidiis in bella erumpit: adhæret
Pars maior patriæ: pars aliquanta patri.
Dum favet Austriacis urbs imperialis Alostum
Partibus, & domino fida manere cupit:
Damna capit duris à Gandavensibus, & sic
Venit in ipsorum prætor & ipse manus.
Carcere detentus; passusq; hostilia. donec
Solveret argento lytra coacta gravi
Quid faceret tanti æris inops! venundare tandem
Leaeas [illegible] domini iura necesse fuit
Sic pro rege suo, & patria stans urbe, paterni
Excidit Henricus proprietate soli
Salva tamen mansit Bosrana colonia, fossis
Æasficq; alto conspicienda situ

Ledæ descriptio Smetiorum heredi.

Iisdem in parentalibus, Ledæ ad[illegible] descriptionem [illegible] iusmodi:

Leda ferax frugum, multisq; habitata colonis,
Ad lapidem primum vicus ab urbe iacet,
Patricius aliquot clarus: Tollensius illic
Frembdius, atq; alii rura domosq; colunt
Claruit & ædo sacrâ cantesti ex marmore factâ:
Clarus & excelsâ turre adytisq; tribus
Æra [illegible] nos pastris reddunt, quantis in Alosti
Turrib[illegible] aut edunt, Haidele erga tuus.
Re[illegible] sacer multâ, velut illa ferebant
Tempora, & externo cultus honore locus.

Robert. Smetius Henrici II. pater.

Pater ipsi fuit *Robertus*, vir utroq; parente nobili, [illegible] notæ medicus, qui in Repub[illegible] patriâ clarus natus anno *mille[illegible] quadragentesimo septuagesimo quinto:* mortuus anno *qua[illegible]simo, supra millesimum, quingentesimũ,* die *quinto* Januar. [illegible] cum [illegible] magno. [illegible] in templo D. Mar[illegible] ante [illegible] ianua. Matrem verò h[illegible] *Catharinã*, ex familia p[illegible] [illegible]rii, natam anno *millesi. quingent*[illegible] [illegible] natu[illegible] Patrem nondum [illegible] annos [illegible] ac prudens, patris suscipiens officium, tenellum adhuc [illegible] bonis literis ac primis artibus imbuendum [illegible] opera *Huberti Parmentarii.* sub cuius disciplina [illegible] tione tantum profecit: ut anno ætatis *duodecimo* [illegible]

Catharina Pi[illegible] Henrici F. Smet. educatio.

b[illegible]

bitus sit: qui ad scholam publicam, quæ *Lovanii*, mitteretur. Dissuasit id autem tunc affinis eius *Bartholomæus Battus*, maritus Martinæ Pistoriæ: quòd hospitem adhuc & ignarum videret linguæ Græcæ. Deducendum itaque censuit *Gandavum*, ad *Ioannem Othonem*, ludi ibidem magistrum cuiusvis precij: è cuius scholâ multi prodierunt discipuli nominis fati çque celeberrimæ. Non defuit etiam ipsi domesticâ institutione & exemplo suo mater: qua de re ipse in Eucharistico ita: *Gandavum deducitur Smet. Ioan. Otho*

Illa feras lites, fastus, luxumque procaces
Detestata, cibo facili cum simplice amictu
Contentum, docuit primis adsuescere ab annis.
Hinc semper mihi grata magis mediocria magnis,
Pacis amans animus, fortisq; miseris iniqua.

Cæterùm puero etiamdum sibi, in artium & disciplinarum circulo, placuisse inprimis scribit Medica atque Poëtica. Ita que in iis operam posuit non indiligentem, pro captu saltem tunc ætatis suæ. Annum siquidem agens vitæ a *decimum sextũ*, *Pythagoræ & Phocylidis* gnomas Græcas, exercitio spontaneo, idque horis subsecivis *Gandavi*, dum æquales ludendo se re crearent, carmine Latino vertit. *Elegiarum* item atque *odarum* majorem partem ad certa argumenta scripsit intra ætatis annum *decimum septimum*: *Batrachomyomachiam Homeri & Susannæ historiam*, unico anno provectior, versu Heroico reddere conatus est Lovanij. Ibidem loci *Iudaicos reges* delineavit. *Medicinæ encomium* annos ferè *viginti* natus meditatus est: cùm ipsi prima eiusdem disciplinæ laurea in Academiâ Rostochianâ esset decernenda, à *Iacobo Bordingo*, regis deinde *Daniæ* archiatro. *Reges Iudaicos*, quos Lovanij ad umbrarat, *Haidelbergæ* colorum quadam adiectione adornavit: nullam tamen interim vel philosophicis vel medicis studiis iniuriam fieri passus; adeò quidem, ut duobus annis nullam unquam lectionem, aut *Thomæ Erasti*, aut *Iacobi Curionis*, aut *Petri Lotichii*, medicinæ ibi tum professorum, intermiserit neglexeritve. *Delectatur Medicis & Poëticis. Scripta eius iuvenil. Primâ laureâ medicâ ornatur. Audit Haidelbergæ medicos.*

Ex Germaniâ in Italiam profectus, *Bononiæ*, in Gymnasio totius Europæ antiquissimo atque celebratissimo, summos artis medicæ honores est consecutus, anno Christi *millesimo quingentesimo*, *sexagesimo primo*, die *vicesimo tertio* Januarij, promotore *Fabricio Garzonio*, annum *tertium* supra *vigesimum* vix egressus. Ibidem usus fuit valde familiariter *D. Achille Vigiano*, *Catalano di Canonicis*, item *Camillo Francino*. Invenit & istic *Henricum Bruceum*, cognatum suum ex matre Annâ Pistoria, mathematicum atque medicum postea Rostochij, ad vitæ usq; finem, primarium: cuius vitam in parentalibus breviter & perspicuè descripsit, & nos ex iisdem. *Proficiscitur in Italiam. Bononiæ Doctor renunciatur 1561. Henr. Bruceus.*

Reversus ad suos uxorem ducit.

Ad suos reversus, *Antuerpiæ* sedem fixit, ductâ uxore *Brabantâ*, *Ioannâ Corputiâ*, filiâ *Ioannis Corputii*, viri ibidem celebris: medicamque artem feliciter exercuit, in urbe illa Belgarum celeberrima. Prævidens autem graves Belgio impendere tumultus religionis causâ, familiâ mature in Westphaliam translatâ, ab illustribus comitibus Lippiæ *septem* annos *Lemgovii* egit, stipendio à medicinâ fuit. Ibi tum cùm adhuc in itinere hæreret, Vesaliæ ipsi redduntur literæ, à *Levino Batto*, medicinæ Rostochii professore, cognato suo: quibus offerebatur ei ultro stipendium à Pomeraniæ civitate haud ignobili *Stralsundiâ*. Invitatus eodem tempore à *Duisburgensibus*: ut ibidem honesto salario medicinam faceret. Nec multò pòst etiam *Spiram* sua à Senatu urbis evocatus: quemadmodum & *ducenti thaleri*, præter alia, fuerunt oblati; si *Megapolim* commigraret, à provinciæ illius principe *Alberto*. Verùm his omnibus Smetius prætulit Palatinatum, *Haidelbergam* vocatus à *Friderico III*. electore Palatino, principe piissimo; cui per *biennium* archiater & à valetudinis curâ fuit. Eo è vivis sublato, cùm successor *Ludovicus* medicum suum haberet; revisit cum uxore patriam *Aloftum*, transegitq; cum vitrico suo, matre defunctâ, die *vicesimo secundo* Aprilis, anno *septuagesimo tertio*, post *millesimum quingentesimum*. Reversus *Haidelbergam* transtulit familiam *Franckenthaliam*: unde pauló pòst à Dordracensibus ad medicinam exercitandam fuit evocatus; ut & à *Gulielmo* Hassiæ Landgravio, ea conditione; ut integrum ipsi & optio esset, vel in aulâ *Cassellis* versari, vel professorem publicum agere *Marpurgi*. Sed eum ipse omnibus prætulit alterum Friderici III. Filium, ducem *Ioannem Casimirum*; invitatus ab eo, ut & in aulâ medicum & in novâ *Neustadii* apertâ scholâ medicinæ ageret professorem. *Neostadium* igitur se contulit: ubi *septem* vixit annis: perque annum *millesimum, quingentesimum, octogesimum secundum* rector designatus, eiusdem Gymnasij gubernacula tenuit.

Fit archiater Elect. Palat.

Invisit suos.

Migrat Franckenthaliam.

Inde Neostadium.

Redit Haidelbergam.

Exinde *Haidelbergam* anno *octogesimo quinto*, die *tregesimo* Aprilis, ab Universitate revocatus, ac bis terve ibidem Rectoratus dignitate perfunctus, medicinam publicè tum faciendo, tum ordinariè docendo, ad vitæ usque finem operam navavit fidelem.

Nimis autem verè P. Syrus olim dixit:

A morte semper homines tantundem absumus:

id quod suo exemplo noster Smetius comprobavit Anno enim *millesimo, sexcentesimo, decimo quarto*, cùm è templo matrimonium consecratum prosequitur: ecce fortuito in glacie lapsus contunditur ei sinistra coxendix; adeò quidem, ut toto interdum tempore vix se movere potuerit, medicamēto omni invalidam senectam. Unde factum, ut, accedente febri

Labitur periculosè in glacie.

decima

decimo quinto Martij, circa *octavam* vespertinam, piè in Christo, intra adsiduas preces, & pias meditationes obdormierit. *Vnde & moritur.* Elatus est die *decimo octavo* Martij funere frequenti, & ad D. Petri in sacello Academiæ ei tumulo illatus, cui ante *duodecim* annos corpus *D. Danielis Tossani* Theologi. Monumentum tale sibi ante aliquot annos præscripserat: *Monumentū eid. positum.*

AUREA MEDIOCRITAS.
HENRIC. SMETIUS A LEDA, NATUS ALOSTI XXIX. JUNII CIƆ IƆ XXXVII. PER ANNOS XXXXII. PALATINATUI QUA IN AULA, QUA IN ACADEMIA MEDICINAM FACIENS DOCENS: JOANNÆ CORPUTIÆ CONIUGI SUAVISSIMÆ, ET JOANNÆ SMETIÆ FILIÆ CHARISSIMÆ JANO GRUTERO VIX BIENNIUM NUPTÆ, NEC NON ELISABETHÆ CORPUTIÆ FRANC. JUNII THEOLOGI UXORI, MATRONIS CASTIS, MODESTIS, PIIS HIC POSITIS IN SPEM VITÆ CÆLESTIS APPOSITUS QUIESCIT: DEFUNCTUS XV. MARTII, ANNO CHRISTI CIƆ IƆ CXIV.

Denen die Gott lieben / müssen alle Ding zum besten dienen.

Vixit in coniugio gemino: primo cum *Ioanna Corputia* annos *viginti septem* menses *quatuor*, sine ullâ querelâ: ex qua liberos utriusque suscepit sexus octo; mares quatuor totidemque filias: sed superstitem reliquit unam duntaxat filiam, *Ameliam*, nepotes verò tres ex Catharinâ nupta *Winando Zonsio*, Inspectori Brettano: neptem verò unicam ex Joannâ, nuptâ *Iano Grutero*. Post ad secundas transiit nuptias cum *Ioannâ Belieriâ*: quam cum ea *viginti duobus* exactis annis, viduam reliquit. *Coniugium, & liberi.*

Fuit vir in variis linguis artibusque, præcipuè verò Philosophicâ, Historicâ, ac Medicâ cognitione præcellens: id quod non modò scripta ipsius edita; sed & exteri, apud quos fama ipsius fuit celeberrima, omnesque ii, quibus prioribus annis (*viginti* *Mores & virtutes.*

enim *quatuor* postremis artem non exercui [illegible] proximè [illegible] fidelem operam, & in reliqua conversat[illegible] humanitatem, abundè testantur. [illegible] bebat [illegible]

Ratio eius medendi.

alia: ut tenuioribus simplicia præscriberet medicamenta; [illegible] ipsimet sine ullo sumtu sibi parare poss[illegible] ex [illegible]

Candor & libertas.

Liber in judicando; eandemq; παῤῥησίαν ab aliis in se & sua exegit: hinc ad D. Posthium alicubi:

——— *censura mihi liberrima longè est*
Gratior; ac si quis mihi conniveret, amicè
Indulgens.

Scripta poëtica & philologica.

Scripsit *Iuvenilia sacra. regum Iudaicorum* libros tres, *Susanna* librum unum, ad illustrem Heroa *Simonem*, Lippiæ com[illegible] *Iuvenilia* item *miscella*, *de medicinæ antiquitate* & præstantia; *Elegiarum* libros duos: *Odarum* librum unum ad eiusd[illegible] comitis filios generosos. Vertit adolescens, ut diximus, *Phocylidæ & Pythagoræ* carmina, cum *Batrachomyomachiâ* Hom[illegible] quæ omnia argumento sunt Smetium nostrum adolescentiæ virescentes annos non symposiis, amoribus, choreis, non aleâ, non chartis lusoriis, aut similibus juventutis primæ oblectamentis, inutiliter transegisse: sed vig[illegible]us curisq; Christiano homine & bonarum artium studioso dignis.

Temperantia & sobrietas.

Temperantiæ & sobrietatis equidem adeò fuit observans, ut ex quo semel in prima adolescentia capitis dolore atque insomnia unius noctis laborarat *Lovanii* ex nimio potu orta, nunquam deinceps per omnem vitam ullis precibus machinisve adduci potuerit ad minimam crapulæ speciem: crebrò testatus, *ita se bibere, ut quocunque temporis articulo accerseretur ad ægros idoneus sit ad faciendum prudenter officium.* Inde & factum ut

Diligentia.

Lovanii cùm lucubraretur perpetuò, etiam bruma media ad x. aut xi. noctis, dormiturus funem incenderet, & lapis ei annexus in æneam pelvim stato tempore delapsus sonitu ipsum excitaret, Aristotelem hac in parte imitatus.

In senecta, ut reip. literariæ commoda proveheret, manum admovit operi antehac nunquam tentato à quoquam, & collectis ex veterum ac probatorum poëtarum scriptis, exemplis, *prosodiam novam* concinnavit: *qua syllabarum positione & diphthongis carentium quantitates. præcipuè primarum & mediarum, fideliter indicantur.* Exceptus est hic labor avidè, & editione [illegible] nona recusus.

Medica.

Medica, quæ edidit, recenset J. Georg. Schenck in indice Teutonico scriptorū medicorū: è quibus plurima ad vitam eius privatim publicèq; spectantia peti queant. Sunt enim maximam partem ephemerides. Itaque eò lectorem remittimus.

Ex scriptis ipsius Smetii, & fideli communicatione Iani Gruteri V. Cl. eius generi.

FELIX

FELIX PLATERVS.

⊖ 1614. *die 28. Iulii.* *ætat.* 78.

BASILEÆ Rauracorum *Felix Platerus* nascitur, anno Christi *millesimo, quingentesimo, trigesimo sexto*, circa festũ Simonis Judæ: quo eo item anno eadem in urbe mortalitatem exuit *Erasmus* ille *Roterodamus*, sapientiæ & literarum antistes. Pater ei fuit *Thomas Platerus* Valesianus: qui Calvini institutiones Basileæ primùm typis excripsit: mater fuit Tigurina. De parente suo & seipso *alicubi ita scribit: *Parens meus p. m. Thomas Platerus defunctâ primâ uxore matre mea anno 1572. & ætatis suæ 73. secunda ducta uxore, sex ex illa liberos intra decennium procreavit, duos filios & quatuor filias: quarum ultima anno ætatis illius octogesimo primo, biennio ante obitum illius nata fuit. Qui si hoc anno 1614. adhuc esset superstes ætatis annum ageret centesimum decimum quintum: nepotemque haberet ex filio Thoma medico anni unius. Et quod memorabile est, inter duos ipsius filios me Felicem anno 1536 & Thomam anno 1574 natum intervallum intercurrit annorum octo & triginta: & tamen hic meus frater, cujus avus esse possem, capillos pluribus canis habens conspersos, fortè quòd patre sene natus sit, me senior videtur esse.* Sed nos in nostro pergamus.

Thomas Platerus, pater.

*In observationib. p. 256.

Ipse igitur Felix cum ab adolescentia ad rei medicæ scientiam, arcanis quibusdam naturæ stimulis impelleretur: commilitones omnes celeriter antevertit: & ad meram studiorum maturè pervenir. Puer etiamdum mirifico desiderio inspiciendi porcos, cùm mactarentur, tenebatur: lanij artificium mirabatur: & vel eo nomine beatum prædicabat: quòd ex tempore viscera citra errorem rimari nosset. Id studium anatomiæ medicæ cum ætate deinde crevit: ut secundus vix alij fuerit.

Indolis argumentum.

Anno Christi *millesimo, quingentesimo, quinquagesimo septimo*, ætatis suæ *vicesimo primo*, post plurimas peregrinationes, quibus & amicitiam multorum: & doctrinam atque experientiam in medicina non vulgarem sibi comparavit; eos honores, qui amplissimi, confecto studiorum curriculo, decerni solent, consecutus, doctorque medicinæ Basileæ renunciatus fuit.

Doctor med. renunciatur.

Inde praxin medicam non invita Minerva est aggressus: adeoque & industriam & fidem suam ægrotis probavit: ut undiquaque opera ipsius expeteretur: magnumque hominum numerum, divina inprimis ope, deinde industria sua servavit. Itaque singularem ejus virtutem magistratus Basileensis admiratus, unanimi consensu, omnium civium salutem

Felicitas in medendo.

ei com-

Vit poliater Basiliensium. 1557.
Et professor medic. 1560.

ei commendavit, anno *quinquagesimo septimo*, supra *mi*[illegible] *mum, quingentesimum*. Paulò post [illegible] natus Ac[illegible] videns quantus aliquando futurus Pl[illegible] esset, ad [illegible] nem medicam, anno *millesimo. quingente*[illegible]*mo, sexag*[illegible], ætatis suæ *trigesimo quarto*, cum evexit.

Fama eius.

Hanc eius professionem Academicam tanta est [illegible] auditorum concursus: ut dietim schola accessionem ad frequen[illegible] tiam studiosorum facere visa sit. Praxeos autem in[illegible] mine ac felicitate insigni, ita omnibus inno[illegible] fuerit summis etiam principibus, præcipuè vero C[illegible] *Catharina*, Henrici IV. Galliarum & Navarræ reg[illegible] nec non principibus *Saxoniæ, Brandeburg. L*[illegible] *Wirtembergicæ*: qui sæpè huius op[illegible] ac in periculosissimis morbis, aut ab [illegible] in præsentibus liberati fuerunt. Inpri[illegible] tiam, industriamque summam civibus suis pr[illegible] pestilens lues aliquoties vehemen[illegible] grassaretur, esset[illegible] Basileæ,

——————— *crudelis ubique*
Luctus, ubique pavor, & plurima mortis imago.

Medici virtutes.

Ibi enim quæ sunt virtutes medici, probavit laborem in negociis: constantiam in periculis: industriam in agendo: celeritatem in conficiendo: consilium in providendo.

Obitus Plater.

Tandem etiam ipse vivis eximitur anno *millesimo, sexcentesimo, decimo quarto*, die *vicesimo octavo* Julij, ætatis *septuagesimo octavo*, phthisi cum hydropisi coniuncta confectus: sic ta[illegible] ut rarius decumberet; adeoque in sella sedens supremum obdormiret. Mortem ab ipso morbi principio certam, ita non exhorruit: ut de ea semper sine ulla prorsus aut vultus, aut animi perturbatione fuerit locutus.

Voces eius supremæ.

Et quanquam per *quatuordecim* dies magnam doloris vim senfit: nullam tamen voculam parum se dignam edidit: a[illegible] que in terra adhuc luctans, triumphabat in cœlis. Te[illegible] sunt id voces, quas frequenter in ore habuit: *Veni Domine IESV, ne cuncteris diutiùs: In manus tuas Domine IES[illegible] commendo spiritum meum: Domine fac finem dolorum: for[illegible] enim mihi terrena omnia: Vtinam utinam, vel hoc momento hora meæ mortis instaret! Ex animo cupio dissolvi, & esse cum Christo.* Elatus est honorificè, cum Academiæ & civium [illegible] ac tali monumento honoratus:

Monument.

D. O. M. S.
FELIX PLATERUS,
ARCHIATER BASILEENSIS,

URBI

URBI ET ORBI GRATISSIMUS,
CUI
VIRTUS GLORIAM,
GLORIA IMMORTALITATEM
COMPARAVIT,
ANIMI ET CORPORIS BONIS
PRÆDITUS,
OMNIUM DISCIPLINARUM COGNITIONE
INCLYTUS,
PRÆCIPUE REI MEDICÆ
ADEO PERITUS
UT EXEMPLUM DESIT:
PROFUIT QUIBUS POTUIT
OBFUIT NEMINI:
ACADEMIAM PATRIAM
NON MINUS VIRTUTUM SUARUM
EXEMPLO,
QUAM BENEFICIIS HONESTAVIT:
POSTQUAM
IN TERRIS, UT CÆLO FRUERETUR,
ESSE DESIIT:
EXUVIAS CARNIS, ET QUICQUID
MORTALE HABUERAT,
HIC POSUIT.
NVNC VERO
PROMISSIONES TVAS
DOMINE JESV CHRISTE
EXPECTAT.

Rarum hic fuit exemplum tum vivacitatis tum felicitatis humanæ. Medicum egit *annis quinquaginta septem*: quod spacium vivendo pauci hodie explent: pluresque morbos curavit; quam alij legerunt. Magistratum patriæ Academiæ summum *sextum* gessit: in quo quantum consilio, prudentia, dicendi copia valeret, abunde omnibus declaravit. Toto autem professionis suæ tempore, medicinæ doctores *centum* atque *sexaginta* renunciasse perhibetur.

Exemplum vivacitatis & felicitatis humanæ.

In ma-

Coniugium Plateri. In matrimonio cum *Magdalena Ieckelmaniâ*, senat... nis filia, vixit *annos sex & quinquaginta*, *ἄπαις* quidem, ... ut domus illius esset exem... plum pietatis, pudicitiæ, conc...æ, atque industriæ singularis.

Gratus princip. Usi sunt ipsius in medendo opera, ut diximus, principes ... per... ti, inprimis principes *Wirtembergici*, & *Marchiones* ... *denses*. quorum etiam non nemo, ad ipsum quando que divert... & quæ in medico suo *κειμηλιοταμεῖῳ* reposita habebat ex ... mnibus orbis partibus congesta, propius contemplari d... est.

Ocium honestum quid. Hortus Plateri. Quicquid ab occupationibus ipsi concedebatur tem... signis, tabulis, aliisque antiquitatis monumentis consc... illud honestum ocium reputans, in quo cum ociaris, vel ... mè negociosus es. Maximam verò partem, plantationi ... sui, quem, si quisquam alius, habebat instructissimum, im... pendebat. In eum rara multa, multa peregrina & exotica ... tulit: quæ omnia singulari cum humanitate, ac hilari vultu ... diosis artium & quibuslibet petentibus, exemplo Cyri reg s, commonstrabat.

Εὐφυΐα Plateri. Fuit ea ingenij felicitate, quam *εὐφυΐαν* vocat Aristoteles, ut celerrimè & exactissimè quæcunque artificum opera imitaretur: fenis medendi: corpora secandi; plantas ac metalla tra...

Tornãdo animum relaxat. ctandi occupationibus, non musica tantum; sed & mecha...ica interludia, tornandi præsertim interuicere consuevit: ea qui... arte; ut vel cum iis, qui in ea sunt præstantissimi conferri po... & committi.

Scripta eiusd. Edidit de *corporis humani* structura sive *fabricâ & usu* tractatum iconibus quamplurimis illustratum: in quo methodo analytica & perspicua singulæ humani corporis partes elegan... ipsarumque usus diligenter describuntur. De quo scripto h... est Theodori Zwingeri *judicium: *tabulis anatomicis Plateri* ...

** Theatr. volum. 5 lib. 2.* *de studiosis dissectionum methodicâ docendi ratione tam præcla... meritus est, quam ullus alius eorum, qui ... hanc naturalis Philosophiæ partem sunt vel hodie vel olim per... cuti.*

Inde *praxeos tractatum primum, secundum, tertium*, quo... *primus* functionum læsiones, *secundus* dolores, *tertius* vitia c...tinet.

His subiecit *observationum libros tres* ad praxeos illos tractatus accommodatos.

Plater. quamdiu medic. Laborem autem hunc susceperat hortatu multorum pr... tissimorum virorum: & collegit eum *sexaginta duum annor...* studio medico, illiusque *quinquaginta sex annorum* u... & exercitatione, & *quinquaginta trium* annorum professione publ... edidit *septuagesimum octavum* annum jam ingressus.

Libr...

Librum item *de febribus*, cum tabulis tribus, ordinem singulorum capitum monstrantibus, adiunctis historiis viginti.

Habuit in collectaneis suis & alia multa egregia *de alimentis*. *Aviandem, sive inedita Plateri.*

De *medicamentorum compositione*; materia scil. & forma, & usu eorum.

De *omnis generis animalibus, plantis, subterraneis, & iis qua tellus producit*: & alia, quæ ut frater Felicis *Thomas Platerus*, medicus elegans, communi bono edat, eruditorum nemo non optat, sperat've.

In nomen viri optimi & doctissimi carmen eiusmodi lusit *Ioannes Posthius*:

Cùm felix animo, felix sis divite censu;
Felicis nomen convenienter habes.

Desumta hæc de Felice Platero sunt *ex ipsius scriptis, oratione parentali à Iac. Burckardo IC. oratoria P. P. dicta: elenchu librorum; aliis.*

LVDOVICVS GRAVIVS.

† 1615. d. 28. Decēb. ætat. 68.

Ludovicus Gravius *Haidelbergam*, inferioris Palatinatus caput, nactus est patriam, natus anno illo quo patria nostra cōmunis Germania bello intestino penè cōflagravit. *Natalis.*

Patrem habuit cognominem & ὁμώνυμον: ut artem illam velut hæreditario iure videri possit obtinuisse: matrem *Catharinam Susannam* Schwartzin, ex Melanchthonis familia oriundam. *Parentes.*

Puer in patriæ ludo iis artibus imbutus est, quibus illa ætas ad humanitatem informari solet. Postea, naturæ suæ semina secutus, ad medicinam animum appulit: in cuius studio ita feliciter progressus est: ut anno *septuagesimoprimo*, supra *millesimum quingentesimum*, summum in arte medicâ gradum fuerit consecutus. *Doct. med. renunciatur 1571.*

Biennio post in ordinem facultatis medicæ & professorum atque senatorum Academiæ Haidelbergensis est cooptatus: tandem etiam archiater à principe *Friderico IV.* S. Romani Imperij Septemviro electus. *Fit professor Haidelb. Item archiater Palat.*

Illis in functionibus arduis sanè & laboriosis, quâ fide, integritate, industriâ sit versatus: verbis opus non est, cum rerum hodieque adsint testimonia.

Ætate ad senium vergente, valetudinis curandæ & senectutis sublevandæ causa crebrius ad thermas est profectus diebus canicularibus; nec malè is conatus aliquoties successit.

Ultima

Valetudo. Vltima tamen vice, anno *decimo quinto, seculi millesimi sexcentesimi*, annis & fatis sic urgentibus, minus ei thermæ profuerunt: & Bajæ nec suam nec ipsius naturam mutare potuerunt. Ex illo igitur tempore semper ferè decubuit: donec natura non amplius adiuvante & morbo invalescente, è vivis excessit, & vitam hanc non tam cum morte, quàm cum vita meliore commutavit, die *vicesimo octavo* Decembris, sub *octavam* vespertinam. *Obitus.* Funus ei factum pridie calendas Januarias, incoantis annum *millesimum, sexcentesimum, decimum sextum* corpusque ad D. Petri in ipso templo honorificè humatum.

Tempore morbi sic Deo se commendavit: ut & Academiæ & posteritatis curam non abiiceret: sed in res Academicas diligenter inquireret: & sua quædam consilia suggereret. Ipse superstes funebria illa encomia fuit aversatus, approbato poëtæ voto & mandato:

Nemo me lacrymis decoret, neq́ funera fletu
Faxit ———————— ———

Coniugium. Uxorem duxit viduam *Catharinam* Heuringin / antea *Sigismundo Melanchthoni* med. D. & professori nuptam: cum ea annus *quadraginta & unum*, vixit, & consenuit ἀπαῖς; tandemque superstitem, annis saturam, vitæque huius pertæsam reliquit.

Scripta. Exstant ab ipso editæ *theses de peste: in quibus pestifera luis natura, præservatio & curatio methodicè exponuntur*, nonnullæque quæstiones circa eam materiam controversæ accuratè discutiuntur.

Idem edidit *de peste lib. Germanicè*.

Plura M. S. in eius libraria procul dubio adservantur.

1617. die 1. Aug. ætat. 54.

PETRVS PAVIVS.

Amstelrodamum patria Pavii. Eius laus. PETRO PAVIO solum natale fuit *Amstelrodamum*, urbs Bataviæ opulentissima, toto terrarum orbe celeberrima, optimorum ingeniorum altrix: & ut olim Athenæ dictæ ἑλλὰς ἑλλάδος, ἑλλάδος ἑρεισμα, ἑλλὰς ἑλλάδος, ita non malè hanc indigitaveris; *ocellum urbium, epitomen mundi, Pluti & Lucri sedem*. *Natalis Pavii.* Hoc in loco primò cœlum adspexit Pavius anno salutis *millesimo, quingentesimo, sexagesimo quarto*, patentibus honestissimo genere ortis. *Parentes.* Patrem habuit cognominem, religionis & patriæ amantissimum: unde, ut tunc ferebant tempora, & solum vertere; & patriam exilio commutare coactus fuit. Mater illi *Gertrudis* ex patricia SPIGELIORVM familia: soror *Ioan. & Henr. Laur. Spigel.* germana *Ioannis & Henrici Laurentii Spigelij*, quorum uterque poëta

poëta insignis lingua Batava: ille etiam multo rerum usu, & honestissimis in repub. functionibus clarus. Supersunt adhuc in hac familia, aut ex ea prognati, senatorij & consularis dignitatis viri, opibus & virtutibus pollentes. inter quos eminent; *Ioan. Petri Realis* consul aliquoties, & ordinum Hollandiæ quæstor, *Laurentius Ioannis Spiegel* senator prudentissimus.

Ioan. Petri Real.
Laur. I. Spigel.

Ubi ad eam ætatem pervenisset puer; quæ primis literis ad humanitatem informari idonea est; à patre primùm *Amersfordiam*, ubi tunc *Gesselius* quidam scholam regebat non incelebrem, missus fuit. Paulò post domum revocatus, sub disciplina *Alardi Frisii*, viri doctissimi, brevi ita profecit: ut optimam de se præberet spem, fore; uti aliquando patriæ suisq; ornamento esset.

Amersfordiæ mittitur Pav.
Alardi Frisii fit discip.

Incidit eius pueritia in atrocissimos Belgij fluctus; & miserandam temporum calamitatem: qua tota deinde *Belgica* ita concussa atque attrita est: ut à stirpe jamdudum interiisset; externarumque gentium immanitati cessisset: nisi benignitate Numinis, fortissimorumque virorum, quorum *Leidenses* non minima pars, humeris subnixa, ductu æternæ memoriæ principum *Gulielmi & Mauritii Nassoviorum*, certo exitio subtracta fuisset. Huiusmodi tempora Pavij pueritiam exceperunt: eiusque parentes aliquandiu exercuerunt. Et sanè id momenti magni erat ad eum, quem instituerat, vitæ cursum impediendum. Sed tamen tot inter mala imbecilla ætas, & animus bonorum artium cupidus, haud quaquam victus, *contrà audentior ivit*; & quam semel ingressus erat virtutis viam, eam calcare deinceps non destitit.

Calamitates Belgii.
Leidenses cives.
Guilielm. & Maur Nassov.

Cùm verò *medicinam, vitæ humanæ præsidem*, excolendam sibi præ reliquis sumsisset: *Lugdunum Batavorum*, anno Christi *millesimo, quingentesimo, octogesimo*, ætatis suæ *decimo sexto*, concessit: ubi usus est præceptoribus *Gerardo Bontio, Ioanne Heurnio, & Remberto Dodonæo*, viris arte & professione sua consummatissimis. Hisce cum familiarissimè vixit: uti & cum *Iusto Lipsio*, viro supra invidiam maximo.

Lugdun. Bat. venit Pavius.
Ibi medicos audit.
Iusto Lipsio charus.

Quadriennio exacto, *Lutetiam Parisiorum* petiit, anno *octogesimo quarto*: ubi audivit utrumque *Duretum*, patrem & filium: & in anatome, ad quam natus factusq; videbatur, sub *Ioanne Fabro* se exercuit.

Parisios proficiscitur.

E Gallis ob bellicos tumultus in *Daniam* navigavit, unà cum viris præstantiss. *Rombaldo Hogerbetio & Gellio ab Hillemâ*; quorum uterque patriæ consiliarius locum suum ita defendit: ut maiori etiam dignissimus censeatur ab omnibus.

In Daniam traiicit Pav.

Inde *Rostochium* se contulit, in ducatu Megapolitano urbem & Academiam percelebrem. Florebat in ea tum temporis ingenio & doctrina vir præstans *Henricus Brucæus*, Alostanus, de

Inde Rostochium.

quo ſupra: cuius familiaritatem nactus, anatomicis m[illegible] temporis & operæ impendit. Summum hic in medicina ho[illegible] titulum conſecutus, publicè in Academia anatomica docere [illegible]pit, anno ætatis ſuæ *viceſimo tertio*. Propoſuit ibidem & G[illegible] *de cibis boni & mali ſucci*: alia itidem de *exercitiis, lac*[illegible] *laris*.

Vbi doct. med. creatus docet, 1585.

Relicto tandem *Roſtochio*, Italiam inviſit: *Patavium* a[illegible] men Italiæ; & *Aquapendentem*, principem eius ſ[illegible] cum, cadavera ſecantem vidit. *Cortuſo* item no[illegible] Pa[illegible] & *Guilandino* innotuit; qui ambo magna cum fama ho[illegible] medico præfecti tum fuerunt.

In Italiam proficiſcitur.

Ex Italia, poſt *trimeſtrem moram*, repentè in pa[illegible]am ob [illegible]bum patris revocatus, cùm domi aliquan[illegible] ſ[illegible] [illegible]demiam Lugdunenſem* poſtliminio rediit: publicamq; [illegible] profeſſionem, multum annitentibus *I. Lipſio & Ioanne Heurn*[illegible] nactus eſt.

Revocatur in patriam.

Lugduni prof med design. 1589.

Uxorem paulò pòſt duxit *Mariam*, filiam *Iani Hautens*, [illegible] Lugdunenſi à ſecretis, viri egregij, & ob plurima in [illegible] merita laudatiſſimi. Docuit autem primùm & adminiſtravit Pavius *anatomen* ſingulari prorſus ἐγχειρήσει: quæ act[illegible] [illegible]nuam famæ aureſque auditorum aperuit ac patefecit. Deinde & *botanica* profeſſus, horti publici præfecturam ſumma cum laude geſſit.

Du. et uxorē. Ian. Hauten ſocer eius.

Anatomē administr. Pav. Et botanica,

Et in hoc utroq; munere, magna cum nominis ſ[illegible] celebritate ad exitum uſque vitæ, per annos ipſos *octo & viginti* verſatus eſt, ingenij atque induſtriæ, quà docendo, quà de[illegible] [illegible] præclara exhibens documenta. *Summo* in Academiâ *magiſtratu* [illegible] *iudicis Academici* munere ſæpius functus. Ipſius etiam [illegible] debetur *amphitheatrum anatomicum*, ſumtibus publicis a Lugdunenſis Academiæ curatoribus & coſſ. exſtructum in quo [illegible] ximo ſpectatorum concurſu, etiam ex vicinis loci[illegible], [illegible] cum dexteritate, cadavera hominum brutorumque plurima [illegible]cuit. Eundem locum undique *ſceletis humanis*, aliorumque animantium, *variis anathematis* atque *inſtrumentis anatomicis* a[illegible] ornavit, ſumma diligentia ac cura.

Per annos 28.

Officia eius alia.

Amphitheatrum anatomicum Lugduni.

A Pavio adornatum.

Pavio item potiſſimùm debetur *hortus Lugduni Academi*[illegible] tàm eleganter, & tanta ſtirpium varietate inſtructus, ut cu[illegible] vis Europæ plantario certare queat. In quo uno velut [illegible] & compendio videre licet: quicquid ferè plantarum toto orbe diſperſum pullulat.

Hortus Academicus Lugd

Eſt autem rei botanicæ ea claritas, dignitas & neceſſitas, ut quamvis linguæ utriusque peritia, mathematicarum [illegible]ciplinarum ſcientia, tota denique philoſophia ſtipatus, anatomia & chirurgica callens quis [illegible]cedat; ni[illegible] [illegible] tamen p[illegible] [illegible] ceſſerit, ne medici quidem titulo dignus cenſeri poſſit. Q[illegible]

hoc

hoc solùm nomine medicinæ alumni plurimum se debere Pavij manibus fatentur. Nec enim contentus hanc medicinæ partem publicè docere; singulas plantas in horto discipulis commonstrare, sed quotannis etiam in agrum vicinum, colles, & paludes eos circumduxit: quo in solo suo natali nascentes florentesque exactiùs discerent.

Et cùm nullam materiæ medicæ partem veris medicis ignotam esse debere sciret: totum rerum naturalium apparatum in numero habuit: *historiam metallorum, animalium quadrupedum, volucrum, aquatilium*, in summa, quicquid natura rerum patens gremio suo complectitur, ad unguem calluit. Dixerat enim apud **Galenum: medicina, etsi una sit, infinitas tamen subesse res nihilque hoc ambitu rerum sublunarium contineri; quod ad usus medicos aptari non possit.* In hunc finem *ταμεῖον* seu *penu* omnium, quæ haberi poterant, *Natura operum* domi instruxerat; & cupientibus benignè ostendebat.

Vero medico quæ scitu necessaria. **Galen. ad Thrasibul.* *Penu operum Naturæ.*

Fuit in isto viro exacta quædam in rebus agendis diligentia pari cum solertia coniuncta; acre ac vehemens ingenium; nec animus quietem sibi priùs imponebat, quàm impetrasset, quod pertenderet: adeò semel cœptis insistebat: ut quicquid vellet, vehementer vellet; quoque animum intenderet, ibi valeret. Hac laudabili pertinacia & indefesso studio factum: ut nomen sibi non exiguum compararit.

Pavii industria.

Sensus illi acres; animi agitatio velox; promtitudo in animi sensis exprimendis singularis: expedita lingua: seu patrio, seu Latino sermone aliquid proferendum: unde à facundia, oreque disetto laudatus etiam vulgò: memoriæ tam felicis: ut tribus ante obitum septimanis *ducentas plantas* primæ areæ horti, ordine recensuerit: inter quas multæ erant, quarum semina eo ipso anno primùm terræ commiserat. Temperamento ab ipso, ut videbatur, ortu calido & sicco; & ob id in excandescentiam, & progressu ætatis *εἰς τὰ μελαγχολικὰ πάθη* prono: quæ illum vel nolentem quandoq; abripiebant; & à tranquillo mentis statu deiiciebant: quod ipse sæpè apud amicos conquestus est, indulgeri sibi hac in parte rogans.

Ingeniũ eiusd. oratio. *Memoria.* *Temperamentum.*

Hæc omnia ætas ingravescens, catarrhiq; supervenientes sensim adauxerunt: quo tandem factum, ut contraxerit circa præcordia malum latens arcana haud facilè enarrabile fibra; ex symptomatum tamen syndrome *melancholiæ hypochondriacæ*, aut *flatulentæ* appellatæ, ideam præ se ferens: cui an abditus scirrhus, abscessúsve in aliquo viscerum connexus fuerit; haud satis constiterit. Hoc interim constat; stomachũ maximã hisce & subsequentibus malis præbuisse ansam. Verissimè n. vetustissimus medicus **Aretæus Cappadox: Στόμαχος ἡδονῆς καὶ ἀηδίης ἡγεμών.*

Melancholiæ hypochondriacæ obnoxius Pavius. **Lib. 2. περὶ χρον. παθ.*

Aretæi Cappadocis de stomacho.

Ἀπότοκοι ἡδονῆς μὲν, εὐπεψίη, εὐσαρκίη, εὐχροίη τε [illegible] τ⊙· ἀηδίης δὲ τούτων τ' ἐναντία. hoc est, *Stomachus [illegible]tia, tristitiaque author est. Lætitiam quidem pariunt, b[illegible] concoctio, bona carnis habitudo, floridus corporis color: tristitiam autem, quæ his contraria.*

Cum itaque annum [illegible] & ampliùs inflationibus [illegible]diorum, stomachique doloribus per intervalla gra[illegible] tentatus: deiectionibus ad hæc nigris [illegible] piceis [illegible] sæpiùs fatigatus; ἀτροφίᾳ [illegible] & viribus planè [illegible] *decimo tertio*. Kal. Ju[illegible] lectulum se conjiciens, [illegible] bere, atque in deterius vergere cœpit. Cruciatus & tormina ventriculi mirum in modum miserum ægrum [illegible] præsertim à cibo sumto quam [illegible] dum ἀπεψίας [illegible] non sine febricula [illegible] & continuâ; qua etiam jam [illegible] decubitum laborasse suspicio erat. Deiectiones atræ [illegible] rabant, accedente etiam atræ bilis vomitu; qua de re, [illegible] tripode, pronunciavit ὀξυμ[illegible] *Hippocrates: [illegible] τα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἀπ' αὐτομάτου [illegible] πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα*, h. e. *Deiectiones nigræ, [illegible] atro similes, sponte procedentes, sive cum febre sive citra febrem, pessimæ*. Et alibi: Νοσημάτων ὁκοσων ἀρχομένων, ἢν χολὴ μέλαινα, ἢ ἄνω, ἢ κάτω ὑπέλθῃ, θανατηρόν: *Morbis quibus[illegible] incipientibus, si atra bilis supra infráve exierit, lethale*. Exercebant illum interdum [illegible] deliquia adeò valida, ut [illegible] omnium, motus mentisque impos fieret; nec quid se fa[illegible] meminisset prorsus: mera mortis imago: stomachus pos[illegible] diebus nullum ferre cibum; denique ne potum quidem: si qui[illegible] degustasset aut sorpsisset: confestim intendebantur dolores, [illegible] illum miserrimè conficiebant; adeò ut in maxima si[illegible], qua a[illegible]duè torquebatur, bibere tamen reformidaret. De quorum sævitia vel inde judicare possumus: quod antiquitas *hos acerbi[illegible] cruciatibus* annumeràrit.

Stomachi dolor est summ⁹ Plin. l. 36. c. 4.

Morbus fatalis Pavii.

Lib 4. aphorum. 21. 22.

Paucis ante obitum diebus ἄσιτ⊙ prorsus fuit: solumq[illegible] culam satis dilutum interdum sorbendo, pusillam vitæ & [illegible] fatiscentem flammulam, sustentavit. Tot malis expugna[illegible] miserrimi corpus, crebris insuper accedentibus rigoribus convulsionibus atque singultibus, deglutiendi postremò facultate sublatâ, aphthis fauces, ac gulam obsidentibus, cùm omne[illegible] curam mali vehementia vinceret; in sua resolutus initia ex[illegible]pirat; Deoque creatori animam reddidit, ipso [illegible] Kalend. Augusti, sub diluculum, die à primo decubitu *quadragesimo quarto*: anno Christi *millesimo, sexcentesimo, decimo septimo*, ætatis ipsius *quinquagesimo quarto*.

Exspirat Pavius.

Elatus est cum luctu publico Lugduni: ubi annos, ut dixi[illegible], *duodetriginta* cum laude sua & fructu aliorum docuerat. Pro-

sccuti

secuti sunt professorem benè meritum carminibus epitaphiis viri *Epiced. in eum I. Meursii.* doctissimi: de quibus est *Ioannis Meursii* tale:

Ergone Parcarum non exorada voluntas
PAVI defunctu addidit ingenium!
PAVI, quem stupuit toties studiosa iuventus,
Pendula facundo semper ab ore viri.
Quem toties iuvenem stupuit fiss; sive doceret
Scripta tua Hippocrates, sive Galene tua:
Sive hominem docto diffinderet amphitheatro,
Sive horti pulcras duderet areolas.
Solvitur in lessum, funusque Academia luget:
Et mittit tristes inferias tumulo.
Cælum etiam tangit dolor, & pia numina marent:
Marent dii, medica stat quibus artis honos.

In morbo gravissimo, cùm extremè langueret; & lingua non *Patientia in morbo.* posset, capitis nutu fiduciam suam in Christum testatus est: ac non semel manibus iunctis inque cælum sublatis auxilium à DEO visus poscere, mortemque cunctantem advocare. Remediis toto morbi tempore usus est perpaucis: quòd longi & incurabilis, ut ipsemet iudicabat, mali tædio victus esset: nec stomachus ulla ferè admitteret.

Et quamvis à collegis *Everardo Vorstio*, ac *Reinero Bontio* varia illi fuerunt proposita, omnia tamen fastidiit, rerum suarum optimè sibi conscius.

Vixit, dum vixit, non inglorius, aut degener mundi incola: longumque illi ævum hoc in orbe promittunt præclara eius ingenij monumenta: quibus se à mortalitate vindicavit.

Exstat enim *hortus publicus Academiæ Lugduno Batavæ, eius Scripta Pavii. ichnographia, descriptio, & usus opera huius Pavii, horti præsidis.*

Galeni itidem *de cibis boni & mali succi, Rostochii* à se explicatum, cum notis ibidem edidit.

Edenda proculdubio plura ab heredibus adservantur.

Perhibent hæc de Pavio *Everardus Vorstius med. profess. in oratione funebri: Academia Lugdunensis: elenchi librorum.*

FLAMINIVS GASTO.

1618. d. 5. Febr. ætat. 47.

IN ducatu *Glogoviensi* Silesiæ ultra Viadrum loco opportuno & amæno oppidum est *Suibusium*, sive à Suionibus vel Suevis, sive aliunde dictum: in quo ordinem equitum S. Mariæ collocatum notat, diligens ilic & primus annalium Silesiæ au- *Suibusium oppid. siles.*

ctot *Ioachimus Curaeus*. Hoc in oppido exilium terrenum orsus est *Flaminius Gasto*, anno Christi *millesimo*, *quingentesimo*, *septuagesimo primo*, die *nono* Septembris, patre natus *Gabriele*, ibidem senatore, avo autem *Wolfgango*: qui ibi & judicis & consulis officio annos *quadraginta* laudabiliter functus, aetatis attigit *nonagesimum*: viditque liberos ac nepotes *centum & quindecim* ante obitum. Mater ei fuit *Dorothea Martini Martiny* senatoris ibidem filia.

Gabriel Gasto pater
Wolfgang. avus.

Hic autem Gasto à puero bonis literis atque artibus ... primum in ludo patrio; pôst *Gorlicii* Lusatiorum urbe celebri sub *Laurentio Ludovico*, gymnasij rectore, feliciter ... progressus.

Wittembergae Flam. Gasto dat operam medic.

Inde *Wittembergam* profectus philosophiae juxta ac medicinae totum se dedit: interque professores medicos *Salomonem Albertum & Schatonem* ibi audivit.

Lipsiae item & Altorfii.
Ioach. Olbafius.

Wittenberga *Lipsiam* venit: & inde *Altorfium* Noricorum ..., ubi praeceptores habuit viros celebres *Philippum Scherbium & Nicolaum Taurellum*: socium verò studiorum ... *Ioachimum Olbasium*, physicum postea *Dantiscanum*, & in gymnasio ibidem professorem anatomicum. Horum doctrina à theoriâ medicâ instructus, ad medicum practicum *Laurentium Scholtzium*, poliatrum Uratislaviensem, profectus ..., atque ab hoc Pragam ad philosophum & medicum Caesarium *Simonem Simonium*.

Abit in Ital. Gasto.

E patriâ in Italiam progressus *Bononiae* aliquanti per substitit: ubi tunc *Vlysses Aldrovandus*, *Flaminius Rota*, *Caspar Tagliacotius*, *Ioannes Costeus*, *Iulius Caesar Claudinus*, cui fuit in carissimis, efflorescebant. *Romae Franciscum Patricium* propter philosophiam Platonicam, *Andream Caesalpinum*, itemque *Marsilium Cagnatû*, aliis minimè neglectis, audivit. *Neapoli* in *mucis* antiquitatum naturae pleraq; rara & mira spectavit: *Paduae* autem *Aquapendente*, *Augenio*, *Saxonia* aliis, familiariter usus, plurimum eorum, ut & aliorum excellentium artificum consuetudine profecit.

Doct. med. renunciatur.

Basileae deinde, cûm & in examine, & in disputatione publica *de podagrâ* satisfecisset doctoribus, solenni ritu summum in arte medicâ est ἀξίωμα adeptus. Factum id anno seculi prioris *nonagesimo septimo*, die Sextilis *ultimo*.

Gura physic. ordinar. constituitur.

Ex Academiis & literariâ peregrinatione ad suos reverso, cûm in patriâ locus non esset; *Guram* Silesiae, in Glogoviensi ducatu limitaneum oppidum, se contulit: ordinariusque illius reipub. physicus est designatus.

Felicitas eius in praxi.

Hic cûm praeclarè statim se darent initia praxeos eius: longè latèque tum in *Silesiâ*, tum *Poloniâ* est ab aegrotis omnium ordinum expetitus. Fuit ergo à cura valetudinis *principibus*, *baronibus*,

bus, & nobilitati præcipuè: adeò ut, postremis præsertim annis, dies noctesque, nulla diætæ, nulla valetudinis habita ratione, jam ad hos, jam ad illos ferè depositos, ei fuerit proficiscendum.

Illustrissimus autem princeps *Georgius Rodolphus*, dux Silesiæ *Lignicensis ac Bregensis*, eum & consiliarium & archiatrum sibi adsciuit: tantique virum fecit, ut in morbo fatali, de quo mox dicemus, ipsemet ad eum inuisere clementer sit dignatus.

Consiliar. & archiat. Lign. & Breg.

Anno enim *millesimo sexcentesimo, decimo septimo*, die *vicesimo sexto* Augusti, febris eum vehemens corripuit: quam insecuta est aliorum morborum longa catena, dolores colici, nephritici, ventriculi, alij. Inter tot tamen longos dirosque cruciatus unicè verbo DEI sese est consolatus: & inter alia in ore habuit hæc dicta: *Conteror, sed satis mihi est, quòd hoc facit manus tua.*

Morbus eius fatalis.

In eo patiens, ipse.

Illuc festino, ubi semper vivam.

Per multitudinem miserationum tuarum sana multitudinem dolorum meorum.

In cruce fixus amor meus es ante omnia IESV.

Ad meliorem tandem vitam abiit *vicesima quarta* morbi septimanâ, anno Christi *millesimo, sexcentesimo, decimo octavo*, die *quinto* Februarij, sub *duodecimam* pomeridianam: ætatis suæ anno *quadragesimo septimo*, conjugij *decimo octavo*. Elatus est funere honorifico, inque templo primario illius oppidi sepultus: in quo coniux monumentum ei eiusmodi faciendum curavit:

Exstinguitur.

Monumentum eius.

D. T. O. M.

ET

IMMORT. FAMÆ

ELEGANTISS.

MEDICI ET PHILOSOPHI

D.

FLAMINII GASTONIS

ILLUSTRISS. PRINCIP.

LIGN. AC BREG.

CONSILIARII ET ARCHIATRI

ET

GURANÆ REIPUB.

ORDINARII PERITISS.

VIRI

OMNI DOCTRINAR. ET LITERAR
CULTU
PIETATIS, GRATIAR. ET VIR-
TUT. USU
PLANE ADMIRABILIS:
QUI
CUM
PIE VIVENDO, PRUDENTER CON-
SULENDO,
BENE FACIENDO, FELICITER ME-
DICANDO
DE QUIBUSV. PRÆCLARISS. MERE-
RETUR
HEU SUBITO!
INGENTI CUM BONOR. OMN.
MÆRORE
UMBRAM VITÆ ISTIUS INVITÆ
BULLAM INANIS OPINIONIS
ALIIS LIBERALIUS INSERVIENDO
PRÆTERIIT:
CÆLORUMQ. GLORIAM OMN.
SCIENTIAM,
BONOR. SUMMAM RE FIDEQ. AP-
PREHENDIT.
ANN. CHRISTI cIↄ Iↄc XVIII
D. V. FEBR. ÆTAT. XLVII.
CONIUG. XVIII.
QUONDAM
ANIMÆ SUÆ DIMIDIO: FIDEI SA-
CRARIO: VITÆ PRÆSIDIO: HY-
GIÆ ORGANO: CHARITUM DELI-
CIO: VIRTUTUM OCELLO
HOC AMOR. ET MNEMOS. MONUMENT.
P. P. P.
BARBARA HELDIA CONIUX
ET FILII IV.

GOT-

GOTFRID. SEBAST. FRIDER. JOH.
CHRISTIAN. GEORG. RUDOLPH.
CUM DOLORE SUPERSTITES.

Lapidi autem sepulcrali hæc inscripta sunt:

FLAMINIUS GASTO
PRINCIPUM MEDICUS, ET
MEDICORUM PRINCEPS
QUAM
PL. ALIIS ARTE SUA PROROGARAT
SIBI IPSI PERPETUARE NEQUIVIT
VITAM HANC LABILEM
IMMO NOLUIT:
CUM
FATIS VOLENTIBUS
IPSE
LUBENS VOLENSQ.
TERRÆ HOC HOSPITIUM DESERERET
CÆLORUMQ. PATRIAM REPETERET
RELICTO
SUIS LUCTU, PIIS EXEMPLO, OMNIB.
DESIDERIO
GLEBÆ V. HUIC EXUVIO
ANNO GRATIÆ
cIↃ. IↃc. D. V. FEBR.

Tu quisquis es:

Hospitio mundum; patria tibi prafice cælum:
Flamine vive Deo: res age: salvus eris.

Vir hic fuit moribus placidissimis: linguæ, præter principes illas omnibus necessarias, *Polonica & Italica* peritissimus: medicus ægris desideratissimus, cùm ob felicitatem ipsi propriam; tum ob singularem medicamentorum præparationem: quæ no- *Virtutes eius moresq. Medendi felicitas.*

rat in minori dosi & sine nauseâ propinare, ut tamen egregie operarentur & prodessent.

Pietas. DEUM præterea sincere coluit: proximo pro virili benefecit: orthodoxam religionem non obscurè professus, ipse precum [illegible] formulas conscripsit, ad evangeliorum inprimis Dominicalium textum dictumve.

Scripta. Commodo reipub scriptum edidit *de peste*, hoc titulo *Flaminii Gastonis* Discurs vom rechten nutz etlicher gebräuchlicher Artzneyen/ bey wehrenden Sterbensleufften: cui ansam præbuit sævissima lues anni *millesimi, sexcentesimi, octavi*. in qua ipse, ratione officij, omnibus petentibus fidelem præstitit operam, ab omni tamen contagio, DEI protectione, immunis. Plura eius ingenij monumenta ab heredibus adservari dicuntur: quæ ut aliquando foràs dentur, permulti optant.

Hæc de Gastone medico elegantissimo *ex delineatione M. S. vitæ ipsius, à Gregor. Martinio med. D. & physico Wolavensi ordinario ad nos transmissa.*

☉ 1618. *dic 1 Octob. ætat 70.*

IOANNES LVDOVICVS HAVENREVTERVS.

Argentorati descriptio. ARGENTORATUM, vulgo *Argentina*, celeberrima est in *Tribocciis* Imperij urbs: in qua tum alia, tum hæc potissimum ἀξιοθέατα. *Quatuor ibi visenda.* *Turris* primariæ ædis eius modi: ut ei par altitudine, firmitate, artificioque operis nulla vel in *Europa* vel *Asia* *reperiatur: deinde *armamentarium* copiosissimè instructum: *cornu monocerotis* raræ & stupendæ magnitudinis: *Academia* denique & *reipub. forma* Lucifero pulcrior. Hac in urbe lucem primam adspexit J. LUDOVICUS HAVENREUTERUS, philosophus ac medicus ingenio atteque clarissimus, natus *kalend. Augusti, anno *millesimo, quingentesimo, quadragesimo octavo*, patre *Sebaldo* medico & reipub. illius annis ferè *quinquaginta* physico celeberrimo, *supra à nobis descripto: matre verò *Margarethâ Bechereriâ*, matronâ honestâ, & multis familiis affinitatibus coniunctâ.

*Grad. habet 635. inceata 1277. absoluta 1305. alii 1449.

Natal. Havenreuteri F.

*Alii 2. Aug.

*Pag. 311.

Educatio. Hi parentes cùm filij sui indolem, haud secus ac bonæ notæ argillam ductui idoneam animadverterent: ne quid educationi primæ deesset, caverunt sedulò: & *monitu exempla* virtutum domestica *addiderunt*. Ac pater quidem in magno occupationum concursu, primâ literarum tincturâ filium imbuit: & maturè ex umbratili scholâ productum publicis tradidit perpoliendum magistris. Hic cùm summa animi contentione

Gram-

Praeceptores.

Grammaticas syrtes esset praetervectus: disserendi dicendique disciplinis, ut & aliis artibus, quae encyclopaediae ambitu continentur, sese mancipavit; ducibus studiorum usus *I. Sturmio, Valentino Erythraeo, Christiano Herlino. Leonhardo Hertelio, Andrea Planero, I. Brunone*, viris omni eruditionis genere perfectis.

Augustam abit.

Cumque miro peregrinandi desiderio flagraret: *Augustam* se ad *Hieronymum Wolfium*, amicum patris singularem contulit: ut ab eo in Mathematicis, quarum scientissimus, ut & Graecarum literarum habebatur, plenius informaretur; pòst ad loca remotiora pedem promoturus.

Verùm cùm unicus ipse esset filius, & familiae quasi colũnas *paterni animi solicitudo*, quae ad *omnia* etiam tuta *trepidare solet*, ut longius eum à se dimitteret; impetrare à se non potuit.

Redit Argent.

Vbi publicè docet.

De parentum itaque voluntate cum *Argentoratum* rediisset: ab Academiae sub id tempus scholarchis *Wolfgango Sigismundo Wurmsero, I. Carolo Lorchero, Friderico Gottesheimio* prodire in publicum; & professoriam exercere linguam jussus est. Fidem faciunt dictis magni illius *Sturmii* haec in programmate publico verba: *Ioannes Ludovicus Havenreuterus, unus ex illis est adolescentibus: qui ultrò non coacti, parentum optatis atque votis respondent: & praeceptorum labores sua levant industriá. Is explicare incipiet Aristotelis libellum de mundo: ut specimen det suorum laborum, suaque industriae & progressuum: quos fecit in curriculo doctrinarum & artium. Non istud quod facit, suo arbitratu facit: sed nostra, quibus à senatu Academiae commissa est, voluntate, consilio, hortatu, iussu*

Postea cum in schola illa amplius *annum & semestre* adolescens ipse eruditione autem vir, ut Erythraeus de eo, libros *Aristotelis*, in cuius scriptis, ut & Platonis, fuit versatissimus, *de mundo & de motu animantium* publicis auditoribus diligenter, & doctè, & μεθοδικῶς interpretatus esset: scholarchis de meliore notâ commendatus; inque professorum publicorum collegium est cooptatus: ut Aristotelis *de natura obscuritate*, unâ cum libris *Organi* eiusdem philosophi explicaret.

Primi magist. Argent. prom.

In quib. Havenreut.

Itaque, cum primis ea in Academia magistris, inter quos & *Melchior Iunius & Andreas Walcherus*, anno *septuagesimo quarto*, pòst *millesimum, quingentesimum*, die *nono* Februarij creatis; ipsi etiam suprema in Philosophia laurea, Erythraeo promotore, est collata. Et sanè in cathedram collocatus ipse eâ aetate fuit: qua si quis disceret, quae tum docuit progressus in studiis haud poenitendos fecisse putaretur.

Inte-

Interim dum in munere sibi commisso Physica & Logica explicando fideliter pergit; & Academiæ [illegible] conduxit, [illegible] constanter approbat: medica eidem professio anno octogesimo quinto est concredita: in qua cum legendo tum disputando ita versatus est: ut ad philosophiæ & medicinæ studiosos utilitas summa redundarit: scripta etiam nomen [illegible] que eius hinc inde divulgarint. Rebus tunc suis [illegible] anno sequenti octogesimo sexto Tubingam profectus, [illegible] ibi cum laude doctoræ medicæ titulum & insignia [illegible] ptus.

Prof. ss med. design 1585.

Doct. med re nunc. 1586.

Reversus in officio sibi commisso summâ cum famâ & [illegible] tium fructu perrexit: & ut ipse non lacunas putridas, [illegible] pidos fontes fuerat consectatus: ita quæ docuit, ex auctoribus optimis, inprimis ex *Aristotele*. quo nemo Philosophorum [illegible] ctior, nec acutior, nec in rebus inveniendis dijucandisq; [illegible] depromsit.

Aristot. encomium.

Deinde à conventu Academico rogatus, relictâ anno octogesimo nono, professione medicâ, denuo *physica*, *metaphysica*, & *organon* explicare cepit: eoque in labore perseveravit; [illegible] anno *nonagesimo quinto* accrescente ætate & negotiorum [illegible] metaphysicam professionem, ut alij committeretur, [illegible] mico conventui resignavit. *Physices* autem *professionem* a[illegible] tæ usque finem quà docendo, quà disputando, [illegible] summum *Academici magistratus* munus *tertium* g[illegible] officium *sexies* obivit: *quater* verò *visitaturam* & *syndicatum*.

Neque hi solum honores laboriosi ipsi commissi fuerunt verùm etiam anno *septuagesimo septimo*, propter insignes [illegible] nij dotes, judicij dexteritatem, rerumque gerendarum [illegible] tiam eximiam, *capitulo D. Thomæ* Argentorati adiunctus [illegible] cuius negocia tam a pereg[illegible] fide & industria: ut anno *sexagesimo undecimo*, *decanus*, & biennio post *præpositus* eiusdem [illegible] electus.

Officium Havenreut.

Canon. adiung 1577.

Fit præpositus capituli.

Interea tamen medico suo muneri, cùm Physicus esset [illegible] reipub. ordinarius, minimè defuit: sed cum in ipsa urbe [illegible] bus ac omnium ordinum civibus; cum extra eam nobilibus comitibus, principibusque salutari suo consilio, in periculosissimâ sæpe valetudine, opem tulit; morbos, Dei auxilio, depulit: sanitatemque pristinam restituit. Hic si luberet, aut per instituti rationem liceret, longam possemus texere nomenclaturam eorum: qui eius auxilio usi, ipsum secundum Deum auctorem valetudinis prosperæ vitæque conservatorem agnoverunt. Sit hoc unum pro multis exemplum illustre illustrissimæ heroidis. Cùm enim *Catharina Burbonia*, *Henrici IV* Gallicarum regis soror, *Henrici* Lotharingiæ Barrique ducis, coniux, [illegible]

Physic. Argēt. ordin.

Evocatur à Cathar. Borb.

per[illegible]

periculoso ex morbo decumberet, nec ullâ medicorum peritissimorum inopiâ laboraret: Havenreuterum tamen Argentorato evocandum curavit. Qui ut venit, medicamenta cum successu felici ei adhibuit: ab eaque cum donis magnificis & prolixi affectas argumento, domum remissus fuit; qui & revocatus morbo recrudescente, sed mors adventum medici antevertit.

Ad hæc omnia *Schenckbecheriani* etiam *stipendii* administratio ipsi cum aliis, qui primi eius inspectionem instituerunt, quibusque omnibus ipse supervixit, anno *nonagesimo quarto*, à magistratu illius reipub. est commissa: quam & fide summa & cura obivit. *Stipēd. Schĕckbecher. Argēt.*

Hac ratione cùm tot officijs unus præesset: factum est, ut tandem aliis inserviendo, paulatim fuerit consumtus. Primum acerbissimo cruciatu ac dolore fuit correptus: mox tamen eo mitescente ac remittente sensim humidum radicale, calore nativo absumto emarcuit: tandemque vir optimus in bonâ senectâ deficiens, ad populum suum placidè est congregatus, anno Christi *millesimo, sexcentesimo, decimo octavo*, ipsis *kalend.* Octob. paulò ante *sextam* matutinam: anno ætatis suæ *septuagesimo* completo, professionis Academicæ *trigesimo quinto*; canonicatus *quadragesimo secundo*. Elatus est Argentorati funere honorifico frequentique, cum luctu suorum & civium: carminibus etiam epicediis à viris & juvenibus doctissimis ornatus: quæ typis exscripta publicè extant. *Morbus Havenreut.* *Obitus.*

Fuit & hic unus è medicis Germaniæ nostræ elegantioribus; vir doctus, humanus, officiosus, beneficus in egenos adeò: ut maluerit pauperimis & ecclesiarum ministris gratis; quàm opulentis cum specimij lostri medicinâ facere. In morbo supremo patientiam præstitit Christiano homine dignam. Cùm aliquando officij ratione in nistet ecclesiæ Joan. Monachus ad eum revisens diceret: *reverende D. Præposite, hactenus in tantu tuis incommodis & laboribus non tibi, sed aliis vixisti: iam verò tibi in æternâ beatitudine in sempiternum vives:* responsi loco recitavit votum illud Paulinum: *Cupio dissolvi iam, & esse cum Christo.* *Virtutes & dotes.* *Patientia in morbo.*

Academiam Argentoratensem ornavit & illustravit annis amplius *quadraginta quatuor*, tam pro cathedrâ docendo, quàm publicè privatimque in disputationibus veritatem eruendo & confirmando: in quo exercitij genere nihil ipso mitius, nihil mansuetius ac facilius: ut qui Aristoteleum illud: οὐ δεῖ ὀργίζεσθαι τὸν διαλεγόμενον, h. e. *irasci disputantem haud decet*, probè & sciret & observaret. *Professio.* *Disputator placidus Havenreut.*

Disciplinæ, *quæ per medicamenta virtutem suam exhibet*, de Celsi sententiâ, curiosè institit: & ad lectulos ægrotorum non confidentiam & audaciam; sed rationem & experientiam, exemplo patris sui, attulit. Auctores autem secutus est præstantissimos *Medica praxis eius d*

Hippo-

Hippocratem, Galenum, Dioscoridem, Avicennam, Trallianum, Aetium, Æginetam, Oribasium, Fernelium, Fuchsium, & a...

Valetudo. *Valetudine* usus est tali; ut tritum illud audiendum ipsi non esset:

"Ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων

Mederi aliis volens, ipse vulceribus scatet.

Naturali enim quadam εὐεξίᾳ, divinitus sibi indultâ, bonâ ferè semper habuit, excepto capitis dolore; quo nonnunquam fuit tentatus.

Prudentia civilis. Ut autem magni philosophi & medici periti nomen sibi comparavit: ita & *prudentiæ civilis* laude non caruit: et qui non scholæ magis, quàm vitæ didicisset. Nec *Theologiam*, principem illam scientiarum, negligenter tractavit: sed in lectionibus philosophicis pro re natâ, veritatem religionis ex principiis philosophicis demonstravit. *Conciones* cum ... sedulo frequentavit & *sacra cœnâ* religiosè ... usus est, per vitam omnem, tum in morbo fatali: in quo *fidei suæ confessionem* edidit & ... de cœnâ Dominicâ, eiusque usu ... hoc *syllogismo*, ut ... cat, indissolubili, suâ manu scripto testatus est.

Theol cognitio. *Pietas.* *Confessio de S. Cœna.* *Et argument. pro usu eius.*

Quomodo Apostoli primâ cœnâ usi sunt, eodem & nobis utendum est. Unus enim Dominus, una fides, unus baptismus. Ephes. 4. v. 4.

Atqui Apostoli non ita usi sunt: ut crediderint; Christi corpus tam certò pro se in mortem traditum, quàm certo panis frangeretur: aut sanguinem tam certò pro se fusum, quàm certò vinum è poculo funditur: atque ita fiue Christi meritum sibi applicarint.

Cum enim nescierint Christum passurum & resurrecturum esse qui poterunt sibi passionis & resurrectionis eius fructum applicare?

Nesciviße autem eos, probant Matth. 20. vers. 17. 18. 19. Marc. 10. vers. 34. Lucas 18. vers. 31. 32. 33. 34. *Post cœnam etiam rixati sunt de primatu* teste Luca 22. vers. 34. Et Joannes cap. 20. vers. 9. expressè dicit: *discipulos ignoraße scripturam*, Christum nempe oportere à mortuis resurgere: et *Thomas negat se credere, eum resurrexiße.*

Ergo non poßumus cœnâ uti modo tantum spirituali & sola fide, sed sacramentali, nobis ignoto, Christo autem probe cognito. Hæc Havenreuterus.

Coniugium. De cuius *coniugio* ut aliquid etiam adiungamus, duxit ipse uxorem anno *septuagesimo sexto* seculi superioris virginem *Magdalenam Bergheimerinam*: filiam *Balthasaris à Bergheim* & *Magdalena à Zvveibrücken*: cum qua annos amplius *quadraginta duos* amicè vixit: & *filios* ex eâ *tres*, *filias* autem *duas* suscepit, de

pit: de quibus filij diu non vixerunt: filias autem honestè elocatas cum matre vidua superstites reliquit.

Scripsit multa, de quibus nonnulla, ut non solum patriæ, sed aliis etiam prodesset, publici juris ipse fecit, ut sunt: *Scripta.*

Civitas Platonica ex 10. *de repub* Argentorati exstructa & ad disputandum proposita.

Analysis libri 1. *poster. analyticor. Aristotelis*, Argentorati itidem ad disputandum proposita.

Schola Argentinensis, h. e. *epistolarum Ioann Sturmii classicarum & Academicarum χημαπσμοί*,

Analysis libri 5. *ethicorum Aristotelis ad Nicomachum*, de justitia & jure.

Synopsis philosophiæ in privatum memoriæ subsidium thesibus comprehensa.

Compendium physicæ, etiam ab *Anglis* probatum & recusum.

Adagia classica pro scholis Argentinensibus.

Philosophica de animo συζήτησις ex libris 3. *Aristotelis περὶ* ψυχῆς excerpta, & in Academia Argent. ad disputandum proposita

Iacobi etiam *Zabarellæ opera Logica* excudenda curavit: & præfatione addita commendavit.

Fuerunt ipso quoq; inscio & insalutato quædam edita: quod eò tulit iniquiùs, quò magis manum extremam ea desiderare existimabat.

In effigiem denique eius hoc legitur tetrastichon: *Epigramma in effig.*

Orbis amor: morum exemplar: pietatis ocellus:
Alter Aristoteles, alter & Hippocrates:
Quem Teuto, Gallus. stupet Italus, Anglus, Iberus:
HAWENREUTERUS JAN. LUDOICUS *hic est.*

Debentur hæc de *Havenreutero F. medicophysico* reip Argentoratensis: *professore physico* Academiæ: *præposito collegii Thomani, programmatis funebri à I. Rodolpho Saltzmanno M. D & P. rectore tum Academiæ propesito: orationi parentali à Marco Flore eloquentia P. habita: concioni funebri: & elenchis librorum.*

IOANNES INGOLSTETERVS.

☉ 1619. d. 15. Febr. ætat. 56.

EXCEPIT *Ioannem Ingolsteterum* Norinberga, ocellus ille Germaniæ nostræ, & decus urbium Imperialium, natum sub annum Christi *millesimum, quingentesimũ, sexagesimũ tertium* A parentibus maturè in ludum missus, magistrisque

tradutus

traditus, tantos, quâ fuit ingenii felicitate, fecit in literarum studio progressus: ut in *Noricam*, quæ *Altorfii* floret, Academiam traductus, brevi magisterij honorem & testimonium, non sine spe majoris eruditionis subsecuturæ sit adeptus.

Altorfii mag. renunciatur.

Theol. & med. discit.

Postea studio philosophico nequaquam omisso, Theologicum & Medicum, aviditate nimirum discendi singulari, conjunxit: & quamvis unum quodque eorum totum hominem, totam hominis ætatem desideret: tamen ingenium felix & velox omnibus superatis difficultatibus, eò rem deduxit: omnibus ut spes certa suboriretur: eum in utraque disciplina excellentem fore rum: quæ etiam spes minimè fefellit.

Cùm verò sub id tempus penuria virorum doctorũ in Palatinatu superiore laboraretur: petitum a Senatu Norinbergensi fuit ut Ingolstetteri huius operam subsidiariam aliquantisper concederet: id quod & impetratum. *Amberga* itaque sub annum *octogesimum octavum* in Electorali pædagogeo prorectoris ei locus est ad signatus, cum annum ipse quasi *vicesimum quintum* ageret.

Pædagog. Amberg. præfic.

Isti provinciæ laboriosæ & in vulgus promiscuum non magni æstimatæ, annis præfuit *quatuordecim*. suæque disciplinæ alumnos non paucos reliquit viros egregie excultos: quorum alii in ecclesiis & scholis, alij in repub. & curiis, utilem vitæ communi navarunt operam & etiamnum navant.

Commẽdata autem in ipso præcipuè fuit singularis quædam ingeniorum prudenter tractandorum dexteritas: quæ in iuventutis informatore virtus habetur prima & longe præstantissima. Ut enim ingeniorum mira est diversitas sic a cum præfractis durè, cum modestis leniter; cum levibus graviter, cum excitatis & ad laudem sponte suâ contendentibus, comiter est agendum. Sunt enim quidam in scholis semper *Ephori*, *Isocratici*, qui calcarib': & quidam, sed rariores, *Theopompi*, qui frenis indigent. Adeò verum est sententiosi auctoris acroama: *nullum animal morosius est; nullum maiore arte tractandum, quam homo: nulli magis parcendum*.

Virtus in præceptore præcipua.
Ingeniorum diversitas:
Cic lib. 3. de orat
Sen lib 1. de clem. c. 17.

Cum autem Ingolstetterus, ut modò dictum, ad medicinam animum adiecisset: nactus est ibidem, Dei beneficio, exoptatam illius plenius condiscendæ occasionem, *Hieronymo Primisio* medico pio & perito, in praxi ipsi præeunte, & fideliter viam monstrante. Ab eius beato obitu ipse medicus physicus ab Electore Palatino est constitutus, anno decurrente *sexagesimo primo*, post *millesimum* Itaque rebus suis ita se habentibus, paulò post Basileensi ab Academia doctoræ medicę honorem petiit, & cum applausu faciiè impetravit.

Hieronym. Primis. Med. physic.
Amberg Ingolsteter.
Doct. med. creatur.
Diligentia et in officio.

Hac deinde in functione per reliquum vitæ ita versatus est: ut fidelis, industrij, felicis ac salutaris medici laudem suo merito ab o-

ab omnibus, quibus cognitus saltem fuit, reportavit. Opera eius perinde diviti ac pauperi fuit parata & promta: & sicubi aliis vel re vel consilio prodesse potuit: nihil in se passus est officij, studij, & laboris desiderari.

Hæc agentem, & nihil nisi gloriam Dei ac salutem proximi meditantem, die *quinto* Februarij anno *decimo nono* huius seculi morbus corripuit tam vehemens: & subitò omnes naturæ vires fuerint prostratæ. Et quamvis nihil mediorum & remediorum, quæ ipse applicare sibi norat, defuerit: confirmamavit tamen & ipse vetus illud verbum: *contra vim mortis & fatalem moriendi necessitatem herbam reperiri nullam: & vita à Deo præfixum terminum, transilire neminem unum posse*. Quem ipse attigit die *decimo quinto* Februarij Juliani, anno *millesimo, sexcentesimo, decimo nono*, ætatis suæ *quinquagesimo sexto*. Extulit eum vidua funere honorifico: talique cum monumento in æde cœnobij Ambergensis condidit: *Morbus fatalis.* *Obitus.* *Epitaph.*

D. O. M. S.
D. D. JOANNI
INGOLSTETERO
MEDICO ARCHIPAL.
PRÆSTANTISSIMO,
PHILOSOPHO ACUTISSIMO,
THEOLOGO SINCERO
MARITO ET PARENTI
DESIDERATISSIMO
VIDUA ET LIBERI
MÆSTISSIMI
MONUMENT. HOC
P. P.
VIXIT ANN. LVI.
OBIIT ANN. M. DC. XIX.
M. FEBR. D. XV.
AMBERGÆ.

Fuit hic non solùm experiens *medicus*, sed & *philosophus* acutus, & *Theologus* exercitatus: quod tum ipse, dum vixit, reapse multoties demonstravit: tum post mortem eius ingenij monumenta loquuntur. Talentum suum à Deo sibi concreditum non defodit; sed ita eo usus est; ut inde fructûs ad ecclesiam & *Virtutes & dotes.*

rempub. redundarint plurimi. Et quanquam *ἀναμάρτητος* non fuit: nec planè sine crimine adeoque vixit. studuit tamen per omnem vitam professionem suam ornare, & *evangelio digne ambulare*; atq; *vocationem & electionem suam firmam efficere*: adeoque *exemplo suo alios Christo lucrifacere*. Itaque nullam ferè concionem, nisi gravissimis impedientibus negotiis, neglexit: & per omnem vitam profuit, quibuscunque potuit.

In morbo fatali patientiam Christiano homine dignam præstitit: etsi perturbatis nonnihil sensibus: nihil tamen aliud, quam scholastica negocia prius tractata, ei obversata sunt: cætero qui quotiescunq; de fiducia sua in Christum interrogatus fuit: nutu significanter respondit.

Praxis med. In medicina facienda & praxi, ut vocant, fuit felix, Hippocratis & Galeni studiosus, nec tamen

Interea chymicæ temsit mysteria sectæ:
Admovitq; manum Vulcani munere sacro
Eliciens Hermetis aquas subtilibus alis
In tecto aërio volucres, & sulphuris unguen
Ætherij benè olens salis & crystallina fixi
Marmora, constituunt quæ rerum exordia prima,
In vegetabilibus plantis, animalibus aquè
Atq; metallari subtus regione locatis.

Coniugium. In coniugio annis *duodetriginta* vixit: liberosque ex coniuge *sex* suscepit: quorum duo patrem præcesserunt; reliquis, inter quos unicus filius *Ioannes Christophorus*, superstitibus.

Scripta. Scripta etiam quædam utilia in publicum emisit: ut sunt

Isagoge in Rhetoricam Aristotelis h. e. *præcepta eloquentiæ methodica ex Aristotele excerpta.*

Responsio de aureo dente pueri Silesii ad iudicium Martini Rulandi medici Ratisbonensis: qua demonstratur, neq; dentem, neq; eius generationem esse naturalem.

Dissertatio de natura occultorum & prodigiosorum ad Iacobum Horstium medicinæ professorem in Academia Julia: qua respondetur ipsius libello, de aureo, qui putabatur, dente.

Cæterum illud aliquando *πολυθρύλητον* de aureo dente, tale

De aureo dente pueri Sil. narratiunc. est; Puer quidam *Christophorus Mullerus* natus in pago Silesiæ Weigelsdorff sub dominio nobilium à Gelhorn ad primum à *Reichenbachio* oppido lapidem, natus anno *octogesimo sexto* patre *Ioanne* fabro lignario & molitore paupere; cum, patre jam exstincto, anno *nonagesimo tertio* pagi illius ludum frequentat; visus est à puella quadam habere dentem aureum maxillatem ultimum vers[us] sinistram partem enatum. Postea cum fama de eo sparsa esset; à principibus, nobilibus, aliisque permultis miraculi loco dens ille inspectus, tentatus, probatus fuit. Idem *Iacobus Horstius* medicinæ doctor & professor Jenæ fecit, anno

nona

tuagesimo quarto; puerum coram vidit: dentem inspexit, contrectavit: *naturalem partim, partim miraculosum pronunciavit*: *deque eo nescio quæ prædixit. Ingolsteterus* contrà, *nec dentem esse verum, nec naturalem homini, nec naturaliter generatum, nec aurum: sed præter & contra naturam: & præstigias Satanæ videri*, eruditè confirmavit. Evanuit certè fabula tota, aut longi logi fraude, nisi fallimur, detectâ: sicut *fictum ac simulatum nihil potest esse diuturnum*. *De eo Horstii sententia. Contraria Ingolste.*

Reliquit Ingolsteterus præterea non pauca affecta: quæ in heredum scriniis adservantur, reipub. literariæ nequaquam invidenda aut intervertenda. *Ανέκδοτα & affecta scripta.*

Tantum de hoc philosopho, medico & Theologo Germano, nequaquam postremo *ex scriptis ipsius: funebribus, eidem habitis: & elenchis librorum.*

FINIS VITARUM MEDICORUM GERMAN.

INDEX
VERBORUM ET RERUM NOTATU DIGNARUM: QUÆ HOC IN VOLUMINE OCCURRUNT.

A.

Aga-

Cyna-

Eri-

Gode-

I.

L.

N.

O.

Q.

R.

Receptæ

V.

FINIS tertij Indicis.

Errata sic sunt emendanda.

IN PRÆFAT. pag. 7. facie 2. lin. 7. *vovemus.*
Ibid. l. 9. *Casparus Conradus.*

IN VITIS.

Pag. 32. l. 1. Paracelsi. p. 43. l. 9. marginal. tres. p. 49. l. 30. Wolfgang. Meurer. Medic. p. 76 l. 28. Peloponnesiacum. p. 85. l. 16. dele *de* p. 126. l. 40 ὁμοιοτρόποις. p. 158. l. 16. asthmaticos. p. 183. l. 26. quadringent. p. 200. l. 2 ingeniorum. ib. l. 23. Jubilæo. p. 234. l. 7. reverso. ib. l. 8. dele *ei.* p. 275. l. 10. Medicæ. p. 315. l. 14. chymicos. p. 333. l. 1. Sannazarius. p. 362. l. 12. phthisin. p. 378. l 20. marg. ἀφορμὴ. p. 446. l. 5. αὐτός. p. 450 l. 36. dele *natu*

SOLI DEO SIT GLORIA.